

JOHN F. KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY
PATTANI THAILAND

การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในประเทศไทย: กรณีศึกษามุอัลลัฟ
ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

The Conversion of Non-Muslims to Islam in Thailand: A Case Study of
Muallaf in Andaman Bay Area Communities

ปริญญา ประหยัดทรัพย์

Parinya Prayadsap

วิทยานิพนธ์นี้สำหรับการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาอิสลามศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Philosophy in Islamic Studies

Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย: กรณีศึกษามุฮัลล์ฟใน
 ชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
 ผู้เขียน นายปริญญา ประหยัดทรัพย์
 สาขาวิชา อิสลามศึกษา

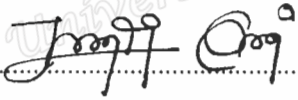
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข)

คณะกรรมการสอบ

ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข)

กรรมการ
 (ดร.ชาฟีอี อาดำ)

กรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ เศรษฐมาลินี)

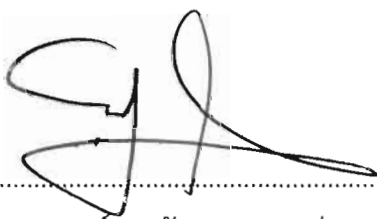

กรรมการ
 (รองศาสตราจารย์ พิเชฐ กาลามเกษตร์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
 สำหรับการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา

 (ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟาร์รุ่งสว่าง)
 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

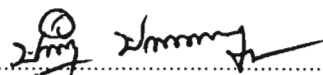
ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ..... x
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....
(นายปริญญา ประหยัดทรัพย์)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นายปริญญา ประหยัดทรัพย์)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย: กรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
ผู้เขียน	นายปริญญา ประหยัดทรัพย์
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามตามหลักการอิสลาม สาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ การศึกษาการเรียนรู้อิสลาม ภายหลังจากเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลภาคสนามโดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า

อิสลามมีหลักคำสอนซึ่งกำหนดวิถีชีวิตอันประกอบด้วยองค์ประกอบพฤติกรรมภายในและภายนอกที่มีความสอดคล้องกันและสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในเรื่องพฤติกรรม อัตลักษณ์ และการปรับตัว ส่วนการเข้ารับอิสลามเป็นการเปลี่ยนอัตลักษณ์และพฤติกรรมเดิมเข้าสู่อัตลักษณ์และพฤติกรรมใหม่ ซึ่งผู้ที่เปลี่ยนศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนด้วยการเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามนั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงเหตุปัจจัยหลายประการ เช่น แนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮ์และหลักแห่งทางนำ ทั้งได้ให้ความสำคัญแก่การดูแลเอาใจใส่ผู้เข้ารับอิสลามเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดการปรับตัวที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตส่วนบุคคลและส่วนรวม หลักการที่กล่าวมานั้นได้เกิดขึ้นตลอดประวัติศาสตร์ของอิสลาม

จากการศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันพบว่า การเข้ารับอิสลามมีเหตุปัจจัยสำคัญจากการแต่งงานระหว่างผู้ที่นับถือศาสนาพุทธทั้งชายหญิงกับชายหญิงมุสลิมดั้งเดิมในพื้นที่ ถึงกระนั้น การเข้ารับอิสลามประกอบด้วยเหตุปัจจัยเกี่ยวข้องที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะการจ้างงานในพื้นที่ ปฏิสัมพันธ์ในทางสังคมและแบบอย่างทางวัฒนธรรมของมุสลิม ปัจจัยสำคัญที่เอื้ออำนวยให้มุอัลลัฟมีการปรับตัวที่ดี คือการจัดการศึกษาอบรมของมัสยิดและการสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟโดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือญาติและสังคมที่ใกล้ชิดของทั้ง 2 ฝ่าย อย่างไรก็ตาม บทบาทที่เอื้ออำนวยเหล่านี้ยังไม่ได้รับการ

สนับสนุนที่ดีตามเจตนารมณ์และข้อบัญญัติของอิสลามที่เอื้อคุณประโยชน์ให้แก่ทั้งตัวมุสลิมเองและสังคมโดยรวม

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนะให้มีการศึกษาต่อในเรื่องนี้ รวมถึงแนวทางการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมุสลิมโดยอาศัยกลไกของมัสยิดและองค์การศาสนาอิสลามในประเทศไทย โดยใช้แนวทางปฏิบัติที่มีในหลักการอิสลามอย่างกว้างขวางโดยคำนึงถึงสภาพสังคม วัฒนธรรมไทยในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอันเป็นบริบทของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันและสังคมไทยโดยรวม

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title The Conversion of Non-Muslims to Islam in Thailand: A Case Study of Muallaf in Andaman Bay Area Communities

Author Mr. Parinya Prayadsap

Major Program Islamic Studies

Academic Year 2018

ABSTRACT

The research aimed to study the conversion of non-Muslims to Islam in Thailand: A case study of Muallaf in five provinces Muslim communities along the Andaman coast areas which are consisted of Phuket, Phangnga, Krabi, Trang, and Ranong. The important characteristics of the study are Islamic teachings and factors contributing non-Muslims to convert to Islam according to Islamic principles, the causes of Islamic admission of Muallafs, Islamic learning of the Muallafs after converting to Islam, the adaptation and ways to portray Muslim identities of the Muallafs. The author observed the groups of participants and used in-depth interview to collect data. This study analyzed the field data by descriptive analysis methodology.

The results of the study showed that the Islamic doctrines which identify believer lifestyles are consisting of both internal and external behavioral elements, conforming with theories of behavior, identity, and adaptation. In relation to the conversion to Islam, the changing of identities and new behaviors of non-Muslims from the original religions to Islam revealed several factors, for example; Islamic concept of Dawah (Invitation) and Hidayah (Guidance) as well as paying much attention to new Muslims or Muallaf to adapt themselves, enhancing life quality both personal and public aspects. All mentioned principles had been occurred throughout the history of Islam.

The study revealed that the main factor of conversion to Islam was the intermarriage between Buddhists and Muslims originally living in the Andaman Coast Area Muslim Communities. However, there were other elements relating to the conversion to Islam, especially economic changes such as employment in the areas,

social interaction, and Muslim cultural models. The significant factors allowing Muallafs to be well adapted were comprised of providing Islamic knowledge at local Masjids and creating understanding to those who related with the Muallafs particularly relatives and societies close to both sides. On the other hand, these factors had not been well supported by the Islamic principles which aimed to provide benefits for the Muallafs themselves and the society as a whole.

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

موضوع البحث اعتناق غير المسلمين للإسلام في مملكة تايلاند : دراسة المسلمين الجدد في مناطق

ساحل أندامان

الباحث فرينيا فرآيد سب

التخصص الدراسات الإسلامية

العام الجامعي 1440 هجرية

مستخلص البحث

يهدف هذا البحث إلى دراسة أسباب اعتناق غير المسلمين للإسلام في مملكة تايلاند بالتركيز على المسلمين الجدد الذين اعتنقوا الإسلام في المجتمعات المسلمة بمحافظات ساحل أندامان الخمس التي تضم : فوكيت ، وفانج نغا ، وكراي ، وترانج ، وارانوج ؛ وتحاول الدراسة تسليط الضوء على المبادئ الأساسية لتعاليم الدين الإسلامي والعوامل التي ساعدتهم في الاعتناق للإسلام ومدى تعلمهم لتلك المبادئ وتكيفهم مع هذا الدين الجديد ثم تواصلهم مع إخوانهم المسلمين ، وذلك عن طريق جمع البيانات باستخدام المقابلات المتعمقة ، ومتابعة مشاركتهم للأنشطة المختلفة ، ومن ثم تحليل البيانات الميدانية باستخدام المنهج الوصفي التحليلي ؛ وأظهرت الدراسة نتائج منها:

أن للإسلام تعاليم تحدد طريقة الحياة وهي تتكون من عناصر سلوكية داخلية وخارجية تتسق وتتوافق مع المفاهيم النظرية والهوية والتكيف ، فاعتناق غير المسلمين للإسلام يغير هويتهم وسلوكهم مما كانوا عليه إلى الهوية الجديدة والسلوك الجديد ، وقد أشار بعض معتنقي الإسلام إلى أفكار متعددة ، كالإسلام هو دين الدعوة والعبادة ، وقد أولى اهتماما خاصا برعاية أولئك الذين يتلقونه من أجل التكيف الذي يعزز الحياة الشخصية والجماعية.

وتبين خلال الدراسة عن المسلمين الجدد في مناطق ساحل أندامان أيضا أن السبب الرئيسي في اعتناقتهم للإسلام هو الرغبة في الزواج من المسلمين الأصليين ، بالإضافة إلى وجود عوامل أخرى ساعدت بعضهم في الدخول إلى الإسلام ، منها التغير الاقتصادي ، والتكيف الاجتماعي ، والنموذج الإسلامي ؛ ثم من العوامل المهمة التي أدت إلى تحولهم في الأفكار ووجهات النظر هو الدور الذي قام به المساجد من تقديم دورات علمية للتعريف بالإسلام وخلق التفاهم لمن له صلة بهم كالأقارب والجيران ، ومع ذلك فإن هذا العمل لم يؤدِّ حقه كما ينبغي ولم يحصل على الدعم الكافي حسب المطلوب .

من هنا ، فإن الباحث يقترح بإجراء مزيد من الدراسات في هذا الموضوع والقيام بالبحث عن السبل في تحسين الحياة لهؤلاء المسلمين الجدد باستخدام آليات المساجد والمنظمات الإسلامية في تايلاند والتي تعتمد على الممارسات في المبادئ الإسلامية ، مع مراعاة الظروف الاجتماعية والثقافية التي تتغير في مجتمعات ساحل أندامان بصفة خاصة ومجتمعات تايلاند بصفة عامة .

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงเมตตา ผู้ทรงกรุณายิ่งใหญ่ที่พระองค์ทรงประทานความสำเร็จในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจากการให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะต่อผู้วิจัยด้วยดีเสมอมาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข อีกทั้งยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหัวข้อวิจัยจนได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณ ท่านอาซิส พิทักษ์คุมพล จุฬาราชมนตรี ที่ได้จุดประกายสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีบัณฑิตให้กับผู้วิจัย ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการผู้อาวุโสผู้ให้สัมภาษณ์และผู้ให้ข้อมูลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณวิทยาลัยอิสลามศึกษาและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่ได้กรุณาให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัย ตลอดจนคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ของวิทยาลัยอิสลามศึกษาที่ได้ดูแลผู้วิจัยด้วยดี ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ การ์นา รองศาสตราจารย์พิเชษฐ กาลามเกษตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ เศรษฐมาลินี ที่ได้ให้ความกรุณาให้ข้อเสนอแนะและเป็นกรรมการร่วมสอบโครงร่างและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณนางนัยนา ประหยัดทรัพย์ ภรรยาที่คอยดูแลผู้วิจัยรวมถึงบิดามารดา ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวที่ได้ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา ขอขอบคุณครูอาจารย์ทุก ๆ ท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่ผู้วิจัย จนได้มีโอกาสได้ศึกษาในระดับปริญญาตรีบัณฑิต และสามารถเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ ผู้วิจัยถือว่าเป็นต้นทุนที่ได้สั่งสมมาตลอดชีวิตบนเส้นทางการศึกษาของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอน้อมถวายมวลการสรรเสริญแด่อัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงประทานสุขภาพทางกายและจิตใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยสามารถดำเนินงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ปริญญา ประหยัดทรัพย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(5)
Abstract	(7)
مستخلص البحث	(9)
กิตติกรรมประกาศ	(10)
สารบัญ	(11)
รายการตาราง	(16)
รายการภาพประกอบ	(17)
ตารางปรัวรรตอักษร	(18)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา	1
1.2 อัลกุรอาน อัล-หะดีษ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
1.3 คำถามการวิจัย	24
1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	24
1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย	24
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	25
1.7 วิธีดำเนินการวิจัย	27
1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น	33
1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย	34
1.10 นิยามศัพท์เฉพาะ	35
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
2.1 อิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮ์	36
2.1.1 ความหมายของตะอวะฮ์	36
2.1.2 ภารกิจของการตะอวะฮ์	38
2.1.3 เป้าหมายของการตะอวะฮ์	41
2.1.4 วิธีการตะอวะฮ์	42
2.1.5 บุคลิกภาพและมารยาทของนักเผยแผ่	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.1.6 องค์กรหลักที่รับผิดชอบงานดะอฺวะฮฺ	51
2.1.7 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยท่านเราะสูล ﷺ	56
2.1.8 การเข้ารับอิสลามของเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่	72
2.1.9 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยต้น ๆ	77
2.2 หลักแห่งทางนำ (ฮิदाเยฮฺ)	103
2.2.1 ความหมายของฮิदाเยฮฺ	103
2.2.3 มุอัลลัฟในบริบทของสังคมไทย	110
2.3 องค์ประกอบหลักของอิสลาม	114
2.3.1 หลักความเชื่อ (อัล-อะกีดะฮฺ) ในอิสลาม	114
2.3.2 หลักการศรัทธา (อัล-อีมาน) ในอิสลาม	126
2.3.3 อิบาเดฮฺในอิสลาม	129
2.3.4 คุณธรรมและจริยธรรมอิสลาม	139
2.4 หลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม	141
2.4.1 อะกีดะฮฺ (หลักความเชื่อ)	142
2.4.2 ชะรียะฮฺ (หลักบทบัญญัติทางศาสนา)	142
2.4.3 อัคลาภ (หลักจริยธรรม)	142
2.4.4 หลักมูอามะลาต (หลักการทำธุรกรรม)	143
2.5 ทฤษฎีการปรับตัว	145
2.5.1 ความหมายของการปรับตัว	145
2.5.2 สาเหตุของการปรับตัว	145
2.6 แนวคิดอัตลักษณ์	146
2.6.1 ความหมายอัตลักษณ์	146
2.6.2 อัตลักษณ์ในอัลกุรอาน	146
2.6.3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์	148
2.6.4 ประเภทของอัตลักษณ์	149
2.7 แนวคิดพฤติกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม	150
2.7.1 องค์ประกอบของพฤติกรรม	151
2.7.2 ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม	151

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 ภูมิหลังของศาสนาอิสลามและมุสลิมในอันดามัน	154
3.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน	154
3.1.1 ความหมายและที่มาของชื่ออันดามัน	154
3.1.2 ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และอาณาเขตของทะเลอันดามัน	154
3.1.3 พื้นที่ของทะเลอันดามัน	155
3.1.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มจังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด และความเป็นมา	155
3.1.5 ศักยภาพพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน	160
3.2 ภูมิหลังการเข้ามาของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคอันดามัน	161
3.2.1 การเข้ามาของอิสลามและมุสลิมในภาคพื้นชายฝั่งอันดามันในเชิง ประวัติศาสตร์	161
3.2.2 การเผยแพร่ของมุสลิมจากภายนอกในลักษณะปัจเจกและกลุ่มคน	163
3.3 การดำรงอยู่ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน	168
3.3.1 ชุมชนมุสลิมและวิถีชีวิตในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน	168
3.3.2 มัสยิดในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน	169
3.3.3 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด	172
3.3.4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม	173
3.3.5 กิจกรรมทางศาสนาประจำมัสยิดและชุมชน	174
4 มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ 5 จังหวัด ชายฝั่งอันดามัน	177
4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	177
4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด	182
4.2.1 สาเหตุที่ทำให้มุอัลลัฟเข้ารับอิสลาม	182
4.2.2 สถานะความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ	182
4.2.3 ผลกระทบกับสมาชิกในครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟ	182
4.2.4 สิ่งที่ทำให้มุอัลลัฟประทับใจในตัวของมุสลิมเดิม	183
4.2.5 มุสลิมเดิมมีส่วนเกี่ยวข้องข้องในการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ	183
4.2.6 ท่าทีของครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟต่อลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิม	184

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.7 ท่าทีของครอบครัวมุสลิมต่อการยอมรับลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุอัลลัฟ	184
4.2.8 บทสัมภาษณ์มุอัลลัฟ ด้านสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ	184
4.3 ข้อมูลการศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด	187
4.3.1 แหล่งเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามด้านหลักการศรัทธาหลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของมุอัลลัฟ	187
4.3.2 ความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาหลักปฏิบัติและหลักจริยธรรม	189
4.3.3 การปฏิบัติตนของมุอัลลัฟตามหลักการศาสนาอิสลาม	189
4.3.4 มุอัลลัฟได้รับการช่วยเหลือในการศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอิสลามและการปฏิบัติศาสนกิจ	191
4.3.5 การปฏิบัติตัวของมุอัลลัฟต่อเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาเดิม	191
4.3.6 ปัญหาการเรียนรู้หลักการศาสนาอิสลามและการแสดงออกความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ	191
4.3.7 บทสัมภาษณ์มุอัลลัฟ ด้านการศึกษาเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลาม	192
4.4 ข้อมูลการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ	193
4.4.1 การปรับตัวและความสัมพันธ์ของมุอัลลัฟกับครอบครัวเดิม	193
4.4.2 จุดยืนของมุอัลลัฟในการประกอบอาชีพ	194
4.4.3 ผลกระทบต่อมุอัลลัฟเกี่ยวกับการแบ่งมรดก การเลี้ยงดูบุตรภรรยาที่เกิดการหย่าร้างกัน	195
4.4.4 การปรับตัวของมุอัลลัฟในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม	196
4.4.5 การปรับตัวของมุอัลลัฟในการเปลี่ยนชื่อของตัวเองเป็นชื่อมุสลิมและการระบุศาสนาอิสลามในบัตรประจำตัวประชาชน	197
4.4.6 การปรับตัวของมุอัลลัฟกับครอบครัวใหม่และสังคมใหม่	198
4.4.7 จุดยืนของมุอัลลัฟในการจัดการศพของตนเองหลังจากที่ได้เสียชีวิต	198

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.4.8 วิธีการสื่อสารความเป็นมุสลิมของมออัลล์ฟกับบุคคลในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิม	199
4.4.9 บทบาทของครอบครัวและชุมชนมุสลิมในการส่งผ่านสื่อสารความเป็นมุสลิมของมออัลล์ฟ	200
4.4.10 ปัญหาในการแสดงออกและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมออัลล์ฟและแนวทางแก้ไข	200
4.4.11 ปัญหาด้านจริยธรรม	204
4.4.12 บทสัมภาษณ์มออัลล์ฟ ด้านการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม	204
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	206
5.1 สรุปผลการวิจัย	207
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	226
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย	233
บรรณานุกรม	235
ภาคผนวก	244
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	245
ภาคผนวก ข รายงานผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	248
ภาคผนวก ค สารบัญอัลกุรอานและอัลฮะดีษ	250
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	260
ภาคผนวก จ แบบบันทึกการสัมภาษณ์	268
ภาคผนวก ช นิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript)	270
ประวัติผู้เขียน	286

รายการตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรทั้งหมดและประชากรมุสลิมใน 5 จังหวัดชายฝั่ง อันดามัน	167
ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามเขตอำเภอและเพศ	167
ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนมุสลิมแยกตามที่อยู่อาศัยแต่ละจังหวัด	177
ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนตัวอย่างที่แบ่งตามภูมิภาคและที่มาจากต่างจังหวัด	178
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนมุสลิมแยกตามสถานภาพ	179
ตารางที่ 4.4 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ	179
ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนมุสลิมแยกตามการประกอบอาชีพ	179
ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนมุสลิมแยกตามการศึกษา	180
ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนมุสลิมจำแนกตามระยะเวลาที่เข้ารับอิสลาม	180
ตารางที่ 4.8 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุของมุสลิม	181
ตารางที่ 4.9 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนาเดิมของมุสลิม	181

รายการภาพประกอบ

	หน้า	
แผนภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการวิจัย	26
แผนภาพที่ 3.1	แสดงแผนที่จังหวัดในกลุ่มอันดามันทั้ง 5 จังหวัด	155
แผนภาพที่ 3.2	แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดตรัง	170
แผนภาพที่ 3.3	แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดระนอง	170
แผนภาพที่ 3.4	แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดกระบี่	171
แผนภาพที่ 3.5	แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดพังงา	171
แผนภาพที่ 3.6	แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต	172

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-ไทย
วิทยาลัยอิสลามศึกษา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ا	อลีฟ	อ
ب	บ่า	บ
ع	ฮัมซะฮฺ	อ (อ ในกรณีเป็นตัวสะกดสุดท้าย)
ت	ต่า	ต
ث	ซ่า	ซ
ج	ญีม	ญ (จญ์ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	हाँ	ห มีข้อยกเว้น เช่น มุฮัมมัด รอฮีม
خ	คออ์	ค
د	ดาล	ด
ذ	ซาล	ซ
ر	รออ์	ร
ز	ซาย	ซ
س	สีน	ส มีข้อยกเว้น เช่น มูซา อีซา
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏออ์	ฏ
ظ	ซออ์	ซ
ع	อัยน	อ
غ	ฆอยน	ฆ
ف	ฟาอ์	ฟ
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
هـ	ฮาอู	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)
و	วาว	ว
ي	ยาอ์	ย
(الفتحة)		ั (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาดั้ม ๓) ะ , -าะ (อ์ ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระ ในบางกรณี เช่น อลี บนี ฯ
(الكسرة)		ิ
(الضمة)		ึ
(الفتحة الممدودة)		า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา ร็อบ ๓)
(الكسرة الممدودة)		ี
(الضمة الممدودة)		ึ
ال-الشمسية		อั-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น อัตติน อัฏฏีน ฯ
ال-القمرية		อัล ตามด้วยคำต่อไป โดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น อัลกรุอาน อัลลอฮ อัลอิสลาม ฯ

ตารางเปรียบเทียบอักษรอาหรับ-อังกฤษ
ของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	a
ب	บ่า	b
ء	ฮัมซะฮฺ	'a, 'i, 'u
ت	ต่า	t
ث	ซ่า	th
ج	ญีม	j
ح	ฮ่า	h
خ	คอ	kh
د	ดาล	d
ذ	ซาล	dh
ر	ร่อ	r
ز	ซาย	z
س	ซีน	s
ش	ชีน	sh
ص	ศอด	s
ض	ฎอด	d
ط	ฏอ	t
ظ	ซอ	z
ع	อัยน	'a, 'i, 'u
غ	ฆอยน	gh
ف	ฟ่า	f
ق	กอฟ	q
ك	กาฟ	k

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ل	ลาม	l
م	มีม	m
ن	นูน	n
هـ	ฮ่าฮ์	h
و	วาว	w
ي	ยาฮ์	y
ة، ة	ตาฮ์	h,t
(الفتحة)	_ا , اِ , اَ	a ,ay, aw
(الفتحة الممدودة)	_ا	ā
(الكسرة)	_ا	i
(الكسرة الممدودة)	_ا	ī
(الضمة)	_ا	u
(الضمة الممدودة)	_ا	ū
ال-شمسية		al-_ (al-Tirmidhī)
ال-القمرية		al-_ (al-'Islāmiyah)
الكسرة المشددة		iyy
الضمة المشددة		uww

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญพิเศษในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ และความเชื่อถือศรัทธาเป็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์อันเป็นสิทธิสำคัญที่สุดของมนุษย์ อิสลามได้เรียกร้องเชิญชวนให้มนุษย์เข้ามาศึกษาและพิจารณาถึงเหตุผลและหลักฐานแห่งการสร้างของพระองค์ในจักรวาลอันไพศาล อิสลามเป็นศาสนาที่ไม่อนุญาตในการบีบบังคับมนุษย์ให้เข้ามายอมรับและจำนนในศาสนาอิสลามซึ่งหลักคำสอนอันบริสุทธิ์และหลักการเรียกร้องเชิญชวนของอิสลามนั้นเป็นหลักการที่ปูทางสู่วิถีอิสลามซึ่งพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ต้องการที่จะสื่อความหมายแก่มวลมนุษยชาติให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในการเรียกร้องสู่แนวทางของพระผู้เป็นเจ้าอย่างประจักษ์แจ้ง ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 12)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮ์อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉันและมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮ์ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยูซุฟ: 12)

อิสลามเป็นศาสนาที่สมบูรณ์ด้วยหลักความเชื่อและหลักปฏิบัติสำหรับมนุษย์อย่างครบถ้วนในทุก ๆ ด้าน อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿...الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا...﴾

(المائدة بعض من آية : 3)

ความว่า “วันนี้ข้าได้ให้สมบูรณ์แก่พวกเจ้าแล้วซึ่งศาสนาของพวกเจ้า และข้าได้ให้ครบถ้วนแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งความกรุณาเมตตาของข้า และข้าได้ยินดีให้อิสลามเป็นศาสนาแก่พวกเจ้า...”

(อัลมาอิดะฮ์ ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 3)

การเผยแผ่อิสลามคือกิจหนึ่งที่สำคัญที่สุดของบรรดานบีของอัลลอฮ์ ﷺ ที่พระองค์ทรงคัดเลือกและแต่งตั้งศาสนทูตมาสู่หมู่ชนในแต่ละยุคสมัยเพื่อเรียกร้องเชิญชวนพวกเขาสู่การภักดีและกราบกรานต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการให้เอกภาพต่อพระองค์ ปราศจากการนำวัตถุและสิ่งอื่นใดมาเทียบเคียงหรือมาเป็นหุ้นส่วนภาคีกับพระองค์ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ...﴾

(النحل: 36)

ความว่า “และโดยแน่นอน เราได้ส่งเราะสุลมาในทุกประชาชาติ (โดยบัญญัติว่า) พวกเขาจงเคารพภักดีอัลลอฮ์ และจงหลีกเลี่ยงให้ห่างจากพวกเจรีด...”

(อันนะห์ล ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 36)

ในคัมภีร์อัลกุรอานมีหลายอายะฮ์ที่กล่าวถึงบรรดานบีก่อน ๆ กับการเรียกร้องเชิญชวนผู้คนมาสู่อัลลอฮ์ ﷻ เรื่องราวเหล่านี้เป็นแบบอย่างให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัดและบรรดาผู้สืบทอดเจตนารมณ์ นอกจากนี้ ยังมีอายะฮ์อื่น ๆ ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นการเฉพาะเพื่อให้เผยแผ่สารของอิสลามแก่ผู้คนที่หลากหลายเรียกร้องเชิญชวนไปสู่แนวทางของพระองค์ด้วยคำพูดที่ติงามมีมธุรสวาจา อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّن دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾

(فصلت: 33)

ความว่า “และผู้ใดเล่าจะมีคำพูดที่ดีเลิศยิ่งไปกว่าผู้เชิญชวนไปสู่อัลลอฮ์ และเขาปฏิบัติงานที่ดี และกล่าวว่า แท้จริงฉันเป็นคนหนึ่งในบรรดาผู้นอบน้อม”

(ฟุศลีลัต: 33)

คำพูดที่ดีที่สุดที่มนุษย์ทุกคนสามารถพูดได้ คือ คำพูดแห่งทางนำที่เชิญชวนผู้คนไปสู่เป้าหมายที่แท้จริงของการมีชีวิตอยู่หรือการภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ องค์เดียว ซึ่งรางวัลสำหรับผู้เชิญชวนไปสู่อัลลอฮ์ ﷻ นั้นเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่มาก ดังนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่พบว่าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ขมเขยถึงรางวัลอันยิ่งใหญ่สำหรับการทำหน้าที่อันทรงคุณค่านี้

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((من دلّ على خيرٍ، فله مثل أجر فاعله))

(رواه مسلم : 1893/1990)

ความว่า “ผู้ใดแนะนำคนหนึ่งคนใดไปสู่การทำความดีเขาจะได้รับรางวัลเช่นเดียวกันกับคนที่ทำความดี”

(บันทึกโดย Muslim,1990,/1893)

นอกจากนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงประทับตราแห่งความมีเกียรติด้วยคำว่า “ประชาชาติที่ดีที่สุด” ให้แก่ประชาชาติอิสลามด้วยการทำหน้าที่แห่งการเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่คุณธรรม และห้ามปรามความชั่วต่าง ๆ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ... ﴾

(آل عمران بعض من آية : 110)

ความว่า “พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อับดับชั้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮ์...”

(อาลอิมรอน ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 110)

ด้วยเหตุนี้ การเรียกร้องเชิญชวนผู้คนมาสู่อิสลามจึงเป็นหน้าที่แก่ประชาชาติทั้งหมด ในการนำเสนอศีลธรรมที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ และศาสนทูตของพระองค์ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴾

(آل عمران : 104)

ความว่า “และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้า ซึ่งคณะหนึ่งที่จะเชิญชวนไปสู่ความดีและใช้ให้กระทำการที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำการที่มิชอบและชนเหล่านี้แหละพวกเขาคือผู้ได้รับความสำเร็จ...”

(อาลอิมรอน: 104)

ในปัจจุบันการเผยแพร่อิสลามมีสื่อหลากหลายที่เป็นช่องทางในการเรียกร้องเชิญชวนให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งศาสนาอิสลามเรียกกลุ่มชนเหล่านี้ว่า “มูอัลลัฟ” (มุสลิมใหม่) คำว่า “มูอัลลัฟ” เป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน ซึ่งอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ
وَفِي الرِّقَابِ وَالْعَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾

(التوبة: 60)

ความว่า “แท้จริงทานทั้งหลาย นั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนีสินล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ”

(อัตเตาบะฮ์: 60)

คำว่า “มูอัลลัฟ” เป็นคำที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอานว่า الْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ (อัลมูอัลละฟะติ กุลูบุดฮุม) อันหมายถึง กลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการทำให้หัวใจของพวกเขาเกิดความอบอุ่นเป็นกันเองต้องการที่พักพิง บรรดาผู้ที่หัวใจของเขาต้องการการปลดปล่อยประโลมด้วยการเข้าสู่อิสลาม หรือเกิดความมั่นคงในการนับถือศาสนาอิสลาม และมูอัลลัฟถือเป็นกลุ่มคนที่อยู่ในหนึ่งจาก 8 จำพวกที่มีสิทธิรับชะกาต (Yusuf al-Qaradawi, 1994: 2/636)

अबดุลเลาะ หนุ่มสุซ ได้กล่าวในการให้สัมภาษณ์ว่า มูอัลลัฟ หมายถึง ผู้เข้ารับอิสลามต้องการความใกล้ชิด ความสนิทสนม เป็นคำที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ยกย่องให้เกียรติ แต่ในมุมนักกลับกันสังคมมุสลิมไทยมักจะใช้คำนี้ในเชิงลบโดยเรียกชนต่างศาสนิกที่เข้ามารับอิสลามว่า มูอัลลัฟตลอดชีพ สังคมมุสลิมต้องสร้างค่านิยมใหม่ ในเชิงบวกมากขึ้นในการมองภาพของมูอัลลัฟ เพราะในปัจจุบันผู้ที่ เป็นมูอัลลัฟได้สร้างคุณูปการอันมากมายแก่สังคมมุสลิม เช่นบางคนเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนและทำงานเผยแพร่อิสลาม และบางคนยังมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามมากกว่าผู้ที่เป็นมุสลิมดั้งเดิมบางคนด้วยซ้ำไป¹ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2558)

¹ Interviewed on April 10, 2015.

บรรจง บินกาซัน ได้กล่าวในการให้สัมภาษณ์ว่า มุอัลลัฟ หมายถึงคนต่างศาสนิกที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามอย่างเป็นทางการตามระเบียบวิธีและขั้นตอนที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ ส่วนความหมายตามคำอธิบายในมติศาสนาอิสลามนั้น คำว่า มุอัลลัฟ หมายถึง ผู้ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามเนื่องจากได้รับทางนำ (ฮิदाเยฮฺ) จากพระผู้เป็นเจ้า เพื่อให้ได้รับความสงบสุขและมีวิถีชีวิตที่สมบูรณ์แบบตามวิถีอิสลาม ด้วยการประพฤติปฏิบัติในคำสั่งใช้และละทิ้งข้อห้ามต่าง ๆ ตามหลักการของศาสนาอิสลาม ผู้ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามนั้นเขาจะต้องกล่าวปฏิญาณตนว่า “อัสฮะดุดัลลาอิลาฮะอิลัลลอฮฺ วะอัสฮะดุนนะมุหัมมัดร์เราะสุลุลลอฮฺ” ข้าขอปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และมุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของพระองค์ (สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2558)

ดังนั้น เมื่อมุอัลลัฟได้ศรัทธาและกล่าวปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามแล้ว ถือว่าเขาเป็นมุสลิมเต็มตัวเหมือนกับมุสลิมทั่วไป เขาก็มีสถานะที่ไม่แตกต่างกับผู้ที่ป็นมุสลิมมาแต่กำเนิด ส่วนเขาจะเป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบหรือนั้น ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งในหลักการศรัทธาและการปฏิบัติตัวตามหลักการของศาสนาอิสลามว่า มีความเคร่งครัดมากน้อยเพียงใด

มุอัลลัฟ ที่นักวิชาการได้ให้คำนิยามนั้นเป็นคำอธิบายในเชิงหลักภาษาและวิชาการที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของอัลกุรอานและอัลหะดีษที่ต้องการเข้ารับอิสลาม แต่จุดมุ่งหมายของผู้วิจัยในงานวิจัยชิ้นนี้คำว่า มุอัลลัฟ หมายถึง มุสลิมใหม่ ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลาม

ด้วยเหตุนี้เอง ชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือสู่การนับถือศาสนาอิสลามแล้ว จึงเรียกบุคคลเหล่านั้นว่า “มุอัลลัฟ” หมายถึง มุสลิมใหม่ หลังจากที่มีมุอัลลัฟได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว เขาอาจเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาทดสอบความศรัทธาในความเป็นมุสลิมของเขา ดังนั้น มุอัลลัฟจึงต้องศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อนำบทบัญญัติของอิสลามมาปฏิบัติ ดำรงอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมและสื่อสารให้ผู้อื่นได้รับรู้ถึงสถานะในความเป็นมุสลิมใหม่ของตน จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง หลังจากเข้ารับอิสลามแล้ว ส่วนใหญ่ได้เข้ารับการอบรมและศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามและการครองตนตามแนวทางของศาสนาอิสลามในวิถีชีวิตประจำวันจากอิมาม² และครูสอนศาสนาประจำประจำมัสยิด อีกทั้งการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า มีปัจจัยบางประการที่มีแนวโน้มส่งผลกระทบต่อมุอัลลัฟ อันได้แก่ ปัจจัยทางสภาพแวดล้อมของครอบครัว ชุมชน และสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ อาจส่งผลกระทบต่อ การปรับตัวและการแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟเป็นสำคัญ

เหตุปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้น ส่วนใหญ่แล้วมาจากสาเหตุของการแต่งงาน ผู้วิจัยได้พูดคุยกับมุอัลลัฟที่เป็นสัปบุรุษประจำ

² อิมาม หมายถึง ผู้นำศาสนาอิสลามประจำมัสยิด เป็นผู้นำพิธีละหมาด 5 เวลา และพิธีละหมาดวันศุกร์ประจำมัสยิด

มัศยิด³ นูรัลอิสลามียะฮฺ บ้านแหลมพันวา จังหวัดภูเก็ตพบว่า การแต่งงานเป็นเหตุปัจจัยหลักที่ทำให้ตนและชนต่างศาสนิกอีกหลายคนเปลี่ยนศาสนาของตนเองมาเข้ารับอิสลาม อย่างไรก็ตาม ในอดีตนั้น การแต่งงานของมุสลิมเดิมกับมุสลิมใหม่ เป็นสิ่งที่ไม่ค่อยจะเกิดขึ้นหรือพบเห็นได้บ่อยนัก ครอบครัวมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ส่วนใหญ่จึงยังคงไม่เต็มใจ มีทัศนคติที่ไม่ดี มีมุมมองในแง่ลบไม่ยอมรับลูกเขยหรือลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิมใหม่ แม้ว่าเขาหรือเธอจะยอมเปลี่ยนศาสนามาเป็นมุสลิมแล้วก็ตาม เนื่องจากมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ยังคงดำรงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมและถือปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามและประเพณีปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ด้วยการปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ที่กำหนดให้การแต่งงานระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิกนั้น จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงที่ไม่ได้เป็นมุสลิมต้องเปลี่ยนศาสนาเป็นมุสลิมเสียก่อน ทั้งนี้ก็เพื่อดำเนินตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานที่ได้ระบุไว้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ تُؤْمِنَ ۚ وَلَا مَٰمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ حَتَّىٰ تَنكِحُوا الْكُفْرَانَ ۚ وَأُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُوا إِلَىٰ الْحَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ ۗ وَبَيِّنَآتٍ لِّلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾

(البقرة: 221)

ความว่า : “และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริก จนกว่านางจะศรัทธาและทาสหญิงที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดียิ่งกว่าหญิงที่เป็น มุชริก แม้ว่านางได้ทำให้พวกเจ้าพึงพอใจก็ตามและพวกเจ้าจงอย่าได้แต่งงานกับบรรดาชายมุชริก จนกว่าพวกเขาจะศรัทธา และทาสชายที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าชายมุชริก และแม้ว่าเขาได้ทำให้พวกเจ้าพึงพอใจก็ตามชนเหล่านี้แหละจะชักชวนไปสู่ไฟนรกและอัลลอฮฺ นั้นทรงเชิญชวนไปสู่สวรรค์และไปสู่การอภัยโทษด้วยอนุมัติของพระองค์และพระองค์จะทรงแจกแจงบรรดาโองการของพระองค์ แก่มนุษย์เพื่อว่าพวกเขาจะได้รำลึกกันได้”

(อัลปะเกาะเราะฮฺ: 221)

³ สับปูรุษประจํามัศยิด หมายถึง มุสลิมที่คณะกรรมการอิสลามประจํามัศยิดมิมีตริบเข้าเป็นสับปูรุษประจํามัศยิดและมีชื่ออยู่ในทะเบียนสับปูรุษประจํามัศยิด แต่ผู้นั้นจะเป็นสับปูรุษเกินกว่าหนึ่งมัศยิดในเวลาเดียวกันไม่ได้

จากบรรดาอายุษอัลกุรอานข้างต้นชี้ให้เห็นว่า แรงจูงใจในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกคือเหตุปัจจัยการแต่งงาน การเชิญชวนและแบบอย่างที่ดีงาม

ในอดีตนั้นอิมาม และคณะกรรมการมัสยิดได้มีมติประกาศในนามของมัสยิดว่า ให้มุสลิมใหม่ที่เป็นชายทุกคนจะต้องทำคิตาน⁴ และศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐาน เพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้นก่อนเกี่ยวกับหลักคำสอนต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามที่เป็นบัญญัติใช้และห้าม จึงจะสามารถเข้าพิธีนิกะห⁵ ได้ กอปรกับการเปลี่ยนศาสนาของชนต่างศาสนิกสู่ศาสนาอิสลามซึ่งเรียกว่า มุอัลลัฟ นั้นสาเหตุส่วนใหญ่มาจากการแต่งงาน ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดกระแสแห่งความอคติและถูกมองในเชิงลบ อีกทั้งไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันเท่าที่ควร และมักจะถูกต่อต้านและปิดกั้นพื้นที่จากสมาชิกในครอบครัวและชุมชนมุสลิม

ด้วยเหตุนี้ กฎระเบียบและบทบาทดังกล่าวของมัสยิดในปัจจุบันนั้น จึงเป็นช่องทางให้มุอัลลัฟได้เข้ามารับการอบรม ศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามและสามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของสังคม เนื่องจากธรรมชาติของสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง ซึ่งส่วนใหญ่จะอาศัยตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชน รวมกันเป็นหมู่คณะ ดำรงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมอย่างมั่นคงเคร่งครัดในหลักการของศาสนาและวิถีปฏิบัติ

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า “มุอัลลัฟ” ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนองนั้นมีอัตราการขยายตัวจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปี เนื่องด้วยสังคมมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในปัจจุบันแปรสภาพเป็นสังคมเมือง มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจบนพื้นฐานทางทรัพยากรทางทะเล สภาพภูมิศาสตร์ที่สวยงาม กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีธุรกิจการท่องเที่ยวและการโรงแรมมากมาย วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่นับถือศาสนาต่างกันมีความสะดวกง่ายดายยิ่งขึ้น

ปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง มีการขยายตัวเป็นสังคมเมือง และเป็นชุมชนแออัด ทำให้อัตราการขยายตัวของมุอัลลัฟเพิ่มมากขึ้นอันเนื่องมาจากเหตุปัจจัยสำคัญ ดังนี้

1. มีต่างศาสนิกอาศัยอยู่ในชุมชนมุสลิม ส่งผลให้ชาวไทยมุสลิมและชาวไทยพุทธในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน มีการปฏิสัมพันธ์ไปมาหาสู่กัน เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนที่อยู่ใกล้เคียงกัน มีความสนิทสนมและเข้าใจในวัฒนธรรมอิสลามและวิถีปฏิบัติของมุสลิมบางประการ จึงเป็นแรงบันดาลใจในการเข้ารับอิสลาม

⁴ คิตาน หมายถึง การขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศชาย

⁵ นิกะห หมายถึง พิธีสมรส

2. ลูกหลานมุสลิมต้องออกไปเรียนหนังสือนอกบ้าน ทำงานในสถานประกอบการ โรงแรม บริษัทและห้างร้านมีอัตราสูงชันเรื่อย ๆ จึงส่งผลต่อการมีปฏิสัมพันธ์คบหาเป็นเพื่อนสนิท สนมกันกับเพื่อนต่างศาสนา ทำให้เกิดเป็นความรักระหว่างคนสองคนที่นับถือศาสนาต่างกัน กระทั่ง เป็นความใกล้ชิดสนิทสนมที่นำไปสู่การใช้ชีวิตคู่ระหว่างทั้งสอง

3. ด้วยสาเหตุการพลัดถิ่นตามพ่อแม่ญาติพี่น้องที่เข้ารับอิสลามมาก่อน

4. ด้วยสาเหตุให้ความสนใจ ศึกษาเรียนรู้อิสลามจากสื่อออนไลน์และช่องทางอื่น ๆ จนเกิดความศรัทธา

ในปัจจุบันมออลัฟได้รับการเปิดพื้นที่ยอมรับจากครอบครัว ชุมชนและสังคมมุสลิม ชายฝั่งอันดามันมากขึ้น เนื่องจากแต่ละพื้นที่ แต่ละมัสยิดได้มีการจัดอบรมก่อนแต่งงานและหลัง แต่งงานเพื่อให้มออลัฟได้ซึมซับหลักการของอิสลามและวิถีชีวิตแบบอิสลาม แต่สิ่งสำคัญที่สุดสำหรับ มออลัฟก็คือการปรับตัวเพื่อให้ตนเองสามารถก้าวข้ามผ่านเส้นแบ่งเขตทางศาสนาและอัตลักษณ์ทาง ศาสนาเดิมไปได้ นั่น จำเป็นที่เขาจะต้องน้อมนำเอาคำสอนของศาสนาอิสลามเข้ามาเป็นวิถีปฏิบัติใน ชีวิตประจำวันอย่างจริงจัง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อชุมชนมุสลิมว่าเขาจะยังคงเป็นมุสลิมตลอดไป

ด้วยเหตุนี้ มออลัฟจึงต้องศึกษาเรียนรู้ ปรับตัวและปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์และ วัฒนธรรมเดิม เพื่อให้กลมกลืนเข้ากันได้อย่างแนบสนิทกับสังคมมุสลิม เกี่ยวกับอัตลักษณ์และ วัฒนธรรมอิสลาม ตัวอย่างเช่น การทำคิตาน (การขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ) การเปลี่ยนชื่อการ แต่งกายและอาหารการกิน อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ของการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอย่าง หนึ่งในการเปลี่ยนศาสนา ซึ่งถือเป็นก้าวแรกสุดของการยอมรับและพร้อมที่จะประกาศอัตลักษณ์และ แสดงออกในความเป็นมุสลิมของเขาในระดับสาธารณะ รวมถึงประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมออลัฟ ในลักษณะเฉพาะ เช่น ปัญหาการจัดการศพมออลัฟหลังจากเสียชีวิต ปัญหาโรคและปัญหาการสืบ สภาพการเป็นมุสลิมของมออลัฟ (มรดก) เป็นต้น

จากปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นนั้น ได้ส่งผลกระทบต่ออัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม ของมออลัฟ ที่เข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ในครอบครัวมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนองโดยรวม กอปรกับเป้าหมายของอิสลามนั้นมีเป้าประสงค์ในการจัดการดูแล มออลัฟ ให้เป็นมุสลิมที่สมบูรณ์แบบ ด้วยการให้ความรู้บนพื้นฐานแห่งความเชื่อความศรัทธาที่มั่นคง และดำเนินชีวิตอย่างถูกต้องตามวิถีอิสลามเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งพระผู้เป็นเจ้า

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา สาเหตุการเข้ารับ อิสลามของชนต่างศาสนาในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังการ เข้ารับอิสลามของมออลัฟและศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของ มออลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันเป็นสำคัญ

1.2 อัลกุรอาน อัลหะดีษ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ตัวบทที่มีที่มาจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ รวมถึงเอกสารอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการตะวะฮ์อิสลามและการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิก มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

1.2.1 อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่อิสลาม การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกนั้นพบว่า ในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสถึงเรื่องดังกล่าวไว้หลาย อายะฮ์ ในส่วนของการตะวะฮ์อิสลามนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 108)

ความว่า “จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่ อัลลอฮ์.อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉันและมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮ์ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยูซุฟ: 108)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَتَكُنَّ مِنَكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ
الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

(آل عمران: 104)

ความว่า “และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้า ซึ่งคณะหนึ่งที่จะเชิญชวนไปสู่ความดีและใช้ให้กระทำการที่ชอบ และห้ามมิให้กระทำการที่มิชอบและชนเหล่านี้แหละพวกเขาคือผู้ได้รับความสำเร็จ”

(อาละอิมรอน: 104)

มันนะฮ์ อัลก็อฎฏอน ได้กล่าวในหนังสือ “อัดตะวะฮ์ อิลลัฮ์อิสลาม” (al-Daawah ila al-Islam) ได้กล่าวว่า คำว่า “دعوة” (ตะวะฮ์) ในภาษาอาหรับมาจากคำกริยา “دعا” (ตะอา) หมายความว่า “การเรียกร้อง” “การเชิญชวน” และ “การขอร้อง”(การวิงวอนขอต่ออัลลอฮ์ ﷻ)

คำว่า “ دعوة ” ถูกใช้เพื่ออ้างอิงถึงการกระทำเพื่อเผยแพร่หรือเรียกร้องผู้คนมาสู่คำสอนของอิสลาม และคำว่า ตะอวะฮฺ ยังเป็นคำย่อของวลี الدعوة الى الله “อัดตะอวะฮฺ อิลัลลอฮฺ” (Manna’ al-Qattan. 1988: 1/12)

กรณีการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกด้วยสาเหตุของการแต่งงานนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿ وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَاتِ حَتَّى يُؤْمِنَ وَلَا مِمَّنْ مُؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ وَلَا أَعْجَبْتَكُمْ وَلَا تُنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُؤْمِنٌ خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكٍ وَلَا أَعْجَبَكُمْ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيُبَيِّنُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴾

(البقرة: 221)

ความว่า “และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริก(หญิงผู้ตั้งภาคี) จนกว่านางจะศรัทธาและทาสหญิงที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดียิ่งกว่าหญิงที่เป็นมุชริก (หญิงผู้ตั้งภาคี) แม้ว่านางได้ทำให้พวกเจ้าพึงใจก็ตามและพวกเจ้าจงอย่าให้แต่งงานกับบรรดาชายมุชริก (ชายผู้ตั้งภาคี) จนกว่าพวกเขาจะศรัทธาและทาสชายที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าชายมุชริก(ชายผู้ตั้งภาคี)และแม้ว่าเขาได้ทำให้พวกเจ้าพึงใจก็ตามชนเหล่านี้แหละจะชักชวนไปสู่ไฟนรกและอัลลอฮฺ. นั้นทรงเชิญชวนไปสู่สวรรค์และไปสู่การอภัยโทษ ด้วยอนุมัติของพระองค์และพระองค์จะทรงแจกแจงบรรดาโองการของพระองค์แก่มนุษย์เพื่อว่าพวกเขาจะได้รำลึกกันได้”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ: 221)

อิมามกุฎุบีย ได้อธิบายถึง สาเหตุของการประหานครานโองการนี้ว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่งชายคนหนึ่งนามว่า “มุรซิบ” ไปยังนครมักกะฮฺ เพื่อปฏิบัติภารกิจตามคำสั่งของท่าน ณ นครมักกะฮฺ เขาได้พบสตรีนางหนึ่งนามว่า “อินาก” เป็นหญิงที่สวยงามเลอโฉมมาก ซึ่งมุรซิบรู้จักนางเป็นอย่างดีในขณะที่นางเป็นผู้ปฏิเสธศรัทธา นางได้แสดงพฤติกรรมโฉดชั่ว ด้วยการยั่วยวนชวนเขาไปกระทำการผิดประเวณี แต่เนื่องจากมุรซิบเป็นมุสลิม เขาจึงไม่ยอมรับคำชักชวนของนาง หลังจากนั้นนางสำนึกได้ในความผิดบาป นางจึงขอมุรซิบแต่งงานใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน มุรซิบจึงได้นำเรื่องดังกล่าวไปบอกกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ต่อมาโองการข้างต้นจึงถูกประทานลงมาเพื่อแจ้งกับบรรดาผู้ศรัทธาว่า

สตรีที่ตั้งภาคีเทียบเทียมพระเจ้า ไม่มีค่าพอที่จะแต่งงานเป็นภรรยาของชายผู้ศรัทธาได้” (Qurtubi, 1988: 3/62)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นนี้ชี้ให้เห็นว่า อิสลามห้ามแต่งงานระหว่างหญิงผู้ศรัทธากับชายผู้ปฏิเสธ หรือชายผู้ศรัทธากับหญิงผู้ปฏิเสธ เนื่องจากพวกเขาไม่คู่ควรกับผู้มีศรัทธา และเน้นว่า ทาสหญิงหรือชายผู้ศรัทธาดีกว่าชายหรือหญิงผู้ปฏิเสธ แม้ว่าพวกเขาจะมีความสวยงาม ร่ำรวย และมีเกียรติทางสังคมก็ตาม เนื่องจากปรัชญาการแต่งงานนั้นคือการสืบทอดทายาท การขยายเผ่าพันธุ์ ขยายสังคม และการอบรมสั่งสอนบุตรธิดาให้อยู่ในกรอบหลักธรรมของศาสนาเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตในการแต่งงาน

1.2.2 อัลหะดีษที่เกี่ยวข้อง

ความสำคัญของการเผยแผ่อิสลามที่ปรากฏอยู่ในตัวบทอัลหะดีษ มีจำนวนหลายตัวบทที่ระบุถึงเรื่องดังกล่าว ซึ่งสนับสนุนหลักการและแนวคิดที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน เพื่ออธิบายขยายความบางอายะฮ์อัลกุรอานให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะตำราหะดีษที่แพร่หลายส่วนใหญ่ เช่น เศาะฮ์อิหฺบุคอรี เศาะฮ์อิหมุสลิม เป็นต้น

จากการศึกษาความสำคัญของการเผยแผ่อิสลาม มีหะดีษหลายบทที่ระบุถึงความสำคัญและภารกิจของการตะอวะฮฺ เพราะการตะอวะฮฺถือเป็นภารกิจที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีความยิ่งใหญ่และสูงส่งในทัศนะของอัลลอฮ์ ﷻ พระองค์ทรงกำชับบรรดาเราะฮูล และบรรดาผู้สืบทอดเจตนารมณ์ในหมู่ประชาชาติของเราะฮูลแต่ละยุคสมัย トラบถึงวันปรโลกซึ่งเป็นวันแห่งการตอบแทน ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ในภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ ด้วยการเชิญชวนชนต่างศาสนิกสู่แนวทางของพระองค์อัลลอฮ์นั้นย่อมถือว่าเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐที่สุดในทัศนะของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ (Abd-Karim Zidan, 1976 :58) ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เรียกร้องชนต่างศาสนิกสู่ศาสนาของอัลลอฮ์ ท่านกล่าวว่า

((أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَادَ سَعْدَ بْنَ عِبَادَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ - وَفِيهِ - حَتَّى مَرَّ بِمَجْلِسٍ فِيهِ أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ، وَلِلْمُشْرِكِينَ عَبْدًا لِأَوْثَانٍ وَلِلْيَهُودِ..... فَسَلَّمَ عَلَيْهِمُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ وَقَّفَ فَنَزَلَ، فَدَعَاهُمْ إِلَى اللَّهِ، وَقَرَأَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنَ...))

(متفق عليه)

ความว่า “ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ไปเยี่ยมสะอัด อิบนิ อุบาตะฮฺ จนกระทั่งผ่านสถานที่ที่มีทั้งมวลผู้ศรัทธา และผู้ตั้งภาคีที่กราบไหว้รูปปั้น อีกทั้ง

ชาวอิรวรรวมอยู่ด้วยกัน ท่านนบี ﷺ จึงให้สลามแก่พวกเขา หลังจาก
นั้นท่านก็หยุดแล้วก็เดินลงไปหาพวกเขา แล้วท่านก็ประกาศเชิญชวน
พวกเขาไปสู่อัลลอฮ์ ท่านได้อ่านอัลกุรอานให้พวกเขาได้รับฟัง”

(บันทึกโดย al-Bukhārī, 1990: 5663; Muslim, 1994: 1798)

1.2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สืบค้นโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท
ดังนี้

1.2.3.1 เอกสารที่นำเสนอเกี่ยวกับมุอัลลัฟโดยตรง

เอกสารการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) โดยตรงนั้น ผู้วิจัย
พบว่า มีเอกสารการประชุมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับมุอัลลัฟในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกที่ได้กล่าวถึง
การขยายตัวเพิ่มขึ้นของมุอัลลัฟ การให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการของศาสนา
อิสลามอย่างต่อเนื่องและการจัดสวัสดิการสังคมให้แก่มุอัลลัฟอย่างทั่วถึง ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารที่
เป็นรายงานการประชุมสัมมนาเกี่ยวกับมุอัลลัฟ ในการประชุมทางวิชาการภายใต้สโลแกน “สู่อ้อม
กอดของอิสลามในดูไบ” จัดโดย ศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม มุฮัมมัด บินรอชิด ดูไบ สหรัฐอาหรับเอ
มิเรตต์เมื่อวันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 2013 สรุปสาระในการประชุมครั้งนี้ (Islamic Affairs and
Charitable Activities Department in Dubai, 2013)⁶ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ในช่วงปี ค.ศ. 2009 - 2013 ชาวต่างชาติหลายพันคนจากหลายเชื้อชาติทั่วโลกได้
ประกาศตัวเข้ารับอิสลามในดูไบ สหรัฐอาหรับเอมิเรตต์ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้พวกเขาเข้ารับอิสลามนั้น
ส่วนใหญ่แล้วเกิดขึ้นหลังจากที่ได้สัมผัสกับคำสอนของศาสนาอิสลามที่เปี่ยมล้นไปด้วยเมตตาธรรม
ไมตรีจิต ให้เกียรติในศาสนาอื่น เคารพในศักดิ์ศรีและวัฒนธรรมที่แตกต่าง เป็นศาสนาที่ส่งเสริมความ
เสมอภาคในหมู่มนุษย์ทุกคน อีกทั้งบางส่วนของที่ประกาศตนเข้ารับอิสลามนั้นเนื่องจากความไพเราะและ
อรรถรสของเสียงอะซานก้องกังวานมหานครดูไบและการต้อนรับที่อบอุ่นงดงามจากชาวมุสลิมใน
สหรัฐอาหรับเอมิเรตต์

รายงานในที่ประชุมได้ระบุว่า ในช่วงปี ค.ศ. 2009 - 2013 มีผู้คนกว่า 7,000 คน ที่
ไม่ใช่มุสลิมได้เดินเข้าสู่ประตูศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม มุฮัมมัด บินรอชิด เพื่อแสวงหาสิ่งที่พวกเขา
เรียกว่า ความรู้ และสาระประโยชน์จากคำบรรยายของนักวิชาการ การเข้าสู่อิสลามของผู้คนจำนวน
มากเช่นนี้ ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการรณรงค์และทำงานในเชิงรุกอย่างหนักของศูนย์วัฒนธรรมอิสลาม

⁶ ที่มา: Islamic Affairs and Charitable Activities Department in Dubai (IACAD) สืบค้น วันที่ 25 พฤษภาคม 2559

การประกาศตัวเข้ารับอิสลามของพี่น้องจำนวนมากเกิดขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 2009 – 2013 มากกว่า 7,000 คน สรุปจำนวนได้ ดังนี้

ปี ค.ศ. 2009	มีผู้ประกาศเข้ารับอิสลาม จำนวน 1,059 คน
ปี ค.ศ. 2010	มีผู้ประกาศเข้ารับอิสลาม จำนวน 1,500 คน
ปี ค.ศ. 2011	มีผู้ประกาศเข้ารับอิสลาม จำนวน 1,380 คน
ปี ค.ศ. 2012	มีผู้ประกาศเข้ารับอิสลาม จำนวน 1,907 คน
ปี ค.ศ. 2013	มีผู้ประกาศเข้ารับอิสลาม จำนวน 2,115 คน

สตรีมุอัลลัฟคนหนึ่งได้กล่าวในที่ประชุม เพื่อแสดงความชื่นชมและยกย่องความมุ่งมั่นความเพียรพยายามของเจ้าหน้าที่ศูนย์วัฒนธรรมในการให้คำแนะนำสำหรับผู้สนใจอิสลามในการเข้ามาศึกษาหาข้อมูลเกี่ยวกับศาสนาที่เที่ยงแท้ เธอกล่าวว่า “ผู้ที่เข้าสู่ประตูของอิสลาม เขาจะพบกับความสงบสุขในหัวใจ ความสงบสุขภายใต้ร่มเงาของอิสลามและมั่นใจต่อความสุขในโลกนี้และโลกหน้า”

เอกสารการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) โดยตรงขั้นที่ 2 มาจากที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการผู้สนใจอิสลามและนิทรรศการอารยธรรมอิสลาม จัดโดยสถาบันเพื่อการศึกษาผู้สนใจอิสลาม ประเทศนิวซีแลนด์⁷ ผู้วิจัยสรุปสาระการประชุมได้ ดังนี้

วันที่ 14 เมษายน ค.ศ. 2013 สถาบันเพื่อการศึกษาผู้สนใจอิสลาม ประเทศนิวซีแลนด์ได้จัดประชุมสัมมนาทางวิชาการภายใต้หัวข้อ “อิสลามวิถีแห่งสันติภาพและอารยธรรมอันงดงาม” ณ นครโอ๊คแลนด์ ประเทศนิวซีแลนด์ โดยได้รับความอนุเคราะห์จากองค์การสันนิบาตมุสลิมโลก การประชุมครั้งนี้ได้สรุปผลของสถาบันในการทำงานเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่ผู้สนใจอิสลามและเผยแพร่ภาพลักษณ์ที่ชาวสะอาดและถูกต้องบนทางสายกลางไม่สุดโต่งและไม่หย่อนยานหลังจากเหตุการณ์ 11 กันยายน จนถึงปี ค.ศ. 2013 มีผู้คนหลายเชื้อชาติต่างหลั่งไหลเข้ามาศึกษาเรียนรู้และแสวงหาสัจธรรมในอิสลามจากสถาบันแห่งนี้จำนวนมาก สาเหตุที่เป็นแรงบันดาลใจและโน้มน้าวให้พวกเขาเข้ารับอิสลามนั้น อันผลสืบเนื่องจากการเดินทางสู่การค้นพบสัจธรรมของอิสลามที่สะท้อนให้เห็นถึงคำสอนและศาสนาที่เคารพในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ และคำสอนที่ปรากฏในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานเป็นคำสอนที่ใสพิสุทธิ์ปราศจากความรุนแรงและความสุดโต่ง ไม่เหมือนดังเช่นที่โลกตะวันตกใส่โคล้และโจมตีอิสลามว่าเป็นศาสนาที่น่าหวาดกลัวและโหดร้ายทารุณ โดยในการประชุมครั้งนี้ได้รับเกียรติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรมนุษย์และชาติพันธุ์ของประเทศนิวซีแลนด์ เข้าร่วมประชุมสัมมนาพร้อมด้วยกงสุลวัฒนธรรมประเทศ

⁷ ที่มา : หนังสือพิมพ์อรัญญิก ตีพิมพ์ในประเทศซาอุดีอาระเบีย ปี ค.ศ. 2013 ข้อมูลวันที่ 25 พฤษภาคม 2559

ชาอู่อาระเบียและเจ้าหน้าที่ระดับสูงของประเทศนิวซีแลนด์และประเทศอื่น ๆ เข้าร่วมประชุมอย่าง
คับคั่ง

เอกสารการประชุมสัมมนาที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) โดยตรงขึ้นที่ 3 จาก
การประชุมเพื่อประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ที่ทำงานเพื่อเผยแพร่อิสลามจัดโดย
องค์การสันนิบาตมุสลิมโลก ผู้วิจัยสรุปสาระการประชุมได้ดังนี้⁸

องค์การสันนิบาตมุสลิมโลกเป็นแกนหลักในการจัดประชุมร่วมกับองค์กรและสมาคม
ต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาและเผยแพร่อิสลามให้แก่ผู้สนใจอิสลาม การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นที่
นครมาดีนะฮ์ ประเทศซาอุดีอาระเบียระหว่างวันที่ 4-6 เดือนญมาดี้อะเคเร ฮิจเราะฮ์ศักราช 1413
โดยมีภาคีเครือข่ายองค์กรและสมาคมต่าง ๆ จากกลุ่มประเทศอ่าวอาหรับเข้าร่วมประชุม โดยมี
วัตถุประสงค์เพื่อประสานความร่วมมือ แนะนำสมาคมและหน่วยงานงานต่าง ๆ ที่ทำงานในการเผย
แผ่อิสลามในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศอ่าวอาหรับและร่วมกำหนดยุทธศาสตร์ในการเชิญชวน
และให้ความรู้แก่ผู้สนใจอิสลามทุกเชื้อชาติทุกภูมิภาคของโลกที่อาศัยอยู่ในกลุ่มประเทศอาหรับ

ประเด็นหลักในการประชุมครั้งนี้สรุปได้ดังนี้ : ณ วันนี้ประชาคมโลกกำลังเดินทางสู่
การค้นหาลัทธิธรรมเพื่อเป็นทางรอดแห่งชีวิตและมุ่งมั่นหาหลักประกันที่มั่นคงในการดำเนินชีวิตที่
ชาวโลกกำลังถวิลหา สูดทัยหลายคน หลายเชื้อชาติก็พบว่า อิสลามคือวิถีแห่งชีวิต เป็นศาสนาแห่ง
สันติภาพเป็นศาสนาที่โอบกอดความยุติธรรม ความเสมอภาค ภราดรภาพและไมตรีภาพแก่มวล
มนุษยชาติ ที่มีหลักความเชื่อ หลักศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมที่สมบูรณ์แบบเป็นหลักคำจูน
ให้แก่มนุษย์ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ในที่ประชุมได้มีมติร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์การเผยแผ่อิสลามและรูปแบบการ
นำเสนอองค์ความรู้แก่ผู้สนใจอิสลามรวมถึงแนวทางการดูแลให้ความช่วยเหลือด้วยหลักประกันทาง
สังคม เศรษฐกิจ และกฎหมายอย่างจริงจัง ตลอดจนการจัดสวัสดิการอื่น ๆ ที่พวกเขาพึงได้ โดยมี
กองทุนสวัสดิการสังคมเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตและดำรงอัตลักษณ์แห่งความเป็นมุสลิม
ตลอดไป

1.2.3.2 เอกสารที่นำเสนอเกี่ยวกับมุอัลลัฟโดยอ้อม

ก. ตำราตัฟซีร์

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟในตำราตัฟซีร์ อัญญาอะบะรียี เกี่ยวกับ
มุอัลลัฟ พบว่า อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

⁸ ที่มา : จากหนังสือพิมพ์อัร-ริยาฎ ดิหมฟในประเทศซาอุดีอาระเบีย ประจำปีฮิจเราะฮ์ศักราช 1413 ข้อมูลวันที่ 25 พฤษภาคม 2559

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي
الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَلِلَّهِ عَلَيْهِمُ
حَكِيمٌ ﴾

(التوبة: 60)

ความว่า “แท้จริงทานทั้งหลาย นั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และ
บรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้
ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนีสิน
ล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็น
บัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้
ทรงปรีชาญาณ”

(อัตเตาบะฮ์: 60)

อิมามอฏเฐาะบะรียฺ ได้บรรยายอธิบายโองการดังกล่าวนี้ไว้ในตีฟฮ์อฏเฐาะบะรียฺของ
ท่าน มีบทสรุปได้ดังนี้ “อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับมุอัลลัฟเนื่องจากเป็นกลุ่ม
บุคคลที่ถูกระบุไว้ในอัลกุรอานในแง่ของสิทธิที่พึงได้รับในเรื่องของชะกาต แม้เขาจะเป็นผู้ที่มีฐานะ
ร่ำรวยก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการรื้อยรัดถักทอหัวใจของเขาให้มีที่ปักพียงเกิดความมั่นคงเข้มแข็งต่อ
อิสลาม อีกทั้งทำให้เขามีความรู้สึกว่า อิสลามเป็นศาสนาที่มอบสวัสดิการให้แก่หมู่คนทุกระดับชั้น
ตามกรอบที่อิสลามได้กำหนดสำหรับผู้ที่มิสิทธิได้รับชะกาต 8 จำพวก ท่านอิมามอฏเฐาะบะรียฺได้
บรรยายอธิบายว่า มุอัลลัฟ หมายถึง กลุ่มคนที่หัวใจของเขาโน้มน้าวเข้าสู่อิสลามที่ถูกตราไว้ในบทบัญญัติ
ของศาสนาอิสลามทุกยุคทุกสมัยเกี่ยวกับสิทธิของมุอัลลัฟในเรื่องของชะกาต” (al-Tabarī, 1994:
5/223)

ข. ตำราหะดีษ

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟในตำราหะดีษซุหฺรฺ อันนะวะวียฺเศาะฮิหฺ
มุสลิมที่กล่าวถึงความประเสริฐและผลตอบแทนสำหรับผู้ประกาศตนเข้ารับอิสลาม ด้วยการกล่าว
ปฏิญาณตนสองประโยคว่า “อัชชะดฺ อันลา อิลลาฮะ อิลลัลลอฮฺ วะอัชชะดฺอันนะ มุฮัมมัดร์ เราะสุ
ลุลลอฮฺ” ซึ่งมีความหมายว่า “ฉันขอปฏิญาณว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ ﷻ และท่านนบี
มุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของพระองค์”

การยืนยันถ้อยคำอันยิ่งใหญ่นี้ ควรที่จะมีพยานชายรู้เห็นอย่างน้อย 2 คน เพื่อยืนยัน
ในการเข้ารับอิสลาม ดังนั้น เมื่อบุคคลใดได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว อัลลอฮฺ ﷻ จะลบล้าง

ความผิดบาปที่ผ่านมาให้แก่เขา และได้รับการอภัยโทษจากพระองค์ และความดีที่เคยกระทำก่อนเข้ารับอิสลามนั้นยังคงอยู่ตลอดไป ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((عَنْ ابْنِ شِهَابٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ، قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَيُّ رَسُولِ اللَّهِ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَّخِذُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْ صَدَقَةٍ أَوْ عِتَاقَةٍ أَوْ صِلَةٍ رَجِمَ أَفِيهَا أَجْرُ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "أَسَلَّمْتَ عَلَيَّ مَا أَسَلَّمْتَ مِنْ خَيْرٍ")

(رواه مسلم : 222/1994)

ความว่า “จากอิบนิชิฮาบ รายงานว่า อูรวะฮฺ อิบดุลซุบัยรฺ ได้บอกกับฉันว่า แท้จริง หะกิม อิบนู ฮิซาม ได้เล่าว่า เขาได้กล่าวทูลถามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า โอ้ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ ได้โปรดบอกฉันเถิดว่า การหลีกหนีการทำบาปและการทำความดีของฉันในยุคก่อนอิสลาม เช่น การบริจาคการปล่อยทาส และการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับเครือญาตินั้น จะมีภาคผลตอบแทนกับฉันไหม? ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตอบว่า เจ้าได้รับอิสลามพร้อมกับ (รับภาคผลของ) คุณงามความดีในอดีตด้วย”

(หะดีษบันทึกโดย Muslim หมายเลข 1994: 222)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَتَّخِذُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ هَلْ لِي فِيهَا مِنْ شَيْءٍ فَقَالَ لَهُ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ "أَسَلَّمْتَ عَلَيَّ مَا أَسَلَّمْتَ مِنْ خَيْرٍ وَالَّتِي كُنْتُ التَّعْبُدُ")

(رواه مسلم : 223/1994)

ความว่า “อูรวะฮฺ อิบดุลซุบัยรฺ ได้บอกกับฉันว่า หะกิม บินฮิซาม ได้บอกกับเขาว่า เขาได้กล่าวทูลถามท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า โอ้ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ โปรดบอกฉันเถิดถึงกิจกรรมที่ฉันหลบหลีกไม่กระทำ ความผิดบาปในยุคก่อนอิสลาม จะมีภาคผลตอบแทนใด ๆ กับฉันไหม? ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ตอบกับเขาว่าเจ้าได้รับอิสลามพร้อมกับ

(ได้รับภาคผลในการทำ) คุณงามความดีในอดีตและการหลีกเลี่ยงการทำ
ความผิดก็ (ถูกนับว่า) เป็นอียาตะฮฺ (เมื่อมารับอิสลาม) เช่นกัน”

(หะดีษบันทึกโดย Muslim หมายเลข 1994: 223)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ قُلْنَا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْتَ أَخَذْتَنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ "مَنْ
أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ. وَمَنْ أَسَاءَ فِي الْإِسْلَامِ
أُخِذَ بِالْأَوَّلِ وَالْآخِرِ))

(رواه مسلم : 222/218)

ความว่า “อับดุลลอฮฺ อิบนิ มัสอูด เล่าว่า พวกเราเหล่าเศาะหาบะฮฺได้
ทูลถามท่านเราะสูลว่า โอ้ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺ พวกเราจะถูก
ลงโทษหรือไม่ในความผิดบาปที่พวกเราเคยกระทำมา ในยุคก่อน
อิสลาม ท่านตอบว่า ผู้ใดก็ตามที่เข้ารับอิสลามและครองตัวอยู่บน
แนวทางนั้น ความผิดบาปที่เขาเคยกระทำมาในยุคก่อนอิสลาม แน่
แท้ อัลลอฮฺทรงลบล้างความผิดบาปให้แก่เขาจนหมดสิ้น แต่ผู้ใดกระทำ
ความผิดบาปหลังจากรับอิสลามแล้ว กิจการงานของเขาจะถูกคิดบัญชี
ตั้งแต่เริ่มต้น (เข้ารับอิสลาม) และหลังจากนั้น”

(หะดีษบันทึกโดย Muslim หมายเลข 1994: 218)

ค. ตำราประวัติศาสตร์อิสลาม

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟในตำราประวัติศาสตร์อิสลามหลายเล่มที่
ระบุถึงการประกาศเผยแผ่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังเช่น ตำรา อัสนีเราะฮฺ อันนะบะวียะฮฺ ซึ่ง
มีบทสรุป ดังนี้

อัลลอฮฺ ﷻ ได้แต่งตั้งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นเราะสูลของพระองค์เพื่อทำหน้าที่เชิญ
ชวนมนุษยชาติสู่การศรัทธาในศาสนาอิสลาม และยึดมั่นในเอกภาพต่ออัลลอฮฺ โดยปราศจากภาคีใด
ๆ ทั้งสิ้น ท่านทำหน้าที่ในการเชิญชวนชาวกูร็อยฮฺที่นครมักกะฮฺเป็นระยะเวลา 13 ปี มีขั้นตอน วิธีการ
รูปแบบและระดับการตะอวะฮฺที่ท่านได้กำหนดไว้เป็นต้นแบบ โดยผู้วิจัยสรุปได้ ดังนี้

(1) บุคคลใกล้ชิด เมื่ออายุของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ 40 ปี ท่านได้รับการแต่งตั้ง
เป็น ศาสนทูตผู้ประกาศศาสนาในเบื้องต้นท่านได้เริ่มประกาศแบบลับ ๆ ด้วยการเทศนาคำสอนของ

อิสลามและเชิญชวนประชาชนเมืองมักกะฮ์สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ท่านจุดประกายการตะอวะฮ์ในเบื้องต้น ด้วยการเชิญชวนในหมู่เครือญาติ หลังจากนั้นก็ประกาศเชิญชวนสู่มิตรสหายและเพื่อนสนิท และค่อย ๆ แผ่ขยายออกไปโดยพิจารณาถึงบริบทและสถานการณ์ การประกาศคำสอนของท่านเน้นในเรื่องการให้เอกภาพต่อพระเจ้าอันเป็นหลักเตาฮีดซึ่งเป็นแก่นแกนสำคัญของศาสนาอิสลาม ท่านประกาศให้ประชาชนยุติอย่างสิ้นเชิงในการบูชารูปปั้นและเจว็ดต่าง ๆ ซึ่งชาวมักกะฮ์ส่วนใหญ่ในยุคนั้นได้นำสิ่งเหล่านั้นมากราบไหว้และนำมาเป็นสรณะแห่งชีวิต แม้แต่ในรายรอบวิหารกะบะฮ์ก็มีรูปบูชามากกว่า 300 รูปมาประดิษฐานไว้ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก็ทำการตะอวะฮ์บุคคลใกล้ชิดตัวท่านของท่านก่อนเป็นอันดับแรก ได้แก่ ท่านหญิงเคาะดีญะฮ์ ﷺ ซึ่งเป็นภรรยาคนแรกของท่านเอง หลังจากที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ประกาศเชิญชวนแล้ว นางก็ไม่รีรอแต่ประการใด นางก็เลื่อมใสศรัทธาทันที ในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ นางเป็นสตรีคนแรกที่เข้ารับอิสลามจากการเชิญชวนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นอกจากท่านหญิงเคาะดีญะฮ์ ﷺ แล้วก็มีบุคคลใกล้ชิดท่านอีกที่ตอบรับคำประกาศเชิญชวนของท่าน คือ ท่านซัยยิด อิบнуฮาริษะฮ์ ﷺ ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของท่านนบี ﷺ ได้เข้ารับอิสลามในทันที (Mustafa Al-sibaei, 2011: 24)

(2) มิตรสหาย บุคคลแรกที่เข้ารับอิสลามในกลุ่มผู้ใหญ่หรือบุคคลทั่วไปจากบรรดามิตรสหายของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงแรกแห่งการประกาศศาสนาอิสลาม คือ ท่านอับูบักร ﷺ ท่านเป็นพ่อค้าที่มีสติปัญญาและความคิดที่เฉียบคมลุ่มลึก อีกทั้งท่านมิได้เป็นเครือญาติใกล้ชิดกับท่านนบี ﷺ แต่อย่างไร (Mustafa Al-sibaei, 2011: 26)

(3) กลุ่มวงศาคนาญาติ ท่านอะลี อิบну อปีฏอิลิบ ﷺ เป็นบุคคลแรกที่ได้เข้ารับอิสลามในกลุ่มเยาวชน ท่านเป็นบุตรลุงของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นับเป็นเครือญาติใกล้ชิดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเป็นบุคคลแรกที่ได้เข้ารับอิสลามในกลุ่มเยาวชน และในปีที่ 6 แห่งการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านนบี ﷺ เป็นปีแห่งการประกาศชัยชนะ เนื่องจากท่านฮัมซะฮ์ ﷺ ลุงของท่านนบี ได้เข้ารับอิสลาม เพราะท่านเป็นบารมีชนผู้ทรงอิทธิพล มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและเป็นที่ยอมรับของผู้คนในนครมักกะฮ์ ครั้นเมื่อการประกาศศาสนาของท่านนบี ได้แผ่ขยายเข้าสู่พื้นที่หลายจุดของนครมักกะฮ์ ทำให้มีผู้เลื่อมใสเข้ารับอิสลามมากขึ้นทุกวัน ชาวกูร็อยฮ์ในมักกะฮ์จึงรวมพลังขัดขวางเผ่าฮาซิมทุกวิถีทาง ซึ่งเป็นเผ่าที่มาจากตระกูลของท่านนบี ﷺ โดยการตัดความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านและคว่ำบาตร ห้ามทำการซื้อขายและมอบอาหารใด ๆ ให้กับเผ่าฮาซิม ทำให้สถานการณ์ลำบากตกอยู่ในภาวะวิกฤต ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นเวลานานถึง 3 ปี ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเหล่าผู้ร่วมในอุดมการณ์ถูกทดสอบอย่างหนักหน่วงที่ต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ แต่ท่านก็ไม่เคยระท้อท้อและไม่เคยสิ้นหวังในความเมตตาและการช่วยเหลือจากอัลลอฮ์ ﷻ (Mustafa Al-sibaei, 2011: 31)

(4) กลุ่มกูร็อยซ พวกกูร็อยซปฏิบัติการต่อต้านการแผ่ขยายของอิสลาม โดยเพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อพวกเขาเห็นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเหล่าเศาะหาบะฮ์ของท่าน ﷺ ยืนยันหยั่งอานมั่นคงในหลักความเชื่อความศรัทธาที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาประกาศ พวกเขาจึงหันมาใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดโดยการจับทรมานและกักขังเศาะหาบะฮ์ ที่เป็นกลุ่มคนอ่อนแอ และพวกเขาสบุคคลเหล่านี้ถูกจับไปทรมานอย่างแสนทรมานให้แก่กายนอนท่ามกลางแสงแดดอันร้อนระอุบนสันทรายและบนเนินหิน และกลุ่มชนที่ถูกจับทรมานถูกปิดกั้นมิให้นำอาหารและน้ำไปให้บริโภคน้ำดื่ม ดังที่พวกเขากระทำการลงโทษทรมานต่อท่านบิลาลและท่านอื่น ๆ จนไม่อาจทนต่อบาดแผลและความเจ็บปวดได้ ทำให้บุคคลเหล่านี้ต้องจบชีวิตลงอย่างน่าอนาถ เช่น ครอบครัวของอัมมาร อิบน์ยาสีร์ เป็นต้น (Mustafa Al-sibaei, 2011: 32)

แม้กระแสแห่งการต่อต้านจากฝ่ายแกนนำกูร็อยซ จะคุกคามการตะวะฮ์ฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อย่างหนักหนาสาหัสสักปานใดก็ตาม ก็ยังทำให้ชาวกูร็อยซอื่น ๆ อีกหลายคนที่ได้รับข่าวการเผยแพร่ประกาศศาสนาของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ต่างหลั่งไหลเข้ารับศาสนาอิสลามกัน เช่น ท่านอุซมาน อิบน์ อัฟฟาน ท่านซุเบร อิบน์อาวาม ท่านอัศรเราะหมาน อิบน์อาฟ ท่านสะอูด อิบน์อับด์วักก็อศ ท่านฎ็อลหะฮ์ อิบน์อุบัยดิลลาฮ์ ท่านอัลอัครอม อิบน์อบิลอัครอม ท่านอบูอุบัยดะฮ์ อิบน์ญัรรอหุ เป็นต้น (Mustafa Al-sibaei, 2011: 33)

(5) ชาวมักกะฮ์ เมื่อปีแห่งการพิชิตนครมักกะฮ์ในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 8 ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำกองกำลังมุสลิมจำนวน 10,000 นาย เดินทางออกจากนครมะดีนะฮ์มุ่งหน้าสู่นครมักกะฮ์ เพื่อพิชิตนครมักกะฮ์ เมื่อกองกำลังมุสลิมเดินทางเข้ามาใกล้นครมักกะฮ์ ในขณะนั้นเองมีผู้นำกูร็อยซโดยการนำของ ออบุสุฟยานกำลังออกลาดตระเวนอยู่ ได้มองเห็นกองกำลังของมุสลิมกำลังมุ่งหน้าสู่นครมักกะฮ์ ออบุสุฟยานจึงรีบรุดเดินทางกลับเข้านครมักกะฮ์ เพื่อป่าวประกาศให้ชาวมักกะฮ์ยอมจำนน วางอาวุธและห้ามมิให้ทำการต่อต้านใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อกองกำลังประชิดตัวเมือง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กระจายกองกำลังเข้าล้อมนครมักกะฮ์ทุกทิศทางและบางส่วนก็ประชิดเข้าตัวเมืองมักกะฮ์ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กำชับห้ามมิให้สังหารเช่นฆ่าผู้ใด นอกจากในกรณีที่ฝ่ายกูร็อยซมักกะฮ์ขัดขวางต่อต้านและสังหารฝ่ายมุสลิมก่อน เมื่อกองกำลังฝ่ายมุสลิมเข้ายึดพื้นที่ชั้นในนครมักกะฮ์ได้แล้ว ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เข้าไปในนครมักกะฮ์ ท่านได้ประกาศเจตนารมณ์ที่สื่อถึงความเมตตา และได้รับความปลอดภัยและได้รับการคุ้มครองแก่ทุกคน ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ประกาศว่า ผู้ใดที่หลบซ่อนตัวอยู่ในเคหะสถานบ้านเรือนของตนเอง ผู้นั้นก็จะได้รับความปลอดภัยและคุ้มครอง และผู้ใดก็ตามที่เข้าไปในบ้านของออบุสุฟยาน เขาผู้นั้นจะได้รับการคุ้มครองและความปลอดภัย และผู้ใดเข้าไปในมัสยิดอัลหะรอม เขาก็จะได้รับความปลอดภัยและผู้ใดวางอาวุธเขาก็เป็นผู้ที่ได้รับความคุ้มครองและความปลอดภัยเช่นกัน (Mustafa Al-sibaei, 2011: 47)

ตำราอุศูลุดดีน ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราที่เกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟในตำราอุศูลุดดีน เช่น ตำราซัรห อลอะเกีตะฮ อัญญาฮายะฮะฮ ที่กล่าวถึงความประเสริฐของผู้ที่ปฏิญาณตนสองประโยค เพื่อยืนยันในความเป็นเอกภาพของอัลลอฮ ﷻ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((مَأْمِنٌ أَحَدٌ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ صِدْقًا مِنْ قَلْبِهِ
إِلَّا حَرَّمَهُ اللَّهُ عَلَى النَّارِ))

ความว่า “ไม่มีคนหนึ่งคนใดที่กล่าวถ้อยคำปฏิญาณตนว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮและแท้จริงท่านนบีมุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ ด้วยหัวใจที่สัจจะบริสุทธิ์ นอกจากพระองค์ทรงคุ้มครองเขาให้รอดพ้นจากไฟนรก”

(บันทึกโดย al-Bukharī, 1990: 128; Muslim, 1994: 32)

ง. ตำราฟิกฮ

ผู้วิจัยได้ศึกษาตำราฟิกฮ (นิติศาสตร์อิสลาม) เกี่ยวกับมุอัลลัฟ พบว่า ตำราฟิกฮได้กล่าวถึงมุอัลลัฟในแง่ของสิทธิที่พึงได้รับเกี่ยวกับชะกาดตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามที่พระองค์อัลลอฮ ﷻ ได้ระบุไว้ในอัลกุรอาน เช่น ตำราฟิกฮซุนนนะฮ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ว่า มุอัลลัฟ หมายถึงผู้ที่หัวใจของเขาต้องการที่พึงพิง หรือฝากฝังในศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดความมั่นคง อันเนื่องจากการเข้ารับอิสลามใหม่ ๆ หรือต้องการปลอบประโลมด้วยสิทธิประโยชน์ที่ได้รับการคุ้มครองจากมุสลิมด้วยเหตุนี้เอง บรรดานักนิติศาสตร์อิสลามได้แบ่งกลุ่มชนเหล่านี้ออกเป็นมุสลิมและชนต่างศาสนิกที่พึงได้รับจากสิทธิดังกล่าว สำหรับมุสลิมนั้นสิทธิในชะกาดที่เขาพึงได้รับโดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) กลุ่มชนที่มาจากชนระดับแนวหน้าของผู้นำมุสลิม ซึ่งพวกเขาจะมีมิตรสหายที่เป็นชนต่างศาสนิก หากชะกาดถูกนำไปมอบให้พวกเขาแล้ว หวังว่าเขาจะเข้ารับศาสนาอิสลาม ดังเช่นท่าน อับูบักร อัศคีดดีก ได้มอบชะกาดแก่ อะดี อิบน์ ฮาติม และชะบ์รกออน อิบน์ บะดร์ โดยที่ทั้งสองเข้ารับนับถืออิสลาม ในสภาพที่บุคคลทั้งสองนั้นมีตำแหน่งฐานะอันมีเกียรติและสูงส่งในเผ่าของเขา

2) ระดับหัวหน้าของชาวมุสลิมที่อิมานยังอ่อนแอ หากชะกาดถูกนำไปมอบให้เขาแล้วจะทำให้อิมานของพวกเขาเพิ่มพูนและมีความมั่นคงแข็งแกร่ง และยังเป็นการสร้างขวัญกำลังใจให้เขามีความมุ่งมั่นที่จะต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ ﷻ และปกป้องอิสลาม

3) นักรบมุสลิมที่ประจำการอยู่ตามจุดล่อแหลมตามชายแดนอันไกลโพ้นที่ประชิดกับศัตรู เพื่อปกป้องดินแดนและมาตุภูมิเมื่อศัตรูเข้าโจมตี

JOHN F. KENNEDY LIBRARY
PRINCE OF SONGKLA UNIVERSITY
PATTANI THAILAND

4) กลุ่มชนมุสลิมที่ต้องการเอาชนะกาดมาเป็นวิถีแห่งสันติเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาภายในชาติ สรรสร้างสามัคคีปรองดองของคนในชาติ และยังมีส่วนช่วยเหลือรัฐบาลในการสร้างความสามัคคี ความมั่นคงให้แก่ประเทศชาติอีกด้วย (Saiyid Sabik, 1/235-236)

สำหรับชนต่างศาสนิกนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) ผู้ที่เราหวังว่าเขาจะศรัทธาด้วยการจ่ายชะกาตให้เขา เพื่อสร้างความสนิทสนม เช่น คีอฟวาน อิบนูมุฮัมยยะฮฺ ผู้ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ให้สัญญาความปลอดภัยในวันพิชิตนครมักกะฮฺ และให้เวลา 4 เดือน เพื่อให้พิจารณาตัวเองและตัดสินใจเลือกทางเดินแก่ตัวเอง หลังจากนั้นเขาก็เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและอุทิศตนร่วมสงครามหุเนน เคียงบ่าเคียงไหล่กับบรรดามุสลิม และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ยืมอาวุธจากคีอฟวานเพื่อออกไปสงครามหุเนน กระทั่งได้รับชัยชนะในสงครามครั้งนี้ ท่านนบี ﷺ ได้มอบทรัพย์สินจากทรัพย์สินสงครามเป็นอัฐที่บรรทุกสัมภาระเป็นจำนวนมากที่อยู่ในหุบเขาให้แก่คีอฟวาน และท่านนบี ﷺ กล่าวว่า นี่เป็นทรัพย์สินสงครามที่ข้าพเจ้าได้มอบให้แก่ผู้ที่ไม่กลัวความยากจน เมื่อคีอฟวานได้ยินเช่นนั้นเขาได้กล่าวว่า ขอสาบานต่ออัลลอฮฺ ﷻ อันที่จริงมุฮัมมัด ﷺ ได้ประทานทรัพย์สินเหล่านี้ให้แก่ฉัน ท่านทั้งหลายพึงทราบเถิดว่ามุฮัมมัด ﷺ นั้นเป็นคนที่ยิ่งซิงซิงเกลียดที่สุด แต่มุฮัมมัด ﷺ ก็ยังคงมอบทรัพย์สินสงครามนี้ให้ฉัน จนกระทั่ง ณ บัดนี้มุฮัมมัด ﷺ กลายเป็นคนที่ฉันรักมากที่สุด

2) กลุ่มคนที่เป็นคนบาปที่ประพฤดิชั่ว ซึ่งเป้าหมายในการมอบชะกาตให้เขานั้น เพื่อหวังว่าเขาจะตเว้น ละเลิกพฤติกรรมอันเลวร้ายนั้นได้ บรรดาปวงปราชญ์หลายท่าน เช่น อิมามมาลิก อิมามอะหมัด ได้กล่าวว่า เป็นที่อนุญาตให้มอบชะกาตให้คนที่ทำความชั่วได้ ทั้งนี้เพื่อให้หัวใจของเขาพลิกผันเกิดความสำนึกในคุณค่าของชะกาตที่แผ่ความเมตตาเอื้ออารีแก่เขา กลับตัวกลับใจสู่เส้นทางของศาสนาอิสลามต่อไป ส่วนอิมามชาฟีอี ได้กล่าวว่า ไม่อนุญาตนำชะกาตไปมอบให้แก่ชาวปฏิเสธศรัทธา ส่วนคนชั่วคนบาปนั้นให้มอบชะกาตให้ได้ทั้งนี้เพื่อประสานจิตใจของเขาให้ละวางความชั่ว (Sayid Sābik, 1986: 1/ 237)

1.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับมุอัลลัฟ พบว่า มีวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ มีดังต่อไปนี้

มุฮัมหมาดอาหลี มาลีนี (2557) ได้ศึกษาเรื่อง มุสลิมใหม่ (มุอัลลัฟ) กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา กรณีศึกษา "จีนมุอัลลัฟในมาเลเซีย" เป็นวิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ผลการศึกษามีข้อค้นพบ ดังนี้

1) การปรับตัวของจีนมุอัลลัฟนั้นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับตัวในระดับส่วนบุคคลและการปรับตัวในระดับสาธารณะ โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคมมาเลเซีย

0
1701
2562

เพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้ปรากฏในสังคมมาเลเซียว่าแม้ตนเองจะเปลี่ยนศาสนาเดิมเป็นศาสนาอิสลามแล้วก็ตามแต่ตนเองก็จะยังคงเป็นชาวจีนโดยชาติพันธุ์ ในขณะที่เดียวกันตนก็จะยังคงดำรงสถานะความเป็นมุสลิมผู้ศรัทธาตลอดไป

2) ปัจจัยเสริมต่อการปรับตัวของจีนมุสลิมในมาเลเซีย คือ นโยบายของรัฐบาลและกรมศาสนารวมถึงความเข้าใจและความเห็นอกเห็นใจที่ชาวมลายูมุสลิมมีต่อจีนมุสลิมซึ่งเป็นมุสลิมใหม่ หากจีนมุสลิมได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากรัฐบาลและกรมศาสนาและชาวมลายูมุสลิมแล้ว การปรับตัวของจีนมุสลิมก็จะได้รับการยอมรับมากขึ้นในสังคม

3) ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการปรับตัวของชาวจีนมุสลิมในมาเลเซีย คือ การถูกต่อต้านจากชุมชนชาวจีนและการปิดพื้นที่ไม่ยอมรับของชุมชนมลายู ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้เองจีนมุสลิมจึงต้องใช้เวลาในการปรับตัวแบบค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากทั้งสองฝ่าย ดังนั้นจีนมุสลิมจึงต้องปรับตัวระหว่างอัตลักษณ์ทางศาสนาใหม่กับอัตลักษณ์เดิมแห่งความเป็นจีนในศาสนาเดิมหลังเปลี่ยนศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ

มนูญ โต๊ะอาจ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทยประจำปี ซึ่งเป็นดุซงกีนิพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลการศึกษามีข้อค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้มี 2 ประเด็น ดังนี้

1) พฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกของมุสลิมในความเป็นมุสลิมในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ประกอบไปด้วย การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึก การปรับเปลี่ยนทางด้านความเชื่อและทัศนคติ ความรู้ ความคิดเห็นและบุคลิกภาพ ดังนั้นพฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกของมุสลิมในความเป็นมุสลิมในเขตชุมชนเมือง ผลการศึกษพบว่า มุสลิมมีการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดการยอมรับ ปรับเปลี่ยนความเชื่อ ทัศนคติ ความรู้ ความคิดเห็นและบุคลิกภาพเพื่อให้เข้ากับบุคคลและสังคม

2) ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับบุคคลในครอบครัว ชุมชนและสังคม ในมิติแห่งการเรียนรู้และการแสดงออกของมุสลิมในความเป็นมุสลิม ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทไทย จากการศึกษาพบว่า บริบทของชุมชนมุสลิมทั้งในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทไทยมีความสอดคล้องกัน ในด้านการดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม โดยยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ส่งผลให้ชุมชนและสังคมของมุสลิมไม่ว่าที่ไหนก็ตามมีลักษณะความเป็นอนุรักษนิยมและเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตาม วิถยานิพนธ์หัวข้อเรื่องนี้มี ความแตกต่างกับวิถยานิพนธ์ที่ได้กล่าวข้างต้น คือ ด้านพื้นที่ สภาพแวดล้อมของมุสลิมและการดูแลในเรื่องการให้ความรู้และการให้ชะกาด

และด้านองค์กรศาสนา ที่อิมามและคณะกรรมการมัสยิดติดตามผลการเรียนรู้หลักพื้นฐานอิสลามของ มุอัลลัฟ

1.2.5 เอกสารการสัมมนาวิชาการที่เกี่ยวข้อง

การสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบประเด็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนา ดังนี้

อุทัย ดุลยเกษม (2550) ได้กล่าวรายงานในการสัมมนาวิชาการครั้งนี้ว่า เมื่อพูดถึงอิสลามจะต้องเข้าใจในตัวของมุสลิมและบริบทอื่น ๆ ของมุสลิมด้วย ไม่ว่าจะสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง ในขณะที่ตัวมุสลิมเองก็ต้องมีความเข้าใจในบริบทของสังคมอื่น ๆ ที่กว้างขวางอีกด้วย ไม่เฉพาะแต่ในเรื่องหลักการของศาสนาอิสลามเท่านั้น แต่ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคน เป็นเรื่องที่มีอยู่ในทุกสังคม แม้แต่ในคนกลุ่มเดียวกันก็มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะมุสลิม ซึ่งมีความหลากหลาย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพราะฉะนั้นแทนที่จะทำให้เขาคิดเหมือนกับเราก็คงจะยอมรับในความคิดเห็นที่ต่างต่างนั้น แล้วเคารพในความต่างต่างนั้นอันจะนำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความต่างกันได้อย่างมีความสุข

อัมพร หมาดเด็น (2550) ได้กล่าวในการสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในรายงานการศึกษาหัวข้อเรื่อง “พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้: การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา” พบว่า จากการเก็บข้อมูลในการสอบถามอิมาม ซึ่งดำรงสถานะผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชน ซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นสักขีพยานในการปฏิญาณตนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและการแต่งงาน จากการศึกษาพบว่า การแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดภูเก็ต มีถึงหมู่บ้านละ 20-30 คน ในช่วง 5-10 ปี ที่ผ่านมา จำนวนนี้น่าจะใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ตอนบนและกรุงเทพมหานคร ส่วนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ในเขตชุมชนเมืองมีตัวเลขชนต่างศาสนิกเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามโดยผ่านการแต่งงานอยู่ที่ 2-3 คน ส่วนในพื้นที่ชนบทมีจำนวนน้อยกว่านั้น สำหรับปัจจัยหลัก ๆ ที่ทำให้ผู้เข้ารับอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมากขึ้น เนื่องจากสังคมมุสลิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปทางกายภาพ เศรษฐกิจเป็นสังคมเมืองมากขึ้น ทำให้ชาวมุสลิมมีโอกาสในการพบปะกับศาสนิกในศาสนาอื่นได้มากขึ้นด้วย ทั้งจากการศึกษาและการทำงาน

1.2.6 แนวคิดและทฤษฎีอื่น ๆ

สำหรับการศึกษาเรื่องการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย
กรณีศึกษา: มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ผู้ศึกษานำแนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ มาเป็น

แนวคิดหลักเพื่อทำความเข้าใจและอธิบายเกี่ยวกับอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ หลักแห่งทางนำ (ฮิเตายะฮฺ) องค์ประกอบหลักของอิสลาม หลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม ทฤษฎีการปรับตัว แนวคิดอัตลักษณ์ แนวคิดพฤติกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

1.3 คำถามการวิจัย

1.3.1 อิสลามมีความหมายและแนวคิดลักษณะคำสอนที่สำคัญเกี่ยวกับเหตุปัจจัยของการเข้ารับอิสลามอย่างไร

1.3.2 อะไรคือเหตุปัจจัยของการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.3.3 ภายหลังจากเข้ารับอิสลามแล้วมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันมีการศึกษาเรียนรู้อิสลามอย่างไร

1.3.4 ภายหลังจากเข้ารับอิสลามมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันมีการปรับตัวและสื่อสารอัตลักษณ์ในสังคมอย่างไร

1.4 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.4.1 เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามตามหลักการอิสลาม

1.4.2 เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.4.3 เพื่อศึกษา การศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังจากเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.4.4 เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1.5.1 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความหมายและลักษณะคำสอนที่สำคัญเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.5.2 ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรับทราบถึงการศึกษาการ เรียนรู้อิสลาม การปรับตัว และการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ภายหลังการเข้ารับอิสลาม

1.5.3 ผลการวิจัยสามารถเป็นองค์ความรู้ใหม่ของผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวางแผน ทำโครงการอบรมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันและอื่น ๆ

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในประเทศไทยกรณีศึกษา: มุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังที่ปรากฏต่อไปนี้

1.6.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.6.1.1 ลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลาม อิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ นิยามและความสำคัญของตะอวะฮฺ หลักแห่งทางนำ การเข้ารับ อิสลามของชนในยุคสมัยต่าง ๆ เช่น สมัยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ สมัยเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่ ยุคสมัยราชวงศ์ต่าง ๆ และการเข้ารับอิสลามในยุคปัจจุบันซึ่งประกอบด้วยวิธีการและองค์กรที่รับผิดชอบ

1.6.1.2 การศึกษาการเรียนรู้อิสลาม ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักคุณธรรมจริยธรรมของมุสลิม

1.6.1.3 การปรับตัวของมุสลิมกับครอบครัวใหม่และครอบครัวเดิมเกี่ยวกับวิถีชีวิต พฤติกรรมและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม และการปรับตัวกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกฎหมายที่อาจเผชิญกับการท้าทายต่อมุสลิม (มุสลิมใหม่) ในฐานะศาสนาใหม่

1.6.2 ขอบเขตด้านพื้นที่และระยะเวลา

ผู้วิจัยศึกษามุสลิมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดจำนวน 100 คน แยกออกเป็นจังหวัดละ 20 คน ประกอบด้วย จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง โดยผู้วิจัย เลือกศึกษามุสลิมที่เข้ารับอิสลามในช่วง พ.ศ. 2550-2560 (ค.ศ. 2007 – 2017)

1.6.3 สมมติฐานการวิจัย

การเข้ารับอิสลามของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันมีเหตุปัจจัย รูปแบบการเรียนรู้และลักษณะการปรับตัวรวมทั้งการสื่อสารอัตลักษณ์ที่หลากหลาย

1.6.4 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ แนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นกรอบการศึกษา ประกอบด้วย แนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ หลักแห่งทางนำ (ฮิเตายะฮฺ) องค์ประกอบหลักของอิสลาม สังคมอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิม ทฤษฎีการปรับตัว แนวคิดอัตลักษณ์ แนวคิดพฤติกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม โดยได้สกัดออกมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยโจทย์วิจัยมีความเชื่อมโยงเป็นกรอบความคิดการวิจัยตามแผนภาพข้างล่างนี้

แผนภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในประเทศไทย โดยเป็นกรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากมุอัลลัฟที่เป็นกรณีศึกษา ควบคู่การศึกษาเชิงเอกสารจากแหล่งอ้างอิงที่สำคัญคือ อัลกุรอาน อัลหะดีษ และตำราที่เกี่ยวข้อง ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบบแผนการวิจัย รายละเอียด

1.7.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.7.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย (Population) ได้แก่ มุอัลลัฟ ที่มีสถานภาพเป็น สัปบุรุษประจำมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และ ตรัง

1.7.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงมุอัลลัฟที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากในแต่ละจังหวัดบริเวณพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง โดยผู้วิจัยเลือกมุอัลลัฟที่เปลี่ยนจากการนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอื่น ๆ มานับถือศาสนาอิสลามจะด้วยการศรัทธาที่ให้ความสนใจและศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามมาก่อน หรือด้วยสาเหตุการแต่งงานก็ตาม ดังนั้นผู้วิจัยเจาะจงคุณสมบัติของมุอัลลัฟเพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน โดยแบ่งออกเป็น 5 จังหวัด ๆ ละ 20 คน โดยแบ่งเป็นเพศชาย 55 คน เพศหญิง 45 คน และเป็นมุอัลลัฟที่เข้ารับอิสลามในระหว่างปี พ.ศ. 2550 - 2560 มีดังนี้

ก. จังหวัดระนอง	จำนวน	20 คน
ข. จังหวัดพังงา	จำนวน	20 คน
ค. จังหวัดภูเก็ต	จำนวน	20 คน
ง. จังหวัดกระบี่	จำนวน	20 คน
จ. จังหวัดตรัง	จำนวน	20 คน

จากการสัมภาษณ์ในแต่ละจังหวัด ๆ ละ 20 คน เมื่อผู้วิจัยสัมภาษณ์มุอัลลัฟได้ประมาณจังหวัดละ 6 - 7 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นข้อมูลอิมัตว เนื่องจากประเด็นหลักๆ นั้น มีข้อมูลที่คล้ายกัน มีเพียงประเด็นปลีกย่อยเท่านั้นที่แตกต่างกันเล็กน้อย ซึ่งประเด็นย่อยไม่ใช่เป้าหมายสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

ในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ที่เป็นมุอัลลัฟด้วยตนเองและจากอิมามประจำมัสยิดที่มุอัลลัฟสังกัด ทั้งนี้เพื่อให้ผลของการศึกษาในครั้งนี้ครอบคลุมถึงเหตุปัจจัยในการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ การศึกษา การเรียนรู้หลักการพื้นฐานอิสลามของมุอัลลัฟรวมถึงการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟกับบุคคลในระดับต่าง ๆ

1.7.2 แบบแผนการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร อาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Description Method) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามด้วยการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีขั้นตอนดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1.7.2.1 การศึกษาเอกสาร

ก. รวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษเกี่ยวกับอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ หลักแห่งทางนำ (อิตายะฮฺ) และตำราต่าง ๆ ในยุคอดีตและร่วมสมัยเกี่ยวกับมุอัลลัฟรวมถึงแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ข. ทศนะของนักวิชาการอิสลาม งานวิจัยและบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง “มุอัลลัฟ” ตามที่ได้เคยมีผู้ศึกษาไว้

ค. เอกสาร งานวิจัย และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบหลักของอิสลาม หลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม ทฤษฎีการปรับตัว แนวคิดอัตลักษณ์และแนวคิดพฤติกรรมปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

ง. จัดกลุ่มและหมวดหมู่ของข้อมูลจากเอกสาร

นอกจากนี้ การทบทวนแหล่งข้อมูล ผู้วิจัยศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ

1.7.2.1.1 เอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary Sources) มีดังนี้

1) คัมภีร์อัลกุรอาน และหนังสือตีฟสีร์อัลกุรอาน เช่น al-Jāmi'a lil-Ahkām al-Quran ของ al-Qurtubī Tafsir al-Thabarī ของ al-Thabarī, Muḥammad bin Jārir และ Tafsīr al-Qur'ān al 'Athīm ของ 'Ibn Kathīr เป็นต้น

2) หนังสืออัลหะดีษ เช่น Fathul Barī Sharah Saḥīḥ al-Bukhārī ของ al-'Asqalānī และ Sharh Shāhih Muslim ของ al-Nawawī

3) หนังสือต่าง ๆ ของบรรดานักวิชาการอิสลามที่กล่าวถึงมุอัลลัฟและการเผยแผ่อิสลาม เช่น Usul al-Da'awah ของ Abdulkarim Zidan, Addawah ilallāh ของ Al-Qattan, Mannaa Fiq al-Da'awah ilallah ของ Abdulrahman Hasan al-Maidani. Al-Dawah ilal-islam ของ Muhammad Abū zahrah, al-Bidāyah wa al-Nihāyah ของ 'Ibn Kathīr, Ismā'aīl bin 'Umar Fiq al-Sunnah ของ Saiyid Sābik, และ Fik al-Zakāt ของ Al-Qaradawī Yūsuf เป็นต้น

1.7.2.1.2 เอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Sources) มีดังนี้

1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่อิสลามและการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนา เช่น อัมพร หมาตเด็น (2550) รายงานการสัมมนาวิชาการนานาชาติ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช (2550) มุฮัมหมัดอาหลี มาลินี (2557) มุสลิมใหม่ (มออัลฟ) กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา: กรณีศึกษาจีนมออัลฟในมาเลเซีย มนุญ โตะอาจ (2555) การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมออัลฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย เป็นต้น

2) หนังสือพจนานุกรมอาหรับ เช่น *Lizān al-'Arab* ของ Ibnu Mansūr, *Mukhtār al-Shihhah* ของ al-Razī และพจนานุกรม อาหรับ-ไทย ของศูนย์หนังสือมานพ วงศ์เสงี่ยม เป็นต้น

1.7.2.2 การศึกษาภาคสนาม

ก. การสังเกตการณ์ (Observation) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์และเข้าไปสังเกตการณ์ในชั้นเรียนที่มีการเรียนการสอนและมีการอบรมให้ความรู้แก่มออัลฟ รวมถึงสังเกตลักษณะการแต่งกาย การทักทาย การดำเนินชีวิต และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของมออัลฟ เป็นต้น

ข. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indeep Interview) เกี่ยวกับการศึกษา การเรียนรู้อิสลามจากแหล่งเรียนรู้ในด้านความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม พิธีกรรม วัฒนธรรม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ประเพณีตลอดจนการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวของมออัลฟทั้งในระดับส่วนบุคคลและในระดับชุมชนหรือสังคมเดิมและใหม่หลังการเปลี่ยนศาสนาแล้ว

1.7.3 ขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากตำราต่าง ๆ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ควบคู่กับการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นการวิจัยที่ต้องการ แล้วจึงนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ เรียบเรียงและนำเสนอผลการศึกษา ขั้นตอนการศึกษาวิจัยโดยสังเขป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.7.3.1 การสำรวจและศึกษาเอกสารต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ เช่น คัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำรา เอกสาร หนังสือพิมพ์ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่กล่าวถึงพื้นที่ศึกษามออัลฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง โดยผู้วิจัยมุ่งประเด็นเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในแต่ละชิ้นงานเพื่อนำมาเชื่อมต่อกันถึงการพัฒนาการในด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามและการปรับตัวที่สอดคล้องกับหลักคำสอนของอิสลามในพื้นที่ศึกษาแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดพื้นฐานสำหรับประเด็นปัญหาที่ศึกษาและเพื่อสร้างเป็นแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์

1.7.3.2 ลงพื้นที่ต่าง ๆ ในชุมชนมุสลิมชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เพื่อทำการสำรวจพื้นที่และสังเกตเพื่อที่จะเก็บและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษา การเรียนรู้อิสลามของมุอัลลัฟจากแหล่งเรียนรู้ในด้านหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมการดำเนินชีวิตประจำวันและการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟในพื้นที่ดังกล่าว โดยนำข้อมูลที่ได้มาสรุป บันทึกและเรียบเรียงใหม่ตามลำดับความเหมาะสม

1.7.3.3 ลงพื้นที่เก็บข้อมูลใน 5 จังหวัด ชายฝั่งอันดามันเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกต ทั้งแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม โดยการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์เป็นไปตามกรอบแนวคำถามการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.7.3.4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยจะใช้วิธีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย รวมทั้งได้มีการประเมินและวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

1.7.3.5 สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด อภิปรายผล และสรุปผลการวิจัยโดยการนำเสนอผลการวิจัยโดยวิธีพรรณนา

1.7.4 เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ แบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ การปรับตัว และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน รายละเอียดของแบบสังเกตและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1.7.4.1 แบบสังเกต

ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมโดยทั่วไปที่เกี่ยวกับการประกอบศาสนกิจประจำวันที่มีการเรียน การสอนประจำสัปดาห์ พฤติกรรมการปฏิบัติตนที่แสดงออกในความเป็นมุสลิม และการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

1.7.4.2 แบบสัมภาษณ์

ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ถูกสัมภาษณ์ และตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเจาะลึกเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธาและการประกอบศาสนกิจประจำวัน การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด โดยการสร้างแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ก. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือแบบการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด ในการสัมภาษณ์นั้นผู้วิจัยจะเปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้พูดหรือเล่าเรื่องราวการเข้ารับอิสลามของตนเอง หลังจากนั้นผู้วิจัยจะเริ่มการสัมภาษณ์ด้วยคำถามทั่ว ๆ ไปที่จะสร้างความคุ้นเคย และผ่อนคลายก่อนเริ่มคำถามหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วย อุปกรณ์บันทึกเสียงแบบฟอร์มบันทึกการสัมภาษณ์

ข. จัดทำแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดขอบเขตคำถามให้เกี่ยวข้องกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุฮัลล์ฟ การศึกษา การเรียนรู้อิสลามของมุฮัลล์ฟเกี่ยวกับพื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธาและการประกอบศาสนกิจประจำวัน การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุฮัลล์ฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด จากนั้นผู้วิจัยสร้างเครื่องมือวิจัยตามขอบเขตที่ได้กำหนด

ค. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสม ตรวจสอบแก้ไขในขั้นแรก และรับฟังข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ง. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งกึ่งการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ตลอดจนการใช้ภาษาให้กระชับและรัดกุม แล้วจึงนำไปใช้เป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

1.7.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การได้มาของข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มาจากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นการสืบค้นจากตำรา เอกสาร งานวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม รายละเอียดดังนี้

1.7.5.1 การเก็บข้อมูลตำรา เอกสาร และงานวิจัย

ก. เก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมุฮัลล์ฟจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ

ข. สืบค้นจากตำราอธิบายอัลกุรอาน ที่เกี่ยวข้องกับอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ องค์ประกอบหลักของอิสลาม อัตลักษณ์ในอัลกุรอานและมุฮัลล์ฟหนึ่งในกลุ่มคน 8 จำพวกที่มีสิทธิรับชะกาต ซึ่งได้ถูกอธิบายโดยนักอธิบายอัลกุรอานคนสำคัญผู้ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้แก่ ตัฟสีร์อิบน์กะษีร์ ตัฟสีร์อัลกุฎบียี

ค. สืบค้นจากตำราหะดีษที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับการตะอวะฮฺชนต่างศาสนิก อัลอะกัตะฮฺ อัลอีมาน อัลอิบาตะฮฺ อัลอัคลาก ซึ่งได้ถูกเก็บรวบรวมไว้ในเศาะฮิหฺบุคอรียฺและเศาะฮิหฺมุสลิม รวมถึงตำราอื่น ๆ ที่อธิบายหะดีษดังกล่าว

ง. รวบรวมเอกสารที่เป็นแหล่งข้อมูลหลักและข้อมูลรองจากหอสมุดต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เช่น หอสมุดจอห์นเอฟเคนเนดี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดวิทยาลัยอิสลามศึกษาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (วิทยาเขตปัตตานี) หอสมุดมหาวิทยาลัยฟาฏอนี หอสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต และข้อมูลจากห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ที่ปรากฏในเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.7.5.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยเริ่มต้นจากการขอหนังสือรับรองและหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยเพื่อขออนุญาตลงพื้นที่เก็บข้อมูล จากวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ถึงประธานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล นำมาศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ผู้วิจัยใช้วิธีการและเครื่องมือในการเก็บข้อมูล 3 วิธีการหลัก (สุภางค์ จันทวานิช, 2552 และ ชาย โพลิตา, 2549) ดังนี้

1) การสร้างความสัมพันธ์ (Report) ผู้วิจัยเข้าไปเยี่ยมมูอัลลัฟและครอบครัวมูอัลลัฟ ทัศนศึกษาตลอดระยะเวลาของการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความสัมพันธ์และสร้างความคุ้นเคยกับมูอัลลัฟในฐานะผู้ให้ข้อมูลและบุคคลที่เกี่ยวข้องเช่นอิมามและพ่อแม่ สมาชิกในครอบครัวมูอัลลัฟ เป็นต้น

2) การสังเกต (Observation) โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและแบบไม่มีส่วนร่วม ตามแต่ช่วงเวลาและปรากฏการณ์ที่เลือกศึกษา ในระยะแรกผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมเพื่อมิให้ผู้ถูกสังเกตรู้ว่ามีคนคอยสังเกตอยู่ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมเพื่อสามารถซักถามมูอัลลัฟและเข้าถึงข้อมูลได้มากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการสังเกตประกอบการเก็บข้อมูลเพื่อบันทึกเกี่ยวกับตัวของมูอัลลัฟ ลักษณะทั่วไปของครอบครัว บรรยากาศของครอบครัวขณะไปเยี่ยม

3) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์โดยมีแนวคำถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นมูอัลลัฟกลุ่มเป้าหมายในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด โดยการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ซึ่งแนวคำถามในการสัมภาษณ์มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการควบคู่กับการสังเกตเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์จริงอย่างเป็นระบบ ในการเก็บข้อมูลนั้นผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

1.7.6. การจัดกระทำของข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผสมผสานระหว่างการวิจัยเอกสารและการวิจัยภาคสนาม ดังนั้น การจัดกระทำของข้อมูลจึงถูกจำแนกออก ดังต่อไปนี้

ก. นำข้อมูลที่รวบรวมได้จากตำราหนังสือเอกสารงานวิจัยจากแหล่งต่าง ๆ และบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง มาศึกษาและสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตที่กำหนดไว้

ข. นำข้อมูลที่ได้จากที่จดบันทึกและสัมภาษณ์บันทึกเสียงไว้ ถอดข้อความด้วยวิธีสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการวิจัย

ค. นำข้อมูลข้างต้นมาตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

ง. นำข้อมูลมาทำการศึกษาวิเคราะห์ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

1.7.7 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและจากการสัมภาษณ์ ดังนี้

ก. การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและตำรา ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีหลักการวิทยาการคัมภีร์อัลกุรอาน ได้แก่ สาเหตุการประทานบทและวรรคต่าง ๆ ของคัมภีร์อัลกุรอานให้แก่ศาสนตามุฮัมมัด ﷺ ตามวาระและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันเกี่ยวข้องการเผยแผ่อิสลาม สิทธิของมุอัลลัฟที่พึงได้รับจากทานชะกาต และวิทยาการอัลฮะดีษ (พระวจนะศาสนตามุฮัมมัด ﷺ) ได้แก่ วิธีการพิจารณาพระวจนะศาสนตามุฮัมมัด ﷺ ที่แบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ เช่น อัศเศาะฮีหฺ อัลหะสัน และอัฎฎะฮฺอีฟ ซึ่งถูกรวบรวมไว้เป็นหมวดหมู่และบทต่าง ๆ จากนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางและหลักทั่วไป เช่น ไวยากรณ์ภาษาอาหรับ (อัมมะฮฺและอัศศอรัฟ)

ข. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยใช้วิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Description Method) โดยใช้กรอบแนวคิดและทฤษฎีในการวิจัยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ภาคสนาม

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.8.1 โองการจากอัลกุรอานที่มีการอ้างอิงในการศึกษาเรื่องนี้ เป็นลักษณะการอ้างอิง โดยระบุชื่อสุเราะฮฺตามด้วยเลขที่บ่งชี้ลำดับอายะฮฺ เช่น อาล อิมรอน: 110 หมายถึง สุเราะฮฺอัล อิมรอน อายะฮฺ ที่ 110

1.8.2 ตัวบทของอัลหะดีษที่ปรากฏในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมีการอ้างถึงผู้บันทึกหะดีษและหมายเลขหะดีษ เช่น (หะดีษบันทึกโดย Muslim หมายเลข 1994)

1.8.3 การแปลความหมายอายะฮฺอัลกุรอานเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะยึดคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมายของสมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ ประเทศไทย

1.8.4 การแปลตำราหนังสือและเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมาเป็นภาษาไทย ผู้วิจัยจะแปลความหมายภาพรวม โดยคงรักษาความหมายเดิมอย่างสมบูรณ์ที่สุด

1.8.5 การปริวรรตอักษรอาหรับ – ไทย และ อาหรับ – อังกฤษ ผู้วิจัยจะใช้อักษรที่เทียบโดยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และตารางปริวรรตอักษรของห้องสมุดรัฐสภาอเมริกา

1.8.6 การอ้างอิงผู้วิจัยจะใช้การอ้างอิงแบบนาม – ปี (Author – Date) โดยระบุชื่อผู้แต่ง ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าที่ใช้อ้างอิงในวงเล็บ (.....)

1.9 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

1.9.1 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “Subhanahu wa ta'ala” หมายถึง “มหาบริสุทธิ์แด่พระองค์และความสูงส่ง” เป็นคำที่ใช้กล่าวสรรเสริญและยกย่องอัลลอฮ์หลังจากที่ได้เฝ้านามของพระองค์

1.9.2 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “Allahu Akbar” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ โปรดประทานความจำเริญและความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านเราะสูลหลังจากที่ได้เฝ้านามของท่าน

1.9.3 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “Allahumma” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ทรงประทานความความสันติแด่ท่าน” เป็นคำที่ใช้กล่าวยกย่องท่านนบีต่างๆ หลังจากที่ได้เฝ้านามของท่าน

1.9.4 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “Allahumma” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ทรงโปรดแก่เขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติเศาะหาบะฮ์ที่เป็นบุรุษ หลังจากที่ได้เฝ้านามของพวกเขา

1.9.5 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับที่มาจากคำว่า “Allahumma” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ ทรงโปรดแก่พวกเขา” เป็นคำที่ใช้กล่าวให้เกียรติบรรดาเศาะหาบะฮ์จำนวนสามท่านขึ้นไป หลังจากที่ได้เฝ้านามของพวกเขา

1.9.6 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับมาจากคำว่า “Allahumma” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ทรงโปรดแก่นาง” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบียะฮ์ที่เป็นสตรีทุกครั้งที่มีการเฝ้านามของพวกเขา

1.9.7 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับมาจากคำว่า “Allahumma” หมายถึง “ขออัลลอฮ์ทรงโปรดแก่ทั้งสอง” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบะฮ์และเศาะหาบียะฮ์จำนวนสองท่านทุกครั้งที่มีการเฝ้านาม

1.9.8 สัญลักษณ์ เป็นภาษาอาหรับ มาจากคำว่า “เราะฎียัลลอฮุอันฮุนนะ” หมายถึง “ขออัลลอฮฺทรงโปรดแก่พวกนาง” จะเขียนต่อท้ายเศาะหาบียะฮฺที่เป็นสตรีจำนวนสามท่านขึ้นไปทุกครั้งที่มีการเอ่ยนามของพวกนาง

1.9.9 วงเล็บปีกกาใช้สำหรับอายะฮฺอัลกุรอาน

1.9.10 ((...)) วงเล็บคู่ จะใช้สำหรับตัวบทหะดีษ

1.9.11 (...) วงเล็บเดี่ยวจะใช้สำหรับการเขียนอ้างอิง และการอธิบายศัพท์ที่สำคัญ

1.9.12 “...” เครื่องหมายอัญประกาศจะใช้สำหรับการแปลอัลกุรอานอัลหะดีษ ชื่อหนังสือและคำพูดของคนสำคัญ

1.10 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.10.1 อิสลาม หมายถึง ศาสนาที่ประกาศโดยศาสดามุฮัมมัด ซึ่งมีคำสอนมาจากคัมภีร์อัลกุรอานและสุนนะฮฺเป็นหลัก

1.10.2 การเข้ารับอิสลาม หมายถึง การประกาศตนเป็นมุสลิมด้วยคำปฏิญาณว่า ล่าอิลลาฮา อิลลัลลอฮฺ แปลว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮฺ มุฮัมมัดรเราะฮ์สุลุลลอฮฺ แปลว่าท่านนบีมุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ

1.10.3 ชนต่างศาสนิก หมายถึง ผู้ที่นับถือศาสนาอื่นนอกจากอิสลาม

1.10.4 มุอัลลัฟ หมายถึง ผู้ที่เปลี่ยนตัวเองจากการนับถือศาสนาอื่นมาเข้ารับอิสลาม ในช่วงอายุของตนเอง

1.10.5 ชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน หมายถึง กลุ่มชาวมุสลิมที่สังกัดมัสยิดในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง

บทที่ 2

หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทยกรณีศึกษา: มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน โดยมีหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิจัย ดังนี้

- 2.1 อิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ
- 2.2 หลักแห่งทางนำ (ฮิดาเยฮฺ)
- 2.3 องค์ประกอบหลักของอิสลาม
- 2.4 หลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม
- 2.5 ทฤษฎีการปรับตัว
- 2.6 แนวคิดอัตลักษณ์
- 2.7 แนวคิดพฤติกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

2.1 อิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ

2.1.1 ความหมายของตะอวะฮฺ

2.1.1.1 ความหมายของตะอวะฮฺ เจริญภาษาศาสตร์

ตะอวะฮฺ (دعوة) ศัพท์ภาษาอาหรับแห่งอียิปต์ (Majma al-Lughah al-Arabiah, 1972: 286) ให้ความหมายในเชิงภาษาว่า คำว่า دعوة มาจากคำว่า يدعو – يدعو – دعا มีความหมายว่า เรียกร้อง เชิญชวน สาบแช่ง และอื่น ๆ ซึ่งความหมายที่กล่าวมานั้นขึ้นอยู่กับคำในประโยค อาทิ

دعا (ตะอาฮฺ)	เชิญชวน เรียกร้องเขา
دعا الى وليمة (ตะอาฮฺ อิลลา วะลิมะฮฺ)	ได้เชิญเขาไปร่วมงานวะลิมะฮฺ (งานแต่งงาน)
دعا (ตะอา ละฮฺ)	ได้ขอพรให้แก่เขา
دعا عليه (ตะอา อะลัยฮฺ)	ได้สาบแช่งแก่เขา
دعا المؤمن الناس الى الصلاة (ตะอา อัลมุอ์ซอิน อัลนาสะ อิลลัศเศาะลาฮฺ)	มุอ์ซอินได้ประกาศเชิญชวนผู้คนสู่การละหมาด

จากนิยามข้างต้นของคำว่า “ตะอวะฮฺ” ในเชิงภาษาศาสตร์สรุปได้ว่า ตะอวะฮฺ (دعوة) มีความหมายว่า การเชิญชวนสู่อัลลอฮฺ ﷻ การวิงวอนต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2.1.1.2 ความหมายของตะอวะฮฺ เชิงวิชาการ

คำว่า “ตะอวะฮฺ” ในอัลกุรอาน อัลหะดีษ และประวัติการตะอวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเศาะหาบะฮฺ ﷺ จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักวิชาการได้นิยามคำว่า ตะอวะฮฺ (دعوة) ไว้หลายความหมายด้วยกัน Ibn Taimiyat (1995: 1/57) กล่าวว่า การตะอวะฮฺสู่อัลลอฮฺ ﷻ คือ การประกาศเชิญชวนเพื่อให้ศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ และทุกสิ่งที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาเผยแผ่ ด้วยการยอมรับและปฏิบัติตามต่อสิ่งที่ท่านได้บอกเล่าและกำชับให้ปฏิบัติ ซึ่งความหมายนี้สอดคล้องกับภารกิจแห่งการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ในสมัยที่ท่านทำการประกาศเผยแผ่ที่เมืองมักกะฮฺ ผู้วิจัยจึงยึดถือความหมายนี้เป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย เพื่อให้การนิยามคำว่า “ตะอวะฮฺ” หมายถึง การเชิญชวนมนุษย์สู่วิถีธรรมแห่งอัลลอฮฺ ﷻ ในความหมายทางวิชาการของนิยามตะอวะฮฺนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสในอัลกุรอานซึ่งมีความสอดคล้องกันว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 12)

ความว่า “จงกล่าวเถิด(มุฮัมมัด) นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮฺอย่าง ประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉันและมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยูซุฟ :12)

จากนิยามของ Ibn Taimiyat (1995) ข้างต้น เป็นการให้คำนิยามงานตะอวะฮฺที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ได้ดำเนินการเผยแผ่ที่นครมะดีนะฮฺ ซึ่งเป็นสมัยที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ และประชาชาติอิสลามมีความเข้มแข็งมากที่สุด เพราะได้กำเนิดรัฐอิสลามที่มีศักยภาพสูงสุด ทำให้สามารถเชิญชวนมนุษย์สนองตอบในสิ่งที่อัลลอฮฺบัญญัติใช้และออกห่างจากสิ่งที่พระองค์ห้าม ถือได้ว่าเป็นงานตะอวะฮฺที่มีความเหมาะสมกับยุคสมัยอย่างแท้จริง เนื่องจากได้รู้จักอัลลอฮฺ ﷻ และปฏิบัติตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ ดังนั้น การเผยแผ่อิสลามกลุ่มชนเหล่านี้จึงเป็นการนำเสนออิสลามในเชิงรายละเอียดในมิติต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้กระทำความดีหรือหยุดยั้งความชั่ว

จึงกล่าวได้ว่า งานตะอวะฮฺ คืองานแห่งการเผยแผ่ซึ่งเป็นภารกิจและหน้าที่ของมุสลิมทุกคน ซึ่งเป็นกิจที่ทำให้อัลลอฮฺ ﷻ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ รักและพอพระทัย สมองตอบต่อพระบัญชาแห่งบทบัญญัติของพระองค์ และเจริญรอยตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะกิจกรรม พฤติกรรมหรือมโนกรรมก็ตาม (Muhammad Ibu-Sahrah, 1992: 94) อัลลอฮฺ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿كُنْتُمْ حَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

(آل عمران: 110)

ความว่า “พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ...”

(บางส่วนจาก อาล อิมรอน: 110)

2.1.2 ภารกิจของการตะอวะฮฺ

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ และความเชื่อถือศรัทธาเป็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ อิสลามจึงไม่อนุญาตในการบีบบังคับผู้ใดให้เข้ามายอมรับศาสนา แต่อิสลามเป็นศาสนาที่เรียกร้องเชิญชวนให้มนุษย์เข้ามาศึกษาและพิจารณาถึงเหตุผลและหลักฐานข้อพิสูจน์ที่ชัดเจน และหากใครได้ศึกษาถึงคำสอนในการเรียกร้องเชิญชวนมนุษย์สู่อิสลามอย่างถ่องแท้แล้ว ก็พบว่าในการเผยแผ่และเรียกร้องสู่อิสลามนั้นพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ มีจุดประสงค์ที่จะสื่อความหมายแก่มวลมนุษยชาติ เพื่อให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในการเรียกร้องสู่แนวทางของพระองค์อย่างประจักษ์แจ้ง

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 108)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่อัลลอฮฺอย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉันและมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยฺซุฟ: 108)

การตะอวะฮฺ ถือเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่และสูงส่งยิ่งนัก อันนำมาซึ่งภาคผลที่มากมาย อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำชับแก่บรรดาศาสนทูตของพระองค์ และบรรดาผู้สืบทอดเจตนารมณ์ในหมู่มวลประชาชาติของท่าน ปฏิบัติภารกิจอันทรงเกียรตินี้ トラบถึงวันปรโลกซึ่งเป็นวันแห่งการตอบแทน ดังนั้นผู้ที่ทำหน้าที่ประกาศเชิญชวนเผยแผ่ศาสนาของอัลลอฮฺนั้น ย่อมถือว่าเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐที่สุด (Abd-Karim Zidan, 1976 : 58)

การตะอวะฮฺ เป็นกิจแห่งการเชิญชวนมนุษยชาติสู่ศาสนาของอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยการให้เอกภาพต่อพระองค์ปราศจากการนำสิ่งใดๆมาตั้งภาคี และประพฤติปฏิบัติตามพระบัญชาแห่งพระองค์ และละเว้นสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม ดังนั้นบทบัญญัติของอัลลอฮฺนั้นได้ประมวลสาระหลักไว้เป็นปฐมบท นั่นคือเรื่องของหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นมุขบัญญัติ และจรรยา มารยาท ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้ถือเป่าหมายหลักในภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ เพื่อการเชิญชวนมนุษยสู่แนวทางที่เที่ยงตรงนำเสนอศีลธรรมนำมนุษย์ออกจากความมืดมนและอวิชชาสู่แสงสว่างและความรู้ นำเสนอศีลธรรมให้แก่มนุษยชาติได้รับทราบข้อเท็จจริง ซึ่งอัลลอฮฺ ﷻ ทรงยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติภารกิจดังกล่าวไว้อย่างงดงามยิ่ง ด้วยเหตุนี้เองนักวิชาการจึงได้แบ่งกิจของการตะอวะฮฺแบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยนำมาจากอัลกุรอานดังนี้

1) เป็นหน้าที่ของมุสลิมรายปัจเจกบุคคล ในการรับผิดชอบภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ โดยมีหลักฐานยืนยันจากอัลกุรอาน ดังที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿كُنْتُمْ حَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

(آل عمران: 110)

ความว่า “พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับมนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ...”

(บางส่วนจาก อาล อิมรอน: 110)

2) เป็นหน้าที่ขององค์คณะ (ญะมาอะฮฺ) เกี่ยวกับการกำชับใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ถูกต้อง สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งอัลลอฮฺและยับยั้งห้ามปรามไม่ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ละเมิดต่อบทบัญญัติของพระองค์ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งจากการตะอวะฮฺสู่แนวทางของอัลลอฮฺ ﷻ พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

(آل عمران: 104)

ความว่า “และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้า ซึ่งกลุ่มชนหนึ่งที่จะเรียกร้องไปสู่ความดีงาม และสั่งใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามปรามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มีชอบ และชนเหล่านี้แหละคือผู้ได้รับความสำเร็จ”

(อาล อิมรอน: 104)

การตะอวะฮฺหรือการประกาศเชิญชวนสู่แนวทางของอัลลอฮ์นั้นเป็นหน้าที่หลักของบรรดาเราะสุลในทุกยุคสมัยทุกประชาชาติในการปฏิบัติภารกิจดังกล่าวให้บรรลุสู่เป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งเป็นเราะสุลท่านสุดท้าย

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ﴾

(النحل: 36)

ความว่า “และโดยแน่นอน เราได้ส่งเราะสุลมาในทุกประชาชาติ (โดยบัญชาว่า) พวกท่านจงเคารพภักดีอัลลอฮ์ และจงหลีกเลี่ยงให้ห่างจากพวกเจว็ด”

(อันนะฮล: 36)

เนื่องด้วยการเชิญชวนของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ สู่ศาสนาอันเที่ยงแท้ของพระองค์นี้เองก่อให้เกิดความสุขและสันติภาพทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾

(يونس: 25)

ความว่า “และอัลลอฮ์ทรงเรียกร้องเชิญชวนไปสู่สถานที่แห่งศานติ และ ทรงชี้แนะ แนวทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ไปสู่แนวทางที่เที่ยงตรง”

(ยูนุส: 25)

จากโองการอัลกุรอานข้างต้นชี้ให้เห็นว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเรียกร่องมนุษยชาติสู่อิสลามซึ่งเป็นศาสนาแห่งการให้เอกภาพต่อพระองค์ อีกทั้งเชิญชวนสู่การเคารพภักดีต่อพระองค์ เพื่อความสุขสันติทั้งโลกนี้และโลกหน้าปลอดภัยจากการลงโทษในขุมนรกอเวจี

คราใดที่มนุษย์ได้ไคร่ครวญคำสั่งใช้และคำสั่งห้าม ที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานแล้ว แน่นนอนย่อมสะท้อนให้เห็นถึงบทเรียนที่ยิ่งใหญ่แก่มวลมนุษยชาติ นั่นคือ อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำชับแก่บรรดาศรัทธาชนสืบสานต่อภารกิจของศาสนทูตของพระองค์ ในการปฏิบัติภารกิจแห่งการเรียกร่องเชิญชวนมนุษย์ไปสู่แนวทางที่ถูกต้องเที่ยงตรงและความสุขสันติทั้งโลกนี้และโลกหน้า

ดังนั้น การตะอวะฮ์หรือการประกาศเชิญชวนสู่แนวทางของอัลลอฮ์นั้นถือเป็นกิจที่มีเกียรติ มีความยิ่งใหญ่และสูงส่งยิ่งนัก สนามแห่งการตะอวะฮ์เป็นสนามปฏิบัติการของนักเผยแผ่ที่จะนำมาซึ่งผลบุญอันยิ่งใหญ่ อีกทั้งยังเป็นภารกิจที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงยินดีและกำชับแก่บรรดาเราะฮูลและผู้ที่ยินหยัดในการประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระองค์ตราบถึงวันแห่งการฟื้นคืนชีพ (Abd-Karim Zidan, 1976 : 64)

2.1.3 เป้าหมายของการตะอวะฮ์

อันที่จริงเป้าหมายสำคัญของการตะอวะฮ์ คือ การประกาศเชิญชวนมนุษยชาติไปสู่การให้เอกภาพ ยึดมั่นศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยปราศจากภาคีใดๆ พร้อมกันนั้นจะต้องศรัทธาต่อสิ่งที่ท่านเราะฮูล ﷺ นำมาประกาศ ด้วยการยอมรับและปฏิบัติตามต่อสิ่งที่ท่านได้นำมาเผยแผ่ อันเป็นภารกิจที่มีเกียรติและมีความประเสริฐยิ่ง เนื่องมาจากคำพูดที่เรียกร่องมนุษยชาติไปสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้น ต้องเป็นคำพูดที่ดีเลิศ เป็นหน้าที่และกิจที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากเป็นคำสั่งจากอัลลอฮ์ ﷻ ที่กำชับแก่บรรดาศาสนทูตของพระองค์ให้มาปฏิบัติภารกิจดังกล่าว เช่น นบีมุซา عليه السلام มีบัญชาจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้เรียกร่องฟิรเอาน (ฟาโรห์) สู่การศรัทธาต่อพระองค์และนบีมุฮัมมัด ﷺ เช่นกัน อัลลอฮ์ ﷻ ได้มีบัญชาให้ท่านประกาศเรียกร่องมนุษยชาติสู่ความเชื่อและศรัทธาในเอกานุภาพของพระองค์

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِيْهِ إِلَيْهِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا

فَاعْبُدُونِ﴾

(25: الأنبياء)

ความว่า “และเราได้ส่งเราะสุลคนใดก่อนหน้าเจ้านอกจากเราได้
วะหฺยูแก่เขาว่า แท้จริงไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกเจ้าข้า ดังนั้นพวกเจ้าจง
เคารพภักดีต่อข้า”

(อัลอัมบียาฮฺ :25)

ดังนั้นเป้าหมายหลักของการตะอวะฮฺ คือการประกาศให้มนุษยชาติไปสู่การศรัทธา
ยึดมั่นในเอกภาพของอัลลอฮฺ ﷻ ศรัทธาต่อบรรดาเราะสุล ต่อบรรดามลาอิกะฮฺ ต่อบรรดาคัมภีร์ ต่อ
วันกิยามะฮฺ และศรัทธาต่อการกำหนดสภาวะการณ์ความดีและความชั่ว เพื่อนำมนุษยชาติออกจาก
ความหลงผิดอวิชาไปสู่ทางนำ จากความอ่อนแอไปสู่ความเข้มแข็ง การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของ
มนุษยชาติ จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องยืนหยัดอยู่บนการปฏิบัติคุณงามความดี ที่มาจากรากฐานแห่งทาง
นำและการยึดมั่นบนวิถีอิสลามเท่านั้น (Abd-Karim Zidan, 1976: 67)

2.1.4 วิธีการตะอวะฮฺ

การประกาศเชิญชวนสู่อิสลามนั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคนที่
จะต้องศึกษาถึงวิธีการและรูปแบบการตะอวะฮฺที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับแก่กลุ่มชนที่นำคำสอนของ
อิสลามไปประกาศ เพื่อให้งานตะอวะฮฺบรรลุเป้าหมายและเกิดผลสัมฤทธิ์

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ
اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 108)

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด นี่คือนวทางของฉัน ฉันเรียกร้อง
ไปสู่อัลลอฮฺอย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน และ
มหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยฺซุฟ: 108)

นัยแห่งอายะฮฺนี้ แสดงถึงความครอบคลุมในรูปแบบและวิธีการตะอวะฮฺ ซึ่งอัลลอฮฺ
ﷻ ได้กำชับให้ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับงานตะอวะฮฺที่ถูกต้องมีรูปแบบที่ชัดเจนมีพันธกิจ
มีเป้าหมายเพียงหนึ่งเดียว คือ การเชิญชวนสู่อัลลอฮฺ ﷻ และตั้งอยู่บนรากฐานของความเชื่อความ
ศรัทธาที่ถูกต้อง ปราศจากการอุตริกรรมและการตั้งภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น (Abd-Karim Zidan, 1976:
71) ดังนั้น นักดาอีย์จำเป็นต้องมีวิธีการตะอวะฮฺที่แยบยลสมบูรณ์แบบ ดังนี้

2.1.4.1 การตะอวะฮ์ด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน (دعوة بالمقال)

การตะอวะฮ์ด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียนนั้นเป็นวิธีการตะอวะฮ์ขั้นพื้นฐานที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เผยแผ่อิสลามสู่มนุษยชาติ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

(الأعراف: 158)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้มนุษยทั้งหลาย แท้จริงฉันคือเราะสุลของอัลลอฮ์มายังพวกท่านทั้งหลาย”

(อัลอะอฺรอฟ: 158)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อเชิญชวนมนุษยชาติสู่แนวทางที่เที่ยงตรงด้วยวาจาหรือคำพูดเป็นหลัก อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَأِنْ أَحَدٌ مِنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ﴾

(التوبة: 6)

ความว่า “และหากว่ามีคนใดในหมู่มุชริกได้ขอให้เจ้าคุ้มครอง ก็จงคุ้มครองเขาเถิด จนกว่าเขาจะได้ยินคำดำรัสของอัลลอฮ์ แล้วจงส่งเขายังที่ปลอดภัยของเขา นั่นก็เพราะว่าพวกเขาเป็นกลุ่มชนที่ไม่รู้”

(อัตเตาบะฮ์: 6)

คำพูดมีอิทธิพลอย่างสูงในการตะอวะฮ์มนุษยชาติสู่การน้อมรับศีลธรรมซึ่งมีบทบาทต่อผู้ฟังอย่างมาก การตะอวะฮ์โดยใช้วิธีการพูดนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสำเนียงให้เหมาะสมสำนวนเนื้อหาให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะนำเสนอและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความกระจำจังและเข้าใจอย่างตรงประเด็น ด้วยเหตุนี้เองอัลลอฮ์ ﷻ จึงได้คัดสรรบรรดาเราะสุลของพระองค์มายังมนุษยชาติจากชนชาติและเผ่าพันธุ์ของชนกลุ่มนั้น ๆ เป็นการเฉพาะ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾

(إبراهيم: 4)

ความว่า “และเรามีได้ส่งเราะสูคนใด นอกจากด้วยการพูดภาษา
 ชนิดของเขา เพื่อจะได้ชี้แจงอย่างชัดเจนแก่พวกเขา อัลลอฮ์จะ
 ทรงให้ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์หลงทาง และทรงชี้แนะทางผู้ที่
 พระองค์ทรงประสงค์ และพระองค์เป็นผู้ทรงเดชานุภาพ”

(อิบรอฮีม: 4)

การเขียนหรือการประพันธ์หนังสือเป็นวิธีการตะอวะฮ์หนึ่งที่มีบทบาทอย่างมาก
 ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ทำการตะอวะฮ์แก่กษัตริย์ของประเทศต่าง ๆ เช่น กษัตริย์แห่งอิรัก กษัตริย์
 แห่งเปอร์เซีย กษัตริย์แห่งอียิปต์ เป็นต้น และบรรดาบรรพชนในอดีตก็ได้ใช้วิธีนี้ในการตะอวะฮ์
 เช่นเดียวกัน เช่น อิมามเอาซาอีย์ครั้งที่ท่านได้ส่งสารถึงข้าหลวงผู้ปกครองในฐานะรัฐบาลอิสลามใน
 เมืองซาม เพื่อดำรงไว้ซึ่งการรักษาสิทธิประโยชน์ของชนต่างศาสนิกที่อยู่ภายใต้การปกครอง (Abd-
 Karim Zidan, 1976: 79)

วิธีการตะอวะฮ์ในรูปแบบนี้มีความสำคัญอย่างมาก ที่สามารถตะอวะฮ์สู่สาธารณชน
 โดยไม่จำกัดกลุ่มบุคคล ไม่จำกัดอายุ เพศ ไม่จำกัดเวลา โดยเฉพาะผู้ที่สนใจอิสลาม ก็สามารถศึกษา
 อิสลามได้ด้วยตนเอง รวมถึงการแปลตำราหรือหนังสืออิสลามสู่ภาษาต่าง ๆ ก็เป็นการแพร่ขยาย
 วิชาการอิสลาม เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนต่างภาษาได้เข้าใจศาสนาอิสลาม (Abd al-
 Karim Zidan, 1976: 83)

การตะอวะฮ์ในยุคปัจจุบันมีช่องทางมากมายที่สื่อสารถึงผู้รับสารได้รวดเร็ว
 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ยังคงมีผลที่จะนำมาเป็นสื่อ นำมา
 เผยแพร่ให้แก่ผู้สนใจอิสลาม เนื่องจากการสื่อสารผ่านช่องทางดังกล่าวนี้ ถือเป็นวิธีการหนึ่งในการ
 เผยแผ่อิสลาม และเป็นบ่อเกิดในการพัฒนาทางด้านความคิดและสังคม ดังนั้น การตะอวะฮ์ด้วยการ
 เรียกร้องเชิญชวนผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในองค์กรมุสลิม เพื่อให้เกิดผลในการ
 ทำงานตะอวะฮ์

การสื่อสารด้วยคำพูดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการเผยแผ่อิสลาม ซึ่ง
 สอดคล้องกับคำดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ประกาศหลักการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์
 ﷻ โดยให้ฟิรเอาน (ฟาโรห์) เลื่อมใสศรัทธาต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ โดยผ่านคำพูดที่นัมนวล อ่อนโยน
 มีมธุรสวาจา อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَقَوْلًا لَهُ قَوْلًا لَيْنًا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى﴾

(44 : ๕๖)

ความว่า “แล้วเจ้าทั้งสอง (นบีมูซาและฮารูน) จงพูดกับเขาด้วย คำพูดที่อ่อนโยน เพื่อเขาอาจจะรำลึกขึ้นมาหรือเกิดความยำเกรง ขึ้น”

(ฎอฮา : 44)

จากอายะฮ์ดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่าเป็นหน้าที่ของนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคน จะต้องทำหน้าที่ประกาศเชิญชวนด้วยคำพูดที่นิ่มนวลอ่อนโยนเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ถูกเชิญชวนมีความศรัทธาและพึงพอใจ

2.1.4.2 การตะอวะฮฺเชิงบริบทและสถานการณ์ (دعوة بالحلل)

การตะอวะฮฺเชิงบริบทและสถานการณ์ เป็นวิธีการที่ดำเนินไปตามสภาพและบริบทในตัวของมันเอง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของอิสลามและพฤติกรรมของมุสลิมอย่างแท้จริงเช่นความสะอาดของมัสยิด ห้องน้ำของมัสยิด และความมีระเบียบวินัย จรรยา มารยาทของมุสลิม นอกเหนือจากนั้น การตะอวะฮฺเชิงบริบทมีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงอัตราการเติบโตของประชากรมุสลิม ผลจากชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามและได้แต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิง เป็นต้น สำหรับประเทศไทยในปัจจุบันนี้มีอัตราการขยายตัวของมัสยิดจำนวนมาก มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามที่ควบคุมดูแลคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและคณะกรรมการมัสยิด และมีสื่อต่าง ๆ ทั้งสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำราการเรียนรู้อิสลามและสถานีโทรทัศน์มุสลิม 24 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าเป็นสื่อสำคัญในการตะอวะฮฺให้ประจักษ์แก่สายตาโดยสอดคล้องกับบริบทของสังคมด้วยสภาพและสถานการณ์ในตัวเอง

2.1.4.3 การตะอวะฮฺด้วยการสังเคราะห์ (دعوة بالاجراء)

การตะอวะฮฺด้วยการสังเคราะห์ เป็นการตะอวะฮฺอีกวิธีหนึ่งที่สะท้อนให้สังคมได้ประจักษ์ว่า อิสลามเป็นศาสนาแห่งความเมตตาธรรมและเอื้ออาทรแก่นุชชชาติทั้งหมดไม่มีเส้นแบ่งทางชาติพันธุ์และศาสนา เช่น การสร้างโรงพยาบาล ศูนย์บำบัดยาเสพติด มีสวัสดิการสังคม เช่น ชะกาต ดูแลเด็กกำพร้า ให้ทุนการศึกษาแก่บุคคลที่ด้อยโอกาสในสังคม ช่วยเหลือแม่หม้าย และผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น (Abd al-Karim Zidan, 1976: 95)

2.1.4.4 การตะอวะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี (دعوة بالقدوة)

การตะอวะฮฺเชิงปฏิบัติด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีของนักตะอวะฮฺ เป็นวิธีการที่สำคัญในการตะอวะฮฺสู่อัลลอฮฺและสร้างแรงจูงใจมนุษย์ชาติให้เกิดความสนใจในศาสนาอิสลามด้วย

บุคลิกภาพที่ดี มีจริยธรรมสูงส่ง นั้นถือว่าเป็นการทำงานตะอะฮฺในเชิงรุก เพื่อขจัดและลบล้างสิ่งไม่ดีในสังคม หรือสิ่งที่ขัดแย้งกับอิสลามให้หมดไป และสร้างศูนย์กลางแห่งความดีควบคู่กันไป เพื่อให้งานตะอะฮฺได้ดำเนินไปตามเจตนารมณ์ของอิสลามและบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ซึ่งสิ่งดังกล่าวนี้เกิดขึ้นจากบุคลิกภาพที่สะท้อนออกมาให้ประจักษ์ชัดถึงแบบอย่างอันงดงามของปัจเจกบุคคลและสังคม และการกระทำที่สอดคล้องกับคำพูดที่งดงาม อันเป็นรากฐานและแบบอย่างที่ดีงามของนักตะอะฮฺเป็นสำคัญ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَآمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴾

(لقمان:17)

ความว่า “ โอ้ลูกเอ๋ย เจ้าจงดำรงไว้ซึ่งการละหมาด และจงใช้กันให้กระทำความดี และจงห้ามปรามกันให้ละเว้นการทำความชั่ว และจงอดทนต่อสิ่งที่ประสบกับเจ้า แท้จริง นั่นคือส่วนหนึ่งจากกิจการที่หนักแน่นมั่นคง”

(ลูกมาน:17)

ส่วนการกระทำที่สอดคล้องกับคำพูดของนักตะอะฮฺนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴾

(2-3: الصف)

ความว่า “ โอ้บรรดาผู้ศรัทธาเอ๋ย ทำไมพวกเจ้าพูดในสิ่งที่พวกเจ้าไม่ปฏิบัติ เป็นที่น่าเกลียดยิ่ง ณ ที่อัลลอฮ์ การที่พวกเจ้าพูดในสิ่งที่พวกเจ้าไม่ปฏิบัติ”

(อัศศอฟ :2-3)

ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا فَلْيُعَيِّرْهُ بِهِ , فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَيَلْسَانِهِ , فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ , وَذَٰلِكَ أَوْعَفُ الْإِيمَانِ))

(رواه مسلم: 49)

ความว่า “จากท่านอบีสะอีด อัลคุดรีย์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮุ ได้เล่าว่า ฉันได้ยินท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ได้กล่าวว่า ผู้ใดในหมู่พวกท่าน ได้เห็นในสิ่งไม่ดี(สิ่งเลวร้ายหรือความชั่ว) ดังนั้นจงห้ามปรามมัน ด้วยมือ ถ้าหากพวกท่านไม่มีความสามารถ จงห้ามมันด้วยลิ้น (การตักเตือนด้วยคำพูดหรือวาจา) หากไม่สามารถก็จงห้ามมันด้วย หัวใจ (ตักเตือนในใจ) และนั่นคืออิมานที่อ่อนแอที่สุด”

(บันทึกโดยมุสลิม หมายเลข 49)

จากหะดีษดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่า เป็นหน้าที่ของนักเผยแผ่ (ดาอีย์) จะต้องทำหน้าที่ ด้วยการห้ามปรามสิ่งเลวร้ายและความชั่วที่เกิดขึ้นในสังคม รู้จริงถึงสภาพสิ่งเลวร้าย โดยการห้ามปรามและหยุดยั้งด้วยวิธีการที่รอบคอบ สุขุม นุ่มนวล ไม่แข็งกร้าวต่อผู้อื่น เพราะเป้าหมายในการห้ามปรามก็คือการขจัดสิ่งโสภมในสังคม ไม่ใช่ทำด้วยความโกรธแค้นหรือเกลียดชังผู้ใดเป็นการส่วนตัว ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า

((عن أبي هريرة رضي الله عنه : أن أعرابياً بال في المسجد فثار إليه الناس ليغفوا به فقال لهم رسول الله صلى الله عليه وسلم دعوه وأهريقوا على بؤله دنوباً من ماء أو سحلاً من ماء فإمما بعثتم ميسيرين ولم تبعثوا معسرين))
(رواه البخاري 6128)

ความว่า “แท้จริงชาวอาหรับชนบทคนหนึ่ง ได้ปัสสาวะรดในมัสยิด ผู้คนที่เห็นต่างพากันห้าม และจับชายคนนั้นเพื่อลงโทษเขา ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวว่า ปลอญเขาเถิด และจงรดปัสสาวะของเขาด้วยน้ำหรือจรงรดสิ่งโสโครกด้วยน้ำหนึ่งถึง แท้จริงพวกเจ้าถูกอุบัติขึ้นมา เพื่อให้ปฏิบัติเรื่องที่ย่าย(แก้มนุชยชาติ) ไม่ได้อุบัติขึ้นมา เพื่อให้สร้างควมยุ่งยาก (แก้มนุชยชาติ)”

(บันทึกโดยบุคอรี หมายเลข 6128)

ดังนั้น วิธีการตะวะฮะฮ์ของนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคนนั้นจะต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการเผยแผ่ และต้องคำนึงถึงจิตวิทยาในการตะวะฮะฮ์ หากการตะวะฮะฮ์ ปราศจากวิทย์ปัญญาที่ประมวลไว้ทั้งศาสตร์และศิลป์และจิตวิทยาในการเผยแผ่ในการเชิญชวนให้มนุษย์ทำความดีและยับยั้ง

กระทำความชั่วแล้ว แน่่อนการตะอวะฮฺที่ขาดคุณสมบัติดังกล่าวก็อาจจะประสบความล้มเหลว อีกทั้งส่งผลในทางลบอีกด้วย ดังนั้น เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักดาอีย์ทุกคนจะต้องมีความรู้มีความเข้าใจในวิธีการตะอวะฮฺอย่างลึกซึ้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดีในเชิงบวกต่อศาสนาอิสลามและความปลอดภัยในชีวิตของนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ให้มากที่สุด ยิ่งไปกว่านั้นนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคนต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการเชิญชวนมนุษย์กระทำความดี และห้ามปรามจากการกระทำความชั่วต่างๆทุกรูปแบบ (Abd al-Karim Zidan, 1976: 102)

2.1.5 บุคลิกภาพและมารยาทของนักเผยแผ่

บุคลิกภาพและมารยาทของนักเผยแผ่ (ดาอีย์) นั้น ถูกระบุไว้ในอัลกุรอานและอัลหะดีษหลายตัวบท ซึ่งในบรรดาบุคลิกภาพและจรรยาบรรณที่นำเสนอในที่นี้เป็นเพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเผยแผ่ เพื่อให้ภารกิจในงานตะอวะฮฺสำเร็จลุล่วงตามเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ของการตะอวะฮฺ ดังนั้นนักเผยแผ่ต้องมีบุคลิกภาพและมารยาทดังต่อไปนี้

2.1.5.1 ความสัจจริง

ความสัจจริงจะเกิดขึ้นได้ด้วยการตั้งเจตนา ส่วนการพูดและการปฏิบัติตัวนั้น แสดงออกถึงความเข้มแข็งสมบูรณ์ของนักเผยแผ่ (นักดาอีย์) ในการน้อมรับคำบัญชาของอัลลอฮ์ ﷻ ดังนั้นนักเผยแผ่จำเป็นต้องประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตัวเองได้พูดด้วย แสดงออกให้ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของบทบัญญัติต่าง ๆ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้สรรเสริญบรรดาผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ในอัลกุรอานว่า

﴿ قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْرُ الْعَظِيمُ ﴾

(119: المائدة)

ความว่า “อัลลอฮ์ตรัสว่า นี่แหละคือวันที่การพูดความจริงของพวกเขา จะอำนวยประโยชน์แก่บรรดาผู้ที่พูดจริง พวกเขาจะได้รับบรรดาสวนสวรรค์ ซึ่งมีแม่น้ำหลายสายไหลอยู่ภายใต้สวนสวรรค์เหล่านั้น โดยที่พวกเขาจะพำนักอยู่ในนั้นตลอดกาล ในสภาพที่อัลลอฮ์ทรงพอพระทัยในพวกเขา และพวกเขาก็พึงพอใจในพระองค์ นั่นแหละคือชัยชนะอันยิ่งใหญ่”

(อัลมาอิดะฮฺ: 119)

ดังนั้น บุคคลที่ประกอบกรงานใด ๆ ด้วยความซัจจริงแล้ว ย่อมส่งผลดีแก่เจ้าตัว
รัศมีส่องประกายอันงดงามจับตา การพูดที่ดีมีสัจจะวาจาด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น ย่อมทำให้เกิดผลดี
แก่งานตะอวะฮฺอยู่เสมอ (Sakiyah Manzil Ghurabah, 2015 :43)

2.1.5.2 ความอดทน

ความอดทนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

- 1) อดทนในการแสดงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ อย่างสม่ำเสมอและบริสุทธิ์ใจ
อีกทั้งน้อมรับคำบัญชาของพระองค์ ด้วยความเต็มใจและปฏิบัติตามแบบอย่างของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ
 - 2) อดทนต่อการไม่กระทำสิ่งที่ไม่ดีไม่ถูกต้องอันเป็นสาเหตุทำให้อัลลอฮฺ ﷻ ทรง
กริ้ว โดยการหลีกเลี่ยง หนีห่าง ละเว้นจากสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสั่งห้าม ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแรง
กระตุ้นจากฐานแห่งความยำเกรงต่ออัลลอฮฺ ﷻ
 - 3) อดทนต่อการทดสอบและความเจ็บปวดต่าง ๆ โดยการยอมรับต่อบททดสอบ
ของอัลลอฮฺ ﷻ ว่า สิ่งนั้นเป็นกฎเกณฑ์ของอัลลอฮฺ ﷻ เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น พร้อมแบกรับบท
ทดสอบแห่งความเจ็บปวดนั้นด้วยความเต็มใจ (Abd Rahman Hasan, 2004: 78)
- ดังนั้น บททดสอบต่างๆที่ประสบกับผู้ใดแล้ว เขามีความอดทนยอมรับต่อบททดสอบ
โดยไม่พริ้วพริไร แน่นอนอัลลอฮฺ ﷻ จะประทานความโปรดปราน ความเมตตาและการอภัยโทษ อีกทั้ง
ผลบุญของการอดทนนั้นใหญ่หลวงนัก อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾

(البقرة : 153)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮฺนั้นทรงอยู่ร่วมกับผู้อดทนทั้งหลาย”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ: 153)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّمَا يُؤْتِي الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ﴾

(الزمر: 10)

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้อดทนนั้นจะได้รับการตอบแทนรางวัล
ของพวกเขอย่างสมบูรณ์ โดยไม่ต้องคำนวณ”

(อัซซุมร์: 10)

นอกจากนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประสาทพรความศานติแก่ผู้ที่มีความอดทนว่า

﴿سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَبِعَمِّ عَقِي الدَّارِ﴾

(الرعد: 24)

ความว่า “(พร้อมกับกล่าวว่า) ความศานติจงมีแก่พวกท่าน เนื่องด้วยพวกท่านได้ออดทน มั่นข้างดีเสียนี้กระไร ที่พำนักบ้านปลายนี้”

(อิรเราะฮุด: 24)

โองการต่าง ๆ จากอัลกุรอานที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ชี้ให้ประจักษ์ชัดว่า ความอดทนนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามและผลตอบแทนของความอดทนก็ช่างงดงาม เพราะผู้ที่จะได้อยู่เคียงข้าง ให้ผลตอบแทนและรางวัลแก่บรรดาผู้อดทน คือ อัลลอฮ์ ﷻ ดังนั้นนักเผยแผ่ทุกคน จำเป็นต้องมีความอดทนเป็นเลิศ เพราะจะส่งผลดีให้แก่งานดะอวะฮ์ของตนเอง และได้รับผลบุญตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ ตามที่พระองค์ได้สัญญาไว้ในอัลกุรอาน (Sakiyah Manzil Ghurabah, 2015: 47)

2.1.5.3 ความเมตตา

นักเผยแผ่ (ดาอีย์) จำเป็นต้องมีคุณลักษณะแห่งความเมตตา มีจิตใจโอบอ้อมอารี มีเมตตากรุณาต่อมวลมนุษยชาติ โดยการกำชับให้กระทำความดี เชิญชวนสู่อิสลาม ตักเตือนให้ห่างไกลจากสิ่งไม่ดี เพื่อให้รอดพ้นจากไฟนรก และได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ ﷻ โดยการได้พำนักในสวนสวรรค์อย่างถาวร ดังนั้นหน้าที่ของนักเผยแผ่ คือ การเชิญชวนเรียกร้องให้มนุษยชาติที่หลงผิด ได้เข้าถึงแก่นแท้ของสัจธรรม เข้าใจถึงการมีชีวิตอยู่บนโลกนี้ เพื่อให้พวกเขาอดพ้นจากความหายนะ (Sakiyah Manzil Ghurabah, 2015: 50)

ดังนั้นความเมตตาเป็นคุณลักษณะพิเศษของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อัลลอฮ์ ﷻ ทรงตรัสว่า

﴿لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ
بِالْمُؤْمِنِينَ رَؤُوفٌ رَّحِيمٌ﴾

(التوبة: 128)

ความว่า “แท้จริงเราะสูลคนหนึ่งจากพวกท่านเอง ได้มาหาพวกท่านแล้ว เป็นที่ลำบากใจแก่เขา ในสิ่งที่พวกท่านได้รับความทุกข์ยาก เป็นผู้ห่วงใยในพวกท่าน เป็นผู้เมตตา ผู้กรุณาสงสารต่อบรรดาผู้ศรัทธา”

(อัตเตาบะฮฺ: 128)

2.1.5.4 การนอบน้อมถ่อมตน

การถ่อมตนเป็นคุณลักษณะอันประเสริฐเกิดจากการที่บุคคลหนึ่งได้รู้จักอัลลอฮ์ ﷻ และรู้จักตัวเองอย่างแท้จริง ต่างจากคุณลักษณะของคนที่มีความหยิ่งยะโสโอหัง ทำให้เขาไม่รู้จักอัลลอฮ์ ﷻ และพร้อมที่จะเหยียบย่ำคนอื่นอยู่เสมอ

นักเผยแผ่จำเป็นต้องมีลักษณะแห่งการนอบน้อมถ่อมตน ทั้งนี้เพื่อให้งานตะอวะฮฺอิสลามเกิดผลสัมฤทธิ์มากที่สุด การแสดงความนอบน้อมถ่อมตนนั้นเป็นมารยาทที่นักดาอีย์ ต้องพึงมี เพราะมันหมายถึงการแสดงทางมารยาทและความประพฤติที่ดีต่อตนเองและเพื่อนมนุษย์

ดังนั้น เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับนักดาอีย์ทุกคนจะต้องรับผิดชอบต่อตนเองในการวางตัวให้เหมาะสมและครองตัว ครองตนให้ดำรงอยู่ในกรอบแห่งหลักธรรมคำสอนของอิสลามอย่างเคร่งครัด (Sakiyah Manzil Ghurabah, 2015: 55)

2.1.6 องค์กรหลักที่รับผิดชอบงานตะอวะฮฺ

การทำงานตะอวะฮฺ ถือเป็นภารกิจของผู้ศรัทธาทุกคนในการเรียกร้องผู้คนสู่หนทางแห่งความดี และห้ามปรามความชั่ว ดังที่นักวิชาการได้ให้คำนิยามไว้อย่างชัดเจนข้างต้นมาแล้ว การขับเคลื่อนงานตะอวะฮฺในประเทศไทยนั้น นอกจากตะอวะฮฺในหมู่พี่น้องมุสลิมแล้ว จำเป็นที่จะต้องมีการงานตะอวะฮฺในรูปแบบของการเปิดโอกาสให้ชนต่างศาสนิกเข้ามาศึกษาเรียนรู้อิสลามด้วยเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ การตะอวะฮฺในประเทศไทยจะต้องมีองค์กรที่รับผิดชอบงานตะอวะฮฺโดยตรงเพื่อให้การทำงานมีระบบ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรหลักที่ต้องเข้ามารับผิดชอบโดยตรง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.6.1 มัสยิด

มัสยิดเป็นองค์กรหนึ่งที่ถูกระบุไว้ในอัลกุรอาน เป็นองค์กรที่โดดเด่นยิ่งในศาสนาอิสลาม เป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาประชาคมมุสลิมให้เป็นมุอฺมินที่สมบูรณ์ เป็นองค์กรที่แสดงบทบาทหน้าที่ในการขัดเกลาจิตใจผู้คนให้บริสุทธิ์ผ่องแผ้ว

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มัสยิดได้กลายเป็นองค์กรที่โดดเด่นของสังคมมุสลิมที่สามารถบ่งบอกถึงความเจริญรุ่งเรือง และความล้ำหลังของสังคมนั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี การให้ความสำคัญกับมัสยิดในฐานะองค์กรพัฒนาชุมชนนั้นเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งเพราะมัสยิดเป็นองค์กรหลักในการสร้างคนในชุมชนให้เป็นผู้ที่ยืนหยัดยึดมั่นอยู่ในหลักธรรมคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัดและซัดเกลลาจิตใจให้มีความบริสุทธิ์ผุดผ่อง

2.1.6.2 โรงเรียน

โรงเรียน มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการ การเรียนการสอนและมีหน้าที่ในการกำหนดบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีความรู้ ความสามารถทำการสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้คนทุกยุคทุกสมัย การศึกษาในอิสลามนั้น มีความหมายที่ครอบคลุมและประมวลในทุกๆด้าน เป็นการอบรมสั่งสอนบ่มเพาะสติปัญญา และซัดเกลลาจิตวิญญาณให้บริสุทธิ์และมั่นคง เพื่อผลิตมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ เนื่องจากเป้าหมายการศึกษาในอิสลามนั้นก็คือการอบรม การซัดเกลลาจิตใจ การถ่ายทอดความรู้ทางศาสนาและความรู้ทางโลกให้มนุษย์มีความสำนึกตนอยู่ตลอดเวลา ในฐานะที่เป็นบ่าวผู้ภักดีมีคุณธรรมและมั่นในจริยธรรมและระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด

โดยเหตุนี้เอง การศึกษาในอิสลามคือเส้นทางทำให้มนุษย์รู้จักพระเจ้า รู้จักตัวเองพบแสงสว่างแห่งชีวิต มุ่งมั่นในการเคารพภักดี (อิบาดะฮฺ) ต่อพระองค์ ดังนั้นการที่มนุษย์จะเป็นบ่าวที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างสมบูรณ์แบบด้วยการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์บนโลกนี้ได้อย่างงดงามมีประสิทธิภาพและเข้าใจอิสลามได้นั้นจะต้องอาศัยกระบวนการของการศึกษาเป็นประการสำคัญ

2.1.6.3 สื่อสารมวลชน

สภาพสังคมยุคปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าในทุกๆด้านๆ เป็นสังคมยุคสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้ผู้คนในสังคมต้องเผชิญกับการท้าทายหลากหลายรูปแบบจากสื่อสังคมออนไลน์ ดังนั้นผู้คนในสังคมจะอยู่รอดได้นั้น ขึ้นอยู่กับคนในสังคมที่ได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นสามารถปรับตัวเท่าทันโลกทันเหตุการณ์ในปัจจุบันและรับกับสถานการณ์นั้นๆได้อย่างเท่าทันและเหมาะสม ดังนั้นสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จะต้องชักนำคนในสังคมให้ดำเนินอยู่บนวิถีทางที่ถูกต้องและต้องแสดงบทบาทอย่างบริสุทธิ์ใจและเป็นธรรมไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

การติดต่อสื่อสาร คือ ปัจจัยหลักในการดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม ในอดีตนั้นมนุษย์มีการสื่อสารโดยตรง ด้วยการส่งผ่านช่องทางการสนทนา ส่งสาร และจดหมาย ซึ่งยังไม่ทันสมัยเหมือนเช่นยุคปัจจุบัน เพราะทุกวันนี้การสื่อสารได้เกิดขึ้นมากมายหลากหลายช่องทาง กระทั่งมนุษย์เองในบางครั้งตามทันบ้าง ไม่ทันบ้างบนการดำรงชีวิตผ่านสื่อสารทางสังคม และเชื่อมความสัมพันธ์

ด้วยวัฒนธรรมในบริบทของสังคมนั้น ๆ ให้นั้นแน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเปรียบเสมือนภาพที่ค่อยประสานภาพแต่ละภาพให้เชื่อมต่อกันรวมอยู่ด้วยในที่ของมัน จนกลายเป็นภาพที่สมบูรณ์ในที่สุด

ด้วยเหตุแห่งการดำรงชีวิตในลักษณะเช่นนี้ มนุษย์ย่อมหนีไม่พ้นจากอิทธิพลของสื่อและการเผชิญหน้ากับช่องทางการสื่อสารหลากหลายรูปแบบที่ผ่านเข้ามาในวิถีชีวิตของมนุษย์ เสมือนเข็มทิศที่คอยกำหนดวิถีชีวิตให้กับมนุษย์แบบไม่รู้ตัว ในยุคอดีตสื่อสารวิทยุ โทรทัศน์และสิ่งตีพิมพ์ เคยอยู่ในยุคสมัยที่มีความเจริญมาแล้วทั้งนั้น จนกระทั่งปัจจุบันสื่อต่าง ๆ ได้พัฒนาอย่างรวดเร็ว เช่น สื่อออนไลน์ ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมอย่างรวดเร็วกลายเป็นโครงข่ายสลับซับซ้อน เป็นเครื่องมือที่ย่อโลกแต่มันก็เป็นโลกที่เต็มไปด้วยอันตรายที่สุด ส่วนสื่อวิทยุ เป็นสื่อที่สะดวกง่ายตายสามารถเปิดรับฟังได้ง่ายที่สุด เพราะแม้กระทั่งผู้ที่ไม่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา ก็สามารถรับฟังและทำความเข้าใจได้ง่าย ส่วนสื่อโทรทัศน์ เป็นสื่อที่สามารถสัมผัสด้วยสายตาได้ เข้าใจง่าย เข้าถึงอารมณ์ และความรู้สึก ด้วยเหตุนี้สื่อโทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่นิยมอย่างกว้างขวางในยุคปัจจุบัน

จากการศึกษาองค์กรที่รับผิดชอบงานตะอวะฮ์ในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่าในยุคปัจจุบันที่ได้ชื่อว่าเป็นยุคโลกาภิวัตน์นั้น สื่อมีช่องทางในการนำเสนออิสลามที่หลากหลาย โดยการนำเสนอผ่านสื่อสารมวลชนมุสลิมไม่ว่าจะเป็นวิทยุ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ช่องมุสลิม ผ่านดาวเทียม 24 ชั่วโมง ดังกล่าว ย่อมมีอิทธิพลและบทบาทอันสำคัญยิ่งในการตะอวะฮ์เพื่อเปิดโอกาสให้ชนต่างศาสนิกเข้ามาศึกษาเรียนรู้อิสลามและเข้าใจอิสลามมากยิ่งขึ้น

2.1.6.4 มุลนิธ องค์กร หรือสมาคม

ในปัจจุบันประเทศไทยมีสมาคมและมูลนิธทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นจำนวนมากนับว่าเป็นพลังและทรัพยากรอันมหาศาลเพราะสมาคมและมูลนิธเหล่านี้มีบุคคลที่มีความสามารถ มีความรู้ มีความเสียสละและมีจิตกุศลในการดำเนินงานและระดมทุน สมาคมและมูลนิธจึงมีบทบาทและความสำคัญในการสงเคราะห์ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ความทุกข์ยากอีกทั้งมีแนวทางในการป้องกันและวิธีการแก้ไขปัญหา เยียวยาและพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้สังคมมีความสงบเรียบร้อยและเจริญมั่นคงก้าวหน้า

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของมูลนิธสันติชนเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการเผยแผ่อิสลามและโครงการอบรมให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า มูลนิธสันติชนเป็นองค์กรหนึ่งที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแผ่ความรู้ให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจศาสนาอิสลาม ทั้งนี้เพื่อเปิดพื้นที่ให้แก่บุคคลที่สนใจเข้ามาศึกษาเรียนรู้ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องและมีทัศนคติที่ดีต่อหลักการของศาสนาอิสลาม ในปี พ.ศ. 2529 มูลนิธสันติชนเปิดสอนหลักสูตรให้แก่ผู้สนใจอิสลามและมุอัลลัฟ โดยมี

อาจารย์อิสมาแอล วิสุทธิปราณี เป็นผู้ดำเนินการสอนหลักและอาจารย์ท่านอื่น ๆ อีกหลายท่านมาช่วยสอน เนื่องจากมีชนต่างศาสนิกมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นที่มีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับอิสลาม

ในปี พ.ศ. 2537 มุลนิธิสันติชนได้จัดทำโครงการอบรมมุอัลลัฟและผู้สนใจอิสลามขึ้น โดยมีอาจารย์บรรจง บินกาซัน เป็นประธานโครงการ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ก. เพื่ออบรมหลักการพื้นฐานของอิสลามให้แก่ผู้ที่สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม ได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในการนำข้อมูลพื้นฐาน สู่การพิจารณาใคร่ครวญในการตัดสินใจในการนับถือศาสนาอิสลาม หรือศึกษาเพื่อได้ทราบข้อมูลและความเป็นมาของศาสนาอิสลามโดยกว้างๆ

ข. เพื่อยืนยันในความเป็นมุสลิมอย่างมั่นคงของมุอัลลัฟในด้านหลักความเชื่อ หลักปฏิบัติและหลักคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งภูมิใจในความเป็นมุสลิม

ค. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟที่ได้ผ่านการอบรมและรับรองสถานะการเป็นมุสลิมให้แก่มุอัลลัฟที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม

นอกจากนั้นมุลนิธิสันติชนได้กำหนดหลักสูตรและเนื้อหาการสอนของโครงการดังกล่าว ประกอบด้วยภาคศรัทธาเพื่อศึกษาเกี่ยวกับหลักความเชื่อความศรัทธา 6 ประการ หลักปฏิบัติ 5 ประการ แนวทางการดำเนินชีวิตในวิถีอิสลาม ได้แก่ มารยาทในการพักพิง การแต่งกาย การกิน การดื่ม การเย็บเยียน การแต่งงานตามแนวทางของอิสลาม การปฏิบัติต่อทารกแรกเกิด การเยี่ยมผู้ป่วยและผู้เสียชีวิต เป็นต้น รวมทั้งภาคปฏิบัติเพื่อศึกษาเกี่ยวกับการทำความสะอาดร่างกายตามหลักศาสนบัญญัติ การอาบน้ำละหมาด รวมถึงคำอ่านในละหมาด และอิริยาบถในการปฏิบัติละหมาดและบทดุอาต่าง ๆ ตลอดจนจรรยาบรรณมารยาทวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิมประจำวันเป็นต้น (สัมภาษณ์ บรรจง บินกาซัน, สัมภาษณ์วันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2561)

2.1.6.5 กลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซ

กลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซ เป็นขบวนการฟื้นฟูสืบสานเจตนารมณ์ในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อประกาศโน้มน้าวให้ผู้คนยืนยันหลักศรัทธาอย่างมั่นคงและมุ่งมั่นในการประกอบคุณงามความดีและหลีกเลี่ยงจากความชั่ว กลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซก่อตั้งโดยมุสลิมชาวอินเดียชื่อว่า อิลยาส คันดะฮฺลาเวีย หลังจากนั้น มุฮัมมัด ยูซุฟ คันดะฮฺลาเวีย บุตรชายของท่านได้สืบทอดเจตนารมณ์ ทำให้กลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซได้แพร่หลายทั้งในและนอกประเทศอินเดียในเวลาต่อมา

ในปี ฮ.ศ. 1303 กลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศอินเดีย โดยการนำของ เชค มุฮัมมัด อิลยาส คันดะฮฺลาเวีย และบุตรชายของท่านชื่อ เชค มุฮัมมัด ยูซุฟ คันดะฮฺลาเวีย โดยมีศูนย์กลางของกลุ่มญะมาอะฮ์ดัลบลิซตั้งอยู่ที่มัสยิดนิซามุดดีนเขตชานเมืองกรุงนิวเดลี จนกระทั่งมี

ผู้คนจำนวนมากได้เข้ามาร่วมในกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์เพื่อร่วมกันในการเผยแผ่อิสลามทำให้แนวคิดดังกล่าวแพร่หลายไปทั่วโลกในปัจจุบัน¹ (กลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ในประเทศไทย www.sunnahstudent.com)

การเข้ามาของกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ในประเทศไทย เสาวนีย์ จิตต์หมวด (2531: 239) กล่าวว่า “กลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ได้ดำเนินงานดะวะฮ์ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2508 โดยมี ท่าน ยูซุฟ ช่าน ได้นำแนวคิดกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์มาเริ่มต้นในชุมชนที่อยู่ของท่านคือ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และได้ขยายไปยังจังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาคทางเหนือก่อนที่จะขยายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยตลอดเวลาที่ผ่านมาได้มีการจัดชุมนุมดะวะฮ์ครั้งใหญ่ขึ้นหลายครั้งในทุกภูมิภาคของประเทศ การจัดชุมนุมแต่ละครั้งมีมุสลิมมาร่วมชุมนุมเป็นจำนวนหมื่น”

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ในสมัยจุฬาราชมนตรี ด่วน สุวรรณศาสน์ ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งจุฬาราชมนตรี เป็นมุสลิมนิกายสุนนีคนที่ 2 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงเป็นจุดเริ่มต้นที่กลุ่มดะวะฮ์อะฮ์ลุลบัยต์เริ่มเข้าสู่ประเทศไทยทางจังหวัดตาก เป็นครั้งแรก

อย่างไรก็ตาม แนวทางการดำเนินงานเผยแผ่อิสลามของกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์ในปัจจุบันพบว่า กลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์เป็นกลุ่มคนในสังคมมุสลิมที่มีผู้นำแห่งจิตวิญญาณทำการเปลี่ยนแปลงฐานความคิดของตนเอง ด้วยความศรัทธาและความเต็มใจ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทรงพลังมากกว่าการเปลี่ยนแปลงที่ใช้การบีบบังคับ โดยผ่านกระบวนการถ่ายทอดทางคำสอน คำตักเตือนและการเชิญชวนบนพื้นฐานแห่งความรักและความปรารถนาดี

การเชิญชวนผู้ที่มีใจมุสลิมมาสู่อิสลามไม่อาจประสบความสำเร็จได้โดยการพูดคุยเกี่ยวกับอิสลามอย่างเดียวแต่จำเป็นต้องมีแบบอย่างอันงดงามในการปฏิบัติที่แสดงให้เห็นจากผู้เชิญชวนผู้อื่นมาสู่อิสลามด้วย อิสลามต้องการผู้ที่ปฏิบัติตามคำสอนอิสลามอย่างแท้จริง พร้อมกับเป็นต้นแบบแห่งการชี้นำด้วยแบบอย่างที่ดีในการเรียกร้องผู้ที่มีใจมุสลิมมาสู่อิสลาม ดังนั้น การทำงานและกิจกรรมของกลุ่มดะวะฮ์นั้นสามารถสร้างแรงจูงใจและเชิญชวนผู้คนเข้าหามัสยิดอีกทั้งสร้างความเข้มแข็งในด้านความศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจของแต่ละคนอย่างเคร่งครัด

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมของกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้สนใจเข้ารับอิสลามได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้คนในสังคมแข่งขันในการทำความดีและละเว้นจากความชั่ว ซึ่งเป็นกิจกรรมทางศาสนาที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในเชิงประจักษ์ อีกทั้งยกระดับความเข้มแข็งของอิมานแต่ละคนให้สูงขึ้น อีกทั้งกลุ่มอะฮ์ลุลบัยต์เป็นกลุ่มคนที่อุทิศตนทรัพย์สิ้นและเวลาเพื่อการเผยแผ่ศาสนาและถ่ายทอดอิสลามให้เกิดการยอมรับ

¹ ที่มา <http://www.sunnahstudent.com/forum/index.php?topic=> สืบค้นวันที่ 16 มกราคม 2561

นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างกว้างขวางในสังคมด้วยการนำหลักคิดเข้าสู่ภาค ปฏิบัติให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

2.1.7 การแผ่ขยายและเข้ารับอิสลามในยุคสมัยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

2.1.7.1 การตะวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่นครมักกะฮฺ

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ทรงแต่งตั้งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้ดำรงตำแหน่งเป็นเราะสุลของพระองค์ เพื่อทำหน้าที่ตะวะฮฺเชิญชวนผู้คนสู่การศรัทธาในอิสลาม และยึดมั่นในเอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น ท่านทำหน้าที่ในการเชิญชวนชาวกุร็อยชที่นครมักกะฮฺเป็นระยะเวลา 13 ปี ซึ่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีขั้นตอนและระดับการตะวะฮฺที่ท่านได้วางไว้เป็นต้นแบบ โดยผู้วิจัยสรุปได้ 5 ด้าน ดังนี้

ก. ด้านกลุ่มเป้าหมาย

การตะวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในยุคสมัยของท่านที่นครมักกะฮฺในด้านกลุ่มเป้าหมายนั้นสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

(1) บุคคลใกล้ชิดท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เมื่ออายุของได้สี่สิบปีท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสนทูตผู้ประกาศศาสนา ในเบื้องต้นท่านได้เริ่มประกาศแบบลับๆ ด้วยการเทศนาคำสอนของอิสลามและเชิญชวนประชาชนเมืองมักกะฮฺสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ท่านจุดประกายการตะวะฮฺในเบื้องต้น ด้วยการเชิญชวนในหมู่เครือญาติ หลังจากนั้นก็ประกาศเชิญชวนสู่มิตรสหายและเพื่อนสนิท และค่อยๆแผ่ขยายออกไปโดยพิจารณาถึงบริบทและสถานการณ์ การประกาศคำสอนของท่านเน้นในเรื่องการให้เอกภาพต่อพระผู้เป็นเจ้า อันเป็นหลักเตาฮีดซึ่งเป็นแก่นแกนสำคัญของศาสนาอิสลาม ท่านประกาศให้ประชาชนยุติอย่างสิ้นเชิงในการบูชารูปปั้นและเจว็ดต่าง ๆ ซึ่งชาวมักกะฮฺส่วนใหญ่ในยุคนั้นได้นำสิ่งเหล่านั้นมากราบไหว้และนำมาเป็นสรณะแห่งชีวิต แม้แต่ในรายรอบวิหารกะบะฮ์ก็มีรูปบูชามากกว่า 300 รูปมาประดิษฐานไว้ เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก็ทำการตะวะฮฺบุคคลใกล้ชิดตัวท่านก่อนเป็นอันดับแรก นั่นคือ ท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ ٱุรรยาของท่านเอง หลังจากที่ท่านนบี ﷺ ประกาศเชิญชวนแล้ว นางก็ไม่รีรอแต่ประการใด นางก็เลื่อมใสศรัทธาทันที ในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ นางเป็นสตรีคนแรกที่เข้ารับอิสลามจากการเชิญชวนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นอกจากท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ ٱุรรยา แล้ก็มีบุคคลใกล้ชิดท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ท่านได้ประกาศเชิญชวนคือ ท่านซัยด์ อิบน์ฮาริษะฮฺ ٱุรรยา ซึ่งเป็นบุตรบุญธรรมของท่านนบี ﷺ ได้เข้ารับอิสลามในทันที (Mustafa Al-sibaei, 2011:24)

(2) มิตรสหาย บุคคลแรกที่เข้ารับอิสลามในกลุ่มผู้ใหญ่หรือบุคคลทั่วไปจากบรรดามิตรสหายของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงแรกแห่งการประกาศศาสนาอิสลาม คือ ท่านอับูบักร ﷺ ท่านเป็นพ่อค้าที่มีสติปัญญาและความคิดที่เฉียบคมลุ่มลึก อีกทั้งท่านมิได้เป็นเครือญาติใกล้ชิดกับท่านนบี ﷺ แต่อย่างไร (Mustafa Al-sibaei, 2011:26)

(3) กลุ่มวงศาคนาญาติ ท่านอะลี อิบนูอปีฏอลิบ ﷺ เป็นบุคคลแรกที่ด้เข้ารับอิสลามในกลุ่มเยาวชน ท่านเป็นบุตรชายลุงของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งนับเป็นเครือญาติใกล้ชิดของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเป็นบุคคลแรกที่ด้เข้ารับอิสลามในกลุ่มเยาวชน และในปีที่ 6 แห่งการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านนบี ﷺ เป็นปีแห่งการประกาศชัยชนะ เนื่องจากท่านฮัมซะฮฺ ﷺ ลุงของท่านนบี ﷺ ได้เข้ารับอิสลาม เพราะท่านฮัมซะฮฺ ﷺ เป็นบารมีชน ผู้ทรงอิทธิพล มีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยวและเป็นทีเกรงขามของผู้คนในนครมักกะฮฺ ครั้นเมื่อการประกาศศาสนาของท่านนบี ﷺ ได้แผ่ขยายเข้าสู่พื้นที่หลายจุดของนครมักกะฮฺ ทำให้มีผู้เข้ารับอิสลามมากขึ้นทุกวัน ชาวญุร็อยฮฺในมักกะฮฺจึงรวมพลังขัดขวางเผ่าฮาซิม ซึ่งเป็นเผ่าที่มาจากตระกูลของท่านนบี ﷺ ทุกวิถีทางโดยการตัดความสัมพันธ์ในทุก ๆ ด้านและคว่ำบาตร ห้ามทำการซื้อขายและมอบปัจจัยยังชีพให้กับเผ่าฮาซิม ทำให้ท่านนบี ﷺ และเผ่าฮาซิมตกอยู่ในภาวะวิกฤต ขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นเวลานานถึง 3 ปี ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาผู้ศรัทธา ผู้ร่วมในอุดมการณ์ ถูกทอดสอบอย่างหนักหน่วงที่ต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ แต่ท่านก็ไม่เคยระท้อท้อและไม่เคยสิ้นหวังในความเมตตาและการช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ ﷻ (Mustafa Al-sibaei, 2011: 31)

(4) กลุ่มญุร็อยฮฺ พวกญุร็อยฮฺปฏิบัติการต่อต้านการแผ่ขยายของอิสลาม โดยเพิ่มทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อพวกเขาเห็นท่านนบี ﷺ และเหล่าเศาะหาบะฮฺ ﷺ ของท่านยังยืนหยัดอย่างมั่นคงเด็ดเดี่ยวในหลักการที่ท่านนบีได้นำมาประกาศ พวกเขาจึงหันมาใช้มาตรการขั้นเด็ดขาดโดยการจับทรมานและกักขังเศาะหาบะฮฺ ﷺ ที่เป็นกลุ่มคนอ่อนแอ และพวกเขาสา บุคคลเหล่านี้ถูกจับไปทรมานกรรมอย่างแสนทรมานให้แผ่กายนอนท่ามกลางแสงแดดอันร้อนระอุบนสันทรายและโอดหิน ถูกสั่งห้ามมิให้นำอาหารและน้ำไปให้กลุ่มชนที่ถูกจับทรมาน ดังที่พวกเขากระทำต่อท่านบิลาล ﷺ และท่านอื่น ๆ จนกระทั่งบางท่านถูกลงโทษทรมาน ไม่อาจทนต่อบาดแผลและความเจ็บปวดได้ ทำให้บุคคลเหล่านี้ ต้องจบชีวิตลงอย่างน่าอนาถ เช่น ครอบครัวของอัมมาร อิบนูยาสีร ﷺ เป็นต้น (Mustafa Al-sibaei, 2011: 32)

แม้กระแสนแห่งการต่อต้านจากฝ่ายแกนนำญุร็อยฮฺ จะคุกคามการตะอวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ อย่างหนักหนาสาหัสสักปานใดก็ตาม ก็ยังทำให้ชาวญุร็อยฮฺอื่น ๆ อีกหลายคนที่ได้รับข่าวการแผ่เผยแผ่ประกาศศาสนาของท่านนบี ﷺ ต่างหลั่งไหลเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามกัน อาทิ

ท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน رضي الله عنه ท่านซุเบร อิบน์เอาวาม رضي الله عنه ท่านอัศรเราะหฺมาน อิบน์เอาฟ رضي الله عنه ท่านสะอูด อิบน์อูบัยกั๊อศ رضي الله عنه ท่านฏ็อละหฺย อิบน์อูบัยดิลลาฮ رضي الله عنه ท่านอัลอัรกอมี อิบน์อบิลอัรกอมี رضي الله عنه ท่านอูบัยดะฮฺ อิบน์ญัรรอห رضي الله عنه เป็นต้น (Mustafa Al-sibaei, 2011: 33)

(5) ชาวมักกะฮฺ ในปีฮิจเราะฮฺศักราชที่ 8 เป็นปีแห่งการพิชิตนครมักกะฮฺ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำกองกำลังมุสลิมจำนวน 10,000 นาย เดินทางออกจากนครมะดีนะฮฺมุ่งหน้าสู่ นครมักกะฮฺ เพื่อพิชิตนครมักกะฮฺ เมื่อกองกำลังมุสลิมเดินทางเข้ามาใกล้นครมักกะฮฺ ในขณะนั้นเองมีแกนนำกุร็อยซฺโดยการนำของ อิบุสฟูยานกำลังออกลาดตระเวนอยู่ ได้มองเห็นกองกำลังของมุสลิมกำลังมุ่งหน้าสู่ นครมักกะฮฺ อิบุสฟูยานจึงรีบรุดเดินทางกลับเข้านครมักกะฮฺ เพื่อป่าวประกาศให้ชาวมักกะฮฺยอมจำนน วางอาวุธและห้ามมิให้ทำการต่อต้านใด ๆ ทั้งสิ้น เมื่อกองกำลังประชิดตัวเมือง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้กระจายกองกำลังเข้าล้อมนครมักกะฮฺทุกทิศทางและบางส่วนก็ประชิดเข้าตัวเมืองมักกะฮฺ และท่านนบิได้กำชับห้ามมิให้สังหารเช่นฆ่าผู้ใด นอกจากในกรณีที่มีฝ่ายกุร็อยซฺมักกะฮฺขัดขวางต่อต้านและสังหารฝ่ายมุสลิมก่อน เมื่อกองกำลังฝ่ายมุสลิมเข้ายึดพื้นที่ชั้นในนครมักกะฮฺได้แล้ว ท่านนบิ ﷺ ได้เข้าไปในนครมักกะฮฺ ท่านได้ประกาศเจตนารมณ์ที่สื่อถึงความเมตตา และได้รับความปลอดภัยและได้รับการคุ้มครองแก่ทุกคน ท่านนบิได้ประกาศว่า ผู้ใดที่หลบซ่อนตัวอยู่ในเคหะสถานบ้านเรือนของตนเอง ผู้นั้นก็จะได้รับความปลอดภัยและคุ้มครอง และผู้ใดก็ตามที่เข้าไปในบ้านของอิบุสฟูยาน เขาผู้นั้นจะได้รับการคุ้มครองและความปลอดภัย และผู้ใดเข้าไปในมัสยิดอัลหะรอมีเขาก็จะได้รับความปลอดภัย และผู้ใดวางอาวุธเขาก็เป็นผู้ที่ได้รับความคุ้มครองและความปลอดภัยเช่นกัน (Mustafa Al-sibaei, 2011: 47)

หลังเสร็จสิ้นภารกิจพิชิตนครมักกะฮฺได้แล้วท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ประกาศเจตนารมณ์แห่งการให้อภัยแก่ชาวมักกะฮฺทุกคน นอกจากคนที่ทำผิดด้วยการละเมิดข้อสัญญาและข้อตกลง ส่งผลให้ชาวมักกะฮฺแต่ละเผ่า แต่ละกลุ่มต่างทยอยเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม เนื่องด้วยแบบอย่างอันงดงามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในด้านแห่งความเมตตาธรรมโดยที่ท่านไม่คิดพยาบาทและไม่แค้นผู้ใดที่เคยสร้างความเดือดร้อนและทำร้ายท่านมาก่อนได้ประจักษ์กับสายตาของพวกเขา และบางกลุ่มเข้ารับอิสลามด้วยสภาวะบริบทและสถานการณ์ที่หวาดกลัวและมีความจำเป็น

ในที่สุดพวกกุร็อยซฺนครมักกะฮฺก็ได้เข้ารับอิสลาม ส่งผลให้ชนเผ่าอื่น ๆ ต่างทยอยกันเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเช่นกัน ปรากฏในสุเราะฮฺอันนัศร โองการที่ 1-3 ดังนี้

﴿إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا
فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْ لَهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا﴾

ความว่า “เมื่อความช่วยเหลือของอัลลอฮ์ และการพิชิตได้มาถึงแล้วและเจ้า (มุฮัมมัด) ได้เห็นประชาชนเข้ารับศาสนาของอัลลอฮ์กันเป็นหมู่ๆ ดังนั้น จงแซ่ซ้องสดุดีด้วยการสรรเสริญพระเจ้าของเจ้า และจงขอภัยโทษต่อพระองค์เกิดแท้จริงพระองค์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษเสมอ”

(อันนัศร: 1-3)

หลังภารกิจพิชิตนครมักกะฮ์เสร็จสิ้นลง ท่านนบีมุฮัมมัดได้มารวมตัวกันรอบ ๆ เนินเขาซอฟา เพื่อรับการให้สัตยาบันของบรรดาชาวกรู้อยู่มักกะฮ์ที่ได้มารวมตัวกันรอบ ๆ เนินเขาซอฟา ในการประกาศให้สัตยาบันในการเข้ารับอิสลามต่อหน้าท่านนบีมุฮัมมัด ยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ โดยกลุ่มผู้ชายจะให้สัตยาบันก่อนว่า จะภักดีต่ออัลลอฮ์ และเชื่อฟังปฏิบัติตามคำสั่งศาสนทูตของพระองค์ตามด้วยผู้หญิง หนึ่งในจำนวนผู้ให้สัตยาบันนั้นมีสตรีที่มีชื่อว่า อินด์ ภรรยาของอบิสูฟยานอยู่ด้วย นางเป็นหนึ่งในบุคคลที่ท่านนบีมุฮัมมัด ได้ออกคำสั่งให้มานางได้ในวันแห่งการพิชิตมักกะฮ์ กระทั่งข่าวมาถึงท่านนบีมุฮัมมัด ท่านทราบว่าเป็นวันนี้ ณ สถานที่แห่งนี้ นางอินด์ได้เดินทางมาร่วมให้สัตยาบันด้วยท่านนบีมุฮัมมัด จึงให้นางทำสัตยาบันประกาศตัวเข้ารับอิสลามและยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ และได้ยกโทษให้นาง (Mustafa Al-sibaei, 2011: 57-59)

จากการศึกษาเหตุการณ์การพิชิตนครมักกะฮ์ กล่าวได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้ชาวกรู้อยู่มักกะฮ์เข้ารับอิสลามจำนวนมากนั้น สืบเนื่องจากบางคนประทับใจในหลักเมตตาธรรมการให้อภัยของท่านเราะซูล โดยปราศจากการแก้แค้นเอาคืนผู้ใดที่เคยทำร้ายท่านมาก่อนหน้านี้เลยและบางกลุ่มเข้ารับอิสลามเพื่อความปลอดภัยในชีวิตของตนเองที่นำพาตัวเองสู่สถานการณ์ที่ควรจะเป็นโดยการตามกระแสของผู้คนในเวลานั้นซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตะอวะฮ์ในรูปแบบการเป็นแบบอย่างที่ดีและสอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์

ข.ด้านวิธีการ

ท่านนบีมุฮัมมัด ได้เผยแผ่ศาสนาอิสลามที่นครมักกะฮ์ โดยประกาศเชิญชวนเฉพาะผู้ใกล้ชิดกับท่านเป็นลำดับแรกก่อน ท่านคาดหวังว่าผู้ที่ใกล้ชิดและผู้ที่มีความผูกพันกับท่านจะตอบรับการเชิญชวน เนื่องจากพวกเขาทราบดีถึงมารยาทอันงดงามและความซื่อสัตย์สุจริตของท่านนบีมุฮัมมัด ถึงแม้ว่าบางคนจะปฏิเสธการเชิญชวนของท่านในการเข้ารับอิสลามก็ตาม แต่ท่านก็ดำเนินการเผยแผ่อิสลามต่อไปโดยไม่ยุติบทบาท ซึ่งมีวิธีการ ดังนี้

(1) แบบลับ ๆ ในช่วงแรกแห่งการประกาศศาสนา ชาวกรู้อยู่อื่นต่างทยอยเข้ารับอิสลามเพิ่มขึ้นด้วยวิธีการเผยแผ่และประกาศศาสนาแบบลับ ๆ มีแกนนำชาวกรู้อยู่อื่นเข้ารับอิสลาม

หลายท่าน ﷺ เช่น ท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน ﷺ อามिर อิบน์ ญุรรอห ﷺ ซุเบร อิบน์ เอาวาม ﷺ อัลอรรกอม อิบน์ อิบิลอรรกอม ﷺ และท่านอื่น ๆ โดยที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาเศาะหาบะฮ์ ﷺ ได้รวมตัวกันอย่างลับ ๆ และจัดตั้งศูนย์เผยแผ่ศาสนาอิสลามที่บ้านของ อัลอรรกอม อิบน์ อิบิลอรรกอม ﷺ กระทั่งวันเวลาล่วงผ่านไปภายในระยะเวลา 3-4 ปี จำนวนผู้เข้ารับอิสลามก็เพิ่มมากขึ้น มีผู้เข้ารับศาสนาอิสลามเกือบ 40 คน อย่างไรก็ตามในช่วง 3 ปีแรกนั้น มุสลิมใหม่ทุกคนยังคงปกปิดสถานะตัวเองอยู่โดยไม่เปิดเผยเนื่องจากสถานการณ์ไม่เอื้ออำนวยให้ (Mustafa Al-sibaei, 2011: 65)

(2) แบบเปิดเผย หลังจากการประกาศศาสนาของท่านนบีมุฮัมมัดแบบลับๆเป็น เวลาสามปีผ่านไป อัลลอฮ์ ﷻ ได้บัญชาให้ท่านนบีประกาศศาสนาอย่างเปิดเผย ทำให้มีผู้คนต่างให้ความสนใจและเข้ามาเลื่อมใสศรัทธามากขึ้น พวกกูรีอยซจึงคิดวางแผนต่อต้านและขัดขวางทุกรูปแบบอย่างจริงจัง เนื่องจากชาวกูรีอยซ กริ่งเกรงว่า หากศาสนาอิสลามได้รับการยอมรับ ย่อมส่งผลกระทบต่อความเชื่อที่บรรพบุรุษของพวกเขาเคยบูชารูปปั้นและรูปเจวีตมาก่อน ก็จะต้องถูกทำลายจนหมดสิ้น ดังนั้น พวกเขาจึงรวมตัวกันต่อต้านเส้นทางแห่งการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของท่านนบี ﷺ ในขณะที่ท่านนบีเผยแผ่ศาสนานั้นท่านถูกเยาะเย้ยและถูกทำร้ายจากเหล่าพาลชนชาวกูรีอยซ แต่ลุงของท่านคืออับดุลลิบทำหน้าที่ปกป้องดูแลมิให้ผู้ใดมาทำร้าย ซึ่งในขณะนั้นอับดุลลิบยังไม่ได้เข้ารับศาสนาอิสลาม แต่ท่านก็ประกาศเจตนารมณ์ชัดเจนเพื่อปกป้องหลานรักของท่านให้ปลอดภัย มิให้ถูกทำร้ายใดๆจากชาวกูรีอยซ (Mustafa Al-sibaei, 2011: 71)

ค. ด้านการคุ้มครองชีวิต

กระแสแห่งการต่อต้านท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาผู้มุสลิมถูกคุกคามจากชาว กูรีอยซมักกะฮ์อย่างหนักหน่วงและยิ่งทวีคูณความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ในที่สุดท่านนบี ﷺ ก็ส่ง บรรดามุสลิมส่วนหนึ่งอพยพไปยังอบิสสิเนีย (ประเทศเอธิโอเปียปัจจุบัน) เนื่องจากชาวมุสลิมที่พำนัก อยู่ที่นครมักกะฮ์ถูกทำร้ายและถูกทารุณกรรมอย่างบอบช้ำวันแล้ววันเล่า ท่านนบี ﷺ จึงได้จัดหาที่ พึ่งพิงใหม่ในดินแดนอื่นที่ปลอดภัยจากการถูกทำร้ายให้แก่พวกเขา ซึ่งในสมัยนั้นอบิสสิเนียเป็นดินแดนที่มีชื่อเสียงรู้จักดีของชาวมักกะฮ์ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางในการค้าขายของชาวอาหรับ (Mustafa Al-sibaei, 2011: 78)

เมื่อเข้าสู่เดือนที่ 7 ปีที่ 5 แห่งการเผยแผ่ศาสนาของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กษัตริย์ นัจญาซีย์ แห่งอบิสสิเนียเป็นเจ้าผู้ครองนคร ได้ให้การต้อนรับอย่างอบอุ่นและมีอิทธาศัยไม่ตรีจิตแก่ บรรดามุสลิมที่อพยพไปยังดินแดนของพระองค์อย่างอบอุ่นซึ่งประกอบด้วยผู้ชาย 11 คน และผู้หญิง 4 คน หนึ่งในนั้นมีท่านอุษมาน อิบน์อัฟฟานและภรรยาของท่านด้วย

ข่าวคราวการอพยพของชาวมุสลิมรู้วโหลและทราบข่าวถึงบรรดาแกนนำชาวมักกะฮฺ พวกเขาได้ส่งกองทหารออกติดตามไป แต่ก็ไม่ทัน พวกเขาก็ไม่ลดละความพยายามและความตั้งใจ ในที่สุดแกนนำชาวมักกะฮฺจึงหาวิธีการอื่นอีกเพื่อสกัดกั้นมิให้กษัตริย์นัจญาซียีให้ที่พักพิงแก่ชาวมุสลิม ที่อพยพไปยังดินแดนของพระองค์ ด้วยการส่งทูตไปเข้าเฝ้ากษัตริย์นัจญาซียีแห่งอบิสสิเนียเพื่อขอให้ พระองค์ทรงปฏิเสธให้ที่พักพิงและขับไล่ชาวมุสลิมออกจากดินแดนของพระองค์ ดังนั้นกษัตริย์นัจญาซียี จึงเรียกตัวแทนทั้งสองฝ่ายมาชี้แจงเพื่อรับฟังเหตุผล เมื่อได้ฟังเหตุผลทั้งสองฝ่ายแล้วพระองค์ทรง ยอมรับและจับใจในเหตุผลและเจตนารมณ์ของฝ่ายมุสลิมเป็นอย่างยิ่ง แล้วพระองค์ทรงยินยอมและ เปิดประตูให้ชาวมุสลิมที่อพยพมาได้พำนักอยู่ในดินแดนของพระองค์ได้อย่างสุขสันติ เมื่อสถานการณ์ พลิกผันเช่นนี้ ทูตของหัวหน้าแกนนำกูร์อยหมักกะฮฺที่ถูกส่งมาเพื่อภารกิจนี้โดยเฉพาะ ประสบกับ ความล้มเหลวและต้องเดินทางกลับไปยังนครมักกะฮฺด้วยความผิดหวัง (Mustafa Al-sibaei, 2011: 83)

หลังจากที่ชาวมุสลิมพำนักอยู่ที่อบิสสิเนียได้เพียงสองเดือน ผู้อพยพกลุ่มนี้ทราบข่าว ว่าชาวมักกะฮฺได้ยกเลิกมาตรการในการกีดกันชาวมุสลิมแล้ว พวกเขาจึงตัดสินใจเดินทางกลับมายังนคร มักกะฮฺมาตุภูมิแห่งตน ด้วยกระแสแห่งความพยายามที่ผูกติดกับหัวใจของชาวกูร์อยหมักกะฮฺนั่นเอง ทำให้ พวกเขาเพิ่มความอิจฉาริษยาและชิงชังในความสำเร็จของอิสลาม และยังเพิ่มความอิจฉาแก่พวกเขา เพิ่มขึ้น เมื่อชาวกูร์อยหมักกะฮฺเห็นชาวมุสลิมกลุ่มที่อพยพไปอบิสสิเนียเดินทางกลับสู่เมืองมักกะฮฺอีก ครั้งหนึ่ง พวกเขาจึงเริ่มทำการต่อต้านและคุกคามมุสลิมทวีคูณยิ่งขึ้น ในที่สุดท่านนบีมุฮัมมัดจึง ตัดสินใจส่งบรรดามุสลิมเดินทางไปหลบภัยอยู่ที่ อบิสสิเนียอีกครั้งหนึ่ง นับเป็นการอพยพครั้งที่ 2 และในครั้งนี้มีผู้อพยพไปพึ่งพิงอาณาจักรของกษัตริย์นัจญาซียีจำนวนถึง 101 คน เป็นสตรี 10 คน (Mustafa Al-sibaei, 2011:86)

จากการศึกษาขั้นตอนการตะอวะฮฺดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า ผลลัพธ์อันยิ่งใหญ่จาก การอพยพในครั้งนี้ก็คือ ทำให้ชาวมุสลิมในเมืองมักกะฮฺมีกำลังใจมากขึ้นเมื่อได้รู้ว่าในห้วงเวลาวิกฤติ คับขันเช่นนี้ยังมีดินแดนแห่งความปลอดภัยหนึ่งที่พวกตนสามารถหลบภัยไปพึ่งพิงอาศัยให้พ้นจาก การทารุณกรรมของชาวมักกะฮฺได้ จากเหตุการณ์ครั้งนี้ก่อให้เกิดฐานคิดและแผนการที่จะทำการ อพยพโยกย้ายบรรดามุสลิมออกจากนครมักกะฮฺไปยังนครมะดีนะฮฺในเวลาต่อไป ในขณะที่เดียวกัน ชาวมุสลิมในนครมักกะฮฺก็ประสบกับความลำบากยากแค้นยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากแกนนำชาวกูร์อยหมักกะฮฺผิดหวังและไม่ได้รับการตอบสนองจากกษัตริย์ อบิสสิเนียตามข้อเรียกร้องแต่ประการใด ส่งผล ให้แกนนำชาวกูร์อยหมักกะฮฺเพิ่มความโกรธแค้นต่อชาวมุสลิมมากขึ้นเป็นทวีคูณ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการตะอวะฮฺในรูปแบบสถานการณ์และบริบทที่เอื้ออำนวย

ง. ด้านเป้าหมายและสถานที่

การเผยแพร่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัดได้เริ่มต้นที่เครีอญาติใกล้ซิดและชาวกูร็อยซุหิ มักกะฮ์เป็นลำดับต้น ๆ ก่อน ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ทำการเผยแพร่อิสลามในรูปแบบลับ ๆ เป็นระยะเวลา 3 ปี โดยไม่ประกาศเปิดเผยแก่ผู้คนในลักษณะวงกว้าง แต่ท่านประกาศเชิญชวนกับผู้คนในเชิงลับ เนื่องจากชาวกูร็อยซุหิทำการขัดขวางต่อต้านอย่างรุนแรง จนกระทั่งท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้รับบัญชาจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้ประกาศศาสนาโดยมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายและสถานที่ถูกจำกัดก่อนเป็นอันดับแรก โดยท่านนบี ﷺ ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายในระดับเครีอญาติใกล้ซิดก่อน และใช้สถานที่นครมักกะฮ์เป็นจุดเริ่มต้นแห่งการเผยแพร่อิสลาม (Mustafa Al-sibaei, 2011:91)

ผู้วิจัยได้สรุปกลุ่มเป้าหมายและสถานที่การเผยแพร่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ออกเป็น ดังนี้

(1) ตะอวะฮฺที่นครมักกะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้รับการแต่งตั้งเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ ﷻ ในขณะที่มีอายุครบ 40 ปี ต่อมาวะฮฺยู (วิวรณ์) ก็ได้ถูกประทานลงมาตามวาระและโอกาส ท่านนบีมุฮัมมัดได้เริ่มเรียกร้องเชิญชวนอย่างลับ ๆ ให้แก่ผู้ที่ท่านเชื่อว่าเป็นผู้รับฟังเหตุผลในการเชิญชวนให้เข้ารับอิสลาม ท่านได้ใช้เวลา 3 ปี ในการเผยแพร่อิสลามที่นครมักกะฮ์แบบลับ ๆ จนกระทั่งมีบุคคลหลายคนได้เข้ารับอิสลาม ซึ่งในช่วงแรกแห่งการประกาศศาสนามีผู้เข้ารับอิสลามจำนวน 30 คน หลังจากนั้นอัลลอฮ์ ﷻ จึงบัญชาให้ท่านทำการประกาศศาสนาอิสลามอย่างเปิดเผย นับตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และบรรดาผู้ที่ยอมรับในคำประกาศศาสนาอิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และเลื่อมใสศรัทธานั้น ก็ถูกข่มเหงรังแกและทารุณกรรมจากฝ่ายกูร็อยซุหิวิคูณยิ่งขึ้น จนมีผู้คนเสียชีวิตและละทิ้งการเป็นจำนวนมาก (Mustafa Al-sibaei, 2011:93) จากการศึกษางานตะอวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่นครมักกะฮ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า บรรดามุสลิมผู้ศรัทธาในยุคแรกนั้น มีความเลื่อมใสศรัทธาในคำประกาศเชิญชวนของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ สูการศรัทธาต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างหนักแน่นบริสุทธิ์ใจ แม้พวกเขาได้รับความเดือดร้อนจากการถูกกดขี่ข่มเหง ถูกทำร้ายของชาวกูร็อยซุหิมักกะฮ์อย่างแสนสาหัสก็ตาม แต่เหล่าศรัทธาชนทั้งหลายยังคงยืนหยัดในการยึดมั่นศรัทธาต่อการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างมั่นคงเอกอุ และยืนยันถึงความสูงส่งของจิตวิญญาณที่มีความศรัทธามั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ทุกสภาพการณ์

(2) ตะอวะฮฺที่เมืองฏอฮิฟ เมื่ออุบฏอิลิบผู้เป็นลุงและเคาะดีญะฮฺ ภรรยาของท่านได้เสียชีวิตลง เป็นปีที่ถูกเรียกว่าปีแห่งความโศกเศร้าอาดูร ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ตระหนักดีว่าเมื่อกำลังสำคัญทั้งสองจากไปไม่มีวันกลับแล้ว ท่านก็ทราบดีว่า ท่านไม่อาจจะต้านทานจากการถูกกดขี่และทารุณกรรมจากชาวกูร็อยซุหิในนครมักกะฮ์ได้อีกต่อไป เนื่องจากชาวกูร็อยซุหิมักกะฮ์ได้ใช้วิธีการที่เลวร้ายสกปรกทุกรูปแบบในการบีบคั้น และกระทำทุกวิถีทางเพื่อขัดขวางและหยุดยั้งการเผยแพร่

ศาสนาของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ท่านจึงคิดหาทางออกโดยการเดินทางออกไปเผยแผ่ศาสนาอิสลาม นอกนครมักกะฮฺ พบปะชนเผ่าต่าง ๆ เพื่อเชิญชวนและประกาศหลักคำสอนของศาสนาอิสลามให้ผู้คน ได้รับทราบ ส่งผลให้บ้างก็สนใจ บ้างก็กล่าวหาต่าง ๆ นานา ในห้วงเวลาแห่งการเยือนเผ่าต่าง ๆ นั้น ท่านเหน็ดเหนื่อยมาก แต่ท่านยังคงยืนหยัดมั่นคงในอุดมการณ์โดยไม่เปลี่ยนแปลง แม้จะมีเสียงด่าทอ วิจารณ์ตัวท่านในทางที่เสียหายก็ตาม แต่ท่านก็ยืนหยัดในชั้นดีธรรมไม่ระท้อท้อไม่ได้ต่อบกกับเสียงวิจารณ์เหล่านั้น (Al-zahabaei, 1993:67)

แผนการทำลายล้าง การคุกคามและการมุ่งเป้าทำร้ายต่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ทวี ความรุนแรงอย่างหนักหน่วงจากชาวคูเรย์ฮฺที่นครมักกะฮฺ ทำให้สถานการณ์เพิ่มความเลวร้ายขึ้น ตลอดเวลา ท่านจึงตัดสินใจเดินทางมุ่งหน้าสู่เมืองฏออิฟเพื่อทำการเผยแผ่ศาสนาอิสลามที่นั่น เมื่อ ท่านเดินทางไปถึงเมืองฏออิฟ ท่านนบี ﷺ ก็ต้องเผชิญกับการถูกคุกคามและถูกทำร้ายเช่นเคย และถูก กลั่นแกล้งอย่างหนักหน่วงในขณะที่ท่านเดินทางไปประกาศศาสนาให้แก่ชนระดับผู้ปกครองและ หัวหน้าเผ่าของเมืองนี้ ให้ศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียวยืนยันในการให้เอกภาพต่อพระองค์ แต่แล้ว พวกเขา ก็แสดงท่าทีออกมาไม่ยอมรับคำประกาศของท่านนบี ﷺ ยิ่งไปกว่านั้นพวกเขายังพุดจาเย้ย หยันท่านนบี ด้วยคำพูดที่หยาบคาย แสดงอาการปรีชาไหว้อหิวระงับไล่ท่านนบีให้เดินทางออกไปจาก เมืองฏออิฟโดยด่วน บางกลุ่มใช้ก้อนหินขว้างปาท่านจนศีรษะแตก เลือดไหลรินอาบกาย ท่านยืนสงบ นิ่ง ด้วยหัวใจที่อ่อนระโหยทอดอาลัยต่อความเจ็บปวดในพฤติกรรมที่ไร้อารยะของชาวเมืองฏออิฟ แม้ ร่างกายของท่านถูกทำร้ายอย่างบอบช้ำก็ตาม แต่ท่านนบีก็ยังขอให้พระเจ้ายกโทษให้กับชนกลุ่มนี้ที่ ทำร้ายท่าน เนื่องจากความโง่เขลาที่พวกเขาได้กระทำกับท่านเช่นนี้ (Al-zahabaei, 1993:69)

เมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เผชิญกับสถานการณ์อันแสนเจ็บปวดเช่นนี้ ท่านจึงตัดสินใจ เดินทางออกจากเมืองฏออิฟกลับสู่นครมักกะฮฺในสภาพที่ร่างกายบอบช้ำจากการถูกทำร้าย แต่เข้มไว้ ด้วยศรัทธาในหัวใจอันแข็งแกร่งมั่นคง ท่านเดินตัดผ่านเส้นทางสวนองุ่นซึ่งเป็นสวนของอุตบะฮฺและ ซัยบะฮฺ อัยนุเราะบิอะฮฺ ในสภาพที่ร่างกายบอบช้ำเจ็บปวดจากบาดแผลและความเหนื่อยล้า ท่านจึง ขอรพต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ว่า “โอ้พระผู้อภิบาลของฉัน พละกำลังของฉันอ่อนแอเหลือเกิน ฉันไม่มี กำลังและความสามารถใด ๆ นอกจากพระองค์เท่านั้น แท้ที่จริงพระองค์คือ พระผู้อภิบาลของฉัน พระผู้อภิบาลของผู้อ่อนแอทั้งผอง” (Al-zahabaei, 1993:71)

ครั้งเมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้วิงวอนต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ แล้วท่านนบีได้ทอด กายข้างกำแพงสวนแห่งนั้นด้วยอาการอ่อนเพลียและบอบช้ำ กระทั่งมีเด็กหนุ่มคนหนึ่งชื่อ อัดดาส ผ่านมาเห็นท่านนบี ﷺ ในสภาพที่อ่อนเพลียหมดแรง เด็กหนุ่มคนนั้นค่อย ๆ พยุงร่างอันบอบช้ำของ ท่านนบีขึ้นมา แล้วเขาได้หยิบช่อองุ่นมอบให้ท่านนบี ﷺ ได้กินเพื่อบรรเทาความหิวกระหาย ท่านนบี ﷺ ก็รับช่อองุ่นด้วยความยินดี ท่านได้รับประทานองุ่นช่อนั้น โดยกล่าวว่า “บิสมิลลาฮฺ” (ด้วยพระ นามแห่งอัลลอฮ์) อัดดาสได้ยินถ้อยคำที่ท่านนบี ﷺ กล่าวออกมา เขาจึงซักถามด้วยความสงสัย

เนื่องจากเขาไม่เคยได้ยินใครกล่าวคำนี้มาก่อนเลย ต่อมาท่านนบี ﷺ ได้ขอพรให้เด็กหนุ่มคนนี้และได้ร่วมสนทนาด้วยและตอบคำถาม นำเข้าสู่บทเรียนแห่งการเชิญชวนเขาเข้าสู่ศาสนาอิสลาม ในที่สุดเด็กหนุ่มคนนี้ก็เกิดความประทับใจในบุคลิกภาพและวิธีการเชิญชวนของท่านนบี ﷺ ในที่สุดเด็กหนุ่มจึงได้กล่าวคำปฏิญาณตนและเข้ารับอิสลามด้วยความบริสุทธิ์ใจ (Al-zahabaei, 1993:73)

จากการศึกษาการตะอวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่เมืองฏออิฟนั้น ผู้วิจัยพบว่า ภายหลังจากที่ชาวมักกะฮฺปฏิเสธการตะอวะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แล้ว ท่านนบี ﷺ มีเจตนาารมณ์อันแน่วแน่ในการมุ่งหน้าไปสู่เมืองฏออิฟ เพื่อทำการประกาศศาสนาอิสลามที่นั่น แม้จะถูกทำร้ายทารุณกรรมสักปานใดก็ตาม ท่านไม่ระทท้อและสิ้นหวังต่อการตอบรับของผู้คน ท่านจะแสวงหาโอกาสและวิธีการใหม่ ๆ ในการตะอวะฮฺเสมอ ส่วนคำขอพรของท่านนบี ﷺ ขณะที่ท่านหลบเข้าไปในสวนและท่านได้ขอพรต่ออัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นคำขอพรที่บ่งบอกถึงความจริงใจ ความบริสุทธิ์ใจและความมุ่งมั่นของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในการขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการตะอวะฮฺบิลฮาล (สถานการณ์และบริบท) ที่เอื้ออำนวยและตะอวะฮฺบัลกุฎวะฮฺ (แบบอย่างที่ดีงาม)

(3) ตะอวะฮฺ ณ ญุมเราะตุลอะเกาะบะฮฺให้แก่ชาวนครมะดีนะฮฺ ในช่วงเทศกาลฮัจญ์ก่อนการแต่งตั้งเป็นศาสนทูตของอัลลอฮฺ ﷻ มีชาวมะดีนะฮฺจำนวน 7 คน ได้เดินทางมาประกอบพิธีฮัจญ์ตามบรรพบุรุษของเขา ในขณะนั้นพวกเขากำลังอยู่ในช่วงเวลาการขว้างญะมะรอต (เสาหิน) ณ อัลอะเกาะบะฮฺ คนกลุ่มหนึ่งจากตระกูลเฮ็าสและค็อซรอจได้เข้าพบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ท่านจึงได้ประกาศศาสนาเชิญชวนพวกเขาเข้าสู่อิสลาม หลังจากที่ได้รับฟังคำประกาศศาสนาจากท่านนบี ﷺ แล้ว กลุ่มคนในตระกูลเหล่านั้น ก็ตอบรับคำเชิญชวนเข้าสู่อิสลาม หลังเสร็จสิ้นพิธีฮัจญ์พวกเขาก็เดินทางกลับสู่นครมะดีนะฮฺมาตุภูมิแห่งตน พวกเขา ก็กลับนำเรื่องราวอันน่าประทับใจในการได้พบปะกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และได้รับฟังคำประกาศศาสนาของท่านนบี ﷺ ให้ชนเผ่าของพวกเขาได้รับฟัง

ในปีที่ 12 หลังจากการแต่งตั้งเป็นศาสนทูต ชาวนครจากนครมะดีนะฮฺจำนวน 12 คนได้เดินทางมาร่วมพิธีฮัจญ์ และได้เข้าพบท่านนบี ﷺ พร้อมให้สัตยาบันกับท่าน เมื่อเสร็จสิ้นพิธีฮัจญ์ ท่านนบี ﷺ ได้ส่งท่านมุศอ็บ อิบน์ อุมัยรฺ เดินทางไปยังนครมะดีนะฮฺพร้อมกับชาวนครที่เดินทางมาประกอบพิธีฮัจญ์ในครั้งนี้ เพื่อทำหน้าที่สอนการอ่านอัลกุรอานและหลักการของศาสนาอิสลามให้แก่ผู้ที่เลื่อมใสศรัทธา กระทั่งทุกพื้นที่ของนครมะดีนะฮฺ ปกคลุมไปด้วยศาสนาอิสลาม (Ibn Hāshim, 2009 : 37)

ในปีถัดมา ชาวนครกลุ่มใหญ่ได้เดินทางมาพบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ประกอบด้วยผู้ชายจำนวน 70 คน และผู้หญิง 2 คน เพื่อยืนยันในความบริสุทธิ์ใจในการให้สัตยาบันกับท่านนบี ﷺ

ว่า จะให้การสนับสนุนภารกิจของท่านด้วยความบริสุทธิ์ใจ และพร้อมที่จะปกป้องท่านนบี ﷺ เหมือนกับปกป้องครอบครัวตนเอง หลังจากนั้นพวกเขาก็เดินทางกลับสู่นครมะดีนะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้แต่งตั้งหัวหน้ากลุ่ม 12 กลุ่ม จำนวน 12 คน เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ ดูแลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มของตนแต่ละกลุ่มให้มีความเข้มแข็งและมีเอกภาพ (Ibn hashim 2009 : 38)

จากการศึกษาการตะอวะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ณ อัลอะเกาะบะฮ์ ให้แก่ชาวมะดีนะฮ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า การที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ออกไปพบปะกับคนเผ่าต่าง ๆ ในเทศกาลฮัจย์ที่เดินทางมาจากนครมะดีนะฮ์นั้น ชี้ให้เห็นว่า นักตะอวะฮ์หรือนักเผยแผ่ศาสนานั้นจะต้องไม่จำกัดบริบทพื้นที่การตะอวะฮ์ของตนเป็นการเฉพาะ แต่จะต้องเดินทางไปยังสถานที่ต่าง ๆ และจุดรวมตัวของผู้คน จะสังเกตเห็นได้ว่า เพียงครั้งแรกของชาวอันศอรจำนวน 7 คน ที่ได้เดินทางเข้ามาพบท่านนบี ﷺ นั้น มีบทบาทอย่างสูงต่อการทำให้อิสลามเกิดการขยายตัวและเข้าไปตั้งฐานที่มั่นอยู่ในนครมะดีนะฮ์ในเวลาต่อมา จนกระทั่งอิสลามแผ่ปกคลุมนครมะดีนะฮ์ทุกพื้นที่ นำมาซึ่งที่พำนักอันปลอดภัยของท่านนบี ﷺ เพื่อให้ท่านได้เริ่มต้นในการสถาปนารัฐขึ้นที่นั่น

จ. ด้านเนื้อหา

(1) ความศรัทธาในหลักเตาฮีด

การตะอวะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงแรกที่นครมักกะฮ์ท่านได้เน้นเนื้อหาหลักในการเรียกร้องเชิญชวนชาวมักกะฮ์ไปสู่ความศรัทธาและการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ ปราศจากการนำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีต่อพระองค์ซึ่งประกอบด้วยหลักเตาฮีด 3 ประเภท ดังนี้

(1.1) เตาฮีดอูลูฮียะฮ์ หมายถึง การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ ในการเป็นพระเจ้า ด้วยการภักดี เชื่อฟังและยืนยันในความเป็นเอกภาพของอัลลอฮ์ ﷻ ว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ คำยืนยันดังกล่าวเป็นการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างแท้จริง หลักเตาฮีดอูลูฮียะฮ์นั้นเป็นจุดรวมของศาสนาอิสลาม เนื่องด้วยท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ประกาศศาสนาแก่มวลมนุษยชาติสู่การเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอิสลาม โดยใช้หลักเตาฮีดอูลูฮียะฮ์เป็นวิถีแห่งการเชิญชวนผู้คนให้รู้จักอัลลอฮ์ ﷻ ในการให้เอกภาพต่อพระองค์

(1.2) เตาฮีดรูบียะฮ์ หมายถึง การให้เอกภาพแด่อัลลอฮ์ ﷻ ที่บ่งบอกถึงความเป็นหนึ่งเดียวในส่วนที่เป็นการสร้างและความเป็นพระผู้อภิบาลของพระองค์ โดยมีความเชื่อมั่นศรัทธาว่าอัลลอฮ์ ﷻ ทรงเป็นพระผู้ทรงสร้าง ทรงมีอำนาจปกครองและทรงประทานปัจจัยต่าง ๆ ทรงให้มีชีวิต ทรงให้ตาย และอื่น ๆ

(1.3) เตาฮีดอัสมอ์วะศิฟาต หมายถึง การศรัทธาต่อการให้เอกภาพในพระนามและคุณลักษณะของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยการศรัทธาอย่างมั่นคงว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงบริบูรณ์ในพระนามอัน

ไฟจิตร พระองค์ทรงมีลักษณะที่พร้อมบริบูรณ์ทุกประการไร้ข้อบกพร่องใด ๆ ดังนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ทรงมีลักษณะนามที่ทรงบอกถึงลักษณะของพระองค์เอง ตามที่ศาสนทูตของพระองค์ได้บอกเล่า (MustafaAl-sibaei, 2011:103)

(2) ความศรัทธาในการฟื้นคืนชีพ (หลักมะอาด)

ความศรัทธาในหลักการฟื้นคืนชีพเป็นหลักการยึดมั่นที่สำคัญยิ่ง ซึ่งเป็นแกนหลักในการประกาศศาสนาของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งท่านได้ประกาศศาสนาให้แก่ผู้คนมีศรัทธาและเชื่อมั่นต่อชีวิตหลังความตาย ด้วยการอธิบายเกี่ยวกับสวรรค์ นรกและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในวันโลกหน้า เนื่องจากศาสนาอิสลามได้เน้นหลักการศรัทธาในสิ่งเร้นลับเป็นบทบัญญัติและหลักการที่มาจากพระผู้เป็นเจ้า เพื่อเป็นสิ่งจำแนกระหว่างผู้ที่ศรัทธากับผู้ที่ปฏิเสธ โดยเฉพาะความเชื่อในสิ่งที่มองไม่เห็นสัมผัสไม่ได้ เรียกว่า “สิ่งเร้นลับ” เพราะการศรัทธาต่อสิ่งที่พ้นญาณวิสัยนั้น จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการศรัทธาต่อบรรดาศาสนทูตและศรัทธาต่อชีวิตในโลกหน้า ดังนั้น อิสลามจึงให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการศรัทธาในหลักแห่งการฟื้นชีพในโลกอาคิเราะฮฺ เพราะเมื่อศรัทธาในโลกหน้าหรือโลกอาคิเราะฮฺแล้ว ก็เท่ากับเป็นการศรัทธาต่อสิ่งที่มองไม่เห็นซึ่งเป็นสิ่งเร้นลับทั้งหมด และในโลกอาคิเราะฮฺเป็นโลกแห่งการฟื้นคืนชีพ เป็นโลกแห่งการรับผลตอบแทนแห่งการปฏิบัติของมนุษย์ที่เคยพากเพียรไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ในโลกดุนยาปฏิบัติ

2.1.7.2 บนเส้นทางตะอวะฮฺสู่นครยัษริบ

เมื่อเจตนารมณ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ต้องการเผยแผ่ประกาศศาสนา นอกเหนือจากนครมักกะฮฺแล้ว โดยจุดหมายปลายทางของท่านที่วางไว้คือ นครยัษริบ (ชื่อเดิมของนครมะดีนะฮฺก่อนท่านนบิ ﷺ จะอพยพ) ทั้งนี้เนื่องจากชาวอาหรับนครยัษริบมีลักษณะโดดเด่นเหนือกว่าชนชาติอาหรับในหัวเมืองอื่น ๆ เนื่องจากชาวอาหรับยัษริบมีความเพียบพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจในการตอบรับเข้าสู่ศาสนาอิสลามอย่างเต็มเปี่ยม อีกทั้งเป็นศูนย์รวมของกลุ่มชนสองกลุ่มคือ กลุ่มชาวยิวที่เดินทางมาจากตอนเหนือของนครยัษริบและอีกกลุ่มหนึ่ง คือ ชาวอาหรับเผ่าเอาสและคอซรอจญ์ ผลจากการรวมตัวของชนสองกลุ่มใหญ่ที่นครยัษริบนี้เอง ส่งผลให้มีผู้คนหลังไหลเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก เกิดการขยายตัวของอิสลามอย่างรวดเร็วที่นครยัษริบ (Ahmad Chalabi, 1989: 111)

2.1.7.3 ขั้นตอนแห่งการเปลี่ยนผ่านตะอวะฮฺสู่นครยัษริบ

อิสลามได้ส่งผ่านการตะอวะฮฺสู่นครยัษริบแก่ชนเผ่าเอาสและคอซรอจญ์ โดยการเปลี่ยนผ่านของ 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ก. ตะอวะฮ์ผู้แสวงบุญ

ในปีที่สิบเอ็ดแห่งการเป็นศาสนทูตของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ขนเผ่าคือซร็อบจากนครยัษริบได้เดินทางมาแสวงบุญที่นครมักกะฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ให้การต้อนรับ ทำความรู้จักซึ่งกันและกัน แนะนำตัว นั่งร่วมสนทนา ณ อัลอะเกาะบะฮ์ (ตั้งอยู่ที่ตำบลมินา เป็นสถานที่กว้างเสาหินของบรรดาซุญจาจที่เดินทางมาประกอบพิธีฮัจญ์) ท่านนบี ﷺ ได้ประกาศเชิญชวนชนเผ่าคือซร็อบให้เข้ารับอิสลาม พวกเขากล่าวตอบว่า “อันที่จริงพวกเราได้ละทิ้งมาตุภูมิและครอบครัวผู้เป็นที่รักสู่ดินแดนอันไกลโพ้นรายล้อมด้วยอันตรายและผู้ไม่หวังดี พวกเราหวังว่าพระเจ้าของท่านคงชี้้นำพวกเราที่เหลืออยู่สู่แนวทางตามที่ท่านประกาศเชิญชวน เมื่อพวกเรากลับถึงมาตุภูมิ พวกเราจะเชิญชวนชนเผ่าของเราในสิ่งที่ท่านได้ประกาศและกำชับ พวกเราหวังว่าพระเจ้าของท่านคงชี้นำสู่แนวทางที่ท่านได้ประกาศ

ครั้นเมื่อชนเผ่าคือซร็อบกลับสู่นครยัษริบมาตุภูมิแห่งตน พวกเขาได้ประกาศเชิญชวนผู้คนไปสู่การศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียวปราศจากภาคีใด ๆ ในที่สุดชนเผ่าเอาสุและคอซรอญ์ต่างทยอยเข้ารับอิสลามด้วยความยินดีและพึงพอใจในการยึดถืออิสลามเป็นศาสนาและวิถีแห่งการดำเนินชีวิต (Ahmad Chalabi, 1989:116-117)

ข. จุดเปลี่ยนแห่งการตะอวะฮ์แก่ชาวยัษริบและสัตยาบันอะเกาะบะฮ์ฉบับแรก

ในปีที่สิบสอง หลังจากการแต่งตั้งเป็นศาสนทูต ﷺ เดือนและฤดูกาลแห่งการแสวงบุญได้หวนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง ชาวเมืองยัษริบจำนวน 12 คนได้เดินทางมายังนครมักกะฮ์เพื่อมาแสวงบุญ และได้พบกับท่านนบี ﷺ ที่อัลอะเกาะบะฮ์ เพื่อเข้าร่วมในการให้สัตยาบันฉบับ “สัตยาบันอัลอะเกาะบะฮ์ฉบับแรก ” ในสัตยาบันฉบับนี้ คณะผู้แทนจากนครยัษริบกลุ่มนี้ยืนยันที่จะยึดมั่นในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ โดยไม่กราบไหว้รูปเจี๊วใด ๆ จะไม่ล่วงละเมิดประเวณี จะไม่ลักขโมย จะไม่ฆ่าลูก ๆ ของตนเอง และจะไม่ทำความชั่วใด ๆ อีกต่อไป ปฏิบัติตามคำบัญชาของอัลลอฮ์โดยปราศจากเงื่อนไขใดๆทั้งสิ้น มีความยินดีตอบรับตามเงื่อนไขดังกล่าว เมื่อพวกเขาเดินทางกลับไปยังเมืองยัษริบแล้ว ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ส่งมุฮัซบ อิบน์ อุมัยร ﷺ ร่วมขบวนไปกับกลุ่มชนชาวยัษริบเหล่านี้ด้วย เพื่อทำหน้าที่เป็นครูสอนการอ่านอัลกุรอานและอธิบายความกระจ่างชัดในหลักคำสอนของอิสลามให้แก่ชาวเมืองยัษริบได้รับทราบอย่างทั่วถึง (Abd Rahman Hasan, 2004: 96)

ค. จุดเปลี่ยนแห่งการตะอวะฮ์แก่ชาวยัษริบและสัตยาบันอะเกาะบะฮ์ฉบับที่สอง

ในปีถัดมาผู้แสวงบุญจากเมืองยัษริบกลุ่มใหญ่ได้เดินทางมาพบท่านนบี ﷺ ผู้ชายจำนวน 70 คน และผู้หญิงจำนวน 2 คน ชาวยัษริบกลุ่มนี้ให้สัตยาบันต่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ว่า จะให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนภารกิจอันยิ่งใหญ่นี้ พร้อมปกป้องท่านนบี ﷺ เหมือนกับปกป้อง

ครอบครัวตนเอง เมื่อท่านนบีได้รับฟังคำยืนยันจากพวกเขาแล้ว ท่านนบี ﷺ ก็แต่งตั้งแกนนำหัวหน้ากลุ่มจำนวน 12 คนให้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม เพื่อบริหารจัดการและดูแลกลุ่มของตน หลังเสร็จสิ้นพิธีแล้วพวกเขาก็เดินทางกลับสู่นครยัษริบ

สัตยาบันฉบับนี้ทำให้ท่านนบี ﷺ มีความหวังและกำลังใจในการเปิดประตูเพื่อสอดส่องแสงสว่างของอิสลามสู่นครมะดีนะฮ์ในเวลาอันใกล้นี้ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ รู้ดีว่า บัดนี้พวกกูร็อยซมีความโกรธเคืองต่อท่านเป็นทวีคูณ ท่านกริ่งเกรงต่อมารตรการขั้นเด็ดขาดที่ชาวกูร็อยซจะนำมาจัดการกับท่านและชาวมุสลิม ถึงขั้นการนองเลือด ในที่สุดท่านจึงตัดสินใจส่งผู้ที่อ่อนแอพร้อมมิตรสหายและเครือญาติของท่านอพยพไปยังเมืองยัษริบ (Abd. Rahman Hasan, 2004: 97)

จากการศึกษาจุดเปลี่ยนแห่งการตะวะฮฮ์สู่นครยัษริบโดยการเปลี่ยนผ่านของทั้ง 3 ช่วงเวลานั้น ผู้วิจัยพบว่า เส้นทางการตะวะฮฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กว่าจะผ่านแต่ละขั้นตอนนั้น ท่านต้องเผชิญกับอุปสรรคมากมาย ดังกล่าวนั้น สะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่ตะวะฮฮ์ (เผยแผ่อิสลาม) ถือว่าเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ ของท่านนบี ﷺ ในฐานะเป็นผู้ประกาศศาสนาและศีลธรรมที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ นับเป็นความภาคภูมิใจยิ่งนัก หากนักเผยแผ่ (นักดาอีย์) ได้ทำหน้าที่ในการประกาศเชิญชวนสู่ศีลธรรม ถึงแม้การทำหน้าที่ของนักดาอีย์ไม่อาจทัดเทียมกับสิ่งที่ท่านนบี ﷺ เคยทำไว้ทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ถือว่านักดาอีย์ได้มีส่วนร่วมในการเพิ่มพลังแห่งการเผยแผ่อิสลามเป็นสำคัญ

2.1.7.4 การตะวะฮฮ์สังคมใหม่ที่นครมะดีนะฮ์

13 ปี แห่งการประกาศศาสนาและการเผยแผ่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่นครมักกะฮ์ ท่านต้องเผชิญกับการถูกต่อต้าน ถูกกีดกัน ถูกทำร้ายอย่างหนักหน่วง หลังจากนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ทรงมีบัญชาให้ท่านอพยพไปสู่นครมะดีนะฮ์ เนื่องจากมีผู้ศรัทธาเป็นจำนวนมากแล้ว ก่อนหน้าที่ท่านจะอพยพไป อีกทั้งมีเป้าหมายเพื่อสถาปนารัฐอิสลามขึ้นมาที่นครมะดีนะฮ์

นับแต่นั้นมา เป็นอันสิ้นสุดช่วงเวลาแห่งการคุกคามของชาวกูร็อยซมักกะฮ์ต่อชาวมุสลิมในนครมักกะฮ์ นำไปสู่จุดเริ่มต้นยุคแห่งความเจริญรุ่งเรืองและความมีอารยะที่นครมะดีนะฮ์ แต่ภารกิจของท่านนบี ﷺ ยังเสร็จสิ้น แสงสว่างแห่งความสำเร็จและเกรียงไกรก็เริ่มทอแสงขึ้นที่นครมะดีนะฮ์ และชาวนครมะดีนะฮ์ให้การต้อนรับท่านนบี ﷺ อย่างสมเกียรติและสมศักดิ์ศรี อีกทั้งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ผู้นำในนครแห่งนี้อีกด้วย สถานะและอำนาจการปกครองของท่านนบี ﷺ ก็เพิ่มขึ้น ทำให้อิสลามมีความมั่นคงขึ้นทุกวัน ณ นครมะดีนะฮ์นี้ ท่านนบี ﷺ มีเสรีภาพในการประกาศศาสนาและศีลธรรมของพระผู้เป็นเจ้าในหมู่ชนผู้หลงผิดที่ยังหลงเหลืออยู่ ในที่สุดชาวนครมะดีนะฮ์กลุ่มดังกล่าวก็เลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอิสลาม หลังจากนั้นอิสลามก็ได้แผ่ขยายออกไปในวงกว้าง (Abd. Rahman Hasan, 2004: 102)

เมื่อท่านนบี ﷺ ได้มาอยู่ที่เมืองยัษริบซึ่งเป็นชื่อเดิม หลังจากนั้นเมืองยัษริบก็ได้รับชานานามใหม่ว่า มะดีนะตุณนบี หรือเมืองแห่งศาสนา และผลงานชิ้นแรกที่ท่านได้เริ่มขึ้นในภารกิจสำคัญที่นครมะดีนะฮ์ ก็คือ การสร้างมัสญิดขึ้นหลังหนึ่งเพื่อเป็นสถานที่ทำการละหมาดและศูนย์รวมในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม ท่านนบีพยายามหักทอสายใยแห่งความเป็นพี่น้องขึ้นระหว่างชนเผ่าต่าง ๆ ในนครมะดีนะฮ์ให้มากที่สุด เพราะท่านมีความเชื่อมั่นว่า รากฐานที่แข็งแรงของอาณาจักรอิสลามนั้นจะต้องได้รับการค้ำจุนจากประชาชนทุกฝ่าย อีกทั้งต้องมีความมีขันติและความเอื้ออารีต่อชนต่างศาสนิกอื่น ๆ รอบข้างนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น トラบโดที่มีคนหลายชาติพันธุ์หลายเชื้อชาติพักพิงอยู่ร่วมกันในนครแห่งนี้ที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม (Abd. Rahman Hasan, 2004: 104)

ด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้เองท่านนบี ﷺ จึงได้จัดตั้ง“ธรรมนูญแห่งมะดีนะฮ์” ขึ้นมา เพื่อปิดฉากการเป็นศัตรูและการแก้แค้นระหว่างเผ่าและกลุ่มต่าง ๆ โดยคืนสิทธิต่าง ๆ อันชอบธรรมและเสรีภาพ รวมถึงความเสมอภาคแก่ประชาคมทุกหมู่เหล่า โดยเฉพาะชาวยิวที่พำนักอยู่ในมะดีนะฮ์และรายรอบ เนื้อความสำคัญในธรรมนูญฉบับนี้ระบุ ดังนี้

(1) เผ่าพันธุ์และกลุ่มต่าง ๆ ที่ลงนามในสัญญาฉบับนี้จะต้องยืนหยัดในความเป็นเอกภาพ รวมพลังเป็นชนชาติหนึ่งเดียวกัน

(2) หากเผ่าพันธุ์ใด หรือกลุ่มใดที่ลงนามในสัญญาฉบับนี้ หากกลุ่มหนึ่งถูกข้าศึกศัตรูรุกราน ชนเผ่ากลุ่มอื่น ๆ ที่ร่วมลงนาม จะต้องรวมพลังปกป้องช่วยเหลือ ยืนหยัดต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่ด้วยกัน

(3) ไม่มีกลุ่มชนใดในนครมะดีนะฮ์ไปทำข้อตกลงสัญญาลับกับชาวกูร็อยซ หรือช่วยเหลือและให้ที่พักพิงกับคนเหล่านั้นให้ทำการต่อต้านชาวมะดีนะฮ์

(4) นครรัฐแห่งนี้เปิดประตูแห่งเสรีภาพให้แก่ชาวมุสลิม ชาวยิว และชนชาติอื่น ๆ มีอิสระและเสรีภาพที่จะนับถือศาสนาใด ๆ ที่ตนเลื่อมใสศรัทธาและเสรีภาพในการปฏิบัติศาสนกิจของตนได้โดยไม่มีใครขัดขวาง

(5) การกระทำความผิดส่วนตัวเล็ก ๆ น้อย ๆ ของชนต่างศาสนิกถือว่าเป็นความผิดส่วนบุคคล ไม่ข้องเกี่ยวกับสังคมที่บุคคลนั้น ๆ อาศัยอยู่

(6) ผู้ที่ถูกกริดรอนสิทธิและถูกกดขี่ข่มเหงจะต้องได้รับการปกป้องและคุ้มครอง

(7) นับตั้งแต่นี้ไป การประหัตประหาร การเข่นฆ่าและก่อความรุนแรงในทุกรูปแบบจะต้องยุติอย่างสิ้นเชิงในนครมะดีนะฮ์

(8) ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้เป็นศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ﷻ จะเป็นผู้นำรัฐและศาลสูงสุดในนครรัฐแห่งนี้

ธรรมนูญฉบับนี้มีความสำคัญอย่างมาก เพราะเป็นธรรมนูญฉบับแรกในโลกที่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นผู้ประกาศสารัตถะธรรมนูญฉบับนี้ ที่มีเจตนารมณ์

มุ่งเน้นในการให้ความสำคัญต่อประชาชน อีกทั้งยังบ่งบอกถึงคุณสมบัติอันโดดเด่นของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ด้วยว่า ท่านเป็นนักบริหาร นักปกครองที่ดีเยี่ยมที่สุด มิใช่เป็นเพียงแค่นักเผยแผ่ศาสนาเท่านั้น (Mustafa Al-sibaei, 2011:112)

จากการศึกษาการตะอวะฮฺสังคิมใหม่ที่นครมะดีนะฮฺ ผู้วิจัยพบว่า แสงสว่างแห่งความสำเร็จได้ทอแสงขึ้นที่นครมะดีนะฮฺ อันผลสืบเนื่องจากกลุ่มชนชุดแรกและชุดถัดมาได้ไปพบปะกับท่านนบี ﷺ โดยประกาศเข้ารับอิสลาม ณ อัลอะเกาะบะฮฺต่อหน้าท่านนบี ﷺ พร้อมให้สัตยาบันฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ทำให้สถานะและบารมีของท่านนบี ﷺ ก็เพิ่มขึ้น ยิ่งไปกว่านั้นท่านนบี ﷺ ได้สรรสร้างสามัคคีและความเป็นเอกภาพระหว่างเหล่าประชาคมมุสลิม โดยใช้อิสลามเป็นฐานในการสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้ความเป็นภราดรภาพเกิดขึ้นในสังคิมมะดีนะฮฺ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถักทอสายใยความเป็นพี่น้องระหว่างชาวมุฮำญิรีนกับชาวอันศอรเป็นกรณีศึกษาสำคัญ

2.1.7.5 การเผยแผ่และเหตุการณ์สำคัญ โดยส่งผ่านสถานการณ์ในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยส่งผ่านสถานการณ์ที่ควรจะเป็นเพื่อปกป้องชีวิตและทรัพย์สินหรืออื่น ๆ ทั้งที่เป็นรายบุคคลและหมู่คณะนั้น ผู้วิจัยพบว่า การเข้ารับอิสลามของแต่ละคนนั้นเป็นไปตามบริบทและสถานการณ์ที่ต้องยอมจำนนเนื่องด้วยความหวาดกลัวหรืออื่น ๆ เพื่อปกป้องไว้ซึ่งชีวิตและทรัพย์สินให้ปลอดภัย โดยสอดคล้องกับแนวคิดการตะอวะฮฺในรูปแบบของการส่งผ่านสถานการณ์ ดังเรื่องราวที่ปรากฏในอัลกุรอาน สุเราะฮฺอันนิสาอ อายะฮฺที่ 94 อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا صُرِّتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَيَّبُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَىٰ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ لَسْتَ مُؤْمِنًا تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ مَغَايِمٌ كَثِيرَةٌ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنْ آتَاكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا﴾

(النساء: 94)

ความว่า “ผู้ศรัทธาทั้งหลาย เมื่อพวกเขาออกเดินทางไปในหนทางของอัลลอฮฺ ก็จงให้ประจักษ์แจ้งเสียก่อน และจงอย่ากล่าวแก่ผู้กล่าวสลามแก่พวกเขาว่า “ท่านมิใช่เป็นผู้ศรัทธา” โดยแสวงหาสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงชั่วคราวแห่งชีวิตความเป็นอยู่ในโลกนี้ แต่ ณ อัลลอฮฺนั้นมีปัจจัยยังชีพอันมากมาย ในทำนองเดียวกันนั้น พวกเขาจักก็เคยเป็นมาก่อน แล้วอัลลอฮฺได้ทรงโปรดปรานแก่พวกเขา

เจ้า ดังนั้นพวกเจ้าจงให้ประจักษ์แจ้งเสียก่อน แท้จริงอัลลอฮ์นั้น
ทรงรอบรู้อย่างถ่องแท้ในสิ่งที่พวกเจ้ากระทำกันอยู่

(อันนิสาอ: 94)

อิบนุอับบาส رضي الله عنه นักรรณาทิบายอัลกุรอาน ได้อธิบายถึงสาเหตุที่โองการนี้ถูก
ประทานลงมาเนื่องจากมีชายคนหนึ่งกำลังเลี้ยงแกะอยู่ใกล้กับภูเขาสูงหนึ่งทีนครมะดีนะฮฺ ในขณะที่
นั้นเองชายผู้นี้ได้เห็นฝูงม้ากำลังมุ่งเป่ามาหาเขาพร้อมอาวุธครบครัน เปล่งเสียงตักบิร “อัลลอฮ์
อักบร” ชายผู้นี้รู้แน่ชัดว่า เป็นฝูงม้าของมุสลิมโดยการนำของอุสามะฮฺ อิบนุเซด رضي الله عنه นักรบผู้เก่งกาจ
และเลื่องลือในฝีมือออกศึก ชายผู้นี้ตกใจมีอาการหวาดกลัวเป็นที่สุด เขาจึงรีบรุดต้อนฝูงแกะไปที่เนิน
ซอกเขาเพื่อหลบภัย ส่วนตัวเขาเองก็ป่ายป็นขึ้นภูเขา เพื่อหลบภัยให้รอดพ้นจากการถูกสังหาร แต่
ทว่าฝูงม้าของอุสามะฮฺก็ยังคงเฝ้ารอชายผู้นี้ที่เนินเขา เสียงตักบิร “อัลลอฮ์อักบร” ก็ยังคงดังขึ้นอย่าง
ต่อเนื่อง ในที่สุดชายผู้นี้เมื่อไม่มีหนทางหลบหนีแล้ว เขาจึงตัดสินใจก้าวเดินลงจากภูเขามาปรากฏตัว
ต่อหน้าอุสามะฮฺพร้อมกับกล่าวถ้อยคำปฏิญาณตนว่า “ลาอิลลาฮาอิลลัลลอฮฺ มุฮัมมะดฺเราะซะสุลุลลอ
ฮฺ” (Al-Qurtubiy, 1994: 298)

ทันทีที่ชายผู้นี้กล่าวถ้อยคำนี้เสร็จ ท่านอุสามะฮฺ رضي الله عنه จึงชักดาบออกมาด้วย
สัญชาตญาณของการเป็นนักรบและเขาก็สังหารชายคนนี้เสีย หลังจากนั้นเขาก็ต้อนฝูงแกะกลับไป
ต่อมามุฮัมมัด ﷺ พร้อมด้วยมิตรสหายก็ได้เข้าพบท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อบอกข่าวถึงเรื่องดังกล่าว
ให้ท่านนบี ﷺ ได้รับทราบ ท่านนบี ﷺ ก็แสดงออกถึงความโกรธเคืองต่ออุสามะฮฺเป็นอย่างยิ่ง
กระทั่งท่านได้กล่าวว่า “พวกท่านฆ่าบุคคลที่เขากล่าวปฏิญาณตน ‘ลาอิลลาฮาอิลลัลลอฮฺ มุฮัมมะดฺ
เราะซะสุลุลลอฮฺ’” เพียงเพื่อปรารถนาครอบครองในสิ่งอันวายประโยชน์ชั่วคราวแห่งชีวิตความเป็นอยู่
ในโลกนี้กระนั้นหรือ อุสามะฮฺ กล่าวตอบว่า โอ้ท่านนบี ﷺ อันที่จริงชายคนนี้เขาได้กล่าวถ้อยคำ
“ลาอิลลาฮาอิลลัลลอฮฺ” เนื่องจากเขากลัวคมดาบ ท่านนบี ﷺ ได้กล่าวว่า เจ้ามีอาจหยั่งรู้ได้สิ่งที่สถิต
มั่นอยู่ในหัวใจของเขาว่า ถ้อยคำที่เขาเปล่งออกมาจะด้วยความกลัวหรืออื่นใดเจ้ามีอาจรู้ได้เลย แม้เจ้า
จะผ่าหัวใจของเขาออกมาก็ตาม

หลังจากนั้นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้อ่านโองการดังกล่าวข้างต้นให้อุสามะฮฺ رضي الله عنه ฟัง
ท่านอุสามะฮฺ رضي الله عنه ถึงกับร้องไห้ พร้อมกับกล่าวว่า “โอ้ท่านนบี ﷺ โปรดยกโทษและขอภัยโทษ
จากอัลลอฮ์ให้แก่ฉันด้วยเถิด เมื่อท่านนบี ﷺ ได้รับฟังเช่นนั้น ท่านจึงกล่าวถ้อยคำ “ลาอิลลาฮา
อิลลัลลอฮฺ 3 ครั้ง แล้วถามอุสามะฮฺ رضي الله عنه ว่า ถ้อยคำดังกล่าวนี้ ท่านมีความรู้สึกอย่างไร ท่านนบี ﷺ
กล่าวย้าคำถามนี้ถึง 3 ครั้ง กระทั่งอุสามะฮฺ رضي الله عنه ได้กล่าวตอบว่า โอ้ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ ก่อน
หน้าฉันไม่เคยเข้าใจและเกิดความสับสนซึ่งถ้อยคำ “ลาอิลลาฮาอิลลัลลอฮฺ” ยิ่งไปกว่าวันนี้เลย หลังจาก

นั้นท่านนบี ﷺ ก็ยกโทษและขอภัยโทษจากอัลลอฮ์ให้แก่อุสมะฮฺ บินเซต (Al-Qurtubiy, 1994:301)

จากการศึกษาสาเหตุการประหามัองการดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่าชายผู้ที่ถูกฆ่ามีชื่อว่า มิร์ดาส อิบนุนะฮีก อัลฆ็อฎฟานีย์ (مرداس بن نھيك الغطفاني) เขาได้กล่าวถ้อยคำ “ลาอิลาฮาอิลลัลลอฮฺ” ซึ่งพฤติกรรมภายนอกของเข่าที่แสดงออกมาในสถานการณ์ที่ลำบากและคับขันนั้น เป็นจุดเปลี่ยนที่ทำให้เขาต้องเปลี่ยนศาสนาเดิมของเขาเข้ามารับนับถือศาสนาอิสลาม ภายใต้สถานการณ์บังคับ ส่วนภายในหัวใจของเขานั้นจะเป็นเช่นไร ไม่มีใครสามารถล่วงรู้ได้นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้น

จากเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นบทเรียนความผิดพลาดในการประเมินสถานการณ์ของอุสมะฮฺที่เกิดความผิดพลาดในหลักการศรัทธาของชายผู้นี้ ท่านนบี ﷺ ได้ตำหนิอุสมะฮฺในการกระทำดังกล่าว และท่านนบี ﷺ ได้ยกโทษและขอภัยโทษจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้พระองค์อภัยในความผิดพลาดของอุสมะฮฺจากเหตุการณ์ครั้งนี้ ดังกล่าวนั้นชี้ให้เห็นถึงแนวทางการแก้ปัญหาและมารยาทอันงดงามของท่านนบี ﷺ

2.1.8 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่

ความหมายของเคาะลีฟะฮฺ (خليفة)

คำว่า “เคาะลีฟะฮฺ” (خليفة) ศูนย์ภาษาอาหรับแห่งอียิปต์ (Majma al-Lughah al-Arabiah, 1972: 236) ให้ความหมายในเชิงภาษาว่า คำว่า خليفة เป็นรูปคำเอกพจน์ หมายถึง ตัวแทน หรือผู้มีอำนาจปกครอง เมื่ออยู่ในรูปพหูพจน์ คือ خلفاء หมายถึง บรรดาตัวแทน หรือ บรรดาผู้มีอำนาจปกครอง

เคาะลีฟะฮฺ (خليفة) เป็นคำที่ถูกระบุไว้ในอัลกุรอานเมื่อตอนที่ได้มีการกล่าวถึงการสร้างอาดัมผู้เป็นบิดาคนแรกของมนุษยชาติ ซึ่งอัลกุรอานได้กล่าวว่า

﴿وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَأِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً﴾

(البقرة : 30)

ความว่า และจงรำลึกถึงขณะที่พระเจ้าของเจ้าได้ตรัสแก่มลาอิกะฮฺ ว่า แท้จริงข้าจะให้มิผู้แทนคนหนึ่งในพิภพ

(อัลบะเกาะเราะฮฺ: 30)

เมื่อนำแนวความคิดของคำว่า “เคาะลีฟะฮ์” ถูกนำไปใช้ทางการเมือง ก็หมายถึง การปกครองที่มีประมุขหรือหัวหน้ารัฐบาลเป็นตัวแทนในการใช้กฎหมายของอัลลอฮ์ ﷻ ในโลกนี้ เพื่อสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของพระองค์ ทั้งนี้กฎหมายอิสลามให้อำนาจเคาะลีฟะฮ์แต่เพียงผู้เดียว ในการประกาศญิฮาด (สงครามเพื่อต่อต้านการรุกรานของอริราชศัตรูต่อดินแดนมุสลิม)

หลังจากสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ผ่านพ้นไป รูปคำของ “เคาะลีฟะฮ์” ก็ยังถูก นำไปใช้เป็นตำแหน่งของผู้นำในหมู่ประชาชาติอิสลาม คือ เคาะลีฟะฮ์อับบักกร เคาะลีฟะฮ์อุมร์ เคาะลีฟะฮ์อูษมาน และเคาะลีฟะฮ์อะลี

ภายหลังการสิ้นชีวิตของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 11 เริ่มเข้าสู่ยุค ของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ทั้ง 4 ท่าน และสิ้นสุดในปีฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 40 รวมเวลาทั้งสิ้น 29 ปี และ ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอการเข้ารับอิสลามของเคาะลีฟะฮ์ทั้ง 4 ในยุคเริ่มต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.8.1 การเข้ารับอิสลามท่านอับบักกรอัศคีดีก ﷺ

ท่านอับบักกร ได้เข้ารับอิสลามเมื่อตอนที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้รับวะหฺยู (วิวรณ์) ถูก แต่งตั้งให้เป็นเราะสูลของอัลลอฮ์ ในขณะที่ท่านอับบักกร ﷺ กำลังปฏิบัติภารกิจอยู่ที่เยเมน บรรดา แกนนำชาวกูร็อยช ได้แก่ อูฏฺเฏาะฮ์ล อุตบะฮ์ฮ์ ซัยบะฮ์ฮ์ และท่านอื่น ๆ ได้เข้าพบอับบักกร ﷺ หลังจากที่ ท่านเดินทางกลับถึงนครมักกะฮ์เพื่อหารื้อและแจ้งให้แก่ท่านอับบักกร ﷺ ทราบว่า หลานชายของ อับบักกรคือ “มุฮัมมัด” ได้ประกาศตนเป็นศาสนาดของพระเจ้าแล้ว ขอให้อับบักกร ﷺ ได้ตรวจสอบ เรื่องนี้ด้วย เพื่อจะได้อับบักกร ﷺ เป็นแนวร่วมปฏิเสธร่วมกันต่อต้านอีกคน แต่แล้วพวกเขาก็ คาดการและประเมินสถานการณ์ผิดพลาด เพราะท่านอับบักกร ﷺ ประกาศตัวเข้ารับอิสลามมีความ ศรัทธาด้วยหัวใจที่บริสุทธิ์เมื่อได้สัมผัสแรกกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังที่ท่านนบี ﷺ เคยกล่าวชื่นชมถึง อับบักกรไว้ว่า “ฉันได้ประกาศเชิญชวนให้แก่ผู้คนเห็นคุณค่าของอิสลาม ทุกคนดูเหมือนจะใช้ความคิด และใช้เวลาในการไตร่ตรองก่อน ถึงแม้เพียงชั่วขณะหนึ่ง แต่อับบักกรมิได้เป็นเช่นนั้น ฉันได้ประกาศ อิสลามให้เขาทราบ เขาก็รับอิสลามทันที (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 14)

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของอับบักกร ﷺ กล่าวได้ว่า หากอัลลอฮ์ ﷻ ประสงค์ให้ใครได้รับแสงสว่างแห่งทางนำ แน่นอนเป็นเรื่องง่ายสำหรับเขาที่จะยอมรับอิสลาม ดังที่ ท่านอับบักกร อัศคีดีก ﷺ ได้เข้ารับอิสลามอย่างไม่ลังเล อันเนื่องมาจากความเชื่อมั่นในนักคอะวะฮ์ คือ นบีมุฮัมมัด ﷺ ผู้ที่รับการคอะวะฮ์ คืออับบักกร ﷺ ดังนั้น คุณลักษณะและวิธีการของนักคอะวะฮ์ ทุกคนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี หลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮ์)

2.1.8.2 การเข้ารับอิสลามของท่านอุมร์ อิบน์ ค็อฏ็อบ

การเข้ารับอิสลามของท่านอุมร์ อิบน์ ค็อฏ็อบ ได้เกิดขึ้นเมื่อการเผยแผ่อิสลามของท่านนบีมุฮัมมัด แผ่ขยายออกไปในลักษณะวงกว้าง พวกกุร็อยช์มักกะฮฺปฏิบัติการคุกคามขัดขวางการเผยแผ่อิสลามของท่านนบี อย่างรุนแรง มุ่งทำร้ายมวลผู้ศรัทธา ยิ่งไปกว่านั้นหนึ่งในแกนนำชาวมักกะฮฺที่ต่อต้านการประกาศศาสนาของท่านนบี อย่างที่สุดคือ “อุมร์ อิบน์ค็อฏ็อบ” ซึ่งเขามีความคิดที่จะสังหารมุฮัมมัด และขุดรากถอนโคนแนวทางการประกาศศาสนาของท่านนบี เขาจึงขออาสาไปปฏิบัติภารกิจดังกล่าวด้วยตัวเอง

และแล้วเหตุการณ์สำคัญได้เกิดขึ้นในวันหนึ่ง อุมร์ อิบน์ค็อฏ็อบ ได้สะพายดาบออกไปจากบ้าน เพื่อไปหามุฮัมมัด หมายถึงจะตัดศีรษะเสีย แต่อัครสาวกคนหนึ่งรู้ถึงเจตนาและและสัญญาณของอุมร์ตี จึงได้เข้ามาขัดขวางไว้ แล้วถามอุมร์ ว่า ท่านจะไปไหน? อุมร์ ตอบว่า “ฉันจะไปสังหารมุฮัมมัด” อัครสาวกท่านนั้น กล่าวต่อไปว่า “โอ้อุมร์ ช้าก่อน ท่านจงกลับไปดูแลครอบครัวของท่านก่อนจะดีกว่า” ท่านทราบไม่ บัดนี้บุคคลในครอบครัวของท่านประกาศตัวเข้ารับอิสลามไปแล้ว อันประกอบด้วยน้องสาวและน้องเขยของท่าน ทำไมท่านไม่ไปจัดการกับพวกเขาละ? เมื่ออุมร์ ได้ยินเช่นนั้นเกิดบันดาลโทษอารมณ์ฉุนเฉียวเดือดดาลเป็นการใหญ่ เขารีบรุดกลับบ้านที่บ้านของน้องสาวอย่างทันด่วน เมื่ออุมร์ ไปถึงหน้าบ้าน เขาได้ยินเสียงเล็ดลอดออกมา เขาจึงผลักประตูบ้านของน้องสาวเข้าไป ทันใดนั้นเองเขาก็พบว่าเธอและสามีน้องสาวของเขากำลังศึกษาอัลกุรอานท่านคือบิ๊บบ อิบน์อัลอะร็อด ซึ่งฝังตัวหลบซ่อนอยู่ในบ้าน หลังจากที่รู้ว่าอุมร์ กำลังเข้ามา อุมร์ ได้พูดกับน้องสาวว่า ฟาฏิมะฮฺเจ้าทำอะไรกัน ใครอยู่ในบ้านกับเจ้า? เจ้าอ่านอะไร? สะอีด ผู้เป็นน้องเขยก็ก้าวเท้าออกมา อุมร์ แสดงอาการโกรธเคืองไม่พอใจ เขาจัดการจู่โจมทุบตีทำร้ายร่างกายน้องเขยจนล้มลงกองกับพื้น แล้วก็จับผูกด้วยเชือกเหมือนเชลยศึก เขาระทึบและทุบตีน้องเขยอย่างรุนแรง จนกระทั่งฟาฏิมะฮฺ ผู้เป็นน้องสาวทนไม่ไหวจึงเข้ามาขัดขวางไว้ อุมร์จึงใช้สันดาบทุบตีกระทั่งไปโดนใบหน้าของเธอจนเลือดอาบแก้ม เมื่ออุมร์เห็นรอยเลือดอาบแกมน้องสาว อุมร์ค่อย ๆ สงบสติลงบ้าง ฟาฏิมะฮฺ ได้กล่าวกับอุมร์ว่า “โอ้พี่ชายผู้เป็นที่รักของข้า หากมันพี่จะฆ่าเราสองคนอันเนื่องมาจากการเข้ารับอิสลาม เราสองคนก็ยอม เพราะตอนนี้เราเข้ารับอิสลามแล้ว อุมร์ จึงขอจากน้องสาวเพื่ออ่านสิ่งที่ถูกบันทึกไว้ในแผ่นจารึก และดูว่ามันคืออะไรกัน ที่ทำให้สิ่งนั้นสามารถเปลี่ยนชีวิตของน้องสาวได้ถึงขนาดนี้ได้ ในที่สุดความคิดของอุมร์ ก็เปลี่ยนไปทันที เขาก้าวเท้าออกจากบ้านเพื่อไปหามุฮัมมัด ในขณะที่ท่านนบีมุฮัมมัด และบรรดาเศาะหาบะฮฺ กำลังรวมตัวกันอยู่กันอยู่ ณจุดนัดพบของเหล่าบรรดาผู้ศรัทธา เมื่อทุกคนเห็นอุมร์ย่างเท้าเข้ามา บรรดาเศาะหาบะฮฺก็แจ้งเรื่องนี้แก่ท่านนบี ว่า จะปฏิบัติการณ์อย่างไร

ดี ท่านนบี ﷺ จึงสั่งให้ปล่อยเขาเข้ามา แต่การเข้ามาของอุมร์   ในครั้งนี้มิใช่เพื่อการเป็นศัตรูอีกแล้ว แต่เขาเข้ามาเพื่อประกาศรับอิสลามต่อหน้าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และท่านอุมร์ อิบน์ ค็อฎฎ็อบ   ได้รับความสว่างแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ)จากอัลลอฮฺ ﷻ (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998:47- 49)

จากการศึกษาเรื่องราวของท่านอุมร์ อิบน์ค็อฎฎ็อบ   ผู้วิจัยพบว่า ท่านอุมร์ได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามผ่านสื่อกลาง คือ อัลกุรอานที่นักตะอวะฮฺได้มอบให้ เมื่อได้อ่านอัลกุรอานทำให้ท่านยอมรับอิสลาม ซึ่งการเข้ารับอิสลามของท่านมีองค์ประกอบของการตะอวะฮฺ คือ นักดาอีย์ คือ ฟาฎิมะฮฺ   ผู้เป็นน้องสาวและสามีของนาง ผู้รับการตะอวะฮฺ คือ ท่านอุมร์ อิบน์ค็อฎฎ็อบ   และสื่อในการตะอวะฮฺ คือ คัมภีร์อัลกุรอาน ดังนั้น การเข้ารับอิสลามของท่านจึงเป็นตัวอย่างที่นักตะอวะฮฺในยุคปัจจุบันต้องเรียนรู้ ทำความเข้าใจและนำเอาวิธีการตะอวะฮฺในครั้งนั้นมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ดังนั้น เรื่องราวการเข้ารับอิสลามของท่านอุมร์ อิบน์ค็อฎฎ็อบ   ที่ได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้เข้ารับอิสลามนั้น เนื่องจากผ่านสื่อของอัลกุรอานที่ได้ยินการอ่านจากน้องสาวและน้องเขยของเขา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีหลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ)

2.1.8.3 ท่านอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน  

ท่านอุษมานเป็นคนกลุ่มแรก ๆ ที่เข้ารับอิสลาม โดยการชักชวนของสหายที่ท่านรักมากที่สุด คือท่านอับูบักร   ในการเข้ารับอิสลามของท่านในช่วงแรก ๆ นั้นได้รับการต่อต้านจากครอบครัว เนื่องจากท่านอุษมาน   ถูกลุงของท่านจับมัดมือมัดเท้าทรมานอย่างโหดร้ายทารุณและถูกนำไปขังยังห้องมืด แต่ท่านอุษมาน   ก็ยืนหยัดในความอดทน ยึดมั่นศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้น ทำให้ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แสดงออกถึงความรักต่อท่านอุษมาน   เป็นอย่างมาก ถึงขนาดยกลูกสาวของท่านให้แต่งงานถึงสองคน หลังจากที่ลูกสาวคนหนึ่งได้เสียชีวิตลง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จึงยกลูกสาวอีกคนหนึ่งให้เป็นภรรยาให้อยู่ในการโอบอุ้มดูแลของท่านอุษมาน อิบน์อัฟฟาน   (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 75)

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของอุษมาน อิบน์ อัฟฟาน   กล่าวได้ว่าหากอัลลอฮฺ ﷻ ทรงประสงค์ให้ใครได้รับแสงสว่างแห่งทางนำ แน่นอนเป็นเรื่องง่ายสำหรับเขาที่จะยอมรับอิสลาม ดังเช่น ท่านอุษมาน อิบน์อัฟฟาน   ท่านได้เข้ารับอิสลามอันเนื่องมาจากความเชื่อมั่นศรัทธาแม้จะถูกทรมานเจ็บปวดทรมานราวสักปานใดก็ตาม แต่ก็ข่มไว้ด้วยศรัทธาอันมั่นคง

จากขั้นตอนการตะอวะฮฺนี้เองผู้วิจัยพบว่านักดาอีย์ คือ ท่านอับูบักร   ผู้ที่รับการตะอวะฮฺ คือ ท่านอุษมาน   และคุณลักษณะของนักดาอีย์นั้นจำเป็นต้องมีจิตวิทยาเพื่อโน้มน้าวให้ผู้ที่ได้รับการประกาศเกิดความเชื่อมั่นในสิ่งที่เขาได้นำมาประกาศและเชิญชวนแก่เขา

2.1.8.4 ท่านอะลี อิบน์ อบีฏอลิบ

การเข้ารับอิสลามของท่านอะลี عليه السلام นั้นได้เกิดขึ้นเนื่องจากในวันหนึ่งท่านอะลี عليه السلام ได้เห็นนบีมุฮัมมัด ﷺ และท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ رضي الله عنها กำลังละหมาดอยู่ เมื่อท่านนบี ﷺ ละหมาดเสร็จแล้ว ท่านอะลี عليه السلام จึงได้ตั้งคำถามขึ้นมาเพื่อต้องการทราบว่า “เมื่อสักครู่ท่านทำกิจอะไรกัน?” ท่านนบี ﷺ ตอบว่า “นี่คือกิจของศาสนาที่เที่ยงแท้ที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานให้แก่ฉัน เพื่อให้ฉันได้ประกาศเชิญชวนผู้คนทั้งหลายไปสู่แนวทางของศาสนา” ท่านนบี ﷺ จึงบอกแก่อะลี عليه السلام และเชิญชวนให้ศรัทธาในศาสนาอิสลาม ท่านอะลี عليه السلام ไม่ตอบรับ เพราะในช่วงเวลานั้นอะลียังเยาว์วัยอยู่ ท่านจึงตอบว่า ฉันจะนำสิ่งที่ท่านประกาศเชิญชวนนี้ไปปรึกษาหารือกับบิดาของฉันก่อน ในที่สุดท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จึงสังเสียดว่า โอ้อะลีเอ๋ย แม้เจ้าจะไม่เข้ารับอิสลาม แต่ขอให้เจ้าเก็บเรื่องนี้เป็นความลับอย่าแพร่งพรายให้ใครรู้เป็นอันขาด

ในเช้าของวันรุ่งขึ้น ท่านอะลี عليه السلام ได้ตัดสินใจประกาศตัวเข้ารับอิสลามกับท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยการยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างมั่นคง ปฏิเสธรูปปั้นและเจว็ดต่าง ๆ ทั้งหมด ดังนั้นท่านอะลี عليه السلام เป็นเด็กคนแรกในกลุ่มยุวชนที่เข้ารับอิสลามในขณะที่เขามีอายุเพียง 9-10 ปี เท่านั้น (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 89)

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของท่านอะลี อิบน์ อบีฏอลิบ عليه السلام ผู้วิจัยพบว่า หากอัลลอฮ์ ﷻ ประสงค์ให้ใครได้รับแสงสว่างแห่งทางนำ แน่นอนเป็นเรื่องง่ายตายสำหรับบุคคลเหล่านั้นในการเข้ารับอิสลาม ดังเช่น ท่านอะลี อิบน์ อบีฏอลิบ عليه السلام ได้เข้ารับอิสลามอันเนื่องมาจากท่านเห็นท่านนบี ﷺ และท่านหญิงเคาะดีญะฮฺกำลังละหมาดอยู่ ดังนั้น นักดาอีย์ คือ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ رضي الله عنها ผู้ที่รับการตะอวะฮฺ คือ ท่านอะลี عليه السلام และสื่อของการประกาศเชิญชวน คือ การละหมาด ซึ่งเป็นแบบอย่างอันงดงามของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ดังนั้น นักดาอีย์ทุกคนจำเป็นต้องมีความรู้ในหลักการของศาสนาอิสลาม และมีความเข้าใจเชิงจิตวิทยาในการประกาศเชิญชวนเพื่ออธิบายให้ผู้สนใจอิสลามได้เข้าใจอิสลามอย่างที่ท่านนบี ﷺ เคยอธิบาย และให้ความเข้าใจเชิงจิตวิทยาแก่ท่านอะลี อิบน์ อบีฏอลิบ عليه السلام

2.1.9 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยและดินแดนต่างๆ

2.1.9.1 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮฺ อับูบักร رضي الله عنه

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัย เคาะลีฟะฮฺ อับูบักร رضي الله عنه สามารถนำเสนอได้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ก. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

ในสมัยเคาะลีฟะฮ์ อับบักร์ رضي الله عنه ศาสนาอิสลามได้แผ่ขยายไปยังหัวเมืองต่างๆ โดยผ่านเส้นทางการพิชิตดินแดนที่สำคัญ ได้แก่ การพิชิตอิรัก ดินแดนอิรักนั้น มีอาณาเขตเชื่อมต่อกับอ่าวอาหรับ และมีแม่น้ำที่สำคัญ 2 สายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำยูเฟรติส และแม่น้ำไทกริส ซึ่งเป็นแม่น้ำที่สำคัญ 2 สายไหลผ่าน ดินแดนอิรักในขณะนั้นตกอยู่ภายใต้การปกครองของเปอร์เซีย ผู้ปกครองเปอร์เซียมีนามว่า ฮุรมุซ ใช้อำนาจกดขี่ข่มเหงประชาชน ชาวเมืองบุซาไฟเป็นเทพเจ้า เมื่อเคาะลีฟะฮ์ อับบักร์ رضي الله عنه ทราบข่าวเช่นนั้น ท่านจึงจัดส่งแม่ทัพคอลิด อิบนุวะลีด رضي الله عنه พร้อมด้วยกองทัพจำนวนหนึ่ง แม่ทัพคอลิด ได้นำทัพเดินทางไปพิชิตดินแดนแห่งนี้ ทำให้ประชาชนได้รับอิสรภาพ หลุดพ้นจากพันธนาการการถูกกดขี่ข่มเหงของผู้ปกครองแห่งเปอร์เซีย กระทั่งคอลิด อิบนุวะลีดเอาชนะต่อฮุรมุซ และกองกำลังของเขาในอิรักได้สำเร็จ ผลจากการดังกล่าวนี้เอง ส่งผลให้ประชาชนชาวอิรักต่างเลื่อมใสศรัทธาเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก

นอกเหนือจากการพิชิตดินแดนเปอร์เซียแล้ว ท่านเคาะลีฟะฮ์อับบักร์ رضي الله عنه ดำเนินภารกิจในการเผยแผ่ศาสนาอิสลาม เข้าพิชิตดินแดนชาม ซึ่งเมืองชามนั้นตั้งอยู่ทางตอนเหนือของคาบสมุทรอาหรับ (ปัจจุบันได้แยกออกเป็นประเทศต่าง ๆ คือ ซีเรีย เลบานอน จอร์แดนและปาเลสไตน์) ในขณะนั้นเมืองชามตกเป็นเมืองขึ้นของโรมัน คอลีฟะฮ์ อับบักร์ رضي الله عنه ได้จัดส่งกองทัพมุสลิม โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง ประกอบด้วยกองที่ 1 แม่ทัพอับดุลอะซีซ อามิร อิบนุญรเราะฮ์ กองที่ 2 แม่ทัพยะซีด อิบนุอับดุลฮุฟยาน กองที่ 3 แม่ทัพซุฮเราะฮ์ อิบนุ หะสะนะฮ์ และกองที่ 4 แม่ทัพ อัมร อิบนุลฮัศ

การต่อสู้ระหว่างแม่ทัพคอลิด อิบนุวะลีด رضي الله عنه พร้อมด้วยกองกำลังทหาร กับฝ่ายกองทัพโรมัน โดยการนำของแม่ทัพ เฮราคลีอุส ศึกลงครามระหว่าง 2 ฝ่ายได้สู้รบกันเป็นเวลา 3 เดือน การสู้รบก็ดำเนินต่อไปอย่างดุเดือดเนื่องจากยังไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเลี้ยวพลา มีการตะลุมบอนอย่างรุนแรง สงครามครั้งนี้มีชื่อว่า สงครามยรมุก เพราะเป็นการสู้รบที่เกิดขึ้นใกล้กับแม่น้ำยรมุก การสู้รบระหว่าง 2 ฝ่ายดำเนินไปเป็นเวลาหลายเดือน จนกระทั่งกองกำลังมุสลิมได้รับชัยชนะ ท่านเคาะลีฟะฮ์ อับบักร์ رضي الله عنه พร้อมด้วยกองกำลังทหาร ก็สามารถยึดครองเมืองชามได้สำเร็จ ปลดปล่อยชาวเมืองให้ได้รับอิสรภาพและหลุดพ้นจากการถูกกดขี่และถูกคุกคามจากแม่ทัพเฮราคลีอุสแห่งโรมันไบแซนไทน์มาเป็นเวลาอันยาวนาน (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 103-105)

ข. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยนั้น

ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยเคาะลีฟะฮ์ อับบักร์ رضي الله عنه จากการศึกษาเส้นทางการพิชิตดินแดนชามของกองกำลังทหารเคาะลีฟะฮ์อับบักร์ رضي الله عنه กระทั่ง

ชาวเมืองได้รับอิสรภาพและหลุดพ้นจากพันธนาการการถูกกดขี่และถูกคุกคามมาเป็นเวลานานจากแม่ทัพเฮราคลิดุสแห่งโรมันไบแซนไทน์นั้น เนื่องจากชาวเมืองซามได้ประจักษ์ถึงความยุติธรรมและความเอื้ออารีของศาสนาอิสลามที่มีต่อมวลมนุษยชาติ เป็นศาสนาที่ประกาศต่อต้านการอธรรมอย่างชัดเจน ทำให้บรรดาชาวเมืองซามต่างหลั่งไหลเข้าสู่ศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่อง ดังกล่าวนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ชาวเมืองซามหลังไหลเข้ารับอิสลามเพิ่มทวีคูณ เพราะชาวเมืองได้ประจักษ์ชัดถึงลักษณะอันโดดเด่นของอิสลาม ที่แผ่แผ่ความช่วยเหลือสงเคราะห์และคุ้มครองดูแลผู้ที่ย่อแอและถูกกดขี่รังแก ดังกล่าวนี้อาจสอดคล้องกับหลักแห่งการตะอวะฮ์ในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และคุ้มครองดูแล (دعوة بلا غلاظة)

2.1.9.2 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ อิบน์ อัลค็อฏฏอบ สามารถแบ่งรายละเอียดการนำเสนอได้ ดังนี้

ก. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

หลังจากท่านเคาะลีฟะฮ์อับดุลอะซีซ เสียชีวิตแล้วภารกิจแห่งการตะอวะฮ์ก็ยังคงดำเนินสานต่อส่งผ่านท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์อัลค็อฏฏอบ นั่นคือ ภารกิจพิชิตดินแดนอิรักและเปอร์เซียต่อไป ท่านเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ ได้จัดเตรียมกองกำลังทหารมุสลิมจำนวน 20,000 นาย เพื่อทำสงครามกับทหารเปอร์เซีย โดยการนำของแม่ทัพสะอัด อิบน์ อิบิวก็อศ นำทัพมุ่งหน้าไปยังป้อมอัลกอดีซียะฮ์ ตั้งอยู่ใกล้เมืองกุกะฮ์ของอิรัก กองทัพมุสลิมก็เผชิญหน้ากับกองทัพเปอร์เซีย ซึ่งสนับสนุนด้วยกองพลกำลังช้างจำนวนมาก ภายใต้บัญชาการโดยแม่ทัพชื่อ รุสตูม เมื่อท่านสะอัด เผชิญหน้ากับกองทัพเปอร์เซีย ท่านสะอัดก็เปล่งถ้อยคำ “อัลลอฮ์อักบาร อัลลอฮ์ทรงยิ่งใหญ่”

ณ จุดนัดปะทะกันนั่นเองกองทัพมุสลิมโดยการนำของแม่ทัพสะอัดก็บุกโจมตีเข้าโจมตีกองกำลังทหารเปอร์เซีย ในการต่อสู้ครั้งนี้กองกำลังทหารมุสลิมมีจำนวนน้อยกว่า ประสบความพ่ายแพ้ แต่พวกเขาก็ยืนหยัดต่อสู้อย่างไม่ท้อถอย ในภาวะวิกฤติเช่นนั้นเอง กองกำลังมุสลิมจากประเทศซามโดยการนำทัพของเกาะฮอกอ อิบน์อัมร และอาซิม ก็เดินทางมาสมทบถึงทันท่วงที และได้เข้าสนธิกองกำลังสู้รบ ในที่สุดฝ่ายมุสลิมก็เข้าโจมตี ทำให้รุสตูม ผู้บัญชาการกองทัพเปอร์เซียและกองกำลังทหารจำนวนมากถูกสังหาร ส่วนที่เหลือก็หลบหนีไป ในที่สุดกองทัพมุสลิมได้รับชัยชนะ และในการศึกครั้งนี้ ฝ่ายกองกำลังทหารส่วนหนึ่งได้เสียชีวิตในการศึกครั้งนี้ ซึ่งหนึ่งในนั้นมีบุคคลสำคัญท่านหนึ่งเสียชีวิตคือ บุตรชายของนางคอนซาอ ซึ่งเป็นนักวิเอกรวมอยู่ด้วย เมื่อนางได้รับข่าวจากเหตุการณ์ครั้งนี้ นางกล่าวว่า “มวลการสรรเสริญเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ ผู้ทรงประทานเกียรติคุณแก่ฉัน โดยให้ลูกชายผู้เป็นที่รักยิ่งของฉันได้ตายชะฮีดในสงครามครั้งนี้”

หลังจากนั้นท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ رضي الله عنه ได้แต่งตั้ง อัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه นำทัพในฐานะแม่ทัพปฏิบัติการรุกคืบนำกองกำลังทหารมุ่งหน้าสู่กรุงเยรูซาเล็มเพื่อพิชิตดินแดนอันศักดิ์สิทธิ์แห่งนี้ เมื่อกองทัพมุสลิมโดยการนำของแม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه ท่านได้ใช้มาตรการ 4 เดือนในการปิดล้อมเมืองนี้และเข้ายึดครองพื้นที่ได้ทั้งหมด จนกระทั่งชาวเมืองรู้สึกเบื่อหน่ายและโกรธเคืองต่อผู้ปกครองที่มีนามว่าเฮราคลิอุส จักรพรรดิแห่งโรมันที่ไม่ยอมส่งเสบียงมาให้ ทำให้ชาวเมืองเยรูซาเล็มถอดใจยอมจำนนต่อกองทัพมุสลิม แต่ชาวเมืองเยรูซาเล็มได้วางเงื่อนไขว่า เคาะลีฟะฮ์อุมร์ رضي الله عنه จะต้องมารับกัญญาเมืองด้วยตนเอง หลังจากนั้นท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ رضي الله عنه ก็ได้รับหนังสือแจ้งจากแม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه เมื่อหนังสือมาถึงเคาะลีฟะฮ์อุมร์ رضي الله عنه ท่านจึงตอบตกลง และก็เดินทางไปยังกรุงเยรูซาเล็มเพื่อรับกัญญาเมือง ท่านได้เดินทางมาถึงกรุงเยรูซาเล็มในต้นปี ฮ.ศ. 15 ตรงกับ ค.ศ. 635 ท่านก็รับกัญญาเมืองและได้ประกาศให้สัญญาแก่ประชาคมว่า จะปฏิบัติกับทุกคนด้วยความยุติธรรม ความเที่ยงธรรม และเมตตาธรรมบนพื้นฐานแห่งหลักคุณธรรมเป็นสำคัญ

หลังจากเสร็จสิ้นภารกิจยึดอิรักและพิชิตกรุงเยรูซาเล็มได้แล้ว แม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه มีความต้องการที่จะเดินทางไปพิชิตอียิปต์อันเป็นเป้าหมายต่อไป ซึ่งขณะนั้นอียิปต์ปกครองโดย มุเกากิส แห่งอาณาจักรโรมัน แม่ทัพอัมรฺจึงขออนุญาตจากท่านเคาะลีฟะฮ์ อุมร์ رضي الله عنه ก็ในภารกิจพิชิตอียิปต์ครั้งนี้ ในที่สุดแม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه ก็ได้รับอนุญาตให้นำกองทัพมุสลิมเดินทางออกจากปาเลสไตน์ มุ่งหน้าไปยังดินแดนอียิปต์ โดยพิชิตหัวเมืองต่าง ๆ ที่ตัดผ่าน ในเส้นทางมุ่งสู่อียิปต์นั้น แม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه ได้รับความสนใจและต้อนรับจากชาวอียิปต์เป็นอย่างดีถึงกิตติศัพท์ของอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه และกองทัพที่มีความเมตตาธรรมและเอื้ออารี ในช่วงเวลาที่โรมันเข้าปกครองอียิปต์นั้นประชาชนถูกกดขี่ข่มเหงถูกเอารัดเอาเปรียบอย่างที่สุด ทำให้ชาวอียิปต์มีความเกลียดชังคั่งแค้นผู้ปกครองแห่งโรมันเป็นอย่างนัก

แม่ทัพอัมรฺ อิบดุลอาศ رضي الله عنه ได้นำทัพบุกเข้าไปถึงป้อมปราการเมืองของอียิปต์ และใช้เวลา 2 เดือน ในการปิดล้อมเมืองจึงสามารถยึดครองได้ หลังจากนั้นท่านก็มุ่งหน้าต่อไปยังเมืองอเล็กซานเดรีย เพื่อพิชิตดินแดนแห่งนั้น และก็สามารถยึดครองได้ ในที่สุดชาวอียิปต์จำนวนมากต่างหลั่งไหลเข้ารับอิสลาม ส่วนชาวอียิปต์ที่ยังไม่เปลี่ยนศาสนา พวกเขาก็ยังคงนับถือศาสนาคริสต์เช่นเดิม แต่ก็มีเสรีภาพและได้รับสิทธิคุ้มครอง แต่พวกเขาต้องจ่ายภาษีส่วนบุคคลให้แก่รัฐซึ่งปกครองโดยผู้ปกครองมุสลิม เพื่อเป็นหลักประกันแก่พวกเขาให้ปลอดภัยจากการถูกเบียดเบียนจากผู้อื่น กระทั่งชาวอียิปต์ทุกศาสนาทุกความเชื่อได้ใช้ชีวิตอยู่ในดินแดนแห่งนี้ด้วยความผาสุกและสันติภายใต้การปกครองของผู้นำมุสลิมนั่นเอง (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 110-115)

ข. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยนั้น

จากการศึกษาการแผ่ขยายของอิสลามในสมัยเคาะลีฟะฮ์อุมัยร อิบน์ ค็อฎฎ็อบ رضي الله عنه ผู้วิจัยพบว่า การแผ่ขยายไปยังภูมิภาคต่าง ๆ นั้นสะท้อนให้เห็นว่า อิสลามนั้นเป็นศาสนาที่ต่อต้านความอยุติธรรม ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคม และเมื่ออิสลามได้เข้าไปพิชิตดินแดนใดแล้ว อิสลามก็หยิบยื่นเสรีภาพในการนับถือศาสนาให้แก่พวกเขาโดยให้หลักประกันและคุ้มครองความปลอดภัยให้แก่พวกเขาเช่นกัน แม้ว่าในห้วงเวลานั้นพวกเขาจะยังไม่เข้ารับอิสลามก็ตาม แต่เป็นการสะท้อนให้พวกเขาได้ประจักษ์ถึงหลักคำสอนที่บริสุทธิ์ของศาสนาอิสลาม ดังกล่าวนี้อสอดคล้องกับหลักแห่งการตะอวะฮ์ในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และคุ้มครองดูแล (معاونة بالعدل)

2.1.9.3 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุษมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ อุษมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

ในสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์อุษมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه ท่านยังคงสานต่อภารกิจแห่งการตะอวะฮ์ศาสนาอิสลามโดยการพิชิตดินแดนต่าง ๆ ที่สำคัญ หลังจากที่เคาะลีฟะฮ์อุมัยร رضي الله عنه ถึงแก่กรรมลง ปรากฏว่าชาวเปอร์เซียบางส่วนได้สร้างสถานการณ์ก่อความไม่สงบให้เกิดขึ้นทำให้เคาะลีฟะฮ์อุษมาน رضي الله عنه ได้แต่งตั้ง अबดุลลอฮ์ อิบน์ อามิร رضي الله عنه ให้เป็นผู้ครองเมืองบัสเราะฮ์ และดินแดนเปอร์เซีย เพื่อควบคุมสถานการณ์ระงับความสงบได้กลับคืนสู่ภาวะปกติ และรุกคืบเข้าไปพิชิต เมืองสิญีสถาน เมืองครอซาน และอัฟกานิสถาน ทำให้อาณาจักรเปอร์เซีย กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอิสลามในเวลาต่อมา

เมื่อพิชิตดินแดนเปอร์เซียและหัวเมืองที่รายล้อมใกล้เคียงได้แล้ว เคาะลีฟะฮ์อุษมาน رضي الله عنه ได้แต่งตั้ง ผู้ปกครองทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกา และเป็นแม่ทัพคนสำคัญในการแผ่ขยายดินแดนและเมืองต่างๆในแถบแอฟริกา แม่ทัพผู้นี้มีนามว่า अबดุลลอฮ์ อิบน์ สะอัด อิบน์ อิบีสะเราะฮ์ โดยมีเป้าหมายเพื่อพิชิตดินแดนต่าง ๆ ในแถบนั้น ท่านแม่ทัพ अबดุลลอฮ์ อิบน์ สะอัด นำทัพออกเดินทางเลียบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ลัดเลียบจนถึงชายฝั่งทะเลประเทศตูนิเซียและสามารถเข้ายึดครองหัวเมืองที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียนได้ทั้งหมด ในที่สุดทำให้ดินแดนแถบนี้ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอิสลาม

หลังจากยึดครองและพิชิตตอนเหนือของแอฟริกาได้แล้ว ท่านเคาะลีฟะฮ์อุษมาน رضي الله عنه มีความมุ่งมั่นที่จะพิชิตอาณาจักรโรมันตะวันตกคือ ดินแดนซึ่งเป็นที่ตั้งของประเทศตุรกีในปัจจุบันในที่สุด ผู้ปกครองเมืองขามโดยการนำของมูอาเวียฮ์ อิบน์ อิบีศุฟยาน رضي الله عنه ได้นำทัพบุรุกคืบขึ้นไปทางทิศเหนือ และสามารถพิชิตดินแดนส่วนหนึ่งของอาณาจักรโรมันได้ นอกเหนือจากการ

พิชิตหัวเมืองแล้ว ท่านเคาะลีฟะฮ์อุมมาน رضي الله عنه มีเจตนารมณ์อันแน่วแน่ในการเผยแผ่อิสลามโดยวิธีการตะวะฮ์ด้วยอัลกุรอาน ทั้งนี้เนื่องจากอิสลามได้แผ่ขยายออกไปยังภูมิภาคและดินแดนต่างๆ ทำให้มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอิสลามจำนวนมาก รวมถึงการออกเดินทางของบรรดาเศาะหาบะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัดไปใช้ชีวิตตามหัวเมืองภายนอกต่าง ๆ ซึ่งแน่นอนบรรดาเศาะหาบะฮ์เหล่านั้นก็ต้องพบกับชนต่างศาสนิกที่ต่างสำเนียงทางภาษาและวัฒนธรรมอย่างแน่นอน ซึ่งท่านอุมมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه เกรงว่าการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานของชาวเมืองนั้นจะทำให้เกิดสำเนียงที่แตกต่างกัน อันจะก่อให้เกิดการแตกแยกกันขึ้นในหมู่ประชาคมมุสลิม ในที่สุดเคาะลีฟะฮ์อุมมาน อิบน์อัฟฟาน رضي الله عنه ใช้ให้เซต อิบน์ซาบิต رضي الله عنه ดำเนินการตรวจสอบคัมภีร์อัลกุรอาน ในยุคสมัยที่เคาะลีฟะฮ์อุมมาน رضي الله عنه เคยใช้ให้นำมาตัดลอกใหม่ และให้รวมเป็นเล่มเดียวกัน เพื่อแจกจ่ายไปยังหัวเมืองต่าง ๆ เช่น อียิปต์ ชาม บัศเราะฮ์ กุฟะฮ์ มัคกะฮ์ และเก็บไว้ในเมืองมะดีนะฮ์ 1 เล่ม ดังนั้น ผลจากข้อตำราของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมมาน رضي الله عنه นั้น ทำให้ประชาคมมุสลิมทั้งในอดีตและปัจจุบันอ่านคัมภีร์อัลกุรอานในแบบเดียวกันได้ (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 121-124)

ข. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยนั้น

จากการศึกษาการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามในสมัยเคาะลีฟะฮ์อุมมาน อิบน์ อัฟฟาน رضي الله عنه ผู้วิจัยพบว่า การแผ่ขยายของอิสลามไปยังภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะทางอาณาจักรเปอร์เซีย ทางตอนเหนือของทวีปแอฟริกาและขยายเข้าไปในอาณาจักรโรมันตะวันตกนั้นสะท้อนให้เห็นว่าศาสนาอิสลามนั้นได้แผ่ขยายออกไปบนพื้นฐานของการให้หลักประกันความมั่นคงและความปลอดภัยจากการถูกคุกคามและเผด็จการจากผู้ปกครองที่อธรรม ดังนั้นอิสลามจึงเข้าไปพิชิตดินแดนเหล่านั้นเพื่อรักษาไว้ซึ่งความสุขสงบ ยุติธรรมและผดุงความสันติให้แก่ชาวเมืองนั้นๆ แม้ว่าพวกเขาจะยังไม่เข้ารับอิสลามก็ตาม แต่เหนือสิ่งอื่นใดพวกเขาได้รับอิสรภาพเป็นเสรีชน ดังนั้นการตะวะฮ์ในสมัยของเคาะลีฟะฮ์อุมมาน رضي الله عنه นั้นสอดคล้องกับหลักแห่งการตะวะฮ์ในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์และคุ้มครองดูแลผู้ที่ถูกอธรรม (ادوة بالاعوان)

2.1.9.4 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์อะลี อิบน์ อับีฏอลิบ رضي الله عنه

ในสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์อะลี رضي الله عنه สถานการณ์ความขัดแย้งได้ทวีความรุนแรงขึ้น ผลสืบเนื่องจากภายหลังที่เคาะลีฟะฮ์อุมมาน رضي الله عنه ถูกสังหาร ทำให้คนในตระกูลอุมัยยะฮ์ รวมถึงบุคคลที่สำคัญ ได้แก่ ท่านสุเบร อิบน์ เอาวาม ท่านฎ็อลหะฮ์ อิบน์ อับยัดิลลาฮ์ ท่านมูอาวียะฮ์ อิบน์ อับดุลฟัยยาน ท่านอัมร อิบน์ลฮัศและประชาคมมุสลิมในประเทศชาม ไม่ยอมให้สตัยาบันกับ

ท่านอะลี عليه السلام ให้ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ เนื่องจากคนในตระกูลอุมัยยะฮ์ มีความโกรธเคือง และโจมตีท่านอะลี عليه السلام ที่ละเลย ไม่ดำเนินการติดตามหาเมื่อสังหารเคาะลีฟะฮ์ซุขมาน عليه السلام ให้นำตัวมาลงโทษตามกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทำให้ชาวเมืองชามบางส่วน เห็นด้วยและสนับสนุนตามคำเรียกร้องของคนในตระกูลอุมัยยะฮ์ ในที่สุดเคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام ก็ได้ย้ายที่ทำการจากเมืองมะดีนะฮ์ ไปประจำการอยู่ ณ เมืองกูปะฮ์ ประเทศอิรัก (Sulaiman Ibn Abdullah, 1998: 133)

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับภารกิจแห่งการตะอวะฮ์ในสมัยเคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام พบว่า ในสมัยของเคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام นั้นท่านต้องเผชิญกับปัญหาในมิติต่าง ๆ ที่คุกคามอยู่ตลอดเวลา เช่น ปัญหาทางการเมือง ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญในการสร้างความสั่นคลอนและทำให้เกิดภาวะวิกฤตในการปกครองและการเผยแผ่อิสลามไปยังหัวเมืองต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการช่วงชิงอำนาจในการปกครองระหว่างท่านเคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام กับท่านมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อับดุลฮาน รวมถึงปัญหาที่เคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام ไม่สามารถจับกุมเมื่อสังหารเคาะลีฟะฮ์ซุขมาน عليه السلام ได้ ทำให้คนในตระกูลอุมัยยะฮ์ซึ่งเป็นญาติเคาะลีฟะฮ์ซุขมาน عليه السلام มีความโกรธเคืองต่อท่านอะลี عليه السلام เป็นอย่างมาก ถึงขนาดไม่ยอมให้สัตยาบัน ท่านอะลี عليه السلام ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ รวมถึงเกิดปัญหาสงครามในสมรภูมิต่าง ๆ ที่คุกคามเสถียรภาพการปกครอง และการเผยแผ่อิสลามของท่านเคาะลีฟะฮ์อะลี عليه السلام เช่น สมรภูมิอิฐ สมรภูมิชิฟฟิน และกรณีการแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการการตัดสินข้อพิพาทระหว่างท่านอะลี عليه السلام กับท่านมูอาวิยะฮ์ عليه السلام เป็นต้น

2.1.9.5 การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์อุมัร อิบน์ อับดุล อะซีซ عليه السلام

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์อุมัร อิบน์ อับดุล อะซีซ عليه السلام สามารถแบ่งการนำเสนอเนื้อหาออกได้ ดังนี้

ก. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

ในระหว่าง ปี ค.ศ. 717-720 (ฮ.ศ. 99-101) ท่านอุมัร อิบน์ อับดุลอะซีซ عليه السلام ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ระหว่างปี นับว่าเป็นเคาะลีฟะฮ์ที่มีคุณลักษณะที่มีความนอบน้อมถ่อมตน ประกอบด้วยไหวพริบปฏิภาณเฉียบคม มีคุณสมบัติแห่งความซื่อสัตย์สุจริตจนเป็นที่ยอมรับของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ และเป็นเคาะลีฟะฮ์ที่มีความโดดเด่นในการนำหลักคุณธรรมนำการปกครองภายหลังยุคสมัยเคาะลีฟะฮ์ อรรอซิดนทั้งสี่ท่านซึ่งเป็นยุคที่ประเสริฐสุดได้สิ้นสุดลง

หลังจากท่านอุมัร อิบน์ อับดุลอะซีซ عليه السلام ได้ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งผู้ปกครองแล้ว ท่านได้ดำเนินการกิจแห่งการปฏิรูปสังคม เพื่อรังสรรค์สังคมให้เกิดความเที่ยงธรรมและความยุติธรรม จนเกิดปรากฏการณ์คลื่นผู้คนไหลบ่าสู่อิสลาม เนื่องจากนโยบายการปกครองทรงความเที่ยงธรรมของ

ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ซึ่งนโยบายดังกล่าวไม่ได้ส่งผ่านเพียงแค่ประชาคมมุสลิมเท่านั้น หากแต่ชนต่างศาสนิกก็ประจักษ์เป็นรูปธรรม ทำให้ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของท่านได้ประจักษ์ถึงผลงานเชิงประจักษ์และโดดเด่นที่ท่านได้ทุ่มเทอย่างจริงจังเพื่อบริหารรัฐและสร้างสงบสุขอยู่ดีกินดีให้แก่ประชาชน ส่งผลให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก ปรากฏการณ์ที่ผู้คนเข้ารับอิสลามนั้น ตลอดช่วงเวลาแห่งประวัติศาสตร์นั้นยากที่จะหาสมัยใดมาเทียบเคียงได้เลย ในสมัยการปกครองของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه คำสอนอิสลามจากภาคทฤษฎีได้นำสู่ภาคปฏิบัติอย่างชัดเจน ทำให้เกิดปรากฏการณ์สำคัญให้กับดินแดนหลากหลายพื้นที่ ที่มุสลิมได้อพยพเข้าไปและไปตั้งถิ่นฐานและครอบครองพื้นที่เพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าว ทำให้ชนต่างศาสนิกที่อยู่ใกล้เคียงกับชุมชนมุสลิมมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ก่อให้เกิดการหล่อหลอมทางความคิดและความประทับใจในหลักการของศาสนาอิสลาม กระทั่งเข้ารับอิสลามในเวลาต่อมา

ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ทุ่มเทความเพียรพยายามในการเผยแผ่อิสลามโดยไม่ได้จำกัดเพียงแค่สร้างสังคมแห่งเสรีภาพ ความเสมอภาคและความยุติธรรม และสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่มีใจมุสลิมในพื้นที่เท่านั้น แต่ท่านยังมีนโยบายในการเผยแผ่อิสลามโดยการส่งสาส์นไปยังดินแดนต่าง ๆ ในดินแดนอันไกลโพ้นที่อยู่นอกเหนือจากอาณาจักรอิสลาม เช่นการที่ท่านได้ส่งสาส์นไปยังผู้ปกครองหัวเมืองสำคัญต่าง ๆ ของอินเดียจำนวน 7 คน เพื่อเชิญชวนผู้ปกครองหัวเมืองดังกล่าวเข้ารับอิสลาม ซึ่งบรรดาผู้ปกครองเหล่านั้น เมื่อได้รับคำเชิญแล้ว ก็ได้ตอบรับคำเชิญเข้ารับอิสลาม และได้เปลี่ยนชื่อของตัวเองมาเป็นชื่อภาษาอาหรับ

นอกจากนั้นท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ ได้ส่งสาส์นพร้อมนักเผยแผ่สู่เผ่าเบอร์เบอร์ในแอฟริกาเหนือเพื่อเชิญชวนพวกเขาเข้าสู่ศาสนาอิสลาม ในที่สุดผู้คนจำนวนมากในดินแดนแห่งนี้ได้ตอบรับคำเชิญดังกล่าวและส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์อันยิ่งใหญ่ในแอฟริกาเหนือจากการที่ประชาชนในดินแดนดังกล่าวได้เข้ารับอิสลาม ทำให้มุสลิมกลายเป็นประชากรส่วนใหญ่ในแอฟริกาเหนือมาจนถึงวันนี้ และท่านยังได้ส่งสาส์นพร้อมนักเผยแผ่ไปยังดินแดนเอเชียกลาง เพื่อเผยแผ่อิสลาม หลังจากนั้นผู้คนในเอเชียกลางจำนวนมากต่างทยอยเข้ารับอิสลาม (Mohammad Abu Zahrah, 1992: 212-213)

ข. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในสมัยนั้น

เนื่องจากการดำเนินนโยบายให้เสรีภาพในการนับถือศาสนา การนำเสนออิสลามทั้งทฤษฎีและปฏิบัติอย่างเป็นระบบ ทำให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมากและบุคคลเหล่านี้ก็เริ่มมีส่วนร่วมในการเข้ามามีบทบาทในการร่วมสร้างความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาสังคมอิสลามในเวลาต่อมา ทำให้ภารกิจและนโยบายที่ยิ่งใหญ่นี้ถูกจุดประกายขึ้นมาในสมัยของท่านอุมร์ อิบน์ अब

ดูลอะซีซ رضي الله عنه จนก่อเกิดขบวนการสายลมแห่งศรัทธา มีผู้เข้ารับอิสลามจำนวนมาก ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ทำหน้าที่ในฐานะตำแหน่งเคาะลีฟะฮ์ ทำการบริหารรัฐและปกครองโดยยึดรูปแบบการปกครองของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ อัล-ค็อฎฏ็อบ رضي الله عنه มาเป็นต้นแบบ ท่านทำหน้าที่ดูแลประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน โดยให้ความช่วยเหลือเยียวยาแก่พวกเขา ทำให้การปกครองและการขับเคลื่อนนโยบายการดูแลประชาชนของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซได้รับความชื่นชอบจากประชาคมทั่วราชอาณาจักร ทั้งชาวมุสลิมและชนต่างศาสนา จนกระทั่งถูกขนานนามว่าเป็นหนึ่งในอัล-เคาะลีฟะฮ์ อัล-รอชิดูน คนที่ 5

ในยุคสมัยการปกครองของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ยังแสดงให้เห็นอีกว่า ผลแห่งการแผ่ขยายดินแดนอิสลามในยุคสมัยของท่านนั้น มีผู้คนที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลาม โดยผ่านนโยบายและแผนงานที่ยุติธรรมของท่าน เนื่องจากประชาชนเกิดความประทับใจในการเป็นผู้นำการปกครองรัฐของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ กระทั่งยอมจำนนเข้ารับอิสลาม ยิ่งในยุคหลัง ๆ นี้เราจะพบว่า อิสลามมีการพิชิตและขยายดินแดนน้อยมาก แต่ยุทธวิธีการส่งผ่านอิสลามไปยังชนชาติอื่นๆที่ห่างไกลออกไปเช่นผู้คนในหมู่เกาะมาเลย์ และในอินโดนีเซียนั้นไม่ได้ผ่านการใช้กองทัพมุสลิมอย่างใดเลย แต่การที่อิสลามได้เข้าสู่ภูมิภาคดังกล่าวนั้น ผลจากการส่งผ่านในแบบอย่างที่ดีงาม ความซื่อสัตย์สุจริต มีเมตตาธรรม ความเอื้ออารีและความยุติธรรมของเหล่าพ่อค้ำมุสลิมเป็นประการสำคัญ ดังนั้น การปกครองที่คงไว้ซึ่งคุณลักษณะแห่งความเที่ยงธรรมของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซนั้นส่งผลให้ศาสนาอิสลามไหลบ่าเข้าสู่ภูมิภาคต่างๆของโลก ทำให้ผู้คนต่างทยอยเข้ารับอิสลามจนถึงทุกวันนี้ (Mohammad Abu Zahrah,1992: 218)

ค. นโยบายของเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ในการดูแลมุสลิม

การหลังไหลของผู้คนในการเข้ารับอิสลามในพื้นที่ต่างๆในสมัยของท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซนั้น ทำให้กองคลังของรัฐขาดภาชีรัชูปการ ซึ่งเป็นภาชีรายหัวของชนต่างศาสนาที่จะต้องจ่ายให้รัฐอิสลาม เมื่อเกิดภาวะวิกฤติทางกองคลัง ทำให้ชนชั้นปกครองที่มีอำนาจไม่พึงพอใจในการบริหารจัดการของเคาะลีฟะฮ์อุมร์ เพราะพวกเขาเกรงว่า เงินกองคลังของรัฐจะหมด แต่ท่านเคาะลีฟะฮ์อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه ได้ตอบกับพวกเขาว่า “ข้าพเจ้าจะยินดีมากหากชนต่างศาสนาทั้งหมดเข้ารับอิสลาม (จนคลังสาธารณะไม่มีเงิน) แล้วพวกท่านกับข้าพเจ้าต้องไปไถพรวนดินกันเพื่อยังชีพ ข้าพเจ้าก็ยินดีเป็นที่สุด”

จากการศึกษารูปแบบและวิธีการตะวะฮ์ฮ์ของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه นั้น ผู้วิจัย พบว่า รูปแบบการทำให้คลื่นมหาชนไหลเข้าสู่อิสลามในสมัยการปกครองของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه นั้นท่านมีวิธีการโน้มน้าวทำให้หัวใจของคนเหล่านั้นโน้มน้อมเอียงมาสู่อิสลามเองและ

ท่านไม่มีการบังคับฝืนใจใครให้หันมารับอิสลาม รูปแบบที่อุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه นำมาใช้ นั้นเรียกในภาษาสมัยใหม่ว่า “Islamization” หมายถึงการทำให้เป็นอิสลาม นั่นคือการแปรรูปอิสลามจากภาคทฤษฎีสู่สนามปฏิบัติการจริงได้ เนื่องด้วยหลักแห่งความยุติธรรมและเมตตาธรรมของอิสลาม นั้นเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้และสะท้อนออกมาในชีวิตจริง จนทำให้ผู้คนต่างศาสนิก มองอิสลามอย่างประจักษ์ชัดในฐานะสัจธรรมแห่งชีวิต

บรรดานักประวัติศาสตร์มองว่า ท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه เป็นเคาะลีฟะฮ์ นักปกครอง และนักเผยแผ่ที่ชาญฉลาด แม้งานตะวะฮ์ในยุคสมัยของท่านจะได้รับความสำเร็จในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ท่านยังได้ปฏิบัติและสื่อให้คนรุ่นต่อไปประจักษ์ชัดอีกว่า การที่อิสลามเข้าสู่อ้อมกอดของชนต่างศาสนิกได้นั้น มีปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การทำให้อิสลามมีชีวิต จนกระทั่งทำให้ชนต่างศาสนิกประจักษ์แจ้งถึงความยุติธรรมและความเมตตาธรรมของอิสลาม (Mohammad Abu Zahrah, 1992: 222-223)

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของคลื่นมหาชนชนต่างศาสนิกที่ไหลบ่าสู่สายธารของอิสลามในยุคสมัยของท่านอุมร์ อิบน์ अबดุลอะซีซ رضي الله عنه นั้น ผู้วิจัยพบว่า สอดคล้องกับหลักแห่งการตะวะฮ์ในรูปแบบทั้งสี่ประการอย่างครบถ้วน นั่นคือ ตะวะฮ์ด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน (دعوة بالملقاة) ตะวะฮ์ด้วยบริบทสถานการณ์หรือเชิงประจักษ์ (دعوة بالحال) ตะวะฮ์ด้วยการสงเคราะห์ (دعوة بالإحسان) และตะวะฮ์ด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี (دعوة بالقدوة)

2.1.9.6 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์บะนีอุมัยยะฮ์

ยุคสมัยอุมัยยะฮ์ถือเป็นยุคกลางของสะลัฟ ดำรงอยู่ในช่วงสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์ อรรอซีดีนทั้งสี่ ท่านมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อบีสุฟยาน رضي الله عنه เป็นผู้ปกครองท่านแรกของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ที่ก้าวขึ้นเป็นผู้ปกครอง บริหารกิจการบ้านเมืองและดำเนินนโยบายการพิชิตดินแดนแผ่ขยายอาณาจักรอิสลามไปยังหัวเมืองต่าง ๆ

จากการศึกษากิจแห่งการเผยแผ่อิสลามของราชวงศ์บะนีอุมัยยะฮ์นั้น ดำเนินการ โดยผ่านเส้นทางการพิชิตดินแดนและอื่น ๆ ผู้วิจัยพบว่า ในสมัยการปกครองของมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อบีสุฟยาน رضي الله عنه นั้นอิสลามได้แผ่ขยายออกไปอย่างวงกว้าง จนกลายเป็นอาณาจักรอิสลาม อันเป็นที่เกรงขามของอริราชศัตรู ส่งผลให้มีผู้สนับสนุนในภารกิจของท่านมากขึ้น

ราชวงศ์บะนีอุมัยยะฮ์ได้เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 41-132 (ค. ศ. 661-750) มีผู้ดำรงตำแหน่งผู้ปกครองทั้งหมด 14 ท่าน ครอบคลุมอาณาเขตการปกครอง 3 ทวีป คือ

- (1) ทวีปเอเชียแผ่ขยายไปถึงเมืองจีน และเมืองกาบูล
- (2) ทวีปยุโรปแผ่ขยายไปถึงประเทศสเปนในปัจจุบัน

(3) ทวีปแอฟริกาแผ่ขยายไปถึงประเทศที่ติดอยู่กับแถบทะเลแอตแลนติก

ในสมัยการปกครองของ มุอาวียะฮฺ อิบน์ อับดุลมุลก์ กงทัพของมุสลิมได้แผ่ขยายดินแดนออกไปยังภูมิภาคต่างๆของโลก โดยเฉพาะในทวีปเอเชีย จนเกือบจะถึงตะเข็บพรมแดนของประเทศปากีสถาน ทำให้ประชาชนได้แสดงออกถึงความกระตือรือร้นไม่ยอมอ่อนน้อมต่อมุสลิม อีกทั้งยังคงเคารพบูชาไฟ และรูปเจีวิดต่อไป

โดยเหตุนี้ มุอาวียะฮฺจึงได้ออกคำสั่งให้ปฏิบัติการปราบปรามกลุ่มชนเหล่านี้ เพื่อให้พวกเขาอยู่ในความสงบภายใต้การปกครองของมุสลิม และมุอาวียะฮฺได้จัดส่ง อับดุลลอฮฺ อิบน์ เซอวาร์นำทัพมุ่งหน้าไปพิชิตรัฐสินธ์ (ปากีสถานในปัจจุบัน) ได้สำเร็จ และทำการบูรณะปรับปรุงเมืองนี้ให้เป็นเมืองที่ปกครองโดยผู้นำมุสลิม หลังจากนั้นก็อัยส อิบน์ อัล ฮัยษัม ได้เดินทางไปพิชิตเมืองคูรอซาน ซึ่งตั้งอยู่ทางภาคตะวันออก ตามคำรับสั่งของมุอาวียะฮฺ โดยนำทัพบุกเข้าไปในอัฟกานิสถาน เพื่อยึดครองเมือง บัลค และได้ทำการก่อสร้างมัสยิดขึ้นมา ต่อจากนั้น มุอาวียะฮฺ ได้ส่งอับดุลลอฮฺ อิบน์ ฮาซิม เป็นผู้นำทัพเดินทางไปพิชิตเมืองเฮราตและเมืองอื่นๆอีกด้วย เช่นเมืองบูกอรอและสะมัรกอนด (Ahmad shalabi 1984: 1/18-19)

ในสมัยการปกครองของมุอาวียะฮฺ ผู้วิจัยสามารถจำแนกขั้นตอนการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกออกเป็นประเด็น ดังนี้

ก. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

สมัยการปกครองของมุอาวียะฮฺ ในปี ฮ.ศ. 50 (ค.ศ. 670) ท่านได้จัดส่งกำลังทหารไปให้กับอุกบะฮฺ อิบน์ นาเฟียฮฺ ผู้ปกครองเมืองบัยรเกะฮฺ จำนวน 10,000 คน เพื่อทำการพิชิตแอฟริกาตะวันตก อุกบะฮฺจึงนำกองกำลังทหารของมุสลิมเข้าไปในดินแดนดังกล่าว กระทั่งสามารถพิชิตดินแดนส่วนนั้นได้ แผ่ขยายเข้าไปจนถึงตูนิเซียในปัจจุบัน ส่งผลให้พวกเบอร์เบอร์จำนวนหนึ่งได้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ถึงอย่างไรก็ตาม หลังจากที่พิชิตแอฟริกาแล้วบรรดามุสลิมก็ต้องประสบกับอุปสรรคบางประการ เนื่องจากดินแดนแห่งนี้พันพ้องทางภูมิศาสตร์ของแอฟริกาเป็นภูเขา สลับซับซ้อน จึงทำให้พวกเบอร์เบอร์ซ่อนตัวอยู่แถบหุบเขาเพื่อชุมนุมโจมตีกองกำลังทหารของมุสลิมได้ โดยเหตุนี้เองการพิชิตแอฟริกาจึงต้องใช้เวลามากกว่า 60 ปีกว่าจะเสร็จสิ้นสมบูรณ์

เมื่ออุกบะฮฺได้พิชิตแอฟริกาและสามารถเอาชนะพวกเบอร์เบอร์ได้แล้ว ท่านจึงได้นำทัพมุ่งหน้าลงไปทางตอนใต้ของตูนิเซีย ณ ที่นั่นเอง ในปี ฮ.ศ. 55 ท่านได้ดำเนินการก่อสร้างสถาปนาเมืองก็อรรอวานขึ้นมา ซึ่งถือว่าเมืองแห่งนี้เป็นเมืองแห่งแรกที่มุสลิมได้จัดสร้างขึ้นในทวีปแอฟริกา โดยใช้เวลาในการก่อสร้างเมืองเป็นเวลา 5 ปี จึงเสร็จเรียบร้อย ต่อมาก็ดำเนินการก่อสร้างมัสยิดกลางขึ้นมา ซึ่งถือได้ว่ามัสยิดที่มีความโดดเด่นด้านสถาปัตยกรรมที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอิสลาม ส่งผลให้เมืองแห่งนี้กลายเป็นจุดศูนย์กลางในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามในภาคพื้นตะวันตกของทวีปแอฟริกา

หลังจากที่อิสลามได้แผ่ขยายตัวเข้าสู่ดินแดนแอฟริกาตะวันตกและมีเมืองกือยรอวานเป็นศูนย์กลางใหญ่แล้ว ทำให้มีผู้คนผู้สนใจอิสลามด้วยหลักคำสอนที่ผดุงความยุติธรรมให้ความช่วยเหลือมนุษยชาติทุกคนโดยไม่มีเส้นแบ่งทางเชื้อชาติ ศาสนาและความเชื่อใดๆ ส่งผลให้มีผู้คนที่หลั่งไหลเข้ามารับอิสลามจำนวนมาก ต่อมาในปี ค.ศ. 710 ศาสนาอิสลามก็เริ่มแผ่ขยายเข้าสู่ดินแดนอันดาลุส(สเปน) โดยการนำทัพของฎอริก อิบนูซียาด พร้อมด้วยกำลังพลจำนวน 7,000 นาย มุ่งหน้าไปยังอันดาลุส(สเปน) ด้วยความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวของแม่ทัพฎอริก อิบนูซียาดนั่นเอง ท่านได้นำกองกำลังทหารมุสลิมมุ่งหน้าไปยังอันดาลุส(สเปน) โดยใช้เรือในการเดินทางข้ามช่องแคบยิบรอลตาร์ ข้าราชการความเคลื่อนไหวในการยกทัพของกองทัพมุสลิมไปยังสเปนของทหารมุสลิมในครั้งนี้ถึงกษัตริย์กษัตริย์ร็อดเดอริกแห่งอันดาลุส(สเปน) พระองค์จึงไม่รอช้า ทรงบัญชาให้ทหารของพระองค์ยกทัพมาสกัดกั้นสู้รบกับกองกำลังทหารมุสลิม กระทั่งเกิดการสู้รบขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายทางตอนใต้ของอันดาลุส(สเปน) เป็นการสู้รบอย่างดุเดือดซึ่งเกิดขึ้นในวันที่ 19 กรกฎาคม ค.ศ. 711 ส่งผลให้ฝ่ายมุสลิมได้รับชัยชนะ และในการศึกครั้งนี้กษัตริย์ร็อดเดอริกได้สิ้นพระชนม์ หลังจากเสร็จสิ้นการสู้รบแล้วในเดือน ตุลาคม ค.ศ. 711 ฎอริก อิบนูซียาด ก็เดินทางไปยังเมืองคอร์โดวา (Cordova) ในที่สุดเมืองคอร์โดวาและโทเลโด (Toledo) ก็อยู่ภายใต้การปกครองของมุสลิมในเวลาต่อมา (Ibrahim Ahmed Aladawi 1995: 232-237)

ข. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์อุมัยยะฮฺ

จากการศึกษาแนวทางการตะอวะฮฺในยุคสมัยราชวงศ์อุมัยยะฮฺ ผู้วิจัยพบว่า การตะอวะฮฺในสมัยราชวงศ์อุมัยยะฮฺ ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวงซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 3 ทวีป แม้ว่า การขยายตัวและการเผยแผ่อิสลามสู่ผู้คนในภาคพื้นดังกล่าว จะทำให้พวกเขาเข้ารับอิสลามด้วยวิธีการที่กองทัพมุสลิมเข้าไปพิชิตดินแดนต่าง ๆ เหล่านั้นก็ตาม เนื่องจากบางครั้งผู้ปกครองในดินแดนดังกล่าวกดขี่ข่มเหงประชาชนเป็นเหตุให้พวกเขาได้เดินทางมาขอความช่วยเหลือเพื่อขจัดและทำลายระบอบที่อธรรมของผู้ปกครองที่อธรรมนั่นเอง (Ahmad shalabi 1984: 1/29) ซึ่งสอดคล้องกับหลักแห่งการตะอวะฮฺในรูปแบบการตะอวะฮฺเชิงประจักษ์หรือสถานการณฺ์ (الدعوة بالحجة)

2.1.9.7 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์อับบาสิยะฮฺ

ราชวงศ์อับบาสิยะฮฺ ได้ถือกำเนิดขึ้นมาในระหว่างปี ฮิจเราะฮ์ศักราชที่ 132-656 ครอบงำอาณาจักรยาวนานถึง 524 ปี ถือว่าเป็นยุคทอง ยุคที่มีความสำคัญยุคหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์อิสลาม และเป็นยุคที่มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านการเมือง การปกครอง ด้านศาสนา การศึกษา เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีเคาะลีฟะฮฺ ฮารูน อรรอซิด ซึ่งเป็นผู้ปกครองคนสำคัญและมีความโดดเด่นในสมัยการปกครองแห่งราชวงศ์อับบาสิยะฮฺ

เคาะลีฟะฮ์ ฮารูน อรรอซิด ท่านเป็นผู้ปกครองที่ให้ความสนใจเกี่ยวกับสภาพการดำรงชีวิตของประชาชน ท่านจะเดินทางไปเยี่ยมเยือนประชาชนทุกแห่งหนไม่ว่าสถานที่แห่งนั้นจะลำบากทุรกันดารปานใดก็ตาม ท่านจะท่องเที่ยวไปตรวจตราดูสภาพและวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนและให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากลำบาก แจกจ่ายเงินให้แก่คนยากจนขัดสน ท่านบริหารกิจการบ้านเมือง ประเทศเกิดความสงบสุข มีเสถียรภาพ ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ทำให้ชื่อเสียงของท่านโด่งดังเป็นที่เลื่องลือไปทั่ว ทั้งตะวันออกจรดภาคพื้นตะวันตก (Ahmad Shalabi, 1984: 3/43)

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์อับบาสิยะฮ์ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก. ยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของราชวงศ์อับบาสิยะฮ์

การเผยแผ่ศาสนาอิสลามของราชวงศ์อับบาสิยะฮ์นั้นได้เน้นยุทธศาสตร์ความมั่นคงและความปลอดภัยเพื่อให้ได้รับความสำเร็จในการแผ่ขยายอิสลาม โดยจัดวางระเบียบแบบแผน ดังนี้

(1) จัดตั้งศูนย์กลางการเผยแผ่อิสลามที่เมืองกูปะฮ์ ให้เป็นศูนย์กลางประชาสัมพันธ์และผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเผยแผ่อิสลามที่เมืองกูปะฮ์ คือมัยสาเราะฮ์ ซึ่งเป็นคนสนิทของอะลี อิบน์ อับดุลลอฮ์

(2) จัดตั้งศูนย์กลางการเผยแผ่อิสลามที่แคว้นคูรอซาน ซึ่งเป็นแคว้นที่ใหญ่ในทวีปเอเชีย ซึ่งทิศเหนือและทิศตะวันออกติดกับแม่น้ำโอซุส (Oxus River) ทิศใต้ ติดกับภูเขาฮินดูกูช ส่วนชายแดนติดต่อกับเปอร์เซีย และผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ดำเนินการเผยแผ่อิสลามในแคว้นแห่งนี้คือ มุฮัมมัด อิบน์กุไนซีอัล-อฎฎ็อร และอบูอิกริมะฮ์ ซิยาต อิบน์ ดิรฮัมอัสน็อรจ (Ibrahim ahmed Aladawi 1995: 293)

ข. ขั้นตอนการเผยแผ่ของราชวงศ์อับบาสิยะฮ์

ขั้นตอนแรกเป็นการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาอิสลามอย่างลับๆ ซึ่งราชวงศ์อับบาสิยะฮ์มีความซันติในการเผยแผ่อุดมการณ์และแนวคิด ซึ่งต้องใช้เวลาในการเผยแผ่แนวความคิดเป็นเวลา 27 ปี เริ่มตั้งแต่ปี ฮ.ศ. 100 จนถึง ปี ฮ.ศ. 127 รวมเวลา โดยที่นักเผยแผ่ในขั้นตอนแรกนี้ได้แสดงตัวเป็นพ่อค้าและปะปนร่วมเดินทางไปกับบรรดาผู้แสวงบุญในช่วงพิธีฮัจย์

ราชวงศ์อับบาสิยะฮ์ได้ถือกำเนิดขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการเคลื่อนไหวแนวความคิดและดำเนินภารกิจต่างๆโดยไม่เปิดเผย และมุ่งมั่นในการสร้างความความมั่นคงและมีเสถียรภาพให้เกิดขึ้นภายในประเทศ (Ibrahim ahmed Aladawi 1995: 297)

ค. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในยุคสมัยนั้น

จากการศึกษาแนวทางการตะวะฮ์ในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮ์ ผู้วิจัยพบว่าการตะวะฮ์ในสมัยราชวงศ์อับบาซียะฮ์ ถือว่าประสบความสำเร็จอย่างใหญ่หลวง ซึ่งขั้นตอนแรก ๆ แห่งการเผยแผ่อิสลามนั้นใช้วิธีการแสดงตัวเป็นพ่อค้าและปะปนร่วมเดินทางไปกับผู้แสวงบุญในช่วงพิธีฮัจย์ เมื่อเดินทางตัดผ่านดินแดนใด ๆ พวกเขา ก็แสดงตนเป็นพ่อค้าเพื่อนำสินค้าไปค้าขายหรือเดินทางไปนครมักกะฮ์ พวกเขาแสดงตัวเข้าไปคุกคลีตักตัวสนทนากับชาวเมืองนั้นโดยนำอิสลามไปบอกกล่าว และเผยแผ่แก่พวกเขาด้วยวิทย์ปัญญาและคำสอนที่งดงาม ที่สะท้อนให้เห็นถึงความงดงามของจริยธรรมอิสลามในมิติต่าง ๆ จนเป็นที่ประจักษ์และประทับใจแก่พวกเขา (Ahmad Shalabi, 1984: 3/47)

นอกเหนือจากนั้นยังพบว่า ในสมัยการปกครองของราชวงศ์อับบาซียะฮ์ มีการก่อตั้งศูนย์ต่างๆในการเผยแผ่อิสลามมุ่งเน้นศิลปวิทยาการ และการแปลตำราวิชาการจากภาษากรีกและอินเดียเป็นภาษาอาหรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมัยการปกครองของเคาะลีฟะฮ์ฮารูนัรรอชิด ซึ่งถือได้ว่าเป็นยุคเรืองรองแห่งวิชาการและอารยธรรมอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับหลักแห่งการตะวะฮ์ในรูปแบบการตะวะฮ์เชิงงานประพันธ์ การแปลและการแต่งตำราทางวิชาการ (دعوة بالملق))

2.1.9.8 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์อุมัยยะฮ์

ในปี ค.ศ.1299 กองทัพมองโกลนำทัพเข้ามาโจมตีอาณาจักรเซลจุกเติร์ก แห่งอนาโตเลียจนพ่ายแพ้ยับเยิน กระทบล้มสลาย ส่งผลให้อูซมาน อิบน์ อ์ตุซูล แห่งราชวงศ์อุมัยยะฮ์ หรืออ็อตโตมานเติร์กได้ก่อตั้งอาณาจักรอุมัยยะฮ์ขึ้นมา และท่านก็ได้ประกาศตัวเป็นผู้ปกครองอาณาจักรอ็อตโตมานทางภาคพื้นตะวันตกของอนาโตเลีย ได้แก่มลฑลไซมุต ดังนั้นท่านอูซมานถือว่าเป็นผู้ปกครองท่านแรกแห่งราชอาณาจักรอ็อตโตมาน (Ahmad Shalabi, 1984: 4/ 78)

อูซมาน อิบน์ อ์ตุซูล เมื่อท่านได้ก้าวขึ้นดำรงตำแหน่งผู้นำในการปกครองแล้ว ท่านก็ได้จัดวางระเบียบและกลไกการบริหาร และวางยุทธศาสตร์ในการแผ่ขยายดินแดนเข้าไปถึงทะเลมาร์มารัสและทะเลดำ เพื่อทำศึกแย่งชิงดินแดนแห่งไบแซนไทน์กลับคืนมา และในปี ค.ศ. 1317 ท่านอูซมานได้นำทัพเข้าปิดล้อม และตีเมืองเมืองบรูเซฮ์ (Brousse) ในอนาโตเลียซึ่งอยู่ติดกับทะเลมาร์มารัสกลับคืนมาได้ และได้สถาปนาเป็นเมืองหลวงราชธานีของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ หลังจากนั้นไม่นาน ท่านอูซมานได้นำทัพครั้งยิ่งใหญ่เข้าพิชิตกรุงคอนสแตนติโนเปิ้ลกลับคืนมาได้ เหตุการณ์ดังกล่าว นั้นเกิดขึ้นในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1327 (Ahmad Shalabi, 1984: 4/80)

การเข้ารับอิสลามในยุคสมัยของราชวงศ์อุมัยยะฮ์ สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

ก. ยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามของราชวงศ์อุมัยยะฮ์

ผลงานที่ยิ่งใหญ่ของอุซมาน อิบน์ อ์ตตุล คือ การที่เขาสามารถสร้างความเป็นเอกภาพหนึ่งเดียวในมวลประชาชาติอิสลามให้เกิดขึ้นมาได้ ทั้งๆที่มีการผสมผสานแตกต่างในชาติพันธุ์ไม่ว่าจะเป็นชนชาติอัลบาเนีย สลาฟ ฮังการี และเติร์ก หลังจากอุซมาน อิบน์ อ์ตตุล ได้เสียชีวิตลงต่อมาก็มีผู้ที่สืบทอดการปกครองต่อจากท่าน ต่างก็ปฏิบัติภารกิจในการเผยแผ่อิสลามอย่างต่อเนื่อง โดยสนับสนุนบรรดานักเผยแผ่ศาสนาให้ปฏิบัติหน้าที่ประกาศอิสลามและเชิญชวนประชาชนในดินแดนที่พิชิตมาได้สู่ศาสนาอิสลามโดยสมัครใจ ด้วยวิธีการ มีวิทยปัญญาและคำสอนที่ตรงตามมาเป็นแนวทางในการเผยแผ่ศาสนา (Ahmad Shalabi, 1984 :4/ 85)

ข. จำนวนผู้เข้ารับอิสลาม

ภารกิจแห่งการเผยแผ่อิสลามของราชวงศ์อุซมานียะฮ์ในหมู่ประชาชนชาวบอลข่าน ก็ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และประสบผลสำเร็จอย่างใหญ่หลวง ในการประกาศศาสนาส่งผลให้มีประชาชนเข้ารับอิสลามในดินแดนดังกล่าว ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่แล้วอาศัยอยู่ในเอเชียน้อย และคาบสมุทรบอลข่านได้เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามระหว่างปี ค.ศ.1620-1650 รวมเวลาราว 30 ปี ประมาณ 300,000 คน และยังไม่ถึงคริสต์ศตวรรษที่ 17 ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์ในดินแดนแห่งนี้ก็กลายเป็นชนกลุ่มน้อยโดยปริยาย เนื่องจากปัจจัยในการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามเข้าไปยังดินแดนดังกล่าว กอปรกับความเสื่อมโทรมทางจริยธรรมและสังคมของชาวคริสเตียนเอง (Sir Thomas W.Arnold, 1970 : 172)

ชาวคริสเตียนในยุโรปตะวันออกส่วนใหญ่แล้วยึดโยงและให้ความสนใจเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาคริสต์น้อยมาก ยังจมปลักอยู่กับความเชื่อที่เหลวไหลเข้ามาครอบงำ โดยมุ่งเน้นปาฏิหาริย์และสิ่งอัศจรรย์ เมื่อพวกเขาพิสูจน์ในสิ่งนั้นๆโดยไม่ได้รับผลการตอบแทนที่พวกเขาคาดหวังแล้ว เมื่อนั้นความศรัทธาของพวกเขาพร้อมเสื่อมโทรมได้ทุกเมื่อ อีกทั้งชาวคริสต์มีจำนวนไม่น้อยที่ได้ประจักษ์ด้วยตนเอง ถึงคำสอนในศาสนาคริสต์ที่มีความอ่อนแอ มีอาจแก้ไขปัญหาสังคมที่มีความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมได้ ทำให้คริสต์ศาสนิกชนจำนวนมาก ต่างก็ได้มุ่งหน้าเข้าหาโบสถ์ เพื่อให้ นักบุญผู้หนึ่งออกมาช่วยกอบกู้ศาสนาคริสต์ให้พ้นภัยจากความเสื่อมโทรมทางจริยธรรมและชี้ทางออกให้แก่สังคมของพวกเขา อันนำมาซึ่งความสงบสุขและความสันติในสังคม แต่แล้วนักบุญของก็มีอาจช่วยเหลือกอบกู้สถานการณ์อันเลวร้ายได้ ในที่สุดชาวคริสเตียนในดินแดนดังกล่าวก็ทยอยเข้ารับอิสลามอย่างต่อเนื่อง (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 173)

เหตุการณ์ในลักษณะเช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วในหมู่บ้านแห่งหนึ่งทางตอนใต้ของอัลบาเนีย จากการที่ชาวเมืองได้นับรวมตัวกัน เพื่อสวดภายในโบสถ์ประจำหมู่บ้าน เพื่อขอให้นักบุญได้สำแดงปาฏิหาริย์เพื่อช่วยเหลือให้หลุดพ้นจากเพทภัยที่กำลังคุกคามพวกเขาอยู่ อีกทั้งพวกเขาสัญญาว่าจะถือศีลอดจนกระทั่งถึงวันอีสเตอร์ เพื่อรอคอยความช่วยเหลือจากพระเป็นเจ้า เมื่อวันอีสเตอร์มาถึงปาฏิหาริย์ไม่มีแว่วที่จะเกิดปาฏิหาริย์ ส่งผลให้พวกเขาต้องพบกับความผิดหวัง ด้วยเหตุนี้เอง

ทำให้ชาวเมืองเหล่านั้นก็ได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 174)

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า การเผยแผ่อิสลามในช่วงเวลานั้น มีความจริงจังกและตื่นตัวเป็นอย่างมาก เนื่องจากการแสดงบทบาทของผู้นำทางการปกครองและนักเผยแผ่ศีลธรรมของอิสลามนั้นตามหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามอันบริสุทธิ์ ปราศจากความเชื่อที่มลาย ซึ่งได้ประจักษ์ชัดต่อประชาชนในภูมิภาคแห่งนี้ชัดเจนมาแล้ว ถ้าหากนักเผยแผ่ศาสนาอิสลามเหล่านี้ไม่มีการตื่นตัว ไม่มีวิหยปัญญาในการเผยแผ่แล้ว แน่อนชาวคริสเตียนก็คงไม่รู้จักอิสลาม และความความมดงามของหลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามที่มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ แต่ประการใดทั้งสิ้น

ค. ปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในยุคสมัยอยุธยา

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าไปสู่การเกื้อหนุนต่อการแพร่หลายของศาสนาอิสลามในยุคสมัยนี้ คือ การที่ชาวมุสลิมในดินแดนยุโรปตะวันออกได้แต่งงานกับสตรีชาวคริสเตียน ส่งผลให้ลูกที่เกิดจากการแต่งงาน ถูกนำมาเกี่ยวโยงกับศาสนาของฝ่ายบิดา (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 184)

ราชวงศ์อยุธยาได้ใช้โอกาสและหลายช่องทางในการเผยแผ่คำสอนอิสลามซึ่งทำให้ผู้คนเป็นจำนวนมากยอมจำนนและเข้ารับอิสลาม ดังที่ Sir Thomas W. Arnold (1970: 211) ได้สรุปไว้ ดังนี้

- (1) เป็นการจัดงานคิตาน (การขริบหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ) เพื่อเปิดโอกาสให้ชนต่างศาสนิกมีส่วนร่วมในการสังเกตุ
- (2) ส่งเสริมและให้ขวัญกำลังใจแก่ชาวคริสเตียนในขณะที่เข้ารับอิสลาม โดยจัดงานเทศกาลใหญ่โตเพื่อเชิดชูเกียรติแก่พวกเขา
- (3) มีการมอบปัจจัยและสิ่งของต่างๆให้แก่ผู้เข้ารับอิสลามเพื่อสร้างความอบอุ่นและแสดงออกถึงความใกล้ชิดและให้ที่พักพิงทางจิตใจให้แก่พวกเขา
- (4) ผู้ที่เข้ารับอิสลามนั้น อนุญาตให้สิทธิ์ครอบครองในทรัพย์สินและที่ดินของตนเองได้
- (5) ผู้ที่เข้ารับอิสลามนั้นมีสิทธิพิเศษต่างๆที่พึงได้รับจากรัฐอิสลาม
- (6) เมื่อเชลยสงครามเข้ารับอิสลาม เขาจะได้รับอิสรภาพเป็นไทแก่ตัวเอง
- (7) ภาษีรัชชูปการ จะได้รับการยกเว้นแก่ชนต่างศาสนิกเมื่อเขาได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลาม
- (8) เปิดโอกาสให้แก่ผู้สนใจอิสลามด้วยการส่งเสริมให้พวกเขาประกอบอาชีพที่ได้ผลกำไรดงาม อันนำมาซึ่งการสร้างแรงจูงใจให้พวกเขาเข้ารับอิสลาม

นักวรรณกรรมและนักปรัชญาชาวยุโรปจำนวนมากต่างชื่นชมถึงบทบาทแห่งการเผยแพร่อิสลามด้วยหลักแห่งการผดุงความยุติธรรมและเมตตาธรรมต่อประชาชนทุกชนชั้นทุกศาสนาของราชวงศ์อูษมานียะฮ์ในยุโรปนั้น ทำให้ความตึงเครียดเหล่านั้นถูกขับขานตลอดไปเช่น วอลแตร์ (Voltaire) นักปรัชญานามอุโฆษชาวฝรั่งเศส (ปี ค.ศ. 1694-1778) ได้บรรยายถึงบทบาทของมุสลิมผู้มีชัยชนะต่อคริสเตียนผู้พ่ายแพ้ว่า “พวกเติร์กไม่เคยข่มขู่คุกคามและละเลยต่อการปฏิบัติความตึงเครียดกับชาวคริสเตียน สิ่งที่เป็นตัวอย่างเชิงประจักษ์ ก็คือประชาคมคริสเตียนไม่ว่าในประเทศใดก็ตามไม่ยินยอมที่จะให้ชาวมุสลิมสร้างมัสยิดของตนในประเทศนั้นๆ ซึ่งตรงกันข้ามกับพวกเติร์ก ที่อนุญาตให้ชาวกรีกซึ่งพ่ายแพ้สงครามสร้างโบสถ์ในคริสตศาสนาแห่งตนได้” (Ahmad Shalabi, 1984 : 94)

จากการศึกษากระบวนการตะอวะฮ์ในสมัยราชวงศ์อูษมานียะฮ์ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การตะอวะฮ์เผยแพร่อิสลามของราชวงศ์อูษมานียะฮ์ประสบผลสำเร็จอย่างใหญ่หลวงส่งผลให้มีผู้เข้ารับอิสลามจำนวนมากนั่นก็คือ การเผยแพร่อิสลามในช่วงเวลานั้นเป็นไปอย่างตื่นตัวและมีความเข้มแข็งไม่ย่อท้อ โดยแสดงบทบาทให้เห็นถึงความสามารถและความเข้มแข็งของอิสลามจนเป็นที่ประจักษ์ชัดต่อประชาชนในดินแดนแห่งนี้ รวมถึงหลักการของศาสนาอิสลามนั้นมีความบริสุทธิ์ปลอดจากจากความเชื่อที่ไร้สาระและเหลวไหลทั้งปวง

นอกเหนือจากนั้นสาเหตุที่ชาวยุโรปได้เข้ารับอิสลาม เนื่องจากการที่ชาวมุสลิมในดินแดนยุโรปตะวันออกได้แต่งงานกับสตรีชาวคริสเตียนและลูกที่เกิดมาจากการสมรสดังกล่าวก็ถูกนำมาเกี่ยวข้องกับศาสนาของฝ่ายบิดา ตลอดจนช่องทางจากสื่อหลากหลายในการเผยแผ่คำสอนอิสลามทำให้ชาวยุโรปตะวันออกเกิดความประทับใจในเมื่อพวกเขาเข้ารับอิสลามแล้วก็ได้รับการให้ความช่วยเหลือและให้สิทธิพิเศษในด้านต่างๆจากรัฐบาลมุสลิม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการตะอวะฮ์ในรูปแบบของการสงเคราะห์ การสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจ เรียกว่า “ตะอวะฮ์ตุล อิมออะฮ์ฮ์” (دعوة الاغاثة)

2.1.9.10 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในยุคการล่าอาณานิคม

คริสต์ศตวรรษที่ 15 เกิดปรากฏการณ์การค้าค้นพบเส้นทางพาณิชย์เพื่อทำการค้ากับประเทศจีน นำไปสู่จุดเริ่มต้นของจักรวรรดินิยมในเอเชีย อันนำไปสู่ยุคแห่งการสำรวจโดยตรงและนำจุดเริ่มต้นของสงครามสมัยใหม่มาสู่ตะวันออกไกล จนถึงยุคแห่งการเดินเรือของยุโรปตะวันตกในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 16 ได้ขยายอิทธิพลและค้าขายเครื่องเทศ ภายใต้อิทธิพลของจักรวรรดินิยมยุโรปตะวันตกเพื่อต้องการเข้ามาครอบครองดินแดนในเอเชียตะวันออกให้ตกอยู่ภายใต้การปกครองของตน

ในทวีปเอเชีย สงครามโลกครั้งที่หนึ่งและสงครามโลกครั้งที่สองเป็นการช่วงชิงดินแดน กระทั่งนำไปสู่การสงครามระหว่างชาติมหาอำนาจ รวมถึงการพิพาทระหว่างชาติยุโรปกับรัสเซีย สหรัฐอเมริกากับญี่ปุ่น ผลจากการทำสงครามโลกทั้งสองครั้งทำให้เกิดความเสียหายในชีวิต

และทรัพยากรมหาศาล แม้ประเทศที่ได้รับเอกราชจากชาติมหาอำนาจจักรวรรดินิยมทางการเมืองในอาณานิคมแทบทั้งหมดก็ตาม แต่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ ตะวันออกกลางและเอเชียตะวันตก เป็นสนามแห่งการแข่งขันช่วงชิงของชาติมหาอำนาจ โดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ น้ำมัน แร่ธาตุ ทองคำ และอื่นๆ เป็นต้น (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 234)

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในยุคการค้าอาณานิคม ผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับจักรวรรดินิยมในเอเชียเท่านั้นสรุปได้ ดังนี้

ก. การเข้ามาของศาสนาอิสลามในประเทศอินเดียยุคการค้าอาณานิคม

ก่อนที่ศาสนาอิสลามจะเข้ามาในอินเดียนั้น สังคมฮินดูเป็นสังคมหลักของอินเดียจนเกือบจะเป็นสังคมเดียว อาจมีผู้นับถือศาสนาพุทธอยู่ประปราย แต่หลังจากอิสลามเข้ามาในดินแดนของอินเดีย ทำให้ความเชื่อ หลักปฏิบัติและวิถีชีวิตของอิสลามได้เข้ามาเปลี่ยนแปลงแทนที่สังคมเดิมในหลาย ๆ พื้นที่ โดยเฉพาะรัฐต่าง ๆ ในริมขอบของชมพูทวีปจนทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก

ศาสนาอิสลามในอินเดียดำรงอยู่บนการผสมผสานทางภาษาที่มีเอกลักษณ์พิเศษไม่ว่าภาษาอาหรับ ภาษาเปอร์เซีย และภาษาเติร์ก สำหรับภาษาอาหรับนั้นเป็นภาษาทางศาสนาโดยตรง เพราะเป็นภาษาที่มุสลิมทุกคนจะต้องศึกษาเรียนรู้การอ่านอัลกุรอาน ส่วนภาษาเปอร์เซียถูกนำเข้ามาโดยมะหมูด อัล-ฆ็อซนีย์ ผู้พิชิตเปอร์เซีย ซึ่งภาษาดังกล่าวนั้นได้กลายมาเป็นภาษาที่ถูกใช้บริหารกิจการของผู้ปกครองมุสลิมในอินเดียอีกหลายศตวรรษต่อมา และภาษาเติร์กก็ถูกนำมาใช้ในการสื่อสารโดยจักรพรรดิแห่งราชวงศ์โมกุล ซึ่งต่อมาได้เกิดภาษาใหม่ที่ผสมผสานกันระหว่างภาษาพื้นเมืองและภาษาของมุสลิมเรียกว่า ภาษาอูรดู ที่ถูกนำไปใช้เป็นภาษาวรรณกรรมชั้นสูงในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียตลอดคริสต์ศตวรรษที่สิบแปด

การปรากฏตัวของอิสลามในอินเดียถือว่าเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนอย่างยิ่ง ถึงกระนั้นก็ตามอิสลามก็สามารถดำรงอยู่ร่วมกับศาสนาฮินดูซึ่งเป็นศาสนาพื้นเมืองเดิมของอินเดียมาตลอดพันปีโดยที่ชาวฮินดูยังคงเป็นคนส่วนใหญ่ตลอดมา ด้วยสัมพันธภาพอันดีระหว่างอิสลามกับฮินดูนี้เอง เป็นปัจจัยสำคัญในการแสดงออกและสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมในอินเดีย ทำให้สภาพสังคมของมุสลิมในอินเดียและการฟื้นฟูอิสลามมีลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น ทำให้ศาสนาอิสลามได้ไหลบ่าเข้าสู่ชมพูทวีปในเขตพื้นที่ด้านตะวันตกถึงเทือกเขาฮินดูกูชโดยการนำของแม่ทัพหนุ่มมุสลิมชื่อว่า มุฮัมมัด อิบน์ กอลิม และในปี ค.ศ. 711 พื้นที่ส่วนใหญ่ของรัฐปัญจาบก็ถูกพิชิตได้เป็นส่วนใหญ่ โดยฝีมือของมุฮัมมัด อิบน์ กอลิม (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 241-243)

จากการศึกษาการเข้ามาของอิสลามในอินเดียผู้วิจัยพบว่า ศาสนาอิสลามได้เข้าสู่อินเดียโดยเข้ามาแทนที่สังคมเดิมในหลายๆพื้นที่โดยเฉพาะรัฐต่าง ๆ ในริมขอบของชมพูทวีป ด้วย

อิทธิพลทางศาสนา ความเชื่อ ทรัพยากร อำนาจและการดำรงอยู่บนการผสมผสานทางภาษาที่มีเอกลักษณ์พิเศษโดยเฉพาะภาษาอาหรับนั้นเป็นภาษาทางศาสนาโดยตรง อีกทั้งปัจจัยการแสดงออกและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมในอินเดียทำให้สภาพสังคมของมุสลิมในอินเดียมีความโดดเด่นจึงเป็นสาเหตุสำคัญทำให้มีผู้เลื่อมใสศรัทธาเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก

ข. การเข้ามาของศาสนาอิสลามในประเทศจีนยุคการล่าอาณานิคม

ในสมัยราชวงศ์ถัง (ค.ศ. 618-960) ศาสนาอิสลามเริ่มแผ่ขยายเข้าสู่ประเทศจีน ในบันทึกของราชสำนักถัง ได้ระบุว่า ก้าวแรกของศาสนาอิสลามที่เข้าสู่ในประเทศจีนนั้น นำโดยสาวกใกล้ชิดของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด มีนามว่า สะอัด อิบน์ อบีวักกือส ในฐานะหัวหน้าคณะทูตพร้อมด้วยนักเผยแผ่ศาสนาอิสลามจำนวน 15 คน เดินทางโดยทางเรือเข้าสู่ท่าเรือกวางเจา หลังจากนั้นก็ได้เดินทางต่อไปยังเมือง ฉางอาน ซึ่งเป็นเมืองหลวงของจีนสมัยนั้น เพื่อไปเข้าเฝ้าองค์พระจักรพรรดิ

ต่อมาคณะทูตได้เข้าเฝ้าองค์พระจักรพรรดิ พระองค์ก็ทรงสอบถามเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม หลังจากนั้นพระองค์ก็ทรงชื่นชมศาสนาอิสลาม พระองค์ทรงสอบถามเกี่ยวกับการละหมาดและการถือศีลอด ก็ได้รับคำตอบจากฝ่ายคณะทูตของอาหรับ เมื่อพระองค์ได้รับทราบหลักการและวิถีปฏิบัติดังกล่าวแล้ว พระองค์ทรงตรัสว่า การปฏิบัติละหมาดวันกับคืน 5 เวลา และถือศีลอดในเดือนรอมฎอน 1 เดือนเต็มนั้น เกินกว่าที่พระองค์จะรับได้ ทำให้พระองค์เองไม่เปลี่ยนมานับถือศาสนาอิสลาม แต่พระองค์ทรงอนุญาตให้สะอัด อิบน์ อบีวักกือส และคณะทูตเผยแผ่อิสลามในแผ่นดินจีนอย่างเสรี ท่านสะอัด อิบน์ออบีวักกือสได้เผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่เมืองกวางเจา และท่านได้สร้างมัสยิดขึ้นมาหลังหนึ่งที่เมืองกวางเจา ตั้งอยู่บนถนนกวางตา เมืองกวางเจา และมัสยิดหลังนี้มีอายุ 1,400 ปี นับเป็นมัสยิดที่เก่าแก่ที่สุดของเมืองจีน ซึ่งชาวจีนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณดังกล่าวก็ยังคงใช้เป็นสถานที่ละหมาดอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้ (Sir Thomas W. Arnold, 1970 : 265-266)

นอกจากการเดินทางของศาสนาอิสลามเข้าสู่ประเทศจีนผ่านเส้นทางทางบกในช่วงราชวงศ์ถังแล้ว อิสลามได้เข้าสู่เมืองจีนผ่านเส้นทางการค้าทางทะเลอีกเส้นทางหนึ่งโดยความร่วมมือทางการค้าระหว่างพ่อค้าอาหรับและจีน โดยเริ่มจากอ่าวเปอร์เซียและทะเลอาหรับ ผ่านอ่าวบังกลาเทศ ช่องแคบมะละกา ทะเลจีนใต้ สู่เมืองท่าของจีนเช่น กวางเจา พ่อค้าอาหรับและเปอร์เซียจำนวนมากได้เดินทางมาทำการค้า และบางคนก็ตั้งถิ่นฐานถาวรที่เมืองจีน

ช่วงราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ. 618-1279) นับว่าเป็นยุคแรกที่ชาวจีนได้หลงใหลเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก มุสลิมในประเทศจีนสมัยนั้นประกอบด้วย ทหารพ่อค้า และประชาชนพื้นเมืองเดิม พวกเขายึดมั่นในหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติในคำสอนของศาสนา ดำรงอัตลักษณ์และวิถีชีวิตอิสลามอย่างเคร่งครัด ได้รับการคุ้มครองดูแลจากผู้ปกครองชั้นสูง

ของจีนและเปิดโอกาสให้ชาวจีนแต่งงานกับพ่อค้าชาวอาหรับและเปอร์เซียได้ (Sir Thomas W. Arnold, 1970: 268-270)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าศาสนาอิสลามได้เข้าสู่ประเทศจีนในช่วงราชวงศ์ถังและราชวงศ์ซ่ง (ค.ศ.618-1279) นับว่าเป็นยุคแรกที่ชาวจีนได้หลงใหลเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมากเนื่องจากผู้ปกครองชาวจีนอนุญาตให้ชาวจีนตั้งบ้านเรือนและแต่งงานกับพ่อค้าชาวอาหรับและเปอร์เซียได้ ดังนั้นการแต่งงานจึงเป็นสาเหตุหนึ่งแห่งการเผยแผ่อิสลามและทำให้ชาวจีนพื้นเมืองเดิมได้เข้ารับอิสลาม

ค. การเข้ามาของศาสนาอิสลามทางภาคเหนือของประเทศไทย

นับตั้งแต่ช่วงกลางศตวรรษที่ 19 เกิดปรากฏการณ์การอพยพของชาวจีนมุสลิมเชื้อสายยูนนาน นับว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่สำคัญในการเข้ามาของศาสนาอิสลามสู่ดินแดนภาคเหนือของประเทศไทยโดยเฉพาะจังหวัดเชียงใหม่ และบริเวณใกล้เคียง ซึ่งปัจจุบันจีนมุสลิมเชื้อสายยูนนานได้อาศัยกระจัดกระจายตามพื้นที่ต่าง ๆ ของอำเภอฝาง อำเภอแม่เมาะ และอำเภอเมือง

ส่วนใหญ่ชาวจีนมุสลิมเชื้อสายยูนนาน มีอาชีพเป็นพ่อค้าที่เดินทางมาค้าขายตัดผ่านเส้นทางประเทศต่าง ๆ จนเข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย ชาวจีนมุสลิมกลุ่มนี้ถูกเรียกว่า “จีนฮ่อ” ซึ่งมีลักษณะเฉพาะแตกต่างไปจากชาวจีนกลุ่มอื่น ๆ

จนกระทั่งปี พ.ศ. 2430 ผู้ปกครองระดับสูงของจีนและผู้ติดตามได้เดินทางเข้าสู่เมืองเชียงใหม่ ซึ่งตรงกับรัชสมัยการปกครองเมืองเชียงใหม่ของพระเจ้าอินทนนท์ ได้มาสร้างถิ่นฐานเป็นชุมชนมุสลิมยูนนานและได้สร้างมัสยิดบ้านฮ่อขึ้นมา และชนกลุ่มนี้ก็ได้แสดงบทบาทอันโดดเด่นและสำคัญยิ่งในการพัฒนาและสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหน่วยงานภาครัฐมาโดยตลอด (ที่มาหนังสือครบรอบ 80 ปี มัสยิดบ้านฮ่อ, 2539 สุชาติ เศรษฐมาลินี)

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า ศาสนาอิสลามได้เข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยผ่านเส้นทางการอพยพของชาวจีนมุสลิมซึ่งส่วนใหญ่อพยพมาจากมณฑลยูนนานและส่วนหนึ่งคือกลุ่มพ่อค้าที่เดินทางเข้าสู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อมาทำการค้าขาย และชาวจีนมุสลิมเชื้อสายยูนนานกลุ่มนี้จะถูกเรียกว่า “จีนฮ่อ”

2.1.9.11 การแผ่ขยายและการเข้ารับอิสลามในประเทศไทยในยุคปัจจุบันกับบริบทของสังคมไทย

จากการศึกษาการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่า ในบริบทของสังคมไทยในยุคปัจจุบันเอื้อต่อการเผยแผ่หลักคำสอนของศาสนาอิสลามในทุกภูมิภาคของประเทศไทยส่งผลให้มีผู้สนใจและเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม อันเนื่องมาจากมีปัจจัยหลักเกื้อหนุนดังนี้

ก. สิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา

ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อบริบทของสังคมไทยในการเผยแผ่ศาสนาอิสลามและการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทยนั้นคือ ธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 38 ได้ระบุว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ ในการถือศาสนา นิิกายของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตาม ศาสนบัญญัติหรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตนเมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

นอกจากนี้รัฐธรรมนูญยังได้วางหลักประกันความเป็นธรรมต่อทุกไม่ว่าความเชื่อ ความศรัทธาจะแตกต่างกัน ทุกคนจะไม่ถูกเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนหนึ่งคนใดได้เปรียบหรือเสียเปรียบอันเนื่องมาจากความเชื่อทางศาสนาของตน รัฐธรรมนูญของไทยนั้นให้ความสำคัญแก่เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่ทุกศาสนา อันเป็นเสรีภาพที่จะก้าวล่วงละเมิดไม่ได้ และเป็นสิทธิที่จะต้องได้รับการรับรองและคุ้มครองทุกคน (รียา เต็ดขาด, 2546)

ข. การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมพหุวัฒนธรรม

การอยู่ร่วมกันในสังคมระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนิกในประเทศไทยนั้นเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่เอื้อต่อบริบทของสังคมไทยในการเผยแผ่อิสลามในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย แม้จะแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา หลักความเชื่อก็ตาม แต่ทว่าด้วยการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องเหมาะสมต่อกันคือสิ่งสำคัญที่จะช่วยทำให้สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข โดยเฉพาะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งเป็นสังคมที่สมาชิกในสังคมนั้นจำเป็นต้องเรียนรู้การปฏิบัติตน ให้เข้าใจในความแตกต่างเพื่อป้องกันความแตกแยกที่อาจเกิดขึ้นตามมาเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและพึงพาอาศัยกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อสังคมและประเทศชาติ ทำให้สังคมมีความสงบสุข มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ปราศจากปัญหาความขัดแย้งใดๆ เกิดการพัฒนาที่รวดเร็วและยั่งยืน เนื่องจากความสงบสุข ความมั่นคงในสังคม จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุนทางเศรษฐกิจ ทำให้ประเทศชาติมีรายได้เพิ่มขึ้น นำมาพัฒนาโครงสร้างทางสังคมให้มีประสิทธิภาพ และพร้อมรับมือกับความเสี่ยงหรือการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆของคนในชาติ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี มีหน้าที่การงานและรายได้ที่มั่นคง มีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

ค. สถาบันพระมหากษัตริย์กับมุสลิมในแผ่นดินไทย

รัฐธรรมนูญของประเทศไทยทุกฉบับนั้นจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภ์ทุกฉบับ โดยนัยของรัฐธรรมนูญนี้สรุปได้ 2 ประการ

ประการที่ 1 แสดงให้เห็นถึงน้ำพระราชหฤทัยที่กว้างใหญ่ไพศาลขององค์พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ ทุกรัชสมัยต่อผู้ที่นับถือศาสนาต่างๆที่อาศัยเป็นพลเมืองในสยามประเทศ

ประการที่ 2 แสดงให้เห็นน้ำใจอันกว้างใหญ่ของคนไทยทั้งประเทศ ที่แสดงถึงการยอมรับนับถือผู้คนที่นับถือศาสนาต่างศาสนา แม้ประชากรส่วนใหญ่ในประเทศไทยนับถือศาสนาพุทธ แต่ก็เป็นการแสดงถึงความใจกว้างว่า พี่น้องที่อยู่ร่วมกันในแผ่นดินนี้จะนับถือศาสนาใดๆก็ตาม ทุกคนอยู่ร่วมแผ่นดินกันได้อย่างเท่าเทียมกันมีความเสมอภาค ด้วยความสมานฉันท์ปรองดอง จะไม่มีใครรู้สึกแตกต่างผิดแปลก หรือรู้สึกว่าเป็นชนชั้นสองที่มาอาศัยอยู่ในแผ่นดินนี้ ไม่มีใครรู้สึกรังเกียจเหยียดฉันท์ต่อกัน

นอกจากนี้ สิ่งสำคัญในพระราชกิจวัตรของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับศาสนาอิสลามในประเทศไทยดังนี้

(1) พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเข้าพระราชหฤทัยศาสนาอิสลามอย่างลึกซึ้ง เช่นรูปแบบของคนไทยในการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของแต่ละกลุ่ม แต่ละศาสนิกนั้น อาจจะแตกต่างกันอยู่บ้าง โดยเฉพาะพี่น้องชาวไทยมุสลิมนั้นต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาที่ระบุไว้ชัดเจน และพี่น้องมุสลิมจะปฏิบัติตนนอกเหนือไปจากข้อบัญญัติของศาสนาไม่ได้ ซึ่งเรื่องนี้พระองค์ทรงเข้าใจดี เช่นในการเข้าเฝ้าฯ การถวายความเคารพ พระองค์ทรงเข้าใจดีว่าการถวายความเคารพโดยการกราบพระองค์ท่านนั้น พี่น้องมุสลิมทำไม่ได้โดยเด็ดขาด ทรงเข้าใจดีและไม่เคยทรงแสดงอาการรังเกียจ เวลาเสด็จฯไปทรงเยี่ยมประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทรงให้ความใกล้ชิดสอบถามทุกข์สุข ทรงสนพระราชหฤทัยในชีวิตความเป็นอยู่ ความเดือดร้อนของชาวไทยมุสลิมมาก

(2) ทรงห่วงใยความเป็นอยู่ของพี่น้องชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพิเศษ คราวใดที่เสด็จฯ แปรพระราชฐานไปประทับแรม ณ พระตำหนักทักษิณราชินีเวศน์ พบว่าพระองค์เสด็จออกไปเยี่ยมพี่น้องที่อยู่ไกลๆ ในชนบท เพื่อทรงตรวจสอบ ได้ถามทุกข์สุขว่าพี่น้องในชนบทนั้นมีความเดือดร้อนอะไร ต้องการอะไรให้ทางราชการไปช่วยเหลือ หลังจากนั้นก็ได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปตามสภาพภูมิประเทศ สภาพท้องถิ่นและสภาพภูมิสังคมอย่างทั่วถึง บางชุมชนก็ได้พระราชทานเงินช่วยเหลือ เพื่อทำนุบำรุงมัสยิด หรือโรงเรียน ปอเนาะ เป็นต้น บางรายก็ได้พระราชทานทุนในการประกอบอาชีพ ทรงรับเด็กกำพร้าที่ขาดผู้ปกครองดูแลไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้รับการเลี้ยงดู ได้รับการศึกษา บางรายที่เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงสุดวิสัยที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ ก็ได้พระราชทานทุนทรัพย์ส่วนพระองค์ และทรงรับไว้เป็นคนใช้ในพระบรมราชานุเคราะห์

ส่วนพระราชกรณียกิจพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่เกี่ยวข้องกับมุสลิมที่สำคัญมี 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

(1) ด้านการส่งเสริมการศึกษาตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม

ในปี พ.ศ. 2505 ท่านกงสุลใหญ่แห่งประเทศไทยขอเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วน้อมเกล้าฯ ถวายพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน ฉบับภาษาอังกฤษแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรง ทอดพระเนตรและได้ทรงศึกษาอย่างละเอียด ก็มีพระราชดำริว่าควรจะมีพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับภาษาไทยเพื่อพี่น้องชาวไทยมุสลิมที่รู้ภาษาไทยจะได้ศึกษาให้เข้าใจลึกซึ้ง เพื่อเป็นศักดิ์ศรีกับประเทศไทย ให้เกิดความทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศด้วย จึงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ท่านถ้วน สุวรรณศาสตร์ จุฬาราชมนตรีสมัยนั้น ได้รับพระบรมราชโองการเรื่องนี้ไปดำเนินการแปลความหมายของพระมหาคัมภีร์เป็นภาษาไทยเป็นครั้งแรก หลังจากอัลกุรอานฉบับความหมายภาษาไทยได้แปลเสร็จสมบูรณ์ จึงได้มีการจัดพิมพ์อัลกุรอานฉบับความหมายภาษาไทยเสร็จสมบูรณ์นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย ได้พระราชทานไปยังมัสยิดต่าง ๆ ทั่วประเทศ

(2) ด้านการส่งเสริมกิจการในศาสนาอิสลาม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จฯ ไปเปิดงานเมาลิดกลางทุกปี พี่น้องมุสลิมที่ได้ไปร่วมในงานเมาลิดกลาง มีความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่ผู้นำอ่านได้อ่านบทสวดที่ท่านศาสดามุฮัมมัดนั้น ทั้งสองพระองค์ทรงประทับยืนขึ้น เพื่อให้เกียรติแก่ท่านศาสดา อันนำมาซึ่งเป็นที่ประทับใจของพี่น้องที่ไปร่วมงานเป็นอย่างยิ่ง แล้วก็ถือปฏิบัติสืบมา ในระยะหลังๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระราชวงศ์แต่ละพระองค์เสด็จฯ ไปแทนพระองค์ในพิธีเมาลิดกลางติดต่อกันมาจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งผู้แทนพระองค์ที่ทรงได้รับงานนี้ต่อมาอย่างต่อเนื่องก็คือ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

(3) ด้านการศึกษาของพี่น้องชาวไทยมุสลิม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ แปรพระราชฐานไปทรงเยี่ยมราษฎรและได้ทอดพระเนตรเห็นในเรื่องของการศึกษา จึงได้มีพระราชดำริน้อยกว่าชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรรู้ภาษาไทยกลางให้เข้มแข็งกว่าที่เป็นอยู่ เพราะเด็กจังหวัดชายแดนภาคใต้พอเกิดมาแล้วก็อยู่กับพ่อแม่ก็พูดภาษามลายูท้องถิ่น เมื่อเข้าเรียนจบ ป.4 ก็พอพูดได้แต่ไม่เข้มแข็ง มีพระราชกระแสรับสั่งให้กระทรวงศึกษาธิการนำไปพิจารณาเพื่อส่งเสริม และขยายผลมายังครูที่สามารถสอนวิชาสามัญอื่น ๆ ได้ โดยได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลให้เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจนถึงระดับสูงสุด แล้วเด็กโรงเรียนเหล่านี้ได้รับการพัฒนา ได้รับทุนการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาสามารถสอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยของรัฐได้

(4) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริไปหลายร้อยโครงการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่นโครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการพัฒนาด้านการเกษตร โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม โครงการพัฒนา

ด้านการส่งเสริมอาชีพ โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุขและอื่น ๆ เป็นต้น ซึ่งโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริทุกโครงการนั้น ล้วนมีคุณูปการต่อราษฎรทั้งสิ้น เนื่องจากเป็นโครงการด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของราษฎร ทำให้ราษฎรทุกหมู่เหล่ามีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทุกคนต่างซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณต่อพระองค์อย่างหาที่สุมิได้

ส่วนการบริหารกิจการของศาสนาอิสลามในประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวคิดในการบริหารโดยให้มีคณะกรรมการกลางอิสลามชุดหนึ่งขึ้นมาดูแลกิจการศาสนาอิสลามให้เป็นระบบระเบียบเดียวกันทั่วประเทศ มีกฎหมายรับรองพระราชกำหนดว่าด้วยศาสนูปถัมภ์ฝ่ายอิสลาม พ.ศ. 2488 และ พ.ศ. 2491 การตั้งกองทุนสำหรับผู้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ พ.ศ. 2549 และตำแหน่งสำคัญทางศาสนาอิสลามในการบริหารกิจการศาสนาซึ่งเป็นตำแหน่งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เช่น ตำแหน่งจุฬาราชมนตรี และตำแหน่งกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทย เป็นต้น

(5) ด้านการยกย่องส่งเสริมบุคลากรที่รับผิดชอบกิจการศาสนาอิสลาม

การแต่งตั้งจุฬาราชมนตรี และคณะกรรมการกลางอิสลามแห่งประเทศไทยนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานเข็มพระปรมาภิไธยให้ประดับตำแหน่งซึ่งแต่ละบุคคลมีหน้าที่รับผิดชอบ ส่วนดาโต๊ะยุติธรรม ซึ่งจะเป็นผู้ที่ดูแลเกี่ยวกับบรรดาศักดิ์กฎหมายแพ่งว่าด้วยครอบครัวและมรดกใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ในตำแหน่งชั้นยศที่เท่าเทียมกับผู้พิพากษาเช่นกัน นอกจากนี้สุภาพสตรีชาวไทยมุสลิมไทยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เครื่องอิสริยาภรณ์อันเป็นเกียรติยิ่งแก่สุภาพสตรีชาวไทยมุสลิม ได้แก่ท่านผู้หญิงแสงดาว สยามวาลา และท่านผู้หญิงสมร ภูมิณรงค์ นับเป็นความภาคภูมิใจแก่สุภาพสตรีชาวไทยมุสลิมที่ประกอบคุณงามความดีให้กับสังคมอีกด้วย

ทั้งหมดนี้เป็นพระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน ที่มีต่อประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าทุกศาสนา เพื่อตอบแทนพระองค์ท่านที่ดีที่สุดก็คือการแสดงความรักภักดี การน้อมนำเอาหลักคิดทั้ง 6 ประการที่กล่าวข้างต้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ในการปฏิบัติงานอันสร้างความสามัคคีปรองดอง ความสงบสุขร่มเย็นและความมั่นคงให้เกิดขึ้นในสังคมไทยชาติบ้านเมืองสืบไป (บทบรรยายโดย นายพลากร สุวรรณรัฐ องคมนตรี : 2557, ที่มา www.siamrath.co.th ข้อมูลวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการศึกษาปัจจัยเกื้อหนุนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยพบว่า มุสลิมในประเทศไทยพึงมีความภาคภูมิใจต่อการดำรงอยู่ในการนับถือศาสนาอิสลาม โดยได้รับการคุ้มครองและดูแลจากหน่วยงานภาครัฐอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญ อีกทั้งมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและประกอบศาสนกิจอย่างเต็มความสามารถ โดยปราศจากการถูกบีบบังคับใด ๆ ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้เองจึงเป็นโอกาสที่เอื้อต่อบริบทของสังคมไทยในการเผยแผ่อิสลามเข้าไปในภูมิภาคต่าง ๆ ของ

ประเทศไทยอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกให้ความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามกระทั่งเข้ารับอิสลาม ซึ่งการประกาศตนเข้ารับอิสลามนั้นบางคนมีสาเหตุจากการแต่งงาน และบางคนด้วยความศรัทธาหลังการศึกษาเรียนรู้จนเกิดความเลื่อมใสศรัทธา

ง. คำสอนของศาสนาพุทธในประเทศไทย

ศาสนาเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญกับสังคมไทย เพราะเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ในหลากหลายสาขา ในมิติทางสังคมชี้ให้เห็นว่าหลักธรรมคำสั่งสอนของทุกศาสนานั้นมุ่งสั่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดีมีคุณธรรมสอน ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อยู่บนโลกใบนี้อย่างมีความสุข และเหนือสิ่งอื่นใดศาสนาเป็นสิ่งที่สร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในโลกนี้ด้วย

ศาสนาเป็นสิ่งยึดโยงจิตใจของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากศาสนานั้นมีคุณค่าและคุณประโยชน์สำหรับมนุษย์ในการยึดเหนี่ยวจิตใจเหนือมูลค่าทางวัตถุใด ๆ อีกทั้งศาสนาเป็นที่พึ่งพิงทางใจ ทำให้มนุษย์ไม่รู้สึกรอคอยและวังเวง เมื่อมรสุมชีวิตถาโถมเข้ามา ศาสนิกชนทุกศาสนาคงไม่ตกเป็นเครื่องมือของอำนาจไต่ต่ำ เพราะมิติทางสังคมในทุกคำสอนของทุกศาสนาสอนให้คนเป็นคนดี ออกจากความชั่วทั้งหลาย ศาสนาจุดดั่งแสงอาทิตย์สาดส่องโลกของเราให้สว่างไสว ด้วยการเข้าใจในสัจธรรม รู้รักสามัคคี มีจิตใจสุนทรพิน มีความรักใคร่ต่อกันและกัน ไม่อาฆาตพยาบาท ปฏิบัติแต่สิ่งที่ดีถูกต้อง เมื่อพิจารณาหลักคำสอนของศาสนาต่าง ๆ แล้ว จะเห็นว่ามิติทางสังคมในทุก ๆ ศาสนานั้น มุ่งเน้นการปลูกฝังจริยธรรมอบรมสั่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดี หลีกห่างจากความชั่ว เพื่อความสุขสันติในชีวิต

ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่สำคัญศาสนาหนึ่งของโลกและเป็นสถาบันที่สำคัญและยึดโยงกับสังคมไทยมาเป็นเวลาอันยาวนาน เพราะศาสนาเป็นเครื่องมือร้อยรัดจิตใจของคน ทำให้คนไทยมีจิตใจเอื้อเฟื้อกับศาสนาทุกศาสนา พึงยินดีให้ศาสนาอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศไทยดำเนินกิจกรรมทางศาสนาและการดำเนินชีวิตได้อย่างอิสระโดยไม่ได้ถูกกีดกันในสิทธิและเสรีภาพทางศาสนาแต่ประการใด

ศาสนาพุทธมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข มีหลักในการดำเนินชีวิตที่ดี สรรสร้างความสะดวกสบายแก่มนุษย์ช่วย ช่วยให้มนุษย์รู้จักเหตุผลผิดชอบชั่วดีด้วยตนเอง คำสอนในศาสนาพุทธไม่กีดกันศาสนาอิสลามในมิติของการนำเสนอและสนับสนุนให้ทุกคนเป็นคนดี สอนให้มนุษย์ละเว้นจากความชั่วทั้งปวง อีกทั้งไม่กีดกันและไม่มีข้อห้ามต่อพุทธศาสนิกชนในการเปลี่ยนศาสนาของตนเองสู่การนับถือศาสนาอิสลามและแต่งงานกับบุรุษและสตรีมุสลิม

พระพุทธศาสนาได้ยึดหลักของการเผยแผ่ที่เป็นต้นแบบโดยมีองค์ประกอบในหลักการ อุดมการณ์และวิธีการ ซึ่งเป็นแนวนโยบายและเนื้อหาสาระในหลักของพระพุทธศาสนาในการปฏิบัติหลักการ 3 ประการคือ ละความชั่ว ทำความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส และอุดมการณ์ 4

ประการ คือ อดทน มุ่งความสงบ ไม่เบียดเบียน และมุ่งนิพพาน และวิธีการ 6 ประการ คือ ไม่ว่าร้าย ไม่ทำร้าย สรรวมในปาฏิโมกข์ อยู่ในที่สงบ ขำระจิตให้สงบ รู้จักประมาณในการบริโภค

แม้การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม จะมีความต่างกันในด้านความเชื่อ ความศรัทธาของแต่ละกลุ่มคนก็ตาม แต่ทุกศาสนามีเป้าหมายมิติทางสังคมเหมือนกัน นั่นคือการสร้างสังคมแห่งคนดี มุ่งเน้นให้ทุกคนทำความดี ละเว้นจากความชั่ว เพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อยและมีเสถียรภาพ ไม่มีเวรภัยต่อกันและกัน โดยยึดหลัก เบญจศีล แปลว่า ศีล 5 ในศาสนาพุทธ ดังปรากฏในพระไตรปิฎกเล่ม 1 ภาค 4 หน้าที่ 443 อันได้แก่ (1) ปาณาติปาตา เวรมณี หมายถึงเจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการมุ่งมาดทำร้ายและเข่นฆ่าต่อสิ่งมีชีวิต ต้องมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีเมตตา และปรารถนาดีต่อผู้อื่น (2) อทินนาทานา เวรมณี หมายถึง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการกรรโชกทรัพย์ลักขโมยสิ่งของผู้อื่น (3) กาเมสุ มิจฉาจารา เวรมณี หมายถึง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติผิดประเวณี (4) มุสาวาทา เวรมณี หมายถึง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ ต้องเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีสัจจะวาจา ไม่กลับกลอก (5) สุราเมรัยเมษะปะมาทัฏฐานา เวรมณี หมายถึง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นการเสพสิ่งมีนเมาทั้งปวง (ที่มา :<https://sites.google.com> ข้อมูลวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2559)

จากการศึกษาคำสอนของศาสนาพุทธในประเทศไทยเกี่ยวกับเบญจศีลนั้น ผู้วิจัยพบว่า คำสอนของศาสนาพุทธในประเทศไทยในมิติทางสังคม มุ่งเน้นสอนให้ทุกคนเป็นคนดี ห้ามการเบียดเบียน ห้ามการทำร้ายและห้ามจองเวรต่อกัน สอนให้ทุกคนมีความเมตตา มีความปรารถนาดี และโอบอ้อมอารีต่อผู้อื่น สิ่งดังกล่าวนี้ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย

ด้วยหลักแห่งไมตรีภาพและความเอื้ออารีของศาสนาพุทธที่มีต่อมุสลิมในประเทศไทยนั้นนับเป็นช่องทางที่มีความสำคัญยิ่งในการเผยแผ่อิสลามในประเทศไทย ดังนั้นมุสลิมจะต้องให้เกียรติและมีปฏิสัมพันธ์กับพี่น้องต่างศาสนิกด้วยหลักแห่งไมตรีภาพเช่นกัน

จากการศึกษา การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกนับตั้งแต่ในยุคสมัยของท่านนบีมุฮัมมัดและในยุคสมัยถัดมาจนกระทั่งยุคปัจจุบันในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยพบว่า การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกแต่ละยุคสมัยนั้นมีปัจจัยเกื้อหนุนและเหตุผลที่ต่างกันอาจจะไม่ได้เข้ามาด้วยความศรัทธาทั้งหมดก็ตาม บ้างเข้ารับอิสลามสืบทอดตามกันมา บ้างก็เข้ารับอิสลามเนื่องอยู่ในภาวะสงครามและถูกกดดันในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตและทรัพย์สิน บ้างเข้ารับอิสลามด้วยความสมัครใจและความศรัทธา

ในยุคปัจจุบันมีชนต่างศาสนิกจำนวนหนึ่งที่เข้ารับอิสลาม เนื่องจากการศึกษาอิสลามโดยผ่านการอบรมจากสถาบันหรือองค์กรที่เปิดหลักสูตรอบรมให้ความรู้แก่ผู้สนใจอิสลาม นั้นมีอยู่หลายแห่งทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด โดยมีการเรียน การฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติตาม

เกณฑ์หลักสูตรที่สถาบันได้กำหนดขึ้นมาจนครบหลักสูตรและผู้ที่เข้ารับการอบรมจะต้องทำการทดสอบและวัดผลการเรียนเพื่อประเมินผลและได้รับหนังสือรับรองผ่านการอบรมจากสถาบันนั้น ๆ

ในขณะเดียวกันก็มีชนต่างศาสนิกอีกส่วนเป็นจำนวนไม่น้อยที่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุการแต่งงาน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม บรรดาอิมามและผู้บริหารองค์กรมัสยิดได้กำหนดเกณฑ์การแต่งงานให้แก่ชนต่างศาสนิกที่ประสงค์จะทำการแต่งงานกับบุรุษหรือสตรีที่นับถือศาสนาอิสลามนั้น จะต้องผ่านการเรียนการอบรมก่อนแต่งตามกรอบเวลาที่ทางมัสยิดได้กำหนดขึ้นมา ทั้งนี้เพื่อให้ชนต่างศาสนิกได้เข้าใจหลักการพื้นฐานของอิสลามก่อน หลังจากผ่านเกณฑ์การอบรมหลักสูตรแล้ว อิมามก็จะจัดการแต่งงานให้ในลำดับต่อไป

บางคนเปลี่ยนศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาสู่อิสลาม เพราะมีวิกฤตชีวิต ซึ่งผู้ให้ข้อมูลบางคนได้เล่าว่า “ชีวิตของตัวเองที่ผ่านมาในช่วงก่อนเปลี่ยนศาสนาไม่มีความสุขและรู้สึกถึงความทุกข์ยากจากเหตุการณ์วิกฤตในชีวิต สิ้นหวัง ตัวเองเห็นว่า ชีวิตมีบาปกรรมที่ไม่สามารถปลดปล่อยให้หมดได้ภายใต้ความเชื่อของศาสนาเดิม เมื่อรู้จักอิสลาม รู้สึกเหมือนมีหลักยึดใหม่ที่จะช่วยให้ชีวิตพ้นจากทุกข์” ผู้ให้ข้อมูลยังเล่าว่า “จุดประสงค์หลักที่ต้องการเข้ารับอิสลามก็คืออยากจะได้ปลดปล่อยบาป อยากได้แนวทางใหม่ ซึ่งเขาได้รับทราบมาจากเพื่อนที่เป็นมุสลิมมาว่า ถ้าเป็นมุสลิมใหม่แล้ว บาปทุกอย่างที่ผ่านมาถูกลบล้างปลดปล่อยจนหมดสิ้น ซึ่งมีแต่อิสลามเท่านั้นที่สอนในเรื่องนี้” จึงได้มาศึกษาเรียนรู้หลักการของอิสลามก่อนจนเกิดความเชื่อและศรัทธา ในที่สุดตนเองก็เข้ารับอิสลามด้วยพลังแห่งศรัทธาที่มีจุดหมายในชีวิต

2.2 หลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ)

2.2.1 ความหมายของฮิดายะฮฺ

คำว่า “ฮิดายะฮฺ” ตรงกับคำในภาษาอาหรับว่า (هداية) ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมอาหรับ โดยความหมายตามอัลมุอญมอัลวะส็ฎ (al-Mu'jam al-Wasit, 1960: 2/978) ฮิดายะฮฺ หมายถึง การแนะนำให้ถึงจุดหมาย แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) هداية جلية أو فطرية (ฮิดายะฮฺ ญิบิลียะฮฺ เอา ฟิฏริยะฮฺ) หมายถึง ฮิดายะฮฺ ที่ดำเนินไปตามกฎเกณฑ์แห่งธรรมชาติที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้กำหนดไว้ เช่น การชี้หนทางในการดำรงชีวิตแก่สัตว์โลกทั้งหลาย อันได้แก่มนุษย์และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ (Mohammad Ahmad, 1993: 37) ฮิดายะฮฺประเภทนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَىٰ﴾

(الأعلى: 3)

ความว่า “และผู้ทรงกำหนดสภาวะแล้วทรงชี้แนะทาง”

(อัลอะฮฺลา: 3)

จากอายะฮฺดังกล่าวนี้บ่งบอกว่า อัลลอฮฺ ﷻ คือ ผู้ทรงกำหนดสภาวะแล้วทรงชี้แนะแนวทาง พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ มิได้เป็นเพียงผู้สร้างและทำให้สิ่งที่ถูกสร้างสมบูรณ์เท่านั้น หากแต่พระองค์ยังทรงกำหนดสภาวะความเป็นไปของสิ่งถูกสร้าง พร้อมชี้แนะแนวทางหรืออิตายะฮฺแก่มนุษย์ และสรรพสิ่งทั้งหมดที่มีอยู่ในสากลโลก

“อิตายะฮฺ” มิได้มีความหมายเพียงการบรรลุถึงความสมบูรณ์แล้วเท่านั้น หากแต่อิตายะฮฺ ยังหมายถึง การถูกสร้างมาให้มีชีวิต มีสติปัญญาและมีพลังกำลัง ทั้งหมดนี้เป็นสัญลักษณ์และหลักฐานอันชัดเจนในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างสรรค์อันน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก

2) **إرشادية** (อิตายะฮฺ อิรชาดียะฮฺ) หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ทรงชี้แนะทางให้แก่มนุษย์ได้ประจักษ์ถึงวิถีแห่งการเคารพภักดีต่อพระองค์ และรู้จักแนวทางที่ถูกต้องและหลงผิด อิตายะฮฺประเภทนี้ ได้แก่ อิตายะฮฺที่อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอาน โดยการแต่งตั้งบรรดาเราะสูล มาชี้แนะทางสู่หนทางแห่งสัจธรรม (Mohammad Ahmad, 1993: 41)

อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ﴾

(الضحى: 7)

ความว่า “และพระองค์ทรงพบเจ้าระเห่เร่ร่อน แล้วก็ทรงชี้แนะทาง (แก่เจ้า) มิใช่หรือ?”

(อัญญา: 7)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِن جَعَلْنَاهُ نُورًا نَّهْدِي بِهِ مَنْ نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ﴾

(الشورى: 52)

ความว่า “และเช่นนั้นแหละเราได้วะฮียอัลกุรอานแก่เจ้าตามบัญชาของเรา เจ้าไม่เคยรู้มาก่อนเลยว่าอะไรคือคัมภีร์ และอะไรคือการศรัทธาแต่เราได้ทำให้อัลกุรอานเป็นแสงสว่างเพื่อชี้แนะทางโดยนัยนั้นแก่ผู้ที่เราประสงค์จากปวงบ่าวของเรา และแท้จริงเจ้านั้นจะได้รับการชี้แนะสู่ทางอันเที่ยงธรรมอย่างแน่นอน”

(อัลซุรรอ: 52)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾

(البلد: 10)

ความว่า “และเราได้ชี้แนะทางแห่งความดีและความชั่วแก่เขาแล้ว”

(อัลบะลัด: 10)

3) **هداية توفيقية** (ฮิดายะฮฺ เตอาฟีกียะฮฺ) หมายถึง อัลลอฮฺ ﷻ ให้ความช่วยเหลือแก่บ่าวของพระองค์ให้มีพลังและความสามารถที่ประสบความสำเร็จ ในการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และได้รับความช่วยเหลือจากพระองค์ ฮิดายะฮฺประเภทนี้ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสไว้ในอัลกุรอาน (Mohammad Ahmad, 1993: 44) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾

(هود: 88)

ความว่า “และความสำเร็จของฉันจะไม่เกิดขึ้นเว้นแต่ด้วยความช่วยเหลือของอัลลอฮฺ แต่พระองค์ฉันขอมอบหมายและยังพระองค์เท่านั้นฉันกลับไปหา”

(ฮูด: 88)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ

بِالْمُهْتَدِينَ﴾

(56: القصص)

ความว่า “แท้จริง เจ้าไม่สามารถที่จะชี้แนะทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่เจ้ารักได้ แต่อัลลอฮฺทรงชี้แนะทางที่ถูกต้องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์และพระองค์ทรงรู้ดียิ่งถึงผู้ที่อยู่ในแนวทางที่ถูกต้อง”

(อัลเกาะศอศ: 56)

นักอรรถาธิบายอัลกุรอานกล่าวว่า อายะฮฺนี้ถูกประทานลงมาเกี่ยวกับเรื่องราวของอับดุลอิบ ในขณะที่ท่านนบี ﷺ ได้นำเสนอและเชิญชวนให้อับดุลอิบผู้เป็นลุงของท่านเข้ารับอิสลามก่อนที่จะสิ้นชีวิต แต่ลุงของท่านก็ปฏิเสธ

ท่านอับนุกะษีร ราะหิมะฮ์ลลอฮฺ ได้อธิบายว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงกล่าวแก่ท่านนบี มุฮัมมัด ﷺ ว่า “โอ้มุฮัมมัดแท้จริงเจ้าไม่สามารถที่จะให้ฮิยาเยฮ์แก่ผู้ที่เจ้ารัก (หมายถึง ลุงของท่าน) ได้ กล่าวคือ เจ้าไม่มีสิทธิดังกล่าว แท้จริงเจ้ามีหน้าที่เผยแพร่และอัลลอฮฺ ﷻ จะทรงฮิยาเยฮ์แก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์แก่เขา” (Mohammad Ahmad, 1993: 46) สาเหตุการประทานอายะฮฺนี้ ดังมีรายงานในเศาะเฮียะหฺบุคอรีและมุสลิมว่า

((لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَنْهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أُمَيَّةَ وَأَبُو جَهْلٍ يَاعِمٌّ قُلْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَلِمَةً أَحَاجُّ لَكَ بِعِنْدِ اللَّهِ فَقَالَ لَهُ أَتَرَعْبُ عَنْ مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ فَأَعَادَ عَلَيْهِ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَعَادَ. فَكَانَ آخِرُ مَا قَالَهُ هُوَ عَلَى مِلَّةِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ وَأَبَى أَنْ يَقُولَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ))

(البخاري: 4398)

ความว่า “ขณะที่กำหนดแห่งความตายเข้าใกล้อะบดุลอิบ ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺได้เข้ามาหาเขา ในขณะนั้นอับดุลลอฮฺ อับนุอุมัยเยฮ์และอะบุนญะฮ์ลร่วมอยู่ในสถานที่แห่งนั้นด้วย ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮฺก็ประชิดข้างกายอับดุลอิบ พลังกล่าวว่า โอ้คุณลุง จงกล่าว “ลาอิลลาฮ่าอิลลัลลอฮฺ”เถิด ซึ่งเป็นประโยคที่ฉันจะนำไปยืนยันในการสงเคราะห์คุณลุง ณ องค์อัลลอฮฺ (ในวันแห่งการตอบแทน) ดังนั้น ทั้งสอง (อับดุลลอฮฺและอะบุนญะฮ์ล) ได้กล่าวเชิงคัดค้านว่า โอ้อะบดุลอิบเอ๋ย ท่านจะละทิ้งศาสนาของอับดุลมุฏฏออิบซึ่งเป็นศาสนาที่บรรพบุรุษของเราเคยนับถือมาก่อนกระนั้นหรือ

ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์ก็ยืนกรานกล่าวประโยค (กะลีมะฮฺชะฮาดะฮฺ) สอนลูกของท่านอีก แต่ทั้งสอง (อับดุลลอฮ์และอะบูญะฮัล) ก็ขัดขวางเช่นเคย แต่ท้ายที่สุดอะบูญอลิบ ยังมั่นอยู่ในศาสนาของอับดุลมุฏฏอิบตลอดไป โดยที่เขาไม่ยอมกล่าวประโยค “ลาอี้ลาฮ่า อิลลัลลอฮ์”

(หะดีษบันทึกโดย al-Bukhariy หมายเลข 4398)

อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿أَفَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾

(ฟาฏร : 8)

ความว่า “ดั่งนั้นผู้ที่ความชั่วแห่งการงานของเขาได้ถูกทำให้เพริศแพรวแก่เขาแล้วเขาเห็นว่ามันเป็นสิ่งดีกระนั้นหรือ? แท้จริงอัลลอฮ์จะทรงทำให้หลงผิดแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์และจะทรงชี้แนะแนวทางที่ถูกต่องแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์”

(ฟาฏีร : 8)

อัลลอฮ์ ﷻ ยังได้ตรัสอีกว่า

﴿أَهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾

(الفاتحة : 6)

ความว่า “โปรดชี้แนะเราสู่วางทางอันเที่ยงตรงด้วยเถิด”

(อัลฟาติหะฮฺ : 6)

(4) هداية أخروية (ฮิเตาะฮฺ อูครอวียะฮฺ) คือ การชี้แนะหนทางให้แก่บรรดาผู้ศรัทธาไปสู่สวรรค์ของอัลลอฮ์ ﷻ และบอกหนทางแก่บรรดาชาวปฏิเสธที่นำไปสู่ขุมนรกในวันกิยามะฮฺ (Mohammad Ahmad, 1993: 52) อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสเกี่ยวกับชาวสวรรค์ว่า

﴿وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَاهُمْ سَهْدِهِمْ وَيُصْلِحْ
بِأَهْلِهِمْ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ﴾

(4-6: مُحَمَّد)

ความว่า “ส่วนบรรดาผู้ที่ถูกฆ่าตายในหนทางของอัลลอฮฺ พระองค์จะไม่ทรงทำให้การงานของพวกเขาไร้ผลเป็นอันขาด พระองค์จะทรงชี้นำทางแก่พวกเขาและจะทรงปรับปรุงสภาพของพวกเขาให้ดีขึ้น และจะทรงให้พวกเขาเข้าสวนสวรรค์ ซึ่งพระองค์ทรงแจ้งให้พวกเขาแล้ว”

(มุฮัมมัด: 4-6)

อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสเกี่ยวกับชาวนรก ซึ่งพวกเขาได้กล่าวว่า

﴿اِحْشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْلُوا لَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَأَهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ﴾

(22-23: الصافات)

ความว่า “จงรวบรวมบรรดาผู้อธรรม และบรรดาสหายของพวกเขา และสิ่งที่พวกเขาเคารพสักการะอื่นจากอัลลอฮฺ แล้วจงนำทางแก่พวกเขาไปสู่ทางแห่งนรก”

(อัศศอฟฟาต: 22-23)

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ) พบว่า นัยของอัลกุรอานและหะดีษข้างต้นนั้น สะท้อนถึงหลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ) ซึ่งเป็นแก่นแกนที่สำคัญในการได้รับการแนะนำทางและแสงสว่างแห่งทางนำในการเข้ารับอิสลาม แม้มนุษย์จะทุ่มเทความเพียรพยายามในการเผยแผ่สัจธรรมของอัลลอฮฺ ﷻ สักปานใดก็ตาม หากไม่ได้รับการชี้นำและแสงสว่างจากทางนำของพระองค์ บุคคลเหล่านั้นย่อมตกอยู่ในความมืดมนและอวิชชาอยู่ร่ำไป ดังเช่น อบูฏอลิบ ซึ่งเป็นลุงผู้เป็นที่รักของท่านนบี ﷺ ที่วาระสุดท้ายของท่านจากไปโดยไม่ได้รับอิสลาม

นอกจากกรณีของอบูฏอลิบแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ) เพิ่มเติมพบว่า หลักแห่งทางนำ (ฮิดายะฮฺ) มีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์อันแนบแน่นกับการตะอวะฮฺ เพราะตะอวะฮฺตามกรอบที่นักวิชาการให้คำนิยามคือการเชิญชวนมนุษย์สู่แนวทางของอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งการเชิญชวนสู่แนวทางของพระองค์นั้นบางครั้งต้องทุ่มเทความเพียรพยายามครั้งแล้วครั้งเล่าอย่างเต็ม

ความสามารถ เพื่อให้บุคคลเหล่านั้นมีความเลื่อมใสศรัทธาและยึดมั่นในเอกภาพของอัลลอฮฺ ﷻ แต่บางครั้งก็ประสบความล้มเหลวแม้จะเป็นลูกของตัวเองหรือบุคคลในครอบครัวก็ตาม โดยเขาไม่ศรัทธาและยอมรับในสิ่งที่บุคคลในครอบครัวนำมาเผยแพร่ เพราะพลังแห่งฮิยาอะฮฺ คือ แสงสว่างในการนำทางให้บรรลุสู่จุดหมายที่มาจากอัลลอฮฺ ﷻ ดังเรื่องราวของนบีนูหฺ ﷺ ที่ถูกบันทึกในหน้าประวัติศาสตร์อิสลาม ผู้วิจัยได้หยิบยกขึ้นมาเป็นกรณีศึกษาเพียงท่านเดียวเพื่อเป็นนิทศน์อุทาหรณ์ให้แก่ผู้ทำงานอะวะฮฺได้ตระหนักถึงภารกิจดังกล่าว

นบีนูหฺ ﷺ ประกาศศาสนาเรียกร้องให้ผู้คนในยุคสมัยของท่านสู่เส้นทางการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ แต่ก็มีกลุ่มชนออกมาต่อต้านอย่างรุนแรงเนื่องจากพวกเขากราบไหว้รูปปั้นและบูชาเจี๊วด นบีนูหฺ ﷺ ต้องทำงานอะวะฮฺหนักหน่วง ทั้งกระแสดักค่านและใช้เวลา 950 ปี ในการเผยแพร่ทั้งในเชิงลับและเปิดเผยนับเป็นเวลาที่ยาวนาน (as-Zahabiy, 1993:1/165) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ﴾

(العنكبوت: 14)

ความว่า “และโดยแน่นอนเราได้ส่งนูหฺไปยังหมู่ชนของเขาและเขาได้อยู่ร่วมกับพวกเขาหนึ่งพันปีเว้นห้าสิบปี (950 ปี) ดังนั้นอุทกภัยได้คร่าพวกเขาขณะที่พวกเขาเป็นผู้อธรรม”

(อัลอันกะบูต: 14)

อัลกุฎฎีย์ (Al-Qurtubiy, 2005: 208) ได้กล่าวว่า จากโองการข้างต้นชี้ให้เห็นว่าอัลลอฮฺ ﷻ ได้ใช้คำว่า “อาร์ซาลนา” หมายถึง เราได้ส่ง ในที่นี้หมายถึง พระองค์ได้ทรงแต่งตั้งนบีนูหฺ ﷺ เป็นศาสนทูตของพระองค์ ซึ่งถูกส่งมาเพื่อประกาศเรียกร้องเชิญชวนกลุ่มชนของท่านสู่การให้เอกภาพและภักดีต่อพระองค์ และทำการชี้แนะกลุ่มชนของท่านให้ดำเนินชีวิตอยู่ในแนวทางของพระเจ้า ก่อนสัญญาแห่งการลงโทษจากภัยพิบัติจะมาประสบแก่ผู้ที่ปฏิเสธศรัทธา ดังนั้นกลุ่มชนและครอบครัวของท่านรวมถึงภรรยาและลูกของท่านบางคนก็เป็นหนึ่งในผู้ปฏิเสธศรัทธาและไม่เชื่อฟังต่อการประกาศศาสนาของนบีนูหฺ ﷺ

วันแห่งพันธสัญญาที่อัลลอฮฺ ﷻ กล่าวเตือนไว้ได้มาถึง พระองค์ตรัสกับนบีนูหฺ ﷺ ว่า นับจากวันนี้ไปจะไม่ใคร่เชื่อฟังและเจริญรอยตามเจ้าอีกแล้ว โอนูหฺ ﷺ เอ๊ย ดังนั้นเจ้าจงตัดใจอีกทั้งไม่เสียใจตกเศร้าในเรื่องนั้น หลังจากนั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญชาให้นบีนูหฺ ﷺ สร้างสำเภารขึ้น

เพื่อคอยวันเวลาแห่งพันธสัญญาที่พระองค์ทรงกำหนดภัยพิบัติแห่งการลงโทษที่จะเกิดขึ้นแก่พวกเขา
 นบีฮุหฺ ﷺ นั่งเฝ้ารอวันแล้ววันเล่าในคำสัญญาอันยิ่งใหญ่จากอัลลอฮฺ ﷻ เกี่ยวกับภัยพิบัติที่จะมา
 ประสบกับพวกเขา

หลังจากนั้นไม่นาน น้ำได้พวยพุ่งขึ้นมาจากเตาอบภายในบ้านของท่านอย่างน่าพิศวง
 ซึ่งป็นสัญญาณการเริ่มต้นแห่งอุทกภัย เตาอบในบ้านของท่านนั้น ปรากฏว่าน้ำได้เอ่อล้นพวยพุ่งขึ้นมา
 ท่านจึงจัดการรีบรุดนำสำเภาออกมาและเรียกผู้ศรัทธาร่วมนำสัตว์ทุกชนิดทั้งเพศผู้และเพศเมียขึ้น
 บนสำเภา อิบน์อุบบาส กล่าวว่า ผู้ที่ขึ้นสำเภาพร้อมกับนบีฮุหฺ ﷺ นั้น คือ บรรดาผู้ศรัทธาที่เข้ารับ
 อิสลามพ้นภัยจากน้ำท่วมด้วยพระเมตตาจากพระองค์ ทั้งบุรุษและสตรี มีจำนวน 80 คน (Ibn Kathir,
 1966:1/102-104)

จากการศึกษาเกี่ยวกับเหตุการณ์ภัยพิบัติในครั้งนี้ ประเด็นที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็
 คือการสนทนาโต้ตอบระหว่างท่านนบีฮุหฺ ﷺ กับลูกชายของท่าน ด้วยหัวใจของผู้เป็นพ่อที่มีความ
 ห่วงใยต่อลูก ท่านเรียกลูกของท่านว่า ไอ้ลูกรัก เจ้าจงมาโดยสารสำเภากับพ่อเถิด และเจ้าจงปลีกตัว
 ออกจากกลุ่มชนผู้ปฏิเสธศรัทธาเถิด ลูกชายนบีฮุหฺตอบว่า ฉันจะยึดภรรยาเป็นที่มั่นเพื่อหลบภัยให้ฉัน
 ปลอดภัยจากน้ำท่วมในครั้งนี้ได้ และนบีฮุหฺ ﷺ กล่าวตอบด้วยความหวังโยว่า “ไอ้ลูกรัก วันนี้ไม่มี
 ผู้ใดคุ้มครองเจ้าได้เลยนอกจากผู้ที่พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ทรงเมตตาเท่านั้น ในที่สุดอัลลอฮฺ ﷻ ได้
 ลงโทษผู้ปฏิเสธศรัทธารวมถึงลูกของท่านนบีฮุหฺ ﷺ ด้วยการจมน้ำจากอุทกภัยในครั้งนี้

จากเหตุการณ์ที่กล่าวมานี้ สะท้อนให้เห็นว่า คนที่สนใจอบรมลูกหลานอย่างตั้งใจ
 เมื่อทำหน้าที่อย่างที่สุดแล้ว ลูกมีอาการเกรงไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนและคำตักเตือนของผู้เป็นพ่อเฉกเช่น
 ลูกของนบีฮุหฺ ﷺ ที่ยังคงยืนยันกรานไม่เชื่อฟังและไม่ศรัทธาในการเรียกร้องเชิญชวนสู่แนวทางอัน
 เทียงตรงของพระผู้เป็นเจ้า ถึงแม้ว่า นบีฮุหฺ ﷺ จะรักใคร่เอ็นดูและทุ่มเทความเพียรพยายามสักปาน
 ไต่ก็ตาม แต่หากไม่ได้รับฮิदाเยฮฺจากอัลลอฮฺ ﷻ แล้ว แนนอนเขาจะจมอยู่ในแนวทางแห่งความ
 มีดมนอวิชาและหลงทางตลอดไป

จากการศึกษาพบว่า วิธีการตะอวะฮฺของนบีฮุหฺ ﷺ แก่ลูกสุดที่รักของท่าน แต่แล้ว
 ลูกของท่านก็ไม่เชื่อฟัง แม้ท่านจะโน้มน้าวชักชวนครั้งแล้วครั้งเล่าก็ตาม ดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับ
 หลักฮิदाเยฮฺ هداية إرشاد หมายถึง การที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงชี้แนวทางให้แก่มนุษย์ได้ประจักษ์ถึงวิถี
 แห่งการเคารพภักดีต่อพระองค์ และรู้จักแนวทางที่ถูกต้องและหลงผิด ซึ่งฮิदाเยฮฺประเภทนี้จะต้อง
 ได้รับการส่งบรรดาศาสนทูตมาชี้แนะแนวทาง เฉกเช่นการเรียกร้องและชี้แนะของนบีฮุหฺ ﷺ สู่
 เส้นทางของอัลลอฮฺ ﷻ แก่ลูกชายผู้เป็นที่รักของท่าน แม้ท่านจะพยายามเชิญชวนอย่างสุด
 ความสามารถแล้วก็ตาม แต่สุดท้ายลูกชายของท่านก็ยืนยันกรานปฏิเสธ เนื่องจากไม่ได้รับฮิदाเยฮฺ และ
 แสงสว่างแห่งทางนำจากอัลลอฮฺ ﷻ แต่อย่างใดเลย

บทเรียนจากการตะอวะฮฺประกาศศาสนาของนบีﷺ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษานั้น สะท้อนให้เห็นว่าท่านได้ทำหน้าที่ตามบัญชาของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความอดทน อ่อนโยน ไม่ระท้อท้อ และไม่ถือโกรธแก่บรรดาผู้เย้ยหยันต่อท่าน และท่านทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์แบบตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ทรงบัญชา

2.2.2 มุอัลลัฟในบริบทของสังคมไทย

ความหมายในเชิงภาษา คำว่า “มุอัลลัฟ” หรือ “มุอัลละพะห์” มาจากรากศัพท์ ภาษาอาหรับ (أَلْفٌ يُؤَلَّفُ) แปลว่า สนับสนุน และรักใคร่ คำว่า “มุอัลลัฟ” เป็น “อิสหมัฟอูล” (اسم مفعول) จาก (أَلْفٌ يُؤَلَّفُ نَائِفًا) แปลว่า ผู้ที่ต้องการความคุ้นเคยและความสนิทสนม

ความหมายในเชิงวิชาการ คำว่า “มุอัลลัฟ” หรือ “มุอัลละพะห์” หมายถึง บุคคลที่หัวใจของเขาต้องการความคุ้นเคยและที่พึ่งพิง เพื่อให้เกิดความมั่นคงในอิสลาม และความสนิทสนมด้วยการโน้มน้าวสู่อิสลาม หรือช่วยเหลือ หรือให้ยุติการทำร้ายมุสลิมและปกป้องมุสลิมจากศัตรู (อัลก้อรฎอน วีย์ 1981 : 2/594)

คำว่า “มุอัลลัฟ” ถูกระบุไว้ในสุเราะห์อัตเตาบะฮฺ 1 ครั้ง อายะห์ที่ 60 เกี่ยวกับสิทธิของ มุอัลลัฟ ที่มีสิทธิหนึ่งในแปดจำพวกที่มีสิทธิได้รับทานชะกาต อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ ﴾

(التوبة: 60)

ความว่า “อันความจริง ทานชะกาต นั้น (จะให้) แก่ บรรดาผู้ยากจน บรรดาผู้ที่ขัดสน บรรดาเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมชะกาตและบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาดำเนินการความอบอุ่น และความสนิทสนม”

(อัตเตาบะฮฺ :60)

มุอัลลัฟในบริบทของสังคมไทยในยุคปัจจุบันถูกเรียกว่า “มุสลิมใหม่” ซึ่งยังไม่มีนักวิชาการท่านใดได้กำหนดกรอบเวลาเรียกชื่อมุอัลลัฟหรือมุสลิมใหม่ ว่ามีกำหนดเวลากี่วัน กี่เดือน กี่ปี จนกระทั่งมุอัลลัฟที่เข้ามารับอิสลามนั้นถูกเรียกชื่อว่า “มุอัลลัฟ” ตลอดชีพ จากสภาพการเช่นนี้ทำให้มุอัลลัฟเองมีความรู้สึก ว่า ตนเองเป็นชนชั้นสองในสังคมมุสลิม เนื่องจากถูกเรียกว่า เป็นมุอัลลัฟตลอดไป แต่จริง ๆ แล้วความหมายของคำว่า มุอัลลัฟ เป็นคำที่มีเกียรติ เป็นคำอัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวไว้ในอัลก้อรฎอนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิที่พึงได้รับจากชะกาต อันหมายถึงบรรดาผู้ที่หัวใจของเขาดำเนินการปลอบประโลมด้วยการเข้าสู่อิสลาม

ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายนิยามเชิงปฏิบัติการคำว่า “มูอัลลัฟ” ด้วยการสัมภาษณ์นักวิชาการมุสลิมระดับแนวหน้าของสังคมไทย เพื่อให้ได้ความหมายคำว่า “มูอัลลัฟ” ที่ตรงตามบริบทของสังคมไทย ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลนักวิชาการในประเทศไทยได้ให้ความหมาย ดังนี้

อับดุลเลาะ หนุ่มสุข ผู้อำนวยการสถาบันวะสะฎียะฮ์สำนักจุฬาราชมนตรี ได้กล่าวว่า: คำว่า "มูอัลลัฟ" หมายถึงผู้ที่มีความต้องการใกล้ชิด มีความสนิทสนม ต้องการความอบอุ่น เป็นคำที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ยกย่องให้เกียรติ แต่สังคมมุสลิมเมืองไทยกลับใช้คำนี้ในเชิงลบ เสมือนหนึ่งคำว่ามูอัลลัฟ เป็นกลุ่มคนที่ถูกดูแคลนจากสังคมมุสลิมดั้งเดิม ดังนั้น มุสลิมดั้งเดิมจะต้องสร้างค่านิยมใหม่ ให้มองภาพที่เป็นบวกมากขึ้น เพราะในปัจจุบันผู้ที่เป็นมูอัลลัฟกลับเป็นส่วนหนึ่งในการเผยแผ่ศาสนาและต่อสู้เพื่ออิสลาม กระทั่งบางคนมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามมากกว่าผู้ที่เป็นมุสลิมดั้งเดิมด้วยซ้ำไป (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2561 เวลา 14.00 น.)

นอกจากนี้ อับดุลเลาะ หนุ่มสุข ยังได้สะท้อนว่า อยากให้มูอัลลัฟทุกคนตระหนักและรู้ว่า ถ้าหากสังคมมุสลิมบางคนบางสังคมไม่ให้เกียรติพวกเขา แต่มูอัลลัฟพึงภาคภูมิใจเถิดว่าพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ให้เกียรติพวกเขา อิสลามให้เกียรติพวกเขา โดยเฉพาะสังคมในกลุ่มประเทศอาหรับเขาจะให้เกียรติมุสลิมใหม่่มาก พวกเขาจะได้รับเกียรติอย่างสูงสุด และยิ่งถ้าเป็นมุสลิมใหม่แล้วออกมาทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนา เกียรตินั้นจะได้รับจากพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ อย่างแน่นอน (ที่มา: www.islammore.com ข้อมูลเมื่อวันที่ 7 กันยายน 2561) ผู้วิจัยยังพบว่า สิ่งที่ท่านสะท้อนออกมาในฐานะนักวิชาการและนักปฏิบัติ นั้น ย่อมชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของมูอัลลัฟ สังคมมุสลิมต้องสร้างค่านิยมและปรับเปลี่ยนทัศนคติใหม่กับสังคมให้มองภาพที่เป็นบวกมากขึ้นโดยการให้เกียรติและเชิดชูมูอัลลัฟในฐานะที่เขาเข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามใหม่ ๆ โดยลบค่านิยมคำว่า “มูอัลลัฟตลอดชีพ” ที่ใช้เรียกชื่อกลุ่มชนเหล่านี้ออกไปจากสังคมมุสลิมไทยเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิม

บรรจง บินกาชัน ได้กล่าวว่า มูอัลลัฟหมายถึงคนต่างศาสนิกที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามอย่างเป็นทางการตามระเบียบวิธีและขั้นตอนที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ในขณะที่ความหมายตามคำอธิบายในทางศาสนาอิสลามนั้นมูอัลลัฟหมายถึงผู้ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามเนื่องจากได้รับทางนำ (ฮิดายะฮฺ) จากพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของเพื่อให้ได้รับความสงบสุขและมีวิถีชีวิตที่สวยงามสมบูรณ์ตามแบบวิถีอิสลามที่มีระเบียบแบบแผนโดยต้องปฏิบัติตามคำสั่งใช้และละทิ้งการปฏิบัติในสิ่งที่เป็นข้อห้ามต่าง ๆ ตามหลักการของศาสนาอิสลาม และชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมที่ตนเองนับถืออยู่นั้น ได้เข้ามานับถือศาสนาอิสลามแล้ว จึงเรียกบุคคลเหล่านั้นว่า “มูอัลลัฟ” หมายถึง มุสลิมใหม่” (ที่มา muslimthaipost.com ข้อมูลวันที่ 13 กันยายน 2561)

อรุณ บุญชม รองประธานคณะผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี ได้กล่าวว่า มูอัลลัฟหมายถึงผู้ที่เพิ่งเข้ารับศาสนาอิสลามใหม่ๆ โดยที่ความมีศรัทธาในหัวใจของเขาต้องการได้รับการ

เสริมให้แกร่งจากผู้คนรอบข้างที่มีความรู้ด้วยการผูกไมตรีและสร้างความสนิทสนมกับเขา ในยามที่เขา มีความโดดเดี่ยวจากญาติมิตรที่เคยสนิทสนมกันขณะที่เขาเคยอยู่ในศาสนาเดิม จนกว่าเขาจะมีความ เข้มแข็งและมีศรัทธาที่มั่นคง (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2561 เวลา 11.00 น.)

ประธาน ศรีเจริญ รองประธานคณะผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี ได้กล่าวว่า มุอัลลัฟหมายถึงบุคคลที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามจะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรือเหตุอื่นใดก็ตามและ เมื่อเข้ารับอิสลามแล้วมุอัลลัฟจะต้องได้รับการดูแลเอาใจใส่จากมุสลิมเดิมด้วยการสร้างความสนิท สนมความเป็นกันเองซึ่งกันและกันเพื่อให้เขาเกิดความอบอุ่นใจเกิดความมั่นใจในการเปลี่ยนศาสนา เดิมสู่ศาสนาอิสลาม แม้กาลเวลาในการเข้ารับอิสลามของเขาจะผ่านไปก็ปีก็ตามความเป็นมุอัลลัฟ ก็ยังติดตัวกับเขาตลอดไปดังนั้นสถานะความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟจะยืนหยัดและปฏิบัติตามหลักการ ของศาสนาอิสลามมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่ดูแลของมุสลิมเองหรือองค์กรมุสลิมเป็น สำคัญ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2561 เวลา 16.30 น.)

ปรีดา ประพฤติชอบ ประธานมูลนิธิเพื่อการศึกษาและพัฒนามุสลิมอีสานได้กล่าว ว่า มุอัลลัฟในบริบทของสังคมไทยในภาคอีสาน หมายถึงผู้ที่ได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากอัลลอฮ์ด้วย การประกาศตัวเข้ารับอิสลามจะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรือศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลาม มาก่อนจนเกิดศรัทธา และมีกรอบระยะเวลาเรียกชื่อบุคคลเหล่านั้นว่า มุอัลลัฟ(มุสลิมใหม่)เพียงแค่ว่า ช่วงแรกประมาณ 3 - 4 ปี เท่านั้น หลังจากเขามีความมั่นคงในหลักการศรัทธาหลักปฏิบัติ ดำเนินชีวิต ตามหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ก็จะถูกเรียกขานบุคคลเหล่านั้นว่า “มุสลิม” แทนคำว่ามุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) ซึ่งจะไม่ถูกนำมาเรียกอีกต่อไป (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2561 เวลา 10.00 น.)

กล่าวได้ว่า ภูมิหลังเดิมมุสลิมอีสานนั้น ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคใต้ของประเทศไทยมา ประกอบอาชีพ ตั้งถิ่นฐานที่อยู่อาศัยท่ามกลางสังคมอีสานที่นับถือศาสนาพุทธ มีความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิต ก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์รู้จักกัน ดังนั้นมุสลิม ไทยที่ย้ายถิ่นฐานมาจากภาคใต้ของไทยก็ดำเนินกิจกรรมทางศาสนาอิสลามด้วยการเปิดอบรมการ เรียนการสอนให้กับลูกหลานของตนในชุมชนที่อาศัยอยู่เช่นการเรียนอัลกุรอาน การเรียนรู้หลักการ พื้นฐานของศาสนาอิสลามและยังเปิดโอกาสให้ต่างศาสนิกในชุมชนที่อาศัยร่วมกันเข้ามาศึกษาเรียนรู้ หลักการของศาสนาอิสลาม ทำให้ต่างศาสนิกทั้งชายและหญิงในหลายจังหวัดของภาคอีสานเช่น จังหวัดขอนแก่น ศรีสะเกษและอุดรธานีเป็นต้นกำเนิดการแต่งงานในภาคอีสานกับมุสลิมเดิมกระทั่งมี อัตราการขยายตัวของมุสลิมเพิ่มขึ้นโดยสาเหตุการแต่งงานเป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่มุอัลลัฟ อีสานจะแต่งงานกับมุสลิมเดิมนั้นจะต้องศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามก่อนตาม กรอบเวลาหนึ่งเดือนก่อนแต่งและบางครั้งอาจจะไม่ถึงหนึ่งเดือน หรือมากกว่าหนึ่งเดือน ขึ้นอยู่กับพื้น ฐานความรู้ของมุอัลลัฟเป็นสำคัญ

วิสุทธิ บิลล่าเต๊ะ ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานสำนักจุฬาราชมนตรี ประจำภาคใต้ ได้กล่าวว่า มุอัลลัฟหมายถึงกลุ่มคนที่ได้รับการประสานเยียวยาจิตใจจากบาดแผลของการเปลี่ยนแปลงเส้นทางของชีวิต การเยียวยาบาดแผลทางใจขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของมุสลิมเดิมว่าเอาใจใส่มากน้อยเพียงใด หากเอาใจใส่อย่างเต็มที่ไม่นับปีเป็นเกณฑ์ไม่ว่าหนึ่งปีหรือมากกว่านั้นก็ตามความรู้สึกแปลกแยกก็ยอมหมดไป แต่หากไม่มีใครเหลียวแลเอาใจใส่แม้ 10 ปี ก็ไม่อาจเยียวยาได้ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2561 เวลา 12.00 น.)

สุชาติ เศรษฐมาลินี ผู้อำนวยการสถาบันศาสนา วัฒนธรรมและสันติภาพ มหาวิทยาลัยพายัพเชียงใหม่ กล่าวว่า: มุอัลลัฟ หมายถึง ผู้ที่มีความสนใจใคร่รู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม อันอาจเกิดจากความสนใจโดยส่วนตัว หรือจากการมีปฏิสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชาวมุสลิมเดิม จนมีทัศนคติและความเข้าใจที่ดีต่ออิสลาม ซึ่งในที่สุดบุคคลผู้นั้นอาจจะเปลี่ยนมาเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามก็ได้ (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2561 เวลา 18.00 น.)

มนัส บุญชม รองประธานโครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม มุลินิฮิสันดิชน กล่าวว่า มุอัลลัฟในบริบทของสังคมไทย หมายถึง มุสลิมใหม่หรือผู้ที่เปลี่ยนมาเข้ารับอิสลามซึ่งเดิมนับถือศาสนาอื่นมาก่อนหรือไม่มีศาสนา โดยมีได้หมายรวมถึงคนที่มีความตั้งใจแน่วแน่เข้ามาสู่อิสลามหรือสนใจศึกษาอิสลามที่ยังไม่ตัดสินใจเปลี่ยนศาสนา และคำว่า “มุอัลลัฟ” จะถูกนำมาใช้กับผู้เปลี่ยนมารับนับถือศาสนาอิสลามไม่จำกัดเฉพาะคนที่เข้ามารับอิสลามใหม่เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงผู้ที่มารับอิสลามและใช้ชีวิตอยู่ในวิถีอิสลามมานานนับสิบปีแล้วก็ตาม ก็ยังเรียก “มุอัลลัฟ” อยู่เช่นเดิม จากกลุ่มตัวอย่างที่พบของผู้ที่เปลี่ยนมาเข้ารับอิสลาม(มุอัลลัฟ)มีจำนวนไม่น้อยที่มีความตั้งใจศึกษาและปฏิบัติตนเคร่งครัดในหลักการศาสนาอิสลามแต่ยังคงคุ้นเคยกับสถานภาพการเป็นมุอัลลัฟเช่นเดิม (สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2561 เวลา 11.00 น.)

นอกจากนี้ ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก (2559:1) ได้ให้ความหมายมุอัลลัฟว่า คือ ผู้ได้รับทางนำจากพระผู้เป็นเจ้าให้เกิดการปรับเปลี่ยนชีวิตเดิมสู่วิถีอิสลาม เขาคือผู้บริสุทธิ์ที่สังคมมุสลิมจะต้องดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด แม้แต่ชะกาดของมุสลิมก็จำเป็นต้องมอบให้เขา(คู่มือมุอัลลัฟ ชมรมผู้บริหารมัสยิดเขตหนองจอก)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมด ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คำว่า “มุอัลลัฟ” ตามการเรียกขานในสังคมมุสลิมไทย คือ ผู้ที่ปฏิญาณตนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งชีวิตของเขาก่อนหน้าที่จะเข้ารับอิสลามนั้นเขาเคยนับถือศาสนาพุทธหรือศาสนาอื่นมาก่อน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าบริบทของสังคมมุสลิมไทยการเรียกมุสลิมใหม่คนหนึ่งว่ามุอัลลัฟนั้นส่วนใหญ่จะเรียกไปตลอดชีวิต ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าไม่น่าจะถูกต้อง เนื่องจากคำว่ามุอัลลัฟ น่าจะใช้เรียกในช่วงแรกที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามเท่านั้น เมื่อเขาเข้ามาอยู่ในร่มเงาของอิสลามแล้ว วิถีชีวิตของเขาเปลี่ยนไป ทำให้อิสลามของเขามีความแข็งแกร่ง มีที่พึ่งพิงทางจิตใจ คำว่ามุอัลลัฟ ไม่น่าจะถูกนำมาเรียกอีกต่อไป

สังคัมมุสลิมควรเรียกเฉพาะผู้เข้ารับอิสลามในช่วงเดือนแรกๆหรือปีแรก ๆ เท่านั้น หลังจากนั้นไม่ควรเรียกชื่อนี้อีกต่อไปเพราะต้องการให้มุสลิมมีความสนิทคุ้นเคยมีทัศนคติที่ดีต่อมุสลิมและเขาจะมีความรู้สึกพึงพอใจต่ออิสลามโดยปราศจากความรู้สึกแปลกแยกว่าเขาเป็นมุสลิมประเภทชั้นสอง

2.3 องค์ประกอบหลักของอิสลาม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของอิสลามที่เป็นส่วนที่สำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อและหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบหลักของอิสลาม ประกอบด้วย หลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) และการศรัทธา (อีมาน) หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) และหลักจริยธรรม (อัคลาก) ดังนี้

2.3.1 หลักความเชื่อ (อัล-อะกีดะฮฺ) ในอิสลาม

2.3.1.1 ความหมายหลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) ทางหลักภาษาศาสตร์

อัลอะกีดะฮฺ (العقيدة) เป็นรูปเอกพจน์ ตามหลักภาษาแปลว่า ผู้ให้แน่น ทำให้มั่นคง ยึดเหนี่ยวกัน รวมถึงความเชื่อมั่นที่มีความแน่วแน่มั่นโดยปราศจากกลางแกลงใด ๆ ต่อสิ่ง ๆ หนึ่งซึ่งอาจเป็นรูปธรรมเช่นตัวบุคคล วัตถุหรือนามธรรมก็ได้ (Ibn Mansür, 1994: 2/218-219) คำ ๆ นี้ถูกระบุในคัมภีร์อัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿لَا يُؤَخِّدُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَخِّدُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ﴾

(المائدة بعض من آية : 89)

ความว่า “อัลลอฮฺจะไม่ทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยถ้อยคำที่ไร้สาระในการสาบานของพวกเจ้า แต่ทว่าพระองค์จะทรงเอาโทษแก่พวกเจ้าด้วยสิ่งที่พวกเจ้าผูกมัดคำสาบาน”

(อัลมาอิดะฮฺ ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺ 89)

2.3.1.2 ความหมายทางวิชาการ

อัลอะกีดะฮฺ ตามความหมายทางหลักวิชาการนั้น ไม่ได้ระบุไว้โดยตรง ทั้งในคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด แต่ได้มีการพูดถึงในแวดวงวิชาการเป็นสำคัญ

นิยามทางวิชาการของคำว่า “อัลอะกีดะฮฺ” ผู้วิจัยนำเสนอนิยามที่มีความหมายใกล้เคียงคัมภีร์อัลกุรอาน และอัสสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก็คือทัศนคติของอิบนุญะมัยยะฮฺ (Ibn Taimiyah)

อิบนุตัยมียะฮฺ (Ibn Taimiyah) กล่าวว่า อะกีดะฮฺ คือองค์ความรู้หนึ่งที่ถูกล่าไไว้ใน คัมภีร์อัลกุรอาน และอัลสุนนะฮฺ เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพระเจ้า การเป็นนบี และสิ่ง ไร้ลับ ประการดังกล่าวนี้เป็นความรู้ที่อยู่บนฐานแห่งความเชื่อความศรัทธาอย่างแน่นแฟ้น ได้แก่ การ ศรัทธาต่อพระเจ้า บรรดาเทวทูต บรรดาศาสนทูต วันโลกหน้า การกำหนดสภาวะการณดี-ความ ชั่ว และบรรดาสິงไร้ลับทั้งหมด (Ibn Taimiyah, 1999: 87)

อิบนุ ตัยมียะฮฺ ได้กล่าวถึง อัลอะกีดะฮฺ (العقيدة) ที่ระบุไว้ในตำราของท่านชื่อ อัลอะกีดะฮฺ อัลวาสิฎียะฮฺ (العقيدة الواسطة) ในข้อความตอนหนึ่งว่า “นี่คืออะกีดะฮฺของกลุ่มที่รอดพ้น ผู้ได้รับการช่วยเหลือ โดยยึดมั่นบนแนวทางของอะฮฺลุลสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ ด้วยการศรัทธา ต่ออัลลอฮฺ บรรดาเหล่าอิกะฮฺ บรรดาเราะสุล การฟื้นคืนชีพหลังความตาย และการอิมานต่อการ กำหนดสภาวะทั้งในสิ่งที่ดีและที่ชั่ว” จะสังเกตได้ว่าข้อความดังกล่าวนี้ ท่านอิบนุ ตัยมียะฮฺ ก็ได้ อธิบายหลักอะกีดะฮฺด้วยกับองค์ประกอบหลักของการศรัทธาหกประการ (Ibn Taimiyah, 1999: 93)

จากนิยามข้างต้นแสดงถึงความหมายทางภาษาและทางวิชาการนั้นมีความเชื่อมโยง กันอย่างแนบแน่น เนื่องจาก อะกีดะฮฺ หมายถึง การที่มนุษย์นำสิ่งนั้นๆมายึดเหนี่ยวจนเกิดความ ศรัทธาอย่างมั่นคง ซึ่งเป็นหลักความเชื่อและยึดมั่นของอะฮฺลุลสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ โดยปราศจาก ข้อสงสัยและกลางแกลงใด ๆ โดยเหตุนี้เอง หลักความเชื่อของอิสลามถือเป็นศูนย์รวมในบรรดา ข้อบัญญัติที่อัลลอฮฺประทานลงมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้นจำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนจะต้องมั่น ในศรัทธาโดยไม่มีการสงสัยเคลือบแกลงใดๆทั้งสิ้น

ดังคำตรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ว่า

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ
وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ﴾

(الحجرات : 15)

ความว่า “แท้จริงศรัทธาชนที่แท้จริงนั้น คือ บรรดาผู้ศรัทธา ต่ออัลลอฮฺ และเราะสุลของพระองค์ แล้วพวกเขาไม่สงสัยเคลือบ แกลงใจ แต่พวกเขาได้เสียสละต่อสู้อั้รณด้วยทรัพย์สมบัติของพวกเขา และชีวิตของพวกเขาไปในหนทางของอัลลอฮฺ คนเหล่านั้น แหละคือบรรดาผู้สัตย์จริง”

(อัลหุญญะรอต : 15)

โดยเหตุนี้เอง อิสลามมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนว่า ผู้ที่ได้มีอิมานต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเราะสุลของพระองค์นั้น จะต้องยึดมั่นและอิมานอย่างมั่นคงแนบแน่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่มีเคลือบแคลงใดๆ บุคคลเหล่านี้ย่อมได้ชื่อว่าเป็นผู้ศรัทธาอย่างแท้จริง ในขณะที่เดียวกันหากคนๆหนึ่งเขากล่าวถ้อยคำศรัทธา เพียงแค่ปลายลิ้น แต่ภายในจิตใจสุขุมไว้ด้วยความสงสัย ไม่เชื่อและจำนน ดังนั้นอิสลามจึงเรียกบุคคลเหล่านั้นที่มีคุณลักษณะเข้าข่ายผู้ที่หน้าไหว้หลังหลอกหรือมูนาฟิกนั่นเอง

2.3.1.3 หลักการว่าด้วยความเชื่อในทัศนะอิสลาม

หลักอะกีดะฮ์ในอิสลามนั้นถือว่าเป็นแก่นแกนของศาสนาในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์และเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่ง นับเป็นปฐมบทเบื้องต้นของศาสนาอิสลามที่เหล่าบรรดาศาสนทูตของพระองค์นำมาประกาศสู่ความเชื่อความศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวปราศจากภาคีใด ๆ และเป็นประการแรกที่บรรดาศาสนทูตในยุคก่อนๆ จนกระทั่งถึงท่านศาสดามุฮัมมัดผู้เป็นศาสนทูตท่านสุดท้าย อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอานว่า

﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾
(الأعراف: 59)

ความว่า “และแท้จริงเราได้ส่งนูหุไปยังประชาชาติของเขา แล้วเขาได้กล่าวว่า โอ้ประชาชาติของฉันจงเคารพสักการะอัลลอฮ์เถิด ไม่มีผู้ที่ได้รับการเคารพสักการะใด ๆ สำหรับพวกท่านอีกแล้วอื่นจากพระองค์ แท้จริงฉันกลัวการลงโทษในวันอันยิ่งใหญ่จะประสบแก่พวกท่าน”

(อัลอะอรอฟ : 59)

ปฐมภูมิของความเชื่อที่เบี่ยงเบนเฉไฉออกจากแนวทางของอัลลอฮ์ตั้งที่อายะฮ์ข้างต้นได้ระบุไว้ก็คือ เกิดเหตุการณ์อันน่าสลดหลังจากยุคปีอาดัมประมาณหนึ่งพันปี ได้มีผู้อุตริกรรมความเชื่อในเรื่องพระเจ้าขึ้นมา เนื่องด้วยเมื่อมีคนคิดเป็นบารมีชนเสียชีวิตลง กลุ่มชนเหล่านี้ก็จะก่อรูปปั้นขึ้นมาเป็นรูปต่างๆและมีชื่อเรียกขานหลากชื่อ เพื่อรำลึกและสรรเสริญในคุณูปการของเขาที่เคยสรรสร้างเอาไว้ขณะมีชีวิตอยู่ กระทั่งเหตุการณ์การอุปโลกน์พระเจ้าขึ้นมามากมาย ทำให้มนุษย์หลงทางและงมงาย ในที่สุดอัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งนบีนูหุ มาประกาศเรียกร้องสู่การให้เอกภาพต่อพระเจ้าองค์เดียว (Ibn Kathir, 1999: 3/431-432)

บรรดาเราะสุลทั้งหมดก่อนหน้าท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทาน คัมภีร์ให้แต่ละท่าน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการประกาศศัจธรรมแห่งอัลลอฮ์ในการเรียกร้องหมู่ชน แต่ละยุคแต่ละสมัยในบรรดาเราะสุลนั้น สู่การให้เอกภาพและภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยปราศจากการ นำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีกับพระองค์ ด้วยการตั้งมั่นในการภักดี เฉพาะพระองค์เท่านั้นที่ต้องกราบกราน และขอความสงเคราะห์ ดังนั้นหลักความเชื่อที่วางอยู่บนฐานของอัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ แล้ว แน่นนอนการปฏิบัติศาสนกิจที่สอดคล้องกับฐานดังกล่าวย่อมได้รับการตอบรับ จากอัลลอฮ์ ﷻ (al-Athariy, 2002:39) อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ
رِزْقُ لِقَاءِ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا﴾
(الكهف : 110)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัดว่า) แท้จริง ฉันเป็นเพียงสามัญชน คนหนึ่งเยี่ยงพวกท่าน มีวะหฺยูแก่ฉันว่าแท้จริง พระเจ้าของพวก ท่านคือพระเจ้าองค์เดียว ดังนั้นผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้เป็นเจ้าของ เขาก็ให้เขาประกอบกิจการงานที่ดี และอย่าตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการ เคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขาเลย”

(อัลกะฮฺฟี 110)

ส่วนหลักการปฏิบัติศาสนกิจต่างๆอันเป็นที่ถูกตอบรับจากอัลลอฮ์นั้น จะต้องวางอยู่ บนฐานของหลักความเชื่อที่สอดคล้องตามแนวทางของอะฮฺลิสสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮฺเท่านั้น อายะฮฺ ดังกล่าวนี ได้ชี้ให้เห็นถึงสองประการสำคัญเป็นการหลอมรวมควบคู่กันระหว่างความอีมานต่ออัลลอฮ์ ﷻ กับอิบาดะฮฺ ดังนั้น หากผู้ใดได้ปฏิบัติความดีงามบนฐานของสองประการนี้แล้ว แน่นนอนเขาจะ ได้รับผลตอบแทนตามเจตนาและการปฏิบัติของเขาอย่างครบถ้วน ในทางกันข้ามหากผู้ใดปฏิบัติ นอกเหนือไปจากฐานหลักสองประการดังกล่าวแล้ว การประพฤติปฏิบัติของเขาจะไม่ได้รับการตอบ แทนจากอัลลอฮ์ อีกทั้งเขาจะได้รับความขาดทุนทั้งโลกนี้และโลกหน้าและออกห่างจากความรักและ ความเมตตาแห่งพระองค์ (al-Sa diy, 2002: 568) อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّمَا أَنزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ۗ أَلَا لِلَّهِ
الدِّينُ الْخَالِصُ﴾
(الزمر : 2-3)

ความว่า “แท้จริงเราได้ประทานคัมภีร์มายังเจ้าด้วยสัจธรรม
ตั้งนั้นเจ้าจงเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์โดยเป็นผู้มีความบริสุทธิ์ใจใน
ศาสนาต่อพระองค์ ฟังทราบเกิดการอิวาดะฮ์โดยบริสุทธิ์ใจนั้น
เป็นของอัลลอฮ์องค์เดียว”

(อัลซุมัร : 2-3)

อันที่จริงอายะฮ์ต่างๆในอัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อความศรัทธานั้น
อัลลอฮ์ ﷻ ได้กำชับมนุษยชาติศรัทธาในการให้เอกภาพและภักดีกราบกรานต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดย
ปราศจากการนำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีกับพระองค์ (Ibn Kathir, 1999:7/84)

อายะฮ์ดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นว่า การประพฤติปฏิบัติคุณงามความดีของมนุษย์นั้น
จะได้รับการตอบรับจากอัลลอฮ์ ﷻ นั้น จะต้องปฏิบัติด้วยความบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์เท่านั้น โดยไม่
นำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีหั้นส่วนกับพระองค์ โดยเหตุนี้เองอัลลอฮ์ได้ส่งบรรดาศาสนทูตมาในแต่ละยุค
สมัยนั้น มีเป้าหมายเดียวกันคือ ประกาศการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้น และท่านนบี
มุฮัมมัด ﷺ ได้ถูกส่งมาเพื่อความเมตตาแก่ชาวโลกทั้งผอง ซึ่งท่านได้ทุ่มเทความเพียรพยายามในการ
ประกาศเรียกร้องเชิญชวนมนุษย์สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ โดยมีให้นำสิ่งใดๆมาเทียบเคียงภาคีกับ
พระองค์ และท่านนบีมุฮัมมัดก็กำชับให้มนุษย์ออกห่างจากความเชื่อที่ผิดเพี้ยนที่ถูกอุปโลกน์ขึ้นมา
ซึ่งอัลลอฮ์ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องอะกิดะฮ์ไว้ในอัลกุรอานอย่างชัดเจนที่สุด (al-Milliy, 2001:38)

ครั้งเมื่อท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ส่งมูอาซ อิบน์ ญะบัล² ไปยังเมืองเยเมน เพื่อไป
เผยแผ่บทบัญญัติของอิสลาม สิ่งแรกที่ท่านนบี กำชับแก่มูอาซ นั่นก็คือเชิญชวนชาวเมืองเยเมนสู่หลัก
ความเชื่อความศรัทธาในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ เพียงพระองค์เดียว ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ
กล่าวว่า

((إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَادْعُهُمْ إِلَى شَهَادَةِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَأَنَّي رَسُولَ اللَّهِ فَإِنْ هُمْ أَطَاعُوا لِدَيْكَ فَاعْلَمْتُمْهُمْ أَنَّ اللَّهَ افْتَرَضَ
عَلَيْهِمْ خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي كُلِّ يَوْمٍ وَلَيْلَةٍ))

(البخاري: 1496)

² ชื่อเต็มว่า มูอาซ อิบน์ ญะบัล อิบน์อัมรฺ อิบน์ เฮอร์ อิบน์ อาอิษ เป็นคนตระกูลอัลค็อซร็ือจญ์ เป็นผู้เข้าร่วมสงครามบัตร์ขณะที่มีอายุ
21 ปี และเป็นผู้ที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้ส่งไปประกาศศาสนาอิสลามที่เมืองเยเมน และท่านได้เสียชีวิตด้วยสาเหตุจากโรคระบาดในปี
ฮ.ศ. 17 ที่เมืองซาม (al-Asqalāniy,1907:4/113)

ความว่า “แท้จริงเจ้าจะต้องพบเจอกับกลุ่มชนหนึ่งจากชาวคัมภีร์ (อะฮฺลุลกิตาบ) ดังนั้นประการแรกเจ้าจะต้องเชิญชวนพวกเขาไปสู่ การปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮฺ และแท้จริงฉัน (หมายถึงตัวฉันเอง) คือ ศาสนทูตของอัลลอฮฺ เมื่อพวกเขายอม เชื่อฟังเช่นนั้นแล้วเจ้าก็จงสอนพวกเขาให้ทราบเถิดว่าแท้จริง อัลลอฮฺทรงบัญญัติการละหมาดแก่พวกเขาในวันหนึ่งและคืนหนึ่ง จำนวน 5 เวลา”

(บันทึกโดย al-Bukhāri: 1496)

เป็นที่ประจักษ์ว่า ตลอดระยะเวลา 13 ปี ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานอัลกรุอานลงมา แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงนครมักกะฮฺ จะเน้นในเรื่องหลักความเชื่อที่ถูกต้องและการให้เอกภาพ ต่อ อัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของศาสนา อันเป็นความสัมพันธ์และกฎเกณฑ์สำคัญของความ เป็นพระเจ้าระหว่างพระเจ้ากับบ่าวของพระองค์

ด้วยเหตุนี้เอง อะกีดะฮฺจึงถือเป็นหัวใจของอิสลามที่มุสลิมทุกคนต้องใส่ใจอย่างที่สุด ซึ่งอะกีดะฮฺเป็นรากฐานประการแรก เนื่องจากเป็นปฐมบทของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในการประกาศ ศาสนาที่นครมักกะฮฺ ซึ่งในขณะนั้นผู้คนกำลังลุ่มหลงมกมายกับความเชื่อในเทพเจ้าหลากหลายและ บูชาเจวีด ดังนั้นท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จึงเตรียมความพร้อมสู่การประกาศศาสนาด้วยการวางรากฐาน แห่งความเชื่อที่ถูกต้อง ความศรัทธาที่บริสุทธิ์สำหรับมนุษยชาติ (Ibn-Taimiyyah, 1990: 9)

ส่วนบทบัญญัติในด้านอื่น ๆ นั้นอัลลอฮฺ ﷻ ได้ประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลา 13 ปี แห่งการประกาศศาสนาที่นครมักกะฮฺ จนกระทั่งการอพยพ ของท่านเข้าสู่นครมาดีนะฮฺ สารัตถะหรือแก่นแกนของอะกีดะฮฺก็ยังคงถูกนำมาสาธยายอย่างต่อเนื่อง จน เกิดเป็นรูปธรรมที่เด่นชัด จึงกล่าวได้ว่า อะกีดะฮฺนั้นดุจดังรากแก้วของต้นไม้ที่แทรกซึมเข้าสู่ทุกอณู แห่งบทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ กระทั่งทำให้บทบัญญัติเหล่านั้นมีชีวิตชีวาและสามารถเคลื่อนไหวได้ (Shuhud, 2009: 47) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا﴾

(الفرقان : 23)

ความว่า “และเรามุ่งสู่ส่วนหนึ่งของการงานที่พวกเขาได้ปฏิบัติไป แล้วเราจะทำให้มันไร้คุณค่ากลายเป็นละอองฝุ่นที่ปลิวว่อน”

(อัลฟุรกอณ : 23)

อายะฮ์ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นอีกว่า ในวันแห่งการพิพากษา อัลลอฮ์ ﷻ จะทรงตัดสินผลงานที่มนุษย์ได้กระทำไว้ในโลกนี้ จากการทำงานที่ดีหรือชั่ว ซึ่งเงื่อนไขแห่งการตอบรับความดีที่มนุษย์ได้ปฏิบัตินั้นจะต้องวางอยู่บนฐานแห่งความเชื่อและความศรัทธาที่ถูกต้องและบริสุทธิ์ใจต่อพระองค์ และปราศจากการนำสิ่งใด ๆ มาตั้งภาคีหุ้นส่วนกับพระองค์ ในขณะที่เดียวกันการทำงานใด ๆ ที่มนุษย์ได้ปฏิบัติจะต้องสอดคล้องกับแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ปราศจากการอุตริกรรมใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้นหากการทำงานใดที่มนุษย์ได้ประพฤติปฏิบัติ โดยปราศจากความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ และไม่ได้สอดคล้องกับสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ แล้ว แน่นนอนการทำงานเหล่านั้นเป็นโมฆะ ย่อมไม่ถูกตอบรับจากอัลลอฮ์ แต่อย่างใดทั้งสิ้น (Ibn-Kathir,1999: 6/103)

ด้วยเหตุนี้อะกีดะฮ์ จึงเป็นหลักการสำคัญที่สุดของศาสนาโดยปราศจากข้อโต้แย้งใด ๆ ซึ่งเป็นปฐมบทก่อนการปฏิบัติศาสนกิจ การปฏิบัติที่พึงมีต่อมนุษย์และสังคม และจรรยา มารยาท เป็นต้น เนื่องจากเบื้องต้นของผู้ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามนั้น จะต้องพึงปฏิบัติก็คือการศึกษาเรียนรู้เรื่องราวของความเชื่อและศรัทธา เพื่อนำไปสู่การกล่าวคำปฏิญาณตนยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ และศรัทธาในพระองค์อย่างแท้จริงเป็นอันดับแรก ก่อนที่เขากลับมาปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นภาคบังคับ เช่น การละหมาด การถือศีลอด เป็นต้น (al-Shuraidah,1984: 54) อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ...﴾

(سورة محمد: بعض من آية 19)

ความว่า “ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และจงขอกอภัยโทษต่อความผิดเพื่อตัวเจ้า”

(มุฮัมมัด ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 19)

จากอายะฮ์ดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า การรู้จักอัลลอฮ์ ﷻ นั้นจำเป็นที่มนุษย์จะต้องมีความรู้ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติความดีของมนุษย์ที่มีความถูกต้องสอดคล้องกับแนวทางของอัลลอฮ์ ﷻ และแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ นั้น ก็จะส่งผลให้การปฏิบัติธรรมของเขาถูกตอบรับจากอัลลอฮ์ ﷻ ดังนั้นเมื่อมนุษย์มีความรู้แล้ว ก็จะทำให้เกิดความศรัทธาเพิ่มทวีคูณและใกล้ชิดกับอัลลอฮ์ ﷻ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับอัลกุรอานและสุนนะฮ์แล้ว ก็จะทำให้เจตนาและการปฏิบัติของมนุษย์ทั้งหมดถูกต้องด้วย (al-Asqalāniy,1986:1/160)

เกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้เรื่องอะกีดะฮ์ที่ถูกต้องสอดคล้องกับอัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷻ นั้น เป็นประเด็นที่บรรดาปวงปราชญ์ของอิสลามทุกยุคสมัยต่างให้

ความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อมนุษย์จะได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการยึดมั่นศรัทธาที่สอดคล้องกับแนวทางอะฮฺลิสสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ ซึ่งถือว่าเป็นอันดับแรกของศาสนา ด้วยเหตุนี้ ปวงปราชญ์จึงได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับหลักอะกีดะฮฺขึ้นมา ในการอธิบายหลักความเชื่อและความศรัทธาที่ถูกต้องและปัจจัยที่นำไปสู่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ ﷻ การปฏิเสธ การอุตริกรรมในศาสนาและสิ่งทำให้เกิดการเป็นปรปักษ์ต่อหลักการยึดมั่นศรัทธา และอธิบายหลักความเชื่อความศรัทธาที่ถูกต้อง ปราศจากความเชื่อที่มกมาย ที่เป็นหลักประกันว่าการปฏิบัติความดีของผู้ศรัทธาจะได้รับการตอบรับจากอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นเสบียงแห่งความดีให้กับเขาในวันแห่งการตอบแทน (al-Shatibiy, 2000: 62)

ในทางตรงกันข้ามหากหลักความเชื่อความศรัทธาอ่อนแอเป็นโมฆะ ย่อมส่งผลให้การประพฤติปฏิบัติความดีที่เขาเพียรสะสมไว้ในโลกดุนยานี้ทั้งหมดต้องเสียหายมลายสิ้น ดังปรากฏในอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَىٰ الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِن أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾

(الزمر: 65)

ความว่า “และโดยแน่นอน ได้มีวะฮฺยูมายังเจ้า (มุฮัมมัด) และมายังบรรดانبีก่อนหน้าเจ้า หากเจ้าตั้งภาคี (กับอัลลอฮฺ) แน่แน่นอนงานของเจ้าก็จะไร้ผลและแน่นอนเจ้าจะอยู่ในหมู่ผู้ขาดทุน”

(อัลซุมัร : 65)

หลักการยึดมั่นศรัทธา เป็นหลักการที่ถูกกำหนดให้มนุษย์ทุกคน แม้แต่ตัวของบรรดาเราะซูลของอัลลอฮฺในยุคนั้น ๆ ตลอดจนตัวของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เอง พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ก็ยังกล่าวเตือนให้พึงระวังสิ่งที่จะนำไปสู่การตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ อันเป็นเหตุที่จะทำให้การประกอบคุณงามความดีของเขาที่พากเพียรไว้ในโลกนี้ ต้องเป็นโมฆะและบั้นปลายเขาจะกลายเป็นผู้ที่ขาดทุน ซึ่งสภาพดังกล่าวนี้พระองค์อัลลอฮฺ ﷻ เคยกล่าวเตือนแก่บรรดานบีมาก่อนหน้านี้อแล้วเช่นกัน (al-Qurthubiy, 1993: 6/301)

ดังนั้น ความเชื่อและการปฏิบัติที่เคลือบแฝงด้วยการนำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีต่ออัลลอฮฺ ﷻ นั้นนับว่าเป็นบาปใหญ่มหันต์ อัลลอฮฺ ﷻ จะไม่ทรงอภัยโทษให้โทษฐานตั้งภาคี อีกทั้งไม่ได้เข้าสู่สวรรค์ของพระองค์ และบั้นปลายถูกจองจำอยู่ในขุมนรกอเวจีตลอดชั่วกาลนาน (al-Milliy, 2001:98) อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَا يُعْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَعْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴾

(النساء: 48)

ความว่า “แท้จริงอัลลอฮ์จะไม่ทรงอภัยโทษให้แก่การที่สิ่งหนึ่งจะถูกให้มีภาคีขึ้นแก่พระองค์และพระองค์ทรงอภัยให้แก่สิ่งอื่นจากนั้นสำหรับผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และผู้ใดให้มีภาคีขึ้นแก่อัลลอฮ์แล้วแน่นอนเขาได้อุบโลกน์บาปกรรมอันใหญ่หลวงขึ้น

(อันนิสาอ : 48)

อายะฮ์ดังกล่าวนี้ ชี้ให้เห็นว่า การกระทำความผิดบาปต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการนำสิ่งอื่นใดมาหูนส่วนกับอัลลอฮ์ ﷻ นั้น พระองค์ทรงประทานอภัยโทษให้ ส่วนความผิดที่เกิดจากการนำสิ่งอื่นใดมาตั้งภาคีกับพระองค์นั้น ประดุจแห่งความเมตตาและการให้อภัยถูกปิดสนิทอย่างสิ้นเชิง แม้การกระทำความผิดอื่น ๆ จะมีมากมายสักปานใดก็ตาม ก็ไร้ประโยชน์แก่เขา (al-Qurthubiy, 1993:6/305)

ด้วยเหตุนี้ บุคคลใดที่นำสิ่งอื่นใดมาหูนส่วนกับอัลลอฮ์ ﷻ นั้นนับว่าเป็นความผิดโทษฐานมหันต์ หากลมหายใจสุดท้ายของเขาจบลงในสภาพของผู้ที่นำสิ่งอื่นใดมาหูนส่วนกับอัลลอฮ์ ﷻ นั้น แน่แน่นอนเขาย่อมไม่ได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮ์ ﷻ และที่ฟานักอันถาวรของเขาคือขุมนรกแตกต่างจากความบาปอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำสิ่งอื่นใดไปหูนส่วนกับอัลลอฮ์ ﷻ แต่เป็นเพียงแค่การฝ่าฝืนและกระทำความผิดละเมิดคำสั่งของพระองค์ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ หากพระองค์ทรงประสงค์ เขาอาจจะได้รับการอภัยโทษจากอัลลอฮ์ ﷻ ก็ได้ (al-jabarain, 2012: 67)

2.3.1.5 ที่มาของหลักความเชื่อในอิสลาม

ปฐมภูมิและแหล่งอ้างอิงหลักความเชื่อความศรัทธาที่ถูกต้องที่บรรพชนในยุคแรกนำมาเป็นฐานในการยึดมั่นศรัทธาในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์และเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต นั้นคือ อัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ อันเป็นแหล่งอ้างอิงและเป็นรากฐานที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงประทานลงมาเพื่อเป็นแสงสว่างแก่มวลมนุษยชาติ เนื่องจากหลักความเชื่อนั้น เป็นหลักการที่จำเป็นต่ออาศัยการยึดโยงด้วยบทบัญญัติทางศาสนา ปลอดภัยจากการตีความและการอ้างอิงทางสติปัญญาและความคิดเห็น

ของตนเองเป็นฐาน ดังนั้นหลักอะกิดะฮ์จึงมีแหล่งอ้างอิงที่มาแค่สองแหล่งสำคัญเท่านั้น คือ อัลกุรอาน และอัสสุนนะฮ์เท่านั้น (al-Fawzān, 1999: 9)

ก. คัมภีร์อัล-กุรอาน

อัล-กุรอาน คือ พระดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ เป็นคัมภีร์ที่เป็นแหล่งอ้างอิงแรกในเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติศาสนกิจ อันเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของมุสลิม ตลอดจนหลักการอื่น ๆ อีกด้วยที่มุสลิมทุกคนต้องนำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ซึ่งทั้งหมดนั้นจะต้องอาศัยการอ้างอิงจากกุรอานทั้งสิ้น อันเป็นพระดำรัสที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ ที่พระองค์ทรงประทานให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เพื่อเป็นคู่มือในการเผยแผ่และประกาศสัจธรรมของพระองค์ (al-Buraikān, 2003: 22) อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿...وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا﴾

(النساء: بعض من آية 87)

ความว่า “และใครเล่าที่มีคำพูดที่สัจจริงยิ่งกว่าอัลลอฮ์”

(อัลนิสาอ ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ 87)

อัลกุรอานคือพระดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ที่เป็นสัจธรรมเสมอ เพราะเป็นสิ่งที่มาจากอัลลอฮ์พระผู้ทรงอภิบาล ดังนั้นสิ่งใด ๆ ที่มนุษย์นำมาเล่าขานเรียงร้อยเป็นบทวรรณกรรมหรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เล่าสืบทอดกันมา หากเป็นปฏิปักษ์กับสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงดำรัสไว้ แน่แน่นอนสิ่งต่าง ๆ ทั้งหมดนั้นย่อมเป็นความเสียหายและโป้ปด เนื่องจากค้านกับพระดำรัสของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งไม่สามารถนำมาเป็นที่ปรับทางศาสนาได้ (al-Sa'diy, 1995: 173) จึงกล่าวได้ว่า อัล-กุรอาน เป็นคัมภีร์ที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ เป็นพจนานุกรมของพระองค์ที่มีความมหัศจรรย์ยิ่งนัก อีกทั้งเป็นคัมภีร์หนึ่งเดียวที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงปกป้องรักษาตลอดไป อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ﴾

(الحجر: 9)

ความว่า “แท้จริงเรา (อัลลอฮ์) ได้ให้ข้อตักเตือน (อัลกุรอาน) ลงมา และแท้จริงเราเป็นผู้รักษามันอย่างแน่นอน”

(อัลหัจญ์ร : 9)

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงปกป้องอัลกุรอานให้คงอยู่ในสถานะเดิมนับตั้งแต่ปฐมบทแห่งการประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัดจนกระทั่งครบถ้วนสมบูรณ์ โดยไม่มีการปรับแก้ ตัดตอน เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติม และสังคายนาใด ๆ ทั้งด้านถ้อยคำ ความหมาย อีกทั้งอัลลอฮ์ ﷻ ทรงปกป้องอัลกุรอาน ในลักษณะการถูกนำมาอ่านและท่องจำที่สืบทอดต่อกันมายุคแล้วยุคเล่าโดยมิขาดสาย (Ibn Kathir, 1999: 4/527)

อัลกุรอานถือว่าเป็นศูนย์รวมของหลักการอิสลามทั้งหมด ที่ประมวลปฐมบทของศาสนาอันเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธาที่ถูกต้อง มีหลักฐานยืนยันจากอัลกุรอานชัดเจน เพื่อให้มนุษย์ชาติได้เตรียมความพร้อมในการศึกษาเรียนรู้แสวงหาสัจธรรม ที่มีแหล่งมาจากอัลกุรอาน ซึ่งเป็นคัมภีร์ที่มาจากพระเจ้าทรงประทาน ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้น (al-Buraikän, 2003: 43)

ในยุคมักกะฮ์ แห่งการเป็นศาสนทูตของท่านนบีมุฮัมมัดนั้น บรรดาสุเราะฮ์ที่ถูกประทานลงมา จะเน้นหนักใน 3 ประเด็นหลัก อันได้แก่การยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ การเป็นเราะฮ์สุลของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ และวันปรโลกและการฟื้นคืนชีพในวันนั้น เพื่อยืนยันว่า 3 ประการที่สำคัญนี้ คือสัจธรรมที่ปราศจากความเคลือบแคลงสงสัยใด ๆ ทั้งสิ้น (al-Sa'diy, 2002:191) ด้วยหลักฐานต่าง ๆ ที่ชัดเจน ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้ คือ สิ่งที่อัลกุรอานได้ระบุไว้ครบถ้วน

จากการศึกษาอายะฮ์อัลกุรอานดังกล่าวข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่า หลักความเชื่อหรืออะกีดะฮ์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ในอัลกุรอานนั้น คือแกนหลักสำคัญที่สุดของอัลกุรอาน ที่อัลลอฮ์ ทรงประทานลงมาให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในช่วงเวลาแห่งการเผยแผ่ศาสนาอยู่ในนครมักกะฮ์ และหลังจากที่ท่านอพยพไปสู่นครมะดีนะฮ์แล้ว เรื่องของหลักความเชื่อ ความศรัทธาก็ยังถูกนำมากล่าวอย่างต่อเนื่องผ่านเข้าสู่ช่วงนครมะดีนะฮ์ก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการเยียวยาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อหลักการยึดมั่นต่ออัลลอฮ์ ﷻ ได้ในบางครั้งบางโอกาส

ข. สุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ

สุนนะฮ์ ถือเป็นแหล่งอ้างอิงสำคัญลำดับที่ 2 รองจากอัลกุรอาน เนื่องจากสุนนะฮ์คือที่ปรับแห่งบทบัญญัติทางศาสนา ดังนั้นการยึดถือจริยรอยตามสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นสิ่งจำเป็น (วาญิบ) อีกทั้งสุนนะฮ์ยังถือเป็นวิวัฒนาการประเภทหนึ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานให้แก่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เมื่อหลักอะกีดะฮ์และหลักชะรีอะฮ์ มีแหล่งที่มาจากอัลกุรอานแล้ว สุนนะฮ์ของท่าน นบี ﷺ ก็อยู่ในตำแหน่งแหล่งอ้างอิงอันเป็นที่ปรับทางศาสนาของหลักอะกีดะฮ์และชะรีอะฮ์เช่นกัน (Ibn al-Qayyim, 1976: 2/290) พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวยืนยันสิ่งที่ปรากฏมาจากท่านนบี ﷺ ว่า

﴿وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ، إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾

(النجم: 3-4)

ความว่า “และเขามีได้พูดตามอารมณ์ มันมิใช่อื่นใดนอกจากเป็น
วะฮีย์ที่ถูกประทานลงมา”

(อัล-นัจม : 3-4)

ทุกสิ่งที่ท่านบิฮัมมัด ﷺ ได้กล่าวออกมานั้นเป็นบัญญัติจากจากอัลลอฮ์ ﷻ เพื่อ
ทำหน้าที่ประกาศเผยแผ่มวลมนุษยชาติ โดยปราศจากการต่อเติมเสริมแต่ง ตัดตอนแต่อย่างใดเลย ซึ่ง
การอธิบายในประเด็นดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับหะดีษที่รายงานจากหัชซาน อิบну อะฎ็อยยะฮ์ ที่กล่าวว่า
“ญิบรีลได้นำสุนนะฮ์มาให้ท่านบิฮัมมัด ﷺ และได้สอนสุนนะฮ์แก่ท่าน เหมือนกับที่สอนอัล-กุรอาน (al-
lalika`iy,1997: 1/60-61)

นักปราชญ์ได้แบ่งวิวรรณ์ ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ วิวรรณ์ ด้านถ้อยคำและ
ความหมายนั้นคือ อัลกุรอาน เป็นคัมภีร์ที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ประทานลงมาแก่ท่านบิฮัมมัด ﷺ ผู้เป็น
เราะฮ์สุลของอัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งการอ่านนั้นนับเป็นอิบาดะฮ์ ส่วนวิวรรณ์อีกประเภทหนึ่งคือ สิ่งที่ปรากฏ
มาจากท่านบิฮัมมัด ﷺ เอง แต่บทอธิบายนั้นมาจากอัลลอฮ์ ﷻ (Dhamiriyah, 1989:104)

ส่วนเรื่องของ ฆ็อยบียะฮ์ นั้นเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับเป็นสิ่งที่พันญาณวิสัย
ของมนุษย์ ซึ่งไม่สามารถหยั่งรู้ได้ ซึ่งมุสลิมทุกคนจำเป็นต้องศรัทธาอย่างแท้จริง เพราะเป็นหนึ่งใน
หลักความเชื่อในศาสนาอิสลาม ดังนั้น จำเป็นสำหรับมุสลิมทุกคนต้องศรัทธา (อีมาน) ต่อสิ่งดังกล่าว
โดยปราศจากความสงสัยกลางแคลงใด ๆ ทั้งสิ้น (al-Thabiriy,1994: 1/101) ด้วยเหตุนี้อัลลอฮ์ ﷻ
จึงตรัสชื่นชมมุสลิมผู้มีศรัทธาในสิ่งเร้นลับ (อัลฆ็อยบ) ตอนต้นของสุเราะฮ์อัลบะเกาะ
เราะฮ์ว่า

﴿إِلْمَ ذَلِكَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ...﴾

(البقرة : بعض من آية 1-2)

ความว่า “อะลิฟ ลาม มีม คัมภีร์นี้ไม่มีความสงสัยใด ๆ ในนั้น เป็น
ทางนำสำหรับบรรดาผู้ยำเกรงเท่านั้น คือบรรดาผู้ศรัทธาต่อสิ่งเร้น
ลับ”

(อัลบะเกาะเราะฮ์ บางส่วนจากอายะฮ์ที่ 1-2)

2.3.2 หลักการศรัทธา (อัล-อีมาน) ในอิสลาม

2.3.2.1 ความหมายทางหลักภาษาศาสตร์

อัลอีมาน (إيمان) ความหมายทางหลักภาษา หมายถึง การมีจิตใจเชื่อมั่นศรัทธา โดยปราศจากความสงสัย อัลอีมานมีรากศัพท์มาจากคำว่า “อัล-อัมน์” (أمن) หมายถึงความสงบมั่น อันเป็นความเชื่อที่มั่นในจิตใจอย่างแนบแน่นโดยไม่มีการเคลือบแคลงสงสัยใดๆทั้งสิ้น (Ibn Manzur, nd:13/22-23)

2.3.2.2 ความหมายทางหลักวิชาการ

ในทางวิชาการความหมายของ “การศรัทธา” หรือ “อัลอีมาน” นั้นส่งผลต่อการพิจารณาถึงภาวะความศรัทธาหรือไม่ศรัทธา อิบนุตัยมียะฮฺ กล่าวว่า “การศรัทธาคือการกล่าวออกมาด้วยวาจา การยึดมั่นด้วยหัวใจ และการปฏิบัติด้วยร่างกาย (Ibn Taimiyah, 1980: 121)

นียามข้างต้นนั้น ชี้ให้เห็นว่า อิบนุตัยมียะฮฺ ปราชญ์มุสลิมได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการศรัทธาตามหลักวิชาการได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางของกลุ่มอะฮฺลิสสุนนะฮฺวัลญะมาอะฮฺ เพราะเป็นการให้ความหมายการศรัทธาที่สอดคล้องและครอบคลุมหลักฐานต่าง ๆ ทั้งจากอัลกุรอาน และสุนนะฮฺอย่างชัดเจน โดยให้ความหมายว่า การอีมานต้องประกอบไปด้วยความเชื่อมั่นด้วยจิตใจ การยอมรับด้วยวาจา และการปฏิบัติด้วยร่างกาย ทั้งนี้ถือว่าการเชื่อมั่นด้วยจิตใจ คือ รากฐานที่สำคัญที่สุดของการศรัทธาแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดล่วงรู้ก็ตามแต่อัลลอฮฺ ﷻ ย่อมล่วงรู้และทรงตอบแทนผลแห่งการกระทำตามความรอบรู้อย่างของพระองค์ ดังนั้น ความศรัทธา (อัลอีมาน) จึงเป็นความเชื่อที่สถิตมั่นในหัวใจโดยปราศจากความสงสัย ติดตามด้วยการเปล่งวาจาออกมาเพื่อยืนยันถึงความเชื่อนั้นและปฏิบัติตามความเชื่อนั้นด้วยสรีระร่างกาย” ความศรัทธาจึงมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ มโนกรรม (ความเชื่อในจิตใจ) วจกรรม (การเปล่งวาจาสำนึกยืนยัน) และกายกรรม (การปฏิบัติทางกายภาพ)

นียามดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับหะดีษที่ท่านเราะฮะฮฺล ﷺ ได้อธิบายความหมายของอัลอิสลาม อัลอีมาน และอัลอิฮฺसानเพื่อตอบคำถามของผู้ถามคือญิบรีล ดังมีความหมายตอนหนึ่งว่า “การศรัทธา คือความเชื่อมั่นต่ออัลลอฮฺ ﷻ ต่อบรรดามาลาอิกะฮฺของพระองค์ ต่อบรรดาคัมภีร์ ต่อบรรดาเราะฮฺลูล ﷺ ต่อวันอาคีเราะฮฺและเชื่อมั่นต่อลิขิตความดีความชั่วแห่งพระองค์...” (เป็นส่วนหนึ่งของความหมายหะดีษที่บันทึกโดยมุสลิม หะดีษหมายเลข 9)

2.3.2.3 การเพิ่มขึ้นและการลดลงของอีมาน

เมื่อผู้ใดมีศรัทธามั่นและปฏิบัติความดีเป็นเนืองนิตย์ ต็มตำในรสแห่งศรัทธาและการประพฤติปฏิบัติความดี ส่งผลให้ระดับขั้นของศรัทธาเพิ่มขึ้น แต่คราใดที่พลังศรัทธาอ่อนแรงลง ก็เลสและอารมณ์ไฝต่ำครอบงำหัวใจ อันนำไปสู่การประพฤติผิดต่อหลักธรรมของศาสนา ครานั้นพลังศรัทธาก็ลดลง ดังนั้น บุคคลจำต้องตั้งมั่นในศรัทธาและประพฤดิธรรม อันความดีที่ประพฤติอย่างครบถ้วนจักลบล้างความผิดบาปได้เป็นแน่แท้ เมื่อพลังพลาดประพฤติผิดก็ให้สำนึกในความผิด กลับเนื้อกลับตัวพร้อมเสียใจในการกระทำผิดนั้น ตั้งมั่นว่าจะไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก และประพฤติปฏิบัติซึ่งความดีก็จะทำให้ความศรัทธา (อีมาน) กลับมาเพิ่มพูนอีกครั้ง (Ibu Abial-Izz, 2001: 112-113)

ดังนั้น การศรัทธาจึงอาจเพิ่มขึ้นและลดลงได้ ทั้งนี้ด้วยอาศัยหลายปัจจัย อันได้แก่ หลักฐานหรือเหตุผลที่เกี่ยวกับการศรัทธาในอัลลอฮฺ ﷻ วิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ หน้าที่การงาน การศึกษา ความอดทน อดกลั้น ตลอดจนระดับความเข้มแข็งหรือความถึในการปฏิบัติศาสนกิจ หรือแม้กระทั่งความมุ่งมั่นอดทนในการปฏิบัติตนของมุสลิมใหม่ (มุอัลลัฟ) ตามแนวทางของศาสนาอิสลาม เหล่านี้ย่อมเป็นตัวชี้วัดถึงความศรัทธาที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ (al-Fawzan, 2002 :75)

ด้วยเหตุนี้เอง การศรัทธาจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อมุสลิม เนื่องจากการศรัทธาเป็นหัวใจสำคัญในการรับรู้มุมมอง แนวความคิด และการปฏิบัติ ทำให้พฤติกรรมภายนอกเชื่อมโยงกับเจตนาภายในจิตใจ เพราะทุกครั้งที่มีการปฏิบัติศาสนกิจต้องกระทำด้วยเจตนาและมีจิตสำนึกเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งเป็นนัยที่แสดงถึงความสำคัญของการศรัทธาต่อพฤติกรรม และคราใดที่พฤติกรรมเบี่ยงเบนสู่ความชั่วร้ายลุ่มหลงในอบายมุข หรือความศรัทธาที่เปราะบาง แน่นนอนย่อมเกิดจากภาวะที่ศรัทธาเปราะบางไร้พลังในการควบคุมควบคุมพฤติกรรมให้อยู่ในกรอบแห่งคุณธรรมได้ (al-Fawzān, 2002 :76)

จากนิยามและความสำคัญของหลักความเชื่อและความศรัทธาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สะท้อนให้เห็นว่า หลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) ของอิสลามนั้น เป็นเครื่องมือในการยืนยันหลักการศรัทธาจากศาสนทูตของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อความเชื่อทุกๆสิ่ง ที่ท่านได้นำมาประกาศอันเป็นบทบัญญัติที่มาจากอัลลอฮฺ ซึ่งความเชื่อทั้งหมดนั้นวางอยู่บนพื้นฐานของหลักการศรัทธา 6 ประการ อันได้แก่

(1) การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ หมายถึงเชื่อมั่นศรัทธาอันแน่วแน่ว่า อัลลอฮฺ ﷻ นั้นทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า พระผู้ทรงสร้างทุกสรรพสิ่ง และพระองค์ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้นที่ได้รับการกราบกรานโดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:37)

(2) การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮฺ หมายถึงหลักศรัทธาที่มุสลิมทุกคนต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสร้างมลาอิกะฮฺให้เป็นกลุ่มที่อยู่ในปวงบ่าวที่ภักดีและปฏิบัติตามสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ ไม่ฝ่าฝืนบัญญัติห้ามของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ และลักษณะของมลาอิกะฮฺนั้น ถูก

บังเกิดมาจากกรรม มีจำนวนมากไม่มีผู้ใดทราบจำนวนนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น สามารถจำแลงกายได้และลักษณะอื่น ๆ อีกหลายประการ ดังนั้นบรรดาอิกะฮฺ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้มอบหมาย และไม่ฝ่าฝืนคำสั่งใด ๆ ของอัลลอฮ์ ﷻ ตามที่ได้รับมอบหมาย (Abu Bakr al-jaza'iy ,1976:42)

(3) การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ต่าง ๆ หมายถึงการเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮ์ ﷻ นั้น พระองค์ทรงประทานบรรดาคัมภีร์ซึ่งเป็นพระดำรัสของพระองค์ลงมาให้กับบรรดาศาสนทูตเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการประกาศศาสนาและเป็นข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่ถูกระบุไว้ ได้แก่ คัมภีร์อัลเตวารอฮฺ ถูกประทานให้แก่ นบีมูซา คัมภีร์อัลอินญิลให้แก่ นบีมะฮฺมา ซะบูร์ให้แก่ นบีดาวูด คัมภีร์อัลกุรอานให้แก่ ท่านนบีมุฮัมมัด เป็นต้น (Abu Bakr al-jaza'iy, 1976: 44)

(4) การศรัทธาต่อบรรดาเราะฮฺลุล ﷻ หมายถึง อัลลอฮ์ ﷻ ได้แต่งตั้งบรรดาศาสนทูตของพระองค์ในทุกยุคทุกสมัยและทุกประชาชาติ เพื่อนำบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ มาประกาศเชิญชวนกลุ่มชนนั้น ๆ สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ และภักดีต่อพระองค์ ปราศจากภาคีใด ๆ และเชื่อมั่นว่าบรรดาเราะฮฺลุล มีความซื่อสัตย์ เป็นที่ไว้วางใจได้ ทำหน้าที่เผยแพร่พร้อมแสดงหลักฐานยืนยันจาก อัลลอฮ์ ﷻ ให้กับมวลมนุษยชาติ (Abu Bakr al-jaza'iy, 1976: 48)

(5) การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮฺ หมายถึง การเชื่อมั่นศรัทธาต่อเรื่องราวของวันสุดท้าย อันเป็นวันแห่งการฟื้นคืนชีพ เป็นโลกแห่งชีวิตหลังความตาย เป็นชีวิตที่นิรันดร์และสมบูรณ์ยิ่ง เป็นโลกแห่งการตอบแทน ดังนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า วันอาคิเราะฮฺจะต้องเกิดขึ้นตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสาธยายไว้ในอัลกุรอานอย่างแน่นอน และจากคำบอกเล่าของท่านเราะฮฺลุล ﷻ โดยผ่านหะดีษของท่านเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย ปรากฎการณ์แห่งการฟื้นคืนชีพ เรื่องราวการสอบสวนในหลุมฝังศพและการฟื้นคืนชีพ การชุมนุมในมะหฺษัร การคิดบัญชีการสอบสวนความดีความชั่ว สะพาน สะระน้า ตราชั่ง สวรรค์ และนรก เป็นต้น (Dhamiriyah, 1989: 121)

(6) การศรัทธาต่อกฏอและกอดร์ หมายถึง การศรัทธาต่อการกฏสภาวะการณ์ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดให้แก่ทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความทุกข์ การมีชีวิต ความตายและอื่น ๆ ทั้งปวงนั้น อยู่ในกรอบรู้และพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทั้งหมดนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้บันทึกไว้ในแผ่นจารึกที่ถูกรักษาแห่งพระองค์ (อัล-เลาหฺ อัล-มะหฺฟูฟ) (Dhamiriyah, 1996: 129)

จากการศึกษาหลักการศรัทธา 6 ประการข้างต้นนั้น ผู้วิจัยพบว่าหลักความเชื่อความศรัทธาในอิสลามนั้น มีแหล่งที่มาสำคัญสองแห่งจากอัลลอฮ์ ﷻ คือ อัลกุรอานและจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คือ อัสสุนนะฮฺ ด้วยเหตุนี้ หลักการศรัทธาหกประการข้างต้นนี้เป็นรากฐานแห่งการศรัทธาของมุสลิมทุกคนเพื่อความปลอดภัยและได้รับความสุขสันติทั้งโลกนี้และโลกหน้า

2.3.3 อิบาตะฮฺในอิสลาม

2.3.3.1 ความหมายของอิบาตะฮฺทางหลักภาษา

อิบาตะฮฺ หมายถึง การยอมจำนน เนื่องจากรากศัพท์เดิมของอิบาตะฮฺ คือ การทำให้สยบ การทำให้ราบเรียบ (Ibn al-Qayyim, 2003: 1/74)

2.3.3.2 ความหมายอิบาตะฮฺ ทางหลักวิชาการ

อิบนุ ตัยมียะฮฺ (Ibn Taimiyah) ให้นิยามอิบาตะฮฺว่า “เป็นคำที่รวมถึงทุกสิ่ง que แสดงออกมาจากคำพูด การกระทำ ทั้งที่เปิดเผยและซ่อนเร้น อันเป็นสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ รักและพอพระทัย” (Ibn Taimiyah, 1997: 9/113)

นิยามดังกล่าวนี้บ่งบอกว่า ทุกๆ สิ่ง que ประพฤติปฏิบัติ และละวาง โดยมีจุดมุ่งหมายในการเพื่อการแสดงออกในการภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ และการปฏิบัตินั้นจะต้องดำเนินอยู่ในกรอบแห่งบทบัญญัติของศาสนาจากแหล่งที่มาหลัก คือ อัลกุรอานและอัซสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ สิ่งดังกล่าวนี้จึงถูกเรียกว่า “อิบาตะฮฺ”

จากนิยามดังกล่าวนี้ได้สอนนัยยะแห่งที่มาของข้อบัญญัติใช้และข้อห้ามอันมีแหล่งที่มาจากอัลกุรอานและอัซสุนนะฮฺเท่านั้น โดยปราศจากอุตริกรรมใด ๆ โดยคิดค้นขึ้นมาเองตามอารมณ์แห่งตนมิได้เป็นอันขาดเกี่ยวกับพิธีกรรมทางศาสนา อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنَ بِهِ اللَّهُ...﴾

(الشورى : بعض من آية 21)

ความว่า “หรือว่าพวกเขามีภาคีต่าง ๆ ที่ได้กำหนดศาสนาแก่พวกเขา ซึ่งอัลลอฮฺมิได้ทรงอนุมัติ...”

(อิซซุรอ ส่วนหนึ่งจากอายะฮฺที่ 21)

ดังนั้น เป้าหมายแห่งการปฏิบัติอิบาตะฮฺ ก็คือ เพื่อแสวงหาความใกล้ชิดต่อพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งหลักมูลฐานเดิมของศาสนาถือเป็นที่ต้องห้ามสำหรับบุคคลที่อุตริกรรมกำหนดสิ่งใดขึ้นมาในศาสนา เพราะอิบาตะฮฺในอิสลามนั้นจะต้องมีแหล่งที่มาจากอัลลอฮฺ ﷻ คือ อัลกุรอานและแบบฉบับจากท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คือ อัซสุนนะฮฺเท่านั้น (al-Sa'dīy, 2002: 891)

2.3.3.3 การแบ่งประเภทของอิบาดะฮ์

อิบาดะฮ์ต่าง ๆ แบ่งออกเป็นประเภทหลัก ๆ ได้ 2 ประเภทด้วยกัน คือ อิบาดะฮ์บาญินะฮ์ และอิบาดะฮ์ซอฮิเราะฮ์ (al-Anqārīy,1997:118)

ก. อิบาดะฮ์บาญินะฮ์ คือ การภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจในส่วนลึกที่มีความเชื่อมโยงกับพระองค์ อิบาดะฮ์ลักษณะนี้ เช่น การยำเกรง ความรัก การขอความช่วยเหลือ การมุ่งหวัง และการขออนุเคราะห์) เป็นต้น (al-Ghanaimān,1996:451-481)

ข. อิบาดะฮ์ซอฮิเราะฮ์ คือ การภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยการแสดงด้วยอวัยวะภายนอก ซึ่งสามารถสังเกตได้โดยเปิดเผย เช่น การละหมาด การถือศีลอด การจ่ายซะกาต บริจาคทาน การบำเพ็ญฮัจญ์ การขอพรต่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นต้น (al-Ghanaimām,1996: 412-450)

ผู้วิจัยขอเสนอหลักฐานจากอัลกุรอานเพื่อประกอบการอธิบายอิบาดะฮ์ที่เป็นหลักพื้นฐานที่มุสลิมทุกคนจำเป็นต้องปฏิบัติ ดังนี้

(1) การละหมาด อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿...إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا﴾

(النساء بعض من آية : 103)

ความว่า “...แท้จริงการละหมาดนั้นเป็นบัญญัติที่ถูกกำหนดเวลาไว้แก่ผู้ศรัทธาทั้งหลาย”

(อันนิสาอ ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ 103)

จากอายะฮ์ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า การละหมาดห้าเวลาที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้บัญญัติกำหนดให้ มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติในช่วงเวลาที่แน่นอน โดยระบุเวลาที่ต้องปฏิบัติหรือไม่ต้องปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน การละหมาดนั้นเป็นเครื่องหมายที่แสดงออกให้เห็นว่า บุคคลนั้นมีความศรัทธามากน้อยเพียงใด เป็นภาพที่แสดงออกให้เห็นทางกายภาพสามารถมองเห็นสัมผัสได้ ดังนั้นผู้ที่ดำรงไว้ซึ่งการละหมาดได้ครบถ้วนวันกับคืนหนึ่ง 5 เวลานั้น ย่อมเป็นบุคคลที่มีสายใยแห่งศรัทธาผูกพันกับอัลลอฮ์ ﷻ อยู่ตลอดเวลาอย่างแท้จริง (al-Sa·diy, 2002: 215)

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยพบว่าการละหมาดนั้นเป็นศาสนกิจที่อิสลามกำหนดให้มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติ ไม่ได้ยากต่อการปฏิบัติ มีความสะดวกง่ายดายต่อผู้ปฏิบัติ ดังนั้นจุดประสงค์หลักของการละหมาด ก็คือเป็นการเคารพภักดีและแสดงออกถึงการขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ จากความโปรดปรานที่พระองค์ทรงประทานให้ นอกเหนือจากนั้น ผลของการละหมาดที่ถูกต้องมีความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์ ﷻ นั้นจะยับยั้งจากความชั่วและความลามกทั้งปวง ดังอัลกุรอานระบุว่า

ว่า “แท้จริงการละหมาดจะยับยั้งจากความชั่วช้าและความลามก” ทั้งนี้เพราะว่าคนที่ละหมาดนั้นเขาจะมีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ จึงเป็นเครื่องมือช่วยยับยั้งเขาไม่ให้กระทำความชั่วใด ๆ ทั้งสิ้น

(2) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴾

(البقرة: 183)

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย! การถือศีลอดนั้นได้ถูกกำหนดแก่พวกเจ้าแล้ว เช่นเดียวกับที่ได้ถูกกำหนดแก่บรรดาก่อนหน้าพวกเจ้ามาแล้วเพื่อว่าพวกเจ้าจะได้ยำเกรง”

(อัลบะเกาะเราะฮ์: 183)

อายะฮ์ดังกล่าวอัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึงความโปรดปรานหนึ่งของพระองค์ นั่นคือ บัญญัติการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนให้แก่ประชาชาติของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ซึ่งในยุคอดีตทุกยุคทุกสมัยพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้บัญญัติแก่กลุ่มชนเหล่านั้นมาแล้ว เนื่องจากเป็นข้อบัญญัติและคำสั่งใช้ที่มาจากอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งนี้เพื่อเกิดผลดีและประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติเอง และพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการถือศีลอดว่า “แท้จริงการถือศีลอดนั้นเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์บรรลุถึงความยำเกรง เนื่องจากมีทั้งข้อกำชับให้ทำดีและข้อห้ามให้หลีกเลี่ยงจากความชั่วทั้งหลาย” (al-Sa'diy, 2002: 83)

นอกเหนือจากนั้นการถือศีลอดยังเป็นการฝึกวินัยให้เกิดความซื่อสัตย์ต่ออัลลอฮ์ ﷻ และตัวของผูถือศีลอดเองอย่างแท้จริง โดยไม่กินอาหารและดื่มน้ำในระหว่างการถือศีลอดแม้ว่าจะไม่มีใครรู้ใครเห็นก็ตาม แต่เขาปฏิบัติกรถือศีลอดเนื่องด้วยความเชื่อมั่นศรัทธาว่า พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงรอบรู้และมองเห็นในพฤติกรรมต่าง ๆ ของเขา ไม่ว่าจะสภาพที่ลับและเปิดเผยก็ตาม อีกทั้งการถือศีลอดนั้นเป็นอิบาดะฮ์ที่สะท้อนออกมาให้เห็นถึงความเสมอภาคระหว่างมุสลิมด้วยกัน เนื่องจากการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนนั้น ผู้ที่ถือศีลอดทุกคนต้องงดจากการกินการดื่มเหมือนกันทั้งหมดโดยเสมอภาคนับตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งตะวันลับขอบฟ้า ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใดก็ตาม (Abubakr al-jazaizi, 1976 :202)

จากการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนี้ ผู้วิจัยพบว่า เป้าหมายที่แท้จริงของการถือศีลอดนั้นก็คือ เพื่อแสวงหาความใกล้ชิดและยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ ซึ่งอยู่ในมิติแห่งสายสัมพันธ์อันล้ำลึก

ระหว่างบ่าวผู้ภักดีกับอัลลอฮฺ ﷻ พระผู้ทรงสร้าง อีกทั้งการถือศีลอดเป็นการฝึกฝนเสริมสร้างวินัยที่เคร่งครัดให้ผู้ถือศีลอดไม่ละเมิดข้อห้ามในขณะที่กำลังถือศีลอด ไม่ว่าจะอยู่ในที่ลับหรือเปิดเผยก็ตาม เป็นการลดละกิเลสตัณหาไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของอัลลอฮฺ ﷻ ดังนั้น เมื่อผู้ถือศีลอดสามารถยับยั้งจากอารมณ์ใฝ่ต่ำและกิเลสได้แล้ว แน่นอนจิตวิญญาณของเขาย่อมได้รับการขัดเกลาให้ใสสะอาดบริสุทธิ์

(3) การจ่ายชะกาต อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمْ يَوْمٌ لَا تَبِيعُ فِيهِ
وَلَا خَلَّةٌ وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ﴾

(البقرة : 254)

ความว่า “บรรดาผู้ศรัทธาทั้งหลาย จงบริจาคส่วนหนึ่งจากสิ่งที่เราได้ให้เป็นปัจจัยยังชีพแก่พวกเจ้าก่อนจากที่วันหนึ่งจะมา ซึ่งในวันนั้นไม่มีการซื้อขาย และไม่มีการเป็นมิตร และไม่มีชะฟาอะฮ์ (การให้ความช่วยเหลือ) และบรรดาผู้ปฏิเสธศรัทธานั้นคือ พวกที่อธรรม (แก่ตัวเอง)”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 254)

อัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงกรรมสิทธิ์และผู้ประทานโชคปัจจัยให้แก่สรรพสิ่งต่างๆบนหน้าพื้นโลกโดยมีอาจคำนวณได้ ดังนั้นเมื่อมนุษย์ได้รับโชคปัจจัยอย่างเหลือล้นแล้ว พระองค์จึงได้กำชับให้บรรดาผู้ศรัทธามีจิตกุศล เพื่อการบริจาคทรัพย์สินบางส่วนที่พระองค์ทรงประทานให้ ในการบริจาคให้แก่บุคคลแปดจำพวกที่มีสิทธิรับ เรียกว่า ชะกาต อันเป็นการบริจาคในวิถีทางของอัลลอฮฺ ﷻ เป็นหนทางแห่งความดีที่จะนำพาสู่สวรรค์ของอัลลอฮฺ ﷻ ผู้ทรงครอบครองทุก ๆ สิ่งทั้งในฟากฟ้าและแผ่นดิน (Ibn Kathir, 1999:367) อีกทั้งการบริจาคชะกาตเป็นอิบาดะฮ์ที่ส่งเสริมให้ผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักการของศาสนานั้นแข่งขันทำความดีในชีวิตแห่งโลกนี้ ก่อนที่วันกิยามะฮ์อันเป็นวันแห่งการพิพากษาจะมาถึง

ดังนั้น จุดประสงค์หลักที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญญัติให้มุสลิมต้องจ่ายชะกาตนั้นก็คือ เพื่อเป็นการทดสอบความศรัทธาของเขากับทรัพย์สินที่เขาครอบครองไว้ว่า เขาสามารถเสียสละทรัพย์สินของเขาได้หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อขัดเกลาทรัพย์และจิตใจของเขาให้ใสสะอาดบริสุทธิ์ ช่วยชำระสิ่งสกปรกทางจิตใจ ให้บริสุทธิ์ปราศจากความตระหนี่ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ

ชีวิตแก่ตัว สังคมที่อาศัยอยู่ และนำไปสู่การยกระดับจิตวิญญาณให้สูงส่ง (Abd Aziz Adullah, 2000: 112)

จากการศึกษาประเด็นชะกาด ผู้วิจัยพบว่า เป้าหมายของการจ่ายชะกาดนั้น ก็คือ เพื่อยกระดับความศรัทธาและการภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และเป็นการแสดงออกถึงความมีเมตตา การช่วยเหลือและอุ้มชูคนที่ยากไร้ให้ผ่านพ้นภาวะแห่งความยากลำบากสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างมีเกียรติ และศักดิ์ศรีด้วยระบบของชะกาดเป็นสำคัญ

(4) การประกอบพิธีฮัจย์ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ﴾

(آل عمران بعض من آية: 97)

ความว่า “และสิทธิของอัลลอฮ์ที่มีแก่นมนุษย์นั้น คือการมุ่งสู่บ้านหลังนั้นอันได้แก่ผู้ที่สามารถหาทางไปยังบ้านหลังนั้นได้และผู้ใดปฏิเสธแท้จริงอัลลอฮ์นั้นไม่ทรงพึ่งประชาชาติทั้งหลาย”

(อาล อิมรอน ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 97)

โองการข้างต้นนี้แสดงถึงความจำเป็นของการประกอบพิธีฮัจย์ ซึ่งเป็นหนึ่งจากหลักการสำคัญของอิสลาม 5 ประการ ที่มุสลิมทุกคนมีความพร้อมมีความสามารถทั้งร่างกาย ทรัพย์สิน และเส้นทางปลอดภัย จำเป็นที่เขาจะต้องเดินทางไปประกอบพิธีให้ได้ (Ibn Kāthir, 1999: 2/81)

ฮัจย์เป็นบทบัญญัติทางศาสนาที่ถูกกำหนดให้มุสลิมจะต้องเดินทางไปประกอบพิธีครั้งหนึ่งในชีวิตครบเงื่อนไขตามที่ศาสนากำหนดสำหรับบุคคลที่มีความสามารถ ด้วยความอดทนทั้งร่างกายและจิตใจ มีการเสียสละทั้งเวลา ร่างกายและทรัพย์สิน ทั้งนี้เป็นข้อปฏิบัติที่แสดงออกถึงการเคารพภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ และยืนยันในความศรัทธาอย่างแท้จริงต่ออัลลอฮ์ ﷻ (Bandar Muhammad, 2014: 312)

การประกอบพิธีฮัจย์ เป็นอิบาดะฮ์ที่จะต้องใช้เวลาอดทนทางร่างกายเป็นสำคัญ อีกทั้งหัวใจต้องมีความหนักแน่นมั่นคง เพราะการประกอบพิธีฮัจย์ต้องเคลื่อนย้ายจากสถานที่หนึ่งไปยังสถานที่หนึ่ง เพื่อยืนยันในศรัทธาและสนองตอบคำเรียกร้องเชิญชวนของอัลลอฮ์ ﷻ สู่การประกอบพิธีฮัจย์อันเป็นการแสดงออกถึงการเคารพภักดีต่อพระองค์ นอกเหนือจากนั้นบทเรียนจากการประกอบพิธีฮัจย์นั้นเป็นบทเรียนหนึ่งที่สอนให้มนุษย์ได้รู้ว่า มนุษย์ทุกคนมีความเสมอภาคกัน ใน

ทัศนะของอัลลอฮฺ ﷻ เพราะในการประกอบพิธีฮัจญ์นั้นทุกคนที่เดินทางมาประกอบพิธี มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ชนชั้น สีผิว ภาษาและอื่น ๆ และทุกคนมีสภาพการห่อหุ้มเรือนร่างเหมือนกันไม่ว่าคนจน คนรวย มียศถาบรรดาศักดิ์ หรือไม่มีตำแหน่งก็ตาม ทั้งผู้ชายและผู้หญิง ด้วยการปฏิบัติตามเงื่อนไข ข้อกำหนดและขั้นตอนพิธีการต่าง ๆ และกล่าวตัลบียะฮฺเพื่อแสดงการตอบรับคำเชิญของอัลลอฮฺ ﷻ เหมือนกันหมดทุกคน (Abd al-Razzāq, 2006 :7- 8)

จากการศึกษาการประกอบพิธีฮัจญ์นั้น ผู้วิจัยพบว่า ฮัจญ์เป็นบทบัญญัติทางศาสนาที่ถูกกำหนดให้มุสลิมถือปฏิบัติเพื่อประกาศความยิ่งใหญ่และตอบรับคำเชิญของอัลลอฮฺ ﷻ และเป็นเครื่องหมายยืนยันถึงความศรัทธาต่อพระองค์อย่างแท้จริง การประกอบพิธีฮัจญ์ต้องอาศัยความอดทน ทั้งร่างกายและจิตใจ มีความเสียสละทั้งทรัพย์สินสมบัติและเวลา ในการประกอบพิธีฮัจญ์เป็นห้วงเวลาแห่งการขอกฎโทษจากอัลลอฮฺ ﷻ และรำลึกถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์แห่งการประกอบพิธีฮัจญ์เกี่ยวกับเรื่องราวของนบีอิบรอฮีม พระนางฮาญูรและนบีอิสมาอีล ณ บัยตุลลอฮฺ หุบเขาแห่งเมืองมักกะฮฺที่โดดเดี่ยวในห้วงเวลานั้น สิ่งดังกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นว่า การประกอบพิธีฮัจญ์ ณ บัยตุลลอฮฺ นั้น เป็นการแสดงออกถึงความจงรักภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ และแสดงออกในเชิงพฤติกรรมที่สะท้อนความเป็นอารยชนออกมาเป็นรูปธรรม

2.3.3.4 ที่มาของอิบาตะฮฺในอิสลาม

แหล่งอ้างอิงสำคัญของอิสลามในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักการปฏิบัติ หรืออิบาตะฮฺ นั้นจะต้องอาศัยอัลกุรอานและอัซสุนนะฮฺ เป็นแหล่งอ้างอิงหลัก 2 แหล่ง ดังนั้น อิบาตะฮฺต่าง ๆ ในอิสลามนั้นถือเป็นหลักการประเภทเตกกีฟียะฮฺที่มีตัวบทหลักฐานทางศาสนาที่ระบุไว้อย่างชัดเจน) และที่สำคัญอิบาตะฮฺต่าง ๆ นั้น ถือเป็นหลักการประเภทเตกกีฟียะฮฺ ที่มีหลักฐานทางศาสนาที่ระบุไว้อย่างชัดเจนเป็นข้อยุติซึ่งไม่อนุญาตให้ปฏิบัติการใด ๆ ที่ออกนอกกรอบจากที่ศาสนากำหนดไว้ (al-Fawzān,1996:13/16)

ท่านอิมามชาฟีอีกล่าวไว้ว่า “ไม่มีถ้อยคำใด ๆ ที่พื้งนำมาเป็นหลักฐานอ้างอิงในทุกบริบทได้ นอกจากอัล-กุรอาน และสุนนะฮฺของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เท่านั้น (al-Shafi'iy,2001:1/23)

2.3.3.5 ความสำคัญของอิบาตะฮฺในทัศนะอิสลาม

อิบาตะฮฺในอิสลามนั้นมีความสำคัญยิ่งนัก และมีความผูกพันยึดโยงกับอะกิดะฮฺอย่างแยกกันไม่ได้ เนื่องจากอะกิดะฮฺนั้น คือ หลักการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ และมีความบริสุทธิ์ใจในการเคารพภักดีต่อพระองค์ โดยปราศจากการนำสิ่งใด ๆ มาตั้งภาคีกับพระองค์ ดังนั้น ประเด็นเกี่ยวกับอิบาตะฮฺ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่งเช่นกัน เนื่องจากอิบาตะฮฺนั้นจะต้องปฏิบัติเพื่ออัลลอฮฺ ﷻ

เพียงพระองค์เดียวเท่านั้น (Abd Aziz Adullah, 2000: 112) ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอสถานะและความสำคัญของอิบาดะฮ์ในทัศนะอิสลาม ดังนี้

ก. อิบาดะฮ์ คือ จุดประสงค์หลักของการสร้างมนุษย์และสรรพสิ่งในโลก อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾

(الذاريات: 56)

ความว่า “และข้า (อัลลอฮ์) มิได้ให้บังเกิดญิน และมนุษย์ทั้งหลายมาเพื่อการใดเว้นแต่เพื่อให้พวกเขาอิบาดะฮ์ (ทำหน้าที่เป็นบ่าว) ของข้า”

(อิซซาริยาต: 56)

จุดประสงค์หลักของอัลลอฮ์ ﷻ ที่ทรงสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกขึ้นมา พร้อมส่งบรรดาเราะสุลมาประกาศศาสนาในทุกยุคสมัยนั้น เพื่อเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ และกราบกรานต่อพระองค์โดยไม่นำสิ่งใด ๆ มาเป็นภาคีหุ้นส่วนกับพระองค์ สนองตอบต่อพระบัญชาและไม่ฝ่าฝืนคำสั่งใช้และห้ามของพระองค์ (al-Sa'diy, 2002: 158)

อายะฮ์อัลกุรอานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า จุดประสงค์หลักของมนุษย์ในการใช้ชีวิตอยู่บนโลกใบนี้ก็คือ เพื่ออิบาดะฮ์ต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ อันเป็นจุดประสงค์หลักแห่งการสร้าง ด้วยการเป็นบ่าวที่ดีมีคุณธรรม สนองตอบพระบัญชาของอัลลอฮ์ ﷻ อย่างสมบูรณ์แบบ ด้วยการปฏิบัติตามบัญญัติใช้ของพระองค์ ละเว้นสิ่งที่พระองค์ห้าม ดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนที่สุดที่พระองค์ได้บอกถึงจุดประสงค์หลัก แห่งการสร้างมนุษย์และญิน เนื่องจากในวันแห่งการตอบแทนมนุษย์ไม่มีข้ออ้างและแก้ตัวใด ๆ ด้วยเหตุที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ส่งบรรดาศาสนทูตแต่ละยุคสมัยในการประกาศเรียกร้องมนุษย์สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ และให้เคารพภักดีต่อพระองค์แต่เพียงองค์เดียวเท่านั้น แต่เมื่อใดที่มนุษย์ปฏิเสธศรัทธาและไม่ภักดีต่อพระองค์แล้ว แน่แน่นอนการมีชีวิตอยู่ของเขานบนโลกใบหลงทางและมามีคุณค่าอันใด ไม่ต่างอะไรกับเดรัจฉานต่าง ๆ ที่ใช้ชีวิตแต่ละวันคั้นเพียงการบริโภค ขับถ่าย หลับนอนและสืบพันธุ์เท่านั้น (al-Sa'diy, 2002:160)

อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกล่าวย้ำเตือนให้มนุษย์เกิดความตระหนกอยู่เสมอว่า การดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกดุนยานี้เป็นสนามชีวิตแห่งการทดสอบ ซึ่งพระองค์จะทรงทดสอบบพต่าง ๆ กับมนุษย์เพื่อยืนยันความศรัทธาและความอดทนของพวกเขา และในบั้นปลายพวกเขาจะต้องกลับไปหาพระองค์ในโลกหน้า เพื่อรับผลตอบแทนแห่งการปฏิบัติของตน เนื่องจากโลกนี้เป็นเพียงที่พักพิง

ชั่วคราวเท่านั้น แต่จุดหมายปลายทางที่แท้จริงของมนุษย์คือโลกหน้าอันจีรัง (al-Sa'diy, 2002:163) พระองค์ได้ตรัสว่า

﴿وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا هُوَ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانُ﴾

(العنكبوت: 64)

ความว่า “และชีวิตโลกนี้มีได้เป็นสิ่งโดนอกเสียจากเพียงการรื่นเริง และการละเล่นเท่านั้น และแท้จริงแล้ว โลกหน้าต่างหากคือชีวิตอันสถาพร”

(อัลอันกะบูต : 64)

ดังนั้น เมื่อมนุษย์ปรารถนาจะประสบความสำเร็จและความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้าแล้ว มนุษย์จึงต้องดำเนินชีวิตอย่างไม่ประมาทบนโลกนี้ ดำรงมั่นในการยืนหยัดบนเส้นทางที่เที่ยงตรงของอัลลอฮฺ ﷻ อย่าได้เบี่ยงเบนเฉไฉออกจากเส้นทางของพระองค์ ด้วยการปฏิบัติในสิ่งที่พระองค์ทรงใช้และออกห่างจากบัญญัติห้ามแห่งพระองค์ อัลลอฮฺ ﷻ ได้ตรัสว่า

﴿وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَن

سَبِيلِهِ﴾

(الأنعام: 153)

ความว่า “และนี่คือเส้นทางของข้าที่เที่ยงตรง ดังนั้นสุเจ้าจงตามมันเถิด และอย่าได้ตามเส้นทางอื่น เพราะมันจะทำให้สุเจ้าแตกออกไปจากเส้นทาง (อันเที่ยงตรง) นั้น”

(อัลอันอาม : 153)

การดำเนินชีวิตบนเส้นทางที่เที่ยงตรง นั่นก็คือกระทำในสิ่งที่อัลลอฮฺ ﷻ ใช้อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ รวมถึงข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่อัลลอฮฺ ﷻ ได้สาธยายไว้อย่างชัดเจนแก่มวลมนุษยชาติ อันเป็นเส้นทางอันเที่ยงตรงที่นำพามนุษย์สู่ความสำเร็จ และอัลลอฮฺ ﷻ ทรงเตือนมนุษย์ให้ตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาว่าอย่าได้ปฏิบัติตามเส้นทางอื่นจากเส้นทางของอัลลอฮฺ ﷻ เพราะมันเป็นเส้นทางที่จะทำให้มนุษย์หลงทาง และสุดท้ายก็จะนำพาไปสู่นรก (al-Sa'diy, 2002: 184)

ข. อิบาตะฮฺ คือสิ่งบ่งบอกถึงการมีหลักความเชื่อที่ถูกต้อง การประกอบอิบาตะฮฺที่ถูกต้องนั้น จะต้องอาศัยฐานแห่งความเชื่อความศรัทธาและบริสุทธิ์ใจของผู้ปฏิบัติเป็นที่ตั้ง เพราะอิบาตะฮฺมีความสัมพันธ์กับอะกิดะฮฺอย่างแยกจากกันมิได้ (Faazi Abd-Muttalib, 1990: 37)

ด้วยเหตุนี้การอิบาตะฮฺ ต่อพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากภาคีใดๆต่อพระองค์ และปฏิบัติด้วยความบริสุทธิ์ใจนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้ปฏิบัติได้รับผลตอบแทนแห่งการกระทำของเขา อย่างครบถ้วนบริบูรณ์ในวันโลกหน้า อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أَنثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيَاةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾

(النحل: 97)

ความว่า “ผู้ใดที่ปฏิบัติความดีทั้งผู้ชายหรือผู้หญิงโดยที่เขาเป็นผู้ศรัทธาแล้วไซ้ร้ แน่แท้เราจะให้เขามีชีวิตที่ดี และเราจะตอบแทนพวกเขาด้วยสิ่งที่ดีที่สุดตามการปฏิบัติความดีของพวกเขา”

(อันนะหฺล: 97)

อายะฮฺดังกล่าวนี้ได้แจ้งข่าวดีแก่ผู้ศรัทธาทั้งชายและหญิงว่า ความสุขที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ ที่มีฐานแห่งความยำเกรงและบริสุทธิ์ต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากความกระวนกระวายและกลางแกลงใด ๆ นั้น ย่อมเป็นจิตใจที่ดีงามและได้รับการตอบแทนจากอัลลอฮฺ ﷻ ด้วยโชคปัจจัยอย่างบริบูรณ์โดยมีอาจคำนวณได้ (al-Sa'diy, 2002: 189)

ค. อิบาตะฮฺ คือ คำสอนที่บรรดานบีหรือเราะฮฺลได้สั่งสอนประชาชาติของตน อัลลอฮฺ ﷻ ได้ส่งบรรดาเราะฮฺลของพระองค์มา เพื่อทำหน้าที่ประกาศศาสนาเชิญชวนหมู่ชนของตนแต่ละยุคสมัย ให้ยึดมั่นศรัทธาในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ ในความเป็นพระเจ้าของพระองค์ และทำการเคารพภักดีต่อพระองค์ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น ซึ่งประการดังกล่าวนี้เป็นรากฐานอันสำคัญในอิบาตะฮฺของอิสลาม อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ...﴾

(النحل : بعض من آية 36)

ความว่า “และโดยแน่นอน เราได้ส่งเราะสุลมาในทุกประชาชาติ (โดยบัญญัติว่า) พวกท่านจงเคารพภักดีอัลลอฮ์ และจงหลีกเลี่ยงให้ห่างจากพวกเจรีด...”

(อันนะห์ล ส่วนหนึ่งจากอายะฮ์ที่ 36)

อัลลอฮ์ ﷻ ได้แจ้งแก่มวลมนุษยชาติว่า ในทุก ๆ ยุคสมัย ทุกประชาชาตินั้น อัลลอฮ์ ﷻ ได้แต่งตั้งบรรดาเราะสุลมาสู่กลุ่มชนของตน เพื่อประกาศศาสนาเชิงุชนประชาชาติในยุคหนึ่ง ๆ สู่อำนาจในพระเจ้าองค์เดียวและทำการภักดีกราบกรานต่อพระองค์เท่านั้น โดยไม่นำสิ่งใด ๆ มาหั่นส่วนเทียบเคียงกับพระองค์อย่างเด็ดขาด (al-Sa'diy, 2002: 210)

ง. อิบาตะฮ์ คือ เป็นคำรวมที่หมายถึงทุกสิ่ง จากการที่บรรดานักวิชาการได้กล่าวถึงนิยามของอิบาตะฮ์นั้น เป็นนิยามที่สะท้อนให้เห็นว่า ทุก ๆ ถ้อยคำที่ได้ประมวลไว้โดยแสดงออกมา ในด้านคำพูด การกระทำ ไม่ว่าจะที่ลับหรือเปิดเผยก็ตาม และการกระทำดังกล่าวนี้ จะต้องเป็นสิ่งที่ยัลลอฮ์ ﷻ ทรงรักและทรงยินดี (Ibn Taimiyah, 995: 10/149)

ดังนั้นเจตนารมณ์ของอิบาตะฮ์ตามความหมายนี้ ก็คือ การปฏิบัติให้เกิดขึ้นในชีวิตจริง สิริราบและสนองตอบต่อบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความจริงจังและมั่นคงตลอดชีวิต พร้อมน้อมรับไปปฏิบัติในทุกๆส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของมุสลิม อันได้แก่ หลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมเป็นสำคัญ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ ، وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَاتَّبِعُوا مِنِّي مَا اسْتَطَعْتُمْ))

(أخرجه البخاري، 7288:1990، مسلم، 1337:1991)

ความว่า “สิ่งใดก็ตามที่ฉันได้ห้ามพวกท่าน พวกท่านก็จงละเว้นเสีย และสิ่งใดก็ตามที่ฉันได้สั่งใช้ พวกท่านก็จงปฏิบัติเท่าที่พวกท่านมีความสามารถ”

(บันทึกโดย al-Bukhāriy: 7288, Muslim:1337)

จากการศึกษาเกี่ยวกับอิบาตะฮ์ในอิสลาม สามารถกล่าวได้ว่า กิจกรรมทุกอย่างล้วนเป็นอิบาตะฮ์ถ้าหากเป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ทั้งนี้เพื่อแสวงหาความโปรดปรานความพึงพอใจจากพระองค์ เนื่องจากอิบาตะฮ์มีความหมายที่บ่งบอกถึงการยอมตนสิริราบและปฏิบัติตามด้วยความพึงพอใจเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เป็นการหล่อหลอมชีวิตให้เข้าไปในแบบแผนของอิสลาม เพื่อที่จะช่วยให้บรรลุถึงเป้าหมายแห่งการอิบาตะฮ์ อีกทั้งเป็นแนวทางแห่งการฝึกฝนและขัดเกลาจิตใจ

วิญญาณให้บริสุทธิ์ ทำให้จิตใจมีความสงบมั่น ดังนั้น อิบาตะฮัจจึงเป็นเสาหลักที่รองรับโครงสร้างของอิสลามไว้ให้มั่นคง

2.3.4 คุณธรรมและจริยธรรมอิสลาม

อิหฺसान (คุณธรรม) คือ เกราะคุ้มกันแห่งความดีที่มีศรัทธาในอัลลอฮฺ คอยคุ้มกันจิตใจของมนุษย์ให้กระทำในสิ่งที่ดีงาม ก่อเกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น และคุ้มกันป้องกันให้บุคคลรอบข้างปลอดภัยจากสิ่งไม่ดีไม่งาม สิ่งที่เป็นความชั่วและให้โทษ จะคอยกำกับจิตใจของมนุษย์ให้คิดและทำสิ่งดี ๆ มีประโยชน์ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีร้ายและเป็นอันตรายกับผู้อื่น ดังนั้นหลักคุณธรรมความดีที่เกิดจากจิตใจกับหลักการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นสิ่งที่ยึดโยงกันอย่างแนบแน่นไม่อาจแยกจากกันได้ เนื่องจากความศรัทธาที่ไม่สามารถผลิตพันธุกรรมแห่งความดีมีคุณธรรมได้ ศรัทธานั้นย่อมไม่จริงแท้ และในขณะเดียวกันคุณธรรมที่ขาดซึ่งศรัทธา ย่อมตกอยู่ภายใต้อำนาจการครอบงำของอารมณ์ใฝ่ต่ำและกิเลสตัณหา อันมีอาจพิชิตกับสิ่งเลวร้ายได้อย่างแน่นอน (Abūbakr al-jazaizi, 1976: 134)

ดังนั้นคุณธรรมที่เกิดจากฐานการศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ แล้วจะตัดสินใจได้อย่างชัดเจนว่า บุคคลเหล่านั้นเป็นผู้ศรัทธาอย่างแท้จริง มั่นคงในศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ตลอดไป อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ﴾

(النحل: 125)

“จงเรียกร้องเชิญชวนสู่ครรลองแห่งองค์พระผู้อภิบาลของเจ้า โดย
ใช้วิหยาปัญญาและการสั่งสอนอันดีงาม”

(อันนะห์ล: 125)

ส่วนหลักคุณธรรมอีกประการหนึ่งที่จะต้องนำมาสู่สนามปฏิบัติการของผู้ศรัทธานั้นก็คือสนามแห่งการเผยแผ่คำสอนของอิสลาม ซึ่งหลักการเผยแผ่อิสลามมิได้จำกัดอยู่เพียงแค่นี้หาทางทฤษฎีในหลักความเชื่อความศรัทธาและหลักปฏิบัติเท่านั้น หากแต่จะต้องยึดโยงกับหลักคุณธรรมจริยธรรมที่อิสลามได้กำหนดไว้นำมาประกอบในการเผยแผ่ด้วย นั่นก็คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเผยแผ่จะต้องเปรียบพร้อมด้วยคุณธรรมและจริยธรรมเป็นที่ตั้ง เพราะคราใดผู้ที่ทำหน้าที่เผยแผ่ขาดซึ่งคุณธรรมและจริยธรรมที่เปรียบเสมือนเข็มทิศในการเดินทางแล้ว แน่แน่นอนความน่าเชื่อถือและให้การยอมรับของบุคคลที่เป็นกลุ่มเป้าหมายก็จะขาดความเชื่อมั่นและขาดความศรัทธาในสิ่งที่เขานำมาเรียกร้องเชิญชวนอย่างสิ้นเชิง อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ * كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ
تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ﴾

(الصف: 2-3)

ความว่า “โอ้ ผู้ศรัทธาทั้งหลาย โฉนพวกเจ้าจึงกล่าวอ้างสิ่งซึ่งพวก
เจ้ามิได้กระทำเล่า เป็นเรื่องใหญ่ที่สร้างความพิโรธแก่อัลลอฮ์มาก
ในการที่พวกเจ้ากล่าวอ้างสิ่งซึ่งพวกเจ้าเองก็มิได้กระทำ”

(อัศศอฟ: 2-3)

ดังนั้น หลักคุณธรรมจริยธรรม เป็นหลักการสำคัญที่อิสลามได้สอนไว้นั้น จำเป็น
สำหรับมุสลิมทุกคนจะต้องตระหนักถึงหลักคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิต เพราะหากมุสลิมคน
หนึ่งคนใดขาดเสียซึ่งคุณธรรมจริยธรรม แน่นอนเขาก็มีอาจอ้างรักษาสถานภาพในหลักการของ
อิสลามไว้ได้ เนื่องจากสิ่งทีตนเองอ้างว่า ศรัทธากับสิ่งทีตนเองได้ปฏิบัติอันเป็นหลักคุณธรรมจริยธรรม
นั้นเกิดแย้งกันอย่างสิ้นเชิง (Abūbakr al-jazaizi, 1976 :135)

ด้วยเหตุนี้อิสลามมีวัตถุประสงค์ที่จะใช้หลักศรัทธาและการปฏิบัติศาสนกิจดังกล่าว
สร้างคุณธรรมที่สำคัญบางประการให้เกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ เช่น ความบริสุทธิ์ใจ ความยำ
เกรง ความมั่นใจ ความอดทนอดกลั้น และความสำนึกในบุญคุณของอัลลอฮ์ ﷻ นั่นคือหลัก
คุณธรรมที่เป็นเครื่องมือคอยควบคุมจิตใจมนุษย์ให้ยึดโยงอยู่กับอัลลอฮ์ ﷻ ทำให้มนุษย์มีความ
สำนึกอยู่ตลอดเวลาว่า การทำความดีทุกอย่างจะต้องเป็นไปเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น โดยไม่หวังสิ่งใด
แอบแฝง ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ลาภ ยศ สรรเสริญ เนื่องจากพระองค์ทรงเฝ้ามองดูอยู่
(Abūbakr al-jazaizi, 1976: 137) แม้ว่าในชีวิตของเขาได้รับการทดสอบตลอดทั้งชีวิตด้วยอุปสรรค
ปัญหา โรคภัยไข้เจ็บ หายนะภัย หรืออื่นใดก็ตาม เขาก็มีความอดทนอดกลั้น สามารถก้าวข้ามผ่าน
การทดสอบที่จะมีผลต่อชีวิตของเขาได้ เช่นนี้เองที่จะทำให้มนุษย์ไม่เย่อหยิ่งจองหอง รู้จักนอบน้อม
ถ่อมตนและทำดีต่อผู้อื่นเหมือนกับที่พระองค์อัลลอฮ์ได้มอบความดีงามแก่เขาเช่นกัน (Abūbakr al-
jazaizi, 1976: 139)

ส่วนจริยธรรม คือ คุณสมบัติของพฤติกรรมหรือพฤติกรรมที่มนุษย์มุ่งหวังให้คนใน
สังคมประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์แห่งความประพฤติของสังคมเป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่าถูกต้องดีงาม

ดังนั้น จริยธรรมอิสลาม จึงหมายถึง ความประพฤติปฏิบัติที่ดีงามถูกต้องตาม
แนวทางของศาสนาอิสลาม เนื่องจากอิสลามเป็นแนวทางแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษยชาติ โดยมี
ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นผู้อธิบายวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของมุสลิมในเชิงรายละเอียดทั้งภาคทฤษฎี

และปฏิบัติตามครรลองของศาสนาอิสลาม ซึ่งสอดคล้องกับบทบัญญัติที่ระบุไว้ในอัลกุรอาน ในอัลสุหนนะฮ์ และจริยวัตรของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ (Abūbakr al-jazaizi, 1976: 225)

โดยเหตุนี้เองศาสนาอิสลามมีจุดมุ่งหมายและเป้าประสงค์ในการประพฤติปฏิบัติเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อปกป้องตนเองให้ปลอดภัยจากความชั่วร้ายและขัดเกลากิเลสตนเองให้สะอาด มีจิตใจโอบอ้อมอารีเพื่อนมนุษย์ชาติ สรรสร้างประโยชน์ให้สังคม นอกจากนี้หลักปฏิบัติแล้วศาสนาอิสลามมีสารัตถะหลักที่เป็นข้อห้ามใหญ่ ๆ ที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) ห้ามตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์ ﷻ หรือนำสิ่งอื่นใดมายึดถือเทียบเคียงกับพระองค์ เช่น เงินตรา ชื่อเสียงวงศ์ตระกูล เกียรติยศ ประเพณี เป็นต้น
- 2) ห้ามกราบไหว้บูชารูปปั้น วัตถุ ฝีมือ นางไม้ และสรรพสิ่งต่าง ๆ ทางธรรมชาติที่ถูกสร้าง ดังนั้น อิสลามจึงห้ามเซ่นไหว้สิ่งใด ๆ ทั้งสิ้น
- 3) ห้ามเชื่อเรื่องโชคลางชะตาราศี และเครื่องรางของขลัง
- 4) ห้ามข้องเกี่ยวเล่นการพนันทุกรูปแบบ และห้ามกินดอกเบ๊ยะ เป็นต้น
- 5) ห้ามบริโภคเนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกนำไปเซ่นไหว้ สัตว์ที่ตายเองโดยไม่ได้ผ่านการเชือดที่ถูกต้องตามหลักศาสนบัญญัติของอิสลาม และถูกเชือดโดยมิได้กล่าวนามของอัลลอฮ์ ﷻ
- 6) ห้ามเสพสิ่งมีนเมาทุกชนิด
- 7) ห้ามผิดประเวณี ไม่ว่าจะด้วยการยินยอม ตกลงสมัครใจด้วยกันทั้งสองฝ่ายก็ตาม
- 8) ห้ามประกอบอาชีพที่อิสลามห้ามและไม่สุจริตไม่ชอบด้วยศีลธรรม
- 9) ห้ามบริโภคอาหารที่หามาได้โดยคดโกงและไม่ชอบธรรม
- 10) ห้ามกักตุนสินค้า
- 11) ห้ามกระทำการใดๆที่นำไปสู่ความเดือดร้อนต่อตนเอง เพื่อนบ้าน สังคมและประเทศชาติ (Abūbakr al-jazaizi, 1976: 232-234)

2.4 หลักสังคมอิสลามและวิถีชีวิตมุสลิม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสังคมอิสลามเพื่อเป็นกรอบในการศึกษามุสลิมในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด โดยหลักสังคมอิสลามเป็นหลักสำคัญที่มุสลิมจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงการดำเนินชีวิตตามรูปแบบอิสลามและการอยู่ร่วมกันกับชนต่างศาสนิกด้วยไมตรีภาพท่ามกลางสังคมพหุวัฒนธรรม อิบน์คอบดูน (Ibnu Khandun) เป็นผู้วางรากฐานวิชาสังคมวิทยา โดยอาศัยกฎเกณฑ์ของความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผลมาอธิบายว่า ทฤษฎีสังคมวิทยาอิสลามนั้นเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่มคนและสังคม และเป็น

ทฤษฎีที่มองทั้งการกระทำระหว่างกันของมนุษย์และความร่วมมือของสังคมและมองถึงพัฒนาการของสังคมซึ่งเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้วางไว้อย่างลงตัวและมีรูปแบบที่เหมาะสม (al-Sibaiy, 2000: 46)

สังคมอิสลาม คือ สังคมที่ได้รับการสถาปนาขึ้นบนพื้นฐานของแหล่งที่มาที่สำคัญ 2 แหล่ง ได้แก่ อัลกุรอานและอัสสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ โดยมีหลักพื้นฐาน 3 ประการ ดังนี้

2.4.1 อะกีดะฮ์ (หลักความเชื่อ)

พื้นฐานสำคัญของการสร้างสังคมและเป็นบรรทัดฐานแห่งสัมพันธภาพของมนุษย์ในสังคมนั้น จะต้องปฐมบทจากความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม จากสัมพันธภาพดังกล่าวย่อมเป็นฐานในการสร้างสังคมอิสลาม ด้วยการสร้างสังคมแห่งศรัทธาเป็นฐาน มีหลักยึดมั่นที่ถูกต้องและเข้มแข็ง เป็นสังคมที่พร้อมในการสนองตอบพระบัญชาของอัลลอฮ์ ﷻ ด้วยเหตุที่อะกีดะฮ์เป็นรากฐานของสังคมอิสลามนี้เอง ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จึงปลุกฝังหลักยึดมั่นทางจิตใจให้แก่ประชาชาติของท่านที่นครมักกะฮ์เป็นเวลา 13 ปี เพื่อปูพื้นฐานรองรับสังคมอิสลามในเวลาต่อมา ดังกล่าวนั้นแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอะกีดะฮ์ ในฐานะเป็นฐานของสังคมอิสลามอีกด้วย (Abūbakr al-jazaizi, 1976: 10)

2.4.2 ชะรีอะฮ์ (หลักบทบัญญัติทางศาสนา)

อันที่จริงสังคมอิสลามนั้นเป็นสังคมแห่งนิติบัญญัติ เป็นสังคมแห่งการแปรหลักนิติบัญญัติมาบังคับใช้ในสังคม อีกทั้งอิสลามเป็นศาสนาที่มีโครงสร้างเชิงระบบที่สมบูรณ์และครอบคลุมในทุกด้าน ทุกสถานที่และทุกมิติของชีวิตในทุกยุคทุกสมัย โดยเหตุนี้เองบทบัญญัติของศาสนาอิสลามในฐานะเป็นหลักพื้นฐานของสังคมอิสลามนั้นย่อมมีลักษณะเฉพาะตัว มั่นคง ไม่แปรเปลี่ยนไปตามกระแสของกาลเวลาและสถานที่ อีกทั้งมีลักษณะเป็นกรอบกว้าง ๆ ที่กำหนดกฎเกณฑ์ทั่ว ๆ ไป เพื่อความเหมาะสมกับการปรับเปลี่ยนของยุคสมัยโดยไม่ออกนอกกรอบที่อัลลอฮ์ ﷻ วางไว้ (al-Qaradawiy, 2002:75)

2.4.3 อัศลาฮ์ (หลักจริยธรรม)

อัศลาฮ์คือหลักจริยธรรมอันเป็นหลักพื้นฐานของสังคมอิสลาม มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับหลักอะกีดะฮ์และหลักชะรีอะฮ์อย่างเหนียวแน่น โดยมีจุดมุ่งหมายในการสร้างปัจเจกบุคคลในสังคมให้มีคุณสมบัติอันประกอบด้วยความยุติธรรม ความรักความเมตตาโอ้อ้อมอารีต่อกัน ซื่อสัตย์เป็นที่ไว้วางใจกัน มีสัจจะ มีความอดทน เป็นต้น (Abūbakr al-jazaizi, 1976:19) นอกจากระบบสังคมอิสลามที่ประกอบด้วยหลักพื้นฐานที่กล่าวมาแล้วนั้น ระบบสังคมอิสลามยังมีหลักอื่น ๆ อีกที่เข้ามาเสริมความเข้มแข็งอีกด้วยนั่นคือ หลักแห่งภราดรภาพ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾

(الحجرات: 10)

ความว่า “แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธานั้นเป็นพี่น้องกัน ดังนั้นพวกเจ้าจงไกล่เกลี่ยประนีประนอมกัน ระหว่างพี่น้องทั้งสองฝ่ายของพวกเจ้า และจงยำเกรงอัลลอฮฺเถิด หวังว่าพวกเจ้าจะได้รับความเมตตา”

(อัลหุญรอต: 10)

โองการดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า สายใยที่ผูกพันศรัทธาชนให้เป็นพี่น้องกันนั้น สามารถสร้างสังคมแห่งศรัทธาชนให้เป็นสังคมที่มีความเหนียวแน่นและมีเสถียรภาพได้ เนื่องจากสังคมอิสลามนั้นเป็นสังคมที่สนับสนุนหลักแห่งความร่วมมือและรณรงค์ในความดีและหยุดยั้งความชั่ว อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสไว้ว่า

﴿وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ﴾

(المائدة: 2)

ความว่า “และพวกเจ้าจงช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นคุณธรรมและความยำเกรงและจงอย่าช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นบาป”

(อัลมาอิดะฮฺ: 2)

ดังกล่าวนี้เป็นหลักการสำคัญในการสรสร้างความร่วมมือ ถักทอสายใยแห่งความเป็นพี่น้องในอิสลามอย่างแนบแน่น อันนำมาซึ่งความสงบสุขสันติ ความมั่นคงและการพัฒนาให้เกิดขึ้นในสังคมอิสลาม

2.4.4 หลักมูอามะลาต (หลักชีวิตทางสังคม)

นอกเหนือจากส่วนที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อ หลักการศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมแล้ว ผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักมูอามะลาต (หลักชีวิตทางสังคม) เพื่อเป็นกรอบในการศึกษาวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

หลักพื้นฐานหลักความเชื่อ ความศรัทธา การปฏิบัติและคุณธรรมจริยธรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มุสลิมจะต้องศึกษาและเรียนรู้วิถีชีวิตของมุสลิมตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด เป็นวิถีแนวทางที่ท้าทายและเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆท่ามกลางสภาวะการณ์

ปัจจุบันกับมัลลัฟ เป็นวิถีที่ครอบคลุมทุกมิติของชีวิตไม่ว่าด้านคุณธรรม จริยธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ฯลฯ เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาที่มีแบบแผนชีวิตที่มีความสมดุลระหว่างวัตถุและจิตใจ ระหว่างโลกนี้กับโลกหน้าเป็นสำคัญ

โดยเหตุนี้เอง มัลลัฟจะต้องศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจและมีความตระหนักว่าชาวไทยมุสลิมเป็นกลุ่มชนที่มีวิถีชีวิตแตกต่างจากกลุ่มชนอื่น ๆ เพราะต้องยึดมั่นอยู่ในหลักการของศาสนาอิสลาม มีวิถีปฏิบัติตามแบบแผนที่บัญญัติไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและแบบฉบับการดำเนินชีวิตของท่านนบีมุฮัมมัด ดังนั้นมุสลิมทุกคนรวมถึงมัลลัฟจะต้องศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามเพื่อนำความรู้ที่ตนเองได้เรียนรู้สู่การปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นข้อบังคับในชีวิตประจำวันเช่นการละหมาด ฟิรฎู 5 เวลา เป็นต้น

เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่สังคมมุสลิมจำเป็นต้องสร้างภูมิคุ้มกันคุณธรรม จริยธรรมอิสลาม เพื่อป้องกันกระแสอิทธิพลของวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่รุกคืบเข้ามาบิบบาทอย่างต่อเนื่อง หากสังคมมุสลิมไม่ป้องกันกระแสโลกาภิวัตน์ที่ไหลบ่าเข้ามา กระแสแห่งความเลวร้ายก็จะเข้าทำลายล้างสังคมมุสลิมและจะทำให้วิถีชีวิตของมุสลิมเบี่ยงเบนไปจากหลักการของศาสนาอิสลาม ทำให้สถานะความเป็นมุสลิมเกิดภาวะอ่อนแอทางความคิด เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและอื่นๆ ทั้งหมดนั้นล้วนมีความเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวไทยมุสลิมแต่กำเนิดและมัลลัฟทั้งสิ้น ในหลาย ๆ ด้านเช่น วิถีชีวิตด้านสังคม มัลลัฟต้องเข้าใจว่า ศาสนาอิสลามได้วางรากฐานการพัฒนาสังคมด้วยการสร้างความรัก ความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษย์ ความสามัคคี ลบล้างความรู้สึกรังเกียจกันเป็นศัตรูต่อกัน กระชับความเป็นพี่น้องกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยไม่มีเส้นแบ่งทางชาติพันธุ์และสีผิว วิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ มัลลัฟต้องเข้าใจว่า ศาสนาอิสลามได้วางรากฐานการแสวงหารายได้ การทำงาน การประกอบอาชีพที่สุจริต ส่งเสริมให้มีการเพิ่มกำลังการผลิตและเพิ่มพูนรายได้ และปิดประตูทุกด้านที่นำไปสู่การทุจริตและการแสวงหารายได้โดยหนทางที่มีขอบและไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม รวมถึงอบายมุขทุกชนิด เช่นการพนัน ธุรกิจดอกเบีย เป็นต้น วิถีชีวิตด้านคุณภาพชีวิต เช่นเดียวกันมัลลัฟต้องเข้าใจว่า ศาสนาอิสลามได้บัญญัติให้มุสลิมแสวงหาความรู้ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ทั้งความรู้ด้านศาสนาและอาชีพ โดยสนับสนุนให้มุสลิมทุกคนขยันในการทำงานและประกอบอาชีพที่สุจริตและอนุมัตโดยหลักการของศาสนาอิสลามเท่านั้น อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวัน ที่เป็นแนวปฏิบัติของมุสลิม เช่น อาหาร เครื่องดื่ม การทักทาย เป็นต้น (ชากีริน สุมาลี <http://gotoknow.org/blog/shakirin> สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2560)

จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า มัลลัฟจะต้องศึกษาเรียนรู้และสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมและดำเนินชีวิตตามหลักการศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด เพื่อเผชิญกับการ

เปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ ในโลกปัจจุบันซึ่งครอบคลุมทั้งมิติทางสังคม เศรษฐกิจ คุณภาพชีวิตและมิติอื่น ๆ เป็นต้น

2.5 ทฤษฎีการปรับตัว

ชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันจะต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมในยุคปัจจุบันให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันหรือจากสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเรา เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงในชีวิตที่มนุษย์ต้องปกป้องตัวเองในการก้าวข้ามผ่านปัญหาต่าง ๆ เนื่องจากเกิดการปรับเปลี่ยนของสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เองอย่างมีอาจต้านทานได้ ด้วยเหตุนี้การปรับตัวเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการอยู่รอดของสรรพสิ่งที่อาศัยอยู่บนพื้นโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักแห่งการสร้างของอัลลอฮ์

2.5.1 ความหมายของการปรับตัว

มัลลวีร์ อุดุลวัณศิริ และวริศรา ศรีสวัสดิ์ (2538: 4-5) ได้กล่าวว่า การปรับตัวหมายถึง กระบวนการปรับเปลี่ยนความรู้สึกวิตกกังวล และไม่สบายใจ อันเนื่องมาจากความนึกคิดและการกระทำที่แสดงออกมาในเชิงประจักษ์

2.5.2 สาเหตุของการปรับตัว

การที่บุคคลต้องมีการปรับตัวมีสาเหตุอยู่ 3 ประการ ดังนี้

2.5.2.1 ความคับข้องใจอันเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่ถูกขัดขวางไม่สามารถบรรลุสู่เป้าหมายได้ โดยมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน ฟ้า อากาศ เป็นต้น และคุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และสาเหตุจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเช่นการเลือกคบเพื่อน เป็นต้น

2.5.2.2 ความขัดแย้งเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่บุคคลหนึ่งต้องตัดสินใจเลือกเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียว ทั้งๆที่ความต้องการมีความปรารถนาหลายอย่างพร้อม ๆ กันแต่มีความจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.5.2.3 ความกดดันเกิดจากสิ่งที่บีบบังคับให้บุคคลต้องกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคล ด้วยสาเหตุจากตัวบุคคลที่สังคมได้กำหนดขึ้นมา เช่น กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น (มัลลวีร์ อุดุลวัณศิริ และ วริศรา ศรีสวัสดิ์, 2538: 10-12)

จากการศึกษาทฤษฎีการปรับตัวนี้ ผู้วิจัยพบว่า การปรับตัวของมุสลิมให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมกับสังคมใหม่และสังคมเดิมของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่ต้องแสดงออกทางอัตลักษณ์ของความ เป็นมุสลิมให้ประจักษ์แก่สังคม เพื่อเผชิญในชีวิตประจำวันหรือจากสภาพแวดล้อมที่ร่ายรอบที่เกิดการ เปลี่ยนแปลง ดังกล่าวนั้นจึงเป็นเหตุให้มุสลิมต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งสถานะในความเป็นมุสลิม ตลอดไป

2.6 แนวคิดเรื่อง อัตลักษณ์

2.6.1 ความหมายอัตลักษณ์

“อัตลักษณ์” มาจากภาษาบาลี คำว่า “อัตตะ” มีความหมายว่า ตัวตนของ ตนเอง ส่วนคำว่า “ลักษณะ” หมายถึงคุณสมบัติเฉพาะตัว (ประสิทธิ์ ลิปรีชา, 2547 : 32)

คำว่า อัตลักษณ์ ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ-ไทย มาจากคำว่า Identity หมายถึงสิ่งที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของคนหรืออื่นๆ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่เกี่ยวข้องกับ บุคคล สังคม ชุมชน เชื้อชาติ ภาษา สีมวล และศาสนา ฯลฯ

ฐิรุฒิ เสนาคำ (2547: 250-251) ได้อธิบายคำว่า อัตลักษณ์ไว้อย่างน่าสนใจ ว่าอัตลักษณ์คือ “เรื่องเล่า” ที่บอกเล่ากล่าวถึงสืบต่อกันมาโดยการกล่าวถึงจากผู้อื่น ดังนั้นการดำรง อยู่ของอัตลักษณ์ในฐานะที่เป็นเรื่องเล่าตามฐานะ สถานะที่ เวลา ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ เฉพาะเจาะจง

จากคำอธิบายของฐิรุฒิ เสนาคำ (2547) นี้ทำให้เข้าใจได้ว่า การเกิดขึ้นของอัต ลักษณ์นั้นเกิดจากการที่เรามีปฏิสัมพันธ์หรือติดต่อกับผู้อื่น ดังนั้นสังคมที่เราอาศัยอยู่จึงเป็นบ่อเกิด แห่งการกำเนิดอัตลักษณ์ ซึ่งอัตลักษณ์ไม่ได้เป็นสิ่งที่ติดตัวเรามาตั้งแต่กำเนิด แต่เกิดจากปัจจัยทาง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และการสื่อสารกับบุคคลอื่นๆ เพราะการสื่อสารเป็นเครื่องมือที่มี ประสิทธิภาพในการถ่ายทอดอัตลักษณ์ของตนเองให้ปรากฏแก่สังคมได้อย่างดี

2.6.2 อัตลักษณ์ในอัลกุรอาน

การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมนั้น มีลักษณะสื่อสารการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ประกอบด้วยชาติพันธุ์ต่าง ๆ หลากหลายภาษา หลายสีผิว หลากอาชีพ ต่างเพศ ต่างวัย ต่างอายุ ต่าง ความเชื่อ ต่างฐานะ และถิ่นฐานอาศัยเป็นต้น นอกเหนือจากนั้น สังคมมนุษย์อาจเกิดจากกลุ่มบุคคล ที่มีแนวคิดและอุดมการณ์เหมือนกัน ไม่ว่าจะในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิตของ ตนเองในแต่ละสังคมนั้น ๆ เป็นต้น

ดังนั้น ในแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรม กิจกรรม กรรมวิธี และวิถีชีวิตเฉพาะตัวถือเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มคนนั้น ๆ อัลลอฮฺ ﷻ ได้สร้างมนุษย์ขึ้นมาบนพื้นพิภพนี้มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา และอื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของมนุษย์ที่น่าอัศจรรย์ยิ่งนัก อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَتَأْتِيهَا اللَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

(الحجرات: 13)

ความว่า “โอ้มนุษยชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้านั้นคืออัลลอฮฺนั้นคือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัลหุญรอต: 13)

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافَ أَلْسِنَتِكُمْ وَالْوَلَوْنِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ﴾

(الروم: 21-22)

ความว่า “และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ ทรงสร้างคู่ครองให้แก่พวกเจ้าจากตัวของพวกเจ้าเอง เพื่อพวกเจ้าจะได้มีความสุขอยู่กับนาง และทรงให้มีความรักใคร่และความเมตตา ระหว่างพวกเจ้า แท้จริงในการนี้แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณแก่หมู่ชนผู้ใคร่ครวญ และหนึ่งจากสัญญาณทั้งหลายของพระองค์คือ การสร้างชั้นฟ้าทั้งหลายและแผ่นดินและความแตกต่างของภาษาของพวกเจ้า และผิวพรรณของพวกเจ้า แท้จริงในการนี้แน่นอนย่อมเป็นสัญญาณสำหรับบรรดาผู้มีความรู้

(อัลรอม: 21-22)

จากการศึกษา “อัตลักษณ์” ที่ปรากฏในอัลกุรอานนั้น ผู้วิจัยพบว่า ทั้งสามอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นนั้น ได้บ่งชี้ถึงความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของการสร้างสรรค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ในการสร้างมนุษย์ขึ้นมา ประกอบด้วยเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกัน มีสถานะความเป็นคู่ครองระหว่างทั้งสอง และพระองค์ ﷻ ได้สร้างมนุษย์ขึ้นมาให้มีสีผิว ภาษาที่แตกต่างกัน และหลากหลายชาติพันธุ์ ดังกล่าวนั้น ชี้ให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของมนุษยชาติที่มีความแตกต่างกันเนื่องด้วยภูมิประเทศ สถานที่ สิ่งแวดล้อมและอื่น ๆ ตลอดจนยอมรับในความเป็นตัวตน และการแสดงออกในตัวตนให้คนกลุ่มอื่นในสังคม ให้เห็นถึงความแตกต่างและไม่เหมือนกัน

อัตลักษณ์จึงเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างบุคคลภายในสังคมและภายในตัวบุคคลเอง เพื่อนำมาปรับใช้ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเวลาและพื้นที่ อัตลักษณ์จึงอาจถูกกำหนดขึ้นได้ตามตำแหน่งแห่งที่ของบุคคลโดยสังคม ดังนั้นอัตลักษณ์กับสังคมจึงเป็นเรื่องที่ต้องยึดโยงเชื่อมต่อกันเสมอ เพราะเมื่อนิยามอัตลักษณ์แล้วจะต้องมีการอ้างอิงกับสังคมอยู่เสมอ

จากการศึกษาแนวคิดอัตลักษณ์ ผู้วิจัยพบว่า วิธีการดำรงชีวิตของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้น ไม่สามารถดำรงอยู่อย่างโดดเดี่ยวได้ แต่จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชนและสังคมที่ตนเองอาศัยอยู่ได้อย่างลงตัว เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมให้สังคมได้รับทราบ

2.6.3 กระบวนการสร้างอัตลักษณ์

กระบวนการสร้างอัตลักษณ์นั้นมีจุดกำเนิดของอัตลักษณ์ที่มีต้นตอมาจากคุณลักษณะที่มีความแตกต่างกัน เพื่อให้เกิดการหาจุดร่วมในการหาตำแหน่งให้แก่ตัวตนเกิดขึ้นใหม่ อภิญา เพื่อพิสูจน์ (2543: 75-77) ได้กล่าวว่า กระบวนการสร้างอัตลักษณ์จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) อัตลักษณ์นั้นจะอธิบายถึงลักษณะของสิ่งที่มีความแตกต่างกัน
- (2) อัตลักษณ์จะต้องเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบในสังคม
- (3) อัตลักษณ์มักมีรากฐานจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ เชื้อชาติ ความสัมพันธ์ทางเครือญาติและประวัติศาสตร์ความเป็นมาต่าง ๆ
- (4) อัตลักษณ์มักจะนำไปเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆในเชิงสัญลักษณ์
- (5) อัตลักษณ์เป็นสิ่งที่ค้ำจุนสังคมและเป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นเงื่อนไขทางสังคมในการจำแนกบุคคลที่ไม่ใช่พวกเดียวกันออกไป
- (6) การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและการใช้สัญลักษณ์เป็นสิ่งที่ใช้แยกแยะลักษณะที่มีความแตกต่างออกไปจากกลุ่ม

(7) กระบวนการสร้างแนวคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์มักจะสัมพันธ์กับระบบการแบ่งชนชั้นทางสังคม เพื่อแสดงความเป็นพวกพ้อง

(8) การทำให้ความเห็นต่างนั้นอยู่ในสภาวะที่มีความคลุมเครือไม่ชัดเจน

(9) อัตลักษณ์ยังเป็นสิ่งที่มีความเป็นเอกภาพ เนื่องด้วยเงื่อนไขต่าง ๆ ที่นำมาใช้

(10) สังคมและสัญลักษณ์เป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่กระบวนการสร้างอัตลักษณ์

เงื่อนไขทั้ง 10 ประการข้างต้นนี้ แสดงให้ทราบถึงความจำเป็นและความสำคัญของอัตลักษณ์ที่มีต่อสังคมมนุษย์ และส่งผลให้แต่ละสังคมต้องมีอัตลักษณ์กำเนิดขึ้นอยู่เสมอเพื่อการดำรงอยู่ของสังคม

2.6.4 ประเภทของอัตลักษณ์

อัตลักษณ์ที่มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมนั้น โดยการเปลี่ยนผ่านเชิงสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับมิติภายใน เช่นอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น อัตลักษณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ทางสังคม สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

2.6.4.1 อัตลักษณ์ส่วนบุคคลหรือรูปธรรม

กาญจนา แก้วเทพ (2544: 46) กล่าวถึง อัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) ว่า เป็นสัญลักษณ์ที่สถิตย์อยู่ในตัวบุคคลนั้นๆ ที่แตกต่างจากผู้อื่น ซึ่ง การอยู่รวมกันในสังคมของมนุษย์ในเชิงสังคมวิทยานั้น จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์เชิงสัญลักษณ์ติดต่อสื่อสารด้วยการทำกิจกรรมทางสังคมร่วมกัน ที่สื่อให้เห็นถึงพฤติกรรมและบทบาทภายในสังคมหรือกลุ่มคนโดยอาศัยโครงสร้างทางสังคมนั้นๆ

สรุปได้ว่า อัตลักษณ์ส่วนบุคคล คือ ลักษณะที่เป็นสิ่งที่สัมผัสจับต้องและรู้สึกได้ เช่น สีผิว ภาษา เพศ สถานะ เป็นต้น

2.6.4.2 อัตลักษณ์ทางสังคมหรือนามธรรม

อัตลักษณ์ทางสังคม (Social Identity) เป็นลักษณะที่สถิตย์อยู่ในตัวบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งการปฏิสัมพันธ์และเชื่อมต่อกันทางสังคมนั้น เกิดจากการที่มนุษย์ได้มารวมตัวกันในสังคม เป็นการแสดงออกในเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Interaction) ตามพื้นฐานทางสังคมนั้น ๆ (อภิญา เพ็ญฟูสกุล, 2546: 33)

กาญจนา แก้วเทพ (2544: 65) ได้กล่าวว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เกิดจากปรากฏการณ์ทางสังคมและการใช้วาทกรรมในการใช้ชีวิตของบุคคลนั้น ๆ เช่น การปฏิบัติศาสนกิจ การพบปะพูดคุยกัน เป็นต้น นักวัฒนธรรมนิยมบางสำนักก็มีแนวคิดพื้นฐานว่า เรื่องของวัฒนธรรมเป็น

เรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “อำนาจ” เนื่องจากวัฒนธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอัตลักษณ์ของบุคคลหรือของสังคมนั้น เป็นแหล่งที่มาของอำนาจบางชนิด ดังนั้น หากบุคคลหรือสังคมใดขาดอัตลักษณ์เฉพาะตัวหรืออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมแล้วจะทำให้ขาดความมั่นใจในตัวเองและเกิดการต่อสู้ทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่งภายใต้สังคมที่เต็มไปด้วยผู้คนที่หลากหลาย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า อัตลักษณ์ทางสังคมเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลอื่นมองต่อบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยเชิงสัญลักษณ์ จากแนวคิดดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์และการแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมของมูอัลลีฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ซึ่งจำเป็นที่จะต้องจำแนกให้เห็นสิ่งที่เหมือนกัน ซึ่งเป็นลักษณะร่วมของความเป็นมุสลิม เพื่อบ่งชี้ว่าสิ่งนี้คือ อัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิม หรือสิ่งนั้นไม่ใช่อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม เพราะอัตลักษณ์ของมุสลิมไม่สามารถหลอมรวมกับอัตลักษณ์ที่ไม่ใช่มาจากหลักคำสอนของศาสนาอิสลามได้อย่างเด็ดขาด

จุดประสงค์ของผู้วิจัย เพื่อศึกษาถึงอัตลักษณ์ทางสังคมหรือนามธรรม อันหมายถึงอัตลักษณ์ที่เป็นคำสอนทางศาสนา ด้านนามธรรมของมุสลิมที่สื่อออกมาทางวจีกรรม พฤติกรรมและมโนกรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงศาสนา หลักความเชื่อ ความศรัทธา วัฒนธรรม และความหมายในการเป็นมุสลิม ซึ่งเริ่มจากจักรวาลทัศน์ที่ถือว่าจักรวาล ดวงอาทิตย์ โลก และสรรพชีวิตที่เกิดขึ้นเป็นไปตามพระประสงค์และอำนาจแห่งอัลลอฮ์ ﷻ พระผู้อภิบาลแห่งสากลโลก

2.7 แนวคิดเรื่องพฤติกรรมและปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

คำว่า “พฤติกรรม” ตรงกับคำในภาษาอาหรับว่า (السلوك) ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมอาหรับ และความหมายตามหลักจิตวิทยา ดังนี้

ความหมายของคำว่า “พฤติกรรม” ตามศูนย์ภาษาอาหรับแห่งอียิปต์ (Majma al-Lughah al-Arabiah, 1972: 338) คำว่า “พฤติกรรม” หมายถึง การปฏิบัติหรือการแสดงออกของมนุษย์ แนวทางหรือทิศทางปฏิกิริยาอย่างหนึ่งอย่างใดออกมา ณ ช่วงเวลานั้น

นอกจากนี้ พวงทอง ป็องภัย (2540: 3) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมหมายถึงการแสดงออกของสิ่งมีชีวิต ที่ปรากฏออกมาให้สัมผัสได้และสัมผัสไม่ได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นการกระทำหรือมีปฏิกิริยาต่าง ๆ โดยการแสดงออกมา

จากคำนิยามต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า พฤติกรรม คือ ปฏิกิริยา การกระทำ หรือการแสดงออกของบุคคลในการตอบสนองต่อสถานการณ์ สภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่แสดงออกนั้นอาจเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี ไม่ว่าพฤติกรรมทางกาย จะสังเกตเห็นหรือไม่ก็ตาม เช่นการกิน การดื่ม

การนอน การนั่ง การเดิน การพูด การละเมิด การฉ้อโกง ความเสียสละ ความรัก ความกลัว ความโกรธ ความดีใจ ความเสียใจ ความอิจฉาริษยา เป็นต้น

2.7.1 องค์ประกอบของพฤติกรรม

ตามทฤษฎีของ Bloom พฤติกรรมของมนุษย์นั้นจะประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ด้านความรู้ ซึ่งเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ และความคิด เพื่อแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรม 2) ด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด เป็นตัวชี้วัดถึงสภาพจิตใจของบุคคลหนึ่งๆ ซึ่งเกิดขึ้นภายในจิตใจ และสะท้อนออกมาในเชิงพฤติกรรม อันประกอบด้วย ทศนคติ เจตคติ ค่านิยม และความเชื่อ และ 3) ด้านการปฏิบัติ เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นได้ทางกายภาพ (พวงทอง ป้องภัย, 2540: 9)

2.7.2 ปัจจัยทางสภาพแวดล้อม

พจนัน์ สุจันงค์ (2540: 14) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์นั้นประกอบด้วย กลุ่มสังคม แบบอย่าง สถานภาพ ความเจริญ ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี สภาพแวดล้อม ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัจจัยด้านพันธุกรรมและปัจจัยสิ่งแวดล้อมนั้น มีอิทธิพลอย่างมากที่ทำให้บุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการทางสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์นั้นคือปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเป็นสำคัญ

เกษม จันทรแก้ว (2536: 7) ได้กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมหมายถึงทุกสิ่งทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ที่อยู่รอบตัวมนุษย์ สามารถสัมผัสได้ ส่วนความเชื่อ ประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งมีอิทธิพลเกี่ยวข้องกันนั้น เรียกว่า นามธรรม อีกทั้งเป็นปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน และผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งย่อมส่งผลในการทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ชาติรี เกิดธรรม (2546: 26) ยังกล่าวว่า สิ่งแวดล้อมคือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสภาพแวดล้อมทำให้บุคคลแตกต่างกัน ดังนี้

- (1) สภาพแวดล้อมของมนุษย์ในมดลูกเป็นสภาพที่บริสุทธิ์สำหรับพัฒนาการของทารก
- (2) สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยเมื่อทารกเกิดมา
- (3) สภาพแวดล้อมด้านความปลอดภัยหลังเกิด
- (4) ความแตกต่างของบุคคลทางสังคมย่อมมีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน
- (5) สิ่งแวดล้อมภายในครอบครัว
- (6) ความแตกต่างทางเพศได้แก่เพศชายและหญิง ในการกำหนดบทบาททางสังคมวัฒนธรรมซึ่งส่งผลไปยังอารมณ์และระเบียบวินัย

- (7) ความแตกต่างทางด้านอายุหรือวัย มีส่วนเกี่ยวข้องและทำให้เกิดความแตกต่างในด้านประสบการณ์ ความรอบรู้ ความคิด ความรับผิดชอบ ความสนใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะด้านต่าง ๆ
- (8) ความแตกต่างด้านสติปัญญาของบุคคล

จากสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะคิดและการดำรงอัตลักษณ์เป็นไปในทางบวกและทางลบได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทที่มุฮัลล์ฟอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ มีรายงานจาก ท่านอบีอูรอยเราะฮฮ์ ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((الرجل على دين خليله فلينظر أحدكم من يخال))

(أبو داود)

ความว่า “คนๆหนึ่งมักจะตามความเชื่อ ความศรัทธาของเพื่อนของเขา ดังนั้นจงพิจารณาคนที่เลือกมาเป็นเพื่อน”

(บันทึกโดยอบีดาวูด หมายเลข 4833)

จากนัยของหะดีษข้างต้นสะท้อนถึงปัจจัยทางสภาพแวดล้อม 2 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อมุสลิมใหม่ (มุฮัลล์ฟ) ในลักษณะของการถ่ายทอดและสื่อสารทางสภาพแวดล้อม คือ (1) ความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของมิตรสหาย (2) การสื่อสารพฤติกรรมในบริบทของสังคมที่มุฮัลล์ฟอาศัยอยู่

แนวคิดดังกล่าวของอิริคสัน จึงมีความสอดคล้องกับนัยหะดีษของท่านท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ในแง่ของการสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อตัวบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของเพื่อนและบุคคลใกล้ชิดที่มีต่อมุฮัลล์ฟ ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับมุฮัลล์ฟทั้งด้านพฤติกรรม ความเชื่อและทัศนคตินั้นเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและรับการถ่ายทอดพฤติกรรมและสื่อสารอัตลักษณ์จากอิทธิพลทางสังคมนั้น ๆ

จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางบุคลิกภาพของบุคคล ความคิด ความเชื่อและทัศนคติต่อสิ่งต่าง ๆ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมและสภาพแวดล้อมอันได้แก่ กระบวนการให้ความรู้ การชี้แนะและชักจูงและรับถ่ายทอดประสบการณ์และสื่อสารจากกลุ่มบุคคลเป็นประการสำคัญ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีด้านจิตวิทยา ผู้วิจัยพบว่า มีทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางสังคมที่มีแนวคิดพื้นฐานสอดคล้องกับหลักการอิสลามในเรื่องดังกล่าว คือ ทฤษฎีจิตสังคมของอีริก อีริกสัน (Erik Erikson) โดยที่อีริกสันได้เสนอหลักการพื้นฐานส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาการทางสังคมของบุคคลว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยภายนอก คือ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรมมากกว่าแรงผลักดันที่เกิดจากภายในร่างกาย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 3

ภูมิหลังการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามสู่พื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

การศึกษาเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทยกรณีศึกษา: มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาภูมิหลังการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามและมุสลิมในอันดามัน ซึ่งมีรายละเอียดในการนำเสนอ ดังนี้

3.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับ 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน

3.1.1 ความหมายและที่มาของชื่ออันดามัน

กล่าวกันว่า “อันดามัน” มาจากคำว่า “หั่วละมาน” ในภาษาอินเดีย หมายถึงหนุมาน เป็นชื่อของตัวละครเอกในเรื่องรามเกียรติ์ที่ถูกเล่าขานกันมาเป็นเวลาอันยาวนานจนกลายเป็นมหากาพย์ที่ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นละครอันทรงคุณค่าทุกยุคสมัยไม่สิ้นสุด

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของอันดามัน พบว่า แผนที่แนวของหมู่เกาะอันดามัน อาจสันนิษฐานตามเค้าโครงวรรณคดีในตัวละครเอกของเรื่องรามเกียรติ์ อันเป็นอาณาจักรนำอัศจรรย์ยิ่งนัก ที่อนุมานและไพร่พลได้สรรสร้างขึ้นมา ซึ่งโอบล้อมพื้นที่รอบด้วยอาณาเขตที่ทอดยาวด้วยภูเขาและพื้นดินเชื่อมต่อกับประเทศพม่าที่อุดมด้วยผืนป่า ต้นไม้ ลำธารและธรรมชาติ ส่วนทางทะเลสายน้ำเขียวขจีสุดขอบฟ้ากว้าง น้ำทะเลใสสะอาด ทรัพยากรใต้ท้องทะเลอุดมสมบูรณ์ (ข้อมูลจาก <https://mgronline.com>)

3.1.2 ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์และอาณาเขตของทะเลอันดามัน

ทะเลอันดามันเป็นจุดศูนย์กลางที่เป็นแอ่งลึกที่ทำให้เปลือกโลกเกิดการเคลื่อนไหว (tectonic basin) ต่อเนื่องมาจากประเทศพม่าในดินแดนสามเหลี่ยมของแม่น้ำอิรวดี ทอดตัวยาวลงไปทางตอนใต้จนถึงเกาะสุมาตรา ทำให้ทะเลอันดามันมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศต่าง ๆ ดังนี้ (ข้อมูลจาก [http://en.wikipedia.org/wik/Andaman Sea](http://en.wikipedia.org/wik/Andaman_Sea))

ด้านทิศเหนือของทะเล ติดกับปากแม่น้ำอิรวดีในประเทศพม่า

ด้านทิศตะวันออก เป็นคาบสมุทรประเทศพม่า ประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย

ด้านทิศตะวันตก เป็นหมู่เกาะอันดามัน และหมู่เกาะนิโคบาร์ภายใต้การปกครองของอินเดีย

ด้านทิศใต้ จรดกับเกาะสุมาตราของอินโดนีเซียและช่องแคบมะละกา

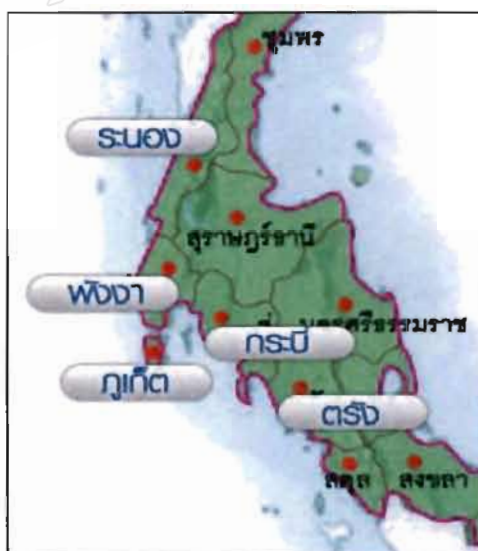
3.1.3 พื้นที่ของทะเลอันดามัน

ทะเลอันดามัน ตั้งอยู่ในส่วนหนึ่งของมหาสมุทรอินเดีย มีอาณาเขตเชื่อมต่อทอดตัวยาวตลอดแนวชายฝั่งในกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ ประเทศพม่า ไทย อินโดนีเซีย และมาเลเซีย

ทะเลอันดามันมีพื้นที่ทั้งหมดโดยประมาณ 600,000 ตารางกิโลเมตร มีความยาว 1,200 กิโลเมตร ความกว้าง 645 กิโลเมตร ความลึกโดยเฉลี่ย 1,096 เมตร พื้นที่ลึกที่สุดได้แก่บริเวณแอ่งห้องทะเลด้านทิศตะวันออกของหมู่เกาะอันดามันและนิโคบาร์ มีความลึกถึง 3,000- 4,198 เมตร (ข้อมูลจาก [http://en.wikipedia.org/wik/Andaman Sea](http://en.wikipedia.org/wik/Andaman_Sea))

3.1.4 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มจังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดและความเป็นมา

จังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดในงานวิจัยนี้ หมายถึง กลุ่มจังหวัดที่ตั้งอยู่ทางภาคใต้ตอนบน ตลอดแนวฝั่งทะเลด้านตะวันตกของประเทศไทย มีความโดดเด่นในธรรมชาติที่สวยงามทั้งภูเขา ป่าไม้ น้ำตกและทะเล กลายเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกาะภูเก็ต เป็นที่กล่าวขานกันว่า “ไข่มุกอันดามัน” รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ อีกมากมายที่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวนานาชาติ กลุ่มจังหวัดอันดามันทอดตัวยาวตลอดแนวชายฝั่งอันดามัน เริ่มจากจังหวัดระนอง ลงมายังภูเก็ต พังงา กระบี่และตรังเป็นต้น ซึ่งประกอบด้วยที่ตั้ง ภูมิศาสตร์ อาณาเขต กายภาพและประวัติความเป็นมา โดยมีหน่วยการปกครองและประชากรแต่ละจังหวัด ดังแผนภาพที่ 3.1 นี้

แผนที่ 3.1 แสดงแผนที่จังหวัดในกลุ่มอันดามันทั้ง 5 จังหวัด
(ที่มา: สำนักบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน)

3.1.4.1 จังหวัดระนอง

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาแต่เก่าก่อน ระนองเป็นหัวเมืองเล็ก ๆ อยู่ภายใต้การปกครองดูแลของเมืองชุมพร โดยมีเมืองสำคัญอยู่ในขณะนั้น 2 เมือง ได้แก่ เมืองระนอง และเมืองตระ

จังหวัดระนองตั้งอยู่แนวฝั่งทะเลอันดามัน เป็นจังหวัดแรกที่เป็นจุดเริ่มต้นตอนบนสุดของชายฝั่งอันดามัน อยู่ทางทิศตะวันตกของภาคใต้ เป็นจังหวัดหนึ่งของคาบสมุทรมลายูที่เป็นส่วนแคบที่สุดที่ตั้งอยู่ระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย เชื่อมต่อกับทะเลอันดามันและประเทศพม่า การเดินทางระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงจังหวัดระนอง ประมาณ 568 กิโลเมตร

จังหวัดระนองมีพื้นที่จากเหนือจรดใต้ ระยะความยาว 169 กิโลเมตร โดยมีส่วนที่แคบที่สุดของจังหวัดคือคอคอดกระ ความกว้าง 9 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้ ลำธารและภูเขา (วิลลิจโรจพันธุ์, 2548 : 248)

จังหวัดระนองมีหน่วยการปกครองแบ่งออกเป็น 5 อำเภอ 30 ตำบล 167 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเมืองระนอง ละอุ่น กะเปอร์ กระบุรี และอำเภอสušสำราญ (ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครองกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย)

จังหวัดระนองมีประชากรทั้งสิ้น 182,729 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาคือศาสนาอิสลามซึ่งมีประชากรที่นับถือศาสนาอิสลามประมาณ 23,015 คน ส่วนมากอยู่ในเขต อำเภอ กะเปอร์อำเภอสušสำราญและอำเภอเมือง ส่วนที่เหลือนับถือศาสนาคริสต์และศาสนาอื่น ๆ มีมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้องจำนวน 29 มัสยิด (ข้อมูลจาก: กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดระนอง ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี การศึกษา ข้อมูล พ.ศ. 2557)

3.1.4.2 จังหวัดภูเก็ต

ภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ที่มีชื่อเสียงระดับโลกในด้านการท่องเที่ยว ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของประเทศไทยตลอดแนวชายฝั่งทะเลอันดามัน เชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดีย ประกอบด้วยโครงสร้างทางกายภาพของพื้นที่มีประมาณ 543 ตารางกิโลเมตร จากทิศตะวันออกจรดทิศตะวันตกวัดความกว้างสุดได้ประมาณ 21.3 กิโลเมตร ส่วนจากทิศเหนือจรดทิศใต้วัดความยาวสุดได้ประมาณ 48.7 กิโลเมตร นับเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย

จังหวัดภูเก็ตแบ่งการปกครองออกเป็น 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้ และอำเภอถลาง ในอดีตจังหวัดภูเก็ตมีการเรียกชื่อต่าง ๆ เช่น จังซีลอน มณีคราม แหลมตะโกลา และที่สำคัญเป็นที่รู้จักในนามเมืองถลาง ส่วนคำว่า “ภูเก็ต” สันนิษฐานว่าน่าจะมาจากคำว่าบุกิต (ในภาษามลายู แปลว่า ภูเขา) (ประพันธ์ เรืองณรงค์, 2540: 195 ชื่อหนังสือ บุษงาปัตตานี)

ในยุคอดีต จังซีลอน ชาวตะวันตกใช้เป็นชื่อแรกๆที่ใช้ในการเรียกขานเกาะภูเก็ตในปัจจุบัน ดังจารึกไว้ในภาพแผนที่ “ไฮโดรกราฟฟิก” ที่แสดงเส้นทางเดินเรือเมื่อปี ค.ศ. 1745 แถบทะเล

อันดามัน (วารสารภูเก็ตภูมิ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม-พฤษภาคม พ.ศ. 2550 จัดพิมพ์โดยมูลนิธิเมืองเก่าภูเก็ต: ภูเก็ต)

กลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามาก่อตัวตั้งรกรากอยู่บนเกาะแห่งนี้ ได้ระบุจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่า มีหลายกลุ่มชาติพันธุ์ โดยเฉพาะชาวเล หรือซียีปซี (Sea Gypsy) ชาวเลเป็นชนกลุ่มแรก ๆ ที่มาอาศัยอยู่บนเกาะภูเก็ตถือว่าคนพื้นเมืองดั้งเดิม หลังจากนั้นก็มีกลุ่มชนอื่น ๆ อพยพตามมาอีกจำนวนมาก ทั้งชาวจีน ชาวไทย ชาวมาเลเซีย และการเดินทางเข้ามาของชาติตะวันตกตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 17 หลายชาติ เช่น อังกฤษ ฮอลแลนด์ โปรตุเกสและฝรั่งเศส ตลอดจนกลุ่มคนจีนที่เดินทางมาจาก สิงคโปร์ ปีนัง ซึ่งเป็นเมืองใกล้เคียง เรียกว่ากลุ่มคนจีนฮกเกี้ยน และจากเมืองจีนโดยตรงที่เข้ามาทำงานเหมืองแร่ดีบุก นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 จนกระทั่งมีวิถีชีวิต อัตลักษณ์และขนบธรรมเนียมเฉพาะสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน (วิมล จิโรจพันธุ์, 2548 อ้างถึงใน วารสารภูเก็ตภูมิ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มีนาคม –พฤษภาคม 2550: 30 มูลนิธิเมืองเก่าภูเก็ต: ภูเก็ต)

ภูเก็ตเป็นเมืองที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยศูนย์กลางการปกครองตั้งอยู่ที่ถลางซึ่งเป็นเมืองเล็ก ๆ มีขุนนางไทยคอยดูแลรักษาผลประโยชน์ เนื่องจากชาติฮอลันดามารับซื้อสินค้า โดยเฉพาะแร่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2328 ในสมัยรัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี กองทัพแห่งอาณาจักรอระขะของพม่าได้ยกทัพเข้ามารุกรานหัวเมืองชายทะเลอันดามันฝั่งตะวันตกของไทย โดยกระจายกองกำลังออกไปตีเมืองชุมพร ไซยา ระนอง กระจะ ประกอบกับกองทัพส่วนกลางจากกรุงเทพฯ ในขณะที่กำลังทำศึกที่เมืองกาญจนบุรี ไม่สามารถยกทัพมาช่วยได้ ในที่สุดพม่าจึงส่งแม่ทัพชื่อฮี้หุ่ญยกทัพโดยกองเรือ เพื่อฉกฉวยโอกาสที่ได้เปรียบกว่าเข้าโจมตี กระจะตีเมืองและยึดครองเมืองตะกั่วทุ่ง ตะกั่วป่าได้ แล้วแม่ทัพฮี้หุ่ญได้นำทัพมุ่งหน้าไปล้อมเมืองถลางไว้และตั้งค่ายอยู่ที่นั่น กอปรกับขณะนั้นพระยาถลางถึงแก่อสัญกรรม ยังไม่มีผู้ทำหน้าที่ปกครองสืบทอดตำแหน่ง ดังนั้น นางจันภรรยาเจ้าเมืองถลาง กับนางมุกน้องสาว ได้ปรึกษารือและวางแผนร่วมกับบรรดาผู้อาวุโสดำเนินการจัดตั้งค่ายใหญ่ 2 ค่าย เพื่อป้องกันรักษาเมืองไม่ให้กองทัพพม่าจู่โจมเข้ามาถึง กองทัพพม่าล้อมเมืองถลางอยู่เดือนเศษ จนกระทั่งเสบียงหมดจึงเลิกทัพกลับไป จากความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและการเสียสละในการต่อสู้ของนางจันและนางมุกเพื่อปกป้องรักษาเมืองถลางมาตุภูมิไว้ได้นั้น รัชกาลที่ 1 จึงแต่งตั้งให้นางจันกับนางมุกเป็นท้าวเทพกษัตรีและท้าวศรีสุนทร นำมาซึ่งเกียรติภูมิและความภาคภูมิใจแก่ชาวเมืองถลางตลอดมา หลังจากนั้นเกาะถลางถูกเปลี่ยนชื่อเป็นเกาะภูเก็ต ผลพวงจากอดีตถึงปัจจุบันทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวและธรรมชาติภูเขา ป่าไม้ หาดทราย น้ำทะเลใสสะอาดและเกาะแก่งต่างๆที่สวยงามเป็นที่เลื่องลือไปทั่วโลก จนได้รับการกล่าวขานว่า เป็นไข่มุกแห่งอันดามัน (ข้อมูลจาก: <http://osmsouth-W.moi.go.th/osm-introduce>)

จังหวัดภูเก็ตมีประชากรที่หลากหลายชาติพันธุ์และศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธมากที่สุดประมาณร้อยละ 73 ศาสนาอิสลามร้อยละ 25 ศาสนาคริสต์และอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 2 ประชากรมุสลิมส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลของจังหวัด เช่น บ้านบางเทา บ้านป่าตอง

บ้านกมล บ้านบางคณที บ้านคอเอน บ้านหมากปรก บ้านบางโรง แหลมพันวา เป็นต้น และมีมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้องจำนวน 56 มัสยิด (ข้อมูลจาก: ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง)

3.1.4.3 จังหวัดพังงา

จังหวัดพังงา พื้นที่ส่วนใหญ่ทางกายภาพเป็นภูเขา ทะเล ป่าชายเลนและป่าดงดิบ มีเนื้อที่ประมาณ 4,171 ตารางกิโลเมตร เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามัน และเชื่อมต่อกับมหาสมุทรอินเดีย เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเกาะแก่งมากที่สุดในประเทศไทยที่อยู่ในทะเลอันดามัน ประมาณ 155 เกาะ ส่วนเกาะที่สำคัญและมีชื่อเสียงมากที่สุดในระดับโลก ได้แก่ หมู่เกาะสุรินทร์ หมู่เกาะสิมิลัน และเกาะยาว (ข้อมูลจาก <http://osmsouth-w.moi.go.th>)

จังหวัดพังงา มีชื่อเดิมว่า “เมืองงูงา” ในสมัยรัชกาลที่ 2 เมืองงูงาขึ้นกับเมืองนครศรีธรรมราช จากชื่อเมืองงูงาได้เปลี่ยนเป็นเมืองพังงานั้น กล่าวกันว่าเดิมทีเมืองงูงา เพราะเป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ดีบุก ทำให้ชาวต่างชาติให้ความสนใจเดินทางมาเมืองงูงาเป็นจำนวนมาก เพื่อติดต่อซื้อขายแร่ดีบุก คำว่าพังงา สันนิษฐานได้ว่าชาวต่างชาติเหล่านี้อาจจะออกเสียงเรียกเมืองงูงาเป็นเมืองพังงาก็ได้

จังหวัดพังงามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะนักโบราณคดีได้ขุดค้นพบหลักฐานยืนยันว่า ปรากฏภาพเขียนสีหลากหลายในถ้ำพร้อมเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆในการเขียนบริเวณละแวกอ่าวพังงา ทำให้สันนิษฐานได้ว่าบริเวณดังกล่าวมนุษย์โบราณเคยใช้เป็นที่อยู่อาศัยเมื่อประมาณหลายพันปีมาแล้ว ประวัติศาสตร์ได้บันทึกว่า เมืองตะกั่วป่าเป็นหัวเมืองเอกทางภาคใต้ในสมัยกรุงศรีอยุธยา โดยมีเมืองพังงาเป็นเมืองแขวง และสมัยนั้นมีหัวเมืองต่าง ๆ เช่นเมืองตะกั่วทุ่ง เมืองถลาง ทั้งหมดต้อง ขึ้น กับ เมือง นคร ศรี ธรรม ราช ใน ฐานะ เป็น หัว เมือง เอก (ข้อมูลจาก <http://www.Phangnga.go.th/>)

ในส่วนการปกครองนั้น จังหวัดพังงาแบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่อำเภอเมืองพังงา อำเภอทับปุด อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอตะกั่วป่า อำเภอกะปง อำเภอท้ายเหมือง อำเภอกระบุรี และอำเภอเกาะยาว มีทั้งหมด 48 ตำบล 314 หมู่บ้าน (ข้อมูลจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>)

ในปัจจุบันประชากรในจังหวัดพังงาส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาศาสนาอิสลามมีผู้นับถือคิดเป็นร้อยละ 24.45 รองลงมาศาสนาคริสต์และอื่นๆ โดยที่ประชากรมุสลิมส่วนใหญ่ในจังหวัดพังงาตั้งถิ่นฐานอาศัยอยู่แถบพื้นที่ชายฝั่งทะเล เช่น อำเภอเกาะยาว ตำบลเกาะปันหยี อำเภอกระบุรี อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอตะกั่วป่าและอำเภอทับปุด เป็นต้น และมีมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้อง 102 มัสยิด (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานจังหวัดพังงาอาคารศาลากลางจังหวัดพังงา ข้อมูลวันที่ 27 ม.ค. 2557 ข้อมูลจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/> สืบค้น 27 ตุลาคม 2559)

3.1.4.4 จังหวัดกระบี่

กระบี่ เป็นจังหวัดหนึ่งตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลอันดามันมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติ ป่าไม้ ภูเขา ป่าชายเลน หาดทรายสวยงาม น้ำทะเลใส อุดมด้วยหมู่ปะการังและเกาะแก่งต่างๆที่มีชื่อเสียงโด่งดังกล่าวขานไปทั่วโลก

คำว่า “กระบี่” มีการเล่ากันว่า มีชาวบ้านได้ขุดพบมีดดาบโบราณเล่มหนึ่ง รูปร่างคล้ายกับมีดดาบโบราณเล่มใหญ่ ดังนั้นชาวบ้านผู้นี้ จึงได้นำมีดดาบที่ตนเองขุดพบนำมามอบให้กับเจ้าเมืองกระบี่ เพื่อเก็บไว้เป็นที่ระลึกทางโบราณวัตถุและเป็นความจำเริญมิ่งขวัญคู่มือเมืองกระบี่ และมีอีกหนึ่งตำนาน สันนิษฐานว่า คำว่า “กระบี่” เป็นชื่อพันธุ์ไม้ท้องถิ่นชนิดหนึ่ง ชื่อต้น “หลุมพี” หลังจากนั้นก็มีพ่อค้าได้เดินทางเข้ามาค้าขายในจังหวัดกระบี่ โดยเฉพาะชาวมลายู เรียกชื่อออกเสียงสำเนียงว่า “บ้าน-กะ-ลู-บี่” นาน ๆ เข้าก็ได้ปรับเป็นสำเนียงไทยว่า “กระบี่” (พิเชษฐ พันวิชาติกุล, 2550: 12 ชื่อหนังสือข้างเผือกเมืองกระบี่)

จังหวัดกระบี่มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ส่วนอันดับที่สองคือศาสนาอิสลาม มีผู้นับถือคิดเป็นร้อยละ 39.7 % และประชากรมุสลิมส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร การประมง และธุรกิจการท่องเที่ยว และมีมัสยิดที่จดทะเบียนถูกต้อง 198 มัสยิด

ส่วนเขตการปกครองของจังหวัดกระบี่แบ่งออกเป็น 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอเหนือคลอง อำเภอคลองท่อม อำเภอเกาะลันตา อำเภอลำทับ อำเภอเขาพนม อำเภออ่าวลึก และอำเภอปลายพระยา (ที่มา: ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง, กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ข้อมูล ณ วันที่ 28 ตุลาคม 2559 จาก <https://th.wikipedia.org/wiki/>)

3.1.4.5 จังหวัดตรัง

จังหวัดตรัง ตั้งอยู่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ตั้งอยู่ตลอดแนวชายฝั่งทะเลอันดามัน ทอดตัวยาวเหยียดทางตะวันตกของมหาสมุทรอินเดีย มีพื้นที่รวมทั้งสิ้น 4,917 ตารางกิโลเมตร ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ทอดตัวจากภูเขาบรรทัด ลาดลงสู่ฝั่งอันดามัน สภาพภูมิประเทศทั่วไปสลับด้วยภูเขาน้อยใหญ่เป็นลักษณะป่าดงดิบ บริเวณพื้นที่ราบมีไม่มาก พื้นที่ที่ติดกับทะเลเป็นป่าชายเลนและชายหาด มีเกาะน้อยใหญ่อยู่จำนวน 46 เกาะ สำหรับเกาะที่มีชื่อเสียงในจังหวัดตรังได้แก่ เกาะลิบง เกาะมุก เกาะสุกร เป็นต้น

ตรังเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ชื่อว่าเป็นเมืองท่าโบราณที่มีประวัติความเป็นมานับพันปี คำว่า "ตรัง" มีความหมายสันนิษฐานได้ น่าจะมาจากคำว่า "ตะรัง" ซึ่งแปลว่า "รุ่งอรุณ" ตามภาษามลายู หรือ "สว่างแล้ว" เนื่องจากในยุคอดีตชาวมลายู ที่เดินทางมาค้าขายกับไทยโดยทางเรือ เมื่อเรือล่องมาถึงลุ่มน้ำตรังจะจวบเหมาะแก่การเดินทางมาถึงบริเวณดังกล่าว เป็นเวลารุ่งสางพอดี ทำให้ผู้โดยสารที่มากับเรืออาจจะตะโกนออกมาด้วยความดีใจว่า "ตะรัง "

ส่วนเขตการปกครองแบ่งออกเป็น 10 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอนาโยง อำเภอ รัชฎา อำเภอกันตัง อำเภอปะเหลียน อำเภอสิเกา อำเภอย่านตาขาว อำเภอห้วยยอด อำเภอวังวิเศษ และอำเภอหาดสำราญ ข้อมูลประชากรในจังหวัดตรังในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวน 614,869 คน ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 80% นับถือศาสนาอิสลามเป็นอันดับรองลงมา ร้อยละ 18.5 % และศาสนาคริสต์ร้อยละ 1.5% มีวัด 129 แห่ง สำนักสงฆ์ 65 แห่ง มัสยิด 87 แห่ง โบสถ์คริสต์ 10 แห่ง ศาลเจ้า 19 แห่ง (ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย "ประกาศสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง เรื่อง จำนวนราษฎรทั่วราชอาณาจักร แยกเป็นกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ ตามหลักฐานการทะเบียนราษฎร ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ข้อมูลจาก <http://stat.bora.dopa.go.th>)

3.1.5 ศักยภาพพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน

ศักยภาพของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย โครงสร้างหลัก ดังต่อไปนี้

3.1.5.1 โครงสร้างด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง สภาพกายภาพทางภูมิศาสตร์มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ผืนป่าเขียวชจี ท้องทะเลสวยงามสดใส ปะการังสมบูรณ์ ประดับด้วยหมู่เกาะน้อยใหญ่งดงาม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในระดับโลก อันเป็นศูนย์กลางที่มีเสน่ห์ในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เดินทางมาท่องเที่ยวในชายฝั่งอันดามัน จนนำไปสู่การสร้างรายได้หลักอันมหาศาลให้กับประเทศไทย

3.1.5.2 โครงสร้างด้านภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม

ในปัจจุบันโครงสร้างวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและการเกษตรในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนและแตกต่างจากยุคอดีต เนื่องจากปัจจัยด้านประชากรและตัวแปรอื่นๆที่เข้ามามีบทบาท ทำให้สังคมการเกษตรในอดีตเช่นการทำเหมืองแร่ การทำเกษตรกรรม และกิจกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลงสู่สังคมแห่งการท่องเที่ยว วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของประชากรเปลี่ยนไปตามศักยภาพและสภาพความเจริญของการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ในกลุ่มจังหวัดอันดามัน เนื่องจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ อันเป็นโครงสร้างหลักที่ทำให้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชากรเปลี่ยนไปจากสังคมดั้งเดิมและโครงสร้างเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดภูเก็ตเป็นสำคัญ (ที่มา ศูนย์สารสนเทศเพื่อการบริหารและงานปกครอง <https://th.wikipedia.org/wiki/>)

3.2 ภูมิหลังการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคอันดามัน

ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังประวัติการแผ่ขยายของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคอันดามัน และสถานภาพในด้านต่าง ๆ ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด อธิบายได้ดังนี้

3.2.1 การเข้ามาของศาสนาอิสลามและมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในเชิงประวัติศาสตร์

จากการศึกษาประวัติศาสตร์การแผ่ขยายของศาสนาอิสลามสู่ภูมิภาคอันดามันในเชิงชาติพันธุ์นั้นสามารถยืนยันได้ว่า ตัวอักษรภาษาอาหรับที่ถูกจารึกบนแผ่นศิลาและแผ่นไม้ที่วางอยู่บนหลุมฝังศพของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วในกลุ่มประเทศเอเชียใต้เช่นอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา บังกลาเทศเป็นต้น ศาสนาอิสลามได้เข้ามาและได้แผ่ขยายเข้าสู่กลุ่มประเทศเอเชียใต้เป็นเวลาหลายปีกระทั่งมีผู้คนเลื่อมใสศรัทธาในศาสนาอิสลามเป็นจำนวนมาก ต่อมาอิสลามก็แผ่เข้ามาในประเทศมาเลเซีย แล้วก็มาถึงภาคใต้ของประเทศไทย แล้วแผ่ขยายเข้าไปยังเกาะสุมาตรา เป็นต้น กระทั่งในคริสต์ศตวรรษที่ 9 อิสลามก็เกิดปรากฏการณ์การขยายตัวเข้าสู่เมืองมะละกา ทำให้ในสมัยนั้นเมืองมะละกามีความเจริญรุ่งเรือง ส่งผลให้ศาสนาอิสลามแผ่ขยายอย่างรวดเร็วไปยังพื้นที่อื่น ๆ ในประเทศมาเลเซีย (D. G. E. แพลโดย วรณยุพา สนิทวงศ์ และคณะ, 2522: 259-262)

โดยเฉพาะในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 15 อิสลามแผ่ขยายเข้าไปในมะละกาย่างรวดเร็ว ในสมัยของกษัตริย์ปรเมศวรซึ่งปกครองมะละกา หลังจากนั้นพระองค์ก็เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม และอิสกันเดอร์ ซาห์ เป็นพระนามใหม่ของพระองค์ นอกเหนือจากนั้นเมืองมะละกาถือเป็นศูนย์กลางที่โดดเด่นในการแสดงบทบาทที่ทำให้ศาสนาอิสลามแผ่ขยายเข้าสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ กระทั่งทำให้เมืองปัตตานีในสมัยนั้นถูกสถาปนาเป็นรัฐมุสลิม¹

หลักฐานทางพงศาวดาร ได้ระบุว่า ประชาคมมุสลิมมีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้บุกเบิกเมืองใหม่ในภาคใต้ตอนบน และมีความโดดเด่นพิเศษในการเดินเรือและทางการค้านับตั้งแต่สมัยอยุธยาเป็นราชธานี เป็นเวลาเกือบ 400 ปี มาแล้ว เช่นมุสลิมเชื้อสายเปอร์เซียท่านหนึ่งนามว่า โมกอลตั้งนั้นพระเจ้าทรงธรรมได้ทรงแต่งตั้งให้ โมกอล ดำรงตำแหน่งเป็นผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา หลังจากโมกอลได้ถึงแก่อสัญกรรมลง บุตรชายของท่านคือสุลัยมานก็ขึ้นดำรงสืบต่อตำแหน่งเป็นผู้ปกครองเมืองสงขลา จนกระทั่งยุคสมัยของพระเจ้าทรงธรรมสิ้นสุดลง ในปี พ.ศ. 2223 สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงแต่งตั้งมุกฎอฟา บุตรชายของท่านสุลัยมาน ให้ดำรงตำแหน่งเป็นพระยาแห่งเมืองไชยา ไปปกครองเมืองไชยา ส่วนบุตรชายอีกคนหนึ่งของสุลัยมาน คือฮูเซ็นไปดำรงตำแหน่งเป็นพระยาพัทลุงไปปกครองเมืองพัทลุง อยู่ประมาณ 10 ปี (ประยูรศักดิ์ ชลายนเดชะ, มปป.: 41-43)

¹ นักประวัติศาสตร์บางท่านกล่าวว่า รัฐปัตตานีเป็นรัฐหนึ่งทีศาสนาอิสลามเข้ามาในอาณาบริเวณนี้เป็นแห่งแรก ก่อนเมืองสุโขทัยในสมัยพ่อขุนรามคำแหงประมาณ 100 ปี (ถนอม อานามวัฒน์ และคณะ, 2518 : 59)

ชาวต่างชาติที่ผ่านเข้ามาค้าขายในยุคแรกยังดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ ชาวจีนและอินเดีย นับเป็นกลุ่มบุคคลที่ถูกกล่าวถึงเป็นกลุ่มชนแรก ส่วนกลุ่มชาวตะวันออกกลางอย่างชนชาติอาหรับและเปอร์เซีย ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักเดินเรือฝีมือเยี่ยม กลับมักไม่ค่อยได้รับการกล่าวขานถึงกันนักในดินแดนแถบนี้ แต่ประวัติศาสตร์ได้บันทึกเรื่องราวการที่ได้พบซากเรืออาหรับในบริเวณอ่าวไทยที่ตำบลเกาะขวาง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ราวพุทธศตวรรษที่ 8-9 และน่าจะเป็นเรือชนิดเดียวกับที่พบที่บ้านโคกยาง แม่น้ำตรัง จังหวัดตรัง ในเขตทะเลอันดามัน ผลจากการพบซากเรืออาหรับเหล่านี้ ทำให้เกิดการรับรู้ที่ชาวอาหรับและสินค้าของพวกเขาได้เดินทางมาถึงที่นี่พร้อมกับศาสนาอิสลาม อีกทั้งไม่ได้ติดต่อกันเพียงแค่ว่าเฉพาะหัวเมืองชายทะเลภาคใต้ของไทยฝั่งตะวันตกแถบทะเลอันดามันเท่านั้น แต่ยังผ่านเข้ามาถึงทะเลอ่าวไทยอีกด้วย

หลังจากที่ศาสนาอิสลามได้ถือกำเนิดขึ้นในอาระเบียเมื่อราวพุทธศตวรรษที่ 13 ชาวอาหรับพร้อมด้วยศาสนาอิสลามนี้ก็แผ่ขยายออกไปยังดินแดนต่างๆ แล้ว ชาวมุสลิมก็ยังเดินทางข้ามน้ำข้ามทะเลมายังดินแดนอันไกลโพ้น ด้วยความรู้ด้านต่าง ๆ ความต้องการของตลาด การแลกเปลี่ยนกันระหว่างผู้ผลิตผู้ส่งออกวัตถุดิบกับลูกค้า จึงทำให้ตลาดการค้าโลกยิ่งทวีความคึกคักมากยิ่งขึ้น ในนามของมิตรการค้าอูซาคเนย์ จากฝั่งทะเลตะวันตกสู่ตะวันออกไกล (อาลี เสือสมิง, 2546 : 262 ประวัติศาสตร์ขุนนางมุสลิมสยาม ศูนย์หนังสืออิสลามกรุงเทพ)

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย เกษม กุศลามัต อดีตข้าราชการครูและผู้อาวุโสชุมชนมุสลิมบ้านบ่อแร่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ได้เล่าถึงการเข้ามาของศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันว่า ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนเกี่ยวกับการเข้ามาของศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน แต่เป็นการสันนิษฐานในแง่มุมมองของการปฏิสัมพันธ์ในการเข้ามาของศาสนาอิสลามในอันดามันได้นั้น เนื่องจากเกาะภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งที่ใกล้ชิดกับมาเลเซีย และสิงคโปร์มาก จึงก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารและการค้าระหว่างกัน เป็นที่เข้าใจได้ว่าศาสนาอิสลามได้เข้ามาในจังหวัดภูเก็ต อันเนื่องจากชาวมลายูได้อพยพย้ายถิ่นมาทำการค้าและตั้งถิ่นฐานบนเกาะภูเก็ตแห่งนี้ หรือจากหลักฐานที่เล่าขานกันมาในยุคแห่งความรุ่งเรืองของเมืองกลางในระยะปี พ.ศ. 2302 - 2310 ในบันทึกเรื่องราว จอมร้างบ้านตะเคียนเป็นเจ้าเมือง มีภรรยาชื่อ หม่าเสี้ยลูกมะหุ่มเฒ่า จากเมืองไทร

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตและสันนิษฐานว่า คำว่า “หม่า” น่าจะมาจากคำว่า “มะ” คือแม่ ส่วน “มะหุ่ม” น่าจะมาจาก “มัสูม” คือผู้ที่ได้รับความเมตตาใช้กับผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว จากเรื่องราวดังกล่าวน่าจะสันนิษฐานได้ว่า นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา มุสลิมชาวมลายูได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานและได้มาแต่งงานกับเจ้าเมืองกลางจึงเป็นจุดเริ่มต้นในการเข้ามาของศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน (สัมภาษณ์เมื่อ 1 ตุลาคม 2559 เวลา 13.30 น.)

3.2.2 การเข้ามาของศาสนาอิสลามและมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในเชิงชาติพันธุ์

ประวัติการเข้ามาของศาสนาอิสลามและการดำรงอยู่ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในเชิงชาติพันธุ์นั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพบว่า มีปัจจัยหลัก 3 ประการ สามารถวิเคราะห์ได้ ดังต่อไปนี้

3.2.2.1 การเผยแพร่ของมุสลิมจากภายนอกในลักษณะปัจเจกและกลุ่มคน

จากข้อมูลทางด้านภาษาคำว่า “ภูเก็ท” มีชื่อเค้าในภาษามลายู โดยชาวมลายูออกเสียงว่า “บุกิต” (Bukit) หรือบุก๊ะ หมายถึงภูเขาหรือเนินสูง แสดงให้เห็นว่า พลเมืองดั้งเดิมในเกาะภูเก็ทเป็นชนชาติมลายูหรือชาวมุสลิมมาแต่เก่าก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงศตวรรษที่ 23 รัฐไทรบุรีมีอิทธิพลเหนือเกาะภูเก็ทอย่างมาก มีการคมนาคมเข้าสู่เกาะภูเก็ทได้สะดวก และเคยส่งกองทัพมายึดเกาะกลางได้ และแสดงอำนาจของตนให้ปรากฏในเกาะกลาง (เกาะภูเก็ท) (Anderson: 1965 68-69 อ้างใน อาลี เสือสมิง 2546: 243 และประชุมพงศาวดาร ภาคที่ 2: 498)

ประชาชนชาวเกาะกลาง (เกาะภูเก็ท) นั้นประกอบด้วยชาติพันธุ์ที่หลากหลาย นอกเหนือจากชาวมลายูซึ่งเป็นมุสลิมแล้วก็ยังมีชาวไทยที่นับถือศาสนาพุทธ ชาวไทยที่นับถือศาสนาคริสต์หลายชาติพันธุ์ เช่น ชาวไทยที่นับถือศาสนาคริสต์เชื้อสายโปรตุเกส วิลันดา ฝรั่งเศสและอินเดีย เป็นต้น (Lounay, 1920: 22-23, อ้างใน อาลี เสือสมิง 2546: 244) นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานระบุว่า ในปลายสมัยกรุงศรีอยุธยายังมีชาวอินเดียที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเรียกว่าแขกจุฬีหรือจุฬียอพยพเข้ามาเพื่อปฏิบัติการค้าหนังมุกแถบเกาะภูเก็ทอีกด้วย (Anderson 1965 ภาค 2 หน้า 48, อ้างใน อาลี เสือสมิง 2546: 245) และอีกหลักฐานหนึ่งที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ในเชิงชาติพันธุ์ระหว่างภูเก็ทดินแดนที่ตั้งอยู่ชายฝั่งอันดามันกับไทรบุรีก็คือความสัมพันธ์ผ่านการสมรสระหว่างจอมร้างและบุตรของมรัธุม² (ประชุมพงศาวดารภาคที่ 2: 497 แห่งไทรบุรี อ้างใน อาลี เสือสมิง 2546: 246)

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย เกษม กุศลามัต อายุ 78 ปี อดีตข้าราชการครูและผู้อาวุโสชุมชนมุสลิมบ้านบ่อแร่ อำเภอเมืองภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต (สัมภาษณ์เมื่อ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559) ได้ให้ข้อสังเกตอีกว่าชาวไทยมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตชายฝั่งอันดามันนั้นมาจาก 2 สายชาติพันธุ์ คือ สายหนึ่งมาจากมาเลเซีย ด้วยการสังเกตได้จากสัญลักษณ์การแต่งกายของผู้ชายมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตในยุคอดีตหลายปีที่ผ่านมาเหมือนกับผู้ชายชาวมาเลเซีย ด้วยการนุ่งโสร่ง สวมเสื้อแขนยาวและสวมหมวกสีดำ และอีกสายหนึ่งสันนิษฐานว่า น่าจะมาจากอาหรับ เนื่องจากการแต่งกายของผู้ชายมุสลิมเป็นตัวบ่งบอกที่มีรูปแบบการแต่งกายใกล้เคียงกับชาวอาหรับ โดยการสวมใส่ชุดเสื้อฝ้ายยาว ส่วนใหญ่สีขาว เรียกว่า โต๊บ และสวมหมวกสีขาว และนำผ้ามาโพกศีรษะ ทั้งนี้เนื่องจากพี่น้องมุสลิมชาวไทยที่ได้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้รับวิถีชีวิตและซึมซับวัฒนธรรมการแต่งกายมาปรับใช้เมื่อเข้าสู่การประกอบศาสนกิจ แม้แต่การเทศนาสั่งสอนของผู้นำศาสนาในสมัยนั้นจะต้องเทศนาในวันศุกร์เป็นภาษาอาหรับแล้วแปลเป็นภาษามลายู แต่ในปัจจุบันผู้นำศาสนาจะอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน

²มรัธุม คือ ผู้ที่ได้รับความเมตตาจากพระผู้เป็นเจ้าอันหมายถึงผู้ที่เสียชีวิตไปแล้ว

เป็นภาษาอาหรับในขณะที่กล่าวธรรมเทศนาในวันศุกร์แล้วแปลเป็นภาษาไทยโดยตรง (สัมภาษณ์เมื่อ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2559 เวลา 14.15 น.)

จึงกล่าวได้ว่า ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามันส่วนใหญ่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามมาจากสาเหตุของการแต่งงานและการสืบบรรพบุรุษมาตั้งแต่อดีตที่มีสายเลือดเป็นมุสลิมหรือไม่ก็เป็นการย้ายถิ่นฐานของมุสลิมจากที่อื่นทั้งจากต่างประเทศ และต่างจังหวัด และมาอาศัยเกาะกลุ่มอยู่รวมกันเป็นกลุ่มคนหลายชาติพันธุ์ เช่น มุสลิมที่เป็นชาวไทยแท้ มุสลิมเชื้อสายมลายู มุสลิมเชื้อมุสลิมผสมเชื้อจีน มุสลิมสายปาตานีผิวขาว และมุสลิมอินเดียผิวดำ เป็นต้น

จากการเผยแผ่อิสลามและการขยายตัวของมุสลิมของในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้น ชาวมุสลิม ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลาม ซึ่งมาจากปัจจัยและอิทธิพลทางภายนอก ได้แก่กลุ่มพ่อค้าเชื้อสายอาหรับ และเปอร์เซีย ซึ่งเป็นชนชาติที่มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนานในการเดินทางมาทำการค้าขายกับเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มา ในช่วงแรกกลุ่มพ่อค้าดังกล่าวได้เดินทางบนเส้นทางสายไหมผ่านช่องแคบไคเบอร์มาสู่ประเทศจีน ต่อมาได้เดินทางเข้าสู่แหลมมลายู ตัดผ่านหมู่เกาะต่าง ๆ เข้าสู่ภาคใต้ของประเทศไทยโดยใช้เส้นทางเดินเรือ มีบันทึกทางประวัติศาสตร์ว่า ตั้งแต่ในสมัยของพระเจ้ารามคำแหงมหาราช ศาสนาอิสลามได้แผ่ขยายเข้ามาในบริเวณแหลมมลายู เช่นมะละกานครศรีธรรมราช และปัตตานีอย่างรวดเร็ว (วิชาญ ชูช่วย, 2533: 43)

ก. การสืบหาญาติมาจากชนพื้นเมือง

การสืบหาญาติมาจากชนพื้นเมืองเดิมนั้น เป็นปัจจัยหนึ่งในการเพิ่มอัตราการขยายตัวของจำนวนประชากรมุสลิม อันเนื่องจากรัฐต่าง ๆ และผู้ปกครองแต่ละหัวเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น คาบสมุทรมลายู เอเชีย เกาะสุมาตรา รวมถึงในบางหัวเมืองทางภาคใต้ของไทย ทำให้ชนต่างศาสนิกได้เปลี่ยนศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อน สู่การนับถือศาสนาอิสลาม ส่งผลให้คำสอนของศาสนาอิสลามได้เปลี่ยนความเชื่อทัศนคติของชาวพื้นเมืองเดิมเกิดการเปลี่ยนศาสนาเดิมของตนเอง เข้ามารับอิสลาม ดังหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุตั้งแต่ 700 ปี มาแล้วว่า เจ้าเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชและอีกหลายจังหวัดในภาคใต้ของประเทศไทยได้ประกาศตัวเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม ดำรงตนเป็นมุสลิมเต็มรูปแบบ (อิมรอน มะลูลีม, 2538: 3) ต่อมาชาวมุสลิมก็มีลูกหลานเพิ่มจำนวนมากขึ้นซึ่งอาศัยกระจุกกระจายอยู่ทั่วไปในดินแดนเหล่านั้นรวมถึงจังหวัดต่าง ๆ แถบชายฝั่งทะเลอันดามันอย่างรวดเร็วด้วยการสืบหาญาติ

ข. การอพยพและย้ายถิ่นฐานมาจากภายนอก

การอพยพย้ายถิ่นฐานของมุสลิมมาจากหัวเมืองต่างๆทางตอนใต้ของมลายู และค้นหาแหล่งทำมาหากินทำให้เกิดการขยายตัวของประชากรมุสลิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการย้ายถิ่นฐาน ในศตวรรษที่ 17 เนื่องจากเกิดสงคราม การโจมตีของพวกอาเจ๊ะต่อไทรบุรี และการเข้ามายึดครองของ

อังกฤษในดินแดนมลายู ในยามที่บ้านเมืองเกิดภาวะภัยสงคราม ทำให้ประชาชนจำต้องอพยพเดินทาง เพื่อเอาตัวรอดหนีตาย ทั้งทางบกและทางเรือ ไปยังดินแดนใกล้เคียงที่ปลอดภัยกว่า ส่งผลให้มีมุสลิมจำนวนมากทั้งจากไทรบุรีและอื่น ๆ ในคาบสมุทรมลายู ได้อพยพมาตั้งหลักแหล่งอาศัยในแถบจังหวัดชายฝั่งอันดามัน เช่น ภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง

จากเหตุสงครามศึกกลาง ประวัติศาสตร์ได้ระบุชื่อของมุสลิมในภูเก็ตว่าภริยาของเจ้าเมืองคนหนึ่งมีนามว่า “นางจัน” กับ “นางมุก” ซึ่งเป็นน้องสาว ได้ถือกำเนิดจากมารดาชื่อว่า “นางหมาเสี้ย” ซึ่งมีฐานะเป็นภริยาของเจ้าเมืองกลางมีเชื้อสายมุสลิมที่มีต้นกำเนิดมาจากเมืองไทรบุรี ซึ่งสันนิษฐานได้ว่า ก่อนปีพุทธศักราช 2300หรือในช่วงปลายยุคอยุธยา เนื่องจากภาวะวิกฤติและสงคราม ทำให้ต้องเดินทางอพยพออกจากเมืองไทรบุรีย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในเมืองกลางและพื้นที่ต่าง ๆ ในแถบชายฝั่งอันดามัน

หลังจากเป็นต้นมากระแสน้ำแห่งการอพยพของมุสลิมจากแหลมมลายูสู่พื้นที่ชายฝั่งอันดามันก็ปรากฏอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากหาแหล่งทำกินและหนีภัยทางการเมือง ได้แก่เหล่าบรรพบุรุษที่อพยพมาตั้งหลักแหล่งอยู่แถบหมู่เกาะต่าง ๆ ในทะเลอันดามัน เช่น เกาะไม้ไผ่ เกาะปันหยี เป็นต้น ดังข้อมูลที่ผู้วิจัย ได้จากการสัมภาษณ์ประชาชนในชุมชนมุสลิมหลายแห่งดังนี้

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย นายบัว พลีตา อายุ 82 ปี ชาวเกาะไม้ไผ่ จังหวัดพังงา ให้สัมภาษณ์ว่า “พื้นเพเดิม โต๊ะใบเต๊ะอพยพมาจากเมืองไทรบุรี พูดภาษามลายูลงเรือสำปันหนีศึกสงครามมาพร้อมลูกชาย-หญิง 2 คน คือ โต๊ะหิยะ และโต๊ะแหมะดำ พายเรือมาถึงเกาะไหนหยุดพักค้างคืนนอนที่เกาะนั้น รอนแรมเดินทางพายเรือเรื่อยมากระทั่งถึงเกาะแห่งหนึ่ง คือ เกาะไม้ไผ่³ ซึ่งเวลานั้นเกาะนี้มีแต่ป่าดงดิบไม่มีผู้คนอาศัยอยู่เลย เมื่อทั้ง 3 พ่อลูกได้เดินทางมาถึงก็ขึ้นฝั่งและปลูกบ้านหลังเล็กๆหลังหนึ่งเป็นที่พักอยู่ใกล้เนินเขา นอนอยู่ที่นั่น 3 คืน ก็ได้ยินเสียงต่าน้ำผุดขึ้นมาเป็นน้ำจืด จึงขุดเป็นบ่อน้ำไว้ดื่มใช้ เขาตัดสินใจตั้งหลักแหล่งอยู่ที่นั่น และจัดการถากถางที่ดินเป็นที่ทำกิน ทำไร่และปลูกข้าว กระทั่งต่อมามีคนอพยพมาอยู่บนเกาะเพิ่มมากขึ้น โต๊ะใบเต๊ะก็แบ่งปันที่ดินที่มีอยู่ให้แก่ชาวบ้านที่อพยพมาเพื่อให้เขาได้ทำมาหากิน จนกระทั่งปัจจุบันนี้เวลาผ่านไปกว่า 150 ปีแล้ว ที่ดินส่วนใหญ่บนเกาะก็ยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของลูกหลานอยู่”⁴

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย นายสมเกียรติ ช่วยการ อายุ 79 ปี ชาวอำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ให้สัมภาษณ์ว่า “ปู่ย่าตายายฝ่ายพ่อของผมจากการสืบทราบมาจากตระกูลโต๊ะช่วย⁵ เกิด

³ เกาะไม้ไผ่ มีลักษณะเป็นเกาะขนาดเล็กตั้งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะปันหยี ด้านทิศเหนือและทิศตะวันออกอุดมไปด้วยป่าโกงกาง ภูเขา และธรรมชาติงดงาม น้ำทะเลที่นี่สีเขียวสวยงาม

⁴ สัมภาษณ์นายบัว พลีตา อายุ 82 ปี ชาวเกาะไม้ไผ่ จังหวัดพังงา ทายาทรุ่นที่ 4 ของโต๊ะใบเต๊ะ เวลา 13.30 น. วันที่ 22 กันยายน 2559

⁵ เป็นต้นตระกูล 2 ตระกูล คือ ตระกูลช่วยการที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งอยู่ในจังหวัดกระบี่ และตระกูลช่วยราชการที่นับถือศาสนาพุทธ ซึ่งอยู่ในจังหวัดพัทลุง

ในช่วงปี พ.ศ. 2360 พื้นเพเป็นชาวพัทลุงได้เดินทางมาตั้งถิ่นฐานที่กระบี่ ต่อมาได้แต่งงานกับมุสลิมะฮ์ จากปัตตานี มีบุตรด้วยกันชายหญิงรวม 12 คน หลังจากนั้นลูกๆของท่านแต่ละคนก็แต่งงาน กระจายแยกย้ายไปตามสถานที่ต่างๆมีลูกหลานหลายๆรุ่นอยู่แถวตำบลคลองประสงค์ ตำบลกระบี่น้อย และเหนือคลอง ลูกหลานบางคนก็ย้ายไปตั้งถิ่นฐานในจังหวัดอื่น ๆ ส่วนปู่ย่าตายายฝ่ายแม่จากการสืบ ทราบมาจากตระกูลโต๊ะขุนสุระ ประมาณปี พ.ศ. 2390 ตระกูลนี้อีตเคยเป็นกำนันตำบลเกาะศรีบอยา ต่อมาตระกูลโต๊ะขุนสุระ เปลี่ยนชื่อเป็นตระกูล “ชลธิ” ซึ่งมีหลานหลานอาศัยอยู่แถบเกาะศรีบอยา เกาะนกคอม เกาะไทร คลองเขม่า แหลมกรวด คลองหมาก เป็นต้น⁶

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย นายบำรุง สำเภารัตน์ อายุ 81 ปี อดีตประธาน คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดภูเก็ต ให้สัมภาษณ์ว่า “ต้นตระกูลฝ่ายพ่อของผมมาจากตรังگانู ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานอยู่ที่เกาะไม้ไผ่ราว 4 ช่วงอายุคนมาแล้ว ก่อนที่จะอพยพมาอยู่บนฝั่งเกาะภูเก็ต ส่วนฝ่ายแม่มีเชื้อสายอินเดีย บรรพบุรุษของมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตมาจากหลายแหล่ง เช่น มีทั้งจากเมือง ตรังگانู ปีนัง ไทรบุรี และยะโฮร์⁷ เป็นต้น จากการสันนิษฐานพบว่ามุสลิมส่วนใหญ่ได้อพยพมาทางเรือ เพื่อการค้าในช่วงที่หัวเมืองกลางรุ่งเรือง และเป็นข้อสังเกตได้ว่าหลายตระกูลของพี่น้องมุสลิมชาวภูเก็ตมีความหมายเกี่ยวข้องกับสายน้ำ หรือเรือเดินทะเล เช่น ตระกูลหยิ่งทะเล วาหะรึกซ์ นาวิว่อง หรือเรียง สมุทร”⁸ ต่อมาก็มีชาวมุสลิมจากนครศรีธรรมราชได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน และบางส่วนอพยพมาจากมีนบุรี หนองจอก ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ และเพชรบุรี กลุ่มคนเหล่านี้ได้อพยพมาตั้งถิ่นฐาน อาศัยอยู่ในหลายจังหวัดในแถบอันดามัน ซึ่งส่วนใหญ่ได้เข้ามาในลักษณะเป็นกลุ่มเพื่อบุกเบิกพื้นที่ทำการ เกษตรกรรมจนแปรสภาพเป็นชุมชน และหมู่บ้านต่างๆกระทั่งถึงปัจจุบัน⁹

ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามันโดยแยกเป็นประชากรทั้งหมดและประชากรมุสลิม แต่ละจังหวัด ดังปรากฏในตารางที่ 3.1 ต่อไปนี้

⁶ สัมภาษณ์สมเกียรติ ช่วยการ อายุ 79 ปี ณ วันที่ 20/09/59 เวลา 14.15 น.

⁷ สัมภาษณ์นายบำรุง สำเภารัตน์ อายุ 81 ปี ณ วันที่ 23/09/59 เวลา 09.00 น.

⁸ สัมภาษณ์นางสุนีย์ หยิ่งทะเล อายุ 54 ปี ณ วันที่ 14/10/59 เวลา 14.00 น.

⁹ สัมภาษณ์นายอาจ นาวงค์ อายุ 75 ปี ณ วันที่ 18/10/59 เวลา 08.00 น.

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรทั้งหมดและประชากรมุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

ลำดับ	จังหวัด	จำนวนประชากรทั้งหมด(คน)	จำนวนประชากรมุสลิม(คน)	ร้อยละจำนวนประชากรมุสลิม
1	ระนอง ¹⁰	187,536	24,343	12.98 %
2	ภูเก็ต ¹¹	368,605	106,703	27.60 %
3	พังงา ¹²	264,074	64,566	24.45 %
4	กระบี่ ¹³	462,101	183,454	39.7 %
5	ตรัง ¹⁴	638,746	110,168	18.50 %

ตารางที่ 3.2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำแนกตามเขตอำเภอและเพศ

ลำดับ	จังหวัด	อำเภอ	จำนวนมุสลิม (คน)	เพศ		รวม (คน)
				ชาย	หญิง	
1	ภูเก็ต	เมือง	5	3	2	5
		อำเภออื่น ๆ	15	8	7	15
2	พังงา	เมือง	5	3	2	5
		อำเภออื่น ๆ	15	8	7	15
3	กระบี่	เมือง	5	3	2	5
		อำเภออื่น ๆ	15	9	6	15
4	ตรัง	เมือง	5	3	2	5
		อำเภออื่น ๆ	15	8	7	15
5	ระนอง	เมือง	5	3	2	5
		อำเภออื่น ๆ	15	9	6	15
รวม						100

¹⁰ ข้อมูลจากจังหวัดระนอง :<http://www.apecthai.org/index.php/> เศรษฐกิจ-76-จังหวัด/ข้อมูล-77จังหวัด/ภาคใต้/837-ระนอง (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2559)

¹¹ ข้อมูลจากจังหวัดภูเก็ต :http://www.phuket.go.th/webpk/file_data/infopk/01.pdf (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2559)

¹² ข้อมูลจากจังหวัดพังงา :<http://phangnga.go.th/2014/docs/phangnga.pdf> (สืบค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2559)

¹³ ข้อมูลจากจังหวัดกระบี่ :<https://sites.google.com/site/krabihealthinformation/> (สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2559)

¹⁴ ข้อมูลจากจังหวัดตรัง :<http://stat.bora.dopa.go.th/> (สืบค้น 1 สิงหาคม 2559)

3.3 การดำรงอยู่ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนมุสลิมใน 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามัน พบว่าชุมชนมุสลิมดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์แห่งความเป็นมุสลิมโดยแสดงให้เห็นถึงสัญลักษณ์ ซึ่งยืนหยัดควบคู่กับชุมชนมุสลิมมาโดยตลอดนั่นคือมัสยิด โรงเรียนชายคามัสยิด ศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และกิจกรรมทางศาสนาประจำมัสยิดและชุมชน ซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นได้ ดังนี้

3.3.1 ชุมชนมุสลิมและวิถีชีวิตในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

ในอดีตชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เป็นชุมชนที่ไม่มีการขยายตัวในทางกายภาพ เนื่องจากไม่มีชนต่างศาสนิกเข้ามาอาศัยปะปนอยู่ด้วย อีกทั้งบริเวณพื้นที่ชายฝั่งและชายหาดในอดีตมุสลิมเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ครอบครองที่ดินจึงเป็นชุมชนที่กระจุกตัว กระทั่งวันเวลาผ่านไปความเจริญเริ่มเข้ามาแทนที่บรรดานายทุนก็ดำเนินการซื้อที่ดินเพื่อประกอบธุรกิจในด้านต่าง ๆ มุสลิมก็ขายที่ดินให้แก่รายทุนจนหมดสิ้น จึงเป็นเหตุให้ชุมชนมุสลิมในปัจจุบันเกิดการขยายตัว ทำให้มีชนต่างศาสนิกเข้ามาอาศัยในชุมชนเดียวกันอันก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ไปมาหาสู่กัน กระทั่งเกิดการแต่งงานกัน เนื่องด้วยข้อจำกัดทางกายภาพเป็นตัวแปร

ชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด จะมีมัสยิดเป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่นในชุมชนแม้จะรายล้อมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวหรือสถานประกอบการก็ตาม มีศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดเป็นวิถีของชุมชน ซึ่งวิถีชีวิตของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในอดีตนั้นส่วนใหญ่จะมีความผูกพันอยู่กับเครือญาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

วิถีชีวิตของมุสลิมในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันสมัยก่อนนิยมประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับทะเลส่วนใหญ่ อาศัยใกล้ชายฝั่งทะเล มีความชำนาญในการต่อเรือหางยาว ประกอบอาชีพการประมง และบางชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำสวนยาง ทำไร่ ทำนาปลูกข้าว ด้วยเหตุนี้เองทำให้การดำรงชีวิตของประชาชนมีความสงบสุข เพราะสมัยนั้นชาวบ้านนิยมทำนาปลูกข้าวกันเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะนาป่าจาก¹⁵ ดังนั้น การประกอบอาชีพที่ผูกพันอยู่กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินี้เองทำให้เกิดการรวมตัวกันเป็นหมู่เหล่า ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีกัน ไม่มีเส้นแบ่งทางศาสนาและความเชื่อ ทุกคนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขดุจญาติมิตรที่ใกล้ชิดกัน

แม้ปัจจุบันชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด จะดำรงอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองไว้ก็ตาม ก็หนีไม่พ้นอิทธิพลของปรัชญาทุนนิยม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของมุสลิมโดยเฉพาะและสังคมโดยรวม ทำให้เกิดการทำลายธรรมชาติและจริยธรรม พร้อมทั้งวัฒนธรรมตะวันตกพยายามส่งผ่านและครอบงำวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่

¹⁵ นาป่าจาก คือ ที่นาที่เป็นดินโคลนตมในเขตชายเลนริมฝั่งแม่น้ำซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่มักจะนิยมปลูกต้นจากและมีน้ำกร่อยมากในบริเวณนั้น

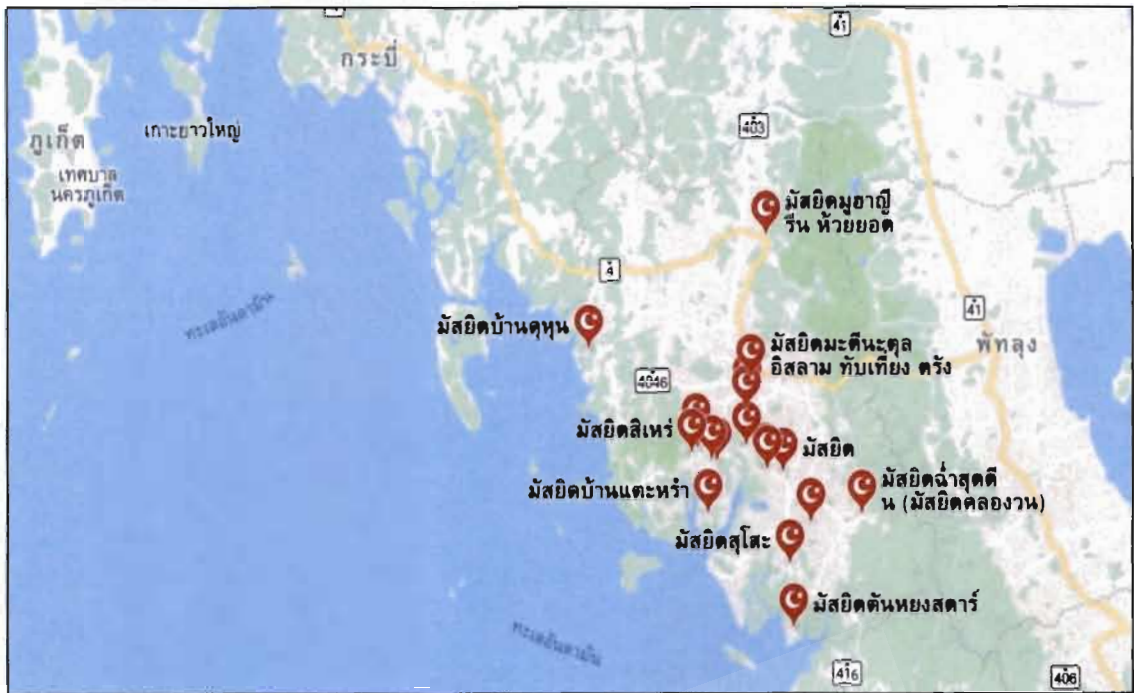
ส่งผลกระทบต่อชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ทำให้ประชาชนเริ่มไม่มีความเคร่งครัดในการดำเนินชีวิตประจำวันตามวิถีอิสลามไม่ว่าในส่วนของ การปฏิบัติศาสนกิจหรือการดำเนินชีวิตประจำวันก็ตามเนื่องจากพื้นที่เกิดปรากฏการณ์การขยายตัวไปสู่การสร้างระบบสังคมและเศรษฐกิจทำให้ชีวิตประจำวันของผู้คนจึงถูกช่วงชิงโดยวัฒนธรรมทุนนิยม

3.3.2 มัสยิดในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

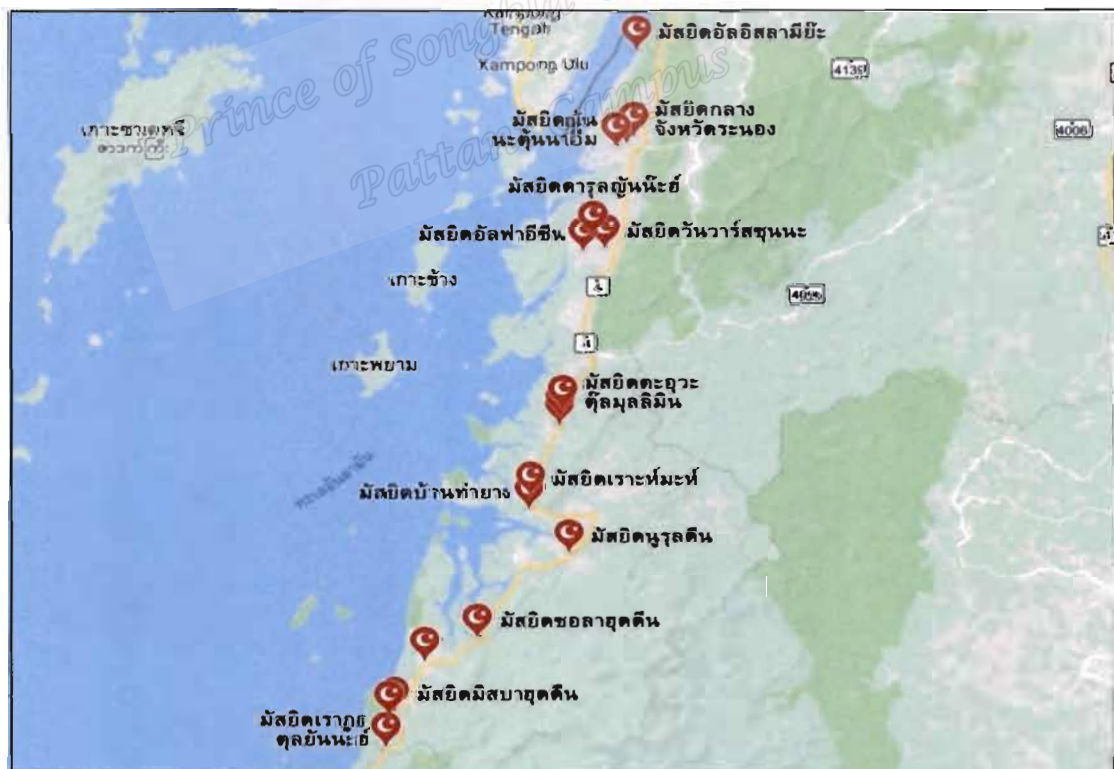
สิ่งหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์สังเกตได้ชัดเจนก็คือ ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นจะต้องมีมัสยิด ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ใจกลางชุมชน บ่งบอกถึงความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสถานที่ที่จะต้องมีการละหมาดห้าเวลา มีการจัดการเรียนการสอนและการอบรมเกี่ยวกับหลักธรรมคำสอนของศาสนาให้แก่สัปบุรุษของมัสยิดทั้งที่เป็นมุสลิมโดยกำเนิดและมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) นอกเหนือจากนั้นคณะกรรมการแต่ละมัสยิดได้ร่วมกันจัดงานประจำปีของมัสยิดเพื่อหารายได้เป็นทุนการศึกษาแก่นักเรียนในชุมชนและเป็นค่าตอบแทนแก่ครูสอนฟรีวิทยุอันที่ทำการสอนให้แก่ลูกหลานประจำมัสยิด ในแต่ละชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

ในปัจจุบันอิมามและคณะกรรมการบริหารมัสยิดให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารวิสัยทัศน์และพันธกิจของมัสยิด มีการอบรมให้กับมุสลิมเดิมและมุอัลลัฟ และสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันได้จัดโครงการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดำเนินการบริหารองค์กรมัสยิดขึ้นทุกปีให้แก่อิมามและคณะกรรมการมัสยิด โดยงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นตัวชี้วัดการดำรงอยู่อย่างเข้มแข็งของสังคมมุสลิมเพื่อร่วมกันพัฒนาและสร้างความรุ่งเรืองแก่มัสยิด

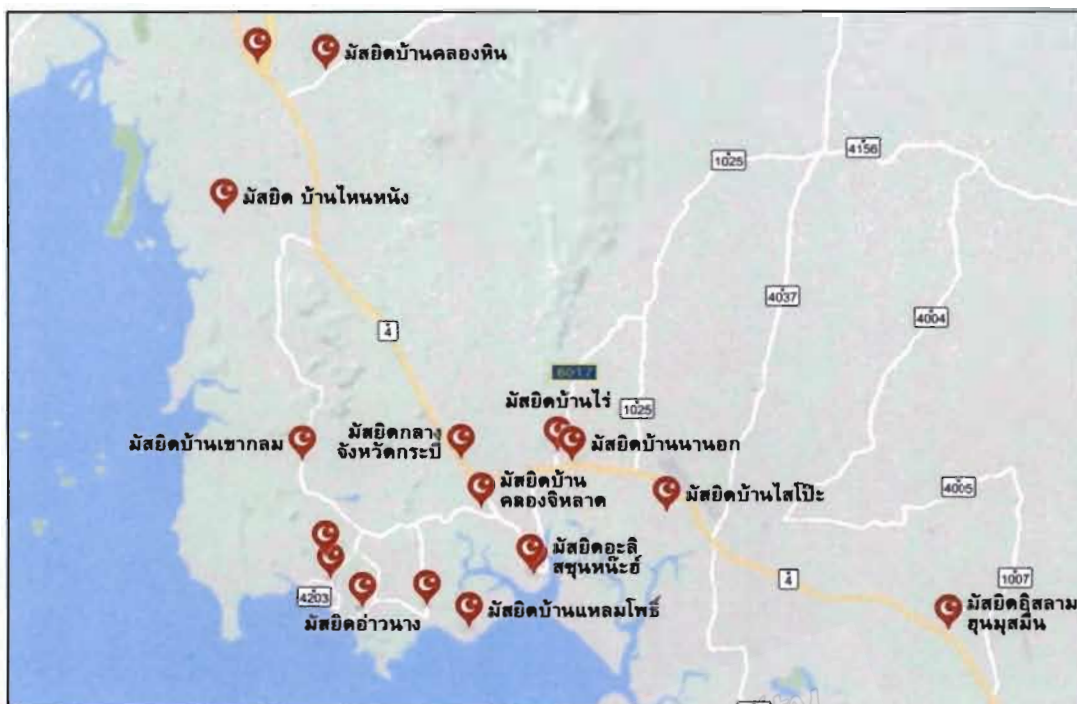
โดยแผนที่แสดงพิกัดที่ตั้งของมัสยิดจาก Google Maps ที่กระจายอยู่ในชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันแต่ละจังหวัด อันได้แก่ ตรัง ระนอง กระบี่ พังงา และภูเก็ต ดังปรากฏในแผนภาพที่ 3.2 -3.6 ต่อไปนี้ (ที่มา: www.google.co.th/maps)

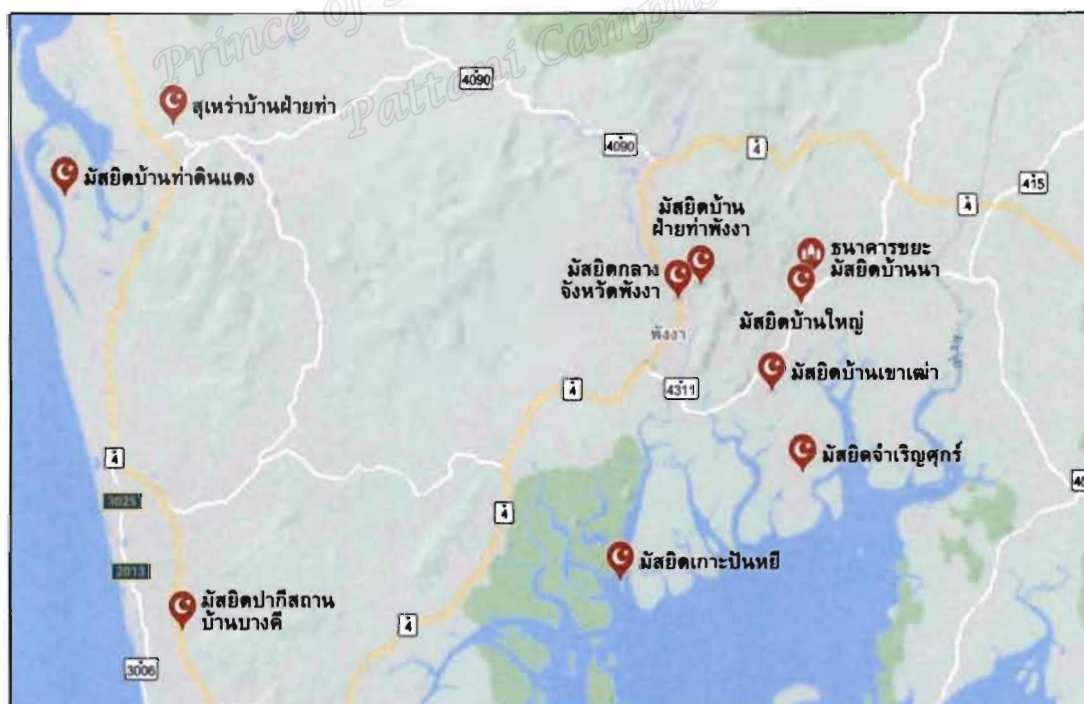
แผนภาพที่ 3.2 แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดตรัง

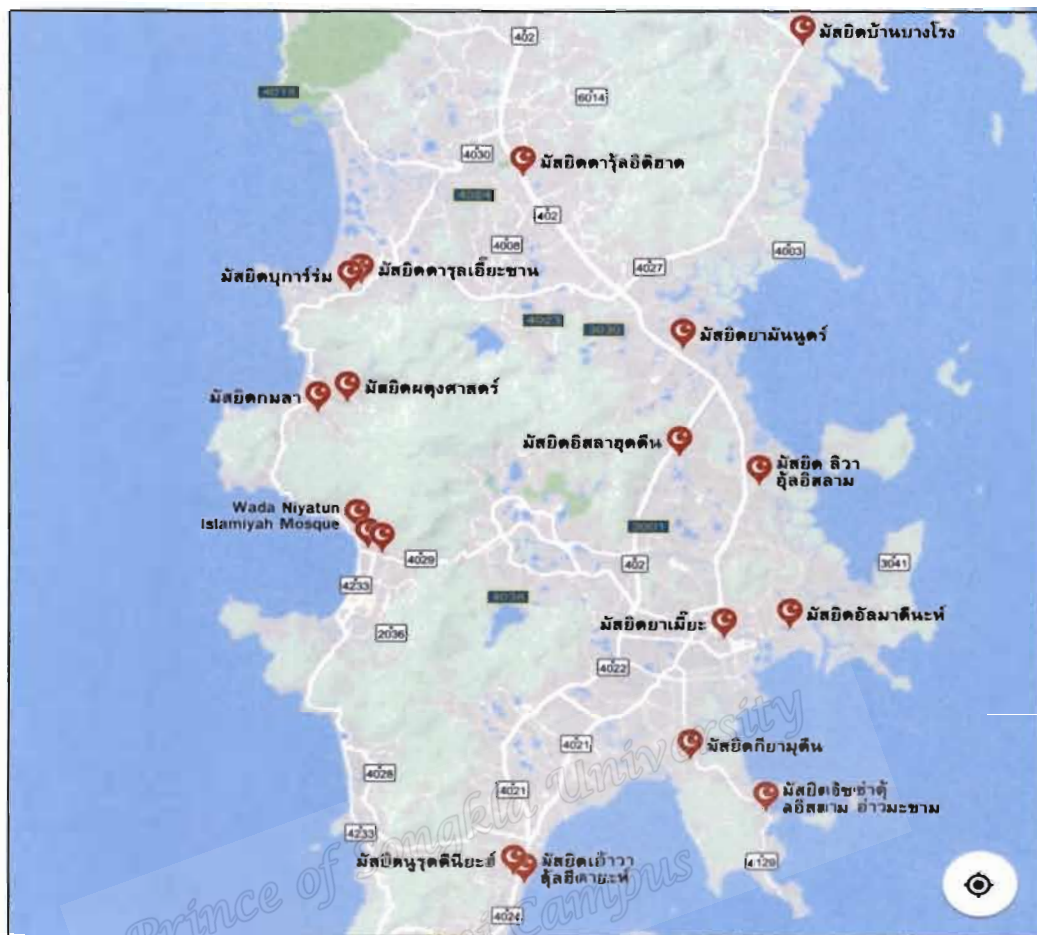
แผนภาพที่ 3.3 แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดระนอง

แผนภาพที่ 3.4 แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดกระบี่

แผนภาพที่ 3.5 แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดฟังกง

แผนภาพที่ 3.6 แสดงกลุ่มมัสยิดในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต

3.3.3 ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด

ศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดหรือโรงเรียนชายคามัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เป็นสถานศึกษาที่เกิดขึ้นด้วยตระหนักและความรับผิดชอบในพันธกิจและหน้าที่ของอิมามและคณะกรรมการบริหารมัสยิดในชุมชน เพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชนและเป็นเครื่องมือในการติดต่ออารูทางวิชาการเกี่ยวกับเรื่องหลักการพื้นฐานของอิสลามให้แก่ชุมชนทุกระดับ อีกทั้งเป็นสถานที่ศึกษาของเยาวชนประจำมัสยิดในแต่ละหมู่บ้าน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภาคีฟิรฎอฮ์ยัน (พื้นฐานศาสนาอิสลาม) แก่เยาวชนอายุระหว่าง 6-12 ปี

ศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในแต่ละชุมชนได้เกิดขึ้นควบคู่กับมัสยิด มีการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรและแบบเรียนศาสนาอิสลามภาคบังคับ (ฟิรฎอฮ์ยัน) ของสมาคมครุสัมพันธ์อิสลามแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นส่วนใหญ่ ส่วนค่าใช้จ่ายในการนำมาดำเนินการเกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอนและค่าตอบแทนครูผู้สอนนั้น มีการขอรับบริจาคสมทบจากสัปบุรุษและผู้มีจิตศรัทธาในชุมชน ทางคณะกรรมการมัสยิดได้จัดประชุมกับผู้ปกครองนักเรียนทุกคนเพื่อหารือร่วมกันในการร่วมกันบริจาคเงินบำรุงการศึกษาจากผู้ปกครองตามอัตภาพที่พึง

มิโดยไม่สร้างความสะดวกและความหนักใจให้แก่ผู้ปกครองของนักเรียนผู้ปกครอง แต่ในปัจจุบัน มัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันเปลี่ยนรูปแบบโดยการจัดงานมัสยิดประจำปีเพื่อนำมาใช้จ่ายในการศึกษา และบางมัสยิดบริหารจัดการโดยการปลูกสร้างบ้านเช่านำเงินรายได้จากค่าเช่านำมาใช้จ่ายในกิจกรรม และการศึกษาของมัสยิด

3.3.4 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

ในปัจจุบันโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษาใน สังคมมุสลิมโดยเฉพาะในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เนื่องจากเป็นการเปิดพื้นที่และโอกาสทางการ ศึกษาให้ลูกหลานมุสลิมในพื้นที่ได้ศึกษาเรียนรู้ทั้งภาคศาสนาและสามัญควบคู่กัน โดยไม่ต้องเดินทางไป ศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ ที่อยู่ต่างจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไป

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนที่ได้แปรสภาพจากปอเนาะในยุคอดีตซึ่งเป็น สถาบันการศึกษาแบบเปิดและมีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหนังสือตำราเป็นหลักซึ่งเป็นภูมิ ปัญญาที่มีเสน่ห์ของผู้เฒ่าในชุมชนนั้น ๆ มีการบริหารจัดการโดยโต๊ะครูเป็นผู้บริหารคนเดียว ต่อมาเมื่อ โรงเรียนปอเนาะมีการแปรสภาพเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญแล้ว ก็ได้มีการ พัฒนาโดยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐมากขึ้น ในด้านเงินอุดหนุน ให้แก่โรงเรียนที่เปิดสอนหลักสูตร ทั้งศาสนาและสามัญ และยังเปิดสอนในหลักสูตรวิชาชีพอีกด้วย เช่นโรงเรียนประทีปธรรมมูลนิธิซึ่งเป็น โรงเรียนเอกชนการกุศลสอนอิสลามศึกษาควบคู่สามัญจังหวัดกระบี่

จากการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัย โต๊ะครูฮัจยีอัब्ดุลมาลิก เริงสมุทร์¹⁶ โต๊ะครูปอเนาะแหลมสัก อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดกระบี่ ผู้บุกเบิกปอเนาะแห่งนี้ ท่านได้เริ่มต้นชีวิตบนเส้นทางการเป็นโต๊ะครูสอน หนังสือ หลังจากท่านได้เดินทางกลับจากนครมังกะฮะแล้ว ท่านได้เปิดปอเนาะสอนหนังสือให้แก่ลูกศิษย์ เพื่อปมเพาะความรู้ศาสนาอิสลามและการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนของอิสลามมาเป็นเวลากว่า 30 ปี ในแถบอันดามัน ตั้งแต่ระนองจนถึงกระบี่กว่าพันคน ทำการสอนศาสนาโดยยึดแนวทางของท่านอิมาม ชาฟีอีย์แก่ศิษย์ ผ่านกิตาบมลาญและอาหารับสำคัญหลายเล่ม

เมื่อสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วความรับผิดชอบต่อการสอนศาสนาเพียงลำพัง ทำให้ปอเนาะจึงต้องปิดตัวลงไปต่อไม่ได้ แต่ท่านก็ยังคงทำการสอนอยู่ประจำที่ศูนย์อบรมจริยธรรม อิสลามประจำมัสยิดบ้านแหลมสักและสอนกิตาบแก่ผู้สนใจทั่วไป โดยไม่เรียกร้องสิ่งใดจากศิษย์และได้ สร้างกิจกรรมเพื่อรักษาคุณค่าด้านจริยธรรมเอาไว้ให้เป็นมรดกแก่เยาวชน เมื่อปอเนาะแหลมสักของ โต๊ะครูฮัจยีอัब्ดุลมาลิก เริงสมุทร์ อยู่ในภาวะปิดตัวกว่าสิบปี ในปี พ.ศ. 2551 ลูกหลานบรรดาศิษย์เก่า และชาวบ้าน ได้รวมตัวจัดประชุมและมีมติให้เปิดโรงเรียนแบบบูรณาการสอนศาสนาควบคู่สามัญเพื่อ

¹⁶ สัมภาษณ์โต๊ะครูฮัจยีอัब्ดุลมาลิก เริงสมุทร์ อายุ 78 ปี โต๊ะครูปอเนาะแหลมสัก อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดกระบี่ วันที่ 15 มีนาคม 2560 เวลา 10.30 น.

สร้างเยาวชนเหล่านั้นให้มีอุดมการณ์อิสลาม เป็นอุทยานแห่งการเรียนรู้แก่ชุมชนมุสลิมโต๊ะครุฮัจยีอับดุลมาลิก เริงสมุทร์ ได้กล่าวไว้ในที่ประชุมใหญ่ศิษย์เก่าและชาวบ้านว่า "โรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ของทุก ๆ คนขอให้ทุกคนมาช่วยกันดูแลและรักษา โรงเรียนแห่งนี้เป็นที่ของสาธารณะที่มีมูลนิธิประทีปธรรมเพื่อการศึกษาเป็นคนดูแลให้ โดยตั้งใจอุทิศเพื่อเป็นสาธารณกุศล"

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจำนวนการขยายตัวของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามควบคู่สามัญในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด พบว่ามีจำนวน 38 โรงเรียน ซึ่งครอบคลุมและกระจายหลายตำบลหลายอำเภอและหลายจังหวัด

3.3.5 กิจกรรมทางศาสนาประจำสัปดาห์และชุมชน

กิจกรรมทางศาสนาควบคู่ไปกับวิถีชีวิตประจำวันนั้นเป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อดำเนินกิจกรรมโดยใช้มัสยิดเป็นฐาน เมื่อกิจกรรมทางศาสนาของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดต้องเดินควบคู่กับชีวิตประจำวันในสังคมของมุสลิมแล้ว จึงเป็นหน้าที่ของผู้นำองค์กรมัสยิดจะต้องบริหารจัดการกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพและสนองต่อความต้องการของชุมชนโดยมีกิจกรรมสำคัญ ดังนี้

3.3.5.1 กิจกรรมการละหมาดประจำวัน 5 เวลา และวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม

การปฏิบัติศาสนกิจเพื่อแสดงความภักดีต่ออัลลอฮ์ ﷻ ถือเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในมัสยิด ได้แก่ การละหมาดฟัรฎูประจำวัน 5 เวลารวมกันเป็นหมู่คณะในมัสยิด การอ่านอัลกุรอาน การละหมาดสุนัตต่าง ๆ ตามแบบอย่างของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ มีการปฏิบัติศาสนกิจและกิจกรรมร่วมกันภายในมัสยิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการสนับสนุนให้มุสลิมในชุมชนมาร่วมกันละหมาดเป็นหมู่คณะทั้ง 5 เวลาและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน อันนำไปสู่ความสามัคคี และได้รับผลบุญตอบแทนจากอัลลอฮ์ ﷻ เป็นพิเศษ

ด้วยเหตุนี้เองมัสยิดในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันดำเนินการเชื่อมโยงกิจกรรมทางศาสนาเข้ากับกิจกรรมของชุมชน และให้ความสำคัญกับกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม เช่น วันเริ่มศักราชใหม่ของอิสลามหรือฮิจเราะฮ์ศักราช กิจกรรมเมาลิตินนบีมุฮัมมัด กิจกรรมวันอิสรออและมิอรอจ กิจกรรมคำศินนิสฟูชะฮาดาน กิจกรรมการละศีลอดร่วมกันในเดือนรอมฎอนที่มัสยิด กิจกรรมในวันอีดิลฟิตรีและอีดิลอัฎฮา เป็นต้น

3.3.5.2 กิจกรรมทางการศึกษา

ในปัจจุบันมัสยิดต่าง ๆ ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดได้แสดงบทบาทอันสำคัญในการจัดการศึกษาศาสนาอิสลามภาคบังคับโดยใช้มัสยิดและศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดเป็นศูนย์กลางในการอบรมและสั่งสอนให้แก่สัปปุรุษทั้งมุสลิมเดิมและมุอ์ลัฟ (มุสลิมใหม่) และมัสยิดหลายแห่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันได้ดำเนินบทบาทภายใต้บรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่าง

ต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่การจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิด มีการจัดให้เด็กในวัยประถมศึกษา ได้เรียนศาสนาภาคปริญาอันในวันเสาร์และอาทิตย์ นอกจากนี้มีการสอนเรียนสำหรับผู้ใหญ่ทั้งมุสลิมเดิม และมุอ์ลัฟทุก ๆ สัปดาห์ ๆ ละ 1-2 วัน

3.3.5.3 กิจกรรมทางสังคม

บทบาทสำคัญอย่างหนึ่งของมัสยิดที่เกิดขึ้นหลายแห่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด นั่นคือการดำเนินกิจกรรมทางด้านสังคมโดยใช้มัสยิดเป็นฐานในการสร้างระบบสังคมผ่านช่องทาง การระดมความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอ นำไปสู่ความร่วมมือและการสนองนโยบายต่าง ๆ ที่มัสยิดได้ กำหนดขึ้นมา แม้นโยบายบางอย่างจะเป็นการเปลี่ยนแปลงประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตอัน ยาวนานก็ตาม เช่น การปรับรูปแบบการทำบุญอันเนื่องจากการตาย จากเดิมที่ครอบครัวผู้ตายต้อง ทำอาหารเลี้ยงแขกที่เชิญมาเป็นเวลา 3 วัน เปลี่ยนเป็นเพื่อนบ้านทำอาหารไปเลี้ยงครอบครัวผู้ตายเป็น เวลา 3 วันแทน มีการจัดกิจกรรมศูนย์ศูนย์ฝึกวิชาชีพให้แก่ชุมชน เป็นศูนย์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็น ประโยชน์ในแนวทางของศาสนาและข่าวสารบ้านเมือง เพื่อให้ชุมชนรู้เท่าทันเหตุการณ์ในยุคปัจจุบันโดย ผ่านช่องทางเสียงตามสาย และบางมัสยิดจะจัดพื้นที่ไว้สำหรับเป็นที่พักของผู้เดินทางโดยมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น น้ำดื่ม น้ำใช้ ที่พัก เป็นต้น

3.3.5.4 กิจกรรมทางด้านการปกครอง

ปัจจุบันมัสยิดหลายแห่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดมีบทบาทสำคัญในการ ปกครองชุมชนนั่นคือการใช้มัสยิดเป็นศูนย์ประชุมของชุมชนในวาระและโอกาสต่าง ๆ เช่นการประชุม เกี่ยวกับการกำหนดแผนพัฒนาชุมชน โดยสัปปุรุษของมัสยิดทุกคนมีส่วนร่วมและร่วมกำหนด ยุทธศาสตร์และมาตรการความปลอดภัยทางด้านชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนซึ่งการประชุมดังกล่าวนี้ ไม่ได้ทำกันเฉพาะในกลุ่มของคณะกรรมการอิสลามประจำมัสยิดเท่านั้น แต่รวมถึงผู้นำท้องถิ่นและ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย

3.3.5.5 กิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจ

การขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพนั้นมีหลายมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดดำเนินกิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจโดยผ่านกลไกมัสยิดเป็นศูนย์ปฏิบัติการ โดยการจัดตั้งกองทุน ชะกาต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจนให้มีเครื่องมือทำมาหากินหรือมีที่อยู่อาศัยอย่าง พอเพียงตามอัตภาพ จัดสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาสไม่สามารถทำงานเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ อย่างเต็มที่ และให้การสนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนนักศึกษาที่ยากจน ตลอดจนดำเนินการในเรื่องของกองทุนในลักษณะต่าง ๆ

จากการศึกษากิจกรรมทางศาสนาดังกล่าวผู้วิจัยพบว่า ในปัจจุบันมีมัสยิดหลายแห่งใน พื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ไม่ได้เป็นเพียงแค่สถานที่สำหรับละหมาดเท่านั้นแต่เป็นที่ทำกิจกรรม ของชุมชนและที่พักผู้เดินทางและอื่น ๆ และเป็นพื้นที่รองรับในการจัดกิจกรรมสำคัญต่างของมัสยิดและ ชุมชน ๆ ดังนั้นมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจึงเป็นศูนย์กลางในการขับเคลื่อนการทำกิจกรรมต่าง ๆ

ในการรวมตัวของชุมชน เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ จิตสำนึกร่วมกัน ความรัก ความผูกพันต่อกันในชุมชน และบางพื้นที่บริเวณของมัสยิดมีพื้นที่กว้างสามารถจัดเป็นตลาดนัด ร้านค้าเพื่อนำรายได้ดังกล่าวมาพัฒนามัสยิดต่อไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 4

มออัลล์ฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

บทนี้ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามที่ได้กำหนดในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมออัลล์ฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน และข้อที่ 4 เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมออัลล์ฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

ทั้งนี้ประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ การแต่งงานเป็นสาเหตุให้มออัลล์ฟส่วนใหญ่เข้ารับอิสลาม ข้อที่ 3 คือ การศึกษา การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของอิสลามด้านหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักคุณธรรมและจริยธรรมภายหลังการเข้ารับอิสลามของมออัลล์ฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ข้อที่ 4 คือ มออัลล์ฟส่วนใหญ่ภายหลังการเข้ารับอิสลามแล้วได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามแล้วสามารถปรับตัวในด้านต่าง ๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับสาธารณะในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามและปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนาอิสลามกำหนดได้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกแบ่งตามสถานที่อยู่อาศัยดังปรากฏในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนมออัลล์ฟแยกตามที่อยู่อาศัยแต่ละจังหวัด

ที่	จังหวัด	จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ
1	ระนอง	20	20.00
2	ภูเก็ต	20	20.00
3	พังงา	20	20.00
4	กระบี่	20	20.00
5	ตรัง	20	20.00
	รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.1 สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามันมีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 100 โดยเก็บข้อมูลจากแต่ละจังหวัดในสัดส่วนที่เท่ากันคือ จังหวัดละ 20 คน กลุ่มตัวอย่างที่มาจากแต่ละจังหวัดจึงคิดเป็นร้อยละ 20

โดยจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกสถานที่ภูมิลำเนาเดิมและต่างจังหวัด ตามตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนตัวอย่างที่แบ่งตามภูมิลำเนาเดิมและที่มาจากต่างจังหวัด

จังหวัด		จำนวน (คน)	คิดเป็นร้อยละ	รวมร้อยละ
จังหวัดระนอง	ภูมิลำเนาเดิม	6	30	100.00
	ต่างจังหวัด	14	70	
จังหวัดภูเก็ต	ภูมิลำเนาเดิม	5	25	100.00
	ต่างจังหวัด	15	75	
จังหวัดพังงา	ภูมิลำเนาเดิม	7	35	100.00
	ต่างจังหวัด	13	65	
จังหวัดกระบี่	ภูมิลำเนาเดิม	9	45	100.00
	ต่างจังหวัด	11	55	
จังหวัดตรัง	ภูมิลำเนาเดิม	12	60	100.00
	ต่างจังหวัด	8	40	
รวม		100		

จากตารางที่ 4.2 สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดระนองมีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 30 และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดภูเก็ตมีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 25 และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 75 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดพังงามีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 65 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดกระบี่มีจำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 45 และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 55 กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาเดิมในจังหวัดตรังมีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 60 และกลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดมี

จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 40 นอกจากนี้ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกสถานภาพตามตารางที่ 4.3 ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนมัลล์ฟแยกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	10	10.00
แต่งงาน	90	90.00
รวม	100	100

จากตารางที่ 4.3 สรุปว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพโสดมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 และกลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแต่งงานมีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 90 และจากจำนวนกลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกเพศตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	55	55.00
หญิง	45	45.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.4 กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่จำแนกตามเพศนั้น เพศชายมีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 55 เพศหญิงมีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 45 จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คนนี้ สามารถจำแนกการประกอบอาชีพ ตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนมัลล์ฟแยกตามการประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	9	9.00
พนักงานบริษัท	65	65.00
ธุรกิจส่วนตัว	16	16.00
แม่บ้าน	10	10.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.5 กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพข้าราชการ มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9 พนักงานบริษัท มีจำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 65 ธุรกิจส่วนตัวมีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16 แม่บ้านมีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 โดยจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกการศึกษา ตามตารางที่ 4.6 ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนมัลล์ฟแยกตามการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมต้น	12	12
มัธยมปลาย	15	15
ปวช.	21	21
ปวส.	28	28
ปริญญาตรี	20	20
ปริญญาโท	4	4
รวม	100	100

จากตารางที่ 4.6 กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาระดับมัธยมต้น มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 ระดับ ปวช. มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ระดับ ปวส. มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ระดับปริญญาโท มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ซึ่งจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คนสามารถจำแนกระยะเวลาที่เข้ารับอิสลามของมัลล์ฟ ตามตารางที่ 4.7 ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนมัลล์ฟจำแนกตามระยะเวลาที่เข้ารับอิสลาม

ระยะเวลา การเข้ารับอิสลาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2 ปี	10	10.00
4 ปี	15	15.00
6 ปี	23	23.00
8 ปี	25	25.00
10 ปี	27	27.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.7 สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาเข้ารับอิสลามแล้วเป็นเวลา 2 ปี มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ระยะเวลา 4 ปี มีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 15 ระยะเวลา 6 ปี มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 ระยะเวลา 8 ปี มีจำนวน 25 คนคิดเป็นร้อยละ 25 ระยะเวลา 10 ปี มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27 ซึ่งจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกอายุของมอัสลัฟ ตามตารางที่ 4.8 ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุของมอัสลัฟ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
15-25	60	60.00
26-35	32	32.00
36-45	8	8.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.8 กล่าวได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 15-25 มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 60 อายุระหว่าง 26-35 มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32 อายุระหว่าง 36-45 มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8 นอกจากนี้ จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 100 คน สามารถจำแนกศาสนาเดิมของมอัสลัฟตามตารางที่ 4.9 ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามศาสนาเดิมของมอัสลัฟ

ศาสนาเดิม	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	98	98
คริสต์	2	2
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.9 สรุปว่า กลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธมาก่อนมีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 98 และนับถือศาสนาคริสต์มาก่อนมีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้ารับอิสลามของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

4.2.1 สาเหตุที่ทำให้มุสลิมเข้ารับอิสลาม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาสาเหตุที่ทำให้มุสลิมเข้ารับอิสลามพบว่า ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุการแต่งงานกับมุสลิมเดิมในชุมชน ในขณะที่เดียวกันมีมุสลิมจำนวนน้อยมากที่เข้ารับอิสลามเนื่องจากมีความสนใจอิสลามศึกษาเรียนรู้จนเกิดความศรัทธาและเข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุจากพลัดถิ่นตามพ่อแม่ที่เข้ารับอิสลามมาก่อน แต่ส่วนใหญ่การเข้ารับอิสลามของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด มาจากสาเหตุการแต่งงานซึ่งมีแนวโน้มว่าจำนวนของมุสลิมในประเภนี้จะสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ เช่นพื้นที่ดังกล่าวเป็นสังคมที่เกิดการขยายตัวตามความเจริญทางด้านกายภาพก่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมเดิมกับชนต่างศาสนาในสังคมที่กว้างขึ้น อีกทั้งในปัจจุบันสังคมมุสลิมเปิดพื้นที่ให้การยอมรับมุสลิมเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวโดยไม่ปิดกั้นและกีดกันเหมือนในอดีต ดังนั้นอิมามหรือครูสอนศาสนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในการอธิบายเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธาด้วยหลักฐานทางศาสนาและสติปัญญาเพื่อให้มุสลิมที่เคยนับถือศาสนาพุทธเกิดความเข้าใจและศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวปราศจากการตั้งภาคีใด ๆ ต่อพระองค์ ส่วนมุสลิมที่เคยนับถือศาสนาคริสต์มาก่อน มุสลิมกลุ่มนี้เคยมีความเชื่อในพระเจ้าและเชื่อว่าพระเจ้าได้สร้างโลกและสรรพสิ่งทั้งหมด ทำให้การประกาศตัวเข้ารับอิสลามของมุสลิมที่เคยนับถือศาสนาคริสต์มาก่อนนั้นมีความเข้าใจในเรื่องของพระเจ้าได้เร็วกว่ามุสลิมที่นับถือศาสนาพุทธมาก่อน

ผู้วิจัยวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎี พบว่า การเข้ารับอิสลามของมุสลิมในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันสอดคล้องกับรูปแบบลักษณะของการตะอวะฮฺ บิลฮาล (การเผยแพร่อิสลามในรูปแบบของสถานการณ์และบริบทของพื้นที่ ชุมชนและสังคม

4.2.2 สถานะความเป็นมุสลิมของมุสลิม

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า มุสลิมทั้งชายและหญิงมีความยินดีในความเป็นมุสลิมจากการที่ได้กล่าวถ้อยคำและสัมผัสแรกกับการกล่าวปฏิญาณตนสองประโยคยืนยันในความเป็นมุสลิมได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นชื่อมุสลิมเพื่อแสดงว่าตนเองเป็นมุสลิมและมุสลิมะฮฺและมีความประทับใจในการที่ตนเองได้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและตนเองจะยืนหยัดในการแสดงออกในความเป็นมุสลิมด้วยการนำอิสลามมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติและการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง

4.2.3 ผลกระทบกับสมาชิกในครอบครัวเดิมของมุสลิม

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า มุสลิมทั้งชายและหญิงหลังจากเข้ารับอิสลามแล้วส่วนใหญ่คิดว่าควรกลับไปเยี่ยมครอบครัวเดิมของตนเองและจะต้องอธิบายให้ครอบครัวได้เข้าใจถึงการเปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาอิสลามด้วยหลักการความเชื่อและเหตุผล ตลอดจนการเปิดเผยตนเองและ

แสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมของตนเองเท่าที่ได้ศึกษามา และมุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นกลับไปเยือนครอบครัวเดิมของตนเอง นับเป็นการทำทนายอย่างมากสำหรับมุอัลลัฟเองในการอธิบายให้แก่ครอบครัวเดิมของตนเองได้รับความเข้าใจและยอมรับสถานะของตนซึ่งต้องใช้เวลาในการอธิบายและปรับทัศนคติให้สมาชิกในครอบครัวเดิมได้เข้าใจและยอมรับสถานะความเป็นลูกความเป็นพ่อแม่และความเป็นญาติพี่น้องต่อไป

4.2.4 สิ่งที่ทำให้มุอัลลัฟประทับใจในตัวของมุสลิมเดิม

จากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างพบว่า สิ่งที่ทำให้มุอัลลัฟมีความประทับใจในตัวของมุสลิมเดิมทั้งชายและหญิงนั้นเริ่มจากความสัมพันธ์ที่มุอัลลัฟได้รู้จักกับมุสลิมเดิมที่ตนเองคบหา มีปฏิสัมพันธ์จากคนรู้จักเป็นเพื่อนกัน จนเป็นคนรัก เกิดความประทับใจและมีความตั้งใจในเป้าหมายของชีวิตที่จะอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาและทำการสมรสให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ เป็นแรงจูงใจให้มุอัลลัฟส่วนใหญ่ เกิดความสนใจที่จะเข้ารับอิสลามกับคนที่ตนเองตั้งความหวังและเป้าหมายในชีวิต ก่อนหน้าที่มุอัลลัฟจะมารู้จักและประทับใจในตัวของมุสลิมชายหรือหญิงนั้น มุอัลลัฟไม่เคยสนใจในวิถีชีวิตของมุสลิมมาก่อนเลย จนกระทั่งได้มารู้จักคบหาเป็นเพื่อนกันกับมุสลิมเดิม ทำให้มุอัลลัฟเริ่มสนใจหลักการของศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิมเพราะตนเองต้องการที่จะสมรสกับมุสลิมและที่สำคัญจำเป็นต้องเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาเดิมมานับถือศาสนาอิสลามตามกระบวนการวิธีปฏิบัติ

4.2.5 มุสลิมเดิมมีส่วนเกี่ยวข้องในการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ

จากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างพบว่า มุอัลลัฟส่วนใหญ่ได้รู้จักและคบหากับมุสลิมเดิมชายและหญิงและพัฒนาความสัมพันธ์จากคนรู้จักกับเป็นคนรักและต้องการที่จะแต่งงานใช้ชีวิตคู่กัน มุอัลลัฟได้รับคำแนะนำจากคนรักที่เป็นมุสลิมเดิมว่าจะต้องทำพิธีแต่งงานให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามเสียก่อน ก่อนที่จะมาใช้ชีวิตคู่อยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยาฉัน นอกจากมุอัลลัฟจะต้องกล่าวปฏิญาณตนสองประโยคยืนยันในการเข้ารับอิสลามแล้ว มุอัลลัฟจะต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดความศรัทธาที่แท้จริง ปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องและดำเนินชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลาม จากการที่มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามและได้แต่งงานกับมุสลิมนั้นเนื่องจากมุสลิมเดิมมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการชักชวนแนะนำให้มุอัลลัฟซึ่งเป็นคนที่รู้จักกัน มีความเข้าใจกัน กระทั่งกลายเป็นคนรักที่ผูกสัมพันธ์กัน ทำให้มุอัลลัฟเข้ารับอิสลาม ดังนั้นด้วยกับเป้าหมายของมุอัลลัฟคือการแต่งงานกับมุสลิมทำให้เกิดสิ่งเร้าที่ช่วยให้มุอัลลัฟมีความสนใจที่จะศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเบื้องต้นเพื่อนำไปสู่การแต่งงาน (นิกะห์) อยู่ร่วมกันอย่างถูกต้องและประพฤติปฏิบัติตนตามหลักการของศาสนาอิสลาม

4.2.6 ท่าทีของครอบครัวเดิมของมูฮัลล์ฟต่อลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิม

จากการสัมภาษณ์มูฮัลล์ฟกลุ่มตัวอย่างพบว่า มูฮัลล์ฟส่วนใหญ่ได้เปลี่ยนจากการนับถือศาสนาเดิมคือศาสนาพุทธมาสู่ศาสนาอิสลามนั้นเป็นการปะทะกันระหว่างหลักความเชื่อเดิมแบบศาสนาพุทธและความเชื่อใหม่แบบศาสนาอิสลาม ทำให้ครอบครัวเดิมของมูฮัลล์ฟในช่วงแรกๆมีท่าทีที่แสดงออกถึงการไม่ยินดีและค่อนข้างไม่ยอมรับต่อลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิม แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งพื้นที่การยอมรับลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิมก็เข้าสู่ภาวะปกติเป็นที่ยอมรับในระดับครอบครัวด้วยเงื่อนไขของเวลาและการมีบุตรสืบตระกูล ด้วยเงื่อนไขดังกล่าวนี้ จึงเป็นการเปิดพื้นที่ให้ครอบครัวเดิมของมูฮัลล์ฟยอมรับลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุสลิมและเริ่มเข้าใจในความเชื่อของแต่ละศาสนาและวิถีการดำเนินชีวิตของมุสลิม ทั้งนี้ด้วยการอธิบายทำความเข้าใจและพูดคุยจากมูฮัลล์ฟให้แก่ครอบครัวเดิมของตนเองได้รับทราบและปรับทัศนคติและความเข้าใจระหว่างกัน

4.2.7 ท่าทีของครอบครัวมุสลิมต่อการยอมรับลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมูฮัลล์ฟ

จากการสัมภาษณ์มูฮัลล์ฟกลุ่มตัวอย่างพบว่า มูฮัลล์ฟส่วนใหญ่ที่มาแต่งงานใช้ชีวิตคู่กับมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์ในปัจจุบันนั้นได้รับการยอมรับจากครอบครัวมุสลิมในฐานะที่มูฮัลล์ฟเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่ได้เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามและได้แต่งงานกับบุตรชายหรือบุตรสาวของตน เนื่องจากการยอมรับของครอบครัวมุสลิมนั้นเป็นสิ่งสำคัญเบื้องต้นของการที่มูฮัลล์ฟและคู่สมรสซึ่งเป็นบุตรชายหรือบุตรสาวของตนจะได้ใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันได้เพราะการสมรสเป็นความต้องการใช้ชีวิตร่วมกันตลอดชีวิต ดังนั้นด้วยการยอมรับของครอบครัวในแง่มุมต่าง ๆ ทำให้ทั้งคู่อยู่ด้วยกันได้ โดยไม่มีความขัดแย้งทางความคิดและอารมณ์ ไม่ดูถูกกันและไม่เกลียดชัง ยอมรับในตัวตนของมูฮัลล์ฟเพื่อให้มูฮัลล์ฟมีทัศนคติที่ดีต่อศาสนาอิสลามและปฏิบัติตนตามแนวทางศาสนาอิสลามในฐานะที่เป็นมูฮัลล์ฟคนหนึ่งเช่นมุสลิมเดิมในด้านหลักความเชื่อความศรัทธาหลักการปฏิบัติศาสนกิจและหลักจริยธรรมอิสลามเป็นสำคัญ

4.2.8 บทสัมภาษณ์มูฮัลล์ฟ ด้านสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมูฮัลล์ฟ

1) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมูฮัลล์ฟชายซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างได้เล่าว่า “หลังจากที่ผมได้เข้ารับอิสลามด้วยการกล่าวปฏิญาณตน 2 ประโยคยืนยันในความเป็นมุสลิมของผมแล้ว ผมรู้สึกตื่นตันใจ ยินดีและภาคภูมิใจ ผมพูดกับตัวเองว่า ณวินาทีนี้ผมเป็นมุสลิมแล้ว ในวันข้างหน้าต่อไปจะเป็นอย่างไรไม่ทราบ แต่ตอนนี้ผมมีพระเจ้าองค์เดียวคือ อัลลอฮ์ ﷻ ก่อนอื่นผมต้องเล่าภูมิหลังสาเหตุการเข้ารับอิสลามของผมให้ผู้วิจัยได้รับทราบว่า จริง ๆ แล้วก่อนหน้าที่ผมจะเข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามนั้น ผมมีเพื่อนผู้หญิงคนหนึ่งเธอนับถือศาสนาอิสลาม เราทั้งสองทำงานในสถานประกอบการบริษัทจัดทัวร์นำเที่ยวแห่งเดียวกัน เรารู้จักสนิทสนมเป็นเพื่อนจนกระทั่งกลายเป็นแฟนกันในห้วงเวลาที่เราคบหากันมานั้นตัวผมเองยังนับถือศาสนาพุทธอยู่ ผมคิดตลอดเวลาว่าจะแต่งงานกับเธอ

แต่ติดปัญหาอยู่ที่ว่าเรอนับถือศาสนาอิสลาม เธอบอกกับผมว่าหากผมตั้งใจจริงจะแต่งงานกับเธอ ผมจะต้องเข้ารับอิสลามก่อน หลังจากได้รับคำตอบจากเธอแล้ว ผมก็เริ่มงดเว้นการรับประทานเนื้อหมู ผมเริ่มฝึกฝนการถือศีลอดเมื่อถึงเดือนที่ชาวมุสลิมถือศีลอดกัน ผมขอหนังสือศาสนาอิสลามที่บ้านแฟนของ ผมมาอ่านและผมค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตเพื่อศึกษาเรื่องราวของศาสนาอิสลาม จนกระทั่งผมได้ตัดสินใจ เปลี่ยนศาสนาเดิมที่ผมเคยนับถือสู่การนับถือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นศาสนาใหม่ของผม ในที่สุดผมก็ได้ แต่งงานกับแฟนสาวของผมที่เราได้คบหามาเป็นเวลานาน หลังจากแต่งงานแล้วผมก็ศึกษาเรียนรู้ หลักการพื้นฐานของอิสลามเข้าการอาบน้ำละหมาด วิธีการละหมาดจากอิมามและครูสอนศาสนาจาก ศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดที่ภรรยาผมสังกัดเป็นสัปดาห์และผมต้องพยายามเรียนรู้ ค่อยเป็นค่อยไปและต้องพยายามเปลี่ยนแปลงและปรับตัวเองให้เข้ากับชีวิตใหม่ ครอบครัวใหม่เพื่อให้ตัว ผมเองดำรงตนอยู่ในหลักการของศาสนาอิสลามตลอดไป” (สัมภาษณ์ วันที่ 08 ตุลาคม 2560 เวลา 09.00น.)

2) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมออัลลัฟหญิงซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมทาง ภาคอีสาน ได้เล่าถึงสาเหตุการเข้ารับอิสลามของเธอว่า “ดิฉันได้เกิดและเติบโตมาท่ามกลางครอบครัวที่ ค่อนข้างมีความเคร่งครัดในพุทธศาสนา ครอบครัวของดิฉันถูกปลูกฝังให้ปฏิบัติตามประเพณีที่ปู่ย่าตา ยายสืบทอดต่อ ๆ กันมา เช่นสวดมนต์ ไหว้พระ เข้าวัดวาอาราม ดิฉันไม่เคยมีความคิดที่จะแสวงหาสัจ ธรรมจากศาสนาอื่น ๆ แต่อย่างใดเลย ดิฉันไม่มีความเชื่อในพระเจ้าเลยเนื่องจากดิฉันถูกปลูกฝังความ เชื่อความเคยชินจากประเพณีปฏิบัติที่บรรพบุรุษเคยสืบทอดกันมา ดิฉันรู้จักชื่อของศาสนาอิสลาม แต่ ดิฉันคิดว่าอิสลามก็ไม่มีดีอะไรที่แตกต่างจากศาสนาพุทธ แต่ต่างกันที่ศาสนาอิสลามมีภรรยาได้ 4 คน ไม่ รับประทานเนื้อหมูเท่านั้นเอง จนกระทั่งวันหนึ่งดิฉันได้รู้จักชายมุสลิมคนหนึ่ง เราคบหาเป็นเพื่อนกันมา นานและก็เป็นแฟนกัน ในช่วงระยะเวลาที่เราคบกันทำให้ดิฉันรู้จักศาสนาอิสลามและมุสลิมมากขึ้น ดิฉัน ได้เห็นถึงความแตกต่างชัดเจนของศาสนาอิสลามกับศาสนาอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อความศรัทธา ในพระเจ้าองค์เดียวทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติเดิมของดิฉัน ในที่สุดดิฉันจึงตัดสินใจ เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและได้แต่งงานกับแฟนหนุ่มที่เป็นมุสลิม หลังจากแต่งงานแล้วดิฉันก็ได้ศึกษา เรียนรู้หลักการพื้นฐานอิสลามเพื่อนำไปปฏิบัติและปรับใช้ในชีวิตประจำวันเช่นการละหมาด การฝึกหัด การอ่านออกเสียงอัลกุรอานที่ระดับ ๆ

หลังจากดิฉันเข้ารับอิสลามและแต่งงานกับแฟนหนุ่มระยะหนึ่งแล้ว ดิฉันตั้งใจที่จะ เดินทางกลับบ้านเกิดที่ต่างจังหวัดทางภาคอีสานพร้อมกับสามี ดิฉันจึงโทรศัพท์ไปบอกทางบ้านว่าตอนนี้ ดิฉันเปลี่ยนศาสนาเดิมมารับนับถือศาสนาอิสลามแล้วและจะกลับบ้านไปเยี่ยมพ่อแม่ญาติพี่น้อง ดังนั้น ดิฉันจึงเดินทางกลับบ้านพบว่าญาติพี่น้องทุกคนตั้งตารอคอยอยากเจอตัวดิฉันและสามีของดิฉันอย่างใจ จดใจจ่อเสมือนหนึ่งว่าดิฉันเป็นคนใหม่คนแปลกหน้า เมื่อดิฉันกลับถึงบ้านดิฉันก็บอกกับพ่อแม่และญาติ พี่น้องว่าดิฉันยังเป็นคนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ต่างกันที่ความเชื่อความศรัทธาต่อพระเจ้าและการปฏิบัติ ศาสนกิจ เวลาที่ดิฉันละหมาดทุกคนอยากรู้ว่าดิฉันทำอะไร หลังจากละหมาดเสร็จก็มีญาติได้ถามดิฉันว่า

นั่นเป็นการไหว้พระของชาวมุสลิมหรือ ดิฉันก็ตอบว่า ใช่ ในที่สุดครอบครัวของดิฉันก็เข้าใจในบริบทการเปลี่ยนศาสนาของดิฉันสู่การนับถือศาสนาอิสลาม” (สัมภาษณ์ วันที่ 15 ตุลาคม 2560 เวลา 09.00 น.)

3) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมูอัลลัฟชายคนหนึ่งที่ได้เข้ารับอิสลามโดยเริ่มต้นจากการได้รู้จักกันผู้หญิงที่นับถือศาสนาอิสลามคนหนึ่งในฐานะเพื่อนร่วมงานและประทับใจในมารยาทอันงดงามและสุภาพเรียบร้อยของเธอ มูอัลลัฟคนนี้ได้เล่าว่า “ครั้งแรกที่ผมเจอเธอเจอกันในที่ทำงาน ผมก็ไม่ได้สนใจอะไร ทำงานกันคนละฝ่าย ผมไม่รู้ด้วยว่าเธอนับถือศาสนาอิสลาม จนกระทั่งวันหนึ่งบริษัทได้จัดสัมมนาบุคลากรที่ต่างจังหวัด เธอก็เข้าร่วมสัมมนาด้วย ผมได้รู้จักเธอและรู้สึกประทับใจในตัวเธอในความสุภาพเรียบร้อยอ่อนโยนของเธอ หลังจากกลับจากสัมมนา มีอยู่วันหนึ่งผมได้ชวนเธอไปทานข้าวมื้อกลางวันด้วยกัน เธอถามด้วยความสุภาพว่า เป็นร้านมุสลิมหรือเปล่า จึงทำให้ผมทราบว่า เธอเป็นมุสลิม

ผมคบหากับเธอมาเป็นแฟนกันประมาณ3ปี ในระหว่างนั้นผมก็ไปซื้อหนังสือศาสนาอิสลามมาอ่าน ศึกษาค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ตและยูทูบ สอบถามจากเพื่อนมุสลิมบ้าง จนกระทั่งผมชอบเธอแต่งงาน เธอบอกว่าให้ผมไปเรียนรู้หลักการพื้นฐานอิสลามกับอิมามและครูสอนศาสนาและไปชริบหนังสือหลายอวัยวะเทศมาก่อน ผมก็ได้ทำตามที่เราบอก หลังจากนั้นผมก็ได้แต่งงานกับเธอ ต่อมาผมก็ย้ายเข้ามาอยู่ในครอบครัวของเธอในชุมชนมุสลิมแห่งหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน” (สัมภาษณ์ วันที่ 22 ตุลาคม 2560 เวลา 13.00 น.)

4) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมูอัลลัฟชาย ซึ่งเคยบวชเป็นพระมาก่อนหลังจากนั้นเขาปรับเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติของตนเองเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม เขาได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของเขาว่า “เมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผมเคยบวชเป็นพระที่วัดแห่งหนึ่งในภูมิลำเนาเดิมของผมอยู่ในจังหวัดหนึ่งแถบชายฝั่งอ่าวไทย ผมบวชได้ 15 วัน บอกตรง ๆ ว่าในขณะที่ผมบวชเป็นพระอยู่นั้นอยากให้ถึงวันสึกเร็ว ๆ ตื่นเช้ามาก็บิณฑบาต เดินเท้าเปล่าตามหมู่บ้าน ประมาณ11โมงเช้าก็ฉันเพล ช่วงค่ำก็ฝึกสมาธิกระทั่งครบ 15 วัน ผมสึกออกมา ผมหันกลับมาดูชีวิตของตัวเองกับความเชื่อทางศาสนา ต่อมาผมก็ได้มาทำงานในโรงแรมแห่งหนึ่งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะผมสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี ผมทำงานในโรงแรมแห่งนี้ได้ 2 ปี ผมได้เข้าบ้านอยู่ในชุมชนมุสลิมแห่งหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน กระทั่งวันหนึ่งผมได้พบกับผู้หญิงคนหนึ่งที่ผมไปเข้าบ้านอยู่ใกล้ ๆ บ้านของเธอ เรารู้จักกัน ให้เบอร์โทรศัพท์ติดต่อกัน คบกันเป็นเพื่อนจนกลายเป็นแฟนผมทราบว่าเธอเป็นคนอิสลาม ทำให้ผมมีความสนใจในตัวเธอเป็นอย่างมาก ผมเริ่มมีความคิดที่จะเปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาใหม่ ผมก็เลยปักหมุดศาสนาอิสลามไว้ในหัวใจของผมเพื่อหาคำตอบที่แท้จริงให้กับชีวิต จนทำให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาแรกที่ผ่านเข้ามาในหัวใจของผม ผมได้ศึกษาเรียนรู้อิสลามจากหนังสือ ค้นคว้าหาความรู้ทางอินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับเรื่องของพระเจ้า จนกระทั่งผมได้พบสัจธรรมแห่งชีวิต ได้ค้นพบพระเจ้าที่แท้จริงในชีวิตของผม หลังจากนั้นผมได้สอบถามเจ้าของบ้านซึ่งเป็นมุสลิมที่ผมเช่าอยู่ ผมบอกกับบัง

เขาว่าผมจะเข้ารับอิสลาม บังช่วยพาผมไปพบอิมามด้วย บังก็พาผมไปพบอิมามและอิมามได้ซักถามภูมิหลังชีวิตผมและได้สอนบทคำปฏิญาณตนสองประโยคให้ผมกล่าว ผมก็ได้กล่าวยืนยันสองประโยคที่สำคัญตามอิมาม หลังเสร็จสิ้นแล้วอิมามและบังที่พาผมไปก็สวมกอดผมแสดงความยินดีกับผมอย่างที่สุด ต่อมาไม่นานผมก็ไปสู่อุปถัมภ์สาวที่เราคบกันมาเพื่อแต่งงาน พ่อแม่เธอก็ยินดีเห็นว่าผมเข้ารับอิสลามแล้ว และก่อนหน้าที่จะแต่งงานผมก็ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจนเกิดความเข้าใจ อาบน้ำยกหะดัซใหญ่ได้ อาบน้ำละหมาดและละหมาดได้ หลังจากการแต่งงานแล้วผมก็ศึกษาเรียนรู้อิสลามอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะการอ่านอัลกุรอาน ในขณะนี้ผมเริ่มอ่านอัลกุรอานได้โดยการศึกษาเรียนรู้จากครูสอนศาสนาในหมู่บ้าน ผมมีความภูมิใจมากที่อ่านอัลกุรอานได้ แม้จะไม่ค่อยชัดเจนก็ตาม” (สัมภาษณ์ วันที่ 22 ตุลาคม 2560 เวลา 15.00 น.)

จากกรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์มูอัลลัฟนั้นได้ชี้ให้เห็นว่า หลังจากมูอัลลัฟได้เข้ารับอิสลามแล้วมูอัลลัฟมีความสนใจศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนความเชื่อทัศนคติเดิมของตนเอง มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างศาสนาอิสลามกับศาสนาเดิมที่ตนเคยนับถือมาก่อนทำให้เป็นเหตุปัจจัยให้มูอัลลัฟเข้ารับอิสลาม

4.3 ข้อมูลการศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

4.3.1 แหล่งเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามด้านหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของมูอัลลัฟ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ ผู้วิจัยพบว่า แหล่งเรียนรู้ของมูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดมาจากแหล่งเรียนรู้ ดังนี้

4.3.1.1 การเรียนรู้จากอิมามและครูสอนศาสนา

จากที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์พบว่า มูอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมจากอิมามและครูสอนศาสนาประจำศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดที่มูอัลลัฟสังกัดเป็นสัปปุรุชอยู่เป็นการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการสอนที่แน่นอน มีหลักสูตรชัดเจน มีขั้นตอนกระบวนการที่ต่อเนื่องเพื่อให้มูอัลลัฟมีความรู้ มีความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาและปฏิบัติศาสนกิจได้อย่างถูกต้องตามหลักการที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้ ในปัจจุบันมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ส่วนใหญ่แล้วได้จัดอบรมหลักสูตรมูอัลลัฟโดยเฉพาะ มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ถูกกำหนดไว้ มีการทดสอบประเมินผลความรู้ที่ได้เรียนไป ดังนั้น มูอัลลัฟที่ผ่านการประเมินจะได้รับประกาศนียบัตรผ่านการอบรมจากอิมามประจำมัสยิดนั้น ๆ ในขณะเดียวกันมีมูอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยได้ศึกษาเรียนรู้หลัก

ก็ได้สอนคำปฏิญาณตนสองประโยคเพื่อเข้ารับอิสลามให้แก่มุอัลลัฟกล่าวตาม หลังจากนั้นก็ตั้งชื่อมุอัลลัฟเป็นชื่อภาษาอาหรับ ให้นุ่งโสร่ง สวมหมวกสีขาวสำหรับผู้ชาย ส่วนผู้หญิงก็แต่งชุดแบบมุสลิมะฮ์คลุมหน้า ต่อมาอิมามก็จัดการแต่งงาน (นิกاه) ให้ทันที

4.3.2 ความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาหลักปฏิบัติและหลักจริยธรรม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟทั้งชายและหญิงได้ศึกษาเรียนรู้กระทั่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียว ทำให้มุอัลลัฟเกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของตนเอง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากภายในตัวตนของมุอัลลัฟเอง ทำให้มีความเข้าใจบริบทและสภาพแวดล้อมใหม่ สามารถเรียนรู้พื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติศาสนกิจและหลักจริยธรรม ตลอดจนถึงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องับหลักการของศาสนาอิสลาม เมื่อความเชื่อความศรัทธาหลักปฏิบัติและทัศนคติของมุอัลลัฟสอดคล้องกันก็จะส่งผลให้มุอัลลัฟพร้อมที่จะแสดงตัวตนในความเป็นมุสลิมออกมาด้วยความบริสุทธิ์ใจปราศจากข้อสงสัยใด ๆ ทั้งสิ้นและปฏิบัติศาสนกิจตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามอย่างถูกต้องอีกทั้งดำรงตนอยู่บนหลักจริยธรรมอย่างงดงาม โดยเหตุนี้เองความเชื่อและศรัทธาต่อคำสอนในหลักการศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟนั้นเป็นสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้ชีวิตของมุอัลลัฟผันแปรไปสู่วิถีชีวิตในความเป็นมุสลิมใหม่ที่ตีความมั่นคงในศาสนาอิสลามปราศจากความคลงแคลงและสงสัยใด ๆ ทั้งสิ้น

โดยเหตุนี้เองมุอัลลัฟส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้ศึกษาเรียนรู้และมีความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามในระดับหนึ่งเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติเดิมของตนเองและครองตนอยู่ในแนวทางที่ถูกต้ออีกทั้งนำหลักพื้นฐานของอิสลามที่เป็นภาคบังคับไปปฏิบัติศาสนกิจในวิถีชีวิตประจำวันเช่นการละหมาด 5 เวลาการถือศีลอดในเดือนรอมดอน เป็นต้น

4.3.3 การปฏิบัติตนของมุอัลลัฟตามหลักการศาสนาอิสลาม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดได้เรียนรู้หลักการพื้นฐานอิสลามจากอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดและนำบทบัญญัติของศาสนาไปปฏิบัติเช่นละหมาดฟิรฎุ 5 เวลา ละหมาดวันศุกร์และถือศีลอดในเดือนรอมฎอน แสดงตัวตนในความเป็นมุสลิมในการใช้ชีวิตตามวิถีชีวิตอิสลามแม้จะไม่สม่ำเสมอหรือมีความเคร่งครัดก็ตาม หลังจากที่มุอัลลัฟชายและหญิงได้เข้ารับอิสลามแล้วส่วนใหญ่เริ่มให้ความสนใจและเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นฐานหลักศรัทธา 6 ประการ หลักปฏิบัติ 5 ประการ และหลักจริยธรรม ซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับของสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้ประกาศให้ทุกมัสยิดจัดการศึกษาการเรียนรู้และอบรมหลักการพื้นฐานของอิสลามให้แก่มุอัลลัฟอย่างทั่วถึง ทำให้วิถีชีวิตของมุอัลลัฟมีความแตกต่างจากศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนอย่างสิ้นเชิงเช่นมุอัลลัฟชาย

และหญิงทุกคนมีชื่อเรียกเป็นภาษาอาหรับ มีการแต่งกายตามรูปแบบของอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมทุกคนได้ถือปฏิบัติ มีการทักทายกล่าวสวัสดีเมื่อพบกัน อาหารการกินที่แตกต่างจากคนที่ไม่ใช่มุสลิม มุอัลลัฟชายบางคนนุ่งโสร่งแต่งชุดโด้บสวมหมวกขาวและมุอัลลัฟหญิงส่วนใหญ่แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ใส่เสื้อแขนยาว นุ่งกระโปรงหรือกางเกงขายาวมีผ้าหิญาบคลุมศีรษะ อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดจำนวนน้อยที่ยังแสดงตัวตนในความเป็นมุสลิมไม่ชัดเจนและยังใช้ชีวิตประจำวันเหมือนกับบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่มุสลิมจากพฤติกรรมที่แสดงออกทางภายนอกเช่นการแต่งกายของมุสลิมชายยังนุ่งกางเกงขาสั้นเป็นต้น ส่วนมุอัลลัฟหญิงยังคงนุ่งกระโปรงสั้นไม่มีผ้าหิญาบคลุมศีรษะ การแต่งกายไม่ได้ปกปิดร่างกายตามที่ศาสนบัญญัติแม้มุอัลลัฟกลุ่มนี้จะเข้าไปร่วมงานในเทศกาลและวันสำคัญของศาสนาอิสลามก็ตามก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการแต่งกายและดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามแต่อย่างใด

นอกเหนือจากนั้นมุอัลลัฟชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามแล้วทุกคนจะได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นชื่อมุสลิมและส่วนใหญ่จะเรียนรู้หลักการพื้นฐานปฏิบัติของอิสลามและฝึกท่องจำอ่านออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการละหมาดเช่นสุเราะฮอัลฟาติหะฮ อัดตะชะฮุด สุเราะฮอัลกุรอานสั้นๆและองค์ประกอบต่างๆที่จำเป็นต้องอ่านเป็นภาษาอาหรับในขณะละหมาดและบทดุอาต่าง ๆ ที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เป็นกฎระเบียบที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้แจ้งหนังสือถึงอิมามประจำมัสยิด ประกาศให้มุอัลลัฟทั้งชายและหญิงที่สังกัดเป็นสับปะรุประจำมัสยิดนั้นๆจะต้องศึกษาเรียนรู้ก่อนแต่งงานและหลังแต่งงานเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม ท่องจำการอ่านสุเราะฮฟาติหะฮ การอ่านตะชะฮุดและองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องอ่านในละหมาดเป็นภาษาอาหรับให้ถูกต้องชัดเจน

ถึงอย่างไรก็ตามมุอัลลัฟส่วนใหญ่หลังจากเข้ารับอิสลามในช่วงแรกๆเผชิญกับอุปสรรคและปัญหาในอิริยาบถของการละหมาดและการท่องจำสุเราะฮอัลกุรอาน เนื่องจากเป็นสิ่งใหม่สำหรับมุอัลลัฟ แต่ด้วยความเพียรพยายามศึกษาเรียนรู้ของมุอัลลัฟนี้เองทำให้ส่วนใหญ่สามารถปฏิบัติเกี่ยวกับขั้นตอนวิธีการละหมาดและฝึกปฏิบัติท่าทางอิริยาบถในละหมาด การท่องจำสุเราะฮอัลฟาติหะฮ อัดตะชะฮุดและบทสุเราะฮต่างๆเพื่อนำมาอ่านในละหมาดจากอิมามและครูสอนศาสนาได้ในระดับหนึ่งอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพราะมุอัลลัฟมีความตระหนักว่าในฐานะที่ตนเข้ารับอิสลามแล้วจะต้องครองตนบนพื้นฐานของศาสนาอิสลามและปฏิบัติตัวให้อยู่ในครรลองของศาสนาที่ตนเองนับถือโดยเฉพาะการละหมาดที่ได้รับการอบรมสั่งสอนจากอิมามและครูสอนศาสนาที่ตนเองจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องและมีความเคร่งครัดต่อไป

4.3.4 มุอัลลัฟได้รับการช่วยเหลือในการศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอิสลามและการปฏิบัติศาสนกิจ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟทั้งชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่ได้รับการช่วยเหลือและสนับสนุนในการศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม และการปฏิบัติศาสนกิจจากอิมามและครูสอนศาสนาประจำศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิดที่มุอัลลัฟสังกัดเป็นสัปรุขและบางครั้งก็ได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้หลักการพื้นฐานเบื้องต้นของศาสนาอิสลามจากญาติพี่น้องของสามีหรือภรรยาและจากบุคคลอื่นที่เป็นเพื่อนบ้านของสามีหรือภรรยาโดยที่มุอัลลัฟได้สอบถามในสิ่งที่ตนเองไม่เข้าใจและต้องการทราบรายละเอียด และมุอัลลัฟชายและหญิง บางคนพ่อกับแม่ย้ายเป็นผู้คอยชี้แนะช่วยเหลือแนะนำในเรื่องหลักการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การละหมาด การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ขนบธรรมเนียมประเพณีของมุสลิมเช่นงานบุญ งานแต่งงาน งานศพ งานกุศลต่าง ๆ และอาหารที่ศาสนาอนุมัติและต้องห้าม

4.3.5 การปฏิบัติตัวของมุอัลลัฟต่อเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาเดิม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดเกิดการปรับเปลี่ยนด้านความเชื่อความศรัทธาต่อพิธีกรรม เทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาเดิมของตนเองด้วยการปรับความเข้าใจในหลักความเชื่อ ความศรัทธาใหม่ของมุอัลลัฟให้แก่ครอบครัวเดิมของตนเองได้รับทราบและเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครอบครัวเดิมกับครอบครัวใหม่ ส่วนการปฏิบัติตัวต่อเทศกาลต่าง ๆ และพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเดิมของมุอัลลัฟนั้น ไม่สามารถที่จะปฏิบัติได้เนื่องจากเป็นพิธีกรรมที่ศาสนาอิสลามห้ามข้องเกี่ยว แต่การติดต่อสานความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่ญาติพี่น้องของตนเองก็ยังคงทำหน้าที่เป็นบุตรที่ดีของพ่อแม่และสานสัมพันธ์กับเครือญาติอย่างที่เคยปฏิบัติมาตลอดไป สามารถเยี่ยมเยียนและให้กำลังใจครอบครัวของญาติพี่น้องที่เสียชีวิตตามได้กรอบแนวทางที่ศาสนาอิสลามกำหนด โดยไม่เกี่ยวข้องกับส่วนที่เป็นพิธีกรรมในการจัดการศพ ดังนั้น การปฏิบัติตัวของมุอัลลัฟในการแสดงออกให้ญาติพี่น้องและบุคคลอื่นได้รับรู้เห็นแสดงให้เห็นถึงจิตสำนึกและการมีสติของความเป็นมุสลิมในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆของมุอัลลัฟที่ยังคงปฏิบัติตามปกติสิ่งไหนที่มุอัลลัฟเห็นว่าขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว มุอัลลัฟก็จะหลีกเลี่ยงหรือบอกให้ครอบครัวและญาติพี่น้องทราบว่าตนเองไม่สามารถร่วมกระทำในกิจกรรมนั้นได้เนื่องจากเป็นพิธีกรรมที่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม

4.3.6 ปัญหาการเรียนรู้หลักการศาสนาอิสลามและการแสดงออกความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า ปัญหาการเรียนรู้และการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟก็คือระยะเวลาการเรียนรู้ที่จะทำให้มุอัลลัฟบางคนมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามช้าและบางคนไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามแต่ประการใด เนื่องจากมุอัลลัฟกลุ่มนี้ไปประกอบอาชีพและเข้าบ้านพักในชุมชนที่ไม่ใช่มุสลิมจึงเป็นอุปสรรคและปัญหาในการที่จะได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้

มุอัลลัฟมีความแตกต่างกันในหลักปฏิบัติศาสนกิจบางคนเรียนรู้และเข้าใจเร็วเนื่องจากมุอัลลัฟมุ่งมั่นมีความพยายามในการเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอย่างต่อเนื่องเพื่อจะได้ปฏิบัติศาสนกิจเช่นการละหมาดได้อย่างถูกต้องทั้งการอ่าน ทำทางอิริยาบถเป็นต้น มุอัลลัฟบางคนที่เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามและเต็มใจที่จะเข้ารับอิสลามนั้นมีการเตรียมพร้อมในการเรียนรู้และทำความเข้าใจเพื่อให้ตนเองมีความลึกซึ้งในหลักความเชื่อความศรัทธาและหลักปฏิบัติของอิสลามอย่างเคร่งครัด ส่วนมุอัลลัฟชายและหญิงบางคนที่เข้ารับอิสลามเพื่อต้องการแต่งงานและต้องการใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามนั้นมุอัลลัฟจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้และการปรับตัวเพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธาเชื่อมั่นในอัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้นและปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนาอิสลามได้กำหนด

อย่างไรก็ตามมุอัลลัฟก็เผชิญกับปัญหาการเรียนรู้ในเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธาเนื่องจากเป็นปัญหาที่มุอัลลัฟบางคนมองว่าเป็นเรื่องที่ยากที่สุดสำหรับตนเองทำให้ต้องใช้เวลาในการศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ตนเองปรับเปลี่ยนหลักความเชื่อเดิมเกี่ยวกับการไม่มีพระเจ้าผู้การมีพระเจ้าองค์เดียว ละทิ้งการถือฤกษ์ถือยาม การเชื่อโชคลาง การบนบานศาลกล่าวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ตนเองเคยนับถือมา เป็นต้น ส่วนปัญหาการเรียนรู้ของมุอัลลัฟในเรื่องหลักปฏิบัตินั้นสิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดสำหรับมุอัลลัฟคือเรื่องของภาษาอาหรับโดยเฉพาะอย่างยิ่งการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเป็นการยากสำหรับมุอัลลัฟเช่นสุเราะฮ์อัลฟาตีหะฮ์และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องอ่านในละหมาด ดังนั้นมุอัลลัฟจึงต้องให้เวลากับตนเองในการหมั่นศึกษาเรียนรู้บทวนและศึกษาการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติศาสนกิจเช่นการละหมาด เป็นต้น

4.3.7 บทสัมภาษณ์มุอัลลัฟ ด้านการศึกษาเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลาม

1) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมุอัลลัฟชายได้เล่าว่า “หลังจากแต่งงานแล้วผมก็ย้ายเข้ามาอยู่กับครอบครัวฝ่ายภรรยาผมในชุมชนมุสลิมแห่งหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน บ้านภรรยาผมอยู่ใกล้มัสยิด ผมได้ไปร่วมละหมาดที่มัสยิด ผมได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลาม การอาบน้ำยกหะดัซใหญ่ การอาบน้ำละหมาด วิธีการละหมาดจากอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดที่ภรรยาผมได้สังกัดเป็นสัปดาห์ อีกทั้งผมโชคดีที่ได้มาอยู่ในครอบครัวของภรรยา เนื่องจากพ่อและแม่ของภรรยาผมเป็นคนเคร่งครัดในหลักการของศาสนา สิ่งใดที่ผมไม่รู้ก็ได้รับคำตอบและคำแนะนำที่นำมาใช้ในหลักการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามจากพ่อภรรยา

ส่วนการอ่านอัลกุรอานเพื่อนำมาใช้ในการอ่านในละหมาดนั้น ผมค่อยศึกษาการอ่าน การท่องจำ บางครั้งสำเนียงถ้อยคำของผมอ่านออกไม่ชัดเจน ค่อยเป็นค่อยไป อิมามได้ให้กำลังใจให้ผมอ่าน แม้จะอ่านไม่ชัดก็ตาม อัลลอฮ์ทรงให้อภัย” (สัมภาษณ์ วันที่ 08 ตุลาคม 2560 เวลา 09.45 น.)

2) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมุอัลลัฟหญิงคนหนึ่งได้เล่าว่า “ก่อนหน้าที่ดิฉันจะเข้ารับอิสลามนั้น ดิฉันมีความสนใจศาสนาอิสลาม เนื่องจากดิฉันมีเพื่อนผู้ชายที่นับถือศาสนาอิสลามเรคบกันมานาน เป็นเพื่อนกัน ทำงานในบริษัทเดียวกัน จากความเป็นเพื่อนก็กลายเป็น

คนรักที่เราทั้งสองตั้งใจที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน แต่ติดปัญหาอยู่ที่เรามีความต่างกันในการนับถือศาสนา ดิฉันเริ่มสนใจศาสนาอิสลามเพราะต้องการก้าวข้ามผ่านเงื่อนไขนั้นคือการนับถือศาสนาอิสลามก่อนเพื่อ ดิฉันจะได้แต่งงานกับคนที่ดิฉันรัก ในที่สุดดิฉันจึงได้ตัดสินใจเข้ารับอิสลาม ต่อมาเราทั้งสองก็ได้แต่งงาน กัน หลังจากแต่งงานแล้วดิฉันก็ตั้งใจศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คืออิมามและครูสอนศาสนาในการอบรมให้แก่มุอัลลัฟทุกวันอาทิตย์หลังละหมาดศุริในรอบสัปดาห์” (สัมภาษณ์ วันที่ 15 ตุลาคม 2560 เวลา 10.00 น.)

จากกรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์มุอัลลัฟนั้นได้ชี้ให้เห็นว่า มุอัลลัฟเริ่มสนใจอิสลาม หลังจากที่มีความสัมพันธ์ระหว่างมุอัลลัฟกับมุสลิมเดิม จากเพื่อนกลายเป็นคนรักและทั้งสองตั้งใจที่จะใช้ ชีวิตคู่ร่วมกัน หลังจากแต่งงานแล้วมุอัลลัฟก็ยังคงศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามและการ อ่านอัลกุรอานจากอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิด

4.4 ข้อมูลการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ

4.4.1 การปรับตัวและความสัมพันธ์ของมุอัลลัฟกับครอบครัวเดิม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การปรับตัวและความสัมพันธ์ของมุอัลลัฟชายและ หญิงกับครอบครัวเดิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้นบางคนได้สานความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว เดิมและเปิดเผยตัวเองในความเป็นมุสลิมของตนเองอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา และมุอัลลัฟบางคนมี ความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิมเป็นปกติ แต่การเปิดเผยความเป็นมุสลิมของตนเองให้ครอบครัวเดิมได้ รับทราบหรือไม่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์หรือเหตุการณ์ในขณะนั้นว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารการ แสดงออกในความเป็นมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์ของตนเองให้ครอบครัวเดิมหรือญาติพี่น้องได้รับทราบหรือไม่ อย่างไร เช่น การเปิดเผยตัวเองว่าตนเองเป็นมุสลิมด้วยชื่อใหม่เป็นภาษาอาหรับและการแต่งกายที่ ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม เป็นต้น ส่วนความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟนั้น ถือว่า เป็นการสื่อสารสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองคนหรือกับกลุ่มบุคคลในบริบทที่แตกต่างกัน เนื่องจากการ สื่อสารของมุอัลลัฟกับครอบครัวเดิมนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างยั่งยืน ในบทบาทที่มุอัลลัฟยังคงดำรงสถานะสมาชิกในครอบครัวเดิม ด้วยสายสัมพันธ์แห่งความเป็นพ่อแม่และ ลูกนั่นเอง ดังกล่าวนั้น สะท้อนให้เห็นว่าบทบาทความเป็นลูกที่มีต่อพ่อแม่ นั้นสำคัญยิ่งนักที่ยังคงเคียงคู่ อยู่กับมุอัลลัฟตลอดไป

มุอัลลัฟทุกคนให้ข้อมูลในแนวทางเดียวกันคือยังคงรักและกตัญญูต่อบุณคุณของพ่อแม่ เหมือนเดิม และยิ่งรู้สึกรักและเทิดทูนพ่อแม่มากยิ่งขึ้นที่พ่อแม่ยอมรับและเข้าใจในการตัดสินใจเข้ารับ นับถือศาสนาอิสลามของตนเอง ถึงแม้ว่าในตอนแรกที่มุอัลลัฟตัดสินใจไปบอกพ่อแม่เรื่องที่จะต้อง เปลี่ยนศาสนาเดิมไปสู่ศาสนาอิสลามก็ได้รับการคัดค้านท้วงติงและหักห้ามจากพ่อแม่ญาติพี่น้องบ้างก็ ตาม แต่เมื่อมุอัลลัฟได้อธิบายให้พ่อแม่ญาติพี่น้องได้รับความเข้าใจในมิติแห่งความสัมพันธ์กับครอบครัว

เดิมได้เข้าใจแล้วก็ได้รับการยอมรับจากครอบครัวของมุอัลลัฟ และข้อมูลจากผู้วิจัยได้เพิ่มเติมจากมุอัลลัฟ ชายกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีมุอัลลัฟชายหลายคนได้ผ่านการบวชเรียนตามแนวทางของศาสนาพุทธมาก่อนก่อนที่จะตัดสินใจเข้ารับอิสลาม เนื่องจากต้องการตอบแทนพระคุณที่ยิ่งใหญ่ให้กับพ่อแม่ของตนเอง ดังนั้น เมื่อมุอัลลัฟเปลี่ยนศาสนาเดิมมานับถือศาสนาอิสลามแล้วพบว่าความสัมพันธ์กับพ่อแม่ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมย่อมแตกต่างกัน แต่ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ลูกยังคงมีสายใยแห่งความผูกพันมั่นคงเช่นเดิมและยังคงทำหน้าที่ลูกที่ถูกต้องอย่างที่เคยปฏิบัติมาก่อนเข้ารับอิสลาม

ส่วนการปรับตัวและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ส่วนใหญ่มุอัลลัฟชายสามารถปรับตัวและแสดงออกในความเป็นมุสลิมของตนเองได้อย่างเปิดเผย ทั้งในด้านการแต่งกาย อาหารการกิน การกล่าวคำทักทายระหว่างมุสลิมด้วยกัน ส่วนมุอัลลัฟหญิงเช่นเดียวกันสามารถปรับตัวให้ดำเนินชีวิตอยู่ในหลักการของศาสนาอิสลามได้ มีการปรับเปลี่ยนการแต่งกายจากที่เคยนุ่งสั้น ห่มน้อย เปลี่ยนเป็นการแต่งกายปกปิดมิดชิด มีการคลุมฮิญาบ แสดงตัวตนในความเป็นมุสลิมะฮ์อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟหญิงบางคนที่ทำงานในสถานประกอบการบางแห่งยังคงแต่งกายนุ่งสั้น ใส่เสื้อผ้ารัดรูป ไม่คลุมฮิญาบในขณะที่ออกจากบ้านหรือออกไปทำงาน เนื่องจากสถานประกอบการบางแห่งไม่อนุญาตให้พนักงานหญิงคลุมฮิญาบ แต่เมื่อใดที่มุอัลลัฟหญิงออกไปร่วมงานในชุมชนหรือที่อื่น ๆ เช่น งานมัสยิด งานบุญ งานแต่งงาน เป็นต้น มุอัลลัฟหญิงก็จะแต่งกายแบบผู้หญิงมุสลิมะฮ์ทั่วไป

4.4.2 จุดยืนของมุอัลลัฟในการประกอบอาชีพ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การประกอบอาชีพถือว่าเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญของมุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด อันเนื่องมาจากมุอัลลัฟส่วนใหญ่หลังจากที่ได้เข้ารับอิสลามแล้วมุอัลลัฟได้ศึกษาเรียนรู้เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองและเข้าใจในความแตกต่างในบริบทของศาสนาอิสลามกับศาสนาพุทธที่ตนเองเคยนับถือโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารการกิน เครื่องดื่ม การประกอบอาชีพที่ศาสนาอิสลามอนุมัติ จากเดิมมุอัลลัฟได้รับรู้และเข้าใจว่าเป็นมุสลิมห้ามรับประทานเนื้อสุกรเพียงอย่างเดียวแต่พอเข้ารับอิสลามแล้ว ก็รับทราบและเข้าใจได้ว่าไม่ใช่เพียงแค่เนื้อสุกรอย่างเดียวที่ศาสนาอิสลามห้าม แม้แต่เนื้อสัตว์อื่น ๆ ที่อนุมัติให้บริโภคเช่นเนื้อวัว เนื้อไก่ หรือเนื้อเป็ดที่มีได้ผ่านการเชือดโดยคนมุสลิมและเชือดไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามนั้นย่อมไม่เป็นที่อนุมัติให้รับประทาน นอกจากเรื่องของการกินแล้วอิสลามก็ไม่อนุญาตให้มุสลิมประกอบอาชีพที่ไม่เป็นที่อนุมัติในหลักการของศาสนาอิสลามเช่นเป็นพนักงานในร้านขายของหรือในห้างสรรพสินค้าที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสินค้าที่เป็นที่ต้องห้ามในอิสลาม ถึงกระนั้นก็ตามยังมีมุอัลลัฟบางคน ซึ่งมีจำนวนน้อยยังคงประกอบอาชีพที่ศาสนาอิสลามไม่อนุมัติในห้างร้านหรือห้างสรรพสินค้า เช่น แผนกขายสุรา ซึ่งมีความต้องการที่จะได้รับค่าตอบแทนเงินเดือนที่มีความเหมาะสมสำหรับค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงครอบครัว เนื่องจากมุอัลลัฟกลุ่มนี้ไปแต่งงานและเข้าไปเป็น

สมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่ไม่เคร่งครัดในศาสนาอิสลาม ไม่ว่าจะในส่วนของ การปฏิบัติศาสนกิจ การดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพหรืออื่น ๆ ก็ตาม โดยที่ครอบครัวมุสลิมปล่อยปละละเลย ให้ลูกเขยหรือลูกสะใภ้ที่เป็นมุอัลลัฟประกอบอาชีพโดยไม่คำนึงถึงอาชีพนั้น ๆ ว่าอาชีพนั้นอิสลามอนุมัติหรือไม่ อย่างไร และครอบครัวมุสลิมบางครอบครัวให้ความสนใจและช่วยเหลือลูกเขยและลูกสะใภ้ที่เป็นมุอัลลัฟในระยะแรก ๆ เท่านั้น พอวันนั้นก็ปล่อยปละละเลยโดยไม่ตักเตือนหรือห้ามปรามเกี่ยวกับการประกอบอาชีพที่ศาสนาอิสลามไม่อนุมัติ อย่างไรก็ตามมุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ส่วนใหญ่แล้วมีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองและการประกอบอาชีพในทางที่ศาสนาอิสลามอนุมัติ ทั้งนี้เนื่องจากมุอัลลัฟให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้และรับทราบเกี่ยวกับสิ่งที่หะลาลและหะรอมในอิสลาม ดำรงตนอยู่ในแนวทางของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัดประกอบอาชีพที่อิสลามอนุมัติเท่านั้น ดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าตัวตนของมุอัลลัฟเองได้ยืนหยัดในหลักการของศาสนาอิสลามอย่างมั่นคงและสื่อสารแสดงออกในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏในระดับสาธารณะอย่างชัดเจน

4.4.3 ผลกระทบต่อมุอัลลัฟเกี่ยวกับการแบ่งมรดก การเลี้ยงดูบุตรกรณีที่เกิดการหย่าร้างกัน

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การแต่งงานของมุอัลลัฟกับชาวไทยมุสลิมเป็นการสร้างครอบครัวใหม่ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรมเกิดวัฒนธรรมใหม่ที่ผสมกลมกลืน อย่างไรก็ตามมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ยังคงดำรงอัตลักษณ์ความเป็นคนไทยอยู่ มีปรัชญาการดำเนินชีวิตใหม่ตามหลักการของศาสนาอิสลาม มีพฤติกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ที่ถูกผสมผสานใหม่อย่างชัดเจนเช่นกรณีมุอัลลัฟเป็นคนที่พื้นเพภาคอีสานเมื่อมาแต่งงานกับชาวมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันก็จะมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิมแต่ยังคงมีอัตลักษณ์ของความเป็นคนอีสาน ด้วยการใช้ภาษาอีสานในบางครั้ง ด้วยเหตุนี้ ครอบครัวของมุอัลลัฟจึงเป็นสถาบันแรกที่มีความสำคัญในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ เพื่อให้ดำเนินไปตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามทุกประการ

จากการที่ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กรณีที่มีมุอัลลัฟกับคู่สมรสเกิดการหย่าร้างแยกทางกันอาจส่งผลกระทบต่อมุอัลลัฟในเรื่องการแบ่งมรดก การเลี้ยงดูบุตร เป็นต้น ซึ่งข้อมูลที่ได้จากมุอัลลัฟชายกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เห็นชอบให้จัดการตามหนังสือสำคัญสำคัญของมัสยิดที่เป็นข้อบังคับที่ตกลงร่วมกันในวันนิกาหะระหว่างฝ่ายสามีและภรรยาโดยอิมามเป็นสักขีพยานเป็นการยินยอมให้จัดการเกี่ยวกับเรื่องการแบ่งมรดกการเลี้ยงดูบุตรตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการหากเกิดกรณีหย่าร้างขึ้นมา ส่วนมุอัลลัฟชายกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยให้ข้อมูลว่า ในกรณีที่เกิดการหย่าร้างขึ้นมาให้จัดการเรื่องมรดกและการเลี้ยงดูบุตรตามกระบวนการยุติธรรมและตามกฎหมายไทย

สำหรับการรับมรดกของมุอัลลัฟในฐานะทายาทจากกองมรดกของผู้ตายที่ยังเป็นชนต่างศาสนิกนั้นในหลักนิติศาสตร์อิสลามนั้นได้ระบุว่า ไม่อนุญาตให้มุสลิมรับมรดกจากคนต่างศาสนิกและคน

ต่างศาสนิกก็ไม่สามารถรับมรดกจากมุสลิมได้เช่นกัน ซึ่งบัญญัติของอิสลามระบุว่า ทรัพย์สินของเจ้าทรัพย์ที่ไม่ได้เป็นมุสลิมหลังการเสียชีวิตนั้น อิสลามไม่อนุญาตให้ทายาทที่เป็นมุสลิมรับมรดก เพราะเป็นทรัพย์มรดกต่างศาสนากัน ในทำนองเดียวกัน หากบุตรที่เข้ามารับอิสลาม หลังจากนั้นเขาได้เสียชีวิตลง ไป บิดาหรือญาติใกล้ชิดซึ่งนับถือศาสนาต่างกัน ก็ไม่มีสิทธิพึงได้ในมรดกนั้น ๆ ทั้งนี้ว่าด้วยกฎหมายมรดกในบทบัญญัติของอิสลามได้ระบุว่า เจ้าทรัพย์มรดกและทายาทที่นับถือศาสนาต่างกัน ย่อมไม่มีสิทธิในการรับมรดกต่อกัน ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ กล่าวว่า

((لَا يَرِثُ الْمُسْلِمُ الْكَافِرَ ، وَلَا الْكَافِرُ الْمُسْلِمَ))

ความว่า “มุสลิมจะไม่รับมรดกชนต่างศาสนิก และชนต่างศาสนิกจะไม่รับมรดกของชนมุสลิม”

(รายงานโดยบุคอรี หมายเลข 6383/มุสลิม หมายเลข 1614)

เกี่ยวกับประเด็นการรับมรดกของมูอัลลัฟจากครอบครัวเดิมนั้นไม่อนุญาตให้มุสลิมรับมรดกระหว่างบุคคลที่นับถือศาสนาต่างกัน ตามที่หะดีษได้ระบุไว้ข้างต้น จากการที่ผู้วิจัยได้ค้นคว้าในคำวินิจฉัยของปราชญ์บางท่านแม้จะเป็นทัศนะที่มีน้ำหนักอ่อน ผู้วิจัยพบข้อวินิจฉัยดังนี้ แม้ทัศนะของนักปราชญ์ส่วนใหญ่และมัลฮัษทั้งสี่ได้ให้ทัศนะว่า การนับถือศาสนาต่างกันของเจ้าทรัพย์มรดกกับทายาทนั้น ไม่อนุญาตให้รับมรดกระหว่างกัน ส่วนทัศนะของนักวิชาการอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ มุอาซ อิบнуญะบัล มุอาวียะฮ์ อิบну อับดุลฮะกิม มุฮัมมัด อิบну อัลหะนะฟียะฮ์ มุฮัมมัด อิบну อะลี อิบну หุเซน สะอีด อิบну มุสยัยบ มัสรูค อิบну อัลอัจตะฮ์ ได้ให้ทัศนะว่าเป็นที่อนุญาตและไม่เป็นที่ยกเว้นห้ามสำหรับมุสลิม ในการรับมรดกจากคนต่างศาสนิกที่เป็นเจ้าทรัพย์มรดกที่มีเชื้อสายกับมุสลิม และอับนูดัยมียะฮ์ได้เลือกทัศนะนี้เป็นแนวปฏิบัติ (ที่มา fatwa.islamweb.net/fatwa/index) ผู้วิจัยเห็นด้วยกับทัศนะนี้เนื่องจากมีทางออกให้กับมูอัลลัฟที่เข้ามาเป็นสมาชิกในสังคมมุสลิมซึ่งถือว่าเป็นชนกลุ่มน้อยซึ่งจะต้องได้รับการดูแลช่วยเหลือและย่อมได้รับสิทธิในกองมรดกในฐานะทายาท เพื่อให้เขามีความรู้สึกที่ดีต่ออิสลามในสิทธิที่เขาพึงได้รับโดยที่เขาไม่ได้เรียกร้องสิทธิจากเจ้าทรัพย์มรดก อีกทั้งเป็นการยินยอมจากเจ้าทรัพย์มรดกโดยตรง และกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อเป็นทางออกที่ดีไม่เป็นบาปในด้านหลักการของศาสนาอิสลามโดยเสนอให้ดำเนินการจัดการเรื่องมรดกทางกฎหมายแพ่งของราชอาณาจักรไทย

4.4.4 การปรับตัวของมูอัลลัฟในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลาม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การปรับตัวในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามของมูอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้น ปัจจัยสิ่งแวดล้อมของชุมชนหรือสังคมที่

มุสลิมอาศัยอยู่นั้นเป็นชุมชนมุสลิมมีการสื่อสารปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ทำให้มุสลิมส่วนใหญ่สามารถปรับตัวในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามได้อย่างลงตัว ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีมุสลิมบางส่วนมีปัญหาในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามค่อนข้างยากและช้า เนื่องจากมุสลิมกลุ่มนี้มีปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดีของชุมชนและสังคมที่มุสลิมอาศัยอยู่ซึ่งเป็นอุปสรรคในการปรับตัวของมุสลิมเป็นสำคัญ ส่วนมุสลิมที่อาศัยอยู่ในเขตชนบทไม่ใช่พื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มุสลิมกลุ่มนี้สามารถเรียนรู้หลักธรรมคำสอนของศาสนาอิสลามได้อย่างดี มีการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและแสดงออกในความเป็นมุสลิมได้มากกว่ามุสลิมที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้เองมุสลิมจะสามารถปรับตัวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานส่วนบุคคลเช่นความเชื่อความศรัทธาทศนคติ ความช่วยเหลือและสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว ชุมชนหรือสังคมที่มุสลิมอาศัยอยู่เป็นสำคัญ

4.4.5 การปรับตัวของมุสลิมในการเปลี่ยนชื่อของตัวเองเป็นชื่อมุสลิมและการระบุนามศาสนาอิสลามในบัตรประจำตัวประชาชน

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด มีความตระหนักในการเข้ารับอิสลามของตนเองและมุ่งมั่นในการเรียนรู้และปรับตัวให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมใหม่ซึ่งการตัดสินใจของมุสลิมในการคบหากับมุสลิมเดิมนั้น ส่วนใหญ่แล้วต้องการที่จะแต่งงานด้วย ดังนั้น เมื่อมุสลิมได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิมแล้วก็จะทำให้มุสลิมส่วนใหญ่ยอมรับและปรับตัวในการดำเนินชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลามได้เป็นปกติเช่นการเปลี่ยนชื่อเดิมของมุสลิมเองเป็นชื่อมุสลิมชายและหญิง ทั้งนี้เพื่อให้มุสลิมเกิดความเคยชินกับชื่อใหม่ของตนเองโดยการสื่อสารออกมาทางพฤติกรรมและบุคลิกภาพให้ผู้อื่นเห็นและเข้าใจในอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของตนเอง

มุสลิมชายและหญิงส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด หลังจากที่เข้ารับอิสลามแล้วก็ไปทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่ ณ ที่ว่าการอำเภอที่มุสลิมมีทะเบียนราษฎร์อยู่ โดยมีการระบุนามศาสนาอิสลามที่ตนเองนับถือปรากฏในบัตรประจำตัวประชาชน ทั้งนี้เพื่อเป็นหลักฐานในการจัดการศพให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามหลังจากที่ตนเองเสียชีวิตไปแล้วและเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งเป็นการแสดงออกทางด้านอวัจนภาษา การสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมและการปรับตัวของมุสลิมกับวิถีชีวิตใหม่ อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีมุสลิมกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่ยังคงสถานะบัตรประจำตัวประชาชนเดิมอยู่โดยไม่ได้เปลี่ยนแปลงและระบุเป็นศาสนาอิสลามแต่อย่างใด เนื่องจากมุสลิมกลุ่มนี้รอให้บัตรประชาชนหมดอายุก่อน หลังจากนั้นค่อยดำเนินการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนใหม่เพื่อระบุนามศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำตัวของตนเอง จากที่กล่าวมาทั้งหมดเกี่ยวกับการปรับตัวของมุสลิมในการที่ตนเองได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นภาษาอาหรับเหมือนมุสลิมทั่วไป และมีการระบุนามศาสนาอิสลามในบัตรประจำตัวประชาชนของมุสลิมด้วยนั้น ทำให้มุสลิมได้เรียนรู้วิธีการ

ปรับตัวของตนเองและสัมพันธ์ภาพที่ดีกับบุคคลในครอบครัว และบุคคลอื่นในสังคม เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

4.4.6 การปรับตัวของมุสลัฟกับครอบครัวใหม่และสังคมใหม่

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การปรับตัวของมุสลัฟชายและหญิงกับครอบครัวใหม่และสังคมใหม่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด นั้นส่วนใหญ่แล้วสามารถปรับตัวกับครอบครัวใหม่ที่ตนเองได้แต่งงานด้วยและสังคมใหม่ที่ได้เข้ามาเป็นสมาชิกในสังคมนั้นได้อย่างรวดเร็ว และส่วนใหญ่มีความตระหนักถึงสถานะ และการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของตนเองอย่างชัดเจน เนื่องจากตนเองได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นภาษาอาหรับที่มุสลิมได้ตั้งชื่อเรียกขานกัน ทำให้มุสลัฟมีความภาคภูมิใจและรับผิดชอบในความเป็นมุสลิมของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยเหตุนี้เองบุคคลในครอบครัวและคนรู้จักใกล้ชิดของมุสลัฟที่เป็นมุสลิมจะเป็นแหล่งแห่งการปรับตัวที่สำคัญสำหรับมุสลัฟในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การแต่งกายในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม มีความระมัดระวังในเรื่องอาหารการกินมากขึ้นและยังสามารถเลิกละพฤติกรรมการบริโภคจากพฤติกรรมแบบเดิม ๆ ของตนเองได้

ส่วนการปรับตัวในเรื่องการปฏิบัติศาสนกิจนั้นมุสลัฟสามารถปรับตัวตามวิถีปฏิบัติของครอบครัวใหม่และสังคมใหม่ที่มุสลัฟได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกได้ เช่น การปรับตัวในการปฏิบัติศาสนกิจ เช่นการละหมาดฟรัฎู 5 เวลา การละหมาดสุนัตต่าง ๆ การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ฝึกหัดการอ่านคัมภีร์อัลกุรอานเป็นภาษาอาหรับ ท่องจำสุเราะฮ์ต่าง ๆ ของอัลกุรอานที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติละหมาด โดยการท่องจำฝึกการอ่านออกเสียงให้ถูกต้องเพื่อปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวและสังคมใหม่ของตนเอง อย่างไรก็ตาม ก็มีมุสลัฟอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่ปรับตัวกับครอบครัวใหม่ สังคมใหม่ของตนเองค่อนข้างยากลำบากและต้องใช้ระยะเวลาในการปรับตัว ทั้งนี้เนื่องจากมุสลัฟชายและหญิงกลุ่มนี้ได้แต่งงานและอาศัยกับครอบครัวมุสลิมที่ไม่ค่อยสนใจ และให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนาบังคับ เช่น การละหมาดฟรัฎู 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การแต่งกาย อาหารการกินและวิถีชีวิตประจำวัน เป็นต้น

4.4.7 จุดยืนของมุสลัฟในการจัดการศพของตนเองหลังจากที่ได้เสียชีวิต

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า จุดยืนของมุสลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศพของตนเองหลังจากที่เสียชีวิตไปแล้วนั้น มุสลัฟทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกัน กล่าวคือให้อิมามหรือครอบครัวมุสลิมจัดการศพตามหลักการของศาสนาอิสลามครบถ้วนทุกประการ เนื่องจากมีหนังสือสำคัญในการเข้ารับอิสลามและลายเซ็นของมุสลัฟชายและหญิงที่ระบุไว้ในหนังสือฉบับนั้นว่า ให้จัดการศพตามหลักการของศาสนาอิสลามครบถ้วนทุกประการ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยพบว่า พฤติกรรมการสื่อสารความเป็นตัวตนของมุสลัฟนั้น แสดงให้เห็นถึงการมีจิตสำนึก การมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งมุสลัฟทุกคนได้ให้

ข้อมูลสอดคล้องกัน ในด้านความตระหนักและความรับผิดชอบของตนเองโดยให้ดำเนินการและจัดการศพบ้างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการ

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการศพบ้างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามนั้นมุอัลลัฟส่วนใหญ่ได้เล่าว่า ตนเองได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นในการจัดการศพบ้างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามตามแบบฉบับของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ จากอิมามและครูสอนศาสนาประจำศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด และศึกษาจากการอ่านหนังสือและค้นคว้าทางสื่อออนไลน์ ทำให้มุอัลลัฟมีความซาบซึ้งกับชีวิตใหม่ในความเป็นมุสลิมของตนเองหลังจากที่ตายไปแล้วจะต้องจัดการศพของตนเองตามรูปแบบของอิสลาม โดยทายาทของมุอัลลัฟหรือบุคคลในครอบครัวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการจัดการศพ โดยยึดถือหนังสือสำคัญในการเข้ารับอิสลามและบัตรประจำตัวประชาชนของตนเป็นหลักฐานในการจัดการศพบ้างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

4.4.8 วิธีการสื่อสารความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟกับบุคคลในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิม

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้สื่อสารแสดงออกความเป็นมุสลิมกับสมาชิกในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิมที่ตนเองได้มาอาศัยอยู่ โดยการปรับตัวให้เข้ากับศาสนาใหม่และแนวทางการดำเนินชีวิตกับครอบครัวและสังคมใหม่ที่ตนเองได้สมัครใจเลือกเข้ามานับถือ ด้วยการเรียนรู้และสังเกตวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของบุคคลในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิมที่มุอัลลัฟได้อาศัยอยู่ในชุมชนนั้น ๆ ทำให้มุอัลลัฟได้รับรู้และซึมซับวิถีชีวิตประจำวันของมุสลิมจากการปฏิบัติศาสนกิจ เช่น การปฏิบัติละหมาดฟิรฎู 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน การแต่งกาย การกล่าวสลามทักทายและสัมผัสมือระหว่างเพศเดียวกัน การกล่าวคำ “อัลฮัมดุลิลลาฮฺ” เพื่อขอบคุณอัลลอฮฺ ﷻ กล่าวคำว่า “มาฮาอัลลอฮฺ” “อินชาอัลลอฮฺ” เป็นต้น

มุอัลลัฟได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมให้ประจักษ์กับบุคคลในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิมด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองและสื่อสารให้บุคคลอื่นรับทราบว่าตนเองเข้ารับอิสลามและเป็นมุสลิมและมุสลิมะฮฺ โดยละทิ้งพฤติกรรมที่เคยเคยปฏิบัติและวิถีชีวิตในศาสนาเดิมของตนเองอย่างสิ้นเชิง เช่นความเชื่อความศรัทธาในวัตถุมงคลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายสู่การศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียว ละทิ้งอบายมุขทุกชนิด ปรับเปลี่ยนการแต่งกายที่และการบริโภคอาหารที่ศาสนาอิสลามห้ามเป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง มุอัลลัฟจะต้องแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นการสื่อสารให้บุคคลในครอบครัวใหม่และสังคมมุสลิมได้รับรู้และมั่นใจว่าตนเองคือมุสลิมและมุสลิมะฮฺที่ประกาศตนเข้ารับอิสลามอย่างแท้จริง

4.4.9 บทบาทของครอบครัวและชุมชนมุสลิมในการส่งผ่านสื่อสารความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า ครอบครัวและชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสื่อสารและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามแก่มูอัลลัฟ เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลาม และได้เรียนรู้อัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมจากบุคคลในครอบครัว จากพ่อแม่ของสามีหรือภรรยาและชุมชนมุสลิมที่มูอัลลัฟอาศัยอยู่ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งผ่านการสื่อสารความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟให้เกิดความมั่นใจและยึดมั่นในการนับถือศาสนาอิสลามตลอดไป เกิดความสนใจและมุ่งมั่นในการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม เพื่อจะได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาในการปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบของศาสนาอิสลามอย่างเคร่งครัด ทำให้มูอัลลัฟเกิดความสนิทสนมคุ้นเคยและรู้สึกประทับใจกับสังคมมุสลิมที่ตนเองอาศัยอยู่

4.4.10 ปัญหาในการแสดงออกและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟและแนวทางแก้ไข

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า การสื่อสารอัตลักษณ์และการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟกลุ่มหนึ่งในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ประสบกับปัญหาในการสื่อสารความเป็นมุสลิม เนื่องจากมูอัลลัฟกลุ่มนี้เข้ามาแต่งงานและเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ใส่ใจในหลักการของศาสนาและไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจและปล่อยปละละเลยการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักการของอิสลาม ดังนั้นการแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟชายและหญิงกลุ่มนี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมูอัลลัฟมีความรู้สึกในด้านความตระหนัก รู้เกี่ยวกับตัวเอง บรรยากาศของครอบครัว ชุมชนและสังคมที่มูอัลลัฟอาศัยอยู่ มีการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในครอบครัว ชุมชนหรือสังคมของมูอัลลัฟเอง เพื่อสื่อสารให้บุคคลอื่นได้รับรู้ภายใต้เงื่อนไขของบริบทในช่วงของเวลาและพื้นที่ที่อาศัยอยู่

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดกลุ่มที่เข้ามาแต่งงานและเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่ไม่ใส่ใจในหลักการของศาสนาและไม่เคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจและการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักการของอิสลามนั้น ทำให้มูอัลลัฟกลุ่มนี้ มีปัญหาเรื่องการสื่อสารอัตลักษณ์และการแสดงออกในความเป็นมุสลิมซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ ดังต่อไปนี้

4.4.10.1 ปัญหาด้านหลักความเชื่อและหลักศรัทธา

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มูอัลลัฟกลุ่มนี้ประสบกับปัญหาการเรียนรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อความศรัทธาต่อพระเจ้าองค์เดียวเนื่องจากมูอัลลัฟไม่เคยศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามมาก่อนเลย ซึ่งคำสอนของอิสลามได้สอนให้มูอัลลัฟละทิ้งความเชื่อในเรื่องความเชื่อในพระเจ้าหลายองค์และวัตถุมงคลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มาสู่ความเชื่อในเรื่องของพระเจ้าองค์

เดียว คือ อัลลอฮ์ ﷻ และพระองค์เป็นพระเจ้าที่ถูกกราบไหว้องค์เดียวเท่านั้นปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น ละทิ้งความเชื่อในสิ่งสารวัฏ การเวียนว่ายตายเกิดมาสู่ความเชื่อในวันอาคิเราะฮฺ ละทิ้งความเชื่อในกฎแห่งกรรมมาสู่ความเชื่อในกฎสภาพการณ์ของอัลลอฮ์ ﷻ เป็นต้น เมื่อมุอัลลัฟได้เรียนรู้หลักความเชื่อ ความศรัทธาแล้วมุอัลลัฟบางคนในกลุ่มนี้ ก็จะใช้วิจารณ์ญาณในการพิจารณาใคร่ครวญกับความเชื่อ ความศรัทธาเดิมที่ตนเองมีต้นทุนประสบการณ์มาก่อน เมื่อเห็นถึงความแตกต่างแล้ว มุอัลลัฟจึงศึกษา เรียนรู้และทำความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ส่วนบางคนเรียนรู้หลักการศรัทธาตามที่อิมามและครูสอนศาสนา ได้สอนโดยไม่ได้นำมาวิเคราะห์พิจารณาในความเชื่อเดิมของตนเองแต่อย่างใด สำหรับปัญหาที่เกิดขึ้นกับมุอัลลัฟอีกอย่างหนึ่งก็คือเรื่องระยะเวลาการเรียนรู้ที่จะทำให้มุอัลลัฟเกิดความศรัทธาเพิ่มขึ้น บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว บางคนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธาขึ้นเรื่อย ๆ

ปัญหาอีกประการหนึ่งของมุอัลลัฟที่เกิดขึ้นในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ได้แก่ ปัญหา มุอัลลัฟอ่านคัมภีร์อัลกุรอานที่เป็นภาษาอาหรับไม่ได้ เนื่องจากมุอัลลัฟไม่มีเวลาในการเรียนรู้และให้ เวลาเพื่อการศึกษาเรียนรู้อัลกุรอาน แต่ก็มีมุอัลลัฟบางคนซึ่งมีจำนวนน้อยมีความตระหนักในการ แก้ปัญหาโดยพยายามเรียนรู้การอ่านอัลกุรอานกับครูสอนศาสนา บางคนศึกษาการอ่านจากการสะกด คำอ่านเป็นภาษาไทย มุอัลลัฟบางคนศึกษาและอ่านฉบับที่มีคำอ่านและคำแปลความหมายเป็น ภาษาไทย บางคนฟังการอ่านและแปลความหมายในอัลกุรอานจากรายการวิทยุ ทีวีมุสลิม สื่อออนไลน์ ซีดีและยูทูบ และบางคนไม่เคยศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานเลย วิธีแก้ปัญหาของมุอัลลัฟกลุ่มนี้ก็คือ มุอัลลัฟ ต้องให้เวลากับตนเองศึกษาอัลกุรอาน เพื่อให้ตนเองสามารถอ่านคัมภีร์อัลกุรอานได้ ท่องจำบางสุเราะฮฺ ได้ เพื่อนำมาอ่านในการละหมาด 5 เวลา และอื่น ๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป

4.4.10.2 ปัญหาด้านหลักปฏิบัติ

จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดประสบ กับปัญหาด้านหลักปฏิบัติ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ก. การกล่าวปฏิญาณตน

การปฏิญาณตนว่า “ อัชชะดฺ อัลลา อิลาฮะ อิลัลลอฮฺ วะอัชชะดฺ อันนะ มุฮัมมัดร์เราะฮฺลุลลอฮฺ ” มีความหมายว่า ไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอฮ์ ﷻ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์ ﷻ ข้อความดังกล่าวเป็นการปฏิญาณตนในการเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามของ มุอัลลัฟ เพื่อยืนยันถึงความศรัทธาในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ และมุอัลลัฟทุกคนต้องกล่าวคำ ปฏิญาณตนเป็นข้อความภาษาอาหรับข้างต้น ก่อนที่จะทำพิธีนิกาย (แต่งงาน)อย่างถูกต้อง มุอัลลัฟบาง คนกล่าวในวันที่จะทำการนิกาย บางคนกล่าวคำปฏิญาณตนก่อนที่จะทำการนิกายเป็นระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น การที่มุอัลลัฟจะเป็นมุสลิมผู้ศรัทธาอย่างแท้จริงนั้น มิใช่เพียงแค่การกล่าวคำปฏิญาณตนเข้ารับ

อิสลามเท่านั้น แต่มุอัลลัฟต้องศรัทธาด้วยความบริสุทธิ์ใจและศึกษาเรียนรู้เพื่อให้ตนเองเกิดความรู้สึกศรัทธา มีความรู้ความเข้าใจในหลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ

ข. ดำรงการละหมาด 5 เวลา

การละหมาด 5 เวลาเป็นศาสนกิจที่จำเป็นสำหรับมุสลิมชายและหญิงทุกคนที่เข้าสู่หลักเกณฑ์ของศาสนาที่ถูกกำหนดไว้ การละหมาดเป็นการสร้างสัมพันธ์กับอัลลอฮ์ เป็นการสื่อสารกับพระองค์ เป็นการขัดเกลาจิตใจตนเองให้สะอาดบริสุทธิ์ผ่องแผ้ว จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟส่วนใหญ่รู้ว่าการละหมาดเป็นเรื่องสำคัญและเป็นหน้าที่ที่จำเป็นต้องเรียนรู้และปฏิบัติให้ถูกต้องในฐานะมุสลิมคนหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มุอัลลัฟส่วนใหญ่ต้องพบกับปัญหาในเรื่องการละหมาดเกี่ยวกับการท่องจำบทคัมภีร์อัลกุรอาน การอ่าน การออกเสียงอักขระและท่าทางอิริยาบถต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติละหมาด มุอัลลัฟที่เคยเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามจากสถาบันสอนศาสนาหรือจากครูสอนศาสนามาก่อนก่อนที่จะแต่งงานนั้น ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้สามารถปฏิบัติละหมาดได้ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นการอ่าน การออกเสียงอักขระ อิริยาบถ และท่าทางของการละหมาดก็ตาม ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์พบว่า หากสามีหรือภรรยาและสมาชิกภายในครอบครัวของมุอัลลัฟมีความเคร่งครัดในเรื่องของการละหมาดแล้ว จะช่วยให้มุอัลลัฟสามารถเรียนรู้การละหมาดได้รวดเร็ว เห็นคุณค่าและมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติละหมาด แต่หากสามีหรือภรรยาและสมาชิกในครอบครัวของมุอัลลัฟเลยไม่สนใจการปฏิบัติละหมาด ย่อมส่งผลในทางลบและเป็นตัวอย่างที่ไม่ถูกต้องให้แก่มุอัลลัฟ

ค. การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน

มุสลิมทุกคนที่เข้าเกณฑ์ที่ศาสนาอิสลามกำหนดนั้น จำเป็นที่เขาจะต้องถือศีลอดในเดือนรอมฎอนหนึ่งเดือน อันเป็นเดือนที่ 9 ตามปฏิทินอิสลาม และเป็นหนึ่งในองค์ประกอบหลักของอิสลาม 5 ประการ การถือศีลอดเป็นการงดเว้นจากการกิน การดื่ม การร่วมประเวณีนับตั้งแต่ก่อนแสงอรุณขึ้น จนกระทั่งตะวันลับขอบฟ้า ลดละงดเว้นจากคำพูดที่ไร้สาระการประพฤติกุศลความชั่วทั้งที่ลับและเปิดเผยหรือแม้แต่การตั้งเจตนาไม่ตั้งงามก็ตาม นอกเหนือจากนั้นการถือศีลอดเป็นการป้องกันตนเองให้พ้นจากความชั่วร้ายอบายมุขทั้งปวงเป็นการฝึกฝนร่างกายให้มีความอดทนอดกลั้นนึกถึงสภาพของคนที่ยากจนไม่มีอาหารประทังชีพ อีกทั้งเป็นการขัดเกลาจิตใจให้ผ่องแผ้วบริสุทธิ์ก่อเกิดคุณธรรมประจำชีวิตของตน จากที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สัมภาษณ์ พบว่า มุอัลลัฟบางคนเคยทดลองฝึกฝนการถือศีลอดด้วยตนเองมาก่อนก่อนที่จะเข้ารับอิสลาม บางคนถือศีลอดเป็นครั้งแรกในชีวิต ดังนั้นการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนเป็นพลังแห่งศรัทธาที่ขับเคลื่อนให้มุอัลลัฟเข้าใจถึงแก่นแท้แห่งศรัทธาที่มีต่ออัลลอฮ์ ﷻ อย่างแท้จริง อีกทั้งปฏิบัติจริงด้วยการสื่อสารให้ผู้อื่นได้รู้และเห็น ด้วยการที่ตนเองได้ถือศีลอดเฉกเช่นมุสลิมทั่วไป ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์พบว่า มีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยไม่ได้ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เนื่องจากต้องออกไปประกอบอาชีพตามสถานประกอบการ ห้างสรรพสินค้าและเป็น

พนักงานโรงแรมจึงไม่เอื้อต่อการถือศีลอดสำหรับตนเอง อีกทั้งมุอัลลัฟเองเมื่อแต่งงานแล้วก็ย้ายถิ่นฐานไปใช้ชีวิตคู่ตามลำพัง เข้าบ้านพักในชุมชนที่ห่างไกลจากมุสลิมจึงทำให้มุอัลลัฟห่างไกลจากบรรยากาศของความเป็นชุมชนมุสลิม ทำให้คำสอนและหลักการของศาสนาอิสลามที่อิมามได้สอนในระยะเวลาอันจำกัดในวันแต่งงานนั้นได้เลือนลางหายไป

ง. การบริจาคชะกาต

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้เรียนรู้และรับทราบจากอิมามและครูสอนศาสนาว่าชะกาตนั้นเป็นทรัพย์สินที่ผู้เป็นเจ้าของครอบครอง โดยกรรมสิทธิ์ซึ่งครบรอบปีและพิภคที่ศาสนากำหนดไว้เพื่อนำไปบริจาคให้แก่ผู้มีสิทธิ์ได้รับตามหลักเกณฑ์ที่ศาสนากำหนดไว้ ถือเป็นหน้าที่สำหรับมุสลิมทุกคนที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่ศาสนากำหนด จากข้อมูลที่ได้วิจัยได้รับพบว่า ยังไม่มีมุอัลลัฟคนใดจากกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติครบตามที่ศาสนาอิสลามกำหนดให้เขาต้องเป็นผู้บริจาคชะกาตทรัพย์สินให้แก่ผู้มีสิทธิ์รับ แต่ในขณะเดียวกัน มุอัลลัฟยอมเป็นผู้ที่ได้รับสิทธิในชะกาตจากมุสลิม ในฐานะที่มุอัลลัฟเป็นบุคคลหนึ่งใน 8 จำพวกที่มีสิทธิ์รับชะกาตตามหลักการของศาสนาอิสลาม และมุอัลลัฟทุกคนมีความตระหนักและทราบว่า จำเป็นสำหรับตนเองต้องบริจาคชะกาตพิตเราะฮฺ ภายหลังเสร็จสิ้นการถือศีลอดในเดือนรอมฎอน ในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมคนหนึ่งในรอบครานั้น ๆ

จ. การประกอบพิธีฮัจญ์

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์พบว่า ส่วนใหญ่มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบพิธีฮัจญ์จากอิมามและครูสอนศาสนาจากบทเรียนในการอบรมและเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ทำให้มุอัลลัฟมีความรู้เกี่ยวกับการเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ที่นครมักกะฮฺว่า การประกอบพิธีฮัจญ์เป็นหนึ่งในหลักการปฏิบัติอิสลาม 5 ประการสำหรับบุคคลที่มีความสามารถและความพร้อมทางด้านทรัพย์สิน ร่างกายและเส้นทางการเดินทางปลอดภัย จากการสัมภาษณ์พบว่า มีมุอัลลัฟชาย 2 คน และหญิง 1 คน ได้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้วได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องฮัจญ์ได้อย่างลึกซึ้ง มุอัลลัฟทั้ง 3 คน น้ำตาไหลรินเมื่อให้ข้อมูลเนื่องจากมีความผูกพันและคิดถึงบัยตุลลอฮ์ และช่วงเวลาแห่งการสวมใส่ผืนผ้าสีขาวครองเอี๊ยะหฺรอมเพื่อการประกอบพิธีฮัจญ์ในวันอะรอฟะฮฺ การพักแรมที่มุขตะลียะฮฺ ค้างคืนที่มินา การขว้างเสาหินที่ญะมะรอต การตอวาฟและการสะเอะ ดังนั้น มุอัลลัฟส่วนใหญ่ต้องการที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์เพื่อจะได้สัมผัสบรรยากาศทางด้านจิตวิญญาณในรูก์นอิสลามข้อที่ 5 เหมือนกับมุอัลลัฟบางคนที่มีความสามารถและได้เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์มาแล้ว

4.4.11 ปัญหาด้านจริยธรรม

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดมีความตระหนักว่าการประพฤติปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามโดยมีอัลกุรอานและสุนนะฮ์ของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นวิถีแห่งการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลดีแก่ตนเองและสังคมอย่างแท้จริง โดยยึดหลักจริยธรรมและคุณธรรมเป็นวิถีแห่งการดำเนินชีวิต ทั้งนี้การเรียนรู้และแสดงออกในความเป็นมุสลิมนั้นขึ้นอยู่กับตัวตนของมุอัลลัฟเองว่า ตนเองมีสำนึกในความเป็นมุสลิมมากน้อยแค่ไหนในความตั้งใจและความพร้อมที่จะเป็นมุสลิมที่ดีตามแนวทางของศาสนาอิสลาม

มุอัลลัฟทุกคนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มองว่า ปัญหาการเรียนรู้และการสื่อสารเกี่ยวกับหลักจริยธรรมของอิสลามไม่ใช่เรื่องที่ไม่สามารถทำได้ และไม่ใช่ปัญหาสำหรับมุอัลลัฟแต่อย่างใด หากแต่หลักจริยธรรมของอิสลามนั้นมีความเป็นสากลครอบคลุมทุกมิติแห่งการดำเนินชีวิต ถึงแม้บุคคลที่ไม่ใช่มุสลิมก็สามารถประพฤติปฏิบัติตนตามวิถีของอิสลามได้ เพียงแต่มุอัลลัฟทุกคนพึงตระหนักอยู่เสมอว่าทุก ๆ การกระทำไม่ว่าลับหรือเปิดเผยก็ตาม อัลลอฮ์ ﷻ ทรงเห็นและทรงรอบรู้อย่างยิ่งในการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์เสมอ ดังนั้น การที่บุคคลอื่นจะมองเห็นอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟได้นั้น ก็เกิดจากการแสดงออกอย่างชัดเจนของมุอัลลัฟเอง เช่น การเลือกรับประทานอาหารที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม การแต่งกายตามแบบอย่างมุสลิม การปฏิบัติศาสนกิจ การกล่าวคำทักทายด้วยการกล่าวสลามให้แก่กัน มารยาทในการอยู่ร่วมกันฉันท์สามีมารยาท สิทธิและหน้าที่ระหว่างสามีและภรรยาตามหลักการอิสลาม มารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม มารยาทกับเครือญาติ มารยาทกับมุสลิมและบุคคลทั่วไป มารยาทในการเข้าและออกจากมัสยิด มารยาทในการเยี่ยมเยียนผู้ป่วยและมารยาทในการเยี่ยมศพ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่มุอัลลัฟควรศึกษาเรียนรู้และสื่อสารให้ปรากฏออกสู่สังคม

4.4.12 บทสัมภาษณ์มุอัลลัฟ ด้านการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม

1) จากการสัมภาษณ์โดยที่ผู้วิจัย ได้รับข้อมูลจากมุอัลลัฟชายได้เล่าว่า “หลังจากที่ผมได้เข้ารับอิสลามแล้วผมได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานความเชื่อความศรัทธาของศาสนาอิสลามและหลักปฏิบัติศาสนกิจเช่นการอาบน้ำละหมาด การละหมาดและหลักการดำเนินชีวิตประจำวัน เวลาที่ผมพบปะกับพี่น้องมุสลิมผมจะให้สลามและสัมผัสมือด้วยหากเป็นเพศเดียวกับผม ในช่วงแรก ๆ ผมรู้สึกเขิน ๆ เกร็ง ๆ ตัวเองเวลาที่ทักทายกล่าวสลามและเวลาไปงานบุญ งานมัสยิดผมก็นุ่งใส่หมวกขาวเหมือนผู้ชายมุสลิมทั่วไป ผมไม่ละอายที่จะประกาศตัวและแสดงออกตัวตนของผมในความเป็นมุสลิมในครอบครัว ชุมชนและสังคมที่ผมอาศัยอยู่ได้เห็นและยอมรับในตัวผม ส่วนการปรับตัวผมค่อย ๆ ปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวใหม่และการดำเนินชีวิตประจำวัน รวมถึงปรับตัวในการเปลี่ยนชื่อเดิมมาเป็นชื่อใหม่เป็นชื่อภาษาอาหรับเพื่อให้เกิดความเคยชิน การปรับตัวในเรื่องอาหารการกินและการประกอบอาชีพ

ส่วนการปรับตัวกับครอบครัวเดิมนั้นผมยังคงความสัมพันธ์และปฏิบัติกับพ่อแม่ของผมเหมือนเดิมตามขอบเขตที่ศาสนาอิสลามกำหนด ผมกลับไปเยี่ยมพ่อแม่ของผมที่ต่างจังหวัดเป็นปกติ ตามคำแนะนำของอิมามที่ทำพิธีแต่งงาน และให้ความรู้หลักการพื้นฐานอิสลามแก่ผมและผมได้ขอคู่อาจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้พระองค์เปิดประตูและแสงสว่างแห่งทางนำให้พ่อแม่ของผมเข้ารับอิสลามและผมก็มีความหวังและมั่นใจว่าสักวันหนึ่งท่านทั้งสองจะเข้ารับอิสลาม” (สัมภาษณ์ วันที่ 8 ตุลาคม 2560 เวลา 11.30 น.)

2) มุอัลลัฟหญิงคนหนึ่งได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า “หลังจากที่ดิฉันได้เข้ารับอิสลามและแต่งงานอยู่กับสามีแล้ว ดิฉันได้ย้ายมาอยู่กับสามีกันสองคนซึ่งเป็นบ้านที่พ่อแม่สามีของดิฉันปลูกให้อยู่ใกล้ ๆ กันและอยู่ในชุมชนมุสลิมไม่ไกลจากมัสยิด ดิฉันพยายามปรับตัวให้เข้ากับการใช้ชีวิตตามวิถีอิสลาม ปรับตัวกับครอบครัวใหม่ ปรับตัวกับเพื่อนบ้านมุสลิมและชุมชนที่ดิฉันอาศัยอยู่อย่างค่อยเป็นค่อยไป ดิฉันค่อย ๆ ปรับตัวในการแต่งกายและคลุมฮิญาบเมื่อไปงานแต่งงาน งานบุญหรืองานมัสยิด และในขณะที่ออกจากบ้าน แต่ในเวลาทีดิฉันออกไปทำงานในบริษัทดิฉันไม่ได้คลุมฮิญาบ ทำให้การแต่งกายของดิฉันไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนา เนื่องจากบริษัทไม่อนุญาตให้คลุมฮิญาบ อีกทั้งดิฉันต้องปรับตัวในเรื่องอาหารการกิน การกล่าวคำทักทายเมื่อเจอกัน การกล่าวคำอุทาน กล่าวคำขอบคุณต่ออัลลอฮ์ ﷻ และที่สำคัญดิฉันสามารถปรับตัวในการถือศีลอดในเดือนรอมฎอนร่วมกับพี่น้องมุสลิมได้ในช่วงแรก ๆ ดิฉันคิดว่าไม่สามารถถือศีลอดได้แน่ แต่ก็ได้รับคำแนะนำจากสามีและครอบครัวของสามีว่าพยายามและอดทนตั้งเจตนาว่าดิฉันถือศีลอดเพื่ออัลลอฮ์ ﷻ สุดท้ายดิฉันก็ปรับตัวได้และถือศีลอดครบถ้วน

ส่วนการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของดิฉันนั้น ดิฉันเชื่อว่าเมื่อตัดสินใจเปลี่ยนศาสนาเดิมมาสู่ศาสนาใหม่คือศาสนาอิสลามแล้ว ดิฉันจะต้องมีความชัดเจนในการแสดงออกในความเป็นมุสลิมในการนำชีวิตจริงออกไปใช้ในสังคม ดิฉันมีความภาคภูมิใจในความเป็นมุสลิมคนหนึ่ง ดิฉันได้ค้นพบศาสนาที่แท้จริง ดิฉันไม่ละอายที่จะแสดงออกและสื่อสารให้ผู้คนรอบข้างในสังคมได้รับรู้ว่าดิฉันเป็นมุสลิม ทำให้ผู้อื่นที่ไม่รู้จักดิฉันได้รับทราบและรู้อย่างมั่นใจว่าดิฉันเป็นมุสลิมเพื่อเขาจะได้รู้จักดิฉันและเป็นพี่น้องมุสลิมร่วมกับดิฉันอย่างมั่นใจ” (สัมภาษณ์ วันที่ 15 ตุลาคม 2560 เวลา 11.00 น.)

จากคำพูดที่มุอัลลัฟชายและหญิงได้เล่าให้ผู้วิจัยได้ฟังเกี่ยวกับการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมนั้นสรุปได้ว่า การปรับตัวและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟนั้น เพื่อปกป้องบอกให้ผู้อื่นรู้ว่าตนเองเป็นมุสลิม มีการปรับเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธา และปรับเปลี่ยนความคิดและวัฒนธรรมเดิม ๆ ก่อนเข้ารับอิสลามในเรื่องการแต่งกายเดิม ๆ ตามแฟชั่นนิยมสู่การแต่งกายแบบสตรีมุสลิม มีการคลุมฮิญาบสวยงามถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ซึ่งการปรับตัวของมุอัลลัฟจากกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์นั้นเป็นลักษณะการปรับตัวที่ค่อยเป็นค่อยไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทยกรณีศึกษา: มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ความรู้ในด้านหลักการศรัทธา แนวคิดทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและการศึกษาข้อมูลภาคสนามของผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด รายละเอียดดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนิกตามหลักการอิสลาม
2. เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
3. เพื่อศึกษาการเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
4. เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

คำถามการวิจัย

1. สาเหตุที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามคืออะไร
2. พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุอัลลัฟ
3. มุอัลลัฟจะปรับตัวและสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมใหม่กับครอบครัว ชุมชน และสังคมมุสลิมอย่างไร
4. วิถีชีวิตมุอัลลัฟทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี ค.ศ.2007 - 2017 มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ อย่างไร

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย การปรับตัว การสื่อสารอัตลักษณ์ของมออัลลัฟโดยเฉพาะในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรับทราบถึงความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักคุณธรรมจริยธรรมของมออัลลัฟ
3. ผลการวิจัยสามารถเป็นองค์ความรู้ใหม่ของผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนทำโครงการอบรมมออัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันและอื่น ๆ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องนี้ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนหลัก ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เพื่อทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมแนวคิด หลักคำสอนของอิสลามที่เกี่ยวข้องกับความรู้และความเข้าใจในหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมของอิสลามรวมถึงการปรับตัว พฤติกรรมและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิม โดยค้นคว้าจากตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เพื่อนำไปเรียบเรียงวิเคราะห์และสังเคราะห์
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย ซึ่งกำหนดขอบเขตเชิงพื้นที่เฉพาะพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ และตรัง โดยขอบเขตของเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย อิสลามเป็นศาสนาแห่งการตะอวะฮ์นียาม ความหมายและวิธีการตะอวะฮ์ หลักแห่งทางนำ การเข้ารับอิสลามของชนในยุคอดีตและยุคปัจจุบัน
3. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บรวบรวม ทั้งหมดโดยอาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ และนำเสนอผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์เพื่อตอบคำถามการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาดังกล่าวได้องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์และโจทย์การวิจัย โดยสรุปได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนิกตามหลักการอิสลาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

อิสลามเป็นศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ เป็นศาสนาแห่งการประกาศสู่สังฆกรรมของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ เพื่อให้เอกภาพต่อพระองค์ อีกทั้งให้มนุษย์รู้จักและศรัทธาต่อพระองค์เพียงองค์เดียวปราศจากภาคีใด ๆ ด้วยวิธีการที่แยบยล เพียบพร้อมด้วยวิทย์ปัญญา และบทเรียนอันดีงาม การตะอวะฮฺเป็นภารกิจของมุสลิมทั้งรายบุคคลและองค์คณะ นอกเหนือจากนั้น อิสลามได้นำเสนอวิธีการตะอวะฮฺที่มีความงดงามและสมบูรณ์ยิ่ง และบ่งบอกถึงความหมายของตะอวะฮฺ ความประเสริฐของตะอวะฮฺ ข้อบัญญัติ เป้าหมาย มารยาทและบุคลิกภาพของนักตะอวะฮฺและวิธีการตะอวะฮฺให้แก่ชนต่างศาสนิกซึ่งอิสลามมีวิธีการ ดังนี้ 1) ตะอวะฮฺด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน 2) ตะอวะฮฺด้วยสภาพหรือเชิงประจักษ์ 3) ตะอวะฮฺด้วยการสงเคราะห์ 4) ตะอวะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

อย่างไรก็ตาม การตะอวะฮฺแก่ชนต่างศาสนิกที่จะประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมืองค์กรหลักรับผิดชอบดูแล อันได้แก่ มัสยิด โรงเรียน สมาคม มูลนิธิ องค์กร กลุ่มต่างๆ ที่ทำงานตะอวะฮฺ สื่อสารมวลชน เป็นต้น

การเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่การศรัทธา การให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ นั้นเป็นภารกิจที่มีเกียรติและมีความสำคัญที่สุดที่บรรดาศาสนทูตของพระองค์ ได้ประกาศเรียกร้องเชิญชวนหมู่ มวลมนุษยชาติสู่การศรัทธาและภักดีต่ออัลลอฮฺ ﷻ ด้วยวิทย์ปัญญาและบทเรียนอันดีงาม ดังนั้น เมื่อการตะอวะฮฺเป็นภารกิจของบรรดานบีของอัลลอฮฺ ﷻ แล้ว ย่อมส่งผลให้แก่มุสลิมทั้งรายบุคคลและองค์คณะจะต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับภารกิจดังกล่าวอย่างที่สุด เพราะเป็นกิจที่ได้รับบัญชาจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ทำหน้าที่ดังกล่าว เช่น นบีมุฮัมมัด ﷺ มีคำสั่งจากอัลลอฮฺ ﷻ ให้ประกาศเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่การศรัทธาและให้เอกภาพต่ออัลลอฮฺ ﷻ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น

เมื่อการตะอวะฮฺเป็นภารกิจที่สำคัญอย่างยิ่งแล้ว จึงเป็นหน้าที่สำหรับนักตะอวะฮฺต้องนำเสนออิสลามแก่ชนต่างศาสนิกด้วยวิธีการที่สร้างแรงจูงใจและเกิดความประทับใจต่ออิสลามไม่ว่าจะเป็นการตะอวะฮฺด้วยคำพูด การกระทำ การแสดงออก จรรยา มารยาทที่งดงาม ดังนั้น ภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ ก็คือ การกำชับให้ปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ และละทิ้งละวางในสิ่งที่พระองค์ทรงห้าม ที่ครอบคลุมถึงเรื่องหลักความเชื่อความศรัทธา การปฏิบัติศาสนกิจและกิจการงานต่าง ๆ รวมถึงในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยมีเป้าหมายหลักคือการนำมนุษย์ออกจากความมืดบอดสู่แสงสว่าง นำเสนอและอธิบายหลักธรรมคำสอนของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ ให้มนุษย์พบความกระจ่างชัดและความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ด้วยเหตุนี้อัลลอฮฺ ﷻ ทรงสรรเสริญผู้ที่ทำหน้าที่ในภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ และพระองค์ได้กำหนดภารกิจแห่งการตะอวะฮฺโดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ซึ่งได้จากอายะฮ์อัลกุรอาน ดังนี้

1) เป็นหน้าที่ของมุสลิมรายปัจเจกบุคคล ในการรับผิดชอบภารกิจแห่งการตะอวะฮฺ โดยยืนยันทันจากอายะฮฺอัลกุรอาน อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿كُنْتُمْ حَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ...﴾

(Al عمران: 110)

ความว่า “พวกเจ้านั้น เป็นประชาชาติที่ดียิ่งซึ่งถูกให้อุบัติขึ้นสำหรับ มนุษยชาติ โดยที่พวกเจ้าใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และศรัทธาต่ออัลลอฮฺ...”

(บางส่วนจาก อาล อิมรอน: 110)

2) เป็นหน้าที่ขององค์คณะ (ญะมาอะฮฺ) กล่าวคือเป็นการกำชับให้กระทำการที่ถูกต้อง และยับยั้งมิให้กระทำการที่ไม่ถูกต้อง ดังกล่าวนั้น ถือว่าเป็นหนึ่งในภารกิจแห่งการตะอวะฮฺสู่แนวทางของอัลลอฮฺ พระองค์ทรงตรัสว่า

﴿وَلَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

(Al عمران: 104)

ความว่า “และจงให้มีขึ้นจากพวกเจ้า ซึ่งกลุ่มชนหนึ่งที่จะเรียกร้องไปสู่ความดีงาม และสั่งใช้ให้ปฏิบัติสิ่งที่ชอบ และห้ามปรามมิให้ปฏิบัติสิ่งที่มิชอบ และชนเหล่านั้นแหละคือผู้ได้รับความสำเร็จ”

(อาล อิมรอน: 104)

สิ่งหนึ่งที่นักตะอวะฮฺทุกคนต้องมีความตระหนักและกำหนดเป็นฐานของการตะอวะฮฺ นั่นก็คือหลักแห่งทางนำ (อิตายะฮฺ) จากอัลลอฮฺ ﷻ ซึ่งพระองค์ทรงกำหนดสภาวะการณ์แล้วทรงชี้แนะแนวทางแก่มนุษย์เนื่องด้วยอิตายะฮฺเป็นแก่นแกนอันสำคัญที่จะทำให้คน ๆ หนึ่งได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากพระองค์ให้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามถึงแม้มนุษย์จะทุ่มเทความเพียรพยายามในการตะอวะฮฺสู่สัจธรรมของอัลลอฮฺ ﷻ ครั้งแล้วครั้งเล่าก็ตาม หากไม่ได้รับการชี้แนะและแสงสว่างจากหลักแห่งทางนำของพระองค์แล้ว แน่แท้บุคคลเหล่านั้นย่อมตกอยู่ในสภาพแห่งความมืดมนอวิชาเช่นเดิม

สิทธิเสรีภาพของมนุษย์เป็นสิ่งที่อิสลามให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องด้วยความเชื่อความศรัทธาเป็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ด้วยเหตุนี้เอง อิสลามจึงไม่อนุญาตในการรุกรานบีบบังคับให้ผู้หนึ่งผู้ใดเข้ามายอมรับนับถือศาสนาอิสลาม แต่อิสลามเป็นศาสนาที่ประกาศเรียกร้องเชิญชวน

มนุษย์เข้ามาศึกษาถึงคำสอนของศาสนาอิสลามอันบริสุทธิ์ ซึ่งเปิดพื้นที่กว้างสำหรับมนุษยชาติ เพื่อนำมาเป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการเลือกนับถือมาเป็นสรณะ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ ...﴾

ความว่า “ไม่มีการบังคับใด ๆ (ให้นับถือ) ในศาสนาอิสลาม”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 256)

เมื่ออิสลามเป็นศาสนาที่เปิดพื้นที่ทางความคิด ความเชื่อ ความศรัทธาให้แก่มนุษย์ในการเลือกนับถือศาสนาโดยไม่มีการบีบบังคับใด ๆ แล้ว อิสลามจึงได้นำเสนอวิธีการและรูปแบบการตะอวะฮฺหลากหลายวิธีการเพื่อเป็นช่องทางให้แก่บุคคลทั่วไปที่สนใจอิสลามเข้ามาศึกษา ดังนั้น ผลพวงแห่งความสำเร็จในการเผยแผ่อิสลามในสมัยของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ยุคสมัยเคาะลีฟะฮฺทั้งสี่ ในยุคสมัยถัดมาจนถึงยุคปัจจุบันนี้ มีหลากหลายรูปแบบตามบริบทของพื้นที่และสังคมยุคสมัยที่เอื้ออำนวย

การตะอวะฮฺอิสลามด้วยวิธีการต่าง ๆ นั้นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเผยแผ่ (ดาอีย์) ทุกคนที่จะต้องศึกษาถึงวิธีการตะอวะฮฺที่ถูกต้องและเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเจตนารมณ์ที่ได้วางไว้ อัลลอฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ﴾

(يوسف: 108)

ความว่า “จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด นี่คือนำทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่ อัลลอฮฺอย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉัน และมหาบริสุทธิ์แห่งอัลลอฮฺฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี”

(ยฺซุฟ: 108)

นัยแห่งอายะฮฺนี้ แสดงถึงความครอบคลุมในรูปแบบและวิธีการตะอวะฮฺ อัลลอฮฺ ﷻ ได้บัญญัติการตะอวะฮฺที่วางอยู่บนฐานแห่งความถูกต้องนั้นต้องสอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการของท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ที่ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับงานตะอวะฮฺ โดยมีกระบวนการ ขั้นตอน วิธีการ รูปแบบ พันธกิจ และเป้าหมายเพียงหนึ่งเดียว คือ การเชิญชวนสู่อัลลอฮฺ ﷻ และอยู่บนพื้นฐานของอะกีดะฮฺที่ถูกต้องปราศจากการอุตริกรรมและการตั้งภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น นักดาอีย์จำเป็นต้องมีความพร้อมในการทำงานตะอวะฮฺ โดยมีรูปแบบวิธีการตะอวะฮฺ ดังต่อไปนี้

1. การตะอวะฮฺด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียน (دعوة بالمقال)

การตะอวะฮ์ด้วยคำพูดหรืองานประพันธ์และงานเขียนนั้นเป็นวิธีการตะอวะฮ์ชั้น
พื้นฐานที่ท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ได้นำมาใช้ในการเผยแผ่อิสลามสู่มวลมนุษยชาติ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا﴾

(الأعراف: 158)

ความว่า “จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า โอ้มนุษย์ทั้งหลาย แท้จริงฉัน
คือเราะสุลของอัลลอฮ์มายังพวกท่านทั้งหลาย”

(อัลอะอฺรอฟ: 158)

คำพูดมีบทบาทสำคัญยิ่งในการตะอวะฮ์มนุษยชาติสู่การน้อมรับสัจธรรมซึ่งมีอิทธิพล
ต่อผู้ฟังอย่างมาก การตะอวะฮ์โดยใช้วิธีการพูดนั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงสำนวน สำเนียงให้เหมาะสมกับ
เรื่องที่จะนำเสนอและกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้เกิดความกระจำจังและเข้าใจอย่างตรงประเด็น

การเขียนหนังสือเป็นวิธีการตะอวะฮ์อีกรูปแบบหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมาก ดังที่ท่านนบีมุ
ฮัมมัด ﷺ ได้ทำการประกาศตะอวะฮ์แก่กษัตริย์และผู้นำประเทศต่าง ๆ เช่น กษัตริย์แห่งอิรัก กษัตริย์
แห่งเปอร์เซีย กษัตริย์แห่งอียิปต์ เป็นต้น และบรรดาบรรพชนในอดีตก็ได้ใช้วิธีนี้ในการตะอวะฮ์
เช่นเดียวกัน เช่น ครั้งที่อิมามเอาซาอียฺได้ส่งสารถึงข้าหลวงใหญ่แห่งเมืองซาม เกี่ยวกับรัฐบาลอิสลาม
จะต้องดำเนินการรักษาสีทธิประโยชน์ของชนต่างศาสนิกที่อยู่ภายใต้การปกครองของตน การเขียนหรือ
การประพันธ์หนังสือ จึงเป็นรูปแบบและวิธีการสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการตะอวะฮ์ เพื่อถ่ายทอดสู่
สาธารณชนได้ชัดเจน โดยไม่จำกัดกลุ่มบุคคล ไม่จำกัดอายุ ไม่จำกัดเวลา โดยเฉพาะผู้ที่สนใจอิสลาม ก็
สามารถศึกษาอิสลามได้ด้วยตนเอง อีกทั้งการแปลตำราหรือหนังสืออิสลามสู่ภาษาต่าง ๆ ก็เป็นการแผ่
ขยายวิชาการอิสลาม เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นคนต่างภาษาได้เรียนรู้และเข้าใจอิสลามได้ถูกต้อง

ในยุคปัจจุบันการตะอวะฮ์มีหลากหลายช่องทาง ที่สามารถสื่อสารถึงผู้รับสารได้
รวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สื่อออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นสื่อชนิดหนึ่งที่ยอดคนมุสลิมควรที่จะนำมา
เป็นสื่อหลักในการเผยแผ่อิสลามให้แก่ผู้สนใจอิสลามไปทั่วโลก การสื่อสารในสังคมมุสลิมนั้นถือเป็นตัว
หลักในการเผยแผ่อิสลามอิสลามที่ถูกต้อง และเป็นบ่อเกิดในการพัฒนาทางด้านความคิดและสังคม
ดังนั้น การประกาศตะอวะฮ์ผ่านสื่อต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในองค์กรมุสลิมให้คุ้มค่า เพื่อให้เกิด
ประสิทธิผลในการทำงานเพื่อการเผยแผ่อิสลาม

2. การตะอวะฮ์ด้วยสถานการณ์ บริบท สภาพการณ์หรือเชิงประจักษ์

การตะอวะฮ์ด้วยสถานการณ์หรือเชิงประจักษ์ (الدعوة بالحال) เป็นการตะอวะฮ์ที่ดำเนินไป
ตามบริบทในตัวของมันเอง เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ของอิสลามและพฤติกรรมของมุสลิม
อย่างแท้จริงเช่นความสะอาดของมัสยิด หอมน้ำของมัสยิด และความมีระเบียบวินัย จรรยา มารยาทของ

มุสลิม นอกเหนือจากนั้น การตะอวะฮฺเชิงประจักษ์มีตัวชี้วัดบ่งบอกถึงอัตราการเติบโตของประชากรมุสลิม ผลจากชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามและได้แต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิง เป็นต้น (Abd al-Karim Zidan, 1976: 91) รวมถึงในประเทศไทยในปัจจุบันมีมัสยิดจำนวนมาก มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย มีพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลามที่ควบคุมดูแลคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและคณะกรรมการมัสยิด และมีสื่อต่าง ๆ ทั้งสิ่งตีพิมพ์ หนังสือ ตำราการเรียนรู้อิสลามและสถานีโทรทัศน์มุสลิม 24 ชั่วโมง ที่เป็นสื่อในการตะอวะฮฺให้ประจักษ์แก่สังคมโดยภาพรวมตามบริบทนั้น ๆ

3. การตะอวะฮฺด้วยการสงเคราะห์

การตะอวะฮฺด้วยการสังคมสงเคราะห์ (مُعَاوَنَةٌ سَلَامِيَّةٌ) เป็นการตะอวะฮฺวิธีหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นว่า อิสลามเป็นศาสนาแห่งความเมตตาธรรมและเอื้ออาทรสงเคราะห์แก่มนุษยชาติทั้งหมดไม่มีเส้นแบ่งทางชาติพันธุ์และศาสนา เช่น การสร้างโรงพยาบาล ศูนย์บำบัดยาเสพติด มีสวัสดิการสังคม เช่น ซะกาต ดูแลเด็กกำพร้า ให้ทุนการศึกษาแก่บุคคลที่ด้อยโอกาสในสังคม ช่วยเหลือแม่หม้าย และผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นต้น

4. การตะอวะฮฺด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี

การตะอวะฮฺเชิงปฏิบัติด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี (مُعَاوَنَةٌ بِالسُّلُوكِ) ถือว่าเป็นการทำงานตะอวะฮฺในเชิงรุกในการขจัดและลบล้างสิ่งไม่ดีในสังคม หรือสิ่งที่ขัดแย้งกับอิสลามและสร้างศูนย์กลางแห่งความดีควบคู่กันไป ในอันที่จะขับเคลื่อนให้งานตะอวะฮฺได้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลบนพื้นแผ่นดินที่อยู่อาศัยในทุก ๆ ด้าน โดยผู้นำต้องเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้ตาม ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

ดังนั้น การเผยแผ่อิสลามในประเทศไทยของนักวิชาการศาสนาในประเทศไทยทุกระดับชั้นนั้น ก็เพื่อให้ชนต่างศาสนิกเกิดความสนใจศึกษาเรียนรู้อิสลาม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นหน้าที่ที่นักวิชาการศาสนาจะต้องคำนึงถึงรูปแบบ วิธีการ จรรยาบรรณของนักเผยแผ่และนำแนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺและทฤษฎีหลักแห่งทางนำ (ฮิदाเยฮฺ) มาเป็นกรอบในการปฏิบัติภารกิจที่ยิ่งใหญ่นี้ให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ที่ 2 สาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า ชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่เปลี่ยนการนับถือศาสนาเดิมที่ตนเองนับถืออยู่นั้นได้เข้ามารับอิสลาม จึงเรียกบุคคลนั้นว่า “มุอัลลัฟ” ซึ่งคำนี้เป็นคำที่ปรากฏในอัลกุรอาน อัลลอลฮฺ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ فُلُؤُهِمْ وَفِي
الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴾

(التوبة: 60)

ความว่า “แท้จริงท่านทั้งหลาย นั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และ
บรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้
ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนีสิน
ล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็น
บัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้
ทรงปรีชาญาณ”

(อัตเตาบะฮ์: 60)

คำว่า “ الْمُؤَلَّفَةُ فُلُؤُهِمْ ” (อัลมูอัลละพะติ กุลูบุฮุม) จากอายะฮ์ดังกล่าวข้างต้นหมายถึง
กลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการทำให้หัวใจของพวกเขาเกิดความอบอุ่นเป็นกันเองต้องการการปลอบประโลม
และที่פקพิงทางจิตใจด้วยการเข้าสู่อิสลามหรือด้วยการทำให้เกิดความมั่นคงในการเป็นอิสลามมิคฆน
ดังนั้น มูอัลลัฟถือเป็นกลุ่มคน 1 ใน 8 จำพวกที่มีสิทธิรับชะกาต (Yusuf al-Qaradawi, 1994: 2/636)

ในปัจจุบัน มูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง
มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วในแต่ละปีเนื่องด้วยสังคมมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันมีการขยายตัวเป็น
สังคมเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีธุรกิจท่องเที่ยวและการโรงแรมมากมาย ทำให้วิถีชีวิตของ
ผู้คนเปลี่ยนไป รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้คนที่นับศาสนาต่างกันอย่างเสรี

สังคมมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในปัจจุบันในบางชุมชนเป็นสังคมเมืองเป็นชุมชน
แออัดเนื่องจากมีชนต่างศาสนิกจากภูมิลำเนาอื่นเข้ามาเช่าที่พักอาศัยจำนวนมากเพื่อประกอบอาชีพใน
สถานประกอบการต่าง ๆ บริษัทห้างร้านและโรงแรมเป็นต้น เมื่อลูกหลานของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอัน
ดามันออกไปทำงานในสถานประกอบการเดียวกันส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์รู้จักกันคบหากันมีความ
ใกล้ชิด ยิ่งนานวันก็แปรเปลี่ยนเป็นความรักระหว่างคนสองคนที่นับถือศาสนาต่างกัน ด้วยปัจจัยดังกล่าว
ข้างต้นนี้เอง จึงเป็นเหตุให้มูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เข้ารับอิสลามเนื่องจากสาเหตุการ
แต่งงานเป็นส่วนใหญ่

มูอัลลัฟชายและหญิงกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดสมัครใจพึงพอใจและมีความยินดีในการเข้ารับ
อิสลามโดยไม่มีมีการบีบบังคับจากผู้ใดทั้งสิ้นในการกล่าวถ้อยคำสองประโยคเพื่อยืนยันในความเป็น
มุสลิม ถ้อยคำสองประโยคคือ “อัสฮะดุอัลลา อิลาฮา อิลัลลลอฮ์ วะอัสฮะดุอันนะมุฮัมมัดร์ เราะสุ

ลุลลอลฮฺ” ความว่า “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณตนว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด นอกจากอัลลอลฮฺ ﷻ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นศาสนทูตของอัลลอลฮฺ ﷻ ” สองประโยคดังกล่าวนี้ เพื่อยืนยันในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ และได้รับการตั้งชื่อใหม่เป็นชื่อมุสลิมมุอัลลัฟหญิงทำการคลุมทิวาบาเพื่อแสดงออกในอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมและมุสลิมะฮฺของมุอัลลัฟเอง

มุอัลลัฟมีความประทับใจในตัวของมุสลิมเดิมที่ได้คบหารู้จักกันมีความประทับใจมีจุดหมายในชีวิตที่จะใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน จึงเป็นแรงบันดาลใจให้มุอัลลัฟสนใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม มุอัลลัฟบางคนได้ศึกษาเรียนรู้อิสลามมาก่อนจากอิมามหรือครูสอนศาสนาเมื่อตนเองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามแล้วจึงตัดสินใจเข้ารับอิสลาม

หลังจากที่มุอัลลัฟเข้ารับอิสลามแล้วจิตใจมีความมั่นคงมีศรัทธามั่นในอิสลามแล้ว มุอัลลัฟก็นำสามีหรือภรรยากลับไปเยี่ยมพ่อแม่ ญาติพี่น้อง ครอบครัวเดิมในภูมิลำเนาของตน ส่วนใหญ่แล้วมุอัลลัฟได้อธิบายให้ครอบครัวเดิมของตนได้รับความเข้าใจถึงเหตุผลในการเปลี่ยนศาสนาที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

การที่มุอัลลัฟกลับไปเยี่ยมครอบครัวเดิมนำพาภรรยาหรือสามีที่เป็นมุสลิมกลับไปเยี่ยมครอบครัวนั้น เป็นการเผชิญกับการท้าทายอย่างมากสำหรับมุอัลลัฟในการอธิบายให้แก่ครอบครัวเดิมของตนให้มีความเข้าใจและยอมรับในเหตุผลที่ตนเองได้เปลี่ยนศาสนาเพื่อไม่ให้พ่อแม่โกรธเคืองและเสียใจแม้ว่าในช่วงแรกครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟไม่ค่อยยินดีและยอมรับในการเปลี่ยนศาสนาของตนเองก็ตามแต่เมื่อเวลาผ่านไปประยะหนึ่งพื้นที่การยอมรับก็เข้าสู่ภาวะปกติ

ส่วนท่าทีของครอบครัวมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันต่อลูกเขยหรือลูกสะใภ้ที่เป็นมุอัลลัฟนั้น ส่วนใหญ่แล้วในสังคมปัจจุบันให้การยอมรับในฐานะที่มุอัลลัฟเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่ได้ประกาศตัวเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม เนื่องจากมุอัลลัฟส่วนใหญ่ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกฎระเบียบข้อบังคับที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดได้ประกาศให้ทุกมัสยิดจัดการเรียนการสอนและการอบรมให้แก่มุอัลลัฟอย่างทั่วถึง

ดังนั้น การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่แล้วด้วยสาเหตุจากการแต่งงานซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีหลักแห่งการตะวะฮฺฮฺในเชิงบริบทและสถานการณ์และที่สำคัญนักตะวะฮฺฮฺทุกคนจะต้องมีความตระหนักและกำหนดเป็นฐานของการตะวะฮฺฮฺ นั่นก็คือหลักแห่งทางนำ (อิดายะฮฺ) จากอัลลอลฮฺ ﷻ ซึ่งพระองค์เป็นผู้ทรงชี้แนะแนวทางให้แก่มนุษย์เนื่องด้วยอิดายะฮฺเป็นแก่นแกนอันสำคัญที่จะทำให้คน ๆ หนึ่งได้รับแสงสว่างแห่งทางนำจากพระองค์ให้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ที่ 3 การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของอิสลามที่เป็นส่วนที่สำคัญในการวิจัยเกี่ยวกับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อและหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม ผู้วิจัยนำเสนอองค์ประกอบหลักของอิสลาม ประกอบด้วย หลักความเชื่อ (อะกีดะฮฺ) และการศรัทธา (อีมาน) หลักปฏิบัติ (อิบาดะฮฺ) และหลักจริยธรรม (อัคลาภ) ดังนี้

หลักความเชื่อ (อัล-อะกีดะฮฺ) ในอิสลาม

ผู้วิจัยนำเสนอทัศนะของอิบนุตัยมียะฮฺ (Ibn Taimiyah) ซึ่งเป็นนิยามที่มีความหมายใกล้เคียงคัมภีร์อัลกุรอาน และสุนนะฮฺของท่านเราะสูลุลลอฮฺ ท่านได้กล่าวว่า อะกีดะฮฺ คือองค์ความรู้หนึ่งที่ถูกระบุไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอาน และอัสนุนนะฮฺ เกี่ยวกับเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพระเจ้า การเป็นนบี และสิ่งเร้นลับ ประการดังกล่าวนี้เป็นความรู้ที่อยู่บนฐานแห่งความเชื่อความศรัทธาอย่างแน่นแฟ้น ได้แก่ การศรัทธาต่อพระเจ้า บรรดาเทวทูต บรรดาศาสนทูต วันโลกหน้า การกำหนดสภาวะการณ์ความดี-ความชั่ว และบรรดาสีงเร้นลับทั้งหมด (Ibn Taimiyah, 1999: 87)

จากนิยามข้างต้นจึงกล่าวได้ว่า อะกีดะฮฺ หรือหลักความเชื่อ จากนิยามข้างต้นแสดงถึงความหมายทางภาษาและทางวิชาการนั้นมีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น อันเป็นหลักการที่ถูกต้องที่มนุษย์นำสิ่งนั้น ๆ มายึดเหนี่ยวจนเกิดความศรัทธาอย่างมั่นคง ซึ่งเป็นหลักความเชื่อและการยึดมั่นของอะฮฺลุลสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ โดยปราศจากสงสัยและแคลงใจใด ๆ โดยเหตุนี้เอง หลักความเชื่อของอิสลามถือเป็นศูนย์รวมในบรรดาข้อบัญญัติที่อัลลอฮฺ ﷻ ประทานลงมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องมั่นในศรัทธาโดยไม่มีการสงสัยเคลือบแคลงใจใด ๆ ทั้งสิ้น

ส่วนหลักการศรัทธา (อัลอีมาน) นั้น อิบนุตัยมียะฮฺ ปราชญ์มุสลิมได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความหมายของการศรัทธาตามหลักวิชาการได้อย่างลึกซึ้งและครอบคลุม ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางของกลุ่มอะฮฺลุลสุนนะฮฺ วัลญะมาอะฮฺ เพราะเป็นการให้ความหมายการศรัทธาที่สอดคล้องและครอบคลุมหลักฐานต่าง ๆ ทั้งจากอัลกุรอานและสุนนะฮฺอย่างชัดเจน โดยให้ความหมายว่า การอีมานต้องประกอบไปด้วยความเชื่อมั่นด้วยจิตใจ การยอมรับด้วยวาจา และการปฏิบัติด้วยร่างกาย ทั้งนี้ถือว่าการเชื่อมั่นด้วยจิตใจ คือ รากฐานที่สำคัญที่สุดของการศรัทธาแม้ว่าจะไม่มีผู้ใดล่วงรู้ก็ตามแต่อัลลอฮฺ ﷻ ย่อมล่วงรู้และทรงตอบแทนผลแห่งการกระทำตามความรอบรู้อย่างของพระองค์ ดังนั้น ความศรัทธา (อัลอีมาน) จึงเป็นความเชื่อที่สถิตมั่นในหัวใจโดยปราศจากความสงสัย ติดตามด้วยการเปล่งวาจาออกมาเพื่อยืนยันถึงความเชื่อนั้นและปฏิบัติตามความเชื่อนั้นด้วยสรีระร่างกาย” ความศรัทธาจึงมีองค์ประกอบหลัก 3 ประการคือ มโนกรรม (ความเชื่อในจิตใจ) วจกรรม (การเปล่งวาจาซึ่งจะยืนยัน) และกายกรรม (การปฏิบัติทางกายภาพ)

จากนิยามของหลักความเชื่อ (อัลอะกีดะฮฺ) และความศรัทธา (อัลอีมาน) ที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้นสะท้อนให้เห็นว่า หลักความเชื่อ (อัลอะกีดะฮฺ) ของอิสลามนั้นเป็นเครื่องมือในการยืนยันอย่างมั่นคงต่อหลักการศรัทธา (อัลอีมาน) โดยวางอยู่บนพื้นฐานหลักการศรัทธา 6 ประการ อันได้แก่

(1) การศรัทธาต่ออัลลอฮ์ หมายถึงเชื่อมั่นศรัทธาอันแน่วแน่ว่า อัลลอฮ์นั้นทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้าของทุกสรรพสิ่ง และพระองค์ผู้ทรงหนึ่งเดียวเท่านั้นในการกราบกรานโดยปราศจากภาคีใด ๆ ทั้งสิ้น (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:37)

(2) การศรัทธาต่อบรรดามลาอิกะฮ์ หมายถึง หลักศรัทธาที่มุสลิมทุกคนต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสร้างมลาอิกะฮ์ให้เป็นกลุ่มที่อยู่ในปวงบ่าวที่ภักดีและปฏิบัติตามสิ่งที่พระองค์ทรงใช้ ไม่ฝ่าฝืนคำสั่งห้ามของพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ และลักษณะของมลาอิกะฮ์นั้นถูกบังเกิดมาจากรศมี มีจำนวนมากไม่มีผู้ใดทราบจำนวนนอกจากอัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้น สามารถจำแลงกายได้และลักษณะอื่นๆ อีกหลายประการ ดังนั้น บรรดามลาอิกะฮ์ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้มอบหมาย และจะไม่ฝ่าฝืนสิ่งใด ๆ ที่นอกเหนือจากคำสั่งของอัลลอฮ์ ﷻ ตามที่ได้รับมอบหมาย (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:42)

(3) การศรัทธาต่อบรรดาคัมภีร์ต่าง ๆ หมายถึง การเชื่อมั่นศรัทธาว่าอัลลอฮ์ ﷻ นั้น พระองค์ทรงประทานบรรดาคัมภีร์ซึ่งเป็นพระดำรัสของพระองค์ลงมาให้กับบรรดาศาสนทูต เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการประกาศศาสนาและเป็นข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่ถูกระบุไว้ และบรรดาคัมภีร์ที่สำคัญ ได้แก่ คัมภีร์อัลเตวารอฮ์ถูกประทานให้แก่ชนบีมุซา ﷺ คัมภีร์อัลอินญีลให้แก่ชนบีอีซา ﷺ สะบูรให้แก่ชนบีดาวิด ﷺ คัมภีร์อัลกุรอานให้แก่ท่านชนบีมุฮัมมัด ﷺ เป็นต้น (Abu Bakr al-jazaeziy , 1976: 44)

(4) การศรัทธาต่อบรรดาเราะสุล หมายถึง อัลลอฮ์ ﷻ ได้แต่งตั้งบรรดาศาสนทูตของพระองค์ในทุกยุคทุกสมัยและทุกประชาชาติ เพื่อนำบทบัญญัติของอัลลอฮ์ ﷻ มาประกาศเชิญชวนกลุ่มชนนั้น ๆ สู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ และภักดีต่อพระองค์ ปราศจากภาคีใด ๆ และเชื่อมั่นว่าบรรดาเราะสุลมีความซื่อสัตย์ เป็นที่ไว้วางใจได้ ทำหน้าที่เผยแผ่พร้อมแสดงหลักฐานยืนยันจากอัลลอฮ์ ﷻ ให้กับมวลมนุษยชาติ (Abu Bakr al-jazaeziy ,1976:48)

(5) การศรัทธาต่อวันอาคิเราะฮ์ หมายถึง การเชื่อมั่นศรัทธาต่อเรื่องราวของวันสุดท้าย อันเป็นวันแห่งการฟื้นคืนชีพ เป็นโลกแห่งชีวิตหลังความตาย เป็นชีวิตที่นัรันด์และสมบุรณ์ยิ่ง เป็นโลกแห่งการตอบแทน ดังนั้น มุสลิมทุกคนจะต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า วันอาคิเราะฮ์จะต้องเกิดขึ้นตามที่อัลลอฮ์ ﷻ ทรงสาธยายไว้ในอัลกุรอานอย่างแน่นอน และจากคำบอกเล่าของท่านเราะสุล ﷺ โดยผ่านหะดีษของท่านเกี่ยวกับชีวิตหลังความตาย ปรากฎการณ์แห่งการฟื้นคืนชีพ เรื่องราวการสอบสวนในหลุมฝังศพและการฟื้นคืนชีพ การชุมนุมในมะหซ์ร์ การคิดบัญชีการสอบสวนความดีความชั่ว สะพานสระน้ำ トラซัง สวรรค์ และนรก เป็นต้น (Dhamiriyah, 1989: 121)

(6) การศรัทธาต่ออกอู้อะและกอดัร หมายถึง การศรัทธาต่ออากฎสฎาวการณซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่พระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ทรงกำหนดให้แก่ทุกสรรพสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นความสุข ความทุกข์ การมีชีวิต ความตายและอื่น ๆ ทั้งปวงนั้น อยู่ในกรอบและพระประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งต่าง

ๆ เหล่านี้ทั้งหมดนั้นอัลลอฮ์ ﷻ ได้บันทึกไว้ในแผ่นจารึกที่ถูกรักษาแห่งพระองค์ (อัล-เลาหฺ อัล-มะหฟูซฺ) (Dhamiriyah, 1996: 129)

ดังนั้น การศึกษาการเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามด้านหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีองค์ประกอบหลักของอิสลามและแนวคิดหลักสังคมและวิถีชีวิตมุสลิม

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 3 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตอย่างมีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของมุอัลลัฟมาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ดังนี้

1) มุอัลลัฟได้เรียนรู้จากอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ในชุมชนนั้นๆ และบางคนไปรับการอบรมที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด ซึ่งผลจากการที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้ารับการอบรมทำให้มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด มีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีชีวิตประจำวัน

การที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้หลักความเชื่อความศรัทธาซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของศาสนาจากอิสลาม และครูสอนศาสนานั้นทำให้มุอัลลัฟได้รับทราบถึงจุดเปลี่ยนระหว่างสองศาสนา คือ ศาสนาอิสลามและศาสนาเดิมที่มุอัลลัฟเคยนับถือมาก่อน เกี่ยวกับความเชื่อเรื่องพระเจ้าโดยที่มุอัลลัฟกลุ่มที่ผ่านการเรียนรู้และอบรมก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานนั้นได้เปลี่ยนความเชื่อเดิมในเรื่องการกราบไหว้บูชาวัตถุมงคล และรูปเจไรต์ต่าง ๆ มาสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียวและกราบไหว้พระองค์เพียงองค์เดียวเท่านั้น และความเชื่อในเรื่องสังสารวัฏมาสู่ความเชื่อในหลักแห่งการฟื้นคืนชีพในวันโลกหน้าและชีวิตหลังความตาย

มุอัลลัฟได้ละทิ้งความเชื่อเดิมเกี่ยวกับเรื่องกฎแห่งกรรมที่ตนเองเคยเชื่อว่ากรรมของแต่ละคนนั้นเป็นการกระทำไว้แต่ชาติปางก่อนจึงต้องมารับกรรมในโลกนี้ ดังนั้นเมื่อมุอัลลัฟเข้ารับอิสลามแล้ว เขาจะต้องเชื่อมั่นศรัทธาว่า อัลลอฮ์ ﷻ พระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนดสภาวะการณ์และการลิขิตเป็นไปตามความรู้อันสมบูรณ์ของพระองค์ทั้งสิ้น สิ่งใดที่พระองค์ประสงค์บังเกิดขึ้นมา สิ่งนั้นก็จะต้องเกิดขึ้นตามความประสงค์ของพระองค์และสิ่งใดที่พระองค์ไม่ประสงค์สิ่งนั้นย่อมไม่เกิดขึ้น

2) มุอัลลัฟบางคนซึ่งมีจำนวนน้อย ได้ศึกษาเรียนรู้พื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักจริยธรรมจากอินเทอร์เน็ต หนังสือ สื่อโทรทัศน์ภาคมุสลิมและยูทูบทำให้มุอัลลัฟได้รับความรู้ความเข้าใจในระดับหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกับผู้ที่ผ่านการเรียนรู้และอบรมหลักสูตร โดยเฉพาะ ในขณะที่เดียวกัน มีมุอัลลัฟส่วนหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ไม่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมหลักสูตรจากอิมามและครูสอนศาสนาแต่อย่างใดเลย อีกทั้งไม่ได้ศึกษาหลักการของศาสนาอิสลามผ่านสื่อต่าง ๆ แต่อย่างใดเลย ทำให้มุอัลลัฟไม่มีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธาหลักปฏิบัติหลักจริยธรรมและหลักการดำเนินชีวิตประจำวัน เพียงแต่มุอัลลัฟได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคใน

วันแต่งงานหรือก่อนหน้านั้นเพียงไม่กี่วันเท่านั้น หลังจากนั้นมุอัลลัฟก็ชักนำสามีหรือภรรยาไปประกอบอาชีพในสถานประกอบการบริษัทหรือโรงแรมและพักอาศัยในชุมชนที่ห่างไกลจากชุมชนมุสลิม หรือบางครั้งมุอัลลัฟได้มาพักอาศัยในชุมชนมุสลิม แต่มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่ให้ความสำคัญและสนใจเกี่ยวกับการศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามแต่อย่างใดเลย แต่เมื่อถึงวันสำคัญทางศาสนาอิสลามเช่นวันอีดิลฟิฏรีและวันอีดิลอัฎฮา มุอัลลัฟก็จะกลับไปเยี่ยมครอบครัวของสามีหรือภรรยาและได้ไปร่วมละหมาดวันอีด เป็นการปฏิบัติเพียงแค่การสังเกตและปฏิบัติตามคนรอบข้าง จากท่าทางอิริยาบถของการละหมาด แต่การอ่านบทต่าง ๆ ในละหมาดนั้น มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่สามารถอ่านได้ แต่ปฏิบัติการละหมาดด้วยท่าทางรูปแบบภายนอกเท่านั้น

หลังจากที่มุอัลลัฟชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมเกี่ยวกับพื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม สิ่งทะเลาะ ทะรอม และวิถีชีวิตประจำวันตามหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้มีความเข้าใจในหลักการและเกิดความตระหนัก ส่งผลให้เกิดการปรับเปลี่ยนความเชื่อเดิม ๆ และพิธีกรรมในเทศกาลและวันสำคัญต่าง ๆ สู่หลักความเชื่อความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ด้วยการอธิบายให้ครอบครัวเดิมได้รับทราบและเข้าใจถึงหลักการของศาสนาอิสลาม ในสิ่งที่อนุญาตให้ปฏิบัติได้และปฏิบัติไม่ได้ รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ขัดต่อหลักการของศาสนาอิสลาม แต่ในส่วนของ การปรนนิบัติและทำความดีต่อพ่อแม่สานสัมพันธ์กับญาติพี่น้องนั้น เป็นปกติเช่นเดิมในการยื่นหยัดสานต่อ ดังที่เคยปฏิบัติมาก่อนหน้านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้วามุอัลลัฟที่ได้เรียนรู้และผ่านการอบรมหลักการของศาสนาอิสลามแล้วก็ตาม ก็มีมุอัลลัฟบางคนพบกับปัญหาในการปฏิบัติตัวตามหลักการของศาสนาอิสลามและการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งมีเหตุปัจจัย ดังนี้

1) ตัวของมุอัลลัฟเอง

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อย พบว่า มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้กล่าวปฏิญาณตนสองประโยคประกาศตัวเข้ารับอิสลาม เพื่อต้องการสมรสกับมุสลิมชายหรือหญิงซึ่งเป็นการเข้ารับอิสลามด้วยภาวะจำยอมหรือเหตุผลที่ต้องมีความรับผิดชอบในพฤติกรรมของตนเอง เนื่องจากตัวเองไม่มีความตั้งใจตั้งแต่แรกที่จะเข้ารับอิสลาม แต่จำเป็นต้องเข้ารับอิสลามเพื่อให้สามีหรือภรรยาของตนเองซึ่งเป็นมุสลิมได้ยื่นหยัดบนหลักการของศาสนาอิสลามที่กำหนดให้มุสลิมต้องแต่งงานกับมุสลิมด้วยกัน มุสลิมกลุ่มนี้มีความแตกต่างกับมุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่มีความพร้อมที่จะเข้ารับอิสลามด้วยการเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจนเกิดความเข้าใจ และมั่นใจว่าตนเองจะเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธาเดิมมาสู่การศรัทธาในศาสนาอิสลามได้ ซึ่งมุอัลลัฟกลุ่มที่มีการเตรียมพร้อมเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามก่อนการแต่งงานหรือหลังแต่งงานก็ตาม ย่อมมีความรู้ความเข้าใจอิสลามได้ดีกว่ากลุ่มมุอัลลัฟที่เข้ารับอิสลามด้วยภาวะจำยอม อีกทั้งมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่ได้ผ่านการเรียนรู้การอ่านอัลกุรอานและ

ท่องจำอัลกุรอานเลย ส่งผลให้ไม่สามารถอ่านและท่องจำอัลกุรอานอายุขัยต่าง ๆ ที่จะต้องนำมาใช้ในการละหมาด

2) ภาวะแวดล้อมทางครอบครัว

การดำเนินชีวิตของมุอัลลัฟในครอบครัวใหม่จะมีวิถีชีวิตและการปฏิบัติตนที่แตกต่างจากครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟทั้งในหลักความเชื่อ การปฏิบัติ การดำเนินชีวิตประจำวันและการบริโภค ดังนั้น มุอัลลัฟที่แต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิงและเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวของมุสลิมที่มีสภาพแวดล้อมเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ก็จะมีผลในเชิงบวกกับมุอัลลัฟที่อาศัยอยู่ในครอบครัวดังกล่าวที่มีความเคร่งครัดตามไปด้วย หากครอบครัวใดไม่เข้มแข็งไม่มีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามแล้ว ก็อาจส่งผลกระทบต่อมุอัลลัฟที่อาศัยอยู่ในครอบครัวนั้น ๆ ปล่อยปละละเลยในเรื่องหลักการของศาสนาอิสลามเช่นเดียวกัน เนื่องด้วยสามีหรือภรรยาของมุอัลลัฟหรือบุคคลในครอบครัว และบรรยากาศภายในครอบครัวนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมพฤติกรรมและการแสดงออกในความเป็นมุสลิมที่ดีมีความเคร่งครัดหรือไม่เคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟนั้น ขึ้นอยู่กับบรรยากาศของครอบครัวนั้น ๆ เป็นสำคัญ

3) บริบทของชุมชนและสังคม

การที่มุอัลลัฟออกจากวัฒนธรรมเดิมของตนก้าวข้ามสู่วัฒนธรรมอิสลามซึ่งเป็นวัฒนธรรมใหม่ของมุอัลลัฟนั้นอาจเกิดปัญหาการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม ซึ่งมุอัลลัฟจะต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมใหม่ ดังนั้น มุอัลลัฟสามารถเรียนรู้และปรับตัวได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพื้นฐานส่วนบุคคล บริบทของชุมชนและสังคม เช่น บุคลิกนิสัย ทักษะคิด และการสนับสนุนจากบุคคลในชุมชนหรือสังคมที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่

วัตถุประสงค์ที่ 4 การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟ

กระบวนการปรับเปลี่ยนของการดำเนินชีวิตอันส่งผลต่อความรู้สึก ทำให้เกิดการวิตกกังวลและไม่สบายใจอาจเกิดขึ้นกับมุอัลลัฟในช่วงต้น ซึ่งการปรับตัวของมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากสาเหตุดังต่อไปนี้

1. ความคับข้องใจอันเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่ถูกขัดขวางไม่สามารถบรรลุสู่เป้าหมายได้โดยมีสาเหตุมาจากองค์ประกอบส่วนบุคคลที่เป็นลักษณะทางกายภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม เช่น ดิน ฟ้า อากาศ เป็นต้น และคุณลักษณะทางจิตใจ เช่น ความเชื่อมั่นในตนเอง และสาเหตุจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเช่นการเลือกคบเพื่อน เป็นต้นความคับ
2. ความขัดแย้งเกิดจากสภาพจิตใจหรือความรู้สึกที่บุคคลหนึ่งต้องตัดสินใจเลือกเป้าหมายหรือสิ่งที่ต้องการเพียงอย่างเดียวทั้ง ๆ ที่ความต้องการมีความปรารถนาหลายอย่างพร้อม ๆ กันแต่มีความจำเป็นต้องเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. ความกดดันเกิดจากสิ่งที่บีบบังคับให้บุคคลต้องกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีอิทธิพลต่อการปรับตัวของบุคคล ด้วยสาเหตุจากตัวบุคคลที่สังคมได้กำหนดขึ้นมา เช่น กฎเกณฑ์ ระเบียบข้อบังคับ กฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

ส่วนคำว่า “อัตลักษณ์” ตามพจนานุกรมภาษาอังกฤษ-ไทย มาจากคำว่า “Identity” คือ อัตลักษณ์หมายถึงสิ่งที่เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของคนหรืออื่นๆ อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่เกี่ยวข้องกับบุคคล สังคม ชุมชน เชื้อชาติ ภาษา สีผิว และศาสนา ฯลฯ ซึ่งในแต่ละสังคมย่อมมีวัฒนธรรม กิจกรรม กรรมวิธี และวิถีชีวิตเฉพาะตัว ถือเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของกลุ่มชนนั้น ๆ ที่มีความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ สีผิว ภาษา และอื่น ๆ ที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของมนุษย์ที่พระองค์อัลลอฮ์ได้สร้างขึ้นมาน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก จากการศึกษา “อัตลักษณ์” ที่ปรากฏในอัลกุรอานนั้น อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْوَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ﴾

(الحجرات: 13)

ความว่า “โอ้มนุษย์ชาติทั้งหลาย แท้จริงเราได้สร้างพวกเจ้าจากเพศชาย และเพศหญิง และเราได้ให้พวกเจ้าแยกเป็นเผ่า และตระกูลเพื่อจะได้รู้จักกัน แท้จริงผู้ที่มีเกียรติยิ่งในหมู่พวกเจ้า ณ ที่อัลลอฮ์นั้นคือผู้ที่มีความยำเกรงยิ่งในหมู่พวกเจ้า แท้จริงอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้อย่างละเอียดถี่ถ้วน”

(อัลหุญรอต: 13)

อายะฮ์อัลกุรอานข้างต้นได้บ่งชี้ถึงความเป็นพระผู้ทรงสร้างของอัลลอฮ์ ﷻ ในการสร้างมนุษย์ขึ้นมา มีทั้งเพศชายและเพศหญิงที่แตกต่างกัน มีสถานะความเป็นคู่ครองระหว่างทั้งสอง และพระองค์ ได้สร้างมนุษย์ขึ้นมาให้มีสีผิว ภาษาที่แตกต่างกัน และหลากหลายชาติพันธุ์ ดังกล่าวนั้น สะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของมนุษย์ชาติที่มีความแตกต่างกันเนื่องด้วยภูมิประเทศ สถานที่ สิ่งแวดล้อม และอื่น ๆ ตลอดจนยอมรับในความเป็นตัวตน และการแสดงออกในตัวตนให้คนกลุ่มอื่นในสังคม ให้เห็นถึงความแตกต่างและไม่เหมือนกัน โดยเหตุนี้ อัตลักษณ์จึงเกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ทั้งระหว่างบุคคลภายในสังคมและภายในตัวบุคคลเองเพื่อนำมาปรับใช้ภายใต้เงื่อนไขที่ต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของเวลาและพื้นที่ อัตลักษณ์จึงอาจถูกกำหนดขึ้นได้ตามตำแหน่งแห่งที่ของบุคคล โดยสังคม จึงกล่าวได้ว่า อัตลักษณ์กับสังคมเป็นเรื่องที่ต้องยึดโยงเชื่อมต่อกัน เพราะว่าเมื่อนิยามอัตลักษณ์แล้วจะต้องมีการอ้างอิงกับสังคมอยู่เสมอ

ดังนั้น ทฤษฎีการปรับตัวและแนวคิดอัตลักษณ์สะท้อนให้เห็นว่า การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมออัลล์ฟให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมกับสังคมใหม่และสังคมเดิมของตนเองนั้นเป็นสิ่งที่มออัลล์ฟต้องแสดงออกตัวตนในอัตลักษณ์ของความเป็นมุสลิมให้ประจักษ์แก่สังคมเพื่อเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพแวดล้อมที่รายรอบและวิถีชีวิต ด้วยปัจจัยดังกล่าวนี้เองจึงเป็นเหตุให้มออัลล์ฟต้องปรับตัวเพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงในชีวิตของตนเอง

จากการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 4 โดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและสังเกตการณ์มีส่วนร่วมในการลงพื้นที่ของผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนศาสนาไม่ว่าจะเป็นศาสนาใดก็ตามเป็น การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของคน ๆ หนึ่งและอาจส่งผลให้ผู้ที่เปลี่ยนศาสนา เปลี่ยนแปลงความคิดและทัศนคติต่อชีวิตของตนเองอย่างสิ้นเชิง เฉกเช่นมออัลล์ฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่แล้วได้มีการปรับตัวในด้านต่าง ๆ เพื่อสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเอง ทำให้การเปลี่ยนศาสนาของมออัลล์ฟนั้น ส่งผลให้เกิดการปรับตัวทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและในระดับ สาธารณะ ดังนั้นการปรับตัวในลักษณะส่วนบุคคลของมออัลล์ฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปมี ดังนี้

1) การปรับตัวในเรื่องหลักความเชื่อและศรัทธา

การเปลี่ยนศาสนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางความเชื่อและความศรัทธา อันเป็นการเปลี่ยนแปลงความเชื่อเดิมของตนเองที่เคยศรัทธากราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์และนับถือพระเครื่องมาสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว ด้วยการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีมออัลล์ฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยยังคงรับเอาคำสอนบางประการหรือบางส่วนของศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อนเช่นการถือฤกษ์ถือยาม การผูกข้อมือ เป็นต้น มาถือปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เนื่องจากมออัลล์ฟกลุ่มนี้หลังจากการแต่งงานแล้วก็ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพิ่มเติม อีกทั้งพักอาศัยในชุมชนที่ห่างไกลและขาดการปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมุสลิม โดยเหตุนี้เอง การเปลี่ยนศาสนาของมออัลล์ฟจึงส่งผลอันใหญ่หลวงต่อการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและ สาธารณะเพื่อดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมมุสลิมได้อย่างมีความสุข มีเกียรติและภาคภูมิใจ อีกทั้งได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิมในฐานะที่ได้เปลี่ยนศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือสู่ศาสนาอิสลามอย่างสมบูรณ์แบบ

2) การปรับตัวในการเรียนรู้หลักคำสอนและหลักปฏิบัติของอิสลาม

มออัลล์ฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดหลังจากที่ได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว ได้เข้ารับการอบรมกับอิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดที่มออัลล์ฟพักอาศัยอยู่หรือสังกัดเป็นสัปปุรุขม์สมัยนั้นๆ มีการปรับตัวให้เข้ากับครอบครัวและชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับหลักการพื้นฐานและหลักปฏิบัติของอิสลาม ฟีกหัดอ่านภาษาอาหรับ สุเราะฮ์อัลฟาตีหะฮ์ อัดตะชะฮุด สุเราะฮ์ต่างๆของอัลกุรอาน เพื่อนำมาใช้ในการอ่านขณะปฏิบัติละหมาด

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้มุสลิมส่วนใหญ่ เกิดการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ทางภาษาและถ้อยคำที่มุสลิมเคยกล่าวออกมาในวาระต่าง ๆ ก่อนหน้าที่จะเข้ารับอิสลามเช่นถ้อยคำ “พุทธโธ” “คุณพระช่วย” เมื่อมุสลิมได้ศึกษาเรียนรู้และมีความเข้าใจในหลักคำสอนของอิสลามแล้วทำให้เขาเกิดการปรับเปลี่ยนถ้อยคำเดิมๆที่เขาเคยกล่าวมาก่อน สู่ถ้อยคำตามวิถีอิสลาม เช่น อะอูซุบิลลาฮฺ อินชาอัลลอฮฺ มาฮาอัลลอฮฺ อัลฮัมดุลิลลาฮฺ เป็นต้น

3) การปรับตัวในเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม

หลังจากมุสลิมได้เรียนรู้หลักคำสอนของอิสลามเกี่ยวกับเรื่องอาหารเครื่องดื่ม สิ่งที่อิสลามอนุมัติและต้องห้ามแล้ว มุสลิมส่วนใหญ่ก็ได้ปรับตัวเรื่องอาหารการกิน จากเดิมเคยรับประทานเนื้อสุกรและสัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการเชือดอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ชนิดต่างๆ สู่การรับประทานอาหารทะเลที่อิสลามอนุมัติ เนื่องจากมุสลิมต้องปฏิบัติตามกฎข้อห้ามของอิสลามอย่างเคร่งครัด เช่นเรื่องอาหารและเครื่องดื่ม อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุสลิมกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเรียนรู้หลักการของศาสนาเลย มีความเข้าใจผิดคิดว่าอิสลามห้ามรับประทานเนื้อสุกรเพียงอย่างเดียว ส่วนอาหารอื่นๆหรือสัตว์ชนิดอื่น ๆ รับประทานได้หมด แม้ไม่ได้ผ่านการเชือดที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามก็ตาม ดังนั้น มุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน หลังจากที่ได้เข้ารับการอบรมศึกษาเรียนรู้แล้ว มุสลิมมีความรู้มีความเข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนค่านิยมเดิมและทัศนคติในเรื่องการบริโภคให้ถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลาม โดยผ่านการศึกษาเรียนรู้และอบรมจากศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด เพื่อยืนยันสถานะความเป็นมุสลิมอย่างแท้จริงของมุสลิมเอง

4) การปรับตัวในพฤติกรรมกรดำเนินชีวิตประจำวัน

มุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด หลังการเปลี่ยนศาสนาเดิมมาสู่ศาสนาอิสลามแล้ววิถีชีวิตประจำวันของมุสลิม เกิดการปรับเปลี่ยนไปตามหลักการและคำสอนของศาสนาอิสลาม มุสลิมที่ได้ผ่านการศึกษาและอบรมแล้วจะมีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักว่าตนเองจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต นับตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับอิสลามไปจนกระทั่งนาที่สุดท้ายของชีวิต ดังนั้นมุสลิมแต่ละคนจะต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของศาสนาอิสลามที่ถูกกำหนดเอาไว้ ด้วยการเป็นมุสลิมที่ดีปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนากำหนด พยายามแสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลาม และที่สำคัญมุสลิมจะต้องละทิ้งอย่างสิ้นเชิงจากพฤติกรรมที่ตนเองเคยกระทำมาก่อน ก่อนเข้ารับอิสลามเช่นการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาล ซื่อห่วย การพนันทุกรูปแบบ การดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด การผิดประเวณี การบนบานศาลเจ้ากล่าวต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคยศรัทธาเชื่อถือ การแขวนพระเครื่อง ตะกรุด ผูกข้อมือ การถือฤกษ์ถือยาม การใช้คำอุทานว่าพุทธโธ คุณพระช่วยเหล่านี้ เป็นต้น

5) การปรับตัวในเรื่องการประกอบอาชีพ

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ที่ผ่านการเรียนรู้เกี่ยวกับ บทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว จะมีความรู้ความเข้าใจ เกิดความตระหนักว่า บทบัญญัติของศาสนาอิสลามนั้น ได้กำหนดให้มุสลิมดำเนินธุรกรรมและประกอบอาชีพที่สุจริตถูกต้องและเป็นอาชีพที่อิสลามอนุมัติเท่านั้น และมุอัลลัฟก็ทราบดีว่ามีอาชีพหลายชนิดเป็นที่ต้องห้ามสำหรับมุสลิมเช่นขายสุกร ขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ขายล็อตเตอรี่ ปล่อยเงินกู้เพื่อกินดอกเบี้ยและอาชีพอื่นๆหลายชนิดที่อิสลามห้าม ดังนั้นมุอัลลัฟที่ได้ศึกษาเรียนรู้บทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว ก็จะทำให้เกิดความตระหนักและกลัวในความบาป จึงเป็นเหตุให้เขาต้องปรับตัวและเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เช่นคนที่เคยขายเนื้อสุกรก็อาจจะเปลี่ยนไปขายเนื้อวัว เนื้อไก่หรือขายปลาแทน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยที่ไม่ได้ผ่านการอบรมเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามมาเลย ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมของเขายังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้สอดคล้องกับหลักการของศาสนาอิสลามแต่อย่างใดเลย เพียงแต่เขาได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคเพื่อเป็นถ้อยคำยืนยันในการเข้ารับอิสลามเท่านั้น

6) การปรับตัวในเรื่องการแต่งกาย

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดที่ผ่านการอบรมเรียนรู้เกี่ยวกับ บทบัญญัติของศาสนาอิสลามแล้ว จะมีความเข้าใจและเกิดความตระหนักว่าศาสนาอิสลามมีข้อบัญญัติ เรื่องการแต่งกายสำหรับผู้ชายและผู้หญิง ซึ่งอิสลามได้กำหนดการแต่งกายสำหรับมุสลิมชายนั้น จะต้องปกปิดร่างกายตั้งแต่เหนือสะดือลงมาจนเลยหัวเข่า ส่วนผู้หญิงจะต้องปกปิดร่างกายมิดชิดยกเว้น ใบหน้าและฝ่ามือทั้งสอง เนื่องด้วยการแต่งกายของผู้ชายและผู้หญิงตามหลักการอิสลามนั้นมี วัตถุประสงค์สำคัญคือเพื่อปกปิดสิ่งที่ละอายและพึงสงวนของร่างกาย ด้วยเหตุนี้ มุอัลลัฟที่เปลี่ยน ศาสนาเดิมสู่ศาสนาใหม่จึงต้องปรับตัวในเรื่องการแต่งกายให้ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเทศกาลสำคัญ ๆ เช่นวันอีดิลฟิฏรี อีดิลอัฎฮาหรือในการละหมาดวันศุกร์และ ในวาระสำคัญอื่น ๆ มุอัลลัฟชายสามารถปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมการแต่งกายได้อย่างเหมาะสม เช่น มุสลิมจะนุ่งโสร่งหรือใส่ติ๊บบ สวมหมวกขาวเมื่อออกไปละหมาดวันศุกร์ ละหมาดอีดทั้งสองหรืองานบุญต่าง ๆ เพราะเป็นวัฒนธรรมและธรรมเนียมนิยมของชุมชนนั้น ๆ ซึ่งมุอัลลัฟส่วนใหญ่สามารถปรับตัวได้ไม่มีปัญหาและไม่เกิดอุปสรรคแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นการแต่งกายที่เป็นธรรมเนียมนิยมปฏิบัติตามวาระโอกาสเท่านั้น

แต่ปัญหาและอุปสรรคในการแต่งกายนั้นมักจะประสบกับมุอัลลัฟหญิงมากกว่า มุอัลลัฟชายเนื่องจากมุอัลลัฟหญิงส่วนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านประกอบอาชีพตามสถานประกอบการ โรงแรมบริษัทห้างร้านหรือสถานที่อื่น ๆ จึงเป็นอุปสรรคในการคลุมหิญาบแต่เมื่อเลิกงาน กลับมาอยู่ที่บ้านมุอัลลัฟหญิงกลุ่มนี้ก็จะคลุมหิญาบ แต่งตัวมิดชิด และเมื่อไปร่วมงานการกุศลมัสยิดงานแต่งงานหรืองานอื่น ๆ มุอัลลัฟหญิงก็จะคลุมหิญาบแต่งชุดยาวสวยงามสีสันต่าง ๆ ตามวาระและโอกาส อย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟชายกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยยังคงนุ่งกางเกงขาสั้นใส่สร้อยคอทอง ส่วน

ผู้หญิงไม่คลุมหน้าแต่ชุดนุ่งสั้นเป็นวิถีชีวิตประจำวัน ทั้งนี้เนื่องจากมุสลิมกลุ่มนี้ไม่ได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพิ่มเติมหลังจากการแต่งงาน อีกทั้งไปเช่าบ้านพักอาศัยอยู่ในชุมชนที่ไม่มีมุสลิมเลย แต่บางคนอาศัยอยู่กับครอบครัวมุสลิมเดิม แต่ครอบครัวไม่ได้สนใจเรียนรู้หลักการของศาสนา ไม่ปฏิบัติศาสนกิจที่จำเป็นในชีวิตประจำวันเลย เช่นการละหมาดฟรฎู 5 เวลาเป็นต้น จึงเป็นเหตุให้ครอบครัวห่างไกลจากบรรยากาศของอิสลาม เกิดการปล่อยปละละเลยการดำเนินชีวิตในครอบครัวออกนอกรอบหลักการและวิถีชีวิตของอิสลาม

7) การปรับตัวในเรื่องการเปลี่ยนชื่อ

จากการศึกษามุสลิมกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดพบว่า มุสลิมทุกคนได้รับการเปลี่ยนชื่อเป็นชื่อมุสลิมในวันที่ประกาศตนเข้ารับอิสลามหรือวันแต่งงานนั้น มีความยินดีและภาคภูมิใจกับชื่อใหม่และชีวิตใหม่ของตนเอง เนื่องจากมุสลิมได้เรียนรู้และรับทราบจากบุคคลอื่นถึงวัฒนธรรมอิสลามเกี่ยวกับความสำคัญของชื่อมุสลิม ทำให้มุสลิมยอมรับและปรับตัวได้กระทั่งเกิดความเคยชินกับชื่อใหม่ของตนเองและสามารถแสดงออกในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏแก่สาธารณชนได้ ดังนั้นชื่อใหม่ของมุสลิมนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอิสลามและสังคมที่มุสลิมอาศัยอยู่ อีกทั้งมีความสำคัญต่อค่านิยมของครอบครัวชุมชนและสังคมที่มุสลิมเข้ามาเป็นสมาชิกอีกด้วย ในฐานะที่มุสลิมเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิมที่สะท้อนให้เห็นว่าชื่อนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่ผูกพันกับศาสนาอิสลาม เพราะมุสลิมมีความตระหนักว่า ชื่อนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจะถูกเรียกขานมนุษย์มารับการพิพากษาในวันกิยามะฮ์

แม้ว่ามุสลิมชายและหญิงในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด สามารถปรับตัวในด้านต่างๆได้และสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏออกมาทั้งในระดับบุคคลและสาธารณะได้ก็ตาม สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่มุสลิมให้ความตระหนักก็คือจุดยืนเกี่ยวกับการจัดการศพหลังจากที่ตนเองได้เสียชีวิตไป จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พบว่า มุสลิมทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าเมื่อตนเองเสียชีวิตไปให้อิมามหรือบุคคลในครอบครัวจัดการศพให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการและไม่อนุญาตให้ครอบครัวเดิมของตนนำศพไปจัดการทำพิธีกรรมตามศาสนาเดิมที่ตนเองเคยนับถือมาก่อน และมุสลิมส่วนใหญ่ได้เสนอให้มีหนังสือสำคัญ เป็นคำยินยอมและลายเซ็นของมุสลิมเองปรากฏในหนังสือสำคัญ เพื่อเป็นหลักฐานยืนยันในการจัดการศพของมุสลิมตามหลักการของศาสนาอิสลาม โดยหนังสือสำคัญฉบับนี้ออกจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดนั้นๆเพื่อประกาศให้ทุกมัสยิดยึดถือหนังสือสำคัญฉบับดังกล่าวนำมาเป็นหลักฐานต่อไป

ส่วนการแสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ในลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปนั้น มีปัจจัยเกื้อหนุนดังนี้

1) ความเป็นชุมชนมุสลิม

ถึงแม้ว่ามุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดจะอาศัยอยู่ท่ามกลางคนส่วนใหญ่ที่นับถือศาสนาพุทธที่มีความแตกต่างกันทั้งความเชื่อ ทัศนคติ ประเพณี วัฒนธรรมและศาสนา แต่ความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของชาวไทยมุสลิมสามารถที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ และมีความเข้าใจต่อมิติต่างๆในความแตกต่าง ดำรงสถานะในการอยู่ร่วมกันกับชนต่างศาสนิกได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ มุอัลลัฟยังสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมและอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมในด้านหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรม เพื่อให้มุอัลลัฟมีจิตสำนึกในความเป็นมุสลิมที่ชัดเจน โดยผ่านการปลูกฝังจากหลักการของอิสลาม ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของมุสลิม และมุอัลลัฟในชุมชนนั้น ๆ อีกทั้งในแต่ละชุมชนมุสลิมมีองค์ประกอบหลักคืออิมามซึ่งเป็นผู้นำศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำแห่งจิตวิญญาณที่มีบทบาทสำคัญยิ่ง และในชุมชนมุสลิมทุกแห่งหนต้องมีมัสยิด ซึ่งถือว่าเป็นสัญลักษณ์อันโดดเด่น ประกอบด้วยศูนย์อบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด เป็นสถาบันที่อบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติศาสนกิจและส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมของอิสลาม ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ทำให้มุอัลลัฟประสบความสำเร็จในการแสดงออกในความเป็นมุสลิมก็คือความตระหนักในคุณค่าแห่งความเป็นมุสลิม มีการใฝ่รู้ใฝ่เรียนและใส่ใจในหลักการศาสนาอิสลามของมุอัลลัฟเอง

2) พฤติกรรมของมุอัลลัฟ

จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟส่วนใหญ่มีความตระหนักและเห็นคุณค่าต่อตนเองในความเป็นมุสลิม ทำให้มุอัลลัฟแสดงพฤติกรรมตามแนวทางของอิสลามและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมด้วยความสมัครใจ พร้อมทั้งจะปรับเปลี่ยนไม่ยึดติดกับพฤติกรรมเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมาก่อน ก่อนที่จะเข้ารับอิสลามเช่นการบนบานศาลเจ้า การแขวนพระเครื่อง ตะกรุด ผูกข้อมือ การถือฤกษ์ถือยาม ซื่อห่วย สลากกินแบ่ง การพนันทุกรูปแบบ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด รับประทานเนื้อสุกร สัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการเชือดอย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม ใส่ทอง ใส่ผ้าไหมและการใช้คำอุทานว่า คุณพระช่วย พุทโธ เป็นต้น

จิตสำนึกของมุอัลลัฟเป็นสิ่งสำคัญที่มุอัลลัฟจะต้องเริ่มสร้างที่ตัวเองก่อน เพื่อก่อเกิดสำนึกในความเป็นมุสลิมด้วยการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ใช้ และละเว้นสิ่งที่อัลลอฮ์ ﷻ ห้ามโดยมีหลักจริยธรรมเป็นกรอบแห่งการดำเนินชีวิต

3) บทบาทของสมาชิกในครอบครัว

สมาชิกในครอบครัวที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่มีบทบาทสำคัญในการเป็นต้นแบบการสื่อสารในชีวิตประจำวันต่อการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวฝ่ายสามีหรือภรรยาที่เป็นมุสลิม มุอัลลัฟจะใช้การสื่อสารแบบตัวต่อตัวเป็นสำคัญในบทบาทของความเป็นสามี เป็นภรรยา เป็นเขย เป็นสะใภ้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามทำให้มุอัลลัฟได้รับความรักความไว้วางใจและการยอมรับในชีวิตความเป็นมุสลิมจากบุคคลในครอบครัวฝ่ายสามีหรือภรรยาของตนเอง ดังนั้น ครอบครัวจึงมีบทบาทและอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ อารมณ์ ทัศนคติ และ

พฤติกรรมของมุสลิมเป็นอย่างดี ทำให้มุสลิมได้เรียนรู้และสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองเกี่ยวพื้นฐานและบรรยากาศของครอบครัวที่ตนเองได้เข้ามาเป็นสมาชิก

4) ผลที่เกิดจากการเรียนรู้และความเข้าใจ

ผลจากการที่มุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นในชุมชนและสังคมที่มุสลิมอาศัยอยู่ ด้วยการเปิดเผยอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมอย่างภาคภูมิใจ และมุสลิมส่วนใหญ่ที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลในงานวิจัยนี้ เคยนับถือศาสนาพุทธมาก่อน มุสลิมบางคนรู้จักอิสลามอย่างผิวเผินเพียงทราบว่าคนมุสลิมไม่ไหว้พระ ไม่รับประทานเนื้อสุกร ไม่เลี้ยงสุนัขเพียงแค่นั้น แต่มุสลิมบางคนมีความรู้ความเข้าใจในศาสนาอิสลามเป็นอย่างดี เนื่องจากมุสลิมกลุ่มนี้ได้เข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิมที่มีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลาม ดังนั้น ด้วยสภาพการณ์และบริบทที่ต่างกันทำให้มุสลิมแต่ละคนมีความรู้เกี่ยวกับหลักการของศาสนาอิสลามแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้เองมุสลิมที่มีจิตสำนึกรับผิดชอบตนเองว่า เมื่อตนเองต้องเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามเพื่อแต่งงานกับมุสลิมชายหรือหญิงแล้ว จำเป็นที่ตนเองจะต้องเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามและดำเนินชีวิตในฐานะมุสลิมคนหนึ่ง ซึ่งผลจากการที่มุสลิมมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามนี้เอง ทำให้มุสลิมมีเจตคติที่ดีมีความมั่นใจ อีกทั้งภาคภูมิใจในการแสดงออกตัวตนและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองให้ปรากฏทั้งในระดับบุคคลและสาธารณะ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุสลิมในพื้นที่ชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน โดยการวิจัยเชิงเอกสารและเชิงคุณภาพ จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ลักษณะสำคัญของแนวคำสอนและเหตุปัจจัยการเข้ารับอิสลามตามหลักการอิสลาม

ผลการวิจัยพบว่า อิสลามเป็นศาสนาที่มีลักษณะคำสอนที่เชื่อและศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวนั้นคืออัลลอฮ์ ﷻ พระผู้ทรงสร้าง ผู้ทรงวางกฎระเบียบและบริหารทุกสรรพสิ่งในสากลจักรวาล และอิสลามเป็นศาสนาที่เปิดพื้นที่ให้มีความสำคัญเป็นพิเศษในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ ด้วยการเรียกร้องเชิญชวนมนุษยชาติสู่แนวทางของพระองค์ ด้วยวิทย์ปัญญาและคำสอนอันงดงาม เนื่องจากการเรียกร้องสู่อัลลอฮ์ ﷻ ถือเป็นการเคารพภักดี เป็นภารกิจที่มีเกียรติและเป็นแนวทางแห่งความใกล้ชิดต่อพระองค์

หลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมของศาสนาอิสลามนั้น ล้วนเป็นองค์ประกอบหลักของอิสลาม โดยมีเป้าประสงค์และเจตนารมณ์ในการตะอวะฮ์ทั้งสิ้น เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาแห่งการตะอวะฮ์ (เผยแผ่) ตลอดระยะเวลาแห่งการประกาศศาสนาอิสลามของท่านนบี ﷺ

และหลังจากการเสียชีวิตของท่านแล้ว เกิดปรากฏการณ์หนึ่งที่เป็นผลจากการเผยแผ่อิสลามนั้นคือ ปรากฏการณ์ของมูอัลลัฟหรือมุสลิมใหม่ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามยืนยันในการให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ หลังจากนั้นอิสลามก็เกิดการขยายตัวไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลก ก็จะมีเรื่องราวของมูอัลลัฟเกี่ยวข้อง อยู่เสมอ ดังนั้นปรากฏการณ์การเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟจะด้วยสาเหตุการแต่งงานหรืออื่นใดก็ตาม ล้วนแล้วแต่เป็นวิธีการหนึ่งของการตะอวะฮฺ ที่มีทักษะในการโน้มน้าวให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามโดย มีแนวคิดทฤษฎีอิสลามศาสนาแห่งการตะอวะฮฺ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักของทฤษฎี 4 ประการ ที่เป็นเหตุ ปัจจัยเกื้อหนุนในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิก อันได้แก่ปัจจัยทางคำพูด แบบอย่างที่ดี การ สงเคราะห์ บริบทและทางนำ (ฮิเตายะฮฺ) สอดคล้องกับตอเหล็บ โอรามหลง (2556) ผลการวิจัยพบว่า ตะอวะฮฺ คือการประกาศเชิญชวนมนุษยชาติสู่การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ อันเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่และมี เกียรติของนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ด้วยการนำเสนอผ่านคำพูดที่สุภาพอ่อนโยน มีหลักการมีเหตุผล เป็น แบบอย่างที่ดีงามให้แก่ผู้ที่ได้รับการเผยแผ่ให้การช่วยเหลือเกื้อกูลแก่กลุ่มชนนั้นๆ ในด้านต่างๆ เท่าที่มี ความสามารถ และนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ต้องเข้าใจในบริบท สถานการณ์และสภาพแวดล้อมนั้นๆ อย่าง ถ่องแท้ อีกทั้งต้องทุ่มเทความเพียรพยายามและบริสุทธิ์ใจแม้การทำงานในบางครั้งบางโอกาสอาจไม่ ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรก็ตาม อีกทั้งมีความรู้ควบคู่คุณธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดของนักดาอีย์ (นักเผยแผ่) ในการเผยแผ่อิสลาม และสุดท้ายแสงสว่างแห่งชีวิตที่ผู้ได้รับฮิเตายะฮฺ (การชี้ทางนำ) จากอัลลอฮ์ให้เกิดการปรับเปลี่ยนชีวิตของตนเองในด้านต่าง ๆ สุวัถีแห่งสัจธรรมของอิสลาม เรียกบุคคล เหล่านั้นว่า มูอัลลัฟ อันหมายถึง บรรดาบุคคลที่หัวใจของเขาต้องการความอบอุ่นและที่พึ่งพิงโน้มเอียงสู่อิสลาม

ด้วยเหตุนี้ศาสนาอิสลามจึงมีความแตกต่างกับศาสนาอื่น ๆ อย่างเด่นชัด โดยเฉพาะด้าน โครงสร้างพื้นฐานของศาสนา และแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ซึ่งหัวใจของอิสลามก็คือ หลักการ ศรัทธาและหลักปฏิบัติ ชนต่างศาสนิกที่เข้ามารับอิสลามนั้นจึงมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปจากเดิม ต้องปรับตัว ในระดับรากฐานแห่งชีวิต ปรับความรู้สึก เปลี่ยนวิถีดั้งเดิมและอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิม เพื่อให้ สอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การเปลี่ยนศาสนาจัดว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านทางสังคมและ วัฒนธรรมตั้งแต่ระดับรากเหง้าของวิถีคิด รู้เป้าหมายชีวิตและวิถีปฏิบัติที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

5.2.2 สาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

แม้ว่าในปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานใดทำการสำรวจจำนวนชนต่างศาสนิกในประเทศไทยที่ เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลาม เรียกว่า มูอัลลัฟ อย่างเป็นทางการ แต่ก็ประมวลได้ว่า อัตราการขยายตัว ของมูอัลลัฟในประเทศไทยนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ตัวชี้วัดที่สามารถประมวลผลได้ในระดับหนึ่งก็คือ มัสยิดต่าง ๆ ในประเทศไทยมีทะเบียนสัปบุรุษมัสยิดกำกับควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการระบุจำนวน

มุอัลลัฟทั้งหญิงและชายแต่ละมัสยิดซึ่งมีอัตราเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ด้วยจากสาเหตุ 2 ประการ คือ มาจากการแต่งงานกับมุสลิมเดิมในชุมชน และจากความสนใจอิสลามกระทั่งเกิดความศรัทธา

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรัง และระนอง มีจำนวนมุอัลลัฟเพิ่มขึ้นซึ่งมีสาเหตุจากการสมรสกับมุสลิมเดิมที่เป็นชายหรือหญิง อันเนื่องด้วยเหตุปัจจัยหลายประการ อาทิ

1) เกิดการขยายตัวของสังคมกลายเป็นสังคมเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เกิดการพัฒนาทางกายภาพอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการทำธุรกิจ การประกอบอาชีพ การศึกษาและมีความสัมพันธ์ร่วมกันในการทำงานระหว่างมุสลิมกับชนต่างศาสนาในสังคมที่กว้างขึ้น

2) ปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน โดยเฉพาะครอบครัวมุสลิม เปิดพื้นที่ไม่กีดกันมุอัลลัฟ เมื่อเขาตั้งใจเปลี่ยนศาสนาเดิมสู่ศาสนาอิสลาม เพื่อแต่งงานกับมุสลิมเดิม

3) ปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันโดยเฉพาะชุมชนมุสลิม มีทัศนคติในเชิงบวกต่อมุอัลลัฟ ไม่เหมือนในยุคอดีตที่ผ่านมา

4) ในยุคปัจจุบัน สื่อออนไลน์ เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่ง ในการเปิดช่องทางให้ชนต่างศาสนาที่สนใจอิสลามเข้ามาสืบค้นข้อมูลและศึกษาเรียนรู้อิสลามผ่านช่องทางสื่อดังกล่าว

ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เกี่ยวกับการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟพบว่าแตกต่างกัน มุอัลลัฟส่วนใหญ่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุของการสมรสกับมุสลิมเดิม ส่วนมุอัลลัฟอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยมากที่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุการศึกษาเรียนรู้จนเกิดความศรัทธา จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับอัมพร หมายเด็น (2550) ได้กล่าวในรายงานการศึกษาที่น่าสนใจจากการสัมมนาวิชาการนานาชาติที่จังหวัดนครศรีธรรมราชในหัวข้อเรื่อง “พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้ : การวิเคราะห์ความสัมพันธ์และการแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา” พบว่า การเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามของชนต่างศาสนา ในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดภูเก็ต ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุการแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา มีถึงหมู่บ้านละ 20-30 คน ในช่วง 5-10 ปีที่ผ่านมา จำนวนนี้น่าจะใกล้เคียงกับจังหวัดอื่น ๆ ในภาคใต้ตอนบนรวมถึงกรุงเทพมหานคร ส่วนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส มีผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมีจำนวนน้อยมาก ๆ สำหรับปัจจัยหลักๆ ที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนาเข้ารับอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมากขึ้นนั้น สืบเนื่องจากสังคมมุสลิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปเป็นสังคมเมือง ทำให้ชาวมุสลิมมีโอกาสในการพบปะกับชนต่างศาสนาได้มากขึ้นทั้งจากการศึกษาและการทำงาน

จากการที่ผู้วิจัยได้พิจารณาตามแนวคิดอิสลามศาสนาแห่งการตะอะวะฮฺพบว่า การเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นสอดคล้องกับแนวคิดการตะอะวะฮฺในรูปแบบของบริบทและสถานการณ์

5.2.3 การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

ผลการวิจัยพบว่า การเปลี่ยนศาสนาเดิมของมุอัลลัฟสู่ศาสนาอิสลามนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของมุอัลลัฟ เป็นการเปลี่ยนแปลงระบบแห่งชีวิตทั้งหมด ทั้งหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักการปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิต จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า มุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดหลังจากเข้ารับอิสลามทั้งก่อนแต่งงานหรือหลังแต่งงานแล้ว มุอัลลัฟ ส่วนใหญ่ได้ศึกษาเรียนรู้และเข้ารับการอบรมจากแหล่งเรียนรู้หลักของชุมชนมุสลิม คือ อิมามและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดต่าง ๆ และจากสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด การที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้และเข้ารับการอบรม จนกระทั่งมีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อ ความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมอิสลามนั้น ทำให้มุอัลลัฟได้รับทราบและเข้าใจถึงจุดเปลี่ยนระหว่างสองศาสนา คือศาสนาอิสลามและศาสนาเดิมที่มุอัลลัฟนับถือมาก่อน ที่เคยเชื่อและศรัทธาในความศักดิ์สิทธิ์ของวัตถุมงคลและเจว็ดต่าง ๆ มาสู่ความเชื่อในเรื่องการมีพระเจ้า การให้เอกภาพต่ออัลลอฮ์ ﷻ โดยปราศจากภาคีใด ๆ ปฏิเสธความเชื่อในสิ่งสารวิภู มาสู่ความเชื่อเกี่ยวกับชีวิตหลังความตายและโลกอาคิเราะฮ์ ความเชื่อเดิมในเรื่องกฎแห่งกรรมไปสู่ความเชื่อที่ศาสนาอิสลามสอนว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นเป็นกฎแห่งสภาวะการณ์และลิขิตของอัลลอฮ์ ﷻ ทั้งสิ้น

ในขณะที่เดียวกันมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยได้ศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ที่มาจากสื่อออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ต ยูทูบ หนังสือ และสื่อโทรทัศน์ภาคมุสลิม ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้รับความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาในระดับหนึ่งแตกต่างกับมุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมและเรียนรู้จากอิมามและครูสอนศาสนาโดยตรง ถึงอย่างไรก็ตามก็ยังมีมุอัลลัฟกลุ่มหนึ่งซึ่งมีจำนวนน้อยสุดไม่ได้ผ่านการอบรมและเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ใด ๆ เลยเพียงแต่มุอัลลัฟกลุ่มนี้ได้กล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคเข้ารับอิสลามในวันแต่งงานหรือก่อนหน้านั้น และได้รับการตั้งชื่อเป็นชื่อมุสลิมเท่านั้น ทำให้มุอัลลัฟกลุ่มนี้ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการพื้นฐานของศาสนาอิสลามอย่างที่ควรจะเป็น จากการศึกษามุอัลลัฟทั้ง 3 กลุ่มนั้น ผู้วิจัยพบว่ามีความแตกต่างกันในพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมและวิถีชีวิตประจำวัน

ถึงแม้ว่ามุอัลลัฟชายและหญิงในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้ง 3 กลุ่มจะแตกต่างกันด้านพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามก็ตาม แต่มุอัลลัฟก็ยังมียึดมั่นในความเป็นมุสลิมหลังจากที่ตนเองประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว แม้พื้นฐานความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามจะแตกต่างกันก็ตาม มุอัลลัฟเชื่อว่าการเปลี่ยนศาสนาเดิมของตนสู่ศาสนาอิสลามนั้นจะค่อย ๆ ทำให้เขาปรับตัวและศึกษาเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป และเขามีความมั่นใจว่าการเข้ารับอิสลามของเขานั้นจะทำให้การดำเนินชีวิตของตนเองค่อย ๆ ปรับตัวขึ้นเรื่อย ๆ ในความเป็นมุสลิม

ที่ดีได้ในอนาคต ด้วยเหตุนี้เอง มุอัลลัฟส่วนใหญ่ในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันได้เรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามเพื่อให้เกิดความเข้าใจนำไปสู่การปรับเปลี่ยนหลักความเชื่อและพฤติกรรมเดิมของตนเองสู่ความเชื่อความศรัทธาในพระเจ้าองค์เดียวและปฏิบัติศาสนกิจที่ศาสนากำหนดเช่นการละหมาดฟรัฎู 5 เวลา การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน เป็นต้น ส่วนการจ่ายชะกาตทรัพย์สินและการประกอบพิธีฮัจย์นั้น มุอัลลัฟมีความตั้งใจปฏิบัติ แต่ตนเองยังมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะต้องจ่ายชะกาตและไม่พร้อมในด้านกำลังทรัพย์ที่จะเดินทางไปประกอบพิธีฮัจย์ มีความตระหนักในสิ่งที่หะลาล (อนุมัติ) และหะรอม (ต้องห้าม) เกี่ยวกับการบริโภคอาหารเครื่องดื่มและอื่นๆ เป็นต้น จากการศึกษามุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันพบว่า ทุกคนให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันว่าจะยึดมั่นในความเป็นมุสลิม ยึดมั่นในศาสนาอิสลามตลอดไปไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตามในอนาคต เพราะการเปลี่ยนศาสนาเดิมของตนเองนั้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตแม้ว่าตนเองจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักการของศาสนาอิสลามไม่มากก็ตาม จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับมณูญ โต้ะอาจ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย ผลการวิจัยพบว่า ชนต่างศาสนิกที่เปลี่ยนการนับถือจากศาสนาเดิมของตนมานับถือศาสนาอิสลาม อาจเผชิญกับสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามาทดสอบความศรัทธาของตนเอง มุสลิมใหม่จึงต้องศึกษาเรียนรู้ และแสดงออกตัวตนในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏในระดับสาธารณะ จากการศึกษา พบว่า มุสลิมใหม่ทั้งในเขตเมืองและชุมชนชนบทของไทย มีการศึกษาเรียนรู้และแสดงออกในเชิงพฤติกรรมในความเป็นมุสลิม ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของมุสลิมใหม่นั้น มีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของตนเอง รวมถึงการใช้ชีวิตบนพื้นฐานทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตอิสลามร่วมกันในสังคมมุสลิมนั้น ทำให้การแสดงออกในอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่เกิดความมั่นคง

สำหรับหลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของมุอัลลัฟที่เกิดจากการเรียนรู้และผ่านการอบรมนั้น สามารถอธิบายตามหลักการของศาสนาอิสลามได้ในระดับบุคคลได้แก่เรื่องการแต่งกายของมุสลิมชายและหญิงซึ่งศาสนาอิสลามได้วางหลักเกณฑ์ไว้ ด้วยการปกปิดร่างกายที่พึงสงวนตามศาสนบัญญัติ โดยกำหนดให้ผู้ชายต้องปกปิดร่างกายเหนือสะดือจรดเลยหัวเข่า ไม่สวมใส่ทองคำ ส่วนผู้หญิงต้องปกปิดทั่วร่างกายเว้นแต่ใบหน้าและฝ่ามือ ต้องไม่สวมใส่เสื้อผ้าที่บางและรัดรูปซึ่งการแต่งกายนั้นต้องสะอาดไม่ฟุ่มเฟือย ไม่แสดงออกถึงความโอ้อวดและไม่แต่งกายเลียนแบบเพศตรงข้าม ดังนั้นมุอัลลัฟกลุ่มที่มีความรู้ความเข้าใจและมีความเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามก็จะครองตัวบนหลักจริยธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตที่มีความแตกต่างกับมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่มีความเคร่งครัดในการดำเนินชีวิตประจำวันโดยเฉพาะการแต่งกายสำหรับมุอัลลัฟหญิงที่ยังไม่ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม

ส่วนการดำเนินชีวิตของมุอัลลัฟกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้พบปะพูดคุยด้วยนั้น มุอัลลัฟชายมักจะแต่งตัวตามปกติสากลที่คนทั่วไปสวมใส่เช่นใส่เสื้อเชิ้ต เสื้อยืด กางเกงขายาว แต่ในเวลาช่วง

เทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาอิสลาม งานแต่งงาน และงานการกุศลประจำปีของมัสยิด มุอัลลัฟบางคนจะนั่งโสร่ง นั่งใต้ปมสวมหมวกสีขาวหรือสีดำตามวัฒนธรรมของมุสลิมที่ถือปฏิบัติ ส่วนมุอัลลัฟหญิงก็จะสวมใส่หิญาบ ใส่ชุดยาว (ชุดอะบายะฮฺ) สีสันท่าง ๆ ในช่วงเทศกาลและวันสำคัญดังกล่าว จากการสัมภาษณ์มุอัลลัฟหญิงในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด ทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่าเมื่อออกไปทำงานนอกบ้านตามสถานประกอบการ โรงแรม บริษัท ห้างร้าน เป็นต้น ทุกคนต้องนุ่งสั้น ไม่ได้คลุมหิญาบแต่อย่างใด เนื่องจากสถานการณ์และบริบทของสถานที่ไม่เอื้ออำนวยให้ จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับ มนุญ โต้ะอาจ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมใหม่ ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ หลักการพื้นฐานอิสลามของมุสลิมใหม่ในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไไทย นั้น มีความแตกต่างกัน เนื่องจากมุสลิมบางคนให้ความสนใจและให้เวลากับการเรียนการสอนอย่างเต็มที่จากการที่ผู้นำและครูสอนศาสนาประจำมัสยิดได้จัดการเรียนการสอน ให้กับมุสลิมใหม่ทุกวันหยุดของรอบสัปดาห์ และมุสลิมใหม่บางคน ไม่ได้ศึกษาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งไม่ค่อยให้ความสนใจกับการศึกษาเท่าที่ควรนั้น ส่งผลให้มุสลิมใหม่กลุ่มนี้ ออกห่างจากหลักการของศาสนาอิสลามและขาดความใส่ใจในการปฏิบัติศาสนกิจที่เป็นภาคบังคับ และผลจากการศึกษาเรียนรู้หลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามนั้น นำไปสู่การปรับเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ ความเชื่อ ทศนคติ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและวิถีชีวิตเดิม

5.2.4 การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟ

การเปลี่ยนศาสนาของบุคคลหนึ่งๆนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิต อาจส่งผลให้ผู้เปลี่ยนศาสนาเปลี่ยนแปลงทัศนคติและมุมมองมุมมองและทัศนคติที่มีต่อชีวิตอย่างสิ้นเชิง เฉกเช่นมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เนื่องจากการเปลี่ยนศาสนาของมุอัลลัฟนั้นส่งผลให้เกิดการปรับตัวและการปรับเปลี่ยนทางอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและในระดับสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปรับตัวของมุอัลลัฟในระดับบุคคลหรือตัวของมุอัลลัฟเองในเรื่องหลักความเชื่อและศรัทธา ด้วยการละทิ้งความเชื่อความศรัทธาเดิมสู่ความเชื่อในพระเจ้าองค์เดียว และประเพณีปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ กาญจนา แก้วเทพ (2544) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ของมนุษย์นั้น เป็นเรื่องของความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคน ที่มีความแตกต่างกัน นอกจากนั้นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว นั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว บริบทของชุมชนและสังคมที่อาศัยอยู่ ที่มีความต่างจากขนบธรรมเนียมและวิถีชีวิตเดิมของตนเองที่เคยยึดถือมาก่อน

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากที่มุอัลลัฟได้ประกาศตัวเข้ารับอิสลามแล้ว ส่วนใหญ่เริ่มมีการปรับตัวในการศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนและหลักปฏิบัติของอิสลาม ฝึกหัดอ่านภาษาอาหรับการอ่านอัลกุรอานเช่นสุเราะฮ์อัลฟาตีหะฮฺ บทสุเราะฮ์สั้น ๆ ตะชะฮุดและอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในการอ่านในละหมาด

รวมถึงงดเว้นละวางการบริโภคอาหารและเครื่องดื่มที่ศาสนาอิสลามห้ามทุกชนิดสู่การปรับตัวในการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มที่อิสลามอนุมัติเท่านั้น ดังนั้น มุอัลลัฟที่ได้ผ่านการอบรมและเรียนรู้แล้ว จะมีความรู้ความเข้าใจเกิดความตระหนักว่า ตนเองจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินชีวิต นับตั้งแต่วันแรกที่เข้ารับอิสลามไปจนกระทั่งนาทีสุดท้ายของชีวิต ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ ของศาสนาอิสลามที่ถูกกำหนดเอาไว้ เนื่องจากมุอัลลัฟได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักปฏิบัติและข้อห้ามของศาสนาอิสลาม ซึ่งผลจากการดังกล่าวทำให้มุอัลลัฟละทิ้งพฤติกรรมที่ตนเองเคยกระทำก่อนเข้ารับอิสลามทั้งหมด

จากการที่มุอัลลัฟได้เรียนรู้หรือทราบจากบุคคลอื่นถึงวัฒนธรรมอิสลามเกี่ยวกับความสำคัญของชื่อของตนเองที่เปลี่ยนเป็นชื่อมุสลิมเหมือนมุสลิมทั่วไปนั้น ทำให้มุอัลลัฟเกิดการยอมรับในบริบทใหม่ของตนเอง เพื่อนำไปสู่การปรับตัวในการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมให้ปรากฏแก่สาธารณะได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอิสลามและค่านิยม ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและสังคมที่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกอีกด้วย โดยเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมของอิสลามและวิถีชีวิตของมุสลิม ที่สะท้อนให้เห็นว่าชื่อนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่ผูกพันกับศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นอัตลักษณ์อันโดดเด่นของมุสลิมที่จะถูกเรียกขานมารับการพิพากษาในวันกิยามะฮ์

มุอัลลัฟส่วนใหญ่ที่ผ่านการอบรมและเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามจากแหล่งเรียนรู้ เช่น อิมามและครูสอนศาสนาจนเกิดความรู้ความเข้าใจสามารถปรับตัวและสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองได้ทั้งในระดับบุคคลและระดับสาธารณะ แตกต่างกับมุอัลลัฟที่ศึกษาจากการอ่านหนังสือด้วยตนเองศึกษาจากรายการโทรทัศน์ภาคมุสลิมและยูทูบหรือมุอัลลัฟกลุ่มที่ไม่ได้ศึกษาหลักการของศาสนาอิสลามเลยแม้แต่เป็นมุสลิมด้วยการกล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคยืนยันในความเป็นมุสลิมเท่านั้น จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับ มูฮัมหมัดอาหลิ มาลินี (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่องมุสลิมใหม่กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา กรณีศึกษาจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ในมาเลเซีย ได้กล่าวว่าการเปลี่ยนศาสนานั้นเป็นการปรับเปลี่ยนความเชื่อความศรัทธาของผู้เปลี่ยนศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ด้วย ในกรณีของชาวจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ในมาเลเซีย พบว่าจีนที่เป็นมุสลิมใหม่แต่ละคนมีการปรับตัวในลักษณะที่หลากหลายตามสภาพแวดล้อม โดยสามารถแบ่งการปรับตัวของจีนที่เป็นมุสลิมใหม่ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่หนึ่ง จีนที่เป็นมุสลิมใหม่ที่เปลี่ยนความเชื่อและความศรัทธาจากศาสนาเดิมของตนเองสู่ศาสนาอิสลามแล้ว แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงตนเองและปรับตัวในการดำเนินชีวิตให้เข้ากับสังคมมลายูแต่อย่างใด พวกเขาเหล่านี้ดำรงชีวิตเหมือนตอนที่ยังไม่ได้เปลี่ยนศาสนา และหากมีความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับตัวบ้าง ก็มักจะเป็นการปรับตัวเพียงเล็กน้อยเท่าที่จำเป็นเท่านั้น จีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มนี้ส่วนใหญ่ ยังคงได้รับการยอมรับจากชุมชนชาวจีน แต่จะเป็นที่รังเกียจและมักจะไม่ค่อยได้รับการยอมรับจากชาวมลายูเท่าใดนัก ส่วนจีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มที่สอง มีการปรับตัวให้เข้ากับสังคมมลายูและศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก จนแทบจะกลายเป็นชาวมลายู ละทิ้งความเป็นจีนจนแทบ

จะหมดสิ้น คนกลุ่มนี้แม้จะได้รับการยอมรับจากชาวมลายูเป็นอย่างมาก แต่สำหรับในสังคมจีนมักจะ ไม่ได้รับการยอมรับว่า คนกลุ่มนี้เป็นชาวจีนอีกต่อไป ในขณะที่จีนที่เป็นมุสลิมใหม่กลุ่มที่สาม คือกลุ่มซึ่ง มีการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวตามข้อบังคับในบัญญัติศาสนาอิสลามในระดับหนึ่ง ขณะเดียวกันก็ยังคง รักษาอัตลักษณ์แห่งความเป็นจีนเอาไว้อย่างเข้มข้น คนกลุ่มนี้จึงสามารถผสมผสานความเป็นจีนและ มลายูเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืน จนกระทั่งได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นชาวจีนหรือชาว มลายู

นอกเหนือจากนั้น ยังมีปัญหาในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมรดก การจัดการศพ การหย่าร้างของมุอัลลัฟ ปัญหาเหล่านี้อาจจะทำให้ครอบครัวของมุอัลลัฟใช้ช่องทางในการนำมาตรการทาง กฎหมายมาใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิดังกล่าว ดังนั้น ผู้นำองค์กรมุสลิมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอิมาม จะต้องให้ ความรู้ ความเข้าใจและคำแนะนำที่ถูกต้องอย่างเป็นระบบให้แก่ตัวของมุอัลลัฟเองในขณะที่เขามีชีวิตอยู่ หรือก่อนที่เขาจะกลับไปสู่ศาสนาเดิมอีก หรือก่อนเกิดการหย่าร้างกัน ซึ่งองค์กรมัสยิด สามารถจัดการ ได้ ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ใกล้ชิดมุอัลลัฟมากที่สุด

จากสภาพปัญหาดังกล่าวนี้ ทำให้มุอัลลัฟมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศพตาม หลักการของศาสนาอิสลาม หลังจากที่ตนเองได้เสียชีวิตไปแล้ว จากที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์พบว่า มุอัลลัฟ ทุกคนให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า เมื่อตนเองเสียชีวิตไปให้อิมามหรือบุคคลในครอบครัวจัดการศพให้ ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามทุกประการและไม่อนุญาตให้ครอบครัวเดิมของตนนำศพไป จัดการทำพิธีกรรมตามศาสนาเดิมที่ตนเคยนับถือมาก่อนโดยยึดถือหลักฐานบัตร์ประจำตัวประชาชนที่ มุอัลลัฟไปแจ้งทำใหม่โดยระบุศาสนาอิสลามและยึดถือหนังสือสำคัญการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟเป็น สำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุอัลลัฟ ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน มีประเด็นข้อเสนอแนะจากการวิจัยและข้อเสนอแนะครั้งต่อไป ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบจากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนา อิสลาม ดังนี้

5.3.1.1 นำผลการวิจัยสื่อให้สังคมไทยเข้าใจว่า มุอัลลัฟ ควรเรียกมุสลิมใหม่ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามในช่วงแรก ๆ เท่านั้น เมื่อเวลาผ่านไป อิสลามของเขามีความมั่นคง คำว่า มุอัลลัฟ ไม่ควรที่จะนำมาสื่อสารเรียกขานในสังคมมุสลิมอีกต่อไป

5.3.1.2 นำผลการวิจัยสื่อให้สังคมรับทราบว่า ปัจจุบันชุมชนมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน มีทัศนคติในเชิงบวกและเปิดพื้นที่การยอมรับให้แก่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวมุสลิม โดยไม่กีดกันเหมือนกับในอดีตที่ผ่านมา

5.3.1.3 นำผลการวิจัยออกเผยแพร่โดยนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชา ตะอวะฮฺอิสลามียะฮฺในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการเผยแพร่อิสลาม อีกทั้งวางแผนทำโครงการอบรมมุอัลลัฟประจำมัสยิดและสำนักคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดต่าง ๆ ครอบคลุมทุกพื้นที่

5.3.1.4 นำผลการวิจัยออกเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่สนใจอิสลามและบุคคลทั่วไป

5.3.1.5 นำผลการวิจัยจากการสร้างโมเดลไปใช้เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตมุอัลลัฟตามแนวคิด เหตุปัจจัยของการเข้ารับอิสลาม

5.3.1.6 นำผลการวิจัยเป็นแนวทางประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตมุอัลลัฟ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย

5.3.2.2 ควรต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับการแต่งงานของมุสลิมเดิมกับชาวต่างชาติที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเรียนรู้ พฤติกรรม การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟต่างชาติ

5.3.2.3 ควรศึกษาเชิงประวัติของมุอัลลัฟที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตตามแนวทางของศาสนาอิสลาม เพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นข้อสรุปและเป็นแบบอย่างสำหรับมุอัลลัฟหรือมุสลิมใหม่คนอื่น ๆ และบทบาทของมุอัลลัฟกับปรากฏการณ์ในการตะอวะฮฺชนต่างศาสนิกต่อไป

5.3.2.4 ควรศึกษากรณีมุอัลลัฟที่คู่สมรสเสียชีวิตไปก่อนและตนเองยังคงยืนหยัดยึดมั่นในศาสนาอิสลามต่อไป โดยไม่เปลี่ยนกลับไปนับถือศาสนาเดิมอีก มุอัลลัฟผู้นั้นเกิดความเชื่อความศรัทธาและปฏิบัติตนในศาสนาอิสลามได้อย่างไร

5.3.2.5 น่าจะมีการศึกษาต่อเกี่ยวกับการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตของมุอัลลัฟหลังเข้ารับอิสลาม

บรรณานุกรม

หนังสือ : หนังสือทั่วไป

กองบรรณาธิการนายรอบรู้. (2553). หนังสือชุดนายรอบรู้ ภูเก็ต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สารคดี.

กาญจนา แก้วเทพ. (2544). วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์. คณะนิเทศศาสตร์ กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เกษม จันทรแก้ว. (2536). สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ชาติรี เกิดธรรม. (2546). พันธุกรรมและการอยู่รอด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ชมรมผู้บริหารมัธยมเขตหนองจอก. คู่มือมัลล์ฟ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

จิรวุฒิ เสนาคำ. (2547). ว่าด้วยแนวคิดการศึกษาชาติพันธุ์. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

ถนนอม พูนวงศ์. (2556). ประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ต. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ประพันธ์ เรืองณรงค์. (2540). บูหงาปัตตานี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.

_____. (2553). 100 เรื่องเมืองใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์.

ประยูรศักดิ์ ชลายเดชะ. (ม.ป.ป). มุสลิมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มัสยิดต้นสน.

ประสิทธิ์ ลีปรีชา. (2547). ชาติและชาติพันธุ์: วิถีชีวิตและความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในโลก
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

พวงทอง ป้องภัย. (2540). พฤติกรรมศาสตร์เบื้องต้น. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล. (2550). ช่างเผือกเมืองกระบี่. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวสำนักพิมพ์ท่องเที่ยวโลก.

ไพบูลย์ ช่างเรียง. (2516). สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: แพรววิทยา.

มัลลวีร์ อดุลวัฒน์ศิริ และ วริศรา ศรีสวัสดิ์. (2538). ปัญหาการปรับตัวและวิถีแก้ไข. ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชั่นส์.

วิทยาลัยอิสลามศึกษา. (2546). ตารางเทียบพยานุชนะอาหรับ-ไทย. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

วิมล จิโรพันธ์. (2548). ของดี 4 ภาค ชุดภาคใต้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา.

ศรีศักร วัลลิโภดม. (2537). “ชีวิตวัฒนธรรมกับความเชื่อในสังคมไทย” ใน มองอนาคต: บทวิเคราะห์เพื่อปรับเปลี่ยนทิศทางการสังคมไทย ชุมทางความคิด ชุดมองอนาคต. เอกวิทย์ ญกลาง, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

สมปราชญ์ อัมมะพันธ์. (2536). ประเพณีและพิธีกรรมในวรรณคดีไทย. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ. (1998). พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมคำแปลเป็นภาษาไทย. อลมะดีนะฮ์ อัลมุเนาะวะเราะฮ์ กรุงเทพฯ: ศูนย์กษัตริย์พะฮัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน.

สันติ เสือสมิง. (2554). ประวัติศาสตร์ขุนนางมุสลิมสยาม. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม.

สุชาติ เศรษฐมาลินี และคณะ. (2539). หนังสือครบรอบ 80 ปี มัสยิดบ้านฮ่อ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เมืองโบราณ.

เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2516). วัฒนธรรมอิสลาม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทางนำ.

อภิญา เพื่อองฟูสกุล. (2543). แนวความคิดหลักทางสังคมวิทยาเรื่องอัตลักษณ์. กรุงเทพฯ: เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการระดับนานาชาติ สาขาสังคมวิทยา.

อาทร จันทร์วิมล. (2556). ประวัติของแผ่นดินไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.

หนังสือ: ภาษาต่างประเทศ

Abdul razzak Badr. (2010). **Min maddarasatilhaj** (من مدرسة الحج). Al-Qahirah: Dar-al-Imam Ahmad.

Abdulaziz ibn Abdullah al-humaidiy. (2000). **Al-rasailal-Shumoliyah** (الرسائل الشمولية). Makkah: Dar-Oyun al-marifah.

Abdulkarim Zidan, (2002). **Osul al-dahwah** (اصول الدعوة) Bairūt: Dar al-Kutub al-ilmiyah.

Abdulrahman Hasan al-maidani. (2004). **Fiq al-dahwah ilallah** (فقه الدعوة الى الله) Al-Qahirah: Darulfikr al-arabiy.

- Abu Bakr al-Jazaezi. (1976). **Minhaj al-Muslim** (منهاج المسلم). Al-Qahirah: Darulfikr al-arabiy.
- Ahmad shalabi. (1984). **Mowsuaah al-tarik al-Islami** (موسوعة التاريخ الاسلامي). Al-Qahirah: Maktabah al-nahdah al-misriyah.
- Al al-Sheikh, ‘Abd al-Raḥmān bin Hassan. (1959). **Fath al-Majīd Sharh Kitāb al-Tawhīd** (فتح المجيد شرح كتاب التوحيد). Beirut: Dār al-Kutub al-‘Ilmiyah.
- Al al-Sheikh, Sulaimān bin ‘Abdullah . (2007). **Taysir al-Azīz al-Hamid fi Sharh Kitāb al-Tawhīd** (تيسير العزيز الحميد في شرح كتاب التوحيد). Riyādh: Dār al-Shumai‘iy.
- Al-‘Asqalāniy. (1986). **Fathul Bariy Sharah Saḥīḥ Al-Bukhāriy** (فتح الباري شرح صحيح البخاري). al-Qāhirah: Dār al-Rayyan.
- Al-Athariy, ‘Abdullah bin ‘Abdul-Hamid. (2002). **al-Wajiz fi ‘Aqīdah al-Salaf al-Shālih**. (الوجيز في عقيدة السلف الصالح). Beirut : Dār ‘Ibn Kathīr.
- Al-Baghdādiy, ‘Abd al-Qāhir bin Thāhir. (1928). **Usūluddīn** (أصول الدين). Istanbul : Mathba‘ah al-Dawlah.
- _____ . (1977). **al-Farq bain al-Firaq** (الفرق بين الفرق). Beirut : Dār al-Afāq al-Jadid.
- _____ . (n.d.). **Anwa' al-Kufr** (أنواع الكفر). Riyādh : Dār ‘Ibn Khuzaimah.
- Al-Buraikān, Ibrāhīm bin Muḥammad. (2003). **al-Madkhal li Dirasat al-‘Aqīdah al-Islāmiyah ala Mazhab ahl-al-Sunnah wal- Jamaah** (المدخل لدراسة العقيدة الإسلامية على مذهب أهل السنة والجماعة). al-Qāhirah : Dār ‘Ibn Affan.
- Al-Buraikān, Ibrāhīm bin Muḥammad. (2003). **al-Madkhal li Dirasat al- ‘Aqīdah al-Islāmiyah ala Mazhab ahl-al-Sunnah wal-Jamaah** (المدخل لدراسة العقيدة الإسلامية على مذهب أهل السنة والجماعة). al-Qāhirah: Dār ‘Ibn Affan.
- Al-Fawzān, Ṣālih bin Fawzān. (1998). **al-Irshād Ilā Saḥīḥ al- I’tiqād wa Radd ala ahl al-Shirk wa al-Ilhad** (الإرشاد إلى صحيح الاعتقاد والرد على أهل الشرك). Riyādh : Dār al-‘Azīmah.

- _____ . (1999). **'Aqīdah al-Tawhīd** (عقيدة التوحيد). Riyādh: Dār al-Azimah.
- _____ . (2002). **I'ānah-Mustafīd bi Sharh Kitāb at-Tawhīd** (إعانة المستفيد بشرح كتاب التوحيد). Beirūt : Mu'assasah al-Risālah
- Al-Ghazali: Muhammad. (1980). **Aqīdat al-Muslim**. (عقيدة المسلم). Qahirah: Dar-al-Kutub al-Islamiyah.
- Al-Jabarain, 'Abdullah bin 'Abdul-Azīz. (2012). **Mukhtasar Tashīl al-'Aqīdah al-Islāmiyah** (مختصر تسهيل العقيدة الإسلامية). Riyādh: Maktabah al-Rushd.
- Al-Kailaniy, (2011). **al-Tarikh al-Islamiy fi al-Usur al-Wustha** في التاريخ الإسلامي في العصور الوسطى. Al-Qahirah: Maktabah al-Musthafa.
- Al-Lālikā'iy, Hibatullah bin a-Ḥasan. (1992). **Sharh Usul I'tikad Ahl al-Sunnah wa al-jamā'ah** (شرح أصول اعتقاد أهل السنة والجماعة). Riyādh: Dār Taibah.
- Al-Miliy, Mubarak bin Muḥammad. (2001). **Risālah al-Shirk wa Mazārihibu** (رسالة الشرك ومظاهره). Riyādh: Dār al-Rayah.
- Al-Nawawīy, Yahya bin Sharaf. (1994). **Sharh Shahih Muslim** (شرح صحيح مسلم). Beirūt: Dār al-Marifah.
- Al-Qaradawiy Yusuf. (1994). **Fik al-Zakat** (فقه الزكاة). Qahirah: Maktabah wahbah.
- Al-Qaradhāwiy, Yūsuf bin 'Abdillah. (2002). **Kaifa Nata'amal ma'a al-Sunnah al-Nabawiyah** (كيف نتعامل مع السنة النبوية). Beirūt: Dār al-Shuruq.
- Al-Qattan, Manaa. (1997). **Addahwah ilallah** (الدعوة الى الله). Qahirah: Maktabah wahbah.
- Al-Qurtubiy, Muḥammad bin Aḥmad. (1993). **al-Jāmi'a li Ihkām al-Quran** (الجامع لأحكام القرآن). al-Qāhirah : Dār al-Ḥadīth .
- Al-Raziy, Muḥammad bin Abū Bakr .(1994). **Mukhtār al-Shihhāh** (المختار الصحاح). Beirūt : Maktabah Lubnan Nashirun.
- al-Sa'diy, 'Abd al-Rahman bin Nāsir al-Sa'diy at-Tamimiy. (1995). **al-Qawl al-Sadid fi Maqāsid al-Tawhīd** (القول السديد في مقاصد التوحيد). Riyādh: Dār ash-Shumai'iy.

- Al-Sa‘diy, ‘Abd al-Rahman bin Nāsir al-Sa‘diy at-Tamimiy. (2002). **Taysīr al-Karīm al-Rahhmān fī Tafsīr al-Qur’ān** (تيسير الكريم الرحمن في تفسير القرآن). Riyādh : Dār al-Salam.
- Al-Shāfi‘iy, Muḥammad bin Idris. (2001). **al-’Umm** (الأم). Misr: Dār al-Wafa.
- Al-Shahrastāniy, Muḥammad bin ‘Abd al-Karim. (1992). **al-Milal wa al-Nihal** (الملل والنحل). Beirūt: Dār al-Kutub al-lmiyah.
- Al-Shātibiy, Ibrāhīm bin Musa. (2000). **al-Itizām** (الإعتصام). Bahrein: Maktabah al-Tawhīd.
- Al-Shuhūd, ‘Aliy bin Nayif. (2009). **al-Khalāsah fī Khasāid al-’Aqīdah al-’Islāmiyah** (الخلاصة في خصائص العقيدة الاسلامية). Pahang: Dār al-Maamur.
- Al-Shuraidah, Muḥammad Hāfiz. (1984). **Madkhal li dirasah al-’Aqīdah al-’Islāmiyah** (مدخل لدراسات العقيدة الإسلامية). al-Quds: Mathba‘ah al-Qadisiyah.
- Al-Sibā’iy, Musthafa Husniy. (2000). **al-Sunnah wa Makānahu fī al-Tashria al-’Islāmiy** (السنة ومكانتها في التشريع). Dimashq : al- Maktab al-’Islāmiy.
- Al-Thabariy, Muḥammad bin Jarir. (1994). **Tafsir al-Thabariy** (تفسير الطبري). Beirūt : Mu’assasah al-Risālah.
- Az-zahabi. (1993). **as-Sirah al-nabawiyah** (السيرة النبوية). Bairūt: Dar al-Kutub al-ilmiyah.
- Bandar Muhammad hajjar. (2014). **Tahzem Shaa-izilhaj** (تعظيم شعائر الله). Makkah: Ministry of Haj.
- Dhamiriyah, ‘Usmān Jumah. (1996). **Madkhal li Dirasat al-’Aqīdah al-Islāmiyah** (مدخل لدراسات العقيدة الإسلامية). Jiddah: Maktabah al-Saw’Adiy.
- _____ . (1989). **‘Alam al-Ghaib wa al-Shahadah** (عالم الغيب والشهادة). Jiddah: Maktab al-Suwariyah.
- Faozi Abdulmuttalib. (1990). **Al-Haj wan Omrah** (الحج والعمرة). Qahirah: Maktabah al-Konji.
- Ibrahim ahmad al-adawi. (1995). **Tarik al-alam al-islami** (تاريخ العالم الاسلامي). Al-Qahirah: Darulfikr al-arabiy.

- Ibrāhīm Mustafā, Aḥmad al-Zayat, Hamid ‘Abdul Kadir, Muḥammad Al-Najjar. (1960). **al-Mu‘jam al-Wasīt** (المعجم الوسيط). al-Qāhira: Majma' al-Lughah al-‘Arabiyyah.
- Ibu hashim, (2009). **as-sirah al-nabawiyah** (السيرة النبوية). Bairūt: Dar-taibah.
- Ibn Abī al-Dunya, ‘Abdullah bin Muḥammad. (2000). **Kitāb al-Qubur** (كتاب القبور). al-Madinah al-Munawwarah : Maktabah al- Ghuraba al-Athriyah
- Ibn Abī al-‘Izz, ‘Aliy bin ‘Aliy bin Muḥammad. (2001). **Sharh al-‘Aqīdah al-Thahāwiyah** (شرح العقيدة الطحاوية). Bairūt: Mu’assasah al-Risālah.
- Ibn al-‘Uthaimīn, (1994). **al-Qawl al-Mufīd Sharh Kitāb al-Tawhīd** (القول المفيد على كتاب التوحيد). Riyādh : Dār al-‘Asimah.
- Ibn Kathīr, Ismā‘īl bin ‘Umar. (1966). **al-Bidāyah wa al-Nihāyah** (البداية والنهاية). Beirūt: Maktabah al-Ma’arif.
- Ibn Kathīr. (1999). **Tafsīr al-Qur’ān al ‘Athīm** (تفسير القرآن العظيم). Riyādh: Dār Tayyibah.
- Ibn Mansūr, Muḥammad bin Mukarram. (1997). **Lizān al-‘Arab** (لسان العرب). Beirūt: Dār Ihyā’a al-Turath al-‘Arabiyy.
- Ibn Rajab, Zain al-Din ‘Abd al-Raḥmān bin Aḥmad. (1994). **Ahwāl al-Qubūr wa-Ahwāl Ahlihā ila al-Nushūr** (أحوال القبور وأحوال أهلها إلى النشور). Beirūt: Dār al-Kitāb al-‘Arabiyy.
- Ibn Taimiyyah, Aḥmad bin ‘Abd al-Halim (1999). **al-‘Aqīdah al-Wasithiyah** (العقيدة الواسطية). Riyādh: Adhwa' al-Salaf.
- _____. (1980). **al-Imān** (الإيمان). Bairūt: al-Maktab al-‘Islāmiyy.
- Ibn Taimiyyah, Aḥmad bin ‘Abd al-Halim. (1990). **Iqtida’ al-Sirah al-Mustaqim: Mukhalafah Ashab al-Jahim** (إقتضاء الصراط المستقيم مخالفة أصحاب الجحيم). Riyādh: Maktab al-Rushd.
- Mahmood Ali al-tilwani. (1991). **Ad-yul al-nabi fi al-taamul maalmuslim al-jadid** (هدى النبي ﷺ في التعامل مع المسلم الجديد). Bairūt: Dar al-Kutub al-ilmiyah.

- Majmaa aj-Lughah al-arabiyah, (2011). **Muyam al-Lughah al-arabiyah** (معجم اللغة العربية). Cairo: Maktabah al-shurooq al-dawliyah
- Muhammad Abu zahrah, (1992). **al-Dahwah ilal-islam** (الدعوة الى الاسلام). Al-Qahirah: Darulfikr al-arabiy.
- Muhammad ahmad salim al-safarini. (1993). **Qizaa al-albab fi sharhin mansomah adab** (غذاء الالباب في شرح منظومة الاداب) Al-Qahirah:Muassasah qurtubah.
- Muhammad fuaad Abdulbakiy. (1988). **al-Muyam al-Mufahras li-alfasil-Quraan al-Karim** (المعجم المفهرس لالفاظ القران الكريم). Cairo. Dār al- Hadiz
- Mustafa al-Sibaeiy, (2011). **As-Sirah Al-Nabawiyah Durus Wa Eibar** (دروس وعبر. السيرة النبوية). Bairūt: al-maktabah al-risalah.
- Sir Thomas W.ARNOLD. (1970).**Al-dahwah ilallah** (الدعوة الى الله). al-Qahirah: Maktab al-Nahdah al-Misriyah.
- Sulaiman Ibn Salah al-rumiy. (1998). **al-kulafaa al-rashidon** (الخلفاء الراشدون). Islamic University of Madinah.
- Zakiyah Qurabah. (2014). **Mikyas Madkal ila Ilmi al-dahwah** (مقياس مدخل الى علم . الدعوة). Algeria: Amir Abdulkader University.

วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัย:

- มนูญ โต้ะอาจ. (2555). การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมอัสลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ดุซงกีบัณฑิต สาขาวิชา นิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ต่อเหล็บ โอรามหลง. (2556). วิธีการตะอวะฮฺของมุสลิฮ์สันติชนแก่มอัสลัฟ. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เฟาซาน เต๊ะมะหมัด. (2553). บทบาทด้านการตะอ.วะฮฺของท่านมุศอับ บินอุมัยรฺ ศึกษาบุคลิกภาพ หลักการและวิธีการตะอวะฮฺ. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอศุคุดดีน มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- ภัตติมา รongเดช. (2005). บทบาทของเทคโนโลยีการสื่อสารในการตะอวะฮฺอิสลาม. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอศุคุดดีน มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

รอซีตะฮ์ บือราเฮง. (2551). แนวทางของสลัฟ (บรรพชนมุสลิมในยุคแรกของอิสลาม)ในการเผยแพร่อัลอิสลามของแต่ละบุคคล. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอุศูลุดดีน มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

ยามีละห์ เทษา. (2551). การเผยแพรศาสนาอิสลามของท่านนบีมุฮัมมัดแบบลับๆและเปิดเผยก่อนการอพยพ. สารนิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาอุศูลุดดีน มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.

มุฮัมมาดาอาหลี มาลินี. (2557). มุสลิมใหม่ (มุอัลลัฟ) กับการปรับตัวหลังการเปลี่ยนศาสนา: กรณีศึกษาจีนมุอัลลัฟในมาเลเซีย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

อุทัย ดุลยเกษม. (2550). รายงานการสัมมนาวิชาการนานาชาติ. โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.

อัมพร หมดเด่น. (2550). รายงานการสัมมนาวิชาการนานาชาติ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.

หนังสือแปล:

D. G. E. Hall ; แปล วรณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2526). ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้เล่ม1. กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

แหล่งสืบค้นออนไลน์:

สำนักสถิติแห่งชาติ. (2553). ข้อมูลสถิติการสำมะโน (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/contact/datprov.html> (สืบค้นเมื่อ 1 ก.ค. 2559)

กลุ่มมะอะฮ์ดะฮ์ในประเทศไทย <http://www.sunnahstudent.com/forum/archive.php?topic=4974> (สืบค้นเมื่อ 3 ส.ค. 2559)

บทสัมภาษณ์เรื่อง มุอัลลัฟ <http://www.islammore.com/view/3111> (สืบค้นเมื่อ 12 ก.ค. 2560)

ตรีวิทย์ วินิชสำเภาทิพย์ www.siamrath.co.th/web/ สืบค้นเมื่อ วันจันทร์ 15 ธันวาคม 2557 http://southernmuslim.blogspot.com/2010/05/blogpost_27.html (สืบค้นเมื่อ 12 ก.ค. 2560)

<http://islamicstudieth.com/index.php/19-islamic-teachings/756-values-methods-visit-cemeteries> (สืบค้นเมื่อ 13 ก.ค. 2560)

บรรจง บินกาซัน (2558) <http://muslimthai.com> สืบค้นวันที่ 12/ 2/ 2558

<http://alisuasaming.org/webboard/index.php?topic=2077.0> (สืบค้นเมื่อ 13 ก.ค. 2560)

<http://abuaizsaisaidah.blogspot.com/2014/05/maulid-nabi-Muhammad-saw.html> (สืบค้นเมื่อ 11 ก.ย. 2560)

http://en.wikipedia.org/wiki/Andaman_Sea (สืบค้นเมื่อ 23 ตุลาคม 2559)

<http://osmsouth-w.moi.go.th/osm-introduce>. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559

<http://osmsouth-w.moi.go.th/osm-introduce.php?url=phang-nga-general&1=th> สืบค้นเมื่อ 28/03/59)

<http://www.Phangnga.go.Th/2014/index.Php/th/about-us-4/tip/history-th>) สืบค้นเมื่อ 2/03/59)

http://en.wikipedia.org/wiki/Andaman_Sea. สืบค้นเมื่อ (12/06/59)

<http://pstip.com>. สืบค้นเมื่อ (27/03/59)

<http://www.Finearts.Go.Th/fad15/parameters/km/item>. สืบค้นเมื่อ 25/07/59)

<https://sites.google.com/site/sirinapach304/meuxng-kea-khxng/4-phakh-ti/canghwad-trang> สืบค้นเมื่อ (15/08/59)

เบญจศีลในศาสนาพุทธ <https://sites.google.com/site/thrrmthan1/sil-5> สืบค้น วันที่ 10 /6/2559

บุคลากรกรม:

สัมภาษณ์เกียรติ ช่วยการ อายุ 77 ปี ณ วันที่ 20/03/59 เวลา 14.15 น.

สัมภาษณ์นายบำรุง สำเภารัตน์ อายุ 81 ปี ณ วันที่ 23/03/59 เวลา 09.00 น.

สัมภาษณ์นางสาวสุธิดา หันเพื่อน อายุ 50 ปี ณ วันที่ 23/03/59 เวลา 10.00 น.

สัมภาษณ์นายวิชาญ สมัยพิทักษ์ อายุ 52 ปี ณ วันที่ 25/06/59 เวลา 08.00 น.

สัมภาษณ์นายเสนอ กุศลามัต อายุ 78 ปี ณ วันที่ 1/10/2559 เวลา 13.00 น.

สัมภาษณ์นายอับดุลลอฮ์ แอมิตร อายุ 63 ปี ณ วันที่ 12/04/2559 เวลา 09.00 น.

สัมภาษณ์นางบิษ พลากการ อายุ 85 ปี ชาวเกาะไม้ไผ่ จังหวัดพังงา ทายาทรุ่นที่ 4 ของโต๊ะโต๊ะโต๊ะ เวลา 18.30 น. วันที่ 22 มีนาคม 2559

ภาคผนวก

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

ภาคผนวก ก

หนังสือขอความอนุเคราะห์

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา สำนักงานเลขานุการ โทร 2241
 ที่ มอ 751/ วันที่ พฤษภาคม 2561
 เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน

ด้วยนายปริญญา ประหยัดทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก รหัสนักศึกษา 5720430008 สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย กรณีศึกษามุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา พิจารณาแล้ว เห็นว่า ท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสม จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือวิจัยต่อไป พร้อมนี้ได้แนบบแบบสัมภาษณ์การวิจัยมาด้วยแล้ว จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้ จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

พฤษภาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยของนักศึกษาระดับปริญญาเอก
เรียน

ด้วยนายปริญญา ประหยัดทรัพย์ นักศึกษาระดับปริญญาเอก รหัสนักศึกษา 5720430008 สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในประเทศไทย กรณีศึกษามุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านโดยการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงขออนุญาตท่านโปรดให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์สำหรับการวิจัยของนักศึกษาในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้ จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ : 0 7331 3928 - 45 ต่อ 1581, 08 9599 6592

โทรสาร : 0 7334 8726

ภาคผนวก ข

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อับดุลเลาะ หนุ่มสุข
ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา
วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
2. รองศาสตราจารย์ พิเชฐส์ กาลามเกษตร
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชามนุษยศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
3. อาจารย์ ดร.อนัส อมาตยกุล
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค
สารบัญ้อัลกรอ่านและอัลฮะดีษ

Prince of Songkhro University
Pattani Campus

สารบัญ้อักรอาาน

ตัวบท	สุเราะฮ	อายะฮ	หน้า
..... قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ.....	يوسف	12	1
..... الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي.....	المائدة	3	1
..... وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ.....	النحل	36	2
..... وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا.....	فصلت	33	2
..... كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ.....	ال عمران	110	3
..... وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ.....	ال عمران	104	3
..... إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا.....	التوبة	60	4
..... وَلَا تَتَّبِعُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَا مُمْمِنَةً خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ.....	البقرة	221	6
..... قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ.....	يوسف	108	9
..... وَلَتَكُنَّ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ.....	آل عمران	104	9
..... وَلَا تَتَّبِعُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّى يُؤْمِنُوا وَلَا مُمْمِنَةً خَيْرٌ مِنْ مُشْرِكَةٍ.....	البقرة	221	10
..... إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا.....	التوبة	60	15
..... كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ.....	ال عمران	110	38

ตัวบท	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي.....	يوسف	108	38
كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ.....	ال عمران	110	39
وَلَتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ.....	آل عمران	104	39
وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ.....	النحل	36	40
وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ.....	الأنبياء	25	42
قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي.....	يوسف	108	42
قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا.....	الأعراف	158	43
وَإِن أَحَدٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ اسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلَامَ اللَّهِ.....	التوبة	6	43
وَمَا أَرْسَلْنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانٍ قَوْمِهِ.....	ابراهيم	4	44
فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لِّئِنَّا لَعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى.....	طه	44	45
يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَأْمُرْ بِالْمَعْرُوفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْكَرِ.....	لقمان	17	46
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ.....	الصف	2-3	46
قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمٌ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ.....	المائدة	119	48

หัวข้อ	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
..... إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ	البقرة	153	49
..... إِنَّمَا يُوفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ	الزمر	10	50
..... سَلَامٌ عَلَيْكُمْ بِمَا صَبَرْتُمْ فَنِعْمَ عُقْبَى الدَّارِ	الرعد	24	50
..... لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ	التوبة	128	51
..... إِذَا جَاء نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ	النصر	1-3	58-59
..... يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا	النساء	94	70
..... وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً	البقرة	30	72
..... وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى	الأعلى	3	103
..... وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَى	الضحى	7	103
..... وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي	الشورى	52	104
..... وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ	البلد	10	104
..... وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ	هود	88	105
..... إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ	القصص	56	105
..... أَقَمْنَ زِينًا لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ فَرَآهُ حَسَنًا	فاطر	8	106
..... اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ	الفاتحة	6	107

หัวข้อ	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
..... وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ.....	محمد	4-6	107
..... احشُرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ.....	الصافات	22-23	107
..... وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ.....	العنكبوت	14	108
..... إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ عَلَيْهَا.....	التوبة	60	110
..... لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ.....	المائدة	89	114
..... إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا.....	الحجرات	15	116
..... لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ.....	الأعراف	59	116
..... قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ.....	الكهف	110	117
..... إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ.....	الزمر	2-3	118
..... وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا.....	الفرقان	23	120
..... فَاعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفَرَ لِذَنبِكِ.....	محمد	19	120-121
..... وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ.....	الزمر	65	121
..... إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ.....	النساء	48	122
..... وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا.....	النساء	87	123
..... إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ.....	الحجر	9	124

ตัวบท	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ، إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ.....	النجم	3-4	125
الم ، ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ.....	البقرة	1-2	125-126
أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذِنَ بِهِ اللَّهُ.....	الشورى	21	129
إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّوْقُوتًا.....	النساء	103	130
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ.....	البقرة	183	131
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ.....	البقرة	254	132
وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا.....	آل عمران	97	133
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ.....	الداريات	56	135
وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهُوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ.....	العنكبوت	64	136
وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ.....	الأنعام	153	136
مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ دُونِ أُوَئْتَىٰ لَهُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ.....	النحل	97	137
وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطُّغُوتَ.....	النحل	36	137-138
أُدْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ.....	النحل	125	139
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ.....	الصف	2-3	140
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ.	الحجرات	10	143

ตัวบท	สุเราะฮ์	อายะฮ์	หน้า
وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ.	المائدة	2	143
يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا.....	الحجرات	13	147
وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِيَّاهَا.....	الروم	21-22	147

Prince of Songkla University
Pattani Campus

สารบัญ้อัลอะษะดีษ

ตัวบท	ผู้รายงาน	หน้า
من دُلَّ على خيرٍ، فله مثل أجر فاعله.	مسلم	3
أن النبي صل الله عليه وسلم عاد سعد بن عبادَةَ ﷺ -وفيه- حتى مرَّ بمَجْلِسٍ فيه أَخْلَاطٌ مِنَ الْمُسْلِمِينَ.....	البخاري ومسلم	11
عَنِ ابْنِ شَهَابٍ، قَالَ أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ، قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ صَلَّى.....	مسلم	16
أَخْبَرَنِي عُرْوَةُ بْنُ الزُّبَيْرِ، أَنَّ حَكِيمَ بْنَ حِزَامٍ، أَخْبَرَهُ أَنَّهُ قَالَ لِرَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَرَأَيْتَ أُمُورًا كُنْتُ أَمْتَحِنُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ هَلْ لِي	مسلم	16
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ فُلَنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ "مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ	مسلم	17
مَامِنْ أَحَدٍ يَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ.....	البخاري ومسلم	20
عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ فُلَنَّا يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ بِمَا عَمِلْنَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ قَالَ "مَنْ أَحْسَنَ فِي الْإِسْلَامِ لَمْ يُؤَاخِذْ بِمَا عَمِلَ فِي الْجَاهِلِيَّةِ.....	مسلم	47
عن أبي هريرة ﷺ : أَنَّ أَعْرَابِيًّا بَالَ فِي الْمَسْجِدِ فَتَنَرَ إِلَيْهِ النَّاسُ لِيَقْعُوا بِهِ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَأَهْرِيْقُوا.....	البخاري	47
لَمَّا حَضَرَتْ أَبَا طَالِبٍ الْوَفَاةُ جَاءَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.....	البخاري	106-107
إِنَّكَ تَأْتِي قَوْمًا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ فَادْعُهُمْ.....	البخاري	120
مَا نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ ، وَمَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَأْتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ.....	البخاري ومسلم	139
الرجل على دين خليله فلينظر أحدكم من يخالل.....	أبوداود	155

คำศัพท์อิสลามที่ปรากฏในงานวิจัย

หลักการศรัทธาในอิสลาม หมายถึง การศรัทธาตามหลักความเชื่อในศาสนาอิสลามซึ่งมุสลิมทุกคนต้องเชื่อถือศรัทธาอันได้แก่การศรัทธาต่ออัลลอฮฺ ﷻ ต่อบรรดามลาอิกะฮฺ ต่อบรรดาคัมภีร์ ต่อบรรดาเราะสุล ต่อวันอาคิเราะฮฺ ต่อกำหนดสภาวะการณ์

หลักปฏิบัติตนในอิสลาม หมายถึง การยืนยันความศรัทธาด้วยการแสดงออกทางสรีระโดยการกล่าวคำปฏิญาณตนยืนยันความศรัทธา การละหมาด การจ่ายซะกาต การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน และการประกอบพิธีฮัจญ์

หลักจริยธรรมในอิสลาม หมายถึง หลักที่เกี่ยวข้องกับมารยาท และความประพฤติปฏิบัติอันดีงาม ถูกต้องตามหลักการและแนวทางของศาสนาอิสลาม

มลาอิกะฮฺ หมายถึง บ่าวของอัลลอฮฺ ﷻ ประเภทหนึ่งที่ถูกบังเกิดมาจากรัศมีมีลักษณะเร้นลับจากการมองเห็นของมนุษย์ ทำแต่ความดี ไม่ทำความชั่ว ไม่กิน ไม่ดื่ม ไม่หลับนอนทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างอัลลอฮฺ ﷻ กับบรรดาเราะสุล ﷺ และมวลมนุษย์ คอยตอบรับและสนองคำบัญชาของพระองค์ทุกประการ

คัมภีร์ หมายถึง หลักคำสอนของศาสนาอิสลามที่เป็นพระดำรัสของอัลลอฮฺ ﷻ ที่ทรงประทานให้กับบรรดาเราะสุลไปเผยแผ่แก่ประชาชาติในยุคสมัยต่าง ๆ มีทั้งที่ถูกประทานลงมาเป็นเล่ม และลงมาเป็นวรรค ตอน ตามแต่เหตุการณ์

เราะสุล หมายถึง บุคคลที่อัลลอฮฺ ﷻ ทรงคัดเลือกจากสามัญชนธรรมดาให้เป็นผู้นำหลักคำสอนที่เป็นบัญญัติของศาสนาอิสลามไปเผยแผ่ทั้งโดยอาศัยคัมภีร์และการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างให้กับประชาชาติที่ไปเผยแผ่

วันอาคิเราะฮฺ หมายถึง วันแห่งการสิ้นสุดของโลกมนุษย์และทุกสรรพสิ่งในจักรวาล

กำหนดสภาวะการณ์ หมายถึง การกำหนดอันเป็นนิรันดรของอัลลอฮฺ ﷻ ต่อทุก ๆ สิ่งในโลกและจักรวาล รวมทั้งเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดกับมนุษย์และทุกสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างซึ่งสิ่งเหล่านั้นได้ถูกบันทึกและกำหนดไว้แล้วในแผ่นจารึกของพระองค์อัลลอฮฺ ﷻ (เลาหุลมะหฟูซ)

อัลกุรอาน หมายถึง พจนารถของอัลลอฮฺ ﷻ เป็นบันทึกพระดำรัสที่สมบูรณ์ของพระองค์ ซึ่งถูกประทานลงมายังท่านเราะสุล ﷺ ผ่านมลาอิกะฮฺญิบรีล

อัลหะดีษ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มีรายงานอ้างถึงเราะสุล ﷺ ไม่ว่าจะเป็นคำพูด การกระทำ การยอมรับ หรือคุณลักษณะของท่าน ซึ่งมีความหมายเดียวกันกับสุนนะฮฺ.

สุนนะฮ์ หมายถึง แนวทางการปฏิบัติของท่านเราะสูล ﷺ ทั้งในด้านคำพูด การกระทำ การยอมรับและ
คุณลักษณะต่าง ๆ ของท่าน

ตะอวะฮ์ หมายถึง การเชิญชวนมนุษย์สู่สัจธรรมแห่งอิสลาม

อิตายะฮ์ หมายถึง การได้รับการแนะนำทางและแสงสว่างในการเข้ารับอิสลาม

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ และหลักจริยธรรมในอิสลาม หมายถึง การที่กลุ่ม
ตัวอย่างสามารถตอบข้อคำถามได้อย่างกระจ่างชัด ตรงเป้าหมายและครอบคลุมประเด็นของข้อ
คำถามที่ต้องการให้ตอบ

มัสยิด หมายถึง ศาสนสถานของชาวมุสลิมที่ใช้ประกอบศาสนกิจโดยจะต้องมีการละหมาดวันศุกร์เป็น
ปกติ และกิจกรรมอื่น ๆ ทางศาสนา

อิมาม หมายถึง ผู้นำพิธีละหมาด 5 เวลา และพิธีละหมาดวันศุกร์ประจำมัสยิด

คอเต็บ หมายถึง ผู้แสดงธรรมก่อนละหมาดวันศุกร์

บิหลัน หมายถึง ผู้ประกาศเข้าเวลาละหมาด

อะกีตะฮ์ หมายถึง หลักความเชื่อในอิสลาม

อิบาตะฮ์ หมายถึง หลักปฏิบัติในอิสลาม

อัลอายะฮ์ หมายถึง โองการอัลกุรอาน

อัลสุเราะฮ์ หมายถึง บทอัลกุรอาน

อะฮฺลิสสุนนะฮ์ วัลญะมาอะฮ์ หมายถึง กลุ่มชนที่ยึดมั่นตามแนวทางของท่านนบีฮัมมัด บรรดาเศาะ
ฮาบะฮ์ และชนถัดมาตลอดจนบรรดาผู้ที่เจริญรอยตามแนวทางดังกล่าวตราบถึงวันแห่งการพิพากษา
การปรับตัว หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมส่วนตัวในการดำเนินชีวิตประจำวันและการปรับเปลี่ยน
ผสมผสานอัตลักษณ์ ในส่วนที่จำเป็นเพื่อสนองความต้องการและความพึงพอใจอย่างสูงสุดของ
ตนเองและสังคม โดยสร้างความสัมพันธ์ที่กลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเป็นความสัมพันธ์ที่สอดคล้อง
ระหว่างสภาพแวดล้อมกับความต้องการของตนเองทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

อัตลักษณ์ หมายถึง ตัวตนซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละคนหรือเครื่องหมายที่นำมาใช้สื่อถึงสำนักทาง
ชาติพันธุ์ แต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัว มาจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งสัญชาติ เชื้อชาติ ชนชั้นทาง
สังคม ชุมชน เพศ ภาษา พิธีกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี การแต่งกาย และอื่น ๆ

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย
กรณีศึกษา :มูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

คำชี้แจง

(1) วัตถุประสงค์การสัมภาษณ์

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด
2. เพื่อศึกษา การศึกษา การเรียนรู้อิสลามภายหลังการเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมูอัลลัฟชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงพ.ศ.2550-2560

(2) แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มี 3 ตอน

ตอนที่1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ..... นามสกุล.....
2. ศาสนาเดิม.....
3. ภูมิลำเนาเดิม.....
4. ชื่อในศาสนาอิสลาม.....
5. เพศ () ชาย () หญิง
6. อายุ
7. ระดับการศึกษาสามัญ () ม.3 () ม.6 () ปริญญาตรี () ปริญญาโท อื่นๆ.....
8. อาชีพ.....
9. รายได้
10. ระยะเวลาที่เข้ารับศาสนาอิสลาม.....
11. อายุการสมรส.....
12. สถานภาพ () โสด () สมรส () อยู่ด้วยกัน () หย่า

13. ลักษณะครอบครัว () เป็นครอบครัวตนเอง () เป็นครอบครัวสามี () เป็นครอบครัวภรรยา

ตอนที่ ๒ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบ่งออกเป็น 3 วัตถุประสงค์

1. การเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟ

1.1 อะไรคือสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลในการเข้ารับอิสลามของคุณ

.....

.....

1.2 คุณรู้สึกยินดีในสถานะความเป็นมุสลิมของคุณหรือไม่? อย่างไร?

.....

.....

1.3 การเลือกเป็นมุสลิมของคุณมีผลกระทบกับพ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวเดิมของคุณหรือไม่ อย่างไรบ้าง

.....

.....

1.4 คุณพบกับสามี/ภรรยาได้อย่างไร และสิ่งใดที่ทำให้คุณรู้จักและประทับใจในตัวเขา.

.....

.....

1.5 สามี/ภรรยาของคุณมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไรในการเข้ารับอิสลามของคุณ

.....

.....

1.6 ครอบครัวเดิมของคุณยอมรับสามี/ภรรยาของคุณหรือไม่

.....

.....

1.7 คุณได้รับการยอมรับจากครอบครัวของสามี/ภรรยาในการเข้ารับศาสนาอิสลามของคุณหรือไม่

.....

.....

.....

.....

2. พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมของมุอัลลัฟ

2.1 คุณเรียนรู้หลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมจากแหล่งเรียนรู้ที่ไหนบ้าง

.....

.....

2.2 คุณมีความรู้ความเข้าใจในหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมอิสลามหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.3 คุณสามารถปฏิบัติตัวและดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2.4 ใครบ้างเป็นผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือคุณในการเรียนรู้หลักคำสอนของศาสนาอิสลามและการปฏิบัติศาสนกิจ

.....

.....

2.5 คุณจะปฏิบัติตัวอย่างไร เมื่อเทศกาลและวันสำคัญทางศาสนาเดิมของคุณมาถึง

.....

.....

2.6 คุณพบปัญหาในการเรียนรู้หลักการของศาสนาอิสลามหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3. การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิม

3.1 หลังจากคุณเข้ารับอิสลามแล้ว คุณอาจต้องเผชิญกับปัญหาความสัมพันธ์กับบิดามารดา และญาติพี่น้อง เช่น การเลี้ยงดูพ่อแม่เดิมของคุณ และการปฏิสัมพันธ์กับญาติพี่น้องเดิมของคุณ คุณจะมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.2 หลังจากคุณเข้ารับอิสลามแล้ว คุณอาจต้องเผชิญกับปัญหาเศรษฐกิจ เช่น การประกอบอาชีพในสถานประกอบการที่จะต้องขายสุราหรือสิ่งต้องห้ามในอิสลาม คุณจะมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.3 หลังจากคุณเข้ารับอิสลามแล้ว คุณอาจต้องเผชิญกับปัญหาทางด้านกฎหมาย เช่น การแบ่งมรดกและการเลี้ยงดูบุตรในกรณีที่เกิดการหย่าร้างกัน ดังนั้นคุณจะมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.4 หลังจากคุณเข้ารับอิสลามแล้ว คุณจะต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตตามวิถีอิสลามอย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.5 คุณมีวิธีการปรับตัวในเรื่องการเปลี่ยนชื่อของคุณเป็นชื่อมุสลิมอย่างไร และคุณยินดีหรือไม่ ในการเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชนของคุณโดยระบุเป็นศาสนาอิสลาม

.....

.....

.....

.....

3.6 เมื่อคุณเข้ารับอิสลามแล้ว คุณสามารถปรับตัวกับครอบครัวใหม่ และสังคมใหม่ที่คุณมาอาศัยอยู่ได้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

3.7 ในกรณีที่คุณเสียชีวิตคุณจะมีวิธีการให้มุสลิมจัดการศพของคุณอย่างไรให้ถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลามและทางกฎหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

3.8 คุณสื่อสารความเป็นมุสลิมกับครอบครัวใหม่ของคุณหรือสังคมมุสลิมอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.9 ครอบครัว ชุมชนมีบทบาทในการสื่อสารความเป็นมุสลิมของคุณอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.10 คุณเคยพบปัญหาในการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของคุณหรือไม่ อย่างไร และคุณมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

(3) แบบสังเกต

แนวทางในการสังเกตการศึกษาการเรียนรู้อิสลามและการสื่อสารความเป็นมุสลิมของ
มุอัลลัฟมีดังนี้

3.1 แหล่งเรียนรู้การศึกษาการเรียนรู้ของมุอัลลัฟและสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติตนที่
แสดงออกในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟด้วยการสังเกตวิธีการปฏิบัติศาสนกิจประจำวัน

3.2 การปรับตัว พฤติกรรมและการสื่อสารความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในการดำเนิน
ชีวิตประจำวันตามแนวทางของอิสลาม

3.3 การปรับตัวของมุอัลลัฟกับครอบครัวใหม่และชุมชนใหม่ที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบบันทึกการสัมภาษณ์

สัมภาษณ์ ครั้งที่.....

ผู้รับการสัมภาษณ์ ชื่อ.....นามสกุล.....

สถานที่สัมภาษณ์.....

ทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.ถึง.....น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์--

.....
.....

ข้อมูลที่สรุปได้จากการสัมภาษณ์

.....
.....
.....

ข้อคิดเห็น

.....
.....
.....

การนัดหมายครั้งต่อไป วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เวลา.....น.

ผู้สัมภาษณ์.....

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ข
นิพนธ์ต้นฉบับ (Manuscript)

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย:กรณีศึกษามุอัลลัฟในชุมชนมุสลิม
พื้นที่ชายฝั่งอันดามัน

ปริญญา ประหยัดทรัพย์¹ อับดุลเลาะ หนู่มสุข²

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (อศุลุดดีน) อาจารย์ประจำภาควิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลาม พื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักคุณธรรมจริยธรรม และการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2550-2560 โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารโดยการบันทึก และการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิจัยพบว่า การเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกันกล่าวคือมาจากสาเหตุการแต่งงาน ส่วนการเข้ารับอิสลามของมุอัลลัฟเนื่องจากศึกษาเรียนรู้มาก่อนนั้นมีจำนวนน้อย ส่วนพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมรวมถึงการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้นมีความแตกต่างกัน แต่มุอัลลัฟทั้งหมดมีการปฏิบัติศาสนกิจและดำเนินชีวิตตามแนวทางของอะลิสสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ โดยยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัดเป็นวิถีปฏิบัติ

คำสำคัญ: การเข้ารับอิสลาม, มุอัลลัฟ, ชายฝั่งอันดามัน

The Converting of Non-Muslims into Islam in Thailand: A case Study of Muallaf
in Andaman Bay Area Communities

Parinya Prayadsap¹ Abdullah Numsuk²

¹ Ph.D. Candidate (Islamic Studies), College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

² Ph.D. (Usuluddin), Lecturer, College of Islamic Studies, Prince of Songkla University.

ABSTRACT

This research aims to study the converting of Non-Muslims into Islam. Basic knowledge of the principles of faith, ethics, morality. And the adaptation and communication of Muallaf's identity in the Andaman coast. Both male and female Muslims are admitted to Islam during the years 2550-2560. The qualitative research method was used to collect data from the document. And interview the target audience.

The research found that the converting into Islam of Muallaf in Andaman Area Communities, mainly due to marriage, which is consistent with other provinces. In the Andaman coastal provinces The basic principles for believers Practices and ethical conduct, including communications, the identity of Muallaf in Andaman Bay Area Communities and other provinces in the Andaman coastal areas that are consistent. Muallaf is said Al Clough has lived of Islam. By adhering to the Quran and the example of the Sunah Muhammad in a major operation.

Key word: The Converting into Islam, Muallaf, Andaman Bay Area.

บทนำ

อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญเป็นพิเศษในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์และความเชื่อถือศรัทธาเป็นหนึ่งในสิทธิเสรีภาพของมนุษย์หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นสิทธิสำคัญที่สุดของมนุษย์ก็ว่าได้ ดังนั้นอิสลามจึงไม่อนุญาตในการบีบบังคับผู้ใดให้เข้ามายอมรับศาสนา แต่ทว่าอิสลามได้เรียกร้องเชิญชวนให้มนุษย์เข้ามาศึกษาและพิจารณาถึงเหตุผลและหลักฐานข้อพิสูจน์ของตนเสียมากกว่าและหากใครได้ศึกษาถึงคำสอนอันบริสุทธิ์และหลักการเรียกร้องเชิญชวนสู่อิสลามอย่างถ่องแท้ก็必将พบว่าการเผยแพร่และเรียกร้องสู่อิสลามนั้นพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ ต้องการที่จะสื่อความหมายแก่มวลมนุษยชาติให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในการเรียกร้องสู่แนวทางของพระผู้เป็นเจ้าอย่างประจักษ์แจ้งอัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ قُلْ هُدَىٰ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحٰنَ اللَّهِ
وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴾

ความว่า “ จงกล่าวเถิด) มุฮัมมัด (นี่คือแนวทางของฉัน ฉันเรียกร้องไปสู่
อัลลอฮ์ อย่างประจักษ์แจ้งทั้งตัวฉันและผู้ปฏิบัติตามฉันและมหาบริสุทธิ์
แห่งอัลลอฮ์ ฉันมิได้อยู่ในหมู่ผู้ตั้งภาคี ”

(ยูซุฟ : 108)

ในปัจจุบันการเผยแพร่อิสลามมีสื่อหลากหลายที่เป็นช่องทางในการเรียกร้องเชิญชวนให้
ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลามจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศซึ่งศาสนาอิสลามเรียกกลุ่มชน
เหล่านี้ว่า “มุอัลลัฟ” มุสลิมใหม่ (คำว่า มุอัลลัฟ หรือ มุอัลละพะห์ หมายถึง บุคคลที่หัวใจของเขา
ต้องการความอบอุ่นและความสนิทสนมด้วยการโน้มหน้าสู่อิสลามหรือให้มันคงในอิสลามหรือให้ยุติการทำ
ร้ายมุสลิมหรือช่วยเหลือและปกป้องมุสลิมจากศัตรู) อัลกีอรรฎอวีย์ (594/2 : 1981 และเป็นคำที่ปรากฏ
ในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานดังนี้ อัลลอฮ์ ﷻ ตรัสว่า

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمَوْلَىٰ قُلُوبُهُمْ
وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَرَمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾

ความว่า “แท้จริงท่านทั้งหลาย นั้น สำหรับบรรดาผู้ที่ยากจน และบรรดาผู้ที่ขัดสน และบรรดาเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมมัน และบรรดาผู้ที่หัวใจของพวกเขาสนิทสนม และในการไถ่ทาส และบรรดาผู้ที่หนีสินล้นตัว และในทางของอัลลอฮ์ และผู้ที่อยู่ในระหว่างเดินทาง ทั้งนี้เป็นบัญญัติอันจำเป็นซึ่งมาจากอัลลอฮ์ และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงรอบรู้ ผู้ทรงปรีชาญาณ”
(อัตเตาบะฮ์ :6)

ดังนั้น มุอัลลัฟเมื่อเขาได้ศรัทธาและกล่าวปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามแล้ว ถือว่าเขาเป็นมุสลิมเต็มตัวส่วนเขาจะเป็นมุอิมินที่สมบูรณ์นั้นก็ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในศรัทธา การเข้าใจเรื่องราวของศาสนาและการประพฤติตนตามหลักการ ว่ามีความมั่นคงมากน้อยเพียงใดเมื่อเขาเข้ารับอิสลามก็ไม่ต่างอะไรกันเลยกับผู้ที่เป็นมุสลิมมาแต่กำเนิดที่บิดามารดาเป็นมุสลิม หากมุสลิมผู้นั้นไม่มีความเข้าใจในศาสนา ไม่มีการปฏิบัติตนตามที่ศาสนบัญญัติ เขาก็ไม่ต่างอะไรกับมุสลิมที่เพิ่งเข้ารับศาสนาอิสลามแต่อย่างใดเลย

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา ถึงสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในประเทศไทย ศึกษาพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรมสภาพการปรับตัวของมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) พฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

การทบทวนวรรณกรรม

อัลกุรอานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาคัมภีร์อัลกุรอานที่เกี่ยวข้องกับการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกนั้นพบว่าในคัมภีร์อัลกุรอานอัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสถึงเรื่องดังกล่าวไว้ว่า

﴿وَلَا تَنكِحُوا الْمُشْرِكَةَ حَتَّىٰ يُؤْمِنَ ۖ وَلَا مَٰمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَا تُعْجَبْكُمْ وَلَا تُنْكَحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَبْدٌ مُّؤْمِنٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ ۚ وَلَا يُعْجَبْكُمْ أُولَٰئِكَ يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْحَيٰةِ وَالْمَغْفِرَةِ ۗ بِإِذْنِهِ ۗ وَيُبَيِّنْ ءَايٰتِهِ ۗ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ﴾

ความว่า “และพวกเจ้าจงอย่าแต่งงานกับหญิงมุชริก จนกว่านางจะศรัทธา และทาสหญิงที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดียิ่งกว่าหญิงที่เป็นมุชริกแม้ว่านางได้ทำให้พวกเจ้าพึงใจก็ตามและพวกเจ้าจงอย่าให้แต่งงานกับบรรดาชายมุชริก จนกว่าพวกเขาจะศรัทธาและทาสชายที่เป็นผู้ศรัทธานั้นดีกว่าชายมุชริกและแม้ว่าเขาได้ทำให้พวกเจ้าพึงใจก็ตามชนเหล่านี้แหละจะชักชวนไปสู่ไฟนรกและอัลลอฮ์ นั้นทรงเชิญชวนไปสู่สวรรค์และไปสู่การอภัยโทษ ด้วยอนุมัติของพระองค์และพระองค์จะทรงแจกแจงบรรดาโองการของพระองค์แก่มนุษย์เพื่อที่ว่าพวกเขาจะได้รำลึกกันได้”

(อัลบะเกาะเราะฮฺ โองการที่ 221)

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า โองการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟเนื่องจากอัลลอฮ์ ﷻ อนุมัติให้ชนต่างศาสนิกเข้ามาใช้ชีวิตคู่กับมุสลิมชายหรือหญิงในฐานะคู่สามีภรรยาจนกว่าเขาจะได้เข้ารับอิสลามด้วยการกล่าวคำปฏิญาณตนสองประโยคเพื่อยืนยันในความเป็นมุสลิมอย่างแท้จริงและชนศาสนิกกลุ่มนี้เข้ารับอิสลามเนื่องจากสาเหตุการแต่งงาน

อัลหะดีษที่เกี่ยวข้อง

ท่านเราะสูลุลลอฮ์ ﷺ กล่าวว่า

((أَيْ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ أَي رَسُولِ اللَّهِ أُرِيْتِ أَمْوِرًا كُنْتُ أَمَحْتُ بِهَا فِي الْجَاهِلِيَّةِ مِنْصَدَقَةٌ أَوْ عِتَاقَةٌ أَوْ صِلَةٌ رَحِمًا فِيهَا أَجْرٌ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "أَسَلَمْتِ عَلَيَّ مَا أَسَلَمْتِ مِنِّي"))

ความว่า :สะกิมบุตรฮิซามได้ทูลถามท่านเราะสูลว่า โอ้ท่านศาสนทูตแห่งอัลลอฮ์.โปรดบอกฉันเถิดถึงกิจกรรมที่ฉันหลบหลีกไม่กระทำความผิดบาปในยุคก่อนอิสลาม จะมีภาคผลตอบแทนใด ๆ กับฉันไหม ? ท่านเราะสูลได้ตอบกับเขาว่า เจ้าได้รับอิสลามพร้อมกับ) ได้รับภาคผลในการทำ (คุณงามความดีในอดีตและการหลีกเลี่ยงการทำความผิดก็) ถูกนับว่า (เป็นอับาดะฮฺ) เมื่อมารับอิสลาม(ด้วย”

(บันทึกโดย Muslim หะดีษหมายเลข (222

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า หะดีษดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟเนื่องจากการสร้างแรงบันดาลใจในการแสวงหาสัจธรรมของมุอัลลัฟในฐานะมุสลิมใหม่ด้วยการศึกษาเรียนรู้หลักการของอิสลามเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความศรัทธาให้แก่ตนเองที่พบว่าวิกฤตชีวิตและความผิดบาปของตนเองที่ผ่านมา นั้นเมื่อเข้าสู่ประตูศาสนาอิสลามแล้วอัลลอฮ์ ﷻ ทรงปลดเปลื้องความผิดบาปให้ทั้งหมดและหะดีษดังกล่าวได้กล่าวถึงคุณค่า ผลบุญ เกียรติและศักดิ์ศรีของผู้ที่เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับมุสลิมใหม่ (มุอัลลัฟ) พบว่า มีวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้อย่างน้อย 2 งานวิจัยเรื่อง : การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทของไทย ซึ่งทำการวิจัยโดย มนูญ โต้ะอาจ (2555) ซึ่งเป็นดุษฎีนิพนธ์นิเทศศาสตรบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผลการศึกษามีข้อค้นพบในงานวิจัยฉบับนี้มี 2 ประเด็น ดังนี้

1. พฤติกรรมการเรียนรู้และสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบท ของไทยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ประกอบไปด้วย การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านอารมณ์และความรู้สึกนึกคิด การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านความเชื่อและทัศนคติ การเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านความรู้ ความคิดเห็นและการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนทางด้านบุคลิกภาพ พฤติกรรมการเรียนรู้อัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองผลการศึกษาพบว่า:มุอัลลัฟมีวิธีการเรียนรู้เพื่อปรับเปลี่ยนด้านอารมณ์ และความรู้สึกนึกคิดให้มีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่นเพื่อให้เกิดการยอมรับปรับเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติให้เข้ากับบุคคลหรือสังคม ปรับเปลี่ยนด้านความรู้ ความคิดเห็นจนเกิดเป็นความศรัทธาและปรับเปลี่ยนด้านบุคลิกภาพ

2. ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างมุอัลลัฟกับบุคคลในครอบครัว ชุมชนและสังคม ในการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทไทย ผลการศึกษาพบว่า:บริบทของชุมชนมุสลิมทั้งในเขตชุมชนเมืองและชุมชนชนบทไทยมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือมีการดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลาม โดยยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ชุมชนและสังคมของมุสลิมไม่ว่าที่ไหนก็ตามมีลักษณะที่เรียกว่ามีความเป็นอนุรักษ์นิยมและเคร่งครัดในหลักการของศาสนาอิสลามเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับมุสลิมใหม่ (มุอัลลัฟ) พบว่ามีรายงานการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ดังต่อไปนี้

อัมพร หมาตเดิน, ได้กล่าวในรายงานการศึกษาจากการสัมมนาวิชาการระดับนานาชาติเมื่อ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ในหัวข้อเรื่อง “พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้พบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้: จากการเก็บ ข้อมูลในการสอบถามผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชน คือ โต๊ะอิหม่ามซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นสักขีพยานในการ ปฏิญาณตนเข้ารับนับถือศาสนาอิสลามและการแต่งงานในจังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดภูเก็ต จาก การศึกษาพบว่า การแต่งงานระหว่างคนต่างศาสนา มีถึงหมู่บ้านละ 30-20 คน ในช่วง 10-5 ปี ที่ผ่านมา จำนวนนี้น่าจะใกล้เคียงกับจังหวัดอื่นๆ ในภาคใต้ตอนบนรวมถึงกรุงเทพมหานคร ส่วนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือปัตตานี ยะลาและนราธิวาส มีตัวเลขผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลามโดยผ่านการ แต่งงานอยู่ที่ 3-2 คน ในเขตชุมชนเมือง ส่วนในพื้นที่ชนบทมีจำนวนน้อยกว่านั้น สำหรับปัจจัยหลักๆที่ ทำให้ผู้เข้ารับอิสลามโดยผ่านการแต่งงานมากขึ้น เนื่องจากสังคมมุสลิมมีรูปแบบที่เปลี่ยนไปเป็นสังคม เมืองมากขึ้น ทำให้ชาวมุสลิมมีโอกาสในการพบปะกับศาสนิกในศาสนาอื่นได้มากขึ้นด้วยทั้งจาก การศึกษาและการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการเข้ารับอิสลามของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด
2. เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลัก คุณธรรมจริยธรรมของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด
3. เพื่อศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2550-2560

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุการเข้ารับอิสลามของชน ต่างศา สนิกในประเทศไทย การปรับตัว การสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด
2. ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรับทราบถึงพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักการปฏิบัติและหลักคุณธรรมจริยธรรมของมุสลิม

3. ผลการวิจัยสามารถเป็นองค์ความรู้ใหม่ของผู้วิจัยเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนทำโครงการอบรมมุสลัฟครอบคลุมพื้นที่ทุกภาคของประเทศไทย

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

1. ด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

ก. สาเหตุการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกซึ่งประกอบไปด้วยสาเหตุภายนอกและสาเหตุภายในที่ส่งผลให้ชนต่างศาสนิกเข้ารับอิสลาม

ข. พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักคุณธรรมจริยธรรมของ มุสลัฟ) มุสลิมใหม่(

ค. การปรับตัวของมุสลัฟกับครอบครัวใหม่และครอบครัวเดิมเกี่ยวกับวิถีชีวิตพฤติกรรมและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมและการปรับตัวกับสภาพทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและกฎหมายที่เผชิญกับการท้าทายต่อมุสลัฟ (มุสลิมใหม่) ในฐานะศาสนาใหม่

2. ด้านประชากร ผู้วิจัย ศึกษามุสลัฟทั้งชายและหญิงจำนวน 100 คนโดยแยกเป็นเพศชาย 55 คน และเพศหญิง 45 คน

3. ด้านขอบเขตของเวลา ผู้วิจัย ศึกษามุสลัฟที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ.2550-2560

4. ด้านขอบเขตพื้นที่ ผู้วิจัยศึกษา ชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดได้แก่ จังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ตรังและระนอง

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก อาศัยวิธีการพรรณนาเชิงวิเคราะห์(Description Method) และการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาภาคสนามด้วยการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ตลอดจนได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอาน อัลหะดีษ ตำราของบรรดาปราชญ์อิสลามในยุคอดีตเป็นประการสำคัญและตำราของปราชญ์อิสลามร่วมสมัย เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาวิเคราะห์และสรุปโดยมีวิธีการศึกษา 2 แบบ คือ

1. การศึกษาจากเอกสารโดยรวบรวมข้อมูลจากคัมภีร์อัลกุรอานอัลหะดีษ และตำราต่างๆ ในยุคอดีตและร่วมสมัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง“มูอัลลัฟ”ตามที่ได้เคยมีผู้ศึกษาไว้

2. การศึกษาจากภาคสนามโดยการสังเกตการณ์ (Observation) โดยผู้วิจัยเข้าไปสังเกตการณ์ในการเรียนการสอนและการอบรมให้ความรู้แก่มูอัลลัฟแต่ละมัสยิดที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากกลุ่มเป้าหมายได้แก่ มูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดที่เข้ารับอิสลามตั้งแต่ ปี พ.ศ 2550-2560 .

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สาเหตุการเข้ารับอิสลามของมูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน5จังหวัด

การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในประเทศไทย :กรณีศึกษามูอัลลัฟในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการขยายตัวและเพิ่มจำนวนของ “มูอัลลัฟ” ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด เนื่องด้วยสาเหตุการแต่งงานระหว่างมุสลิมกับคนที่มีนิกายศาสนาต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งงานของมุสลิมกับผู้ที่มีนิกายศาสนาพุทธ ทำให้ครอบครัว ชุมชนและสังคมที่มูอัลลัฟอาศัยอยู่ให้ความสำคัญกับมูอัลลัฟมากขึ้นด้วยความสนใจและใส่ใจในพฤติกรรมต่าง ๆ ของมูอัลลัฟที่อาจจะประพฤติปฏิบัติตามหลักการของศาสนาอิสลามด้วยความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง จึงมีการเปิดการอบรมหลักสูตรการเรียนการสอนหลักการของศาสนาอิสลามให้กับมูอัลลัฟตามมัสยิดต่างๆในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัด

ผู้นำศาสนาอิสลามในชุมชนพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดคือโต๊ะอิมามซึ่งต้องทำหน้าที่เป็นสักขีพยานในการปฏิญาณตนเข้ารับนิกายศาสนาอิสลามและการแต่งงานจากการศึกษาพบว่า การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนาในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน5จังหวัดส่วนใหญ่มาจากสาเหตุการแต่งงานและในช่วง 10ปีที่ผ่านมาการแต่งงานระหว่างมุสลิมหรือมุสลิมะฮ์เดิมกับมูอัลลัฟมีถึงหมู่บ้านละ10-20คนซึ่งจำนวนนี้แต่ละจังหวัดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน5จังหวัดมีอัตราการเพิ่มของมูอัลลัฟใกล้เคียงกัน

วัตถุประสงค์ที่ 2 พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักคุณธรรมจริยธรรมของมูอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน5จังหวัด

การเรียนรู้พื้นฐานหลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติและหลักจริยธรรมรวมถการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมูอัลลัฟในจังหวัดภูเก็ตนั้น ผลการศึกษาพบว่า:บริบทของชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันนั้นมีความสอดคล้องกันในการดำเนินชีวิตตามกรอบของศาสนาอิสลามบน

แนวทางอะลิสสุนนะฮ์วัลญะมาอะฮ์ โดยยึดถือคัมภีร์อัลกุรอานและสุนนะฮ์แบบอย่างจากท่านนบีมุฮัมมัดเป็นหลักในการดำเนินชีวิต

ผู้นำในสังคมมุสลิมควรส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ด้านหลักการของศาสนาอิสลามอย่างต่อเนื่องไม่ใช่เพียงระยะเวลาแรกของการเข้ารับศาสนาอิสลามและสมาชิกในชุมชนจะต้องไม่ดูหมิ่นดูแคลนครอบครัวที่มีเขยหรือสะใภ้ที่เป็นมุอัลลัฟอีกทั้งครอบครัวเครือญาติและสมาชิกในชุมชนมุสลิมต้องเปิดใจยอมรับ ให้ความรัก ความปรารถนาดีต่อมุอัลลัฟในฐานะที่มุอัลลัฟเป็นสมาชิกมุสลิมคนหนึ่งซึ่งจะทำให้มุอัลลัฟดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขถึงแม้จะอยู่ในสังคมที่ไม่คุ้นเคยมาก่อน

สื่อที่ช่วยให้มุอัลลัฟเกิดการเรียนรู้ได้ดีที่สุดคือสื่อบุคคลได้แก่บุคคลในครอบครัวที่มุอัลลัฟอาศัยอยู่ อิมาม ครูสอนศาสนาในชุมชนสามีหรือภรรยาของมุอัลลัฟและเพื่อนของมุอัลลัฟที่เป็นมุสลิมซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับมุอัลลัฟในการให้ความรู้ความเข้าใจและปลุกฝังให้มุอัลลัฟเกิดความศรัทธาในศาสนาอิสลามอย่างแท้จริงและส่งเสริมการเรียนรู้การปฏิบัติตามบทบัญญัติของศาสนาหลักจริยธรรมและการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักการของศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์ที่ 3 การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดทั้งชายและหญิงที่เข้ารับอิสลามในช่วงปี พ.ศ. 2550 - 2560

การปรับตัวของมุอัลลัฟนั้นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ การปรับตัวในระดับส่วนบุคคลและการปรับตัวในระดับสาธารณะ การปรับตัวดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อให้ได้รับการยอมรับในสังคมมุสลิม โดยการสร้างภาพลักษณ์ใหม่ให้ปรากฏในสังคมมุสลิมว่าตนเองยังคงเป็นมุสลิมผู้ศรัทธาตลอดไป

การปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟนั้นเป็นสิ่งที่จะต้องแสดงออกอย่างชัดเจนและเปิดเผยเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคมมุสลิม การที่มุอัลลัฟจะดำรงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของตนเองไว้ได้นั้นมุอัลลัฟจะต้องกล้าแสดงออกในความเป็นมุสลิมทุก ๆ ด้านมีการติดต่อสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวใหม่และครอบครัวเดิมของมุอัลลัฟโดยสื่อสารให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักการของศาสนาอิสลามอย่างแท้จริง

ความหลากหลายและทับซ้อนในอัตลักษณ์ของมุอัลลัฟโดยเฉพาะการเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาเดิมมานับถือศาสนาอิสลามนั้นบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องยอมรับและเคารพในอัตลักษณ์ใหม่ของมุอัลลัฟนั้น คือ อัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุอัลลัฟโดยเฉพาะครอบครัวชุมชนหรือสังคมที่มุอัลลัฟเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ต้องปราศจากอคติไม่เลือกปฏิบัติเพื่อให้มุอัลลัฟเกิดความภาคภูมิใจและมั่นใจในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในฐานะที่เป็นมุสลิมคนหนึ่ง

อภิปรายผล

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับจากกลุ่มตัวอย่างสามารถนำมาอภิปรายผลเบื้องต้นได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสาเหตุในการเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดนั้นส่วนใหญ่แล้วผู้วิจัยได้พูดคุยกับมุสลิมพบว่า การแต่งงานเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ชนต่างศาสนิก ทั้งชายและหญิงเข้ารับอิสลาม เนื่องจากในบางครั้งทั้งคู่ทำงานในสถานประกอบการบริษัท ห้างร้าน เดียวกันก่อให้เกิดความสนิทสนมกระทั่งกลายเป็นความรักและแต่งงานในที่สุดแต่ก็ยังมีมุสลิมจำนวนน้อยที่เข้ารับอิสลามด้วยความสนใจมีการศึกษาเรียนรู้มาก่อนจนกระทั่งเกิดความเชื่อมีความศรัทธาและเข้ารับอิสลามในที่สุด

องค์กรมุสลิมต้องสร้างจิตสำนึกร่วมในการดูแลมุสลิมบนพื้นฐานแห่งความเป็นพี่น้อง ด้วยการผูกสายใยความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมกับมุสลิมเดิมในชุมชนมุสลิมที่ไม่ใช่ครอบครัวของสามีหรือภรรยาของมุสลิมดังที่ท่านเราะฮูลุลลอฮ์ได้สร้างความเป็นพี่น้องระหว่างชาวมุฮายีรีนกับชาวอันศอร โดยวิธีการจับคู่กันให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกันจนกระทั่งทั้งคู่มีความรักความผูกพันความเป็นพี่น้องดุจสายเลือดเดียวกันอันเป็นปรากฏการณ์ครั้งสำคัญในหน้าประวัติศาสตร์อิสลาม ดังนั้นองค์กรมุสลิมในประเทศไทยเช่นสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดและมัสยิดเป็นต้นควรนำแบบอย่างของท่านเราะฮูลุลลอฮ์มาเป็นแนวปฏิบัติเพื่อดูแลมุสลิมอย่างยั่งยืนก่อให้เกิดความอบอุ่นใจมีสายใยผูกพันกับศาสนาอิสลามและสังคมมุสลิม

2. ผลการศึกษาพื้นฐานการเรียนรู้หลักความเชื่อความศรัทธา หลักปฏิบัติ หลักจริยธรรม และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมผู้วิจัยพบว่า: พื้นฐานการเรียนรู้ของมุสลิมในเรื่องหลักความเชื่อ ความศรัทธาในศาสนาอิสลาม ทำให้มุสลิมละทิ้งความเชื่อในเรื่องไม่มีพระเจ้ามาสู่ความเชื่อในเรื่องการมีพระเจ้า ละทิ้งความเชื่อในเรื่องสังสารวัฏคือการเวียนว่ายตายเกิดมาสู่ความเชื่อในวันอาคิเราะฮ์และละทิ้งความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมาสู่ความเชื่อในกฎสภาวาการณของอัลลอฮ์และมุสลิมมีความรู้เบื้องต้นในหลักปฏิบัติที่เป็นมุขบัญญัติอิสลาม 5 ประการ รวมถึงการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ ทั้งหมดที่กล่าวมานั้นมุสลิมแต่ละคนมีความแตกต่างกัน บางคนเรียนรู้และเข้าใจได้เร็ว บางคนต้องใช้เวลาเพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธา ดังนั้น มุสลิมกลุ่มที่เรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามและเต็มใจที่จะเข้ารับอิสลามมีการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธาได้รวดเร็ว ส่วนมุสลิมกลุ่มที่มีเหตุทำให้ตนเองต้องเข้ารับศาสนาอิสลามเพื่อให้ตนเองและสามีหรือภรรยาอยู่ด้วยกันอย่างถูกต้องตามหลักการศาสนาอิสลามนั้นต้องใช้เวลาในการเรียนรู้เพื่อให้ตนเองเกิดความศรัทธา

องค์กรมุสลิมที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด อิมามและคณะกรรมการมัสยิดในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน ควรส่งเสริมและทำความเข้าใจกับสังคมให้คนทั่วไปในสังคม

รู้จักว่ามัลลัฟคือใคร ควรจะปฏิบัติต่อกันในฐานะที่มัลลัฟเป็นมุสลิมคนหนึ่งอย่างไร และมีสยิดต่างๆ ต้องสร้างบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้แก่มัลลัฟอย่างเข้มงวด โดยใช้มีสยิดเป็น ศูนย์กลางของชุมชนในการจัดการศึกษาให้แก่มัลลัฟและมีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการเพื่อให้มัลลัฟได้มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ระหว่างมัลลัฟด้วยกันและกับพี่น้องมุสลิมในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ของมุสลิม

3. ผลการศึกษาการปรับตัวและการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมัลลัฟซึ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างใน 5 จังหวัดชายฝั่งอันดามันพบว่ามีความแตกต่างกันเช่นการแต่งกายมัลลัฟส่วนใหญ่ทั้ง ชายและหญิงแต่งกายถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม บางคนก็ยังคงแต่งกายนุ่งสั้นไม่ได้ปกปิด อวัยวะที่พึงสงวนและการกล่าวคำปฏิญาณตนเพื่อเข้ารับศาสนาอิสลามเป็นข้อความภาษาอาหรับก่อนที่จะ เข้าพิธีนิกاه) แต่งงาน(อย่างถูกต้องตามหลักการของศาสนาอิสลาม มัลลัฟบางคนกล่าวคำปฏิญาณ ตนในวันที่จะทำการนิกاه บางคนกล่าวก่อนหน้าที่จะทำการนิกاهเป็นระยะเวลาหนึ่งเป็นต้นและที่ สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือองค์กรมีสยิดควรดูแลมัลลัฟเป็นการเฉพาะในช่วงที่เข้ารับอิสลามใหม่ๆ ให้ ความช่วยเหลือในด้านต่างๆที่จำเป็นเช่นเงินชะกาตประจำปีและเงินทุนในการประกอบอาชีพในเบื้องต้น หากมัลลัฟไม่มีความพร้อมในทุนทรัพย์

ส่วนประเด็นที่เปราะบางและเป็นปัญหาที่มัลลัฟต้องเผชิญกับการทำทายเป็นหลังเข้ารับ อิสลามได้แก่ปัญหาการปรับตัวในสังคมใหม่ สังคมที่ตนไม่เคยคุ้นเคยมาก่อน การปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์ การแต่งกาย อาหารการกินหรือแม้แต่การเรียกชื่อใหม่หรือการทำศิคราสำหรับผู้ชาย การปฏิบัติตาม บทบัญญัติอิสลามในชีวิตประจำวัน ในเรื่องของการละหมาด 5 เวลา เรื่องความสะอาดและการชำระล้าง ตลอดจนจนถึงมารยาทต่างๆของอิสลามที่เป็นขนบธรรมเนียมและประเพณีปฏิบัติในชุมชนมุสลิม และ ปัญหาที่มัลลัฟต้องเผชิญกับสังคมเก่าที่เป็นพ่อแม่และญาติพี่น้องเขายังคงเป็นลูกเป็นพี่เป็นน้องคน เหล่านั้นอยู่หรือไม่ หากคนเหล่านั้นรังเกียจและไม่พอใจในการเปลี่ยนศาสนาของเขา เขาจะต้องทำ อย่างไร และหากคนเหล่านั้นไม่ใส่ใจ เขาจะสร้างความสัมพันธ์กับคนเหล่านั้นอย่างไรที่ไม่ผิดบัญญัติ ศาสนา และขอบเขตความสัมพันธ์ระหว่างเขากับญาติพี่น้องของเขา ซึ่งประเด็นปัญหาต่างๆเหล่านี้ดูจะ เป็นเรื่องหนักมากสำหรับมัลลัฟ นอกเหนือจากนั้นยังมีปัญหาในเชิงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัลลัฟ เช่น ปัญหาการรับมรดก ปัญหาสิทธิในการจัดการศพและปัญหาการหย่าร้างเป็นต้น ปัญหาเหล่านี้ต้องอาศัย การให้ความรู้และคำแนะนำที่ดีและเป็นระบบ ซึ่งองค์กรมีสยิดสามารถจัดการได้ในฐานะที่เป็นองค์กรที่ ใกล้ชิดมัลลัฟมากที่สุด

สิ่งที่มุสลิมต้องการในฐานะมุสลิมคนหนึ่งคือการได้รับการเปิดพื้นที่ในการยอมรับและการปฏิบัติในฐานะที่ตนเองเป็นมุสลิมคนหนึ่งที่สามารถนำความรู้ความสามารถของตนเองในด้านอื่นๆที่ตนถนัดมาช่วยพัฒนาชุมชนและสังคมได้เช่นเดียวกับมุสลิมคนอื่นๆ

แนวโน้มมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน 5 จังหวัดมีจำนวนเพิ่มขึ้นและเพิ่มขึ้นอย่างน่าตกใจซึ่งตัวบ่งชี้ที่สำคัญได้แก่ทะเบียนสำปบุรุษของมัสยิดส่วนใหญ่ที่ระบุจำนวนมุสลิมทั้งชายและหญิงเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งส่วนใหญ่มาจากสาเหตุการแต่งงานกับมุสลิมเดิมในชุมชนและมาจากการศึกษาเรียนรู้จนเกิดความศรัทธามีจำนวนน้อยและในปัจจุบันสังคมมุสลิมในพื้นที่ชายฝั่งอันดามันได้เปิดพื้นที่ในการยอมรับมุสลิมเข้ามาเป็นสมาชิกในครอบครัวโดยไม่ปิดกั้นหรือกีดกันเหมือนในอดีตอีกทั้งสังคมมุสลิมมีทัศนคติในเชิงบวกต่อมุสลิม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สังคมมุสลิมควรตระหนักและมีความเข้าใจในความหมายของคำว่า “มุสลิม” ที่เข้ารับอิสลามด้วยสาเหตุการแต่งงานหรืออื่นใดก็ตาม ควรใช้เรียกชื่อมุสลิม (มุสลิมใหม่) (ที่ประกาศตัวเข้ารับอิสลามในช่วงแรกๆ เท่านั้น) ครั้นเมื่อวันเวลาผ่านไปและอิสลามของเขามีความมั่นคงแข็งแรง คำว่ามุสลิมก็ไม่ควรใช้เรียกเขาอีกต่อไป
2. การอบรม การเรียนการสอนหลักการพื้นฐานของอิสลามในเรื่องหลักการศรัทธา หลักปฏิบัติโดยการสอนพร้อมฝึกปฏิบัติจริง เช่น สอนวิธีและขั้นตอนการอาบน้ำละหมาด การปฏิบัติละหมาดเพื่อให้เกิดความถูกต้องเป็นรายบุคคล และสอนวิธีการอ่านอัลกุรอาน การท่องฟาติหะฮ์ สุเราะฮ์ต่างๆ และบทดุอาที่นำมาใช้ในการอ่านในละหมาด เป็นต้น
3. การปรับเปลี่ยนความเชื่อและพฤติกรรมเดิมๆ สู่พฤติกรรมที่ดีงามตามหลักการของศาสนาอิสลาม มีการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของตนในด้านต่างๆ ให้สังคมได้รับทราบและมีทัศนคติในเชิงบวกปราศจากความมีอคติและดูแคลนต่อมุสลิม รณรงค์ให้องค์กรมัสยิดในฐานะที่เป็นองค์กรสำคัญทางศาสนาในชุมชนที่มุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันดูแลมุสลิมอย่างใกล้ชิดโดยเฉพาะในช่วงที่เข้ารับอิสลามใหม่ ๆ ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เงินชะกาตประจำปีและเงินทุนในการประกอบอาชีพในเบื้องต้นหากมุสลิมไม่มีความพร้อมในทุนทรัพย์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ในความเป็นมุสลิมของมุสลิมในประเทศไทย

2. การศึกษาในครั้งนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งในการต่อยอดการศึกษาเกี่ยวกับการแต่งงานของมุสลิมเดิมกับชาวต่างชาติที่เข้ามารับนับถือศาสนาอิสลามเพื่อศึกษาวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้การปรับตัว การสื่อสารอัตลักษณ์ของมุสลิมต่างชาติ

3. ควรศึกษาเชิงประวัติของมุสลิมที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตความเป็นมุสลิมเพื่อนำผลจากการศึกษามาเป็นข้อสรุปและเป็นแบบอย่างสำหรับมุสลิมหรือมุสลิมใหม่คนอื่นๆและบทบาทของมุสลิมกับปรากฏการณ์ในการตะวะฮฺชนต่างศาสนิกต่อไป

4. ควรศึกษากรณีมุสลิมที่คู่สมรสเสียชีวิตไปก่อนและตนเองยังคงยืนหยัดยึดมั่นในศาสนาอิสลามต่อไปโดยไม่เปลี่ยนแปลงตนเองกลับไปนับถือศาสนาเดิมนั้นมุสลิมผู้นั้นเกิดความเชื่อความศรัทธาและปฏิบัติตนในศาสนาอิสลามได้อย่างไร

บรรณานุกรม

หนังสือ

สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ แห่งประเทศไทย “ 2542 พระมหาคัมภีร์อัลกุรอานพร้อมความหมาย

ภาษาไทย” อลมะดีนะฮฺ ศูนย์กษัตริย์พายุัดเพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน

ราชบัณฑิตยสถาน .หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาอาหรับ. พ.ศ. 2554. ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.กรุงเทพฯ

Attobriy. .1994 TafsirAttobriy. Bairut : Muassasah al-Risalah.

Manna' al-Qattan. .1988 al-Da'wah al-Islamiyah. Beirut : Dar al-Fikr.

al-Qaradawiy, Yusuf .1994Fiqh al-Zakat. Beirut : Dar lhya' al-Kutub al-Arabiyah

วิทยานิพนธ์

มนูญ โต๊ะอาจ 2555 .“การเรียนรู้และการสื่อสารอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมของมุสลิมในเขตชุมชน

เมืองและชุมชนชนบทของไทย” ดุษิณีพนธ์นิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

บทสัมภาษณ์

อัมพร หมาดเด็น, “พื้นที่ทางสังคมระหว่างคนมุสลิมและคนต่างศาสนาในภาคใต้” การสัมมนาวิชาการ

ระดับนานาชาติ เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2550 ณ โรงแรมแกรนด์ปาร์ค อำเภอเมือง จังหวัด

นครศรีธรรมราช

เว็บไซต์

บรรจง บินกาซัน โครงการอบรมผู้สนใจอิสลาม มูลนิธิสันติชน .www.islammore.com
อับดุลเลาะห์หนุ่มสุข. บทบาทของมัศยิดในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. www.islammore.com
----- มุอัลลัฟในสังคมมุสลิมไทย. www.islammore.com/view

สัมภาษณ์

อับดุลลอฮ์ แอมิตร. อิมามมัศยิดนุรุลอิสลามียะฮ์ บ้านแหลมพันวาอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต) สัมภาษณ์
วันที่ 10 พฤษภาคม 2559

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล นายปริญญา ประหยัดทรัพย์
 รหัสประจำตัวนักศึกษา 5720430008
 วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
Bachelor Degree (Islamic Theology)	AL- Azhar University (ประเทศอียิปต์)	1994
Diploma	Institute of Islamic Studies (ประเทศอียิปต์)	1997
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	2010

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิทยานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เลขานุการคณะผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี สำนักจุฬาราชมนตรี ศูนย์บริหารกิจการศาสนา
 อิสลามเฉลิมพระเกียรติ คลองแก้ว หนองจอก กรุงเทพมหานคร

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

ปริญญา ประหยัดทรัพย์ และอับดุลเลาะ หนุ่มสุข. (2561). การเข้ารับอิสลามของมุสลิมในพื้นที่ชุมชน
 มุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามันจังหวัดภูเก็ต” รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4
 วันที่ 18 ธันวาคม 2561 ณ อาคารเรียนรวมเฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

ปริญญา ประหยัดทรัพย์ และอับดุลเลาะ หนุ่มสุข. การดูแลมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่ง
 อันดามันหลังเข้ารับอิสลาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ 15 ฉบับที่ 2. (รอ
 ตีพิมพ์)

ปริญญา ประหยัดทรัพย์ และอับดุลเลาะ หนุ่มสุข. การปรับตัวของมุสลิมใหม่ในชุมชนมุสลิมพื้นที่
ชายฝั่งอันดามันหลังเข้ารับอิสลาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ปีที่ 16 ฉบับที่ 1.
(รอดตีพิมพ์)

Prince of Songkla University
Pattani Campus